

जैनानन्दपुस्तकालये विक्रयपुस्तकानि

त्रिपट्टीयदेवानामंशः	०-८-०	विचाररत्नाकरः	"	२-४-०	दृष्टसिद्धप्रभा व्याकरण	२-८-०
दशमेकाधिकचूर्णिः	४-०-०	वंदाकव्यचिः	४-४-०	आचारांगमूत्रदृष्टिः [प्रथमो वि.]	३-८-०	
उत्तराध्यायनचूर्णिः	३-८-०	पथरणसदाशो	०-२-२-०		५-०-०	
पणिणामाळा [केनर]	०-१-२-०	अरिसापृकः सर्वज्ञसिद्धिपुन्दररुति	०-८-०	भगवतीजी दानशेखरमूर्तिटीका	६-०-०	
३५०, १६०, १२५ रत्नानि	०-८-०	अनुयोगचूर्णिटीरिभद्रीयद्विचित्र	१-४-०	शुद्धगाला मल्लभारीयद्वैमचंद्रकृत	६-०-०	
प्रवचनसारोद्धारः [संपूर्णः]	६-०-०	नंदीचूर्णिटीरिभद्रीयद्विचित्रः गाथाश्च	१-४-०	तत्त्वार्थद्वारिभद्रीयटीका समाख्य	६-०-०	
पंचाशकादिशास्त्राष्टकं	३-०-०	नवपदप्रकरणद्वयद्विचित्रः	३-०-०	तत्त्वार्थभाष्य	१-०-०	
पंचाशकादिदशशकसारविक्रमः	३-०-०	चारसा मन्त्र [संविन]	१-२-०-०	मध्यमसिद्धप्रभा [व्याकरण]	०-८-०	
उद्योतितन्त्ररत्नटीका	३-०-०	कप्रिभाषितानि	०-२-०	आचारांगमूत्रभाषा २	३-०-०	
पंचवस्तुः रघोपलदीकायुक्तः	२-४-०	प्रवज्याविधानकृतकादि	०-३-०	पर्युषणादशशतक	०-१-०-०	
द्रव्यलोकप्रकाशः	२-०-०	मत्प्रदाख्यान [विशेषणवती वीजगीर्णी]	१-८-०	भयभावनादृष्टि [प्र. हेमचंद्रमूरि]	प्रसमां	
क्षवत्तोकप्रकाशः	२-८-०	विशेषपावद्वयकगाथातुक्रमादि	०-३-०	विशेषपावद्वयकभाष्य [कोट्याचार्य कृतटीका]	"	
शुक्तिप्रबोधः रघोपलः	१-०-०	छत्रितारिखरा	०-१-०-०	यतिदिनचर्या	"	
दशपयना छायायुक्त	१-८-०	तत्त्वतरेषिणी	०-८-०	कल्पकोष्ठटी	"	
नंदीआदिवकारादि, विप्रयानुक्रम	१-८-०				"	

ॐ
णमो वीयरायाणं

आचार्यपुरन्दरमलधारगच्छीयभगवद्देहमचन्द्रसूरिसूत्रिता स्वोपज्ञा

भवभावना।

(प्रथमो विभागः)

‘श्री ज्ञामनगरवास्तव्यश्रेष्ठिचुनीलाल लक्ष्मीचन्द्र धारशीभाइ’ विहितार्थसहाय्येन
‘रत्नपुरीय श्रीकृष्णभदेव केशरीमलजी जैन श्वेताम्बरसंस्था’ इत्यनया मुद्रापिता.

(स्वायत्ता सर्वेऽधिकाराः)

वीर संवत् २४६२
विक्रम संवत् १९९२

पण्यम्
रु. ३-८-०

प्रथमावृत्तिः ५००
Rs. ३-८-०

मुद्रक—श्रेष्ठि गुलावचन्द्र लल्लुभाइ इत्यनेन स्वकीये ‘महोदय प्रि. प्रेस’ मुद्रणास्पदे मुद्रिता भावनगरे

मुद्रयिज्यमाणानि ग्रन्थरत्नानि.

- १ विशेषवश्यकभाष्यम्—भगवत्कोट्याचार्यहन्धव्याख्याविभूषितम्.
- २ उत्पादादिसिद्धिः पू. चन्द्रसेनसूरिसंकलितस्वोपज्ञव्याख्यासमलंकृता.
- ३ अङ्गगानां बृहल्लघुविषयक्रमः (अकारादिश्च).
- ४ षोडशकप्रकरणम् (आ. यशोभद्रसूरिकृतटीका) पण्यम्.
- ५ पडावश्यकसूत्राणि (विधि सहित)
- ६ प्रवज्याविधानकुलकम् (श्रीप्रद्युम्नाचार्यविरचितवृत्त्या—समेतम्).
- ७ प्रवचनपरीक्षा (महोपाध्याय श्रीधर्मसागरगणिकृतस्वोपज्ञटीका).
- ८ भगवतीसूत्रम् (नवांगीटीकाकृद्भगवदभयदेवसूरिकृतटीकायुतम्.
- ९ तत्त्वार्थकर्तृतन्मतसमीक्षा.

रु. १-०-०

रु. ०-८-०

रु. ०-१०-०

प्राप्तिस्थानम्—

श्री जैनानन्दपुस्तकालय.

गोपीपुरा, सुरत.

पू. आ. श्रीचन्द्रसागर-
मूर्ति ज्ञानलंकार.
नं. १२००

नमो वीतरागाय ।

श्रीमलधारीयहेमचन्द्रसूरीश्वरनिर्मिता स्वोपशृत्तियुता

भवभावना ।

येनादौ नयसम्पदः प्रकटिताः सृष्टा स्थितिर्भूयता-मुत्तिक्षप्तोऽतिगुरुः स संयमभरस्तप्तं तदुग्रं तपः ।
तस्मात् ज्योतिरवाप्य केवलमयं येनाभिबीक्ष्योद्धृतं, त्रैलोक्यं भवसागरान् तमनघं नौम्याद्यतीर्थेश्वरम् ॥१॥

यस्योर्जितं चरितमस्खलितः प्रतापस्तीव्रं तपः सकलकल्मषपक्षघाति ।
तीर्थं च यस्य विजयि प्रतपत्यजलं, श्रीवीरमर्चितपदं त्रिदशैर्नतोऽस्मि ॥ २ ॥
भवभावनावरत्रां दैः क्षिप्तां प्राप्य निर्गतमशेषम् । सुवनं भवांधकूपाच्छेषानपि तान् जिनान् वन्दे ॥३॥
श्रीगौतममुख्यानां सूरीणां वक्त्रनिर्ज्वराणीह । नित्यं जयन्ति येभ्यो विनिर्गताः श्रुतमहासरितः ॥४॥
वयमपि किल शास्त्रकृतां मध्ये येषां प्रसादलेशेन । सज्जाताः सुगुरूणां तेषां पदपङ्कजं वन्दे ॥ ५ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपजा
भव-
भावना ॥
॥ २ ॥

स्मृतिपथमवतीर्णायां यस्यां सद्युद्धयोऽपि विद्वांसः । सम्पद्यन्ते मयः श्रुतदेवी माजस्तु मे वरदा ॥ ३ ॥
यदिद्वान्तरभूत्या चकृतत्वं किमपि निपुणजनयोग्यम् । उपमितिवद्बोद्धव्यो भावार्थस्तस्य सर्वोऽपि ॥ ७ ॥
भुवणमुख्यसमाला भूषणरयणावलम्ब्य एकाचि । भवभावणमुत्तादलमालाङ्गं समं तु किं भणिमो ? ॥ १ ॥
तेन मण भवभावणपराणमेयं विरह्यं अहवा । बोद्धं संबंधतरमेयस्म तयं निमामेह ॥ २ ॥
इह भवसागरमज्जस्मि निचिच्छिओ जाणवत्तपरितुहं । पावट् जीवो जिणधम्मसंजुयं कट्ठवि मणुयत्तं ॥ ३ ॥
पत्ते य तस्मि नियमा अत्तुवगारो बुद्धेहिं कायब्बो । जिणधम्मविदाणेणं दहरा परित्तिचिओ अप्पा ॥ ४ ॥
जो परत्तवयारंपि हु करेह पुण कट्ठवि पुण्णजोणं । पत्ता मोहग्गुचरिं पि मंजरी तेण पुरिसेण ॥ ५ ॥
अत्तुवगारमर्हद्विहु जायह जम्हा जयस्मि विरलाणं । ते उण विरलयरन्ध्रिय परोवयारे मर्ह जाणं ॥ ६ ॥
परत्तवयारमर्हेण संताण अविय अहव सामत्थं । ओवाण तत्थ केसिं पि पुत्तापब्भारकलियाणं ॥ ७ ॥
तम्हा अत्तुवगारस्मि माद्धिण परोवयारमूलस्मि । धीरपुरिसाणुचिन्ने परोवयारस्मि जहयब्बं ॥ ८ ॥
सिद्धिमक्खा जं जिणवरावि धम्मोवणसमार्हहिं । अन्नेस्मिं उवयारं कुणंति कारुणजलनिवद्दा ॥ ९ ॥
दुविद्धो परोवयारो निविद्धो वच्चभावसेणं । पढमो कामत्थेहिं वीओ उण धम्मदाणेण ॥ १० ॥
तत्थ य अत्थमर्हणं भवाभिन्नवीण बालपगईओ । पढमो जणेह तोसं तच्चिवरीयाण पुण वीओ ॥ ११ ॥
पाण्ण अत्थकामा मूलं चिअ जेण भवमहातरुणो । ता तदुवणमदाणं अट्ठियमपत्थं च रोणीणं ॥ १२ ॥

मंगलं,
प्रस्तावना ।

॥ २ ॥

पत्ता य अत्यक्रामा अणंतसो नरवराइभावेसु । सुत्तो य तन्निबंधणमणेगसो दुहससुग्घाओ ॥१३॥
 पज्जलइ तह संयंचिय कामहुआसो जणस्स हिअएसु । दविणपिवासाए पुणोऽतिसयं च समेइ सुवणयलं ॥१४॥
 तो जइ गुरूवि कुज्जा कामत्थुवएसदाणसाहिजं । ता हुज्ज इमोऽवि फुडं जलिअघरे आहुइखेवो ॥१५॥
 ओम्ममाहियाएँ सिहिलविअमिव तिसियस्स तत्ततउपाणं । खारक्खेवोव खए उल्लंविअचरणगहणं वा ॥१६॥
 मज्जंतस्स गळे उवलंबंघणं धारिअस्स अहिडसणं । मालाओ निवडिअस्स व सिरम्मि घणघायतुल्लं च ॥१७॥
 तम्हा उवइसिअब्बो दायब्बो वावि सयलंजंतूणं । परउवयारत्थीहिं जिणधम्मो च्चिअ जओ भणिअं ॥१८॥
 सुरनरसुहाइँ सयलाइँ तेण दिन्नाइँ निब्बुइसुहं च । परमत्थंबंधेणं दिन्नो जेणेस जिणधम्मो ॥१९॥
 ते सुहिणो ते सयणा हिएसिणो बंधुणो अ ते चेव । अइसयजहत्थसुहकारणं च जे दिंति जिणधम्मं ॥२०॥
 धम्मो चउच्चिअण्णो जइविहु दाणाइएहिं भएहिं । तहविहु भावणधम्मो विवक्खिअओ एत्थ सत्थंमि ॥२१॥
 जं भावणाइ रहिया दाणाइया उ देंति अइहफलं । सा उणा तन्निरक्खिअवि जायए सगमोक्खफला ॥२२॥
 ता भवभावणउवएसदाणवइअरनिवद्धंथम्मि । एअम्मि आह सूरी पढमं ता मंगलाईणि ॥२३॥
 णमिऊण णमिरसुरवरमणिमउडफुरंतकिरणकब्बुरिअं । बहुपुद्गंकुरनियरंकियंव सिरिवीरपयकमलं ॥२४॥
 सिद्धंतसिंधुसंगयसुजुत्तिसुत्तीण संगहेऊणं । मुत्ताहलमालंपिव रएमि भवभावणं विमलं ॥ २ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ ४ ॥

मंगलमि-
धेयादि
भवभावना
फलं ।

‘रएमी’ ति क्रिया, रचयामि-निर्वर्त्तयामि, कां ?-‘भवभावना’ भवन्ति पुनः पुनः प्राणिनोऽस्मिन्निति भवः-चातुर्ग-
तिकः संसारस्तस्य सकलमपि स्वरूपं संवेगनिर्वेदोत्पादनाय पौनःपुण्येन भाव्यते-विमृश्यते चिन्त्यते यस्यां ग्रन्थपद्धतौ
सा भवभावना, तां, किं कृत्वेत्याह-‘नमिऊण’ नत्वेत्यर्थः, किं तदित्याह-श्रीमन्महावीरजिनपदकमलं, कथं-
भूतं तदित्याह-‘नमिरे’ त्यादि, भक्तिभरेण नमन्तो ये सुरेषु मध्ये वराः-प्रधानाः शक्रादयस्तन्मस्तकेषु ये मणि-
प्रधाना मुकुटा मणिसुखटास्तत्सम्बन्धिनः स्फुरन्तो-भासमाना ये ‘किरणा’ मयूखास्तैः कर्बुरितं-विभूषितं मण्डि-
मितियावत्, तदिदानीमुत्प्रेक्ष्यते-‘बहुपुत्रंकुरे’ त्यादि, ‘अरहंतसिद्धपवयणे’ त्यादिभिः पुष्टहेतुभिरुपाजितं अनेकेषु च
भवेषु सदनुष्ठानविशेषैः उपचयमानीतं तीर्थकरशुभशुभगसुखरोदयशःकीर्त्यार्दिनामसातवेदनीयादिप्रशस्तकर्मप्रकृतिरूपं
अतीव बहु यत्पुण्यं, तस्यातिबहुत्वादेव मध्यं पूरयित्वा शेषस्य तत्रावकाशमलभमानस्येव स्फुटित्वा-चहिर्निर्गत्य
येऽङ्कुरास्तेषां ‘निकरः’ सङ्घातः, तेन वा ‘अङ्कितं’ मण्डितमित्येवं इवशब्दस्य योजना द्रष्टव्या, ततश्च नमस्तुखरमणि-
मुकुटस्फुरत्किरणकर्बुरितं सत् बहुपुण्याङ्कुरनिकराङ्कितमिव श्रीवीरपदकमलं नत्वा भवभावनां रचयामीति द्वितीयगाथायां
सम्बन्धः, स चानन्तरमेव विहित इति । कथम्भूतां भवभावनामित्याह-‘विमलां’ मलकलङ्करहितां निर्दोषामिति हृदयं,
कामिव ?-‘मुक्ताफलमालामिव’ आमलकीफलोपमस्थूलामलकमुक्तावलीमिव, किं कृत्वेत्याह-‘संगृह्य’ स्वीकृत्य शेषामिव
अर्थानि वार्थानिति सामर्थ्यायातत्वात्स्वयमेव द्रष्टव्यम्, काभ्यः ?-‘सिद्धान्तसिन्धुसङ्गतसुयुक्तिसुक्तिभ्यः’ सिद्धान्त
एव सिन्धुः-समुद्रस्तत्सम्बन्धास्तदाश्रिता याः ‘सुयुक्तयः’ शोभनाः प्रमाणावाधितत्वेन विशिष्टा जीवादितत्त्वप्रतिष्ठासिंहेतु-

॥ ४ ॥

भूता युक्तयो यासु ताः सुयुक्तयः प्रज्ञासिप्रज्ञापनाजीवाभिगमादिकाः शास्त्रपद्धतयस्ता एव मुक्ताफलाधारभूतभाजनविशेष-
रूपाः युक्तयः (ताभ्यः) सिद्धान्तसिन्धुसङ्गतसुक्तिशुक्तिभ्यः, इदमुक्तं भवति—यथा कश्चित्समुद्रसङ्गतशुक्तिभ्यो मुक्ताफलानि सङ्-
गृह्य विमलां तन्मालां रचयति, एवमहमपि सिद्धान्ताश्रितविचित्रशास्त्रपद्धतिभ्योऽर्थां सङ्गृह्य विमलां भवभावनाख्यां
शास्त्रपद्धतिं रचयामि ॥ एतेन वेदमाख्यातं भवति—नेह शास्त्रेऽक्षरमपि स्वमनीषिकया भणिष्यते, किन्त्यागमानुसारेणैव सर्वं
वक्ष्यत इति । इह चाद्यगाथया परमार्थप्राप्तिनिबन्धनभूतप्रस्तुतशास्त्रनिर्विघ्नसमाख्यर्थं शिष्यप्रशिष्यपरम्परया शास्त्रप्रतिष्ठानि-
मित्तं च सकलमङ्गलात्मकश्रीमन्महावीरनमस्कारकरणेन मङ्गलमभिहितम्, उक्तञ्च—“ बहुविधांसेयाइं तेण कयमंगलोवया-
रेहिं । सोय(वेत्त)वाइं सुमहाणिहिइ जह वा महाविज्जा ॥१॥ ” द्वितीयगाथायां तु प्रस्तुतशास्त्रस्य श्रवणादौ शिष्यप्रवृत्तिनिमित्तं
भवस्वरूपपरिभावनारूपं तदभिधेयमुक्तं, भवस्वरूपपरिभावनोत्पन्नसंवेगनिर्वेदादिभ्यो मुक्तिः प्राप्यते इत्यनन्तरपरंपरयोजनादिकं
स्वयमेवावगन्तव्यमिति, एवं शास्त्रश्रवणादौ शिष्यप्रवृत्तिः साधिता भवति, तदुक्तं—“ सिस्सपवत्तिनिमित्तं अभिधेयपओअणं
च संवंधो । वत्तवाइं सत्थे तस्सुन्नत्तं मुणिज्जिहरा ॥१॥ ” इति गाथाद्वित्यर्थः ॥२॥ किं पुनर्भवस्वरूपभावनायाः फलमित्याह—
संवेअमुवगयाणं भावंताणं भवन्नवसरूवं । कमपत्तकेवलाणं जायइ तं चेव पच्चक्खं ॥ ३ ॥

तीत्रशुभाध्यवसायपूर्वको हर्षोद्विचिताग्रस्य मुक्तिसुखामिलाषः संवेगस्तमुपागतानां भव्यप्राणिनां ‘ भवार्णवस्वरूपं ’
चतुर्गतिकसंसारसमुद्रस्वभावं ‘ भावयतां ’ पुनः पुनश्चेतसि निवेशयतां तदेव जायते करतलन्यस्तामलकीफलवत्प्रत्यक्षं, कथं-
भूतानां सतामित्याह—क्रमेण प्राप्तं केवलं—केवलज्ञानं यैस्ते तथा तेषां, इदमुक्तं भवति—तीत्रसंवेगापन्नानां दुरन्तानन्तदुःखात्मकं

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ ६ ॥

रत्नलाभ-
हेतुता
श्रीनेम्या-
दिकृतता
श्रीनेम्या-
दिमा-
वितता ॥

॥ ६ ॥

भवस्वरूपं भावयतां प्रतिक्षणं तत्र निर्वेदः समुत्पद्यते संवेगः प्रकर्षमुपगच्छति, ततश्चेत्वं भाव्यमाने भवस्वरूपे अतिसमर्थं प्रकर्षमश्रुवाने शुभध्यानान्नौ दह्यमाने चातिगहनघातिकर्ममहावने क्रमशः समालोकितलोकस्वरूपं केवलज्ञानमाविर्भवति, ततः पूर्वप्रकटज्ञायां भवभावनायां यत्सिद्धान्तपरतन्त्रतयैव दृष्टम्, न साक्षादेव भवस्वरूपं, समुत्पन्नकेवलानां साक्षात् प्रत्यक्षं भवति, तदनन्तरं च भवोपग्राहिकर्मक्षयः, इत्येवं केवलज्ञानमोक्षावासिफलत्वाद्भवभावनायां सर्वदेव यत्नो विधेय इति गार्थार्थः ॥ ३ ॥ भवस्वरूपे भाव्यमाने विशिष्टविवेकावाप्तिश्च भव्यानां भवतीत्याह—

संसारभावणाचालणीइ सोहिज्जमाणभवमग्गे । पावंति भव्वजीवा नट्टं व विवेयवररणं ॥ ४ ॥

संवेगोपगतानां येयं संसारभावना अनवरतं भवन्गुण्ये चिन्ता सैव चालनी—धूलीधावकोपकरणविशेषरूपा तथा अज्ञाना-
विरत्यादिहेतुकर्मरजश्चालनेन शोध्यमाने भवस्य—संसारस्य मार्गेऽज्ञानाविरतिमिथ्यात्वादिके प्राप्नुवन्ति भव्यजीवाः, किं तदित्याह—विवेक एव चरं—प्रधानं रत्नं विवेकचरत्नं, किम्भूतं ?—नष्टमिव-हस्तवस्त्रग्रन्थ्यादेः खसित्वा पतितमिव, इदमुक्तं भवति—संसारभावनाचालन्या कर्मरजश्चालनेन शोध्यमानेऽज्ञानादिके भवमार्गे पूर्वं नष्टमिव विवेकचरत्नं यतो भव्यजन्तवः प्राप्नुवन्ति अतोऽपि भवभावनायां सर्वदास्था विधेयेति गार्थार्थः ॥ ४ ॥ अथ श्रीमन्नेमिजिनतीर्थकराद्युदाहरणेन पुनरपि भवभावनाप्रवृत्तानां गुणान्तरोपप्रदर्शनार्थमाह—

संसारसरूवं चिय परिभावतेहिं मुक्कसंगेहिं । सिरिनेमिजिणाईहिवि तह विहिअं धीरपुरिसेहिं ॥ ५ ॥

संसारस्वरूपमेव च परिभावयद्भिः श्रीमन्नेमिजिनादिभिरपि शुनिमण्डलाधिपतिभिर्धीरपुरुषैः तथा—तेन शास्त्रलोकप्रसिद्धेन

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ७ ॥

प्रकारेण विहितं, प्रव्रज्यामहाभारोद्धहनादिकं सदनुष्ठानमिति गम्यते, किं पुनः शेषमुक्तिगामिभिः १, इदमुक्तं भवति-अनित्या-
दिरूपतया निःसरोज्यं संसारो दुःखहेतवश्चेह योषिदादिभावाः सकलदेहिनां निजनिजकार्याभिकाङ्क्षी चात्र सर्वो जनः किं-
पाकफलोपमाः पर्यन्तदाहणाः खलु विषयाः अकृतरमणीयानि प्रेमाणि अपरित्यजन्तमपि प्राणिनं परित्यजन्त्यवश्यमवश्य-
मभीष्टसंयोगाः अनिच्छन्तोऽप्यापतन्त्यनिष्टसम्प्रयोगाः रोगशतसम्पातोपद्रुतान्यसुमतां शरीराणि जराराक्षसीविधुरितोऽयं
सर्वेषां यौवनाभिमानो विलसति सर्वत एव निपातावसरापेक्षी मृत्युर्महवैरिक्तो नास्ति च निःशेषदुःखदवप्रशमाम्बुवाहं सक-
लसुखसन्दोहपरमनिवन्धनं धर्मं विहाय प्राणिनामन्यदिह शरणमित्यादि भवस्वरूपमेव परिभावयद्भिः श्रीमन्नेमिजिना-
दिभिरपि मुनीश्वरैर्धौरपुरुषैः परोपदेशानपेक्षं स्वयमेव प्रतिबुद्धैस्तत्सर्वजनप्रासिद्धं सदनुष्ठानं विहितं, अतस्तीर्थकरादीनामपि
सत्पुरुषाणां संसारार्णवमुत्तितीर्षणां भवभावनैव महत्तरणी बभूव, ततोऽन्यैरपि मुमुक्षुभिः सैवाश्रयणीया, यथा च श्रीमदरिष्ट-
नेमिस्वामिना भवस्वरूपं परिभाषितं परिहृतलनापत्यादिसङ्गेन सकलजनचेतश्चमत्कारि सदनुष्ठानमनन्यसाधारणमनुष्ठितं
यत् तथा प्रतिपिपादयिषया संवेगातिशयजनकत्वात्समस्तमपि नवभवसम्बन्धं तच्चरितमभिधीयते—

(सिरि) विजया जायति जाण नामक्खरोवलंभेऽवि । जायइ जयं कयत्थं हरिसवसुल्लसिअहिअयं व ॥ १ ॥ नामेऽवि
अ सकलत्था जयंमि जं परिभमंति गरुयाणं । जं तग्गहणे विबुहा मुणंति सकयत्थमप्पाणं ॥ २ ॥ अन्नेसिं पिअ सुहयाइं हुंति
चरियाइं जिणवरिंदाणं । सोहग्गमहानिहिणो विसेसओ नेमिनाहस्स ॥ ३ ॥ पिकाइं चूअतरुणो केवलयाणिवि फलाइं सरसाइं ।
सहियाणि सक्कराए किं भणिमो ताण सरसत्तं ? ॥ ४ ॥ सुहयाइं केवलस्सवि सिरिनेमिजिणस्स विमलचरियाइं । रायमईसहि-

श्री
नेमिजिन-
भावितता ॥

॥ ७ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ८ ॥

अस्स उ ताइं जए कं न सुहयंति ? ॥ ५ ॥ सम्मत्तुवलंभाओ तो नव जम्माइं जह भवे वसिओ । सह रायमईएँ जिणो तह वेमि सभत्तिसत्तीहिं ॥६॥ तयोर्नवभवसद्भाहकं चेदं गाथाद्वयमवगन्तव्यम्—धण धणवह १ सोहम्मे २ चित्तगई खेओरो अ रयणवई ३ । माहिंदे ४ अपराजिअ पीइमई ५ आरुणे तत्तो ६ ॥ ७ ॥ संखो जसमइ भज्जा ७ तत्तो अपराजिए विमाणम्मि ८ । सामी राइमईंजविअ ९ नवमभवे दोजवि वंदांमि ९ ॥ ८ ॥

आसि इह भरहवासे कमलवणं पिव सुपत्तसंकिन्नं । कयरायंहंससोहं भमरहिंयं सिरिनिवासं च ॥ १ ॥ सुपयासियलड्डपयं अच्चभुअविहिअदेवयापूअं । अनिरिक्खिअजडदंडं कमलउरं नाम वरनयरं ॥ २ ॥ धणधणसमिद्धुत्तमजणेहिं किन्नपि जं निहीणजणं । पच्चंतभूपदेसंमि य संठिअं तह अपच्चत्थं ॥३॥ बाहिं रमणीयं सरवरेहिं आरामवणनिंजैहिं । अंतो धवलहरेहि य जिणभवणेहिं विचित्तेहिं ॥ ४ ॥ चित्तयचीणमुत्ताहलाण गयदंतरुप्पकणयाणं । सवेसिंपि हु तं चेव आगरो तंवमाईणं ॥ ५ ॥ एत्तो च्चिअ देसागयेणगमलक्खेहिं संचरंतेहिं । तीरइ न तत्थ भमिउं वत्थव्वयालड्डुद्धिं ॥६॥ सिरिखंडरसेण व नियजसरसेण जो दिसिवहूण वयणाइं । धवलेइ सो नरिंदो तं पालइ चिक्कमधणोत्ति ॥ ७ ॥ कयपरमप्पयमहणे निव्विहिअविइन्नवणगया-हारे । कमलम्मि व करवाले जस्स सिरी वसइ सयकालं ॥ ८ ॥ सुहओ सुयणाण खलाण तावओ मज्झिमाण मज्झत्थो । एक्को-जवि जो तिरुवो विम्हयमावहइ भवणस्स ॥९॥ अवसरसेवियधम्मत्थकामभोगोजवि रुक्कलिओजवि । सोहगजलनिहीजवि हु जो पररमणी पराहुत्तो ॥ १० ॥ अवरोहतिलयभूआ भज्जा रुवाइगुणजुआ तस्स । सयलगुणधरणओ इव धारिणि नामेण विक्खाया ॥११॥ अह ताणं समगं चिअ रायसिरीसोक्खमणुहंवताणं । कइयावि धारिणीए रयणीइ चरिमम्मि जामम्मि ॥ १२ ॥

श्री नेमि-
ने नव-
भवनामानि
आद्यो
भवः ॥

॥ ८ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ९ ॥

आलोअसुंदरं मंदरं व बहुवित्थरं उदारं च । अइवहुलपत्तिनिरंवासामलं सामलच्छायं ॥ १३ ॥ कलंकंठिकंठपसरंतकलरवं दूर-
परिगयासोयं । मंजरिमयरंदवासन्तभमिरभमरउलरवमुहलं ॥ १४ ॥ परिपिकफलभरेण य सिहरुवरि भमंतमत्तकीरउलं । मण-
नयणसुहयरं चूयतरुवरं पेच्छए सुमिणे ॥ १५ ॥ जंपइ अ कोइ पुरिसो सुररुवधरो करड्डिएण मए । गेहंगणे तुहेसो चूओ
आरोविही अज्ज ॥ १६ ॥ केयइकाला उवरिं अन्नत्थ पुणो पुणोऽवि अन्नत्थ । उवरुवरि विसिड्डफलो नव वारा रोविही एवं ॥ १७ ॥
होही पहाणपुत्तो तुह एयं सुमिणएण बुज्झामो । नववारोवणवइअरं तु जं तं न याणामो ॥ १८ ॥ परितुड्डांइ
इमाइं तत्तो गवभंपि तद्धिणारंभं । उवइ धारिणी जलभरं व नयरम्मि घणपंती ॥ १९ ॥ जह जह वड्डुइ गबभो तह तह तस्सेव
विउलपुत्तेहिं । वड्डुइ घरम्मि तेसिं गणिमाइ चउव्हिंए पि घणं ॥ २० ॥ अह समए पडिपुत्ते पसत्थदिंयहम्मि धारिणी पुत्तं ।
पसवइ रोहणभूमिं रयणपुंजं कउज्जोयं ॥ २१ ॥ तो-पियवइनामेण चेडी तया, पीणथणघोलंतमुत्ताहलया । रयसमुक्खित्त-
पयरणिरमंजीरया, ल्हसियधम्मिह तह खसियउत्तरियया ॥ २२ ॥ हरिसरोमंचिचिचइअवरतणुलया, सेयजलविंदुरेहंतमुहपंकया
॥ २३ ॥ नरवरं पुत्तजम्मेण वद्धावए, सोऽवि चेडीए बहु दविणु दावावए ॥ २४ ॥ मंतिपुरविद्ध सव्वेवि सदावए,
गरुअवद्धावणं पुरि पयड्डावए ॥ २५ ॥ तद्यथा-पयगेहपयड्डियचारुमहं, चंदणरससित्तसमगपहं ॥ २६ ॥ पुररमणिपव-
त्तियमंगलयं, वरनइतुट्टवहुहारलयं ॥ २७ ॥ वंदियणविहिअकोलाहलयं, दीसंतविवित्तकुऊहलयं ॥ २८ ॥ नच्चावियव-
हुज्जणवाहुलयं, दुंदुहिरवपूरियदिसिचलयं ॥ २९ ॥ धरि धरि णिवद्धउरुतोरणयं, परिघुम्मिरवामणहासणयं । परि-
तुट्टभमिरवहुमगणयं, परिविहियघुसिणरसछंटणयं ॥ ३० ॥ तथा—पविसंतअक्खवत्तयं हीरंतसीसवत्थयं, वज्रंतमेरिभाणयं

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १० ॥

दिञ्जंतभूरिदाण्यं । निबद्धहृद्दुसोहयं सुवतमहुरगेयं ॥ ३१ ॥ सुञ्जंतविहिअभोज्यं पिञ्जंतदारुपेञ्जयं, सोहिञ्जमाणचार्यं
सुचंतवंदिवार्यं । करसुंकदंडवज्जियं सुवन्नकलससज्जियं ॥ ३२ ॥ इय गरुयपमोइण सह पुरलोइण जणमणनयणसुहावणउ ।
दस दिवस खाउलु हरिस सबजाउलु किउ निवेण वद्धावणउ ॥ ३३ ॥ एत्तो य सुहपमोएण पइदिणं निवधरम्मि धणनिवहा ।
विद्धि गया अउच्चिय धणोति नामं कयं तस्स ॥ ३४ ॥ वड्डइ अ सुहेणेसो कणयायलविवरकप्परुक्खो व । गेहं नयरं
देसो पवड्डए सुहसमिद्धीहिं ॥ ३५ ॥ समए य कलानिवहो पगरिसपत्तो दिणेहिं थेवेहिं । गहिओ तह तेण जहा विम्हइओ
सयलविवुहजणो ॥ ३६ ॥ अह सिहिणो व कलावो उम्मिहइ तस्स जोवणारंभो । पयडियविविहविलासो घणसुहओ चिचरूवो
अ ॥ ३७ ॥ तथाहि-पढमुन्नमंतगहचक्कसरिसनहमणिमऊहरंमेण । किंकोल्लिपल्लवारुणकुम्भुन्नयचरणजुअलेण ॥ ३८ ॥ चरणा-
रविंदनालोवमाहिं जंघाहिं गूढजाणूहिं । सुरदंतिकरसमाणाउच्चवट्ठोरुजुअलेण ॥ ३९ ॥ वित्थिण्णनिअंवेणं मज्झदेसेण
किपितणुएण । मीणुव मणुअरेणं उरुत्थलेणं विसालेणं ॥ ४० ॥ कंठुवमाए गीवाए परिहदंडोवमाहिं वाहूहिं । वसुहुन्नयखं-
धेणं मयणंदोलेहिं सवणेहिं ॥ ४१ ॥ वरपउमरायसोणाहरेण संपुण्णससिकवोलेहिं । नयणेदीवरनालोवमाए सरलाए
नासाए ॥ ४२ ॥ पम्हलधवलेहिं विसालएहिं कण्णंतपचनयणेहिं । अट्टमिमयंकसारिस्थएण वरमालफलएण ॥ ४३ ॥ संपुन्नक-
मलसोहावहेण वयणेण सिहिकलावस्स । निज्जियसोहेणंजणकसिणेण चिहुरभारेण ॥ ४४ ॥ रेहइ तस्स सरीरं फुडपयडिञ्जं-
तवम्महविआरं । सबत्थ अमायंतं समुग्गिरंतं व लायनं ॥ ४५ ॥ तणुनयणपहापरिनिज्जिएहिं तस्सेव लज्जिएहिं व । तं
कणयकुवलएहिं जलजलणपवेसणं विहिअं ॥ ४६ ॥ अह भमइ सो अ रत्थामुहेसु उज्जाणतिअचउकेसु । कलहंसेहिं व भित्तेहिं परि-

श्रीनेमि-
चरित्रे १
धनभवः ॥

॥ १० ॥

गओ रायहंसो व ॥ ४७ ॥ लायणजलं नयणंजलीहं अविअण्हिआहं रमणीहि । पिजंतं पि हु तस्साणुदिअहमभिवड्डुए
अहिअं ॥ ४८ ॥ तस्सेव रुवजोवणलायन्नविलासबुद्धिपमुहाहिं । गुणसंकहाहिं निरओ चिट्ठइ सयलो जणो तत्थ ॥४९॥ हिय-
यफलयम्मि लिहिओ सोच्चिअ झाएजाए मयच्छीहिं । तस्सेव य पडिछंदं लिहिअं सिक्खंति चिचयरा ॥५०॥ किं बहुणा ?
सव्वोडवि हु जाओ तग्गुणमओ जणो तत्थ । पेच्छंतो किंततो ज्ञायंतो तस्स गुणनिवहं ॥५१॥ एत्तो अ अत्थि नयरं कुसुमपुरं
नाम धरणिरमणीए । सिरिक्कुसुमं व अविहवालक्खणमभिवड्डुअसिरीअं ॥ ५२ ॥ तं पालइ नरनाहो सीहो व सत्थम-
द्ववहो । अणहपहरणधणोविहु जो निच्चं परगयक्कमणो ॥ ५३ ॥ मुत्तावलिव पवरा विमला नामेण पणइणी तस्स । सज्जणहि-
अयनिवासा विमला सुगुणा सुचिचा य ॥ ५४ ॥ अह ताण विसयसोक्खं अणुहवमाणेण धणवई नाम । बहुपुत्ताणं उवरिं
जाया अइवल्लहा धूआ ॥ ५५ ॥ कुसुमपुरपत्थिएणं रइकीलापच्चयं पयावइणा । रयणेहिं कया धीउल्लिअव तो तीए दट्ठणं
॥ ५६ ॥ भुवणव्महिअं रुवं कामोडवि इमाए लुब्भिही नूणं । इअ भीआए रईए खित्तव इमा धरे तेसिं ॥ ५७ ॥ समए अ
तह कलाओ तीए अहिआओ जुवइजोगाओ । जह जणइ सरस्सईविब्भमं जणे साडवि दीसंति ॥ ५८ ॥ चूअलयाए नवमंज-
रि व जोवणसिरी तओ तीए । उम्मिअइ सयलजुवाणनयणनिवडंतभमरउला ॥ ५९ ॥ अत्र चान्तरे-मयमयणपराहीणं
मायंगकुलं च इअरलोअं च । कुणमाणो उ पयडो सरओ सरउव ता तत्थ ॥ ६० ॥ भरओहरणाइं जयम्मि कस्स न
हु हुंति इअ कहंति व । लोआणं जत्थ फुंडं ओहरिअजलाओ सरिआओ ? ॥६१॥ सच्छन्नगरुययाहिं जडासयाहिंपि रायहं-
सीहिं । सेविजंति सराइं गरुअगुणो फुसइ लहुदोसं ॥ ६२ ॥ सविसेसविमलजुणं लद्धुं आसासिओ जणो ससिणा ।

परकञ्जनिमित्तं चिअ सुद्धसरूपाण रिद्धीओ ॥ ६३ ॥ तह णां उक्करिं वणां उम्मूलयंति मायंगो । पगईच्चिअ मलिणाणं
सिरिं गया जं तवंति परं ॥ ६४ ॥ अणचिक्खिअ सपरजणे दिन्ने विउले जलम्मिवि घणेहिं । मोचूण कळुसभावं पेच्छसु
धवलत्तणं पत्तं ॥ ६५ ॥ अइदुद्धविज्जरुहरिप्पवाहनीहरणविहिअउवयारं । घणरोगेहिं विमुक्कं व नहयलं निम्मलं जायं ॥ ६६ ॥ महु-
राहारी जाओ लोओ मोचूण तत्तकडुआइं । कत्तो सुहरं पेम्माइं होति एगत्थ जंतूणं ? ॥ ६७ ॥ यस्यां च शरदि—निष्कन्नस-
स्सभरविगयदुत्थु, महिंमडलु दीसइ सयुलु सुत्थु । परिपक्कसालिखेत्ताणुविद्ध दीसंत गाम धणक्कणयसमिद्ध ॥ ६८ ॥ नीवा-
रंगंअसुमणोहराइं, कुदंततुडवल्लवगणाइं । गोवीअणारासरवाउलाइं, रत्नाइं गोउलिहिं समाउलाइं ॥ ६९ ॥ पामरवहुगेअज्झणि
सुणंत, पेक्खिअहिं पंथिहि वहतं । ठिक्कंति दरिअवसहसत्थ, किञ्जंनि इंदमह सुप्पसत्थ ॥ ७० ॥ ससिज्जुहपवहपरि सीअलाइं,
सेवहिं सउण्हहम्मिअतलाइं । खजंति सरससउच्छदलाइं, पिजंति पयाइ सक्करजुआइं ॥ ७१ ॥ दीवूसवकरणपयडुलोअ, वर-
खाणपाणवड्डिअपमोअ । सत्तच्छयगंधमणोहराइं, सुरमिहुण निसेवहिं काणणाइं ॥ ७२ ॥ मालइमयरंदपमोइयाइं, रंतंति महुअ-
महुअरकुलाइं । कमलवणेहिं सोहहिं सरवराइं, कलहंसिहि कमलवणाइं सुहाइं ॥ ७३ ॥ इअ सरइ पयडुह हरिस विअडुइ जण-
विअरंतइ सयलघर । कोमुइमहिं निब्भरि रह नीइह घरि धणवह एत्तिअ पूअकर ॥ ७४ ॥ बहूसहिअणपरिअरिया रहनाहं
पूइऊण भवणाओ । नीहरिउं उज्जाणं पलोवए धणवई जाव ॥ ७५ ॥ ता चित्तयरजुवाणो एक्को वरचिअपट्टिआहत्थो । वीस-
ममाणो चिड्डइ असोअरुक्खस्स छायाए ॥ ७६ ॥ अह कमलिणिनामाए धणवइसहिआइ तस्स हत्थाओ । घेतुं पलोइआ
चित्तपट्टिआ तीए नररूवं ॥ ७७ ॥ दहुं भुवणब्भहिअं विम्भिअहिअयाए कमलिणीए इमो । पुडो किं भो ! लिहिअं मयणस्स

इमं तए रूवं ? ॥ ७८ ॥ किं वा सुरस्स खयरस्स वावि कचो अ ताणिमं रूवं ? । हुअवहवड्डिअकेसवंतनहगिरिनिवासीणं ॥ ७९ ॥ कोऊहलं महंतं अम्हाणं कहसु ताव तो एअं । अह चित्तरजुवाणो पमणइ ता सुअणु ! निसुणोसु ॥ ८० ॥ विक्कमधणो-
त्तिनामेण अत्थि अयलउरसामिओ राया । भज्जा य धारिणी तस्स ताण पुत्तो धणो नाम ॥ ८१ ॥ सुरमणीहिंवि उक्काठि-
आहिं गिञ्जति जस्स चरिआइं । धवलइ जस्स जसोविहु ससिविमलो सयलदिसिवलयं ॥ ८२ ॥ तस्सेव रूवलच्छीए पगरिसं
पेच्छिऊण व अणंगो । पच्छन्नरूवधारी हिरिउमणो भमइ भवणम्मि ॥ ८३ ॥ गंभीरं चिअ सायरेसु तुंगत्तणं चिअ
गिरीसु । जुगवं दोन्निवि बुज्जति तेण जणविम्हअकराइं ॥ ८४ ॥ तं मोत्तूणं भुवणं पि निज्जिअं तस्स गुणसमूहेण । अविआ-
रेणं पुण तेण निज्जिओ निअगुणसमूहो ॥ ८५ ॥ जस्स गुणकिंचणे वावडाओ कुंठीहवंति वायाओ । सुकईणं पि हु अम्हारि-
साण पुण तत्थ का गणणा ? ॥ ८६ ॥ ता तस्स रूवलेसो धणस्स एसो मए गुणनिहिस्स । नयणाण विणोयत्थं दट्ठवफलाण-
मभिलिहिओ ॥ ८७ ॥ अहयं न केवलो चिअ निसुओ दिट्ठो अ जेण सो कुमरो । सो तग्गुणचित्तणरूवदरिसणे चिट्ठइ पसचो
॥ ८८ ॥ एअं च तेण कहिअं लिहिअं रूवं च चित्तवट्ठीए । सबं पि सुणइ पेच्छइ य धणवई तत्थ सन्निहिआ ॥ ८९ ॥ अह
कमलिणी पयंपइ साहु महायस ! तुमडम्ह सवणेसुं । सुहयस्स तस्स गुणकिंचणमेअं जं तए खित्तं ॥ ९० ॥ इच्चाइ विहेऊणं
संभासं सा पवत्तए पुरओ । कहकहवि धणवईविहु तीए समं गंतुमारद्धा ॥ ९१ ॥ पच्छाहुत्तं परिवलिअकंधरा अगगओ
अ मग्गम्मि । सुन्नाइं ठवंती निअपयाइं दिट्ठा सहीहिं इमा ॥ ९२ ॥ अह कमलिणीए भणियं पेच्छसु मग्गिहसत्त-
वन्नस्स । रमणीयत्तं जं सामिणीवि अवलोयइ सयणं ॥ ९३ ॥ तो ईसिं हसिऊणं अहोसुहं धणवई पलोअंती । चित्तइ

अहो विअड्डो सहीअणो मज्झ किं भणिमो ? ॥ ९४ ॥ अन्नोऽन्नसंकहाहिं तो जाव घरं गयाउ सवाओ । ता धणवईएँ मण-
सायरम्मि मीणेण व धणेण ॥ ९५ ॥ उव्वत्तेण अभिक्खणं विनिवत्तिओ तहा खोभो । जह पडिरुद्धो सुअणोवएसपो-
आण संचारो ॥ ९६ ॥ भूसणपसाहणाइं न कुणइ नालवइ पिअसहीवगं । न गुणइ कलाइ पाडेइ नेअ सुअसारिआसत्थं
॥ ९७ ॥ करकिसलयाइं अहिणयइ धणुहसीसं सुआउ भामेइ । धणसंकहाउ सरिउं सुन्नं परिभमइ एमेव ॥ ९८ ॥ अह अन्न-
दिणे सा कमलिणीएँ भणिआ कंहपि एगंते । किं सहि ! तुम्ह सरिरस्स एरिसी दीसइ अवत्था ? ॥ ९९ ॥ नीससिऊणं धणवई
भणइ पिअसहि ! न याणिमो किंपि । पुच्छसु दिवं जेणऽम्हि निम्मिया दुहसयनिहाणं ॥ १०० ॥ पच्छा निब्वंघेणं पुच्छंतीएँ सहीएँ
सा भणइ । वरसहि ! किंपि न याणे किंतु ममं बाहएँ दाहो ॥ १०१ ॥ तो कमलिणीएँ भणिअं अपसायं जइ न साभिणि !
करेसि । ता दाहकारणं तुह कहेमि जमहं विआणामि ॥ १०२ ॥ तो धणवईएँ भणिअं एगंतहिआइ तुज्झवि विअप्पो । को
एत्थ जंपिअवे ? इअ बुत्ते कमलिणी भणइ ॥ १०३ ॥ जइ एवं तो साभिणि ! उज्जाणे तेण तग्गुणगगहणे । कीरंते छलभावा
जाओ तो उप्परो दोसो ॥ १०४ ॥ ईसि हसिऊण विलिआ तो जाया धणवई पराहुत्ता । चिंतइ अहो अनायं छेआण न विजए
किंपि ॥ १०५ ॥ तो कमलिणीएँ भणिअं पिअसहि ! लद्धो मए उवाओऽवि । ता धीरा हवसु तुमं मा कुणसु खणंपि वि-
(य)विसायं ॥ १०६ ॥ ययणेण तेण आत्तासिआऽह मज्झे निवेसिऊणं तं । पभणइ कहसु उवाओ जो नाओ एत्थ वत्थुम्मि
॥ १०७ ॥ जो चित्तपडिआएँ दिट्ठो पुरिसो गुणालओत्ति सुओ । तेण कयमंतवाएँ सबं सुत्थं हवइ एत्थ ॥ १०८ ॥ इअ
कमलिणीएँ भणिएँ सविलीआ धणवई तओ भणइ । अह मुंचसु परिहासं को कालो तस्स सहि ! इण्हि ? ॥ १०९ ॥ अह सा

पमणइ सामिणि ! तुह कुसलायत्तजीविअव्वाणं । अम्हाणं परिहासो किं जायइ तइ असत्थम्मि १ ॥ ११० ॥ किंतु मह नीह-
रंतीएँ अज गेहाउ रायमग्गम्मि । पुब्बिपि परिचिओ च्चिअ मिलिओ नेमिच्चिओ एक्को ॥ १११ ॥ पुट्ठो अ मए एसो को होहिइ
अम्ह सामिणीएँ वरो ? । तेणवि कहिअं सोच्चिअ घणोत्ति अह थोवदिणमज्जे ॥ ११२ ॥ बहुया य पच्चया तेण मेलिआ मज्झ
एयविसयम्मि । अविंसंवाइनिमित्तो अ सो सयाज्सेसकज्जेअवि ॥ ११३ ॥ तेणावट्ठेणं परितुट्ठाज्हुं करेमि परिहासं । किह तुम्ह
अवत्थाए इमाएँ जीअंपि मह इहरा ॥ ११४ ॥ ता धीरा होसु तुमं मा इअरजणं व ऊस्सुआ हवसु । सयलजणम्मि पसिद्धा
जं चालसरस्सई तंसि ॥ ११५ ॥ जाणामि अहंपि इमं देमि अहंपि हु परस्स उवएसं । किन्तु सकजे मूढा कंपि न याणामि जं
क्किचं ॥ ११६ ॥ तो कमलिणीए मणियं पियसहि ! धीरा तहावि हवसु तुमं । जं थेवदिणेहिं चिअ सिद्धं पेच्छामि तुह एअं
॥ ११७ ॥ इच्चाइ धणवई जुत्तिसंगयं नेहसायरं धीरं । सोऊण तीएँ वयणं कहमवि संठवइ अप्पाणं ॥ ११८ ॥ पायवडण-
त्थमह अन्नवासरे धणवईएँ एंतीए । उम्मिल्लमाणजोव्वणलच्छीसमलंकियं रूवं ॥ ११९ ॥ पेच्छइ सीहनरिंदो चित्ठइ अ अहो
जयम्मि अच्छरिअं । मह धूआए रूवं मोहेइ मणं सुराणंपि ॥ १२० ॥ ता जइ अणुरूववरं लहामि एआएँ तो भवे लट्ठं ।
पुन्नायत्तं एअं च पाणिणं अविसओ अम्ह ॥ १२१ ॥ पुरिसायत्तं तहावि हु कायधं जइवि होइ पुरिसेणं । तहावि हु इमं न याणे
कोजवि हु जोग्गोवरो एत्थ १ ॥ १२२ ॥ जोग्गस्सवि कस्स इमा पडिहासइ ? को व रोयइ इमीए ? । एत्तो च्चिअ धूआओ
पाएण जणे असुहयाओ ॥ १२३ ॥ इच्चाइ चित्तयंतो गमिऊण दिणं निसाएँ परिसुत्तो । तो पढिअं कालनिवेएण रयणीए
विरमम्मि ॥ १२४ ॥ मा वहउ कोजवि चित्तं सुवणम्मि समीहिअत्थलंभेसु । जेण पमायावसरे वट्ठते एत्थ नलिणीए ॥ १२५ ॥

विहडाविअतिमिरेणं सहसा कत्तोडवि आगएणिमिणा । रविणा संगो केणेस चित्तिओ विहिअवरसोहो ॥ १२६ ॥ अह पडि-
बुद्धो राया तं सोडं चितए अहो इमिणा । सूरुगमकहणेणं पडिअं मज्झं पि अणुकूलं ॥ १२७ ॥ जं सूरकमलिणीणं संजोगो
जह अवट्टिओ लोए । तह अबेडवि हु भावा लहंति होअवसंजोगं ॥ १२८ ॥ जा उण कस्सइ चिंता तेसुवि सा नूण तहफला
चेव । होअवमहोअवं च अबहा न कुणए चिंता ॥ १२९ ॥ तो उट्टिऊण राया गयाचिंतो कुणइ गोसकिच्चाइं । उवविसई अत्थाणे
सामंतसहस्ससंकिन्नो ॥ १३० ॥ करकलियकणयदंडा पीणुन्नयथणुल्हसियमसिणहारा । एत्थंतरम्मि विन्नइ पविसिउं तत्थ
पडिहारी ॥ १३१ ॥ देवेण पेसिओ जो विक्रमधणराइणो सयासम्मि । विवभममइ (चित्तयरो) नामेणं दारे सो चिट्ठइ अमच्चो
॥ १३२ ॥ मुंचसु सिग्घंति निवेण जंपिए तत्थ आगओ एसो । गुरुविणयकयपणामो उचिअट्ठाणम्मि उवविसिउं ॥ १३३ ॥
परिकहइ कज्जसिद्धिं तत्तो पुच्छेइ सीहनरनाहो । किं तत्थ गएण तए दिट्ठं अच्छेरयं किंपि ॥ १३४ ॥ दिट्ठंति तेण मणिए
किं तं पडिपुच्छिओ तओ मणइ । जाणामि तं न कहिउं कहेमि पुण किंपि सचीए ॥ १३५ ॥ अत्थि तहिं देवविजओ निवपुत्तो
धणकुमारनामोत्ति । सो कुलमंदिरमच्छेरयाण जं तस्स गुणनिहिणो ॥ १३६ ॥ रूवं तेअं बुद्धि विणयं गंभीरयं धिरत्तं च ।
वण्णंताणेकैकं जम्मपि समप्पइ बुहाणं ॥ १३७ ॥ सुरदंसणकोज्जलधुवरमइ जणम्मि दंसणे तस्स । दिट्ठे य णम्मि जायइ
अमरीणवि सुरयणविरागो ॥ १३८ ॥ किं बह्णुणा ॥ एअं विअ मणइ जं असरिसा गुणा तस्स । पत्ते अ गुणगहणे सहस्सवय-
णोडवि जन्न पट्ट ॥ १३९ ॥ अन्नं च मुणइ देवो जुत्तमजुत्तं अहं तु मन्नामि । जं धणवईएँ स वरो न होज्ज ता हारिअं
विहिणा ॥ १४० ॥ जम्हा सिवस्स गोहिं दाउं हरिणो सिहिं च जं पत्तं । तं फुत्तइ जसो इण्हि तस्स इमाणं असंजोगे ॥ १४१ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १७ ॥

तो नरवई विचिंतइ अहो अमच्चस्स वयणविन्नासो । उचिअसमए य इमिणा निवेइअं मज्झ एअंपि ॥ १४२ ॥ जुचो अ मज्झ
विक्कमघणेण सह नूण अवच्च (एस) संवंधो । किंतु विही अणुयत्तइ नवचि एअं न याणामो ॥ १४३ ॥ अहवा न होज्ज दोसो
अम्हाणं एत्थ जुत्तयारीणं । जइ एअंपि न विसहइ अवरज्झइ ता विही चेव ॥ १४४ ॥ इच्चाइ चिंतिऊणं विक्कमघणराइणो
सयासम्मि । नाऊण वयणकुसलो पट्टविओ सोऽवि हु अमच्चो ॥ १४५ ॥ धणवइवरणनिमिअं सिक्खं गहिउं गओ य सो
सगिहे । एत्थंतरे य सहिअणपरिअरिआ धणवई जत्थ ॥ १४६ ॥ चंदमई नाम तहिं लहु भगिणी तीए भणइ गंतूणं । वद्धावि-
ज्जह तुग्गे धणवइवरणेण सवाओ ॥ १४७ ॥ तो धणवई विचिंतइ अहो किमेअं ? न ताव अम्हाणं । पुन्नाइ ताइं जेहिं सुहओ
सो चेव होज्ज वरो ॥ १४८ ॥ अन्नं च जइ इमा परिकहेइ आसाए तो पुरा धरिअं । जं जीविअं तयंपि हु वच्चइ लहु फुट्टिउं
हिअयं ॥ १४९ ॥ एत्तियमेत्तेणं चिअ ता होउ इमं विचिंतिउं एसा । चिट्ठइ अहोसुही सुच्छिअव्व लिहिअव्व घडिअव्व ॥ १५० ॥
तो कमलिणीए भणियं तुमए चंदमइ ! कह इमं नायं ? । तीए भणिअं गयाहं एचो पिउवंदणनिमिअं ॥ १५१ ॥ अत्थाणे अ
ठिआए तायसमीवे समागओ तत्थ । चित्तयमंति(रत्ति)अमच्चो भणिअं तेणेअमेव च ॥ १५२ ॥ ता जाव इआणिं तायसिक्खम-
भिगिण्हिउं गओ सगिहं । इअ सोउं सच्चमिणंति धणवई सहरिसा किपि ॥ १५३ ॥ कइअवमेअं एयाण किंपि होज्जत्ति विप्फुरि-
अक्रोवा । संदिद्धा अज्जवि एत्थ कज्जसिद्धिंति सविसाया ॥ १५४ ॥ नेमिअिअस्स वयणं सच्चं होज्जत्ति जणिअउकंठा । चित्तयरेणं
तइआ दिट्ठा अहयंति सासंका ॥ १५५ ॥ संकिन्नमवत्थमिमं अणुहवमाणीवि चिट्ठए जाव । ता कमलिणीए भणिअं पिअसहि !
सिद्धं इमं कज्जं ॥ १५६ ॥ एत्थंतरम्मि केणइ भणिअ फुडं एवमेव एयंति । तो सव्वेहिंवि भणिअं जह भणइ इमा तहचेव ॥ १५७ ॥

श्रीनेमि-
वरित्रे १
धनभवः ॥

॥ १७ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १८ ॥

उप्पाइया हि वाया जाया ता एत्थ सा जओ अलिया । न कयाइ होइ नूणं इअ सुवइ सउणसत्थेसुं ॥ १५८ ॥ आसासिआजवि
हिययम्मि धणवई तो भणेइ कामस्स । विवरीयसीलयाए होमा(हि)इ इमेहिं लक्खेहिं (किं होहिइ तं न लक्खेमि) ॥ १५९ ॥ सीसंपि
मज्झ दूमइ कइअवसीलाउ जेण सयलाओ । तुब्भेचि जंपिऊणं ठिया इमा तो पराहुचा ॥ १६० ॥ तो कमलिणीए ओसारि-
ऊण सयणंपि सहिअणं एसा । भणिआ पियसहि ! अज्जवि जा तत्थ न वच्चइ अमच्चो ॥ १६१ ॥ ता लिहसु सहत्थेणं भुज्जमिणं
जेण तम्मि दिट्ठम्मि । सुणिउं तुह सवभावं विन्नाणाईगुणगणं च ॥ १६२ ॥ सो सुहओ लहइ सुहं इअ तवयणेण कुणइ सा एवं ।
इअरीचि तं समप्पइ सचिवस्स समुग्गए खिचिउं ॥ १६३ ॥ सोऽवि गओ अयलउरे सिग्घं विक्रमधणेण नरवहणा । अत्थाणे
उवविट्ठो समम्मयं सायरं भणिओ ॥ १६४ ॥ किं सिग्घं चिअ पुणरवि सीहनरिंदेण पेसिआ तुब्भे । कुसलं तस्स सयाविहु
विग्गहिआणेयभूवइणो ? ॥ १६५ ॥ कुसलं चिअ सीहनिवस्स जस्स तुब्भे हिएसिणो सयणा । किमकुसलं केसरिणो तग्गु-
णविहयज्जकथयस्स ॥ १६६ ॥ एत्थ पुण पेसणे मज्झ कारणं जं तयं निसामेह । सीहनिवपणइणीए विमलाए अत्थि चर-
धूआ ॥ १६७ ॥ नामेण धणवई जीए पेच्छिउं रूवलच्छिमवमहिअं । वंछंति सुरवरावि हु सिग्घं चिअ नरभवागमणं ॥ १६८ ॥
जा दिट्ठिगोअरगया हरविण्हुअणंसुरवईणंपि । अवहरइ तवस्वणंचिअ सिवसिरिरइरंमलंभमयं ॥ १६९ ॥ निच्छिअमसारओ
च्चिअ नज्जइ सारो व जीए संसारो । तम्मि विरत्तामईहिं जोईहिवि सुणिअसारेहिं ॥ १७० ॥ तो धणकुमरेण समं सा पाणिग्गह-
सुहाइं अणुहवउ । दोण्हंपि हु सगगयाससहलयं लहउ कत्तावि ॥ १७१ ॥ इअपभिइ अह पउत्तिं जंपिउं उवरए अमच्चम्मि
। तो भणइ विक्रमधणो राया ता एत्थ किमजुत्तं ? ॥ १७२ ॥ इअ मणिऊण तओ सो जोडिअकरसंपुडो नमेऊण । निवदा-

श्रीनेमि-
चरित्रे १
धनभवः ॥

॥ १८ ॥

विअआवासे गओ अमच्चो पहिहुमणो ॥ १७३ ॥ एअं च तम्मि समए सोऊणं वइअरं समगंगं पि । अत्थाणाओ पत्तो निअआ-
वासम्मि कुमरोडवि ॥ १७४ ॥ चितइ अ अहो ताएण ताव पडिवज्जिअं इमं सबं । तीसे अ न याणेडहं गुणागुणे जं च सचि-
वेण ॥ १७५ ॥ भणियं तायसयासे तंपि तहा अन्नहव्व न विआणे । इच्चाइ जाव चितइ ता पडिहारेण विन्नत्तो ॥ १७६ ॥ सीह-
नरनाहसचिवो चिट्ठइ दारम्मि तस्स को निअसो ? । सिग्घं मुंचसु भणिए पवेसिओ तत्थ सो तेण ॥ १७७ ॥ कयओचिअ-
पडिवनी उवविसिउं सो कुमारपासम्मि । कमलिणिसमप्पिअं तं समुग्गयं तस्स अप्पेइ ॥ १७८ ॥ धणवइसहत्थलिहिओ लेहो
चिट्ठइ इमम्मि इअ भणिए । उग्घाडिऊण वाएइ सहरिसं तं कुमारोडवि ॥ १७९ ॥ तद्यथा—अविरय झियाअमाणा तणुसयसिद्धि-
लदुव्वहभारपक्खिया । दीहरगीव तहय खामोयरि पिहुनयणोवलक्खिआ ॥ १८० ॥ कोमलसरससारविसभोअणपरिहरणा-
वगासिया । ज्जरइ रायहंस अलहंति अ अणुदिणु रायहंसिआ ॥ १८१ ॥ तुह गुणसवणावसरं लद्धं मयणो दिआ य
रत्तिं च । मह सुहय ! तवइ धणिअं तुह हुंतु मणोरहंगाइ ॥ १८२ ॥ दुव्वइविणिदिट्ठसरूवं हंसिमेगं च भुज्जरेहम्मि । धणवइस-
हत्थलिहियं पेच्छइ भावत्थसंजुचं ॥ १८३ ॥ तो परिचितेइ धणो अहो सिणेहेक्कसारं तीसे । पणं च कहइ कवं हंसीरूवं तु
विण्णारणं ॥ १८४ ॥ रुवाइगुणा पुण जइवि तीए अज्जवि न मज्झ पच्चक्खा । कहइ मह उवरि राओ तहवि हु रुवाइगुणनिवहं
॥ १८५ ॥ न हि अप्पणा अजोग्गाण होइ ठाणम्मि कंहचि अणुराओ । न य पाएण अपत्ताण वडइ इअ वयणविणासो
॥ १८६ ॥ अहव्व लिहिआणुसारेण अहमवगच्छामि तीए सव्भावं । सव्भावम्मि अ सच्चे किं रुवाईहिं ? जं भणिअं ॥ १८७ ॥
लहइ हसिअं सहस्सं पावइ लक्खं सहरिसमालवणं । सव्भावो सज्जणमाणुसस्स कोडो विसेसेइ ॥ १८८ ॥ तम्हा अवगयसव्भा-

वसारयं सुकुलसंभवं सुगुणं । किं मज्झ होञ्ज खूणं तमुद्वहंतस्स किर वालं ? ॥ १८९ ॥ इअ चित्तिज्ज तेणवि तहेव भुज्जं सहत्थ-
परिलिहियं । तह मुत्ताहलहारो य पेसिओ तीएँ तस्स करे ॥ १९० ॥ तत्तो कयसम्माणो विसिज्जिओ सो नरिंदकुमरेहिं । सचिवो
गओ सदेसे सीहनरिंदस्स पासम्मि ॥ १९१ ॥ कहिअं च तस्स सबं हिट्ठणं तेण हरिसिओ राया । भुज्जं हारोडविअ धणवईएँ
तो अप्पए सचिवो ॥ १९२ ॥ कहइ अ निअहत्थेणं लिहिअं कुमरेण भुज्जभिच्चाई । तुट्ठा य तक्खणं चिअ तं वायइ धणवई
विओ ॥ १९३ ॥ तद्यथा—यैः खमेडपि न वीक्षिता न खलु सा सम्भावनागोचरो, येषां कापि समुत्सुकाः प्रतिदिनं ते
प्रार्थयन्ते प्रियाम् । यानेया पुनरात्मनैव भजते केनाप्यहो हेतुना, ते किं तां न भजन्ति तद्यदि भवेन्नाज्ञानमेत्यान्तरा ॥ १९४ ॥

अपरं च—सत्थं पगईएँ सुवित्तयाहरं सारगुणगणवविअं । दोसरहिअं धरेज्जसु हारं हिअए पिययं च
॥ १९५ ॥ इअ वाइज्जण तुट्ठा नियकंठे धणवई तओ हारं । पक्खिवइ पुलइअतणू निग्गयनेहंक्कुरभरव्व ॥ १९६ ॥ अह
अन्नपसत्थदिणे धणधन्नसुवन्नरयणवत्थेहिं । पडिपुण्णा मंडलवइसामंतगणेहिं परिअरिआ ॥ १९७ ॥ अहरिद्विसमुदणं सीह-
नरिंदेण धणवई तत्थ । अयलउरे पट्टविआ संयवरा धणकुमारस्स ॥ १९८ ॥ वच्चंती अ पिज्जणं पडिया पाएसु परमविणएणां
तेहिवि सगगयं नेहनिम्भरं सायरं भणिआ ॥ १९९ ॥ वत्थे ! विणओ चिअ होइ भूसणं इह नरस्सवि जयम्मि । नारीण
पुण विसेसा निच्चपराहीणजम्माणं ॥ २०० ॥ एत्तो चिअ कायवो निच्चचिअ उवसमो इमाहिं जओ । अब्बोडवि अणुवसंतो न
नंदए किं पुणित्थीओ ? ॥ २०१ ॥ अविसिद्धसंगमेणं सण्णुरिसमगं चयंति धीरावि । अबलाण वराईणं तेण विणासम्मि किं
चोच्चं ? ॥ २०२ ॥ अणुवित्तिविरहिआणं विहंडंति सुआइणो पट्ठणंपि । ससुरकुलायत्ताणं निच्चपि हु किं पुणित्थीणं ? ॥ २०३ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २१ ॥

दिंताण दाणमेव हि संकह न य परिहवं कुणह कोई । दाणेण विरहिआणं न ढलइ लोओ करीणपि ॥ २०४ ॥ लोअड्डिमेत्तं
चिअ विट्ठसणं कणयरयणमार्द्धिं । सीलालंकारो चिअ पसाहणं कुलपस्रआणं ॥ २०५ ॥ इअ पुत्ति ! विणयउवसमसुसंगअणु-
विचिदाणविचीसु । निचंपि उज्जेअसु रक्खिअसु सीलसंपत्तिं ॥ २०६ ॥ कुलकम् ॥ जं आणवेइ ताओ उवायमेयं तहत्ति नमि-
उणं । पत्ता कमेण एसा अयलउरपुरस्स वाहिम्मि ॥ २०७ ॥ विक्कमघणस्स रन्नो निवेइए तो पहाणपुरिसेहिं । दावाविए
इमेणं हिट्ठेणं विउलआवासे ॥ २०८ ॥ आवासिआ इमाडवि हु अन्नम्मि पसत्थवासरे पत्ते । अइगुरुअविभूइए विवाहिआ
धणकुमारेणं ॥ २०९ ॥ अह तीएँ समं पंचविहविसयसोक्खाइं अणुहवंतस्स । तस्स अहिणवसुरस्स व वच्चंति सुहेण दिअहाइं
॥ २११ ॥ सलहिअइ अ जणेणं धन्नो कुमरो इमाए कुमरीए । जं सामिओ इमाडवि हु धन्ना इमिणा जमुव्वूढा ॥ २११ ॥
अह अन्नदिणे कुमरो वच्चइ तुरयाण वाहियालीए । तुरए अ वाहइ तहिं एयम्मि अ अंतरे सहस । ॥ २१२ ॥ अहिणवघणा-
गमुत्तभवघणरवगंभीरसइसवणेणं । विम्हइओ परिचितइ अहो किमेअं महच्छरिअं ? ॥ २१३ ॥ न इमा घणाण गज्जी तेसिम-
भावाउ गयणदेसंमि । न य एअं सुरगलगज्जिअंपि सुपसंतभावाओ ॥ २१४ ॥ इअ चिंततो तस्स य सहस्सडणुसारओ गओ
कमसो । जा पत्तो वहुसालयनामे रमणिअउजाणे ॥ २१५ ॥ तत्थ य सुरनरखेअरसभाइ मज्जे सुवन्नवरकमले । सद्धम्ममुव-
इसंतं पिच्छइ स्वरिं फुरिअतेअं ॥ २१६ ॥ किं स्खरोच्चिअ एसो ? न होइ खलु दुरवलोअओ जं सो । एसो पसंतरूवो ससीवि
न हु जेण सकलंको ॥ २१७ ॥ एसो उण अकलंको सक्कोडवि ण सो जओ अणिमिसच्छो । एसो अ सउम्मेसो पहाणवयरू-
वधारी अ ॥ २१८ ॥ इअ निच्छिअण स्वरिं ओयरइ तुरंगमाओ हिट्ठमणो । चइअण पाउआओ छत्तं छुरिअं च खगं च

श्रीनेमि-
चरित्रे ?
धनभवः ॥

॥ २१ ॥

॥ २१९ ॥ गंतुं स्त्ररिसयासे अइसयविणएण पणमिउं चलणे । उवविसइ उचिअदेसे धम्मं सोऊण खणमेगं ॥ २२० ॥ ततो पाएहिं सिरं सीसाओ जाव चरणदेसंति । स्वरिं निरिविखळणं पसंतमहुराए वाणीए ॥ २२१ ॥ भणइ कुमरो अविणओ मा अम्हं हुअ किंपि पुच्छामो । परनिवुइहेउं चिअ जम्मो तुम्हाण जं लोए ॥ २२२ ॥ रूवं भुवणव्महिअं पढमच्चिअ एस जुव-
णारंभो । सुकुमारं च सरीरं वयगहणमहो महच्छरिअं ॥ २२३ ॥ मयणस्स सरविणोअट्ठाणं तुम्हारिस चिअ जयम्मि । जइ तेऽवि कुणंति तवं ता सोऽवि करेउ तं चेव ॥ २२४ ॥ अन्नं च वसइ लच्छी नूणं तुम्हारिसेसु सुणिनाह ! । जलहिपउमाइणो उण पसिद्धिमेचं चिअ सुणेमो ॥ २२५ ॥ ता जइ तसुद्धिअणं तुम्भेऽवि हु कुणह दुक्करं एअं । तो सा वराई सरउ तवोवणं सारपव्मट्ठा ॥ २२६ ॥ ता रायलच्छिजुगेहिं जुवणत्थेहिं लक्खणधरेहिं । कट्ठाणुट्ठाणमिणं किं तुम्भेहिं पवन्ति ? ॥ २२७ ॥ तो काऊण पसायं एअं परिकहह मज्झ सुणिसीह ! । कोऊहलं मंहंतं जमित्थ वत्थुम्मि अम्हाणं ॥ २२८ ॥ तो भणिअं सुणिचइणा देवाणु-
पिआ ! कहिआए एअं । किंतु कहंताण भवे परनिदा निअगुणुकरिसो ॥ २२९ ॥ मूलं च लहुयआए सगुणग्गहणं परस्स निंदा य । तहवि हु संखेवेणं कहेमि जं परवयारोत्ति ॥ २३० ॥

मगहाजणवयमज्झे महालओ नाम आसि वरगामो । सीह-वसंतऽभिहाणा सहेयरा भाउणो दुन्नि ॥ २३१ ॥ तत्थ निवसंसु (थु) ताण य परुप्परं बालभावकालाओ । तह वड्डिओ सिणेहो जह न विउज्जंति खणमेगं ॥ २३२ ॥ बालत्तणम्मि सहपंसुकीलिआ बुद्धिसुवगया जुगवं । समगमहिज्जंति भमंति जुवणे जुगवमवि दोवि ॥ २३३ ॥ समगं अज्जंति धणं समगं विलसंति देंति समगंपि । सुज्जंति सयंति भमंति ठंति जुगवं चिअ सयावि ॥ २३४ ॥ वत्थविलेवणंतंचोलकुसुमाहारं च जाण-

पमुहं च । गिण्हति निविसेसं परुपरं नेहपडिवद्धा ॥ २३५ ॥ इअ वच्चते काले वसंतनामस्स लहुअवंधुस्स । भज्जाए एंगंते कयाइ भणिअं इमं मूढ ! ॥ २३६ ॥ वड्डइ जं इत्थ घरे तं बुज्झसि तं पि ? तेण तो भणिअं । किंतं ? अह भणइ इमा जो सो तुह जेड्डओ भाया ॥ २३७ ॥ मिट्ठो मुहम्मि चित्ते विणट्ठओ जेण छन्नमाणेउं । निअभज्जाए विअरइ कुंकुमवत्थाहरणमाई ॥ २३८ ॥ खजूरमाइआइं खजाइं देइ निअयडिंभाणं । गंठिं च कुणइ पोढं भाउज्जाया पुणो तुज्झ ॥ २३९ ॥ संचइ निहुअं भुंजइ जहिच्छिअं देइ पेइअजणस्स । अहवा किमम्ह इमिणा ? बुज्झहिंसि सयंपि पज्जते ॥ २४० ॥ अह इमिणा सा भणिआ निअभग्गे ! तं किमम्ह गेहंपि । सेसघराणं मेलिहिसि ? जेण जंपेसि अलियाइं ॥ २४१ ॥ जुगपरिअत्तेउवि न होइ अन्नहा मज्झ वंधुणो चित्तं । भाउज्जायाए पुणो भणामि किं जणणिअहिआए ? ॥ २४२ ॥ इच्चाइ भणंते तम्मि मोणमवलंविऊण सा तत्तो । तम्मि दिणे ताव ठिया अन्नम्मि उ अवसरं लड्डु ॥ २४३ ॥ अहिणवउत्तिविसेसं रइऊण पुणो भणेइ तह कहवि । तुसिणीएणं इमिणा जह तं आयन्निअं सबं ॥ २४४ ॥ भंगीए अन्नाए अन्नदिणे पभणिए पुणो तीए । इअ अन्नउन्नपयारेहिं विप्पयारिअमणो एसो ॥ २४५ ॥ तं भणइ सच्चमेअं भदे ! वंधूवि एरिसो मज्झ । सा भणइ तुज्झ भंती का एत्थ ? परंतु किं भणिमो ? ॥ २४६ ॥ रत्तो दुट्ठो मूढो केणइ बुग्गाहिओ अ जो पुरिसो । देवेहिवि सयलेहिं न तीरए पत्तिआवेउं ॥ २४७ ॥ रत्तो अ तुमं वंधुम्मि भाउज्जायाए कवडकुसलाए । लहुओत्ति कराविज्जसि गेहुदुकम्माइं सयलाइं ॥ २४८ ॥ जेड्ठोत्ति चिट्ठइ इमो उवविट्ठो ठक्कुरो व सढसीलो । जेड्ठणिआ पुणेसा वाहइ मं ओडिदासि व ॥ २४९ ॥ सबं च सहामि अहं वद्धा गामेह्लयस्स तुह पाए । न पहुप्पेमि तुहेगस्स अहव जाणामि जं किच्चं ॥ २५० ॥ इच्चाइपवंचेहिं तह कहविहु विप्पयारिओ एसो । जह पडि-

वज्रह सम्मं तहत्ति मूढो अलीयंपि ॥ २५१ ॥ तो कसिणमुहो अन्नम्मि वासरे जेट्टभायरं भणइ । बंधव ! विरंचिऊणं देसु मंहं किपि जं होइ ॥ २५२ ॥ इय असुयपुव्वमेयं सीहो सोऊण विम्हिओ चित्ते । किमहो अउव्वमेयं जं मह बंधवि इय भणइ ? ॥ २५३ ॥ तत्तो भणिअं रे वत्थ ! केण सह तं विरिंचिसि जमेत्थ । तं मोत्तूणं को मज्झ ? मं विमोत्तूण तुह को वा ? ॥ २५४ ॥ एत्तिअकालम्मि अ तुज्झ विप्पियं जं मए कयं कहवि । तं कहसु न यावि तए कहंपि मह अविणओ विहिओ ॥ २५५ ॥ ता किमकंढे च्चिअ तह सिणेहपडिबद्धमाणसोऽवि मए । इअ जंपसि ता विलससु वत्थ ! सिरी तुह इमा सयला ॥ २५६ ॥ इच्चाइ तेण भणिए सिणेहसारेहिं जुत्तिनिउणेहिं । वयणेहिं तस्स चित्तं पुणरवि विणिअत्तए कहवि ॥ २५७ ॥ कहइ अ पियाए साऽविहु सीसं धुणिऊण (कहइ) जाणामि । जेट्टस्स जंपियाइं मूढो तंचिअ न योणेसि ॥ २५८ ॥ भरिओ वराडियाए धविओ सुग्गाण सोत्थया दित्ता । ठरिओ सियवाएणवि सच्चं चिअ गामवत्थवो ॥ २५९ ॥ विंधंति खरं लण्हं वयंति इअ धुत्तलक्खणं तुमए । बालेहि-वि भन्नंतं किन्न सुअं उज्जुअ ! कहंपि ? ॥ २६० ॥ कम्ममारयं मुहाए पत्तं किं कोऽवि मुंचइ कराओ ? । ता चिट्ठ तुमं एवं नाहं कस्सइ पुणो दासी ॥ २६१ ॥ एत्तिअकालं दासत्तणं कयं तुज्झ भाउजायाए । किर बुज्झिहिसि कयाइवि ता दिट्ठो तुज्झ पजंतो ॥ २६२ ॥ निअडिमेहिं भलेज्जसु वद्धिस्समहं तु पेइअहरम्मि । इअ भणिए भणइ पिए ! होसु थिरा कइवयदिणाइं ॥ २६३ ॥ पुणरवि भणिओ भाया भागं मह देसु तेणवि पुणोऽवि । संबोहिओ पुणोऽविहु भज्जाए पयारिओ एसो ॥ २६४ ॥ इअ बंधुपियमाणं वयणेहिं संसएण वोळितो । अन्नम्मि दिणे निअमइविगप्पियं किंपि भज्जाए ॥ २६५ ॥ उवदंसिअं विलीयं दट्ठुणं जेट्ठवंधुणो तह य । भाउजायाएवि हु तह कहवि पओसमावन्नो ॥ २६६ ॥ जह अहिगिच्च इमाइं जंपइ बहुआइं असुहवयणाइं । न य

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २५ ॥

पद्मवेज एसो भणिज्जमाणोऽवि जुत्तीहिं ॥२६७॥ इअ पेच्छउं विसन्नो विचिंतए जेद्धबंधवो तत्तो । पेच्छसु अहो इमोऽवि हु
कह वेलविओ सभज्जाए ॥ २६८ ॥ पेच्छसु सामत्थं इत्थिआण बहुक्खडकवडभरिआणं । उम्मूलयंति चिरबद्धमूलमवि बंधुने-
हतं ॥२६९॥ तावच्चिअ नेहतू सणिद्धबंधूण वड्डए निच्चं । जा नारिवयणदढनिसिअपरसुधाराउ न वहंति ॥२७०॥ पेसु-
नुचाडणविज्जजवणकुसलाण जाव नारीणं । पडिहासइ तावच्चिअ नूनं बंधूण समवाओ ॥२७१॥ इच्चाइ चिंतिज्जणं दाउं स-
धणंपि तं धरं तस्स । गरुअत्तणेण एगो नीहरिं सो ठिओ भिन्नो ॥२७२॥ सलहिज्जइ अ जणेणं तत्तो लहुभाउणो भणइ भज्जा ।
किं वणिज्जइ ? एसो गंठिं गहिज्जण नीहरिओ ॥२७३॥ तो कइवयदिअहेहिं लच्छी विउलावि निट्ठिआ लहुणो । जेहेण पुणो
पुणरवि समज्जिअं अइवहुं दविणं ॥ २७४ ॥ तत्तो पुणरवि लग्गो लहुभाया भणइ आसि तुह गंठी । तयमावेऽवि हु तेणं
निअगुरुअत्तेण तस्स पुणो ॥ २७५ ॥ दिन्नं विउलं दवं गयम्मि तम्मिअ विपुणोऽवि तं दिणं । इअ बहुवारा दिण्णे हीलइ लहु-
भायरं लोओ ॥ २७६ ॥ जेद्धो उण तहवि हु आलवेइ निच्चंपि महुरवग्गूहिं । तस्स पुण परिणमइ ण जणाउ हीलं वए
एसो ॥ २७७ ॥ न य चितइ पुण एअं कस्सवि पुणेहिं हुंति लच्छीओ । ता किं धरिणिविनडिओ ठिओ विभिन्नो अहमउन्नो ?
॥ २७८ ॥ तत्तो विलक्खहिअओ लज्जंतो भमइ गामनगरेसु । न य काणवराडंपि हु पावइ पुणेहिं किर सुन्नो ॥२७९॥ तो-
मलिणवत्थदेहो दुत्थो दीणो छुहाएँ परिखीणो । सुल्लमणो अन्नदिणे आगंतुं बंधवं जेद्धं ॥ २८० ॥ छुरिआएँ हणइ सोऽवि हु
घायं वंचाविज्जण तस्स तओ । नीहारेउं मुंचइ राअभएणं विचिंतइ अ ॥ २८१ ॥ कह तारिसो सिणेहो ? चेद्धिअमेअस्स कह
इमं इण्हिं ? । मह उवयरमाणस्सवि एस अकारणरिऊ जाओ ॥ २८२ ॥ जह एसो तह अण्णेऽवि नूण सुअसुण्हभज्जमाईआ ।

२

६

श्रीनेमि-
वरित्रि
धनभवे
सिंहवस-
नोदन्तः॥

॥ २५ ॥

इह जन्ममिदं विहन्ति ढेति दुःखाणां लक्ष्वाहं ॥ २८३ ॥ नृण विवक्षासोचिअ केणद धुत्तारियस्स व जणस्स । जं सुअ-
सयणाइसु दिट्ठदोसलक्खेसु हिअबुद्धी ॥ २८४ ॥ इच्छाइगरुअवेरग्गमुवगओ कववि निग्गओ चाहिं । गामासञ्जुआणे पेच्छिअ
साहुं समिअपावं ॥ २८५ ॥ तस्सते सोऊणं जिणधम्मं गिण्हए वयं परमं । लहुभायावि हु गंतुं तावसदिक्खं पवजेइ ॥ २८६ ॥
सीहो काऊण तवं सोहम्मो सुरवरो सम्पण्नओ । इअरो जोइसिएसुं तत्तो भमिऊण संसारं ॥ २८७ ॥ एत्थेव य चहुसालयव-
णम्मि कसिणो सुअंगमो जाओ । भोचूण सीहजीवोडवि सुरभवे विउलसोक्खादं ॥ २८८ ॥ आउक्खएण चविऊण पुव्वभवसंचिएहिं
पुणेहिं । गयउरनयरे जाओ सुरिंदनामस्स नरवइणो ॥ २८९ ॥ पुत्तो नामेण वसुंधरोत्ति बहुगुणगणाण आवासो । तस्सवि
अ अण्णादिअहे दट्ठणं साहुणो कहवि ॥ २९० ॥ जायं जाईसरणं तत्तो सरिअम्मि सीहजम्मम्मि । तेणवि वेरगेणं गुणहरकेवलि-
सयासम्मि ॥ २९१ ॥ पवजं पडिवन्नो पुच्छइ लहुभायवइअरं नाणिं । तेणवि कहिअं सबं जा उप्पन्नो इहं उरगो ॥ २९२ ॥ तत्तो
वसुंधरोडविहु वट्ठतो गुरुअरम्मि संवेगे । संपुन्नाइं चउदस पुव्वाइं अहिआए सिग्घं ॥ २९३ ॥ गाढयरं च कुणंतस्स तस्स अइदुक्करं
तवचरणं । अवही तह मणपल्लवनाणं चक्रमेण उप्पन्नं ॥ २९४ ॥ तत्तो केवलिणा निअपयम्मि दूरित्तणे स संठविओ । विहरंतो अ क-
मेणं इहागओ उरगबोहत्थं ॥ २९५ ॥ पडिबोहिओ अ सोडवि हु कहिऊण जिणिंदमासिअं विविहं । संजायजाइसरणेण तेणं तो
अणसणं गहिअं ॥ २९६ ॥ कल्ले अ पंचमदिणे कालं काउं समाहिजोगेणं । भासुरवरदेहधरो सोहम्मो सुरवरो जाओ ॥ २९७ ॥
पडिबोहिऊण तं चिअ एसो सोइहं कहेमि इअ धम्मं । तो हरिसिओ कुमारो भणइ अहो साहु ! तुह चरिअं ॥ २९८ ॥ एसि
विरसाइं मुणिंद ! बहुजणो निअघरम्मि देहेइ । अणुहवइ बहुविहाइवि किन्तु न अन्नो कुणइ गवं ॥ २९९ ॥ इच्छाइसचवग्गहिं

मुणिवरं संयुगेह जा कुमरो । विक्कमधणो नरिंदो ता तत्थ समग्गवलसहिओ ॥३००॥ सोऊण वइअरमिमं समागओ धारिणीए परिअरिओ । धणवइपमुहजणेणं समागओ गुरुपमोएणं ॥ ३०१ ॥ विहिया य देसणा मुणिवरेण निसुया य तेहिं हिड्डेहिं । अह रत्ता नभिऊणं पुड्डो छरी अवसरम्मि ॥ ३०२ ॥ धणकुमरग्गबकाले जो दिड्डो धारिणीइ चूअतरू । नववारारोहणमाइ वइअरं तस्स पसिऊणं ॥ ३०३ ॥ परिकहह तओ उवउज्जिऊण मुणिणाऽवि केवली मणसा । सम्मं जाणणहेउं पुड्डो कत्थइ ठिओ दूरे ॥ ३०४ ॥ नाऊण केवलेणं तेणवि मणचित्तिअं इमं सबं । नेमिजिणेसरचरिअं कहिअं लेसेण स्सरिस्स ॥ ३०५ ॥ तो छरी नाऊणं ओहीमणपज्जेहिं जिणकहिअं । पभणइ नरवर ! एसो तुह पुत्तो एत्थ भरहम्मि ॥३०६॥ वावीसइमो जिणिंदो होही नामेण रिड्डनेमिनि । एत्तो नवमम्मि भवे संचिअवहुपुन्नपवभारो ॥ ३०७ ॥ जायवकुलसरकमलो वचीससुरिंदणययजु-
अलो । तो नववारारोचणमिह नवभवस्सयगं मुणसु ॥ ३०८ ॥ सबभवेसु अ उवरुवरि अज्जिहि जं विसिड्डपुन्नाइं । उवरि विसिड्डफलोत्तिअ जंपिअं तेण नरनाह ! ॥३०९॥ इअ कहिए मुणिवइणा सव्वाइं हरिसिआइं हियम्मि । अभिनंदंति पुणो पुण इमं नमंताइं स्सरिस्स ॥ ३१० ॥ जिणधम्मम्मिमवि जाओ सेवसिवि ताण भइओ भावो । कुसलचाणं च जिणसासणम्मि संपज्जए पायं ॥ ३११ ॥ एत्थंतरम्मि मंती कन्ने होऊण कहइ नरवइणो । रायउले मगहाहिवमहानरिंदेण पेसविओ ॥ ३१२ ॥ चिड्डइ दूओ सोऊण समसुओ किपि ता समुड्डेह । पुणरवि तुम्हं चरणे वंदिस्सामोत्ति मणिऊण ॥ ३१३ ॥ धणकुमरपमुहपरिअणपरि-
अरिओ उट्ठिओ तओ राया । छरीवि सुहविहारेण विहरए अन्नखेत्तेसु ॥ ३१४ ॥ ता धणवइकुमराणं निव्वडिअसिणेहभावसा-
राइं । अपुहवमाणण सुहाइं जंति दिअहाहिं अह गिम्हे ॥३१५॥ जलणोसिणासु भूवालुआसु दुसहायवे अ दिवसयरे । वायं-

तियाहिं लुइआहिं उज्जमाणम्मि भुवणयले ॥ ३१६ ॥ मज्जणहेउं लीलासरम्मि गच्छइ धणो पिआसहिओ । रम्मेसु जाव
विअरइ तत्तो सीअलवणंतेसु ॥ ३१७ ॥ ता धणवइएँ सहसा दूराओ चिअ वणम्मि एकम्मि । कस्सइ रुक्खस्स तलम्मि दुस्सह-
तवसोसिअसरीरो ॥ ३१८ ॥ उवसमसिरिपरिंभणदुल्लिओ रुवनिज्जिआणंगो । दीसंतो च्चिय मणनयणदिन्नतोसो परं किंतु
॥ ३१९ ॥ सेयसलिलुल्लदेहो सुसंतवणो पणट्ठअमयकलो । फुल्लप्पलकोमलणयणगलंतरुहिरोहसित्तधरो ॥ ३२० ॥ मुच्छानि-
मीलिअच्छो दीहरजलणुसिणमुक्कनीसासो । अद्धानपपरिस्समसिदिलसयलगत्तो विगयसंनो ॥ ३२१ ॥ दिट्ठो साहू एक्को हरिसवि-
सायाउलाएँ तो कहिओ । निअमत्तुणो इमोडविहु तत्तो सिग्घं गओ तत्थ ॥ ३२२ ॥ तं तारिस्सं च दइं चित्तइ संभंतओ धणो
तत्तो । अहह कंहं पुण एसो एआवत्थं गओ साहू ॥ ३२३ ॥ तो भणइ धणवइ लहु उवयारं कुणसु नाह ! एअस्स । कालविलंबे
अखमस्स पुत्रलक्खेहिं पत्तस्स ॥ ३२४ ॥ तत्तो धणेण सह पिअयमाए तह परिअणेण सयलेण । सिसिरोवयारनिवहेहिं तह कओ
सो सुणी पउणो ॥ ३२५ ॥ जह पच्चागयसन्नो जाओडवि अ सत्थविगयसमदेहो । तत्तो धणेण संवाहिआइ अंगाइं तस्स संयं
॥ ३२६ ॥ तो लहु पउणे जायम्मि तम्मि वीसत्थयम्मि उवविट्ठे । पभणइ कयंजलिं सविणओ धणो जायभत्तिभरो ॥ ३२७ ॥ कह
पहिअयणो मरुमंडलम्मि पावेज सामि ! पउमसरं ? । कह वा मायंगधरंगणम्मि बज्जेज सुरदंती ? ॥ ३२८ ॥ चिंतामणिणो अ हवेज
संभवो किह दरिद्रेहम्मि ? । किह वा महारणे कप्पपायवं पावए लुहिओ ? ॥ ३२९ ॥ इअ पंचंतनिवासीण अम्ह तुम्हा-
रिसेहि सह संगो । किह वा सुमिणम्मि च संभवेज ? लद्धुं च तं इण्हि ॥ ३३० ॥ संभावेमो किंपिवि सुकयं अप्पाणयमवि मुणिंद ! ।
किंतु अवत्था एयारिसी कंहं तुम्ह संजाया ? ॥ ३३१ ॥ इअ जइ न होइ खेओ ता कहह अणुग्गहं विहेऊण । तत्तो मुणिणा

परिचितिअं अहो वयणविद्यासो ॥३३२॥ विणओ भची य इमस्स जोग्गयं कहइ किंपिवि अउवें । न हि कछाणाभागीण हुंति कछाणलिंगाई ॥ ३३३ ॥ एआरिसो य अरिहंतसिरिजिणवरिंदउवरिओ (अरिहइ सिरिजिणधम्मं दयावरं) एस । ता देमि तयं एअस्स किंपि कयगुरुवयास्स ॥३३४॥ इअ चित्तिज्जण भणिअं मुणिणा महई इमा कहा तचो । संखेवेणं अक्खेमि किंपि निसुणेह उवउचा ॥३३५॥ “सुवणोअरम्मि नयरे मोहनरिंदो जयम्मि विक्खाओ । अत्थि इह सुनरावि हु वहंति सीसेण जस्साणं ॥ ३३६ ॥ मिच्छइं सणनामा तस्स अमच्चो किलिहुदुडुमई । अण्णणाणपरममिचो अहिओ नीसेससुवणस्स ॥ ३३७ ॥ उओसकम्मठिइपरमकारणं निरयनगरसत्थाहो । लोआण केवलंवि य अभिक्खणं कयविवजासो ॥३३८॥ तथाहि—कुणइ अ-देवम्मि इसो देवमई जणइ तह अहम्मैडवि । धम्ममई तह साहइ अतरूवेडवि तचमई ॥ ३३९ ॥ दंसेइ अपचाम्मि वि पचा-मई तह करेइ गुणबुद्धिं । अगुणेषुवि भवहेउम्मि मोक्खकारणमई जणइ ॥ ३४० ॥ तथाहि—हसिउग्गाइअविब्बोअनट्ट-कीलासु विहियपडिबंधा । रमणीण कडक्खेहिं निहया दासत्तामणुपत्ता ॥ ३४१ ॥ मायाविणो अ मयणस्स किंकरा साउहा-सया कुद्धा । एआरिसा इमेणं लोअम्मि पइड्डिआ देवा ॥ ३४२ ॥ रागदोसविरहिआ सबन्नू पसमभूसिअसरीरा । समसत्तुमिच-चित्ता दूळ्जिअरमणिजणंसंगा ॥ ३४३ ॥ मायामच्छरहिआ निराउला सयलसंगपरिसुक्का । एआरिसावि इमिणा लोए पच्छा-इआ देवा ॥ ३४४ ॥ ण्हाणं सरिआइजलेहिं धायणं पसुगणाण तिलदहणं । पंचगिगतवो कन्नाविवाहणं कामसची अ ॥३४५॥ दाणं लोहहलाईण वंदणं गोणिरुक्खमाईणं । जलणजलाइसु पडणं कुंडवपरिपालणं चेव ॥३४६॥ निसिमोअणमाईअं अन्नंपि हु भूअघायणनिमिचं । जमहम्मकम्ममिमिणा तं धम्ममईए परिणमियं ॥ ३४७ ॥ एगंतेणं खणभंगुरो व निच्चो व हुज्ज हिअ-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ३० ॥

यत्थो । भालत्थोऽविय अप्पत्ति नाणमेत्तं च सुत्तं वा ॥ ३४८ ॥ पंचहं भूआणं अहव विवत्तो जयं इमं सत्तं । पच्चक्खाइपमा-
णेहिं वाहिअं एवमईअं ॥ ३४९ ॥ जमतत्ते तत्तमई तत्थ इमेणं पयासिआ लोए । निण्हवह पुणो सो च्चिअ सुद्धं जीवाइअं
तत्तं ॥ ३५० ॥ तथा--संगहउवग्गहरया इत्थीवसवत्तिणो महारंभा । गिहिणो असच्चसंधा तत्तअओगोलयागारा ॥ ३५१ ॥
भूएक्कायणरया कोवपरा माणिणो परमलुद्धा । जे तेसु पत्तलुद्धिं कुणइ इमो जे पुणो मुणिणो ॥ ३५२ ॥ उवसमिणो भूअहिआ
वायमणोक्कम्मसंजया निच्चं । मायामच्छरड्हंकारवज्जिया वंभेचररया ॥ ३५३ ॥ नाणघणा निस्संगा निरीहिया सवहा विगय-
लोभा । तेसु अ अपत्तलुद्धिं जणइ पओसं च लोअस्स ॥ ३५४ ॥ तथा--जे कोउअं च कुहगं मत्तं तह इंदयालसीकरिअं । निच्चि-
सकरणं तत्तं सुहासुहं चेव य निमिअं ॥ ३५५ ॥ तह य च्चिकिच्छं गणियं चुत्तं जोगं च जोइसार्इणि । भूओवघायजणयाइ पाव-
सत्थोवदिट्ठाइ ॥ ३५६ ॥ सिक्खंति गुरुपयत्तेण निच्चिसंका तहेव जुंजंति । ते गुणिणो पुज्जावि अ लोअम्मि इमो पइट्ठइ ॥ ३५७ ॥
जे उण जाणंतावि हु कुणंति नो मंततंतपमुहाइ । धम्ममाइक्कमभीरू एगंतनिरीहचिआ य ॥ ३५८ ॥ लोभाइहिं विरहिआ सज्झा-
यज्झाणजोगपडिबद्धा । अन्नाणिणो अगुणिणोचि ते इमेणं जणे ठविया ॥ ३५९ ॥ संसारकारणेसुवि जीवुवघाएसु एस पयडेइ ।
सिवसोक्खकारणमई मिच्छंदंसणमहामंती ॥ ३६० ॥ एएसिमसंववहारनयरनामं पुरं इहउत्तंपि । अत्थि महाकोसट्ठाणमइवि-
सालं महादुग्गं ॥ ३६१ ॥ तत्थ असंखेज्जाइं गोलगनामाइं धवलहरयाइं । इक्केके उवयरणा निगोअनामा असंखिज्जा ॥ ३६२ ॥
निवसंति अणंता इह कुंडुविणो उवयरंमि एक्केके । संसारिजीवनामा तेसु कुंडुवी अहं आसि ॥ ३६३ ॥ भविववयाभिहाणा पिया
तहिं मज्झा जीएँ भुवणयलं । अणुकूलाए सुहिअं पडिकूलाए अ पुण दुहिअं ॥ ३६४ ॥ अह कहवि अणंताणं पोग्गलपरिअट्ठ-

श्री नेमि-
चरित्रे
धनभवे
मुनिचन्द्र
कथा ॥

॥ ३० ॥

सयसहस्साणं । पञांतम्मि इमीए मणम्मि चिंता समुप्पन्ना ॥ ३६५ ॥ पेच्छह मोहनिवेणं मिच्छदंसणअमच्चसहिएणं । कह
रुमेउं धरिओ मह भचा एत्थ नयरम्मि ॥ ३६६ ॥ अहव न इमाण दोसो किंतु मए च्चिअ उवेक्खिओ एस । न हि मह बल-
विरहेणं कोऽवि जणो कुणइ कज्जाइ ॥ ३६७ ॥ तो कइयाविहु चारिचारायसेन्नस्स माणुसेहिं समं । संसग्गी कायवा एअस्स
मए अवस्संप्पि ॥ ३६८ ॥ सा उण ममवि असज्झा निवसंतीए इहेव नयरम्मि । उच्चालिऊण तम्हा नेमि इमं अन्न-
नयरम्मि ॥ ३६९ ॥ इअ चित्तिऊण तीए ववहारवणस्सईडभिहाणम्मि । नीओ नयरम्मि तहिंप्पि कारिओऽणंतकालठिं
॥ ३७० ॥ ववहारनिगोएसुं तनो पत्तेअतरुसमूहेसु । धरिओ कालमणेणं विसहतो विविहदुक्खाइ ॥ ३७१ ॥ उच्चालिऊण तीए
तनो पुढवीजलगिपवणेसु । पत्तेअमसंखाओ ओसप्पिणिओ अहं ठविओ ॥ ३७२ ॥ तनो वित्तिचउरिंदिअविगलिंदि-
अजीवरासिमज्झम्मि ॥ कालं संखिज्जमहं पत्तेअं धारिओ तीए ॥ ३७३ ॥ पंचिंदिअतिरिएसुं मणुएसुं तह य नरयदे-
वेसु । विसहतो दुक्खाइं भजाए भामिओ बहुसो ॥ ३७४ ॥ इअ भामंतीए इमाए अणंतपुग्गलपरट्टपज्जंते । तुट्ठाए कहवि अहं
भणिओ निहणेसु मोहचलं ॥ ३७५ ॥ तह मह साहज्जेणं मारसु निवइं च कम्मपरिणामं । मिच्छत्तदुट्ठमंतिं विसेसओ च्चिअ
निवाएसु ॥ ३७६ ॥ इअ कंताए लहिउं साहज्जं ते वहु मए निहया । तो हरिसियाए तीए सम्मदंसणमहामंती ॥ ३७७ ॥
उवदंसिओ खणेणं मज्झ जणंतो अउवउक्करिं । मणनिवुइं च दंतो महानिहाणं व रोस्स ॥ ३७८ ॥ अह परमबंधुभावेण
सो मए तप्पभिइ पडिवन्नो । तस्सन्निज्जे रागाइणो अ मह पयणुआ जाया ॥ ३७९ ॥ आराहिएण सम्मं तेणवि कइयावि
हरिसिअमणेणं । चारित्तधम्मराया मह पच्चक्खीकओ सहसा ॥ ३८० ॥ तस्स य पुत्तो गिहिधम्मनामओ दंसिओ तयंतम्मि ।

कम्मपरिणामरन्नो पलिअपुहुत्तप्पमाणम्मि ॥३८१॥ खुडियम्मि देहखंडे मोहखंडे स्रष्टिए अ दुडम्मि । समए पडिवन्नो बंधुभा-
वओ जणिअगुणनिवहो ॥ ३८२ ॥ संखेज्जासगरोवमपमाणमिच्चम्मि कम्मतणुखंडे । छिन्नम्मि मए जिणधम्मनामओ चरणनि-
चपुत्तो ॥ ३८३ ॥ पडिवन्नो बंधुत्तेण सुगुरुचरणेण सखिबभावेणं । सुगुरुहि अ उवहंडं जइधम्माराहणाहेउं ॥ ३८४ ॥”
किरिआणुट्ठाणमिणं करेमि मुणिचंदनामओ अहयं । गुरुगच्छसंजुओ अबया य सत्थेण सह चलिओ ॥ ३८५ ॥ देसंतरे
विहारेण तो महादुग्गमाए अडवीए । सो सत्थो चोरेहिं विटुप्पमाणो दिसासु गओ ॥ ३८६ ॥ अहयं पुण गिम्हुसिणेण
ताविओ छुहपिवाससुसिसंगो । रत्नेसु दिसामूढो परिब्भमंतो अमग्गेसु ॥ ३८७ ॥ एत्थागओऽम्हि घुम्मंतलोअणो विगय-
चेअणो पडिओ । एअम्मि रुक्खमूले अओ परं जं पुण सरूवं ॥ ३८८ ॥ तं जाणह तुब्भेऽवि हु इअ मुणिणा तेण जंपिए
सयले । चित्तइ धणो अहो मुणिवरस्स गंभीरभणिआहं ॥ ३८९ ॥ जेण भविअवया सा नरनाहो सो अ कम्मपरिणामो ।
सुहदुक्खकारणं कस्स हुंति अन्नस्सवि न लेए ? ॥ ३९० ॥ सोऽवि हु मोहनरिंदो तहेव सो मिच्छदंसणो मंती । एगंतेंण
दुक्खाण कारणं कस्स न जयम्मि ? ॥ ३९१ ॥ इअ चित्तिज्जण भणिओ धणेण मुणिचंदमुणिवरो एसो । विहिओ अणुगहो
मह इमिणा नियचरियकहणेण ॥ ३९२ ॥ सामि ! परं कहसु महं वासो जह तुम्ह पुरवरे तत्थ । निग्गमणं च तओ जह
तुम्हं अम्हाणवि तहेव ॥ ३९३ ॥ किं वाऽवि अन्नहच्चियं ? इअ पुट्ठे मुणिवरो तओ भणइ । पायं सवेसिंपि हु जंतूणं चरिअमिण-
मेव ॥ ३९४ ॥ सवेऽवि असंववहारपुरवरे निवसिउं अणंताइं । पुगलपरिअट्ठाइं भमंति अन्नत्थ तो जीवा ॥ ३९५ ॥ केवल-
मिच्छादंसणमंतिपभावेण दुक्खलक्खाइं । अणुहवमाणा चारित्ताधम्मसेन्नस्स दूरगया ॥ ३९६ ॥ तो पणमिज्जण साहुं भणइ धणो

नाह ! तो इमं सयलं । विहिअं दुक्खं मज्झइवि तेण महामोहसचिवेण ॥३९७॥ तो काळण पसायं तग्घायणपच्चलं गुरुपयावं ।
दंसेसु महं कत्थइ सम्मदंसणमहामंती ॥ ३९८ ॥ तो मुणिवरेण सिद्धंतसिधुसारेण वयणमग्गेण । सम्मदंसणमंती घणस्स उव-
दंसिओ तत्थ ॥ ३९९ ॥ तदंसणम्मि हरिसेण पुलइओ सो न माइ अंगेसु । विन्नायतस्सरुवो मुणिल्लण कयत्थमप्पाणं ॥४००॥
पभणेइ मुणिवरं सामि ! तुज्झ अइगुरुपसायवरतरुणो । भुवणत्तयस्स सारं फलं मए अज्ज संपचं ॥ ४०१ ॥ जं इमिणा सम्म-
दंसणेण संजोइओ अहं नाह ! भवदुहदुवुच्छेअकरेण सयलकल्लणगुणनिहिणा ॥४०२॥ चारिचधम्मनरवइसुअंपि गिहिधम्मना-
मयं मज्झ । पसिल्लण कुण सहायं इअ भणिए तह कयं मुणिणा ॥ ४०३ ॥ तन्नो अ धणवइए एएणेव कमेण सो मंती ।
सम्मदंसणनामो कओ सहाओ सगिहधम्मो ॥ ४०४ ॥ तो दुन्निवि हिट्ठाइं नमिल्लण मुणिं भणंति तं मोत्तुं । इअ निक्कारणमु-
वयरइ नाह ! जंतूण को अन्नो ? ॥ ४०५ ॥ इअ तुह लद्धपसायाण अम्ह इंदराणं नणू अज्ज । रज्जांपि न किंचिअवि सिवसु-
त्ताइं जं करयलत्थाइं ॥ ४०६ ॥ अणवरयणिअयसंजोगसुत्थिओ जह इमो जणो इण्हि । होइ पहु ! कुरु तह त्विअ इअ भणि-
उणं च नमिउं च ॥ ४०७ ॥ नीओ घरम्मि साहू विविहाहारेहिं कप्पणिज्जेहिं । पडिलाभिओ कयत्थं अप्पाणं मन्नमाणेहिं
॥ ४०८ ॥ अह कइवय दिअहाइं गमिल्लणं तत्थ धणकुमारस्स । धणवइपमुहाण य जिणमयम्मि कुसलराणं काउं ॥ ४०९ ॥
गंतूणं निअगच्छे मिलिओ सो मुणिवरो अह धणस्स । पालितस्सज्जक्खलिअं सावयधम्मं सह पिआए ॥ ४१० ॥
पुव्विपि आसि पीई इण्हिं बुट्ठिं गया पुणो दूरं । समचित्थाए निचं सधम्मचारित्तभावाओ ॥ ४११ ॥ अह बहुदिणपज्जते
घणकुमरो उवरयम्मि पिअरम्मि । रायपए अहिसित्तो अमच्चसामंतपउरेहिं ॥४१२॥ विप्फुरइ गुरुपयावो महिरसिहरे उ स-

प्यमाणस्त । स्वरस्त व तस्त तेयं रजं अणुपालयंतस्त ॥ ४१३ ॥ भोगुवभोगचाओ जणस्त जइधम्मसवणओ चेव । बंधो
कच्चाणं चिअ मारो सीरीण नत्तथ ॥ ४१४ ॥ दंडो छत्ताणं चिअ पडिवाओ चिय वणेसु पक्खीणं । छुहिआइं मंदिराइं पर-
त्थ दिट्ठी कविअणस्त ॥ ४१५ ॥ रमणीतणुमज्जेसुं तुच्छत्तं सरवरेसु जडभावो । गयविदेसु अ कलहो मओ अ न उ तस्त
रजम्मि ॥ ४१६ ॥ इअ संतडिंबडमरं साहिअनीसेसचरडनिवग्गं । निक्कंटयमणुपालइ धणनरनाहो निअयरज्जं ॥ ४१७ ॥ कारेइ
अहिणवाइं जिन्नाइं जिणहराइं उद्धरइ । रहजत्ताओ विवित्ताओ कारए गुरुपमोएणं ॥ ४१८ ॥ साहम्मिअवच्छलं करेइ दाणं
च देइ दुहिआणं । कुणइ अ पुणत्तिहीसुं पोसइसामाइआईणि ॥ ४१९ ॥ उज्जाणपालएणं अहइवया हरिसनिवभरमणेण । चद्धा-
वियो नरिंदो सो अत्थाणम्मि उचविट्ठो ॥ ४२० ॥ जो देव ! पुरा तुभेहिं वंदिओ नाणकुलहरं स्सरी । बहुसालयउज्जाणे सो
इण्हि आगओ इत्थ ॥ ४२१ ॥ इअ सोज्जणं राया सहसा सित्तो व अमयजलहिम्म । पाविअ सुरिंदरज्जो व लद्धार्चितामणिव तओ
॥ ४२२ ॥ माइ न देहे नेहे अ पुरवरे तिहुअणम्मि वि समग्गे । अह तस्त पीइदाणं विउलं दाज्जण उट्टेइ ॥ ४२३ ॥ तत्थेव भावओ
पणमिउज्ज स्सरिस्त मज्जणं कुणइ । हाराविराइअवच्छो नियत्थसुरदुल्लहदुल्लो ॥ ४२४ ॥ सेअचउदंतकरिवरखंधगओ गयघडाहिं
परिअरिओ । वरतुरयसुरक्खवरयेणुनिअरसंछाइअदिअंतो ॥ ४२५ ॥ मणिक्किणिरववहिरिअपिच्छगजलक्खरहवराणुगओ ।
पाइक्कक्कंसंकडकयवित्थडरायमग्गे अ ॥ ४२६ ॥ सलहिजंतो पासायसिहरगयउरजणसमूहेहिं । दंसिजंतो अग्गंगुलीहिं
कमसो तहिं पत्तो ॥ ४२७ ॥ बहुसालयउज्जाणे स्सरिं तिपयाहिणीकरेज्जणं । भत्तीइ पणमिउज्ज य उवविट्ठो भणइ
विणएण ॥ ४२८ ॥ साहु कयं मुणिपुंगव ! जमिहागमणेणऽणुग्गहो चिहियो । पुंविं पडुअ ! विअण्हाण (विणाहा) अम्ह जं

विहरिआ तुब्भे ॥ ४२९ ॥ कथं यं ठिआ प्हुणो इत्तियकालंति ? भणइ तो खरी । देसेसु विग्गहेणं भमिआ नवकडगंबधेण ॥ ४३० ॥
 रायडलपसूयाणं हुंति च्चिअ विग्गहा परं किंतु । परिचत्तसयलसंगाण तुम्ह को विग्गहे हेऊ ? ॥ ४३१ ॥ तो भणिअं मुणिवइणा
 किं कुणिमो नरवरिंद ! ता एसो । निसिदिवसं सयकालं न फिट्ठए विग्गहो अम्ह ॥ ४३२ ॥ ता कोऊहलहरिसिंहं भणइ राया
 स केण ? किं वावि ? । कह जुज्झिज्झइ अ इमं ? साहसु पसिऊण मुणिनाह ! ॥ ४३३ ॥ “तो भणइ इमो नरवर ! अत्थि इहं
 तिहुअणस्सवि अजेओ ॥ सव्वस्सवि पडिक्खलो दुट्ठो निकाणं सत्तू ॥ ४३४ ॥ निस्संको धाडीओ सुरिंदचक्केसराणवि पुरेसु । देइ
 हरइ अ समगं सव्वस्सं अंतरंगं ॥ ४३५ ॥ मोहनारिंदो मयकोहलोहजोहेहिं परिगओ भमइ । जिणिऊण वरायमिमं जयम-
 प्पवसं करेमाणो ॥ ४३६ ॥ तस्स अवक्खंदणत्थिहिं कहमवि पलायमाणेहिं । पत्तं गुरुकम्मेहिं जिणसासणदुग्गमम्हाहिं ॥ ४३७ ॥
 चारित्तधम्मनरवइविइन्नवलवइसदागमसमेअं । समदमसंजमसंतोसपमुहमहकोडिसंकिन्नं ॥ ४३८ ॥ पुढामरिसवसेणं सेन्नं ग-
 हिऊण तेण सह इण्हिं । जुज्झामि अहं निचं एएविअ मज्झ वरसीसा ॥ ४३९ ॥ कड्डिअतवकरवाला खंतीफलया विवेअक-
 वया य । संतोसपवरतुरया नाणाइत्तयतिसिक्खा य ॥ ४४० ॥ मइवगयखंधगया अज्जवकुंतगभिन्नरिउहिअया । सुद्धज्झवसा-
 णरहा भावणधणुलद्धिगगकरा ॥ ४४१ ॥ सइसेणनिसिअसरा बहुविहसुहजोगसुहडपरिअरिआ । वावारिआ मए च्चिअ डंडवइ-
 सदागममुहेण ॥ ४४२ ॥ जुज्झंति मोहसुहडेहिं सह सया सइपवड्डिअपयत्ता । सज्जायनंदिघोसेण निच्चसुच्छाहिआ अहिअं ॥ ४४३ ॥
 जिअं च बहुमिमेहिं निहणं नीआ य सत्तुणो बहवे । बालं बुद्धं इत्थिं तेसिं सबं हणंतेहिं ॥ ४४४ ॥ मोआवंता अन्नंपि जीवं
 जेऊणिमेहिं सत्तूहिं । हिंढंति इमे मुणिणो अहं च मज्झाड्डिओ एसिं ॥ ४४५ ॥ ” करुणाए वसुहाहिव ! भमामि देसेसु विग्गहा-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ३६ ॥

रूढो । तुह मोआवणहेउं इण्हिं तु समागओ इहयं ॥४४६॥ साहु भणियं सुणीसर ! सलाहणिज्जो अ विग्गहो तुज्झ । करु-
णाए किं भणिमोऽणुगहिओ जीह अहमेवं ? ॥ ४४७ ॥ पीडिज्जामि सदेसे सपुरो सहरं सपरिणो अहयं । सचूहिं तेहिं नूणं
अवमन्निअसककीहिं ॥ ४४८ ॥ ता निक्कारणबंधव ! (जयवच्छ) ल ! छलिअमाणमयलोह । तं मुचूण न सको अओ
मोआवओ तेसिं ॥ ४४९ ॥ तो कुणसु जहुत्तपसायसुत्थिअं मं इमाण सत्तूणं । मोआवसु सिग्गं चिअ सुणिनाह ! अणुगहं काउं
॥ ४५० ॥ मा पडिवंधं नरवर ! गिण्हसु साहूहिं गहिअ सनाहं । जिणिऊण तओ रिउणो वचसु निव्वइपुरिं दुग्गं ॥ ४५१ ॥
इअ भणिए सुणिवहणा धणवइदेहुब्भवो निअयपुत्तो । नामेण जयंतो निअययम्मि अहिसिंचिओ राया ॥ ४५२ ॥ गहिअं
च अप्पणा धणवइह कइवयमहंतंमतीहिं । सामंतेहि अ तत्तो सूरिसयासे वयं विहिणा ॥ ४५३ ॥ तत्तो धणरायरिसी सामन्न-
मणुत्तरं चरइ धीरो । कालेण य गीअत्थो जाओ सूरित्तो ठविओ ॥ ४५४ ॥ तो चिरकालं पडिबोहिऊण सरूढ भवकमलाणं ।
दाऊण नरिंदाईण दिक्खमक्खंडसामन्नं ॥ ४५५ ॥ पालेऊणं तो कुणइ अणसणं मासमेगंमत्तम्मि । पालिअसामन्ना धणवइवि
तह अणसणं कुणइ ॥ ४५६ ॥ इअ दुन्निवि पव्वं काऊण अणसणं च अकलंकं । सोहम्मो सामाणिअ देवा जाया महिद्धीआ
॥ ४५७ ॥ धणदेवो धणदत्तो अ दुन्नि धणभाउणो तहड्ढनेडवि । काऊणं सामन्नं सोहम्मो सुरवरा जाया ॥ ४५८ ॥ रू-
सागरावगाढा तत्थ सुहं अणुहवंति ते विउलं । जम्मंतरपरिसिंचिअनिम्मलपुन्नप्पभावेण ॥ ४५९ ॥ इअ धणधणवइनामाणं
नेमिराईमईए जीवाण । परिकहिओ पढमभवो भवविरहकरो सुरभवो अ ॥ ४६० ॥

इति श्रीमन्नेमिराजीमत्योः सुरभवसहितः प्रथमभवः समाप्तः ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
धनधन-
वत्योश्चा-
रित्रग्रहः ॥

॥ ३६ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ३७ ॥

इत्तो अ भरहमज्जो वेअडो नाम अत्थि वरसेलो । जो केवलरुप्पमओ पुद्वावरलवणजलहिगओ ॥ ४६१ ॥ पणवीसजो-
अणाइं उओ विच्छिन्नओ अ मूलम्मि । पंनास जोअणाइं तत्तो दसजोअणे उड्डं ॥ ४६२ ॥ गंतूण दाहिणुत्तरसेढीओ तत्थ हुंति दो
चेव । नीसेसखेयराणं निवासभूआओ रम्माओ ॥ ४६३ ॥ दसजोअणपिहुलाओ गिरिवरदीहाओ तासु नयराइं । पंनास दाहिणीए
सद्धि पुण उत्तरिछाए ॥ ४६४ ॥ वररणकणयपरिनिम्मियाइं कूडाइं हुंति नव जत्थ । जत्थअवि अ सिद्धकूडे देव्वणं कोसमुदएणं
॥ ४६५ ॥ कोसायामं कोसं च वित्थंडं रयणकणयनिम्मविअं । सिरिजिणवरिंदभवणं अहुत्तरपडिमसयकलिअं ॥ ४६६ ॥ सह-
यारवउलचंपयदक्खस्वज्जरचंदणवणेहिं । गुरुकुहरकाणणेहिं अ जो हरइ मणं सुणीणीं ॥ ४६७ ॥ जत्थ सुसुंदरीहिं पिअ-
यमसहियाहिं वणनिउंजेसु । गिअंति ससंकसमुजलाइं तित्थयरचरियाइं ॥ ४६८ ॥ सिरिसिहनाहचरिअं गिअइ विजाह-
रेहिं सविसेसं । नमिनिमिकयत्थीकयपसायलेसं सरंतेहिं ॥ ४६९ ॥ दीसंति जत्थ समिणो चारणमुणिणो सिलायलतलेसु ।
सेविअंता सुरखयरतिरियसत्थेहिं ज्ञाणत्था ॥ ४७० ॥ हिमखीरपूरपरिण्डुराहिं पवरिंदनीलकलिआहिं । जत्थ सिलाहिं वहिअइ
बहुचंदसमुग्गमासंका ॥ ४७१ ॥ उत्तरसेढीइ तीए नयरं नामेण सूरतेअंति । केलाससेलसिहरं व जं सया पवरफलिहहरं
॥ ४७२ ॥ पायडरयणहरं गयकुल व्व बहुकणयमत्थसत्थं व । सिरिखयरचक्कवड्डी तं पालइ सूरतेओत्ति ॥ ४७३ ॥ जो
समरम्मि घरम्मि अ चायं न कराउ मुंचइ कयाई । तह उभयत्थवि विहला न मग्गणा जस्स सयकालं ॥ ४७४ ॥ सयलंते-
उरसारा विज्जुमई नाम भारिया तस्स । विज्जु व अचवलावि हु संपत्तपओहरुकरिसा ॥ ४७५ ॥ तत्तो सोहम्माओ भुत्तूणं
सुरसुहाइं विउलाइं । पुत्तचाए जाओ घणजीवो तीइ गब्भम्मि ॥ ४७६ ॥ अह सबलक्खणधरं सुमुहुत्ते पसवए इमा पुत्तं । पत्त-

श्रीनेमि-
चरित्रे
२ चित्र-
गतिभवः ॥

॥ ३७ ॥

मल श्री०
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ३८ ॥

वररयणसोहं विंशकरेणुव गयकलहं ॥ ४७७ ॥ विहिजं वद्वावणं महाविभूई वीआदिवसे अ । चित्तगइति पइट्टिअमिमस्स
नामं विभूई ॥ ४७८ ॥ अह पंचधाइकलियो अइगुरुअसुहेण ताण गेहम्मि । सियपक्खससहरो इव अणुदियहं वड्डए एसो
॥ ४७९ ॥ कुणइ कलायरिअस्सवि नाणुकरिसं इमो कलगहणे । उज्जोइजंति दिसाओ दीवजणयाउ तेणेव ॥ ४८० ॥ जुव्वण-
समओ अह तस्सुवड्डिओ कायुअस्स व वसंतो । विविहविलासहिलासो वड्डरूवो वड्डिआणंगो ॥ ४८१ ॥ रूवं च तस्स जं तत्थ
वन्निउं तं गुरुवि न समत्थो । जम्मंतरभरसंचिअणुणपवभासंजणिअं ॥ ४८२ ॥ इत्तो वेयड्डेवि अ दाहिणसेदीइ चंदविंवव्व ।
धवलप्पहवासहरं नयरं सियमंदिरे नाम ॥ ४८३ ॥ तत्थ य अणंगसीहो विज्जाहरनरवरो अइसमिद्धो । जो अ णगुच्चस-
रीरो सीहुव्व अणेअगयरयणो ॥ ४८४ ॥ लच्छी महुमहणस्स व ससिप्पभा नाम णणइणी तस्स । भुत्तूणं सुररिद्धि धणवइजीवो
तओ तीए ॥ ४८५ ॥ गव्वे धूअत्ताए जाओ अह पसवए इमा धूअं । गुणरयणालंकारेण भूसिअं नयणमणसुहयं ॥ ४८६ ॥
वड्डुपुत्ताणं उवरिं जाया एसत्ति तह गुणघविआ । इअ पुत्तस्स व जम्मे कुणंति वद्वावणं पियओ ॥ ४८७ ॥ सयलित्थीरय-
णाणं रूवाइगुणेहिं अहिवइत्तणओ । मन्नंतेहिं पिअहिं रयणमई नाम परिविहिअं ॥ ४८८ ॥ तो कप्पतरुलया इव सुहेण सा
वड्डए घरे ताणं । सयलमणोरहनिवहं पूरंती निअयपुत्तेहिं ॥ ४८९ ॥ महिलायणजुगाइं अचिरेण पढइ सयलसत्थाइं । नरवइ-
धूआहिं समं विअरइ सा अमरकुमरि व ॥ ४९० ॥ उम्मिच्छमाणजुव्वणमह तीए पलोइउं जुवाणजणो । मयणसरविहुरिअंगो
सुन्नं परिभमइ सबोडवि ॥ ४९१ ॥ सा उण पुरिसे दिट्ठिं न खिवेइ कंहं पि गुणइ सत्थाइं । कुणइ य धम्मविआरं चिट्ठइ उव-
संतरूवेण ॥ ४९२ ॥ तो भीएणं पिउणा पुट्ठो नेमिस्सिओ महानाणी । को मह धूआइ चरो होही भुवणम्मि स कयत्थो ? ॥ ४९३ ॥

अह तेण खणं परिचिंतिज्ज भणिअं नरिंद ! जो तुज्झं । जिणिज्ज खग्गरयणं धित्तुं उबिहइ स पुरिसो ॥ ४९४ ॥ सिद्धाय-
यणे तह सासयम्मि जिणवंदणं कुणंतस्स । निवडिहिइ कुसुमवारिसं जस्स स परिणिहिइ रयणवइ ॥ ४९५ ॥ इअ भणिए परि-
तुट्ठो तह विम्हइओ अ खयरनरनाहो । चिंतइ अहो ममावि हु कमागयं देवयादिन्नं ॥ ४९६ ॥ निवडिअपयावं विविहस-
मरसंयट्ठसंकडेसुंयि । गिण्हिहिइ कोइ खगं सयावि अक्खलिअमाणस्स ॥ ४९७ ॥ अहवा न इत्थ निअमो पुरिसाणं पोरिसे पयावे
अ । अवरुवरि निअंताणं उक्करिसकहाउ क्षिअंति ॥ ४९८ ॥ इच्चाइ चिंतिज्जं विसअए पूइज्जण नेमिंति । इत्तो अ इत्थ भरहे वि-
कमउर आसि वरनयरं ॥ ४९९ ॥ सुग्गीवो नाम तहिं विक्खाओ नरवरो अइसमिद्धो । भद्दा य जसमईविअ दो तस्सि-
ट्ठाउ भज्जाओ ॥ ५०० ॥ भद्दाइ सुओ पउमो लहुओ जसमइसुओ य पुण जिट्ठो । नामेण सुमिंत्तो विणयलच्छिक्कुलमंदिरं
धीरो ॥ ५०१ ॥ उवसंतो गंभीरो धिरो उआरो कयन्नुओ सुमई । नयवच्छलो सुनिच्चलजिणसासणभाविअमई अ ॥ ५०२ ॥
इअरोअवि अ विवरीओ परं न जणणी सुणेइ विगुणत्तं । तस्स समीहइ रअं वइइ पओसं च जेट्ठम्मि ॥ ५०३ ॥ एअम्मि
जियंते मह सुअस्स होही न रज्जमेअंति । मारेउं छिड्डां च तस्स तो मग्गए निच्चं ॥ ५०४ ॥ अह अन्नदिणे कहमवि महा-
विसं रसवईए मज्झम्मि । तह तस्स तीए दिण्णं जह तम्मि तणुम्मि परिणमिए ॥ ५०५ ॥ सहसा निमीलिअच्छो पडिओ धर-
णीए सो महाभागो । आगच्छंति तओ से जे विसवेग्गा महाघोरा ॥ ५०६ ॥ तेहिं दसणावि नीला जायंति जणिज्जए महा-
दाहो । दारुणविउणाओ समुच्छंसंति जीअंतकरणीओ ॥ ५०७ ॥ न य सो जंपइ न चलइ न पेहए नेअ बुज्झए किंपि । देइ न
हुंकारंयि हु चिट्ठइ कट्ठं व निच्चट्ठो ॥ ५०८ ॥ तं सोउं संभंतो धावइ राया संयंपि सुग्गीवो । मंती सामंता मंडलाहिवा पउर-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ४० ॥

लोआ य ॥ ५०९ ॥ जणणिप्पमुहं पलवइ सयलं अंतेउरं सपरिवारं । उच्छलिओ हलबोलो पुरं च अकंदए सयलं ॥ ५१० ॥
जंप्पिइ अ फुडं चिअ सवक्किमायाए कम्ममेअंति । सोऊण इमं असमंजसं च तं तारिसं दट्ठुं ॥ ५११ ॥ भीआ पलाइऊणं
गया इमा कत्थइ महापावा ! । नरनाहोउवि करावइ विजासंतोसहाईणि ॥ ५१२ ॥ मणिरयणजलाणि अ बहुविहाइ पाएइ
जचओ कुमरं । पूएइ देवयाओ कारेइ अ संतिकम्माइं ॥ ५१३ ॥ थेवंपि विसेसं जा न पेच्छए ताव पलवइ सयंयि । सरिऊण
सरयससिनिम्मलाइं कुमरस्स चरिआइं ॥ ५१४ ॥ तम्मि अ पलयंते उच्छलेइ तह पुरवरम्मि अकंदो । जह कुमरगुणे सरिउं
रुअंति पसुणोउवि तरुणोउवि ॥ ५१५ ॥ एत्थंतरे अ कहमवि विजाहरचक्कवट्टिसंभूओ । चित्तमई वरकुमरो खेयरवंदेण
परिअरिओ ॥ ५१६ ॥ पवरविमाणारूढो परिब्भसंतो अ विविहदेसेसु । पेच्छइ तं अचब्भुयसोअदुहत्तं पुरं सयलं ॥ ५१७ ॥
अह संभंतो पेसइ एकं विजाहरं तहिं एसो । वइअरमेअं मुणिऊण सोउवि साहेइ एअस्स ॥ ५१८ ॥ जणिअशुणपक्खवाओ सोउवि
समुप्पण्णगरुअकारुणो । आगंतूणं पेच्छइ सुमिच्चकुमरंपि तमवत्थं ॥ ५१९ ॥ अह विजाए सिगं अमिमंतेउं जलस्स चळुअ-
तिगं । छंटेइ तं कुमारं उवविसइ इमोउवि तो झत्ति ॥ ५२० ॥ पुच्छंतो किं एअंति ? विमिहओ उट्ठिओ य सो कुमरो । तत्तो पिउणा
कहिओ सबोउवि हु वइअरो तस्स ॥ ५२१ ॥ तो जोडिअकरकमलो खेअरमुदिस्स भणइ सो कुमरो । परउवयारमईएउवि इमाए
कुलमवगयं तुम्ह ॥ ५२२ ॥ किंतु विसेसेणं चिअ इच्छामो सवणसोक्खमणुहविउं । के तुब्भे ? किंच इहं ? साहह न होइ जइ
खेओ ॥ ५२३ ॥ अह पासवत्तिणा तस्स मंतिपुत्तेण जंयिअं तत्तो । विअट्ठे विजाहरचक्किस्स जअप्पसिद्धस्स ॥ ५२४ ॥ सिरिस-
स्तेअनामस्स एस अंगुब्भवो महासुहडो । चित्तगई नामेणं देसेसु कुजहलवसेण ॥ ५२५ ॥ विअरंतो दट्ठूणं वइअरमेअं समा-

श्रीनेमि-
चरित्रे १
२ चित्र-
गतिभवे
सुमति-
विमलो-
दन्तः

॥ ४० ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपवा
भव-
भावना ॥
॥ ४१ ॥

गयो एत्य । इअ कहिए मंतिसुएण हरिसिओ भणइ कुमरोजवि ॥५२६॥ जइ एवं तो एसा दुक्खावत्थावि सहलया जाया । मत्त जं महायसेणं इमिणा जाओ अ संजोगो ॥ ५२७ ॥ मरिअब्बं चिअ नूणं पुरिसेणं अन्नयावि किंतु इहं । जइ हुंतोऽसि न तं तो मरणं महं होअज्जनाहस्स ॥ ५२८ ॥ पच्चक्खाणेण विणा तह य नमोकारविरहिअं चेव । पसुणो व तयं पुण होअज्जणंतसंसारदुहफलं ॥ ५२९ ॥ तो रक्खंतेण इओ नरगाइदुहाइं मह अणंताइं । परिरिक्खिआइं तुमए दिन्नमणंतं च सिवसोक्खं ॥ ५३० ॥ एवमुवयारिणो तुह तो काहं किमिह ? अहय सप्पुरिसा । परउवयारत्थं चिअ सहयारत्तल्ल जायंति ॥ ५३१ ॥ वरसंति वणा किमवेक्खिज्जण ? किं वा फलंति वरतरुणो ? । किमविक्खो य पणासइ स्ररो तिमिरं तिहुअणस्स ? ॥५३२॥ एवं सुमित्तकुमरे खयराहिचनंदणं अवितहेहिं । वयणेहिं पसंसते तो कालनिवेअओ पढइ ॥ ५३३ ॥ वच्चइ स्ररो दीवंतरम्मि अन्नमिडं व वरधवलं (भवणं) । उवयारभरुवहणे वीअं चित्तगइकुमरस्स ॥५३४॥ तो नाज्जणं संझं एगावासम्मि दोजवि ते कुमरा । सुग्गीवरायमणिए ठंति अवरुप्परकहाहिं ॥५३५॥ तो दाणमाणसम्मणिओ तहिं नेहनिव्वरमणो य । ठाऊण कइवयदिणे मोआ-वइ अप्पयं कुमरो ॥ ५३६ ॥ तत्तो अ सुमित्तेणं भणियं आसन्नएसु देसेसु । विहरंतो सुवइ केवली इहं सुजस्सनासुत्ति ॥ ५३७ ॥ अप्पादिणाणं मज्जे मने सो आगमिस्सइ इहंपि । तो वंदिअम्मि समंगंपि तम्मि तुम्हेहिं गंतव्वं ॥ ५३८ ॥ एवं होउत्ति ठिओ इमोऽवि अन्नम्मि वासरे वाहिं । सुरपायवाभिहाणे उज्जाणे कीलणनिमित्तं ॥ ५३९ ॥ दोजवि गया ते कुमरा मदयारतरुस्स जाव छायाए । चिहंति संकहाहिं ता मउओ सीअसुरहीओ ॥ ५४० ॥ वाइ सुहओ समीरो जाया सदाइणो मुहा भावा । आगंतूण य अमरा गंधोदयकुसुमवरिसं च ॥ ५४१ ॥ कुवंति कणयकमलं रयंति तम्मि अ खणेण सो नाणी ।

श्रीनेमि-
चरित्रे १
२ चित्र-
गतिभवे
सुमति-
विमलो-
दन्तः

॥ ४१ ॥

उवचिद्धो सुरखेअरनेहिं परिवारिओ तत्तो ॥५४२॥ गंभीरमहुरवायाइ देसणं कुणइ जाव ता कुमरा । हरिसभरनिब्भरंगा समा-
गया दोडवि भत्तीए ॥ ५४३ ॥ तिपयाहिणीकरेउं वंदेऊणं च केवलं पुरओ । उवचिद्धा विणएणं सुणंति धम्मं पयत्तेण ॥५४४॥
चित्तगइं उद्धिसिउं भणिउं तो केवलीवि आढत्तो । “संसारम्मि भमंताण पाणिणं धम्मसामग्गी ॥ ५४५ ॥ दुल्लहच्चिअ जेण
इमे भमंति दुहिया अणंतयं कालं । एणिंदिअविगल्लिअणिंदितिरिनारयाइसु ॥ ५४६ ॥ देवगुरुविरहिएसु पायं सद्धम्मक-
म्मविहलेसु । तत्तो कहमवि आरिअखित्तमणुस्साइसामग्गि ॥५४७॥ पावंति तं च लद्धं जे न कुणंतीह धम्ममुज्जुत्ता । ते मज्जंता
लद्धण पवरपोअंपि उज्झंति ॥ ५४८ ॥ ता लद्धं सामग्गि अत्तहिएसीहि होइ कायवो । धम्ममुच्चिअ सो उण जह सुवणणमाइणि
तह चेव ॥ ५४९ ॥ होइ परिकखेअवो दाहे छिजे कसम्मि कणगंयि । लोअम्मि परिकखिअइ तह रूवगदंसणार्हं ॥ ५५० ॥
विचे टंके वड्डीए चेव ठाणत्तए परिकखेउं । धिप्पंति परिकखिअइ तह धम्मो ठाणतियगम्मि ॥ ५५१ ॥ देवे गुरुम्मि तत्ते तत्थ
य रागाइदोसपरिहीणो । देवो आरंभेहिं सयलेहिं विवज्जिओ संतो ॥ ५५२ ॥ नवगुत्तिचिसुद्धवंभचेरमक्खलिअमुव्वंहंतो अ । लोहा-
इहिं विरहिओ होइ गुरु तारणसमत्थो ॥ ५५३ ॥ जीवाइतत्तनाणेण दंसणेणं चरित्तसुद्धीए । सम्मं दाणार्हहि अ जीवा साहंति
परलोअं ॥ ५५४ ॥ इअ ठाणत्तयसुद्धो धम्मो सवन्नुभासिओ जेहिं । न कओ विसयपमत्तेहिं तेहिं परिवंचिओ अप्पा ॥ ५५५ ॥
कामत्थाडवि हु धम्मणेण चेव जायंति इह तहा लोए । अविसेसेणं एए हुजंसु नवावि सवस्स ॥ ५५६ ॥ धम्मओ अत्थकामे
लद्धण न जाण आयरो तम्मि । कुविउव ताण एसो उद्दालइ अत्थकामेडवि ॥ ५५७ ॥ ता बुद्धिमया निच्चं अरिहं देवो सुसा-
हुणो गुरुणो । पडिचज्जिऊण धम्मो तन्भणिओ होइ कायवो ॥५५८॥” इअ केवल्लिणा भणिए चित्तगइं भणइ अणुगहीओइहं ।

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ ४३ ॥

भयवं ! इत्तिअकालं गिद्धेणं अत्थकामेसुं ॥ ५५९ ॥ धम्मो न याणिओ च्चिअ अन्नेसिवि जुव्वणाइमेत्तेणं । कुणमाणणं धम्मं उव्वहासुच्चिअ परं विहिओ ॥ ५६० ॥ सावयधरम्मि जाओत्ति सावओ इत्तिएण अहयंपि । आसि किर सावओच्चिअ न य मुणिअं किंपि न य विहिअं ॥ ५६१ ॥ जंपिअमसंगयंचिय चिद्धिअमसमंजसं सइच्छाए । दुल्ललिउत्ति न केणइ पिउणा गुरुणा य सिक्खविओ ॥ ५६२ ॥ अहव विआणिअनीसेसमुव्वणभावाण अप्पणा चेव । किं साहिजइ तुम्हं ? तम्हा मह गुरुअपुत्तेहिं ॥ ५६३ ॥ एस सुमिच्चो कुमरो जाओ मित्तो जहत्यनिअनामा । कल्लाणकारणं जं विहिअं मह दंसणं तुम्ह ॥ ५६४ ॥ अज्जप्पमिइं तम्हा अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुणो । तव्भणिअं च पमाणं तत्तं मह जावजीवाए ॥ ५६५ ॥ इअ सम्मत्तं चित्ते धरिअं अन्ने अभिग्गहे वहवे । चित्तगई पडिवज्जइ ता राया एइ सुग्गीवो ॥ ५६६ ॥ विणएण केवल्लिं वंदिऊण सामंतमंतिपरिअरिओ । उच्चिअट्ठाणनिचिद्धो निमुणइ धम्मं पयत्तेण ॥ ५६७ ॥ पुच्छइ अ अत्रसरे पणमिऊण मह नंदणस्स एअस्स । भयवं ! पावाए तीए ववसिअं कह तयं ? कहह ॥ ५६८ ॥ अह भणियं केवल्लिणा नरवर ! तीए न अप्पणो दोसो । इक्कसच्चिवेण दोहि अ सामंतेहिं इमा भणिआ ॥ ५६९ ॥ तो राया मंतीणं सामंताणं सुहं पलोएइ । भीआ तेडवि हु सवे सोउं दडुं चिमं तत्थ ॥ ५७० ॥ तो केवल्लिणा भणियं निद्दोसा तुल्ल मंतिसामंता । अन्तो अ महाराया अत्थि इहं तस्स ते दुट्ठा ॥ ५७१ ॥ मं मुत्तूणं अन्नो राया इहयं महंतमच्छरिअं । एए अ असंवद्धं जंपत्ति न जुगविवत्तेडवि ॥ ५७२ ॥ इअ संकिएण रत्ता भणिअं मुणिनाह ! किं इमं कहह ? । कोऊहलं महं तो मह वड्डइ तुम्ह वयणेसु ॥ ५७३ ॥ भणइ मुणिंदो नरवर ! दुविहा रज्जिइं हवइ एसा । बहिरंगअंतरंगा बहिरंगा तत्थ निद्दोसा ॥ ५७४ ॥ निअयसरूवेणं परकया उ दोसा इमीइ सवेडवि । अपसत्था य पसत्था रज्जिइं अंतरंगावि ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
२ चित्र-
गतिभवे
सुयशो-
देशना ॥

॥ ४३ ॥

मल० श्री
हेमचं
स्वोपज्ञा
भय-
भावना ॥
॥ ४४ ॥

५७५ ॥ तत्थवि अ पुनरूवा मुणसु पसत्था इमीइ नरनाहे ! । चारित्तघम्मराया तवसंजमपभिइसामंता ॥ ५७६ ॥ जा तत्थ
अप्पसत्था नामंपि य तीएँ निसुणसु नरिंद ! । जं पावसरूवा सा मोहनरिंदो अ तीइ निवो ॥ ५७७ ॥ अविवेअमयणमच्छरछल-
सोगाई अ मुणसु सामंता । एएहिंतो दोसा सबे बहिरंगलोअस्स ॥ ५७८ ॥ इत्तुच्चिअ अवकजे एअम्मि नरिंद ! तुम्ह भजाए ।
मिच्छाहिमाणनामा इक्को बीओ असंतोसो ॥ ५७९ ॥ जे दुट्ठा सामंता ते जाया सत्तुणो पवित्तिकरा । मोहसुअरायकेसरि-
मंती विसयाहिलासो अ ॥ ५८० ॥ मिच्छाहिमाणनडिआ हि जंतुणो बंधवं सुअं पियअं । सयणं सहिअं च निहणंति नायगत्ता-
हिलासेण ॥ ५८१ ॥ जायम्मि नायगत्ते होही किर सेवओ जणो अम्हं । आणानिदेसकरो तह अम्हे किर सइच्छाए ॥ ५८२ ॥
भुंजिस्सामो भोए अम्हे दविणं धणं च धन्नं च । अम्हाण रायलच्छी करिणो तुरया रहा सुहडा ॥ ५८३ ॥ अम्हं देसो गामा
नयराई घराई चित्तरूवाई । अम्हं महायणो जणवया य सर्वंपि अम्हाणं ॥ ५८४ ॥ एसा ममत्तबुद्धी केवलमिच्छाहिमाणरू-
वत्ति । जेण समीहिअसिद्धी कएवि पावे न ता हुज्जा ॥ ५८५ ॥ जह तुम्हवि भजाए अह होइ तहावि विहडइ खणेण । तेणेव
य पावेणं अहवज्जो गिण्हए बलिओ ॥ ५८६ ॥ ससरीरे वा रोगाइभावओ लब्भए न तं भुत्तुं । मरणेण व परिमुक्कं भुज्जइ
सयलंपि अन्नोहिं ॥ ५८७ ॥ दिट्ठंपि इमं पच्चक्खओऽवि कहिअंपि जुत्तिलक्खेहिं । न मुणंति कहवि जीवा मिच्छाभिणिवेसवि-
णिविट्ठा ॥ ५८८ ॥ पेइ अ असंतोसो सयम्मि लद्धे सहस्सलंभम्मि । तल्लंभम्मिवि कोडीमाईसु ॥ ५८९ ॥
तत्तो रज्जम्मिअवि पयइए चक्कवड्डियलोभो । तो इंदत्ते एवं मरंति जीवा असंतुट्ठा ॥ ५९० ॥ अन्नं सेवंति परं पविंसंति
जलम्मि रणमुहे भीमे । आरोहंति गिरिम्मिअवि अडंति विविहेसु देसेसु ॥ ५९१ ॥ केवलपावाइं समज्जिणंति न य रूवयंपि

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्त्रोपज्जा
भव-
भायना ॥
॥ ४५ ॥

पावन्ति । अनेसु अकञ्जाइ कुणन्ति सयलाइं विहवत्थं ॥ ५९२ ॥ तहवि हु असिद्धकामा केवलपावस्स भायणं चैव । कीरन्ति
अमंतोसेण राय ! जह साडवि तुह भज्जा ॥ ५९३ ॥ विसयडहिलासेणपिहु एवं चिअ पाणिणो नडिअंति । सविसेसं वा सोच्चिअ
विहविच्छाएडवि जं हेऊ ॥ ५९४ ॥ तम्हा मुद्धावि सयं जीवा निव ! तेण मोहसेनेण । दोसेसु पयडिअंति तेण निहणेसुतं चैव ॥
५९५ ॥ इअ भणिए केवलिणा संवेउबुद्धनयणजलपवहो । भणइ निवोडवि तह चिअ जह तुब्भे भणह मुणिनाह ! ॥ ५९६ ॥
कीरइ विणिग्गहो उण न तस्स अम्हारिसेहिं अइवल्लिणो । किं जंपइ ? संनिहाणेण तुम्ह मह सिज्झइ इमंमि ॥ ५९७ ॥ पर-
मिप्पिंह कहइ इमं सा पाया कत्थ वडइ इआणिं ? । किं वा अणुहवइ ? तओ केवलनाणी परिकहेइ ॥ ५९८ ॥ एत्तो विणिग्ग-
याए तीसे आहरणमाइअं सव्वं । अवहरिउं अडवीए चोरेहिं इमा तओ नीआ ॥ ५९९ ॥ पल्लिवइस्स सयासे तेणवि वणिअस्स
चिक्किआ पासे । तह तस्स समीवाओ पलाइउं सा गया कहवि ॥ ६०० ॥ चउपासपसरिअमहादवणिणा झामिआ तहिं रण्णे ।
रुद्धज्जाणोवगया रयणप्पभनिरयपुढवीए ॥ ६०१ ॥ जाया नेरइओ सागराउतो सा तओ समुव्वड्ढा । होही चंडालधरे घरिणी अह
तीए गन्मम्मि ॥ ६०२ ॥ जायम्मि सवकीए सह जुज्झं लग्गिही अइमहंतं । निहया यकचिआए फालिअउअरा तओ मरिउं ॥ ६०३ ॥
सागरप्पमाए होही तओ अ तिरिअत्तणं पुणो नए । इअ संसारमणंतं भमिही अइदुसहदुक्खत्ता ॥ ६०४ ॥ पायं तिरिमणुएसुं
कत्थइ सत्थेण कत्थइ विसेण । दाहोवगया मरिही जमिमस्स अपावभावस्स ॥ ६०५ ॥ सम्मादिट्ठिस्स कओ उववाओ
भावओ अह नरिंदो । चित्तेइ पेच्छह अहो जाण कए पुत्तमाईणं ॥ ६०६ ॥ जीवा कुणन्ति मूढा पावाइं ते इहेव चिहुंति । एए
पुण परलोए सहंति एगागिणो दुक्खं ॥ ६०७ ॥ तीइवि विमोहिआए जस्स कए कयमिमं महापावं । सो इहंमि हु विट्ठइ

श्रीनेमि-
चरित्रे
२ चित्र
गतिभवे
सुयशो-
देशना ॥

॥ ४५ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ४६ ॥

पुत्तो सा विसहद दुहाइं ॥ ६०८ ॥ एअं सुमित्तकुमरोडवि सधमायन्निज्जण संविगो । भणह नरिंदं जोडिअकरकमलो ताय !
अहमेव ॥ ६०९ ॥ जाओ महाणुभावाएँ कम्मबंधस्स कारणं तीए । ता मुअसु जेण दिक्खं सच्चस्स हिअं पवज्जाभि ॥ ६१० ॥
धन्ना ते सप्पुरिसा जे नवरमणुत्तरं गया सुक्खं । जम्हा ते जीवाणं न कारणं कम्मबंधस्स ॥ ६११ ॥ अह ईसि विहसिज्जणं
भणइ निवो निज्जिआ वयं तुमए । जं वत्थ ! मज्झ किअं पढमं तंचिअ तुमं भणसि ॥ ६१२ ॥ कायवो इह धम्मो पुविं पिउणा
सुएहिं पुण पच्छा । को इत्थ ताय ! निअमो संसारे दुहसमूहम्मि ? ॥ ६१३ ॥ न हि गेहम्मि पलित्ते पलायमाणेण कोवि होइ
कमो । न य सच्चहिं परद्धाण पहरणे काडवि कमविच्ची ॥ ६१४ ॥ अह भणिअं नरवड्ढा एवं चिअ वत्थ ! जह इमं तहवि ।
परिभुत्तकामभोगो वयपरिणइमागओ अहयं ॥ ६१५ ॥ भवजलहिजाणवत्तोवमा य पत्ता इमे गुरू इणिह । ता साहेमि सकजं
हणिअं मोहाइरिउवगं ॥ ६१६ ॥ तं पुण पयाओ अज्जडवि पालसु पच्छा सुअस्स रज्जभरं । दाअं करिज्ज उचिअं इअ भणिए
भणइ तो कुमरो ॥ ६१७ ॥ ताया ! जइवि हु न मणो मज्झ रमह दुहण्फलेसु भोगसु । तहवि य न करेमि विग्घं पिउण धम्मज्ज-
यमणाणं ॥ ६१८ ॥ अहयं पुणो समीहिअमणुचिट्ठिस्सामि तुह पसाएण । पच्छावि ता इआणिं ताओ चिअ कुणउ अभिरु-
इअं ॥ ६१९ ॥ अह भणइ नरिंदो हरिसनिब्भरो साहु वत्थ ! विणयस्स । अहवा न अमयकिरणो अमयं मोत्तूण पज्जरह ॥ ६२० ॥
तत्तो सुमित्तकुमरं रज्जम्मि निवेसिअं विभूईए । दाणं दाज्जं पूइज्जण जिणनाहपडिमाओ ॥ ६२१ ॥ सुग्गीवपुहइनाहो
कइवयसामंतमंतिपरिअरिओ । पव्जं पडिअइ विहिणा केवलिसयासम्मि ॥ ६२२ ॥ सुग्गीवरायरिसिणा समनिओ केवली विहा-
रेण । विहरइ देसेसु तओ पालइ रज्जं सुमित्तोडवि ॥ ६२३ ॥ निअगरुअए कइवयगामाइं देइ लहुअचंधुस्स । सो तेहिं

श्रीनेमि-
चरित्रे
२ चित्र
गतिभवे
सुग्गीव-
दीक्षा ॥

॥ ४६ ॥

असंतुद्धो तस्मि पडुद्धो उ नीहरिओ ॥ ६२४ ॥ कइवयदिणपज्जे अइवसम्माणदाणतोसविओ । चित्तगईउविअ हिड्डो सुमित्त-
पुहईसरं भणइ ॥ ६२५ ॥ जं कायवं भुवणे तुमए सयलं पि तं कयं मज्झ । सग्गापवग्गहेउं देतेण जिणंदवरधम्मं ॥ ६२६ ॥
ता हिअयस्मि महायस ! धरेज्ज एयं जओ इआणिं तु । वच्चासो पिअराइ अवसेरिं जेण काहिंति ॥ ६२७ ॥ सिग्गं एज्जह
पुणरवि निययपउत्तिं च खेअरेहिंतो । अणवरयं साहिज्जसु गणयन्तो णेहसारेण ॥ ६२८ ॥ वाहजलाविलनयणेण कहउवि
मोक्कड्डिओ इमो तेण । वेअड्डुगिरिस्मि गओ मिलिओ अम्मापिऊणं च ॥ ६२९ ॥ पूअइ जिणपडिमाओ वंदइ साहूण चरण-
कमलाइं । दाणं च देइ विहिणा निसुणइ सिद्धंतसत्थाइं ॥ ६३० ॥ उच्छप्यणाओ जिणमंदिरेसु कारइ रहाइजत्ताओ । साहम्मि-
असंगरओ परिचज्जिअइअरजणचेड्डो ॥ ६३१ ॥ इअ सबब्भुयमेवं चरिअं एअस्स जोवणभरेउवि । दड्डूणं तुड्डाइं पिऊणो सयणा
य भित्ता य ॥ ६३२ ॥ एत्तो सुमित्तमगिणी कलिंगदेसाहिवेण परिणीआ । रुवाइगुणब्भहिआ साहड्डु कमलनामेण ॥ ६३३ ॥
रयणवड्डुणाज्जंगसीहखयराहिवस्स पुत्तेणं । अवहरिऊणं नीआ सुमित्तरत्ता य तं निसुअं ॥ ६३४ ॥ अइवल्लहत्तणेणं तीसे
सो निवडिओ महासोए । परिहरिअरज्जकज्जो चिट्ठइ खिन्नो विगयसन्नो ॥ ६३५ ॥ नायं च इमं सबं केहिंवि विज्जाहरेहिं कहि-
अंति । चित्तगइणा तओ सो भणाविओ खेअरेहिंतो ॥ ६३६ ॥ मा किंपि एत्थ खेअं वहेज्ज कइवयदिणाण मज्झस्मि ।
आणेउं तुह भगिणिं अप्पेमि असंसयं चैव ॥ ६३७ ॥ एवं सुमित्तरायं संठविऊणं गवेसिआ एसा । लद्धा य तओ सुद्धी सुक्कड्ड-
सेलस्स सिहरस्मि ॥ ६३८ ॥ चित्तगई संवहिउं गओ तहिं हक्किओ तओ कमलो । चलिओ तहउभिमुहो सो लणं चाओहणं
गरुअं ॥ ६३९ ॥ निसुअं अणंगसीहेण तं च सुअपरिहवं असहमाणो । सो आगओ तुरंतो बहुखेअसेन्नपरिअरिओ ॥ ६४० ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ४८ ॥

चित्तगङ्गा समेतं अग्निभट्टो सेनमवि अ सेनस्स । अवरोप्परं च दोष्णिण्डवि मुञ्जति खंडंति सरनिअरं ॥६४१॥ उप्पइऊणं गयणे
पहरंति अ सत्तसेल्लिखुंतेहिं । वञ्चावंति निलुक्कंति हुंति पयडा विवग्गंति ॥ ६४२ ॥ विञ्जाबलेण अइनिचिडतमभरं दंसयंति
नासंति । पुणरवि मिलंति तह ओसरंति जुज्झंति अ पुणोडवि ॥ ६४३ ॥ मुञ्छानिमीलिअच्छा पडंति उट्ठंति लद्धचेअन्ना ।
निवयंति उप्पयंति अक्कमंति भंमंति थक्कंति ॥ ६४४ ॥ खयकालजलहरा इव गच्छंति फुरंति विजुपंज व । जुज्झंति बाहु-
जुज्झेण मुट्ठिघाएहिं सत्थेहिं ॥ ६४५ ॥ इअ जुज्झंतेहिं परोप्परं विञ्जाए निहणिआ विञ्जा । सत्थं सत्थेण हयं सेनं सेनेण
पडिरुद्धं ॥ ६४६ ॥ तत्तो अणंगसीहेण पेच्छिअं दुज्जयत्तमिअरस्स । निअकुलकमागयं देवयाहिं दिन्नं च वरखग्गं ॥ ६४७ ॥
सुमरिअमेअं च तओ फुल्लिगजालासहस्सदुप्पेच्छं । तडयडरवे मुञ्जतं भयजणयं सयलभुवणस्स ॥ ६४८ ॥ ठिअमागंतूण करे
तत्तो सो भणइ चित्तगइकुमरं । रे दुट्ठ ! कत्थ इण्हिं वच्चसि ? कुलदेवयं सरसु ॥६४९॥ अह ईसि विहसिऊणं भणिअं कुमरेण
तुह बलं इण्हिं । अहयं किं संजायं इमेण नणु लोहखंडेण ? ॥६५०॥ जस्स न हिअयमि बलं कुणंति किं हंत तस्स सत्थाइं ? ।
निअसत्थेणडवि निहणं प्रावंति पहीणमाहप्पा ॥६५१॥ इअ भणिऊणं विञ्जाबलेण तह तेण तिमिरनिऊलंवं । तत्थ कयं दिट्ठीए
हिअएहि अ जेण ते रिण्णो ॥ ६५२ ॥ पेच्छंति न किंपि न य मुणंति चिट्ठंति चित्तलिहिअव । सेलघडिअव सवे तत्तो चित्त-
गइकुमारेण ॥ ६५३ ॥ गहिअं कराओ सह जयसिरीए खग्गं अणंगसीहस्स । भइणिं सुमित्तन्नो अ गिण्हिउं अवगया सवे ॥
६५४ ॥ तत्तो खणंतरेणं अणंगसीहो पलोअए जाव । ताव न खग्गं न य सत्तुणोडवि न सुमित्तभइणीवि ॥ ६५५ ॥ अह
चित्तेइ किमेअं सुमिणं मोहो अ इंदयालं वा ? । जेणेअं पि न नायं खग्गं मह केण अवहरिअं ? ॥६५६॥ समरसहस्सेसुवि जस्स

श्रीनेमि-
चरित्र
२ चित्र
गतिभवे
कमलेन
युद्धं ॥

॥ ४८ ॥

न महिअं दंमणंपि केणावि । तं लीलाए खगं गहिअं केणइ मुणालं व ॥ ६५७ ॥ अहवा दिवसेणं वडइ असंभावणिज्जम-
वि कजं । नासइ कराओ कस्सइ पावइ अनो अ सत्थंपि ॥ ६५८ ॥ कहिअं च पुरा नेमिणिण एअं तओ अणिट्ठंपि । इड्डं
चिअ जइ मइ सो होज वरो कहवि धूआए ॥ ६५९ ॥ इचाइ चित्तिज्जं सुएहिं सेनेहिं परिगओ एसो । निअयट्ठाणम्मि गओ
मुअं च निब्भन्यए तनो ॥ ६६० ॥ रे पाविट्ठ ! तए जं परदारवहारओ कयं पावं । तस्स मए अणुहूअं फलमेअं कुलकलंक-
यरं ॥ ६६१ ॥ जस्स पसाएण इमा रजसिरी आसि मह समग्गाडवि । तम्मि गए करवाले किं अज्जडवि जिअइ किर इण्हि ? ॥
६६२ ॥ परजुवइसीलंखंडणजणिअं रणभंगअवजसकयं च । एचिअ कालमभूअं कलंकमिण्हि तए जणिअं ॥ ६६३ ॥ अहवा
परदारवहारगरुअसंचिणिअपावपडलाणं । अज्जवि अमुणिअकजाण हंत ! किर किच्चियं एयं ? ॥ ६६४ ॥ जइ सो नजइ कह-
मवि खगं जेणेव हिअं तयं मज्झ । होज वरो धूआए एचिअमेत्तेणवि कयत्थं ॥ ६६५ ॥ मन्नामो अप्पाणं पडिक्कूले विहिस्स
एअंपि । होइ नयति न याणे कहिअं नेमिणिण परं ॥ ६६६ ॥ वीअंपि कारणं जइ सिद्धायणम्मि निवडिही जस्स । कुसुम-
वरिसंति इमिणा मने ता नजिही एसो ॥ ६६७ ॥ ततो अक्खयसीलं भगिणिं नेउं सुमित्तनरवड्ढो । चिचगईवि समप्पइ
अवरोपरदंमणे तेसिं ॥ ६६८ ॥ कुमरनिवाण पमोओ जाओ परमो तओ अ सयलंपि । संगामाडवइअरं मंत्तिमुओ कहइ
नरवड्ढो ॥ ६६९ ॥ अह एसो परिचिंतइ अहिगरणं पेच्छ कह इमं जायं ? । अहवा अणत्थसत्थेहिं निम्मिओ चिअ भवो
एमो ॥ ६७० ॥ कस्सेमा किर भगिणी ? को भाया ? के मुआइणो सयणा ? । कहवयदिणपज्जे जं होही कत्थइ न किंपि ॥
६७१ ॥ इचाइ चित्तिज्जं समागए सुजमकेवल्लिगुरुम्मि । वेरगेणं इमिणा दाज्जण सुअस्स निअरजं ॥ ६७२ ॥ चित्तगइसमक्खं

चिअ पव्वजभरं पव्वजए एसो । चित्तगईवि सठाणे गओ सुअं पढइ इअरोडवि ॥ ६७३ ॥ नव पुवाइं किंचूणयाइं ततो गुरूहिं
डणुनाओ । विहरइ देसेसु सुहेगेगल्लविहारपडिमाए ॥ ६७४ ॥ विहरंतो अ कयाइवि मगहाविसयस्स गामवाहिम्मि । काउ-
स्सगम्मि ठिओ चिहुइ सुमिच्चरायरिसी ॥ ६७५ ॥ एत्तो य परिन्धममति पउमो नामेण तस्स लहुभाया । सावकओ भमंतो
संपन्नो तम्मि देसम्मि ॥ ६७६ ॥ परमक्खरे निलीणो द्वायंतो सब्बजीवहिअमेव । मेरुव निष्पकंपो दिट्ठो सो तेण पावेण ॥
६७७ ॥ ततो अइकुद्धेणं आकन्नं कट्ठिज्जण कोदंडं । निहओ त्राणेण उरम्मि द्धुम्मिउं पढइ भूमीए ॥ ६७८ ॥ भणइ अ भिच्छा-
उकडमभिव्वणं भूमिनिस्सिअजिआणं । चित्तइ अ रूससु तुमं मा कस्सइ जीव ! अन्नस्स ॥ ६७९ ॥ निअहत्थारोविअगुरुअ-
कम्मपायवफलाइं सब्बेडवि । भुंजंति पाणिणो इह निमिच्चभावो चिअ परेसिं ॥ ६८० ॥ पुरओडवि पयारेणं अन्नं वेइअव-
कम्मेसु । सुहभावेणिण्हिंहु पिहु किमजुचं वेअमाणानं ? ॥ ६८१ ॥ अन्नाणिणो अ जीवा धम्मन्धंसं पि केइवि परस्स । कुबंति
इमेण पुणो सो न कओ मह स लाभोचि ॥ ६८२ ॥ जं धम्मसहायाणं ताणं जीवाण सगमोक्खेसु । तेसु अणंतगुणाइं सुहाइं
नणु मणुअजम्माओ ॥ ६८३ ॥ पडिवन्नं सयमेव य दिन्नं न इमस्स जं तया रज्जं । सो मज्झं चिअ दोसो नाज्जं विसयगि-
द्धस्स ॥ ६८४ ॥ साहिज्जेणस्स य कम्मं बहुकालवेअणिज्जं पि । थेवेणवि निज्जरियं ता उचयारी इमो तुज्झ ॥ ६८५ ॥ तो
मिणिं सब्बेणुं जीवेसु तुमं करेसु सिवफलं । मा कस्सइ रूसेज्जसु विसेसओ पउमकुमरस्स ॥ ६८६ ॥ इअ सुहभावम्मि ठिओ
पच्चक्खेउं चउविहाहारं । पंचनमोक्कारपरो कालं काउं समाहीए ॥ ६८७ ॥ पंचमकप्पे जाओ सामाणिअसुरवरो महिद्धीओ ।
इअरोडवि महापावो मीओ रत्ने पलायंतो ॥ ६८८ ॥ रयणीए कसिणसप्पेण ङकिओ वेअणासमुग्धाए । पडिओ मरिउं जाओ

मनमपुहवीए नेरइओ ॥ ६८९ ॥ सोउं सुमिचमहरिसिमरणं सोअं वहुं विहेऊण । सिद्धाययणे जचं चित्तगई अन्नसमयम्मि ॥
६९० ॥ कारेइ चित्थरेणं मिलिआ विज्जाहरा तहिं सवे । ण्हवणविलेवणभूसणपूआउ कुणंति भचीए ॥ ६९१ ॥ वायंति दुंदु-
हीओ गायंति मुहावहं मदुरेअं । विज्जाहरिओ विज्जाहरा य हरिसेण नच्चंति ॥ ६९२ ॥ जचामहूसवे तम्मि नत्थि सो जो
न खेओ मिलिओ । चित्ताइ अणंगसीहो नूणं एअम्मि समवाए ॥ ६९३ ॥ मा कहवि सो न नज्जाइ धूआइ वरो जिणिंदजचं
च । पेच्छामोचि मपुचो सकलचो परिअणजुओ अ ॥ ६९४ ॥ रयणवईए य समं समागओ तत्थ तह सुमिचसुरो । जचा-
समयं नाऊण ओहिणा एइ सुरमहिओ ॥ ६९५ ॥ एचो अ कया पूया विचिचभेगेहिं जिणवरिंदाणं । संवरिअं पेच्छणयं तो
गुरुभत्तीए चिचगई ॥ ६९६ ॥ चिइवंदणं विहेउं धरिए रोलम्मि खेवरसुरेहिं । रोमंचिजंततणू थोवं भणिउं समाहचो ॥
६९७ ॥ तद्यथा—सरयमिअंकुसमुज्जलजसधवलिसयलतिहुअणं तुज्झ । पणमामि चरणकमलं निसेविअं जिण ! सुरालीहिं ॥
६९८ ॥ जरमरणसलिलपरिपूरिअम्मि भवसायरे अपारम्मि । मजंतेण मए पट्टु ! पचो तं जाणवचं व ॥ ६९९ ॥ रयणायरस्स
व तुहं दूरं दूरेण एत्तिअं कालं । रागाइपासएहिं खिचोइहमपुनरोरव ॥ ७०० ॥ तुह सासणविज्जाए चारिजंतावि अज्जवि
मुणिंद ! ते उवसग्गंति दढं ता होसु सरन्न ! मह सरणं ॥ ७०१ ॥ तुह आणा परमन्नं सेवताणं छलम्मि पक्खिवइ । रागाइविसं
मामिअ ! अणाइसच्च् महाभोहो ॥ ७०२ ॥ मोहनिसाए भसल व भवमहाकमलकोसपडिवद्धा । सूरम्मि व समुइंते तुमम्मि जीवा
विमुचंति ॥ ७०३ ॥ तुह वयणामयमुवसमइ नूण रागाइरोगसंघायं । विसयाणत्थनिसेवा जइ होज्ज न वेरिणी एका ॥ ७०४ ॥
वित्रुइनरारायलच्छीनि दूहफला जीए तं न पचोडसि । दारिदिं पि हु सुहयं जत्थ तुमं सामिओ नाह ! ॥ ७०५ ॥ कजं न

श्रीनेमि-
चरित्रे
धनभवे
मुनिचन्द्र
कथा ॥
॥ ५२ ॥

कप्पपायवर्चितामणिकामधेणुमाईहिं । सुरसोक्त्वमोक्त्वफलए पत्ते पयंप्रफए तुम्ह ॥ ७०६ ॥ भुवणचर्यपि आणाएँ संठिअं जेहिं कयमजनेणं । ते लीलाएँ तएच्चिअ निहणं रागाइणो गमिआ ॥ ७०७ ॥ तहवि पओसो केसिंपि केइ मज्झत्थयं चिअ पवन्ना । तुह सेवाए जमर्चितणिअमिह मोहमाहपं ॥ ७०८ ॥ दूरममिचेहिंपि हु भिचं व पयासिऊणमप्पाणं । जं रागाईहिं कय मह मुणसि तयं तुमं चेव ॥ ७०९ ॥ तुह पवयणपाऊसं जिणिंदसवणंजलीहिं पिज्जंतं । जणइ अजरामरचं अचिरेणवि नूण जंतूणं ॥ ७१० ॥ सयलदुहरक्खणुअयमइम्मि नाहे ! तुमम्मि संतेजवि । नरगाइभवे जीवा जमणंतदुहाइं विसहंति ॥ ७११ ॥ तप्पडिआरमईए पडिवक्खं चिअ सयावि सेवंति । विलसइ पच्चक्खं चिअ नाह ! तमन्नाणमाहपं ॥ ७१२ ॥ इंदिअ-चोरेहिं भवाडईएँ मुसिओडमिह एचिअं कालं । ताणुच्छेअसमत्थस्स तुज्झ सरणं गओ तेण ॥ ७१३ ॥ तुह समवसरणदुग्गे पायारत्तयपवेडिए नाह ! । मणसावि पविट्ठाणं रिउणो न कमन्ति अच्छरिअं ॥ ७१४ ॥ दिट्ठोडहं सिद्धिवरंगणाए पहु ! साणु-रायदिट्ठीए । दिन्नो भववणगहणे दवानलो दंसणे तुम्ह ॥ ७१५ ॥ को अन्नो मह सरणं को बंधू को सुही तुमं मोत्तुं ? । इह परलोए तं चिअ सरणं बंधू सुही मज्झ ॥ ७१६ ॥ अहवा जाणामि न जंपिऊण बालो व किंपि तुह पुरओ । संखेवेणं भन्नइ छिंदसु भवसंतइं सिग्घं ॥ ७१७ ॥ इअ विहिअपणयवरहेमसूरिकयसंथवं जिणं थुणिउं । चिचगईं संविग्गो पंचंगं कुणइ पणि-वायं ॥ ७१८ ॥ अह साहु साहु तुह संथवस्स संवेअमयसरीरस्स । को जाणइ इअ भणिउं गुणरयणनिहिं तुमं मोत्तुं ? ॥ ७१९ ॥ इअ भणिऊण अदिस्सो सुमिचदेवो समं निअसुरेहिं । तस्सोवरिं विमुंचइ बुडिं कुसुमाण पवरणं ॥ ७२० ॥ हरिसुचालपणच्चिर-बाहुलया खेअरा तओ सव्वे । वायंति दुंदुहीओ गायंति य चिचगइकुमरं ॥ ७२१ ॥ तचो अंगंगसीहेण परिअरं पिययमाइअं

॥ ५२ ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
२ चित्र-
गतिभवे
वैताल्य-
यात्रा ॥

मां । उदिसिज्जं भणिजं कहिओ नेमिचिएणेसो ॥ ७२२ ॥ जो पुंविं वरपुरिसो सोचिअ एएण चेव मह खगं । गहिअं ममरम्मि तथा एचो अ सुमिचदेवेण ॥ ७२३ ॥ पयडीहोऊण समं सुरेहिं भणिअं कुमार ! तं अम्हे । पच्चभिजाणसि ? तेणवि महिद्विआ सुरवरा तुम्हे ॥ ७२४ ॥ इअ भणिए पुंविंलं सुमिचरूवं कयं तओ कुमारो । साणंदं सप्पणयं सायरमुवगूहए तुडो ॥ ७२५ ॥ भणइ अ तुम्ह पसाओ एसा सयलावि धम्मसामग्गी । ता सुंदरं विअ कयं जमागया ऊसवे एत्थ ॥ ७२६ ॥ अह भणइ सुमिचसुरो तुह चेव य मह इमो पसाओचि । जेणेसा सुररिद्धी वयं च जमणुद्धिअं पुंविं ॥ ७२७ ॥ तं होअ कस्म जइ जीवदायओ तं हवेज न हु मज्झं ? । अवरोप्परसुववूहं इअ दोअवि करंति ते तुड्डा ॥ ७२८ ॥ (ग्रं० १०००) सिरियरत्तेअचक्किप्पमुहा खयरावि हरिसिआ सवे । रयणवईविअ पढमं दड्डणं चिचगइकुमरं ॥ ७२९ ॥ खिच व अमयमज्झे गिम्हे सिचव चंदणरसेणं । भुअणाहिवइरानिवेसिअव्व अइनिव्वुया जाया ॥ ७३० ॥ तचो निव्वन्ती रूवं चरियाइं ताइं पेच्छती । निमुणंती गुणनिवदं गिजंतमहिजमाणं च ॥ ७३१ ॥ तह वम्महेण हिययम्मि सल्लिआ निसियसरसमूहेण । जह नअवि चेअइ अप्पाणयंपि जाया अणप्पवसा ॥ ७३२ ॥ तचो जणणीएँ ससिप्पभाए भीआए तह सहीहिं च । नीआ मंडविऊणं सिसिरुजाणम्मि एकम्मि ॥ ७३३ ॥ वरतरुपल्लवसयणिजसंठिआ नलिणनालतंतूहिं । वेडिअसवंगगा कयलिपचापवणेहिं वीजंती ॥ ७३४ ॥ सिसिरमणिहारचंदणफलहजलदाइसीअवत्थूणं । संवंधमणुहचंती तहविह दाहं विअ वयंती ॥ ७३५ ॥ निव्वंयेणं भाववुयाहिं सहीहिं कहवि एगंते । परिपुच्छिआ समगं कहेइ निअयं अहिप्पायं ॥ ७३६ ॥ ताओअवि जणणीएँ इमावि भत्तुणो सोअवि भणइ किमजुचं ? । जइ रयणवईएँ वरो न होअ सो ता विही अबुहो ॥ ७३७ ॥ कयनिच्छयं च एअं

खगज्वहारेण कुसुमघुट्टीए । नेमिचिअकहिएहिं पुढिं दिट्ठेहि अ सयं च ॥ ७३८ ॥ किंतु न देवद्वारेण विवाहसंबंधमाइणो वोचुं । जुअंति तओ संधं सट्ठाणगएसु वचवं ॥ ७३९ ॥ एत्तो खणंतरेणं सुमिचदेवं सपरिअणं कुमरो । सम्माणितं विसज्जह खेअरनिवहं च सयलंपि ॥ ७४० ॥ सिरिसूरतेअचक्की गंतुं कुमरेण सह निअट्ठाणे । जा चिट्ठइ अत्थाणे उवविट्ठो ताव पडि-
हारो ॥ ७४१ ॥ विन्नवइ देव ! दारम्मि चिट्ठएणंगसीहनरवणो । नामेण मिअंकम्मई मंती को तस्स आएसो ? ॥ ७४२ ॥ मुंचसु सिग्घंति समागओ इसो पणमिऊण सट्ठाणे । उवविट्ठो भणइ इमं दाहिणसेठीए देव ! इहं ॥ ७४३ ॥ सिअमंदिरम्मि नयरे अणंगसीहोचि खेअराहिवई । तेणाहं पट्ठविओ कजेण इमेण तुमंते ॥ ७४४ ॥ देवी ससिप्पभा तस्स तीए वरइत्थि-
लक्खणसमिद्धा । जाया मणोरहेहिं रयणवई नाम धूअचि ॥ ७४५ ॥ रूवं जीए सुराडवि हु पेच्छंता अणिमिसनणं सदलं । मन्नंति नरा निंदंति अप्पयं तेण परिहीणा ॥ ७४६ ॥ पच्छायाओ विहिणोडवि नूण तं तीए निम्मिउं रूवं । अणुरूववरमदंहुं विसुमरिउं तुज्झ तणयं च ॥ ७४७ ॥ ता तुम्हाएसेणं पाणिग्गहणेण तीए चिचगई । कुणउ परिओसमिण्हि विहिणो तं अम्ह पहुणो अ ॥ ७४८ ॥ अह तस्स वयणविन्नासरंजिओ निअयमंतिणो वयणं । चक्की अवलोयइ सोडवि तस्स सवणम्मि होऊणं ॥ ७४९ ॥ पमणइ देव ! न एसो तीए गुणे वन्निउं घुणइ सम्मं । अहवन्नो असमत्थो मन्नामि उ तग्गुणग्गहणे ॥ ७५० ॥ जं जिणवराण पूअं विरयंती बहुपयारमंगेहिं । जत्ताए आगया सा दिट्ठा सक्खं चिअ मएडवि ॥ ७५१ ॥ अनेहि वि खयरजुवाण-
एहिं तह चित्तगइकुमारोडवि । तन्मत्तिविणयरूवाइरंजिओ लक्खिओ बाढं ॥ ७५२ ॥ अब्भुवगम्मउ एअं तम्हा अविअप्प मेव तो चक्की । भणइ अमच्चं जं भणइ तुम्ह पहू कीरए तमिह ॥ ७५३ ॥ भणिउं महापसायंति तेण सम्माणिओ नियट्ठाणे ।

गां कृद् सयं रयणवदपिअराणि तुडां ॥ ७५४ ॥ अह अन्नदिणे पेसंति तां वलुवित्थरेण रयणवदं । चित्तगईवि अ परिणइ
महाविभूईं तं कनं ॥ ७५५ ॥ संपजंतसमीहिअसयलत्थो सो महड्डिअसुरो व । अणुसुंजइ विसयसुहाइं पुवसुकओवणी-
याइं ॥ ७५६ ॥ मलहिजइ अ जणेणं देतो मणलोअणाण आणंदं । गिजइ सुरंगणाहिनि पढिजाए नंदिधिंदेहिं ॥ ७५७ ॥ रयण-
नईं गमेओ करेइ भचीं जिणमयं धम्मं । पूए जिणे वंदइ सुसाहुणो सुणइ सत्थाइं ॥ ७५८ ॥ धणदेवो धणदत्तो अ देव-
लोगाउ ते हि चविऊणं । मणगइन्नवलगइत्ति य जाया लहुवंधवा तस्स ॥ ७५९ ॥ अह तेहि समं तह पियअमाइ नंदीसरा-
इठाणेसु । चेईहरां वंदइ चित्तगई विहरमाणं ॥ ७६० ॥ तित्थयराण य पासे निसुणइ धम्मं महारिसीणं च । पयंपक्याइं
सेइ हिंउतो कम्मभूमीसु ॥ ७६१ ॥ इअ काले वंचते परिणममाणे वयम्भि संविग्गो । सिरिहरतेअचणी रओ ठविऊण चित्त-
गइं ॥ ७६२ ॥ पावां पडिगजइ खनिउं कम्माइं सिद्धिमणुपत्तो । चित्तगईवि अ पालइ नवरं सिरिचक्कवट्टिपयं ॥ ७६३ ॥
निजाउ पडियमेत्ता सिद्धा मयलाउ पवरपुणेहिं । आणानिदेसकरो अ वट्टए सेयरसमूहो ॥ ७६४ ॥ सयलंतेउरपरं पट्टे ठवि-
ऊण रयणवदेनिं । सिरिचक्कवट्टिरिद्धिं अणुहवइ वट्टणि वासाणि ॥ ७६५ ॥ एत्तो अ तस्स पयसेवओ तहिं आसि खेअराहि-
वई । नामेणं मणिचूओ अहड्ढया उवरओ एसो ॥ ७६६ ॥ तो दोन्नि तस्स पुत्ता ससिनामो तहय सूरनामो अ । ते
रत्तासु निमिच्चं जुल्लंति परोपरं धणिजं ॥ ७६७ ॥ चित्तगइ चक्कवट्टी तो रजं विभइऊण दोणं पि । देइ तह संठवेइ अ सुजु-
त्तिगयभम्मवचयेणेहिं ॥ ७६८ ॥ तहचिहु विरमंति न कलहभावओ वद्धनिविडगुरुवेरा । अह अन्नया कयाइवि दोडवि मया
जुज्जितं एण ॥ ७६९ ॥ चित्तगइणाडवि एअं निसुअं जह ते मया दुवे रजं । अनेहिं विळुं पिजइ तओ इमो इत्ति उव्विग्गो ॥

सल० श्री
हेमचंद्राया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ५६ ॥

७७० ॥ चिंतइ अहो निअच्छह जीवाणडवि चेड्डिआइं विरसाइं । निसयामिसगिद्धाणं गुरुमोहविमूढहिअयाणं ॥ ७७१ ॥
पावेहिं दुहसएहि य इच्छंता केइ अज्झिउं लच्छिउं । तं पावंति न क्रहमवि जायावि हु कदमवि खणेण ॥ ७७२ ॥ विहडइ अंते
पुण रक्खिउं तयं अकयदाणपरिभोगा । केवलपावकिलेसाण भायणं दुग्गइसुवेति ॥ ७७३ ॥ अन्नेसि उ दाणभोगे इच्छंताणवि
सुआइकयविग्घा । रोगुन्मवे अ जायइ कइआवि न ताण संपत्ती ॥ ७७४ ॥ अन्नेहिं विमुक्कं पुण उच्चिड्डं पि व सिदिं लहेज्जण ।
कलहं सहोयरावि हु काज्जण मरंति सुणयव ॥ ७७५ ॥ एके लद्धं पि हु चक्कवट्टिलच्छिउं चयंति सप्पुरिसा । अन्ने उण दुम्मइणो
परिज्झि(रक्क)अत्थेवि कलहंति ॥ ७७६ ॥ गुरुअपि जाव मुंचइ तुच्छं पिज्वगूहए सहच्छाए । सा घडदासिब सिरी पडिबंधडा-
णमबुहाणं ॥ ७७७ ॥ ईसाइ जणो वयणेडवि जंपिए परनरेण महिलाए । लच्छि पुण परिभुंजइ विडकोडीहिं पि परिशुत्तं ॥
७७८ ॥ जा लोहड्डाणेसुडवि निवसइ रयणायरम्मि वसिज्जण । तीए सिरीए विवेअं निच्छिअमवि न सुणए लोओ ॥ ७७९ ॥
पावं सेवइ जीवो धम्मायत्तं च अहिलसइ लच्छिउं । को अमयसंभवाइं सुहाइं पावेइ विसमोई ? ॥ ७८० ॥ कालवसा रज्जमिणं
निवेण परिसेविअं अकज्जं । मन्नंति नेअ जीवा अविलक्खा इव महामूढा ॥ ७८१ ॥ मन्नंति अहिणवं चिअ अणंतसो सेवि-
अपि विसयसुहं । न सरंति अईयं सन्निवायगहिया उ जं जीवा ॥ ७८२ ॥ एकं चिअ सिद्धिसुहं अशुत्तपुवं अणोवममवंडं ।
अजरं अमरं तह सासयं च रागाइपरिहीणं ॥ ७८३ ॥ जं च न सुणंति जीवा विसयामिसलोभिआ महामूढा । सम्मत्तेण
विहीणा सुरसुहमिव गड्डहअरया ॥ ७८४ ॥ तम्हा तेच्चिअ धन्ना जेहिं विमुक्कं दुहावहमसारं । विसयसुहं लच्छिपरिअणं च पत्तं
सुहं परमं ॥ ७८५ ॥ धन्नो अ सो सुमित्तो जेण जोवणभरेण धीरेण । रज्जमवि उज्झिज्जणं तवेण तह साहिअं कज्जं ॥ ७८६ ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
२ चित्र-
गति-
वैराग्यं ॥

॥ ५६ ॥

पायं वयपरिणामागआनि अजानि वयं न भुञ्चामो । चालोचिद्विद्यमेअं अलीयरजाहिमाणसुहं ॥ ७८७ ॥ इथाइ भाविऊणं
निससं निरमानसाण निसगसुहं । पडणजंतविलगं तणं व रजं च तं मोचुं ॥ ७८८ ॥ रयणवज्जेहुसुअं नामेण पुरंदरं गुरु-
पयाणं । ठाण्णिण तहिं रजे दाऊणं निउलदाणाइं ॥ ७८९ ॥ सिद्धाययणे पूअं काऊणं पूइऊण संघं च । जीवाण अमाघाणं उग्घो-
माविणु मग्न्य ॥ ७९० ॥ हेमवरयुरिसयासे सह रयणनईं तह य वंधूहिं । मणगइच्चवलगईहिं कइवयसामंतमाईहिं
॥ ७९१ ॥ पाजं पडिनाइ निहिणा सिरिचत्ताडुचित्तगई । तत्तो सुअं अहिजाइ धोरं च तओ तवं कुणइ ॥ ७९२ ॥ इअ
अकलंकं परितालिऊण बहुनासराइं सामनं । पाओनगमेण तहा पडंते अणसणं कांडं ॥ ७९३ ॥ सुहलेसो कालगओ माहिंदे
गुरगो समुण्णओ । रयणवईनि अ एवं तत्थेन य सुखरो जाओ ॥ ७९४ ॥ मणगइच्चवलगईवि अ तत्थच्चिअ सुखरत्तणं
पत्ता । भुंजंति दिवभोए आरोप्परपीइसंपत्ता ॥ ७९५ ॥

इति श्रीमत्तेमिराजीमत्पोट्ठितीयो मनुजभवः ससुरभवः समाप्तः ॥

एत्तो महाविदेहेसु पम्भनिजओ जयम्मि विस्त्वाओ । मेरुस्स पच्छिमाए दिसाए बहुरिद्धिसंपुत्तो ॥ ७९६ ॥ सीहा-
हिडिअगिरिकंदरं व सान्थ दूरगयकलहं । गयमुत्ताहलोहं परिणजिअपरपवेसं च ॥ ७९७ ॥ सीहउरं नाम पुरं तत्थ पसिद्धं
अंसंलक्षणंयपि । परिहिअगुंतलोअं जणसंऊडंयपि विच्छिणं ॥ ७९८ ॥ तं पालइ नरनाहो हरिनंदी जो हरिअ विदुहपिओ
। विग्ग व गिरिनितामो मुंदमणालंकिओ सगओ ॥ ७९९ ॥ नंदंति अ तम्मि निवे पयाओ सत्तथ नीइकलिअम्मि । पिय-
इंमणत्तिनामेण अग्गमहिंसी पिआ तस्स ॥ ८०० ॥ चविऊण देवलोगाओ तीइ गन्धम्मि चित्तगइजीनो । पुत्ताए

जाओ वरसुमिणयस्रअणघविओ ॥ ८०१ ॥ अह उयरत्थेण इमेण मेहपंति व चंदविंणेण । रेहइ सिद्धीए सभं गळभो अ पवड्डइ सउन्नो ॥ ८०२ ॥ तत्तो पसत्थदिअहे तेअस्सिं जणिअभवणपरिओसं । पसवइ पुत्तं एसा पुव्वदिसा अंसुमालिं व ॥ ८०३ ॥ विहिअं वद्धावणयं तुट्ठाओ पथाओ हरिसिओ राया ! अपराइओत्ति नामं तस्स कयं गुरुविभूईए ॥ ८०४ ॥ हत्थाहत्तिथ अंतेउरीण संचरइ पवररयणं व । अइवछ्हो गुणेहिं अणुदिअहं वड्डइ सुहेण ॥ ८०५ ॥ वावत्तारिं कलाओ अहिज्जिए तम्मि लज्जिओ मने । सोलसकलामत्तजुओ जाओ रयणीअरो चंदो ॥ ८०६ ॥ कमसो अ जोवणभरे फुडीभवंतम्मि तस्स कुमरस्स । जायं जा सविसेसं रूवं मने तयं दहुं ॥ ८०७ ॥ जाओ सहस्सनयणो सक्को कमलासणोऽवि चउवयणो । हवइ अ सहस्स-जीहो तं वंनेउं च फणिराओ ॥ ८०८ ॥ ता मित्तवग्गकलिओ कीलंतो भमइ तत्थ सो कुमरो । गहचक्कपरिगओ ससहरोव जणनयणमणसुहओ ॥ ८०९ ॥ कुमरो समागमिस्सइ पुरओऽवि कुणंति नयररमणीओ । कम्माइं उसुआओ आगच्छंतस्स पुण चइउं ॥ ८१० ॥ आरद्धाईपि धावंति पेक्खिउं तस्स रूवललिआइं । देवउलहइपासायसंठिए सयलपुरलोए ॥ ८११ ॥ काऽवि भणइ तं पिअसहि ! मुणसि कयघत्तणं सिरीए जओ । परिभूअ पंकयंपि हु अहिअंसेणेइ कुमरसुहं ॥ ८१२ ॥ अन्ना पभणइ अच्छीणि निअह एअस्स कन्नपत्ताइं । अन्ना जंपइ न इमं जमिमेहिं अहंपि नो पत्ता ॥ ८१३ ॥ सा निदयत्ति मने कंतुवममि-मस्स कोमलं गीवं । जा वाहुपासएणं वंधिहिइ भणेइ इअमन्ना ॥ ८१४ ॥ सुरसेलसिलाविउले इमस्स वच्छत्थलम्मि कय-उन्ना । काऽवि किर रइक्किलन्ती अलीअनिदासुहं लहिही ॥ ८१५ ॥ इअ भणिए अवरा उण पभणइ पत्थेमि अहमिमं चेव । मा होअ तं दिणं चिअ जत्थ न दीसेज्जिमो सुहओ ॥ ८१६ ॥ अन्ना पेहइ अन्नं अन्नं च भणइ मह मग्गं । देसु चइ-

स्मइ इहारा ममावि तंचिअ भणइ अन्ना ॥ ८१७ ॥ काउं कडीएँ अवरा मज्जारं ऊसुआ सुअमईए । धावंती पणयिणीओ लोएण
हमिअए घणिअं ॥ ८१८ ॥ अन्नाअयवाहरणं अन्नाअयवे निवेसिउं काडवि । ऊसुअमणा वयंती विम्हयमावहइ लोअस्स ॥
८१९ ॥ इय तस्स पइदिणं कामिणीहिं नेत्तजलीपवंधेहिं । लायन्नजलं पिअंतयंयि परिवडुए तण्हं ॥ ८२० ॥ सलहिअइ सो
कुमरो मुहडेहिं परक्रमेण पइगेहं । गुणनिवहेण बुहेहिं निरुअमललिएण रमणीहिं ॥ ८२१ ॥ इअ सवत्थवि कुमरो (वडुइ पीइ
दलं तु नयरजणे । चइउं मणगइजीवो) मइधणमंतिस्स होइ सुओ ॥ ८२२ ॥ बालत्तणम्मि सह पंसुकीलिओ तह अहिअओ
ममगं । जोवणसमए अ इमो कीलइ कुमरेण सह निचं ॥ ८२३ ॥ कुमरोडवि सया पेच्छइ तमप्पणो निविसेसभावेण । सोडवि
इ तं आराहइ देवयमिव निअइ जीअंअ ॥ ८२४ ॥ अह अन्नया कयाई तुरए वाहिंति दोडवि वाहिम्मि । अवहरिया य इमेहिं नीआ
दूरम्मि अडवीए ॥ ८२५ ॥ तच्चो सिण्णेसु तुरंगमेसु सहयारुक्खमूलम्मि । वीसमिउं खणमेगं कुमरो पभणेइ मंतिअं ॥ ८२६ ॥
वडुकोऊलकलिअं जो पुरिसो पुहइमंडलं सयलं । भमिअणं न निअच्छइ सो नूणं कूवमंडुको ॥ ८२७ ॥ न सुणेइ देसभासा-
दरिसप्पुरिसगयाणं न विअए कोडवि हु विएसो ॥ ८२८ ॥ अन्नं च मिया काया कापुरिसा चिअ रमंति सट्ठाणे ।
उआमो पेच्छामो हिडिउं पुहइ ॥ ८२९ ॥ तम्हा अनुकूलं चिअ अम्हाण तुरंगमेहिं अवहरणं । जायं ता
तं तहवि सिग्वं ॥ ८३० ॥ नेहगरुअत्तणेणं कहिए पिअरो न कहवि मुंचंति । होइ अकहिएहिअवि दुहं आगं-
एसो ॥ ८३१ ॥ इअ भणिए मंतिअओ पभणइ एत्थं गुणा य दोसा य । तुम्हेहिं चिअ भणिया इओ पमाणं ममा-
एसो ॥ ८३२ ॥ इअ निच्छयम्मि जाए तच्चो सिग्वं विणिगया दोडवि । वंचंता चिअ कमसो नयर एक्कम्मि संपत्ता ॥ ८३३ ॥

मल० श्री
हेमचं
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ६० ॥

तत्थ य जावुज्जाणे पुक्खरिणीए तडम्मि चिट्ठन्ति । ता कपंतसरीरो दीणो भीओ नरो एक्को ॥ ८३४ ॥ रक्खेह भो महायस !
तुज्झं सरणागओ अहमणाहो । मा बीहेसु सुराणडवि मइ जीविते तुममवज्झो ॥ ८३५ ॥ इअ भणिए मंतिसुओ कुमरं चारेइ
मा इमो जम्हा । कहमवि अजुत्तयारी हवेअ ता किं अणत्थेण ? ॥ ८३६ ॥ तो कुमरेणं भणिअं भद ! भयं नत्थि
जुत्तयारीणं । जं निअणुणेहिं चिअ ते रक्खिअंती हु सवत्थ ॥ ८३७ ॥ सरणागए अ दिट्ठी परम्मुहा जस्स मग्गणजणे
अ । सो जीवतोडवि मओ मुक्को जं सत्तजीएणं ॥ ८३८ ॥ ता होड कोइ एसो रक्खेअवो सजीविएणावि । एत्तो गिण्हह
गिण्हह पभणंतं भीसणं तत्थ ॥ ८३९ ॥ आरक्खिअस्स सेअं संपत्तं तेण वेढिओ कुमरो । भणिओ समप्पसु इमं चोरं
परिसुसिअसयलपुरं ॥ ८४० ॥ अह कुमरेणं भणिअं मह सरणमुवागओ इमो दीणो । तो अप्पेमि न एअं जइ मग्गइ कहवि
सक्कोडवि ॥ ८४१ ॥ तो आरक्खिअपुरिसा कुट्ठा किर पहरिउं समाहत्ता । तो वेत्तूणं खगं पुरओ काऊण सवेडवि ॥ ८४२ ॥
विरुएण व पसुसत्थो तह ते वित्तासिया कुमारेण । पुक्कारयंति पुरओ गंतुं जह कोसलनिवस्स ॥ ८४३ ॥ कुट्ठेण
तेणडवि लहुं सेअं कुमरस्स उवरि पेसविअं । आलोडियं तयंपि हु सरंअ वणमहिसज्जेहणं ॥ ८४४ ॥ तत्तो कुट्ठो राया
हयकारिअडसुहडकोडिपरिअरिओ । विम्हयतुरिओ अ गओ तत्थ पएसे जहिं कुमरो ॥ ८४५ ॥ तत्तो संठविऊणं मंतिसुअं
भीअमाणसं कुमरो । गंतूण अभिमुहो करिवरस्स एक्कस्स दंतम्मि ॥ ८४६ ॥ पायं दाऊण सिरम्मि संठिओ निहणिऊण तं
रहिअं । पहरेंउं आरद्धो जाव तहिं सत्तुसेअस्स ॥ ८४७ ॥ एक्केण मंतिणा ताव राइणो कोसलस्स परिकहिअं । सीहउरसामिणो
एस नंदणो देव ! निच्छइओ ॥ ८४८ ॥ तुम्हाएसेण मए तत्थ गएणं अणेगहा दिट्ठो । तत्तो नरवइआणा सेअे सयलम्मि

श्रीनेमि-
चरित्रे
३ अपरा-
जितभवे
चौररक्षा ॥

॥ ६० ॥

परिभमिता ॥ ८४९ ॥ संभासिकुण कुमरो रत्ना आलिंगिओ सवहुमाणं । अम्हाण परमसिचास्स नंदणो वच्छ ! तं इहयं ॥
८५० ॥ कहुमवि समागओ तत्थ सागयं सोहणं तुहज्जेहिं । विहिअं कुमरो पभणइ मज्झं चिअ अविणओ एसो ॥ ८५१ ॥
नगोउप्यन्नाणं मोचणं कस्म पोसिं एजं ? । ता वच्छ ! रंजिओइहं तुह ससिविमलेण चरिएणं ॥ ८५२ ॥ तम्हा खमेज्ज सबं
जं अवरद्धं अयाणमाणेहिं । इअ भणिए नरवण्णा तो कुमरो सनिणयं भणइ ॥ ८५३ ॥ जं तायनिविसेसाण तुम्हभनरद्धमबु-
हयारो मए । तं तुम्हेचिअ मवं खमेह मह निअअवजस्स ॥ ८५४ ॥ अह निअकरेणुयाए कुमरं ठविऊण एगदेसम्मि । पविस-
इ होमलराया पुरम्मि वचइ अ धनलहरे ॥ ८५५ ॥ मंतिओइवि अ अभयं दावेउं तकरं विसजंइ । ततो कुमरसमीवे आग-
च्छइ नरवइविज्ञे ॥ ८५६ ॥ पासाए तो दोण्हवि पत्थिवदिजंतपउरदविणाणं । वचंति दिणे कइइविहु विचिक्कीलाविला-
सेहिं ॥ ८५७ ॥ अह अन्नदिणे गंतुं मंती कुमरं मणेइ विणएण । देनो आणवइ जहा अम्हाण अणुग्गहं कुणह ॥ ८५८ ॥ कुमरेण
तओ भणिजं दुगं साहेमि चरउसीमाले । आणेमि वसं अन्नंपि भणह देवप्पभावेण ॥ ८५९ ॥ साहेमि असज्झंपि हु अह मंती
भणइ मयलमनि सिद्धं । देवस्म तुमं जमिहागओइसि गुणरणजलरासी ॥ ८६० ॥ किन्तु गुणरणखाणी धूआ देवस्स
अत्थिअइपनरा । नामेण कमलमाला पाणिग्गहणेण तो तीए ॥ ८६१ ॥ पुवपुरिसाणुणेहं बुद्धिं उवणेह तो कुमारेण । मोण-
ट्टिएण वगणं पलोइजं मंतिताणयस्स ॥ ८६२ ॥ तेण भणिजं नरिदो तुम्हं तायस्स परमसुहिभूओ । तो जं आणवइ इमो
अलंघणिजं तयं तुम्ह ॥ ८६३ ॥ ता जं जाणेसि तुमं इअ भणिए मंतिणा पहिडेण । कहिअं निनस्स तेणवि पसत्थदिअहे कुमा-
रस्स ॥ ८६४ ॥ पाणिग्गहणं धूआए कारिजं जणिअजणमणुकरिं । भणिओ अ कुमारो देसदंसणे जइ तुहं वच्छ ! ॥ ८६५ ॥

कोज्जहलं महंतं सावायं तहवि तं तओ एत्थ । निययघरनिविसेसे चिट्ठसु अइगुरुअसोक्खेण ॥ ८६६ ॥ तो कइवयदिअहाइं
भोए अणुअंजिउं तहिं कुमरो । अन्नदिणे रयणीए विणिग्गओ अकहिउं तत्तो ॥ ८६७ ॥ वचंताण य मग्गे कालीनामाए अत्थि
देवीए । आययणं तस्संते रुअसइं सकरुणयं सुणइ ॥ ८६८ ॥ वच्चइ तस्सज्जुसारेण जाव ता तत्थ पभणए कोइ । अहह अपु-
रिसा पुहइ पुणो पुणो निसुणिउं तं च ॥ ८६९ ॥ अह विम्भइओ वच्चइ तदभिमुहो निवइनंदणो जाव । ता मंतिसुओ पभणइ
नूणं इत्थी रुयइ एसा ॥ ८७० ॥ कट्ठिअकरवालकरो दीसइ पुरिसो अ कोइ तीए पुरो । पज्जलइ सन्निहाणे जलणो अइमी-
सणो तह य ॥ ८७१ ॥ तो पोक्करिअं तीए चाठं जह कोइ रक्खओ पुरिसो । विजाहराहमाओ इमाओ ? तो पभणए कुमरो ॥
८७२ ॥ रेरे मं दइणं पाविट्ठ ! इमीए खग्गमुक्खिवसि । निवडइ पुरिसयारो नन्नत्थ तुहिट्ठिअं मोत्तुं ? ॥ ८७३ ॥ तो भणिअं
खयरेणं पुरिसस्सजवि तुज्झ अज माहप्यं । पेच्छिस्समहं एज्जहमेव य सोउं तओ कुमरो ॥ ८७४ ॥ आवडिओ जुज्झेणं खगं
गणघंतयाण दोण्हंपि । न कमंति तप्पहारा तत्तो चइज्जण एआइं ॥ ८७५ ॥ जुज्झंति वाहुजुज्झेण विविहमंगेहिं अंगवंधेहिं । टालंति
संठवंति अ इयरेअरमंगुवंगाइं ॥ ८७६ ॥ तो खयरेणं कुमरो बद्धो दढनागपासवंधेहिं । नेहावंधा इव दुज्जणस्स थेवेणजवि
इमेजवि ॥ ८७७ ॥ तुट्ठा कुमरस्स पयत्तेण खयरो खिवेइ सरनिअरं । खंडइ खग्गेणिअरोजवि पात्रपडलंपिव तवेण ॥ ८७८ ॥
अयगोले तत्तसिला रुक्खे उम्मूलिउं तहन्नाइं । विजाइ पभावेण पक्खिवेइ खयरो कुमारस्स ॥ ८७९ ॥ इअ पहरंते खयरे वाला
चिंतेइ कोइ सप्पुरिसो । मज्झ कए पावाए एसोजवि हुआवइं पत्तो ॥ ८८० ॥ बहूपुन्नपभावेणं सदेहसामत्थओ अ निहयाओ । न
कमंति तम्मि कुमरम्मि खुदविजाओ सयलाओ ॥ ८८१ ॥ इअ जुज्झंताण इमाण समरकोज्जहलं च पेक्खेउं । आरूढो अवणेउं

मन्त्र० श्री
इमं श्रीग
स्त्रोपज्ञा
भर-
माना ॥
॥ ६३ ॥

तमभगवद्वापले गुरो ॥ ८८२ ॥ तो स्वमेणं स्वयरो स्वंधे तह निहणिओ कुमारेण । सुच्छानिमीलिअच्छो घसत्ति धरणीयले पडिओ ॥ ८८३ ॥ हिअए मयणमरेहिं ताडिआ चालिआवि समकालं । खगसरपहरविदुरिअदेहाइं न दोवे वेअंति ॥ ८८४ ॥ निग्गालिऊण घायं काउजं किंपि उचिअउवयारं । पाविअनेअने खेयरम्मि तो पभणए कुमरो ॥ ८८५ ॥ उठ्ठेऊण महायस ! मन्थं वेत्तण होयु रणसजो । मुंनंति विग्घनिहया काउरिसच्चिअ सत्तवसायं ॥ ८८६ ॥ तो स्वयरेणं भणियं साहु तुहिंदुअलस्स भीरम्म । इअ पोक्तं गुरुअयं रेहइ इअ वयणनिवासो ॥ ८८७ ॥ रणबुदी अ तए सह का किर सह पढममेव विलियस्स ? । अहमिन्धिआयणरओ तीणं तुमं रक्खणुजुओ ॥ ८८८ ॥ ता निअगुणदविणेणं कीयं मं मुणसु अण्णो दासं । कुणसु अ एत्तो परओ जं जाणमि तं तुमं नेन ॥ ८८९ ॥ तो लज्जमभिणरंतो कुमरो तं भणइ भइ ! निविससु । जं तुह समीहिअं तं करेमि मयलंपि अहमिहिं ॥ ८९० ॥ किं मेलेमि पिऊणं ? नएमि देसंतरं ? रिऊणं वा । रक्खेमि तुमं काणडवि ? इअ भणिए रोअरो भणइ ॥ ८९१ ॥ मां तए कयं सह वारंतेणं इमाउ पावाओ । अह वत्थंचलगंठीए नवरि विट्ठाइं चिहुंति ॥ ८९२ ॥ एगो मणी तहेन ग संरोहिणिमूलिआ तओ घायं । ओहलसु मणिजलेणं लायसु तह मूलैअं घसिअं ॥ ८९३ ॥ तह चेव कयं हम्मरेण नक्खणं रोअरो अ पउणंगो । संजाओ तो कुमरो पुच्छइ जइ भइ ! कइणिअं ॥ ८९४ ॥ तो कइसु वइयरमिमं सो पभणइ नन्धि तुह अरुइणिअं । वेअंदु नरसेले सहेउलचक्खालपुरे ॥ ८९५ ॥ नामेण अमयसेणो खेयरनाहो इमस्स क्खिस्ति मउ । ररभजा ताण सुआ नामेणं रयणमालत्ति ॥ ८९६ ॥ नेमिच्चिण कइओ कुमरो अपराजिओ वरो तीए । तस्स ग तुह गुणगरिमा निगुआ कइमनि गुणा तीए ॥ ८९७ ॥ तत्तो अणुरत्तमणा तम्मि कुमारम्मि चिहुए निचं । सिरिसेणनंद-

श्रीनेमि-
चरित्तो
अपराजित-
भवे खेचर-
व्यथा-
हरणं ॥

॥ ६३ ॥

मल० श्री
हेमचंद्राया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ६४ ॥

णेणं सा दिट्ठा स्वरकंतेण ॥८९८॥ परिणयणत्थं तह पत्थिया य निच्छइ विहेइ य पइवं । अपराजिआउ अनो अग्गी मह
लग्गइ सरीरे ॥८९९॥ अह वट्ठाभिनिवेसो जाओ सो स्वरकंतखयरोडवि । परिणेअवा एसा कहमवि इअ निग्गओ भणिउं ॥
९०० ॥ नाणाविहाउ विज्जाओ साहए कुणइ बहुविहउवाए । गिद्धो रूवाइगुणेषु तीए सा निच्छए तहवि ॥ ९०१ ॥ तो
कुद्धेणं हरिउं आणीआ एत्थ चिंतिउं एअं । लग्गउ अग्गी देहे इमाए ता पुज्जउ पइन्ना ॥९०२॥ अहमेव स्वरकंतो सो जस्स
अगेज्झमेव नामंपि । सा य इमा आरद्धा खिविउं जलणम्मि खड्डम्मि ॥ ९०३ ॥ ता एयमसोअं बहुहाण कहिअं मए निअय-
चरिअं । निअचरिअसंसेणेणं पावं पम्हुसह मह इण्हि ॥ ९०४ ॥ इअ भणिअम्मि कुमारो लज्जाएँ अहोमुहो ठिओ जाव ।
तस्स चरिआइं साहइ ता ससिविमलाइं मंतिसुओ ॥ ९०५ ॥ सोउं च तयं मीआ अहिअगुणो एस मं न परिणेही । कत्तो अ
तस्स इह संभवोत्ति पवियंभिअविसाया ॥ ९०६ ॥ नत्थि भविअवयाए अगोअरो पेच्छए अ मं एसो । दिट्ठीएँ सकामाए
इअ साणंदा रयणमाला ॥९०७॥ अह से कुढावयम्मी समागया जणणिजणयमाईआ । तुट्ठा य ताण वाला मंतिसुओडवि अ
कहइ सबं ॥ ९०८ ॥ उवलक्खिअओ अ कुमारो दिट्ठो पुवंपि अमयसेणेण । परिणाविओ अ हिट्ठेण रयणमालं तहिं चेव ॥
९०९ ॥ दावाविओ अ हत्थो पिट्ठीए स्वरकंतखयरस्स । कुमरेण अमयसेणो भणिओ अ गया ससट्ठाणे ॥ ९१० ॥ मह निअ-
थूअं आणेज्जसुत्ति भणिउं विसज्जिआ सबं । खयराडवि स्वरकंतो कुमरे य अणिच्छमाणेवि ॥९११॥ मट्ठाए मंतिसुअस्स अप्पिउं
मूलियं मणिं तह य । वेसपरिवत्तगुलिआउ खामिउं वयइ सट्ठाणे ॥ ९१२ ॥ कुमारोडवि जाव पुरओ वच्चइ अडवीए ताव
तण्हाए । परिभूओ अच्चत्थं उवविट्ठो चूअछायाए ॥ ९१३ ॥ मंतिसुओडवि हु दूरे उदयं अनेसिउं गहेउं च । आगच्छइ जाव

श्रीनेभि-
चरित्रे
अपराजित-
भवे रत्न-
माला-
विवाहः ॥

॥ ६४ ॥

मल० श्री
भूमन्दीया
म्योयज्ञा
भन-
भानना ॥
॥ ६५ ॥

नहिं नाव न पंक्तेइ निवनणयं ॥ ९१४ ॥ ता भीओ परिचिंतइ नूणं ठाणस्स भोलिओ अहयं । चउसुवि दिसासु धावइ रुक्व-
नलाउं गवेमंतो ॥ ९१५ ॥ जाव न पेच्छइ कत्थइ धसकिओ ताव निवडइ महीए । सुच्छइ उट्ठइ पलवइ धावइ अ दिसासु
मुवंपि ॥ ९१६ ॥ ता दिव्व ! अकंठे चिय निदय ! कह पहरियं तए मज्झ । तं नरयणं संजोइज्जण मह किंय कयमिहिं ? ॥
९१७ ॥ न य कोइ नरो खयरो मुरो व भुवणम्मि तस्स पडिमल्लो । रे देव ! तुमं मोपुं ता तुह विलसिअमिमं किपि ॥ ९१८ ॥
तं पुच्छामि पडत्ति अडवीएँ अमाणुमाए तस्माहं । ता कहह वणस्सइदेवयाउ तुम्भे चिअ जहत्यं ॥ ९१९ ॥ इअ पलविज्जण
वदुअं पन्था पुणरवि गवेमिउं लग्गो । गामाइसु अ भंमतो पत्तो नंदिउरनयरम्मि ॥ ९२० ॥ चिंताउरो अ चिट्ठइ जाव इमो
तस्स वाहिरुत्ताणे । ता विजाहरजुअलं ममागयं गयणदेमाओ ॥ ९२१ ॥ तेहिं भणिअं महायस ! अपराजिअरायनंदणेणड्ढे ।
तुइ पागे पेमनिआ ता आगच्छह तहिं सिग्वं ॥ ९२२ ॥ तं मोउं पचुज्जीविउ व खित्तो व अमयजलहिम्मि । हरिसेण पुलइअतणू
न माइ अंगेगु मंनिमुओ ॥ ९२३ ॥ पुच्छइ अ कुमरकुसलं निअयविओयस्स कारणं तह य । तो तं भणंति कुमरस्स ताव कुसलं
निय मयावि ॥ ९२४ ॥ निअयविओअम्मवि सुणसु कारणं तुह गयस्स जलहेउं । नीओ उक्खिविज्जणं नीओ अम्हेहिं चेव तओ
॥ ९२५ ॥ मिग्गिभुगणभाणुविजाहरेमरो रम्मयाए अडवीए । वेउवियपासायं काउं बहुखेअरसमेओ ॥ ९२६ ॥ चिट्ठइ तत्थ
कुमारं आगन्जनं गलोउं तुट्ठो । अबुट्ठाणं काउं आलिगइ पुलइअमरीरो ॥ ९२७ ॥ रयणमयं दावेउं गरुअं भदासणं निवेसेइ ।
अत्त त्थोडिअरुक्कमलो भणइ मुणंताण ममिविमलं ॥ ९२८ ॥ तुह कुमर ! गुणगणेहं हरिसो मायंतओ न देहम्मि । इण्हिं
पुण पगस्से दिट्ठम्मि न माइ भुवणम्मि ॥ ९२९ ॥ सो धन्नो हरिनंदी धन्ना पिअंसणा य तुह जणणी । जाण धरं तह नयरं

श्रीनेमि-
चरित्रे
३ अपरा-
जितभवे
कुमारा-
पहारः ॥

॥ ६५ ॥

देसो अ अलंकिओ तुमए ॥ ९३० ॥ इहयं पुण आणयणे कारणमेअं जमत्थि मह धूआ । जेह्वा कमलिणिनामा लहुआ उण
कुमुद्वणीनामा ॥ ९३१ ॥ नेमिच्छिण ताण य कहिओ सुंदर ! वरो तुमं चेव । कहिओ अ खेयेहिं समागओ अज तं एत्थ
॥ ९३२ ॥ ता पाणिगहणेणं इमीण अम्हाण्डणुगहं कुणसु । एमाइ जंपिअं तं च तस्स न हु लग्गइ मणेडवि ॥ ९३३ ॥
विहरइ तुज्झ विओए तं चिअ अणवरयमेव ज्ञायंतो । सुंजइ न सुअइ सम्मं न कुणइ आलवणमेचंपि ॥ ९३४ ॥ तत्तो गवेस-
माणेहिं तं इहइ पाविओसि अम्हेहिं । ता आगच्छह सिग्घं जेण सुही हुंति पहुकुमरा ॥ ९३५ ॥ इअ सोळणं तुड्डो गओ सम्मं
तेहिं तत्थ मंत्तिओ । तदंसणम्मि कुमराइणो अ सवेडवि परितुड्डा ॥ ९३६ ॥ तो सुअणमाणुखेअरधूआओ विवाहिआ कुमा-
रेण । सम्माणिएण तेणडवि तत्थ दिणे चिट्ठइ कहंचि ॥ ९३७ ॥ पुवंपिव अप्पाणं मोएउं पत्थिओ तओ पुरओ । वचंतो
अ कमेणं पत्तो सिरिमंदिरे नयरे ॥ ९३८ ॥ जो खरकंतविज्जाहरेण दिन्नो पुरा मणी तस्स । सो कामिअत्थजणओ पायं इअ
तेण परिकहिअं ॥ ९३९ ॥ तो तस्स पभावणं मणवंछिय संपडेति विसयसुहं । चिट्ठति तम्मि नयरे विचित्तकीलाहिं कीलंता
॥ ९४० ॥ अह अन्नदिणे चिट्ठति जाव सुरमंदिरम्मि उवविट्ठा । ताव सहसत्ति नयरे उच्चलिओ बहलबोलो अ ॥ ९४१ ॥
संपीडिअतूणीरा आरोविअधणुगुणा तिसेच्छकरा । अंगीकयसन्नाहा विप्फुरिअकरालकरवाला ॥ ९४२ ॥ तुरयारूढा धावंति केडवि
हु केडविहु पअप्पयाणे । हकंता वगंता भयजणया सुहडसंघाया ॥ ९४३ ॥ सज्जिअंति रहवरा वेप्पंति अ तेसु पहरणसमूहा ।
तहय गुडिअंति गया तुरिआवि अ पक्खरिअंति ॥ ९४४ ॥ तालिअंति अ हट्ठा निविडं वज्झंति गेहदाराइ । धावंति केवलं चिअ
लोआ न मुगंति परमत्थं ॥ ९४५ ॥ कुमरेण असंमतेण चेव सचिवस्स नंदणो तत्थ । सुद्धिकए पेसविओ नाउं च जणंतिअं तो सो ॥

९४६ ॥ पमणेइ कुमार ! निमुणसु अत्थाणायस्स सुप्पभनिवस्स । पडिहारेसु पसुत्तेसु पविसिउं कहमवि छलेण ॥ ९४७ ॥
केणउविअ धायणां निहओ छुरिआइ निहुरो वाओ । पुत्तो वंधू अ इमस्स नत्थि जो धरइ किरञ्जं ॥ ९४८ ॥ तेण इमो
मयलोउवि इ पुरलोओ वल्लगंदलीभूओ । धावइ आउलहिअओ तो कुमरो भणइ मंतिसुअं ॥ ९४९ ॥ पेच्छह एगागीणं
परिचमयनाण अम्ह किर लोओ । मंकइ वद्धअ अवाए एम निवो ताण सुहडाणं ॥ ९५० ॥ लक्खेहि परिगओउवि हु ठाणनिवासी-
उवि नीइकल्लिओउवि । पेच्छसु अत्तकिअं चिअ आलेणवि आवइ पत्तो ॥ ९५१ ॥ तम्हा इहं भविअव्वयाए परिणमइ सयल-
नोअम्म । तो तम्म निण्कलोविअ उत्तो नणु कज्जमिद्रीसु ॥ ९५२ ॥ तो भणइ विमलवोहो कुमार ! सच्चं विणिच्छओ एस ।
ववहारओ उ जुअइ कअ लोअस्सवि पयत्तो ॥ ९५३ ॥ नीईए अनीईए व होअवं चेव होइ नो अन्नं । किंतु जणाणउववायं पावइ
अदिअं अनीईए ॥ ९५४ ॥ विहलत्तणं च पावइ सव्वाणवि नीइधम्मसत्थाणं । निच्छयमएण विहइइ सयलोउविहु लोअववहारो ॥
९५५ ॥ दीमइ अ कज्जमिद्री पाणं नीइधम्मकलिआणं । इअराण काकलीलाइनायओ होइ कहकहवि ॥ ९५६ ॥ लोआण
अणणुविगी दृढकला होइ इहभवे चेव । लोअं अणुअत्तता हवति मिरिभायणं वहवे ॥ ९५७ ॥ तम्हा पुरिसेण सया विसुद्ध-
धम्मोण तह य नीईए । लोआणुवित्तिओ चिअ वड्डेअवं कुसलमइणा ॥ ९५८ ॥ एवं पयइमाणो इह परलोअं च साहए निअमा ।
किन्नीए भायणं पुण सो होइ असंमयं चेव ॥ ९५९ ॥ तो भणिअं कुमरेणं सच्चं चिअ विमलवोह ! मंतिसुअ ! जह भणिअमिणं
तुमए तह चेव यत्तं न संदेहो ॥ ९६० ॥ उल्लंठं च मए पुण भणिअं जाणंतणवि अजुत्तं । तुह मइपरिक्खणत्थं मा पुण तं
मुणह तह चेव ॥ ९६१ ॥ एत्तो अ मंतिसामंतमाइणो नखइस्स तेगिच्छं । कारंति तहवि कहवि हु संवडइ न सो महावाओ ॥ ९६२ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ६८ ॥

आदन्नेसु इमेसु कामलया नाम उत्तमा गणिआ । साहेइ ताण कोडविहु उत्तमपुरिसो इहं नयरे ॥ ९६३ ॥ चिहुइ अप्पवीओ
अव्वत्तसाओ विलसए दविणं । खाई अ धम्मनिरओ साहुसमायारकल्लिओ अ ॥ ९६४ ॥ ता सिद्धपुरिसरूवाण तारिसाणं
सया सउन्वाणं । पाविअइ उवयारो इअ सोउं तेडवि नरवइणो ॥ ९६५ ॥ साहंति सोडवि पेसइ पहाणमंतिं इमस्स पासम्मि ।
गुरुपडिवचीए तओ आणीआ दोडवि ते तत्थ ॥ ९६६ ॥ कत्तो आगंतूणं तुब्भेहि अलंकिअं इमं नयरं ? । कत्थ य कुलम्मि
जम्मो सुकयत्थे ? इअ नरिंदेण ॥ ९६७ ॥ भणिए मंतिसुएणं कहिओ सयलोडवि ताण बुत्तंतो । तो हरिसिएण रत्ता कुमरो
अवगूहिओ बाढं ॥ ९६८ ॥ भणिआ य मंतिणो पेच्छ किह वयं वड्डिमो पमायम्मि । जं हरिन्नंदिनिवस्सवि अम्हं चिअ
परममित्तस्स ॥ ९६९ ॥ पुत्तो इहागओडवि हु न याणिओ सागयंपि न हु विहिअं । अहवा पमत्तयाए अम्ह्हाण फलंपि
निवड्डिअं ॥ ९७० ॥ अहवा अहिमरघाओ विवाहए मं तथा न जह एअं । उच्चिअपडिवत्तिलंघणमणुविहियमिमम्मि वरकु-
मरे ॥ ९७१ ॥ तो कुमरेणं भणिअं पडिवत्ती माणसो चिअ पसाओ । सो उण उवड्डिओ चिअ निअयावच्चम्मि मइ तुम्ह ॥ ९७२ ॥
तो भणिअममचेहिं देवस्स सरीरबाहुत्तंतो । नाओच्चिअ तुब्भेहिं ता कीरउ इत्थ उवयारो ॥ ९७३ ॥ अह मंतिसुओ भणिओ
कुमरेणं ताउ मूलिअमणीओ । जुंजंतु तओ पभणइ कुंमर ! सयं चिअ कुणह एयं ॥ ९७४ ॥ पुणोदएण जमहा फुरंति मणिमंत-
ओसहार्दिणि । तव्विरहिआणं ताणिवि न फलंति अणवत्थं ॥ ९७५ ॥ पुन्नोदओ अ तुह चेव निम्मलो पुव्वसुकयसंजणिओ ।
जमणेगसंविहाणेसु सो फलेणडम्ह पच्चक्खो ॥ ९७६ ॥ तो कुमरेणं सयमवि ओसहमंतमणिजलेण सो घाओ । घसिऊण
लाइआ मूलिया य पउणो निवो जाओ ॥ ९७७ ॥ विहिअं वट्ठावणयं नयरे देसे अ गुरुविभूइए । अहिनंदिजइ आसीहिं

श्रीनेमि-
चरित्रे
३ अपरा-
जितभवे
सुप्रभ-
सजीकरणं

॥ ६८ ॥

मयल्लोणा नो हुमरो ॥ ९७८ ॥ रत्नो अ आसि धूआ रंभा नामेण पवरगुणकलिया । परिणाविओ कुमारो अब्भत्थेउं तयं
तन्य ॥ ९७९ ॥ पंचविहं मिमयमुहं कइययदियहाइं भुंजिउं कुमरो । अकहेऊणं तत्तो विणिग्गओ मंतिसुअवरिओ ॥ ९८० ॥
हुंउउग्गमि य नयरं मंपत्तो चादिरम्मि उजाणे । सुरविहिअकणयकमले उवविट्ठो केवली तत्थ ॥ ९८१ ॥ नरनिजाहरसुर-
रत्नभाए मज्झम्मि संठिओ दिट्ठो । रेहंतो अमस्तत्थ पवरवहुवत्तरुकलिओ ॥ ९८२ ॥ मूलव फुरितेओ चंदो इव सोम-
याए परिक्खिओ । गंभीरो मयरुहो ण कणयसेलो ण थिरगई ॥ ९८३ ॥ महिऊण नेहजलहिं गहियं अमयंघ सो तहिं पत्तो ।
नीनइ अंगारयमेव य जलस्स अंगारमग्ग कए ॥ ९८४ ॥ अहं करुणाजलमायरमवल्लोएऊण तं महाभागं । हरिसेण पुलइअ-
नण् हुमरो नुत्तयन्यमग्गपाणं ॥ ९८५ ॥ मत्तंतो पंचविहं काऊण अभिगमं पणासतिए । तिपयाहिणीकरेउं नमिऊणं सचिणयं
भणइ ॥ ९८६ ॥ तुः पणमामि महायग ! निवुइपुरपत्थिआण सत्थाह ! । अन्नाणतिमिरदिणयर भवभीममहोअहि-
नरत्त ! ॥ ९८७ ॥ कल्लाणक्कोग गयरागदोम कयभवहिअयपरिओम ! । भवणगहणहुआसण ! नरसासण मुणिवइ नमो
ने ॥ ९८८ ॥ त्तेउ कयायदानलदुत्ते भुणम्मि निवुइ कस्म ? । निवडेउ पसमजलहर ! जइ तुज्झ न वयणजलनु-
दी ॥ ९८९ ॥ एत्तिथयेत्तेणं निअ आगयो चहु भवेउवि दुह्ननिए । तुम्हारिस्सावि कत्थइ दीसंति जमेत्थ गुणनिहिणो ॥ ९९० ॥
सां मज्झग्गि गहलं एत्तिथयेत्तेण देवगग्गिभमणं । संगयतमरनिविं जायं जं दंणं तुम्ह ॥ ९९१ ॥ तो केवल्लिणा कलिओ
धम्मो चदुत्थियंग्ग लुमग्ग । संगए अ मभाए लहिउं अह अंतरं एमो ॥ ९९२ ॥ पभणइ नाह ! अनिसओ न निडाई कोउवि
तुः नागग्ग । हिं भोउत्तभयो ? गम्मदिट्ठो ण मिच्छो ना ? ॥ ९९३ ॥ तो भणिउं केवल्लिणा भयो सम्मत्तभूमिअतणू

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ७० ॥

अ । एत्तो अ पंचमभवे होहिसि तं भरहवासम्मि ॥ ९९४ ॥ नामेणऽरिट्ठनेमी जायवंसम्मि भुवणविव्खाए । वावीसइम
तित्थयो अइसयसोहगजलरासी ॥ ९९५ ॥ एत्तो अ विमलवोहो मंतिसुओ तुज्झ गणहरो होही । इअ सोऊण पहिड्डा
दोन्निवि अंगे न मायंति ॥ ९९६ ॥ तत्थवि कइयदिअहे तेहिं इमो पज्जुवासिओ नाणी । जाए अ तव्हिहारे तेऽविहु
पुरओ पयट्ठंति ॥ ९९७ ॥ ठाणे ठाणम्मि चेइआइ वंदंति दोऽवि भत्तीए । सेवति साहुपयंपक्याइं निसुणंति जिणधम्मं ॥
९९८ ॥ एत्तो अ जणाणंदं नाम पुरं जत्थ लोअभवणाइं । जिणमंदिराणि अ तथा जलहिजलाइं विसंखाइं ॥ ९९९ ॥ जिअ-
सत्तू तत्थ निवो जेण असंखाण कोवहरिसेहिं । रिउरमणीणं तह मग्गणाण विहिअं गयवइत्तं ॥ १००० ॥ धारिणिनामा देवी
इमाण दोण्हं पि देवलोगाओ । रयणवईए जीवो चइउं धूआ समुप्पन्ना ॥ १००१ ॥ सुअजम्मम्मि व जम्मम्मि तीए गुणरं-
जिएण नरचइणा । काराविअं समग्गे पुरम्मि वद्धावणं गरुअं ॥ १००२ ॥ नामंपि हु तीए कयं पीइमई सयलपीइजणयाए ।
जा हियनिहिआ बुज्झइ सवेणऽवि रयणमाल व ॥ १००३ ॥ मंदारतरुलया इव अहिलसणिज्जा सुहेण लोयस्स । वड्डइ सा अणु-
हिअहं वड्डुती गुरुअणुक्करिसं ॥ १००४ ॥ समयम्मि अहीयाओ कलाओ तह तीए भारईवि जहा । वंछइ तीएवि पासे अवगमिउं
ताण भावत्थं ॥ १००५ ॥ पयडिज्जंते जोव्वणभरम्मि मणुआवि तीए रूवेण । देवीकलासयावि हु अणिभिसनयणं पलोयंता ॥
१००६ ॥ न य रमइ तीए दिट्ठी पुरिसे कत्थइ तहाविहगुणाणं । सव्भावमपेच्छंती दट्ठं च तयं कलाइसयं ॥ १००७ ॥
चिचं च जाणिऊणं धूआए नराहिवो विचिंतेइ । अणुरूअगुणविरहिएण भत्तुणा कहवि जइ एसा ॥ १००८ ॥ परिणाविज्झइ
ता नूण चयइ पाणेऽवि तो इमं राया । पुच्छइ एगागी पुत्ति ! तुज्झ अमुगअमुगनिवतणयं ॥ १००९ ॥ कारेभि पाणिगहणं

॥ ७० ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
अपराजित-
भवे प्रीति-
मती-
जन्म ॥

ता पमण्ड नाय ! मुणसु मह वयणं । जाणिअपरमत्थाणं भोगा सवेडवि न हु क्किपि ॥ १०१० ॥ ते उण सेवताणं अबुहेहिं नमं अभिगवगेहेहिं । दुग्गइफलमेत्तं चिअ विडवणं चेव जं भणिअं ॥ १०११ ॥ अविअहु पई पोहंगणाण गुणिणो अ सामिओ मुस्यो । चट्ठेण य दाहिं तिचिवि गल्याइं दुक्खाइं ॥ १०१२ ॥ तम्हा मज्झ पइणा ताय ! इमा जो कलाविआरम्मि । निवडइ मए मट्ठि सो परिणइ इअरहा निअमो ॥ १०१३ ॥ देसंतरेसु एसा गया पसिद्धी बहूहि निसुअं च । विजाहरेहिंवि दमं नओ जुवाणा नहिंमुआ ॥ १०१४ ॥ कुवति कलञ्भासं निवंपि परोप्परं विवाएहिं । पुच्छंति जिअपवित्तं मुणंति निअ-
नाणगन्धेण ॥ १०१५ ॥ तो जिअसत्तू राया अन्नम्मि ट्ठिणे पुरस्स वाहिम्मि । कारवइ पवरमंचे ताडावइ मंडवे विविहे ॥ १०१६ ॥ पेसइ नग्गिआणं दूर तेजवि हु मुएहिं सह सिग्यं । आगच्छंति कुज्जहलनिम्भरहिअया तहिं सबे ॥ १०१७ ॥ लोय-
पंगपरयाए मोउं विजाहरावि कन्नाए । तं रूपं विन्नाणं लक्खणमवि निरुवमं लेए ॥ १०१८ ॥ आगच्छंति विअंभिअकुज्ज-
हन्ता मयणनट्ठिअमणावि । पञ्चबलरूवधारी सुरावि मिलिआ कुज्जहलिआ ॥ १०१९ ॥ किं बहुणा ? सवोडविहु सयंवरामंडवे नहिं भिल्लिओ । मोनुं हरिंनिट्ठिनिं निअतणयविओअसोअत्तं ॥ १०२० ॥ सम्माणिआ य सबे जियसत्तुनिवेण खयरनरनि-
नहा । मट्ठाने उवपिट्ठा एत्तो अपराजिअकुमारो ॥ १०२१ ॥ भविअवयावसेणं समागओ भणइ तत्थ मंतिसुअं । सो सोहण-
पण्यावे इनागया जेण होहिंति ॥ १०२२ ॥ बद्धकोउयाइं इहइं कलाविआरेसु ताइं सव्वाइं । पेच्छिस्सामो तह जक्यं च अच्च-
अभुअगुणेत्तं ॥ १०२३ ॥ किंतु मयणावि अमहं होहिंति समागया बहू एत्थं । तो रूपं खयरविइन्नगुलिअवसओ विवत्तेमो ॥ १०२४ ॥ इअ भणिउं काऊण य रूपं ते दोडवि इअरजणसरिसं । तत्थ गया रिद्धीए पीइमईवि अ तहिं पत्ता ॥ १०२५ ॥ तद्यथा-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ७२ ॥

कयमयणाहिथक्का भालयले विजियकणयसोहेण । संपुन्नहरिणलंछणसिरिं समुव्वहह वयणेण ॥ १०२६ ॥ पीणथणवट्ट-
घोलिरहारलयाओ हरंति तीए सिरिं । हिमगिरिसिहरेसु पढोलमाणसुरसरिपवाहाणं ॥ १०२७ ॥ कोमलकरगगसंठिअरणंतमणि-
वलयमहुरसदेण । वाहरइ व सा कुमरे समूमुआ कलविआरेसु ॥ १०२८ ॥ रत्तासोअसमप्पहनहुभवं(तीहिं अरुण)कंतीहिं ।
रत्ताइंपि हु दिगुणं रंजइ कुमराण हिआयाइं ॥ १०२९ ॥ वरयणरसणकिंकिणिनेउरवमुहलययनिवेसेण । अक्खित्तरायहसा
कह कहमवि तत्थ संचरइ ॥ १०३० ॥ सुरलोअम्मिअवि अइदुल्लहेहिं वरपट्टमयदुगूलेहिं । कयसिंगारा ताइंवि सिंगारइ निअयसो-
हाए ॥ १०३१ ॥ भूसणपसाहणाइं कयाइं विविहाइं तीए लोएण । मन्निजंति अकित्तित्तमणुसोहा लोअणे विग्घं ॥ १०३२ ॥
मुहसुरहिसाससिरकुसुमवहलपरिमलमलंति भमरउला । वीईजंती वत्थंचलेहिं पियसहिपुरंधीहिं ॥ १०३३ ॥ वहुअंगरक्खप-
डिहारसुहडनिवहेहिं परिगया तिदिंसिं । पुरओ अ पडिजंती उक्करिसिअमागहकुलेहिं ॥ १०३४ ॥ कह कहमवि सवत्तो ओसा-
रिजंतपेच्छयजणोहा । मालइनामाए पियसहीए अह पभणिआ कुमरी ॥ १०३५ ॥ एए पेच्छसु पुरओ खेअरभूगोअरा-
हिवा सबे । तुह गुणसवणुकंठाए आगया सयलगुणनिहिणो ॥ १०३६ ॥ तत्थवि अ ताव सामी कयंवदेसस्स भुवणविकवाओ ।
नामेण भवणचंदो राया निअकुमरपरिअरिओ ॥ १०३७ ॥ पुव्वदिसावहुतिलओ एस जसो जस्स सुहडचरिएहिं । रिउनि-
वहो उ जसोडविअ दिसासु दूरं गओ भमइ ॥ १०३८ ॥ दाहिणदेसाहिवई एसो नामेण समरकेउत्ति । परमग्गणाण विमुहो
जो न घरे नेअ समरम्मि ॥ १०३९ ॥ पच्छिमदेसाणुगओडवि एस वरुणाभिहाणनरनाहो । न कयाइ पच्छिमो सहि ! गुणीण
सुहडाण वाईणं ॥ १०४० ॥ उत्तरदेसाहिवईवि एस राया कुवेरनामोत्ति । सबेसिंपि निवाणं अणुत्तरो गुणसमूहेण ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
अपराजित-
भवे प्रीति-
मती-
विवाहः॥

॥ ७२ ॥

१०४१ ॥ सोमपद्मोवि एनो गया पद्ममियमयलमूरपहो । एसो उण धवल्लोडविहु कसिणीकयमयलरिउवयणो ॥ १०४२ ॥
गिरियरनचरुद्री सणिचूडो एन जम्य विजाओ । मिद्धाओ मयलाओडविहु तस्मिद्री तहविहु अणंता ॥ १०४३ ॥ एसो
उ न्ययचूडो सणिप्यहो तुमणसो मुनेणो अ । सुगे सोमो अमिअप्पभाइणो खयरनरवइणो ॥ १०४४ ॥ भूगोअरा य
एण न्नेो भीमो गणंजओ मुज्जो । कुमुमाडहो कल्लिगो मुग्गेणो मंगलनिवो अ ॥ १०४५ ॥ अन्ने अ इमे वररूवचायमोहग-
गुणयणं । गुणगयाण निहाणं पेच्छनु अवहिअमणा कुमरि ! ॥ १०४६ ॥ एणसिं च निवाणं कुमरा तारुन्नविचिणो सुरा ।
चारनगिरुत्तरमला चिद्धंति असंखया गुणिणो १०४७ ॥ इअ भणिताए सहीए उक्खिचिउं जम्मि जम्मि पक्खिचइ । निमि-
यभन्ति दिद्धिं या कुमरी कमलदलदीहं ॥ १०४८ ॥ सो सो नञ्भूअहिअओ अप्पाणंपि हु निवेयए किंपि । जो अ कलण
रिगो नीए ममं निद्धउ न दूरे ॥ १०४९ ॥ अह पाग्दे तम्मिनि महुमासुम्मत्तपरहुअखंपि । अरहंतेण सरेणं आरभडाए
अ विनीए ॥ १०५० ॥ अकनुभिअमणा एया नकयमुग्गाहए तहिं जाव । गीआइकलविआरस्स पुव्वपक्खम्मि चंडुती ॥
१०५१ ॥ ना गत्तिअम्म गल्लम्मि व कस्सइ वयणंपि निग्गयजिहोहं । मयणायडिअजीओ व दिव्वदिड्डी टिओ कोइ ॥ १०५२ ॥
अन्नो गल्लंजीहो जंपेउं किंपि डाइ सोणेणं । अन्नो अ असंवदं जंपइ वहुअं हसिजंतो ॥ १०५३ ॥ सुव्वंमिं ममुक्करिसं निवेहिं
दद्वग वयउ नयल्लज्जो । इत्थो गग्गमंडं सो ! नेण टिआ इत्थिपक्खम्मि ॥ १०५४ ॥ अन्ने भणंति महिलाइ निज्जिआ कह
मेअज्जि जंपेनि ? । दोहो इत्थिगजं उओचि अन्ने पयंपेनि ? ॥ १०५५ ॥ कोलाहलमेअ उण कुणंति जंपंति वहु असंवदं ।
पांताओ देनि केअपि अ तय अममंजं जाए ॥ १०५६ ॥ जिअगत्त नरनाहो कसिणमुहो चित्ता अहो किमिअं ? । किं एत्ति-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ७४ ॥

यच्चिअ गुणा जे मह धूआएँ देहम्मि ? ॥ १०५७ ॥ शुद्धा विहीवि किं कोडवि निम्मिओ न हु इसीए भचारो । अहवा कोइ
निलीणो सो होही दिवजोएण ॥ १०५८ ॥ न हि एएसिं अन्नं संभाविज्जइ इहं नरेंदहरं । किं कायमे मूढं तम्हा एत्तो मणं
मज्झ ॥ १०५९ ॥ तो मंतिणा मुणेउं सविमार्थं नरवइं सनुद्धीए । भणिअं देव ! गुपुरिसाण होइ कजोसु न विसाओ ॥ १०६० ॥
ववसाओ चिअ तुम्हं जुजइ तुम्हाण जेण नरवइणो । कुमरा य इह असंखा मिलिआ चिहुंति लोओ अ ॥ १०६१ ॥ तम्हा
अज्जवि न इमं नजइ जित्तो अ कोडवि न हु जित्तो । तो उग्घोसाविज्जइ रायंवरामंडवे सयले ॥ १०६२ ॥ जह नरनाहो कुमरो
खयरो वा अहव पाययनरो वा । जो जिणइ मज्झ एअं सो परिणइ देउ तो वायं ॥ १०६३ ॥ अह नरवइणा म्अं नाज्जणं
जुचिसंगयं विहिअं । तो उग्घोसणसवणे चितइ अपराजिओ कुमरो ॥ १०६४ ॥ इत्थीमेत्तेण समं कलाविआरम्मि किन्तु
माहप्पं ? । न हि ऊरणिआए समं रेहइ करिणो रणारंभो ॥ १०६५ ॥ किन्तु सहावेणं चिअ पायं तुच्छत्तणाइदोसजुआ ।
वन्निज्जइ सत्थेसुं इत्थीतो तो जइ इसीए ॥ १०६६ ॥ कीरइ न दप्पहरणं तो तेण विणस्सए इमाडवि धुवं । सत्थाइं च
अलीआइं होति हारइ अ नरपक्खो ॥ १०६७ ॥ इचाइ चित्तिज्जणं पुरओ जा होइ ताण सवेसिं । रुवंतरट्ठिअस्सावि अहिअं
चिअ तस्स लायन्नं ॥ १०६८ ॥ सच्छसरयन्भपडलेणंतरिअस्सडविय पुन्निमासरिणो । ताराणन्भहिअं चिअ रुवं विप्फुरइ जण-
सुहयं ॥ १०६९ ॥ सत्थाधूलीधूसररूवस्सवि अ परिक्रमिअतणुस्स । छाया मरगयमणिणो अहिअच्चिअ कायखंडेहिं ॥ १०७० ॥
अह दिट्ठो बालाए कुमरो भिन्ना य मयणभल्लीहिं । तं रुवं भावंती जम्मंतरनेहवसगा य ॥ १०७१ ॥ पारद्वे अ विआरे
वयणाइं तीए कयचराइं व । जुज्झंति कुमरायासमुल्लहरीहिं सयलाइं ॥ १०७२ ॥ अह तीए गुणनिबद्धा अहिलसणिज्जा

नगम्भ ननुननि । निअनरिमकुमुममाला पक्खित्ता कुमरकंठम्मि ॥ १०७३ ॥ ता सहसा संखुद्धो कुविओ सयलोऽवि खयर-
नरनिओ । पण्णतो धगणिअलं नमुट्ठिओ जंपण एवं ॥ १०७४ ॥ पेच्छह मवे एए रायाणो खेअरा कुमारा न । नीसेसगुण-
नमग्गा विगुद्वरेणु संभृआ ॥ १०७५ ॥ संलविऊणं विगोविउं च एअस्स पागयनरस्स । अविजाणिअजाइकुलस्स कस्सई
पट्ठिअमित्तम्भ ॥ १०७६ ॥ माला इमीए त्वित्ता अहवा मत्थेसु नीअगाभित्तं । सरिआण व रमणीणं जं भणिअं तमिह निव-
ट्ठिअं ॥ १०७७ ॥ ता न महामो पग्गिहमेअं जं इत्तिग्गहिं निवईहिं । संतेहिंवि परिणिस्सइ एअं किर कोइ कप्पडिओ ॥
१०७८ ॥ जंपि न वाएणेना जिता एण तंपिहु अलीअं । इत्तिअमित्तेसु न जा कत्तो एअस्स सा विजा ? ॥ १०७९ ॥ इअ
एअमाट भणिउं नत्र कुमग्ग ते नमोत्थरिआ । मुहडा युद्धं पक्खरिऊणं तुरए गुट्ठिउं गइंटे य ॥ १०८० ॥ ता सीहनलकुमारो
स्तिणं दाऊण ताणवि गइंटे । आनहिउं लीलाए आरुद्धो पहरिउं धीरो ॥ १०८१ ॥ खणमेगं तत्थ ठिओ तत्तो जुद्धेइ रहवरा-
रुद्धो । ननो तुण भुमीए नुज्जेइ पुण गइंदम्मि ॥ १०८२ ॥ इत्थ गओ इत्थ इमो इत्तो सो जुद्धए इमो इत्तो । इअ भमइ
मे गयणम्मि निगुणुत्ता नो कुमरो ॥ १०८३ ॥ एगाणिणावि तेणं केसरिणा गयवड्ड तं सिन्नं । सरेण व तमनिअरो अम-
एण व रोअसंवाओ ॥ १०८४ ॥ विस्सएण व पनुमन्थो यणमहिसेण व तुरंगसमवाओ । वग्गेण व मयजूहं मायंणेणं व कम-
त्ताणं ॥ १०८५ ॥ मयलंपि न विद्विअं नत्तो जुगवं नमुट्ठिआ मवे । नरवड्डणो तो ताणवि सोमप्पहनिवइहत्थिम्मि ॥
१०८६ ॥ आन्दो जा कुमरो लक्खणनिलयाड्गहिं चिन्धेहिं । उवलक्खिओ तओ सो इमेण मह भायणिजुत्ति ॥ १०८७ ॥
ना आग्गो अग्निअग्गेण उल्लसिउं कुमारोऽवि । तं उवगूहइ दिट्ठो सेमनरिदा तओ मवे ॥ १०८८ ॥ सोमप्पहनरवड्डणा

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ७६ ॥

निवारिआ पभणिअं च भो एसो । मह भइणीइ पिअवंसणाइ हरिनंदिनखड्डणो ॥ १०८९ ॥ पुत्तो पयावकल्लिओ कुमरो
अपराजिओत्ति नामेण । दसमुवि दिसासु विमला जणेण सुवति जस्म गुणा ॥ १०९० ॥ हरिन्दिकुलपसूयाण चैन विप्फुरइ
पोरिसं सयलं । एगाणिणावि जेणं बलं तु निम्महिअमेआण ॥ १०९१ ॥ एगुच्चिअ ठाणमिमस्स रमणीरयणस्स न हि हरं
मोत्तुं । गोरी कण्हं च विवज्जिअणं अबस्स लच्छीवि ॥ १०९२ ॥ हरिन्दिरायतणओ कुमरो अपराजिओ जयइ एसो । एगा-
णिणाडवि भुवणं विणिज्जियं तेण धीरेणं ॥ १०९३ ॥ निअयवलमंदरेणं अंसंखपरसिन्नसायरं महिअं । पीइमई जेणेमा गहिआ
लच्छिब कण्हेण ॥ १०९४ ॥ इचाइ मागहेहिं पडिआए दरिसिएहिं तो कुमरा । अहिणंदंति अ सवेडवि राइणो तं महाभागं ॥
१०९५ ॥ अह परितुट्ठो राया जिअसत्तू (कुमरपोरुसं दट्ठुं) । तत्तो पसत्थदिअहे तेहिं समग्गेहिं राइहिं ॥ १०९६ ॥ उवसंत-
माणसेहिं संनिहिएहिं महाविभूईए । पीइमइपाणिगहणं कुमरं कारेइ जिअसत्तू ॥ १०९७ ॥ अणुरूवं च वहूवरसंजोगं तं जणं
समग्गोडवि । हरिसुक्करिसपवन्नो पंसंसाए चउसुवि दिसासु ॥ १०९८ ॥ सम्माणिअण सवे जिअरात्तुनिवेण खयरनखड्डणो ।
सुक्कल्लिआ पंसता कमेण पचा निअट्ठाणे ॥ १०९९ ॥ कयसाहाविअरूवं कुमरं दट्ठुं तेहेव पीइमई । सुरमिह्णविब्भमं न ह,
वाइ कहआवि पुरतो उ ॥ ११०० ॥ अह लद्धवहुअदेसो करितुरयहाइसयलसामग्गिं । लद्धूण य विसयसुहं सो भुंजइ पीइमई-
सहिओ ॥ ११०१ ॥ जिअसत्तुमंतिभूअं तत्थ विवाहेइ विमलचोहोडवि । चिट्ठताण सुहेणं सवेसुनि ताण अन्नदिणे ॥ ११०२ ॥
पिउगेहाओ दूओ समागओ अमयवयणनामुत्ति । आलिंणिओ य कुमरेणुवत्तमाणेण गुरुत्तसिं ॥ ११०३ ॥ देवरस तओ
कुसलं अंत्ताए तहय पुच्छिएणं च । तेण भणिअं नराहिवनंदण ! किन्ताण इहडकुसलं ? ॥ ११०४ ॥ तुज्झ विओअदिणाओ

श्रीनेमि-
चस्त्रि
अपरा-
चित्तभवे
प्रीतिमती-
स्वयंवरः ॥

॥ ७६ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा

भव-

भावना ॥

॥ ७७ ॥

आरद्रं ताण रोअमाणणं । जलहिसलिलं पि मन्ने थोवं न धणंसुनिवहस्स ॥ ११०५ ॥ सो नत्थि पलवो दुत्थिअं च
तह करुणसहपुकरणं । जं कुमर ! तुह विओए पिऊहिं न कयं दुहत्तेहिं ॥ ११०६ ॥ सासिसंखनिम्मलाइं बहुअट्ठापेसु
तुज्झ चरिआइं । निसुआइं किंतु नरवइनिउत्तपुरिसेहिं सह तुम्हे ॥ ११०७ ॥ भविअव्वयावसेणं केणइ जाओ न मेलओ
कहवि । एअं तु संविहाणं इण्हिं सुणिऊण अहमित्थ ॥ ११०८ ॥ तुम्हाणयणनिमित्तं पेसविओ सिग्गमेव तो तत्थ । आग-
म्मउ जेणज्जजवि पिच्छह जीवंतए पिअरे ॥ ११०९ ॥ सोअंसुजलाविललोअणेण कुमरेण पमणिअं तत्तो । पिच्छह उवगारियं
विमलवोह ! जणयाण अम्हेहिं ॥ १११० ॥ नवारि दुक्खं अणोरिपारं कयं ताण ॥ इत्तो अ भुवणमाणू विज्जाहरनरवरो अमयसेणो ।
निअधूआहिं समेआ अन्नेजवि अ खरकंतर्ह ॥ ११११ ॥ खयरा य आगया तत्थ कुमरपासम्मि निअप्पमिद्वीए । जिअसत्तु-
निवं तत्तो मोआवेउं कुमारोजवि ॥ १११२ ॥ पीइमईए सद्धिं महया भडचच्चरेण य समग्गो । विज्जाहरसेत्थेण य जुत्तोव लिओ
सदेसम्मि ॥ १११३ ॥ अक्खंडपयाणेहिं पत्तो सीहउरपुरचरासन्ने । विज्जाहरेहिं पुरओ गंतुं चद्धाविओ राया ॥ १११४ ॥ तो
परितुट्ठो एसो पच्चोणं निग्गओ कुमारस्स । सामंतमांतिपुरलोअपरिग्गओ समयलरिद्धीए ॥ १११५ ॥ तत्तो कुमरेण निवो
विणएणं पणामिओ सभज्जेण । नरवइणावि कुमारो अवगद्धो गुरुअन्नेहेण ॥ १११६ ॥ तत्तो पविंसांति पुरे पीइमईपरिग्गओ
कुमारेण । करिणीइ समारूढो विद्धाविह्वीए लोएण ॥ १११७ ॥ दद्धुणं सलहिज्झइ एगागी निग्गओजवि पिच्छ अहो । क्विच्चि-
असित्तं कुमरो संपत्तो सिद्धिवित्थारं ? ॥ १११८ ॥ चच्चंति सुपुरिसा जत्थ तत्थ पिड्ढिं न मुंचए लच्छी । निम्मलशुणपडिवद्धा
सुभगे महिल व अणुरत्ता ॥ १११९ ॥ सुकयसहाया एगानिणोजवि जायंति नृण जयपट्ठणो । सुकयविमुक्को भिक्खं एगागी

श्रीनिमि-
चारिने
अपरा-
जितभवे
दूतागमः ।

॥ ७७ ॥

भमइ चकीवि ॥ ११२० ॥ कश्चित्पुनराह-धन्वा पीइमई चिअ जीए वरो एस गुणनिही पत्तो । रोहणगिरिभूमिच्चिअ पावइ
वररयणसंजोअं ॥ ११२१ ॥ अपरस्त्वाह-कयउन्नो कुमरोडवि हु जायासइ इमा वहइ जस्स । न हि कण्हं मुत्तूणं धरिणिं अन्नो
लइइ लच्छि ॥ ११२२ ॥ इति पीइमई सहिओ कुमरो लोएण संयुणिज्जंतो । पिउणा सह धवलहरे समागओ जणिअजण-
हरिसो ॥ ११२३ ॥ सम्माणिज्जण सव्वे विसज्जिआ खेयरा पहिड्डमणा । कोसलनिवस्स धूआ सुप्पभन्नोडवि आगया
रंभा ॥ ११२४ ॥ (अन्नासिंपिय पियरो नियनियकण्णाहिं आगया सहिया) । इअ सव्वाहिंवि भज्जाहिं सह इमो कीलई
कुमारो ॥ ११२५ ॥ मणगइचवलगईविअ चइउं माहिंदेवलोगाओ । नामेण स्वरसोमा जाया लहुवंधुणो तस्स ॥ ११२६ ॥
तो रज्जभरसमत्थं हरिनंदी जाणिज्जण तं कुमरं । रज्जे निवेसइत्ता दिक्खं पडिवज्जाए धीरो ॥ ११२७ ॥ दहिज्जण तवहुआसेण
कम्मिधणगहणमचिरयालेण । उत्पन्नविमलनाणो संपत्तो सो पयं परमं ॥ ११२८ ॥ बंधूण उच्चिअदेसं दाउं अपराजिओ य
नरनाहो । विणिवेसिज्जण पट्टे पीइमई पीइपडिचद्धं ॥ ११२९ ॥ संठविउं मंतिपाए गुरुअपसाएण विमलवोहंपि । रज्जमरं च
समगं समप्पिउं तस्स वीसत्थो ॥ ११३० ॥ परिवालइ निअरज्जं वसीकयासेसनरवइसमूहो । कारइ जिणभवणाइं विचित्त-
पूआइ सहियाइं ॥ ११३१ ॥ रहजत्ताइउच्छुप्पणाहिं जिणसासणुन्नइं परमं । कुवंतो गुणरयणायेरे अ साहू निसेवन्तो ॥ ११३२ ॥
अह बहुदिणपज्जंते उज्जाणसिरीपलोअणनिमित्तं । वाहिं गओ निअच्छइ सुअमेगं सत्थवाहस्स ॥ ११३३ ॥ नामेणजंगदेवं
अणंगरूवं भिअंकसमवयणं । कमलदलदीहनयणं कणयसिलाविउलवच्छयलं ॥ ११३४ ॥ पुरगोउरपरिहभुअं रत्तुप्पलगत्तसोणक-
रचरणं । उत्तत्तकणयकंतिं निअच्छवरवत्थआहरणं ॥ ११३५ ॥ सरिसवयवेसरूवेण मित्तवगेण परिगयं सुहयं । जिअसुरसुद-

सिद्धयेण ममिगन्धेण परिअरिअं ॥११३६॥ कृत्य य भुजंति मुभोअणाइं पिजंति पाणयाइं च । दिजंति विविहदाणाइं तोसि-
 ज्ञागेमन्योअइं ॥११३७॥ मयणाहिमीमचंदणविलेचणाईणि कुसुमदामाइं । दिजंति पवरकण्णूरकलिअं च तंवोले ॥ ११३८॥
 पुग्गो अ पयगइ नम्म वेण्वीणामुअंगवमुहयं । पिच्छणयं परिनिचिरवहुभाचविलासिणिसमूहं ॥११३९॥ चंदिअणुघुड्डगुणोह
 कल्लयलो पयगए चउदियासुं । लद्धवहुदधिणहरिसिअमगणपारद्धरोलो अ ॥ ११४० ॥ तं दडुं तारिमयं पुच्छइ अपरा-
 जिओ पुत्तन्नाहो । को एग भो ! कयत्थो कीलइ एवं सुरेसुव ? ॥११४१॥ सन्धिहिएहिं भणिअं समुहपालस्स सत्थयाहस्स ।
 पुनो अणंगदेनो एमो नामी चहुधणम्म ॥ ११४२ ॥ भणइ निचो अम्हेवि हु धत्ता वणिणोअवि एरिसा जमिह । भूमंडलमि
 नम्मो मुणिअए जाण म्दिओ ॥ ११४३ ॥ देसेण च नयरंण च किं तेण न एरिसा जाहिं धणिणो । जमिमे पयडा लच्छी
 निताज निगंणि रुग्गमोहा ॥ ११४४ ॥ इवाइ संसिअणं उजाणसिरिं पलोइउं राया । सट्ठाणे संपत्तो काउं तो दिअहकिआइं
 ॥ ११४५ ॥ जिणपटिमाओ संआए पड्डं गमइ मुहमणो रयणिं । गोसे पुणोअवि पडिमाओ पड्डं जिणवरिदाणं ॥ ११४६ ॥
 मणिंणिए गयन्गभुवगओ मुहउकोउिपरिअरिओ । पुरवीहिं वचंत्तो चउहिं जणेहिं समुक्खित्तं ॥११४७॥ पिच्छइ नीहरमाणं
 मट्ठयं मृगंनरिअनग्गं । नम्म य चउपासेसुं रुअइ मक्कहणं वहु लोओ ॥११४८॥ कमलाणणाओ चंपयगोरीओ रुहसमाओ
 यआ ॥ । छुंति निरं वच्छन्थलं च ताउंति वाहाहिं ॥११४९॥ उट्ठंति पडंति अ पुक्करंति मुचंति वेअणमुविति । केसे अवेणंति
 तोयंति भूमणे रुदमारणीओ ॥ ११५० ॥ मरिअण गुणे विलवंति कहवि तह ताओ कल्लसदेहिं । सवत्थ निरिक्खंतं जह सो-
 यांति लोअंणि ॥११५१॥ दट्ठण इमं अममजसं निचो पुच्छए किमेअंति ? । सन्धिहिएहिं भणिअं हिओ जो देव ! तुम्हेहिं ॥

११५२ ॥ दिद्वो रातथाहसुओ ललमाणो तम्मि पवरउज्जाणे । सो अज्जा मओ एसो विहइआए समणंतो ॥ ११५३ ॥ तो रो-
ऊणं राया सहसत्ति विसायमुवगओ गुरुअं । चित्तइ किमिदयालं ? मइमोहो सुमिणयं व इमं ? ॥ ११५४ ॥ जं कळे साज्वत्था
दिद्वो एअस्स अज्जा पुण एया । हंवी विलसिअमेअं अइविसं हयकयंतस्स ॥ ११५५ ॥ निवडइ अनित्तिओअिअ हरइ जिणं
अविट्ठिअं अयंडेअवि । न गणइ सुरूवमिअरं च ईसरं नेव य दरिदं ॥ ११५६ ॥ एअस्स बहूणि पओयणाणि एसो निराउलो
इण्हि । एसो उण एयागी बहुअसहाओ पुणो एसो ॥ ११५७ ॥ इच्चाइ किपि न गणइ बलिणोअवि न संकए न रंकस्स । कुणइ
अणुकंपमेसो न विवुहमुक्खत्तणाविक्वो ॥ ११५८ ॥ नीरोअसरोआइसु तुछो तेणेव एस रामविच्ची । पहवइ सुरेसुवि तहा
जह निरयत्तिस्सिक्खमणुएसु ॥ ११५९ ॥ अवहरिआ य इमेणं नयंति जीवा खणेण धणनिवहं । दुक्खजिअंपि गरुअंपि जत्त-
परिक्खिअं वावि ॥ ११६० ॥ तो तेण रक्खिआ ह्नु भुंजंती केइ (पंचविहभोए । वरिया सोएण) अन्ने हिद्वो समलंकिअस-
रीरा ॥ ११६१ ॥ जोवि अमगस्स एसो कंखणरोलो दिणाइं तो तिन्नि । कीरइ जणाण सो नालविलसिअं चेव केवल्लिअं ॥
११६२ ॥ तम्हा तेणुवयारो को हुज्ज मयस्स जेण सो पत्तो । सुणइं व दुग्गइं वा सहत्थकयणुअपवेहिं ॥ ११६३ ॥ तम्हा
विमूढहिअओ लोए एयंमि चिद्वए एसो । जो पडिआरो मच्चुस्स तं न याणइ न वा कुणइ ॥ ११६४ ॥ धम्मो चिअ पडिआरो
मच्चुस्स जिणेहिं भासिओ सुद्धो । जो जरमणाण अगोअरम्मि मुक्खम्मि संठवइ ॥ ११६५ ॥ तं न न मुणंति बहवे नायं
न कुणंति विसयवामूढा । एवं ववत्थिए कावि सुंदरा अम्ह नउ चिद्वो ॥ ११६६ ॥ अक्खलिअमिमो सवत्थ एवं वियरति
स मच्चुमायंगो । मोढंतो जंतुतरू पमविस्सइ अम्हवि कयाइ ॥ ११६७ ॥ होही तं किपि दिणं सवस्सवि नूण जत्थ मरिअणं । तो

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ ८१ ॥

अमंहपि न जुत्तं वीसट्ठाणं अवत्थारणं ॥ ११६८ ॥ न हि निम्भरं सुअंतो रेहइ भवणम्मि संपलित्तम्मि । न य सत्तुगणारद्धो सोहइ सुहडो पमायंतो ॥ ११६९ ॥ तो अज्जवि मच्चुनराहिवस्स धाडी न निवडए जाव । ता जुत्तं उज्जमिउं सइ सामग्गीइ अमहाणं ॥ ११७० ॥ इच्चाइ चित्तिऊणं संविग्गो नरवरो गओ सगिहं । सविसेसं कुवंतो धम्मं चिट्ठइ दिणे कइवि ॥ ११७१ ॥ अह अन्नदिणे पुव्वं वंदिओ जो कुमरभावम्मि । केवलनाणी कुंडउरपुरवरे सोऽवि निवचित्तं ॥ ११७२ ॥ नाऊण तहि पत्तो सुरनरखेयरसभाइ परिअरिओ । वद्धाविओ नरिंदो गओ पहिट्ठो तयंतम्मि ॥ ११७३ ॥ सोऊण तेण कहिअं धम्मं संवेअ-मुवगओ राया । पीइमईए पुत्तं पउमं नामेण रज्जम्मि ॥ ११७४ ॥ ठविऊण भवमहावणदवग्गिजालावल्लिउ जिणभणिअं । पव्वजं पडिवज्जइ पीइमईविमलवोहेहिं ॥ ११७५ ॥ सूरेंणं सोमेणं वंधूहिं समंतिओ तओ काउं । अकलंकं पव्वजं उप्पन्नो आरणे कप्पे ॥ ११७६ ॥ सामाणिअदेवत्ताए विमलवोहो तहेव पीइमई । वंधू अ सूरसोमा सामाणिअसुरवरा जाया ॥ ११७७ ॥ अनोऽन्नं पडिवद्धा पीइमईआरणम्मि कप्पम्मि । पुव्वसुकयआणीए भुंजंति अणुत्तरे भोए ॥ ११७८ ॥ तित्थयराणं अट्ठाहि-आसु तह चेव समवसरणेसु । जुगवं वच्चंति सुणंति तहय धम्मं जिणाभिहिअं ॥ ११७९ ॥

इति श्रीमन्नेमिराजीमत्योस्तृतीयो मनुष्यभवः सुरभवश्च समाप्त इति ॥

इत्तो जंबुदीवे भारहवासम्मि अत्थि विक्खाओ । नामेणं कुरुजणवयपवित्तिओ जिणवओ रम्मो ॥ ११८० ॥ नामेण हत्थि-णउरं पुरं तहिं जिणवरिंदचक्कीणं । जम्मट्ठाणंपि हियए परमपुरिसाभिसंपायं ॥ ११८१ ॥ सस्सिसेणो नाम तहिं राया निम्म-लपयावसंजुत्तो । विअसंतकमलकोसो सूर व न देवकरचंडो ॥ ११८२ ॥ नामेण सिरिमई तस्स भारिआ सिरिसुरूवदे-

श्री नेमि-
चरित्रे
आरण-
देवत्वं ॥

॥ ८१ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ८२ ॥

ह्रावि । गावीपइम्मि अणुरत्तमाणसा नेअ कइआवि ॥ ११८३ ॥ संखहिमकुंदधवलं कयाइ सुमिणम्मि निअमुहुसुविचं । संपु-
नससिं पिच्छइ एसा रयणीय विरमम्मि ॥ ११८४ ॥ तो परितुट्ठा साहइ निवस्स नेमिच्छिआण एसोऽवि । तेऽविहु सत्थाइं
पलोइज्जण साहंति नरवइणो ॥ ११८५ ॥ सयलपुहईए राया निट्ठविअविधक्खतिमिरनिउरंवो । देवीइ सुओ होही ससिब
भुवणत्तयानंदो ॥ ११८६ ॥ इअ सोउं तुट्ठाइं दुन्निवि अहिणंदअंति तवयणं । नेमिच्छिआ य रत्ना विसज्जिआ विउलदाणेण
॥ ११८७ ॥ इत्तो अ देवलोगा चइउं अपराजिओ सुरो तीए । गव्वम्मि ससुप्पन्नो वणभूमीए गइहु व ॥ ११८८ ॥ साहिअ-
नवमासेहिं पसवइ एसा सुअं पयाहारं । पाउससिरि व मेहं ससुन्नयं विहिअजयहरिसं ॥ ११८९ ॥ वट्ठाविओ नरिंदो हिरं-
णिआनामदासचेडीए । विउलं च देइ दाणं परिओसेणं निवो तीसे ॥ ११९० ॥ तो रयणसुत्तरंगावलीओ दिज्जंति सयल-
भवणम्मि । उब्भिज्जंति हलाइं मुसलाणि य कणयघडिआणि ॥ ११९१ ॥ सवत्थ धयगुडजुआ पज्जालिज्जंति कंचणपईवा ।
भवणदारेसु कलसा पउमपिहाणा ठविज्जंति ॥ ११९२ ॥ आयड्डिअकरवाला सुहडा दारम्मि लोहरव्वत्थं । ठाविज्जंति समंता
उब्भिआ वेजयंतीओ ॥ ११९३ ॥ वज्जंति तोरणाइं सोहेज्जण य समगरत्थाओ । मयणाहिमीसचंदणरसेण सिच्चंति सय-
लाओ ॥ ११९४ ॥ सिंघाडगतिगचचररायपहाईसु रयणकणयाणं । रासीओ काज्जंति जणस्स दाराइं ॥ ११९५ ॥
खुट्ठंति सब्बंदी तह सोहिज्जंति चारयघराइं । घोसिज्जए अमारी दस दिवसे सयलदेसम्मि ॥ ११९६ ॥ पूइज्जंति विहीए जिण-
भवणाइं तहा समगाइं । विहिओ दस दिअहाइं लोओ अकरो अदंडो अ ॥ ११९७ ॥ अइनिम्मलपुनोदयपविच्छिहिं सुरेहिं
तग्गेहं । मणिकणगनिहाणेहिं पूरिज्जइ तुट्ठिअएहिं ॥ ११९८ ॥ वज्जंति दुंदुहीओ पडिरव्वपूरिज्जमाणगयणाओ । नच्चंति वार-

श्री नेमि-
चरित्रे
शंखभवे
जन्मो-
त्सवः ॥

॥ ८२ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ ८३ ॥

विलयाउ रणिरमणिरयणवल्याओ ॥ १११९ ॥ पविर्मांति अक्खवत्ताइं पुप्फतंवलवत्थमार्हणि । भुज्जांति पवरभुज्जाइं दक्खवत्त-
ज्जूरकलियाइं ॥ १२०० ॥ दक्खवत्तज्जूरखंडा पाणयाइं तहेव पिज्जांति । पमुहअचित्तो लोओ न माइ नेहे न देहेजवि ॥ १२०१ ॥
इअ पवरसुकयकुमरस्स तस्स जन्ममिंमि हरिसिओ राया । वद्धावणयं कारइ दस दिवसे वरविभूईए ॥ १२०२ ॥ पत्ते अ वार-
साहे नामं ठावंति तस्स कुमरस्स । पुव्वपुरिससन्नाए संखत्ति महाविभूईए ॥ १२०३ ॥ यणधार्हमज्जणयमंडणकीलावणकंधार्हिट्ठि ।
पंचहिंवि ताहि परिग्गाहिओ परिवहुए एसो ॥ १२०४ ॥ इअ वड्डते कुमरमिंमि अणुदिणं वेरिआण नेहेसु । उववाया सुअणाणं
मणेसु वड्डति अ पमोआ ॥ १२०५ ॥ समए लेहायरिअस्स विहिअमंगलसएहिं उवणीए । अच्छेरयमुवणेतो मणमिंम सो सय-
लविबुहाणं ॥ १२०६ ॥ वागरणपमाणानिमित्तगणिआसिद्धंतमंतदीसीओ । निवसत्थवत्थुविज्जावेज्जयलंकारखंडाइं ॥ १२०७ ॥
जोइसगारुडनाडयकवकहाभरहमयणसत्थाइं । धणुवेअहत्थिसिक्खा तुरयाईणं च सिक्खा य ॥ १२०८ ॥ जूअं धाउवाओ इत्थी-
पुरिसाइलक्खणं धणिअं । कागरुयाइं सउणे पुराण तह अंगविज्जं च ॥ १२०९ ॥ आलेक्खनड्डोहाइआउ वावत्तरिपि अ कलाओ ।
नेणहइ थेवदिणेहिं कुमरो कयपुव्वबहुओहो ॥ १२१० ॥ मयणानलिंयणसमो अह वड्डइ तस्स जोवणारंभो । संतविअत्तरणिहि-
अओ बहुमोअहिलासयणजालो ॥ १२११ ॥ गुणनिहिमंतिस्स सुओ मइप्पभो नाम कुमरसमकालं । सो विमलबोहजीवो
आरणकप्पाउ उप्पन्नो ॥ १२१२ ॥ सहपंसुकीलिओ सहअहिज्जिओ सोजवि संखकुमरेण । कीलइ तेणेव समं जोवणसमएवि
सवत्थ ॥ १२१३ ॥ तो तेण समं कुमरो अन्नोहिंवि रायउत्तमार्हिट्ठि । सवत्थवि परिअरिओ कीलइ उज्जाणमार्हिसु ॥ १२१४ ॥
पुरनारीओ तह अच्छराओ रूवं पलोइउं तस्स । हरिसुक्करिसपराओ जंपंति परोप्पर एवं ॥ १२१५ ॥ तद्वथा—कसिणत्तं कुडि-

श्री नेमि-
चारित्रे
शंखभवे
कलाग्रहः ॥

॥ ८३ ॥

लत्तं सण्हत्तमिमस्स चिहुरभारम्मि । धवलत्तं सरलत्तं गरुअत्तं तिन्निवि मणम्मि ॥ १२१६ ॥ पिअसहि ! कलंकमुक्कस्स सव्वहा
अट्टमीमिअंकेण । होज्ज समं भालमिमस्स सो न जइ होज्ज सकलंको ॥ १२१७ ॥ विणिविट्ठलोअणसयं भूअलमिमस्स धणु-
मणंगस्स । लोअम्मि कुसुमचावत्तमाइआ तस्स कुपसिद्धो ॥ १२१८ ॥ अमिलाणलोअणसिरी एअस्स लभेज्ज केअइपत्तं । मज्झ-
निलीणदुरेहं जइ न मिलाएज्ज कइआवि १२१९ ॥ लोअणकमले नालोवमाए न्नासाए निअह सोहगं । एअस्स कवोलेसुवि
संकंतो नूण पव्वससी ॥ १२२० ॥ रत्तुप्पलदलसंठिरविकरपंति व रेहइ इमस्स । वरपउमरायसोणो अहरो सिअदसणकिर-
णाली ॥ १२२१ ॥ कामंदोलयसरिसा सवणा कंवूवमा य पुण गीवा । हरइ घणगज्जिसोहं सरोडवि एअस्स गंभीरो ॥ १२२२ ॥
पुरवरकवाडविउलं वच्छत्थलयमिमस्स परिहभुअदंडं । आवयपुरीपिहाणं होही लोअस्स न हु चोज्जं ॥ १२२३ ॥ मीणमऊरा-
णंपिव पंचाणणकडियलस्स एअस्स । उअरंपि हरइ चित्तं सुविभत्तं रोमराईए ॥ १२२४ ॥ सुरदंतिकरसमाणं ऊरुजुअं मयण-
भवणदारस्स । कंचणखंभसमाओ इमस्स रेहति जंघाओ ॥ १२२५ ॥ सहि ! करचरणतलाइं संचुनिअपउमरायरत्ताइं । समुदाय-
(नक्खवा) रज्जंति इमस्स सोणनहमणिमज्जेहिं ॥ १२२६ ॥ इअ एक्केकावयवो होज्ज समं कोडवि कस्सइ जइवि । समुदाय-
सिरी तह बहुअणोवमा संखकुमरस्स ॥ १२२७ ॥ इअ जंपंताहि सुरंगणाहिं तह नयरसुंदरीहिं च । अवलोइयं च रूवं अणुदि-
अहं तस्स कुमरस्स ॥ १२२८ ॥ संपज्जंतसमीहिअसयलत्थो लोअजणमणाणंदो । कुणइ विविहे त्रिलासे सो कुमरो पुव्वसुकएहिं
॥ १२२९ ॥ अहअन्नया कयाई सिस्सेणनराहिवस्स अत्थाणे । उवविट्ठस्स निरंतरसामंतसहस्ससंकिन्ने ॥ १२३० ॥ पचिसेइ दुवा-
रेणं सादु(द)लहतथो बहू जणो दीणो । पोकारइ अ नराहिन् ! मुद्धा रक्खेह पसिऊण ॥ १२३१ ॥ किमिअं पुट्ठा ? पभणंति देव !

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ ८५ ॥

तुह देस सीमपञ्जते । अत्थि पसिद्धो सेलो विसालसिंगोत्ति नामेण ॥ १२३२ ॥ चंदणसिसिराभिहाणा सरिआ परिवहइ
तस्स हिट्ठणं । दुग्गम्मि तम्मि सेले अपसिद्धपरापरविभागे ॥ १२३३ ॥ नामेण समरकेज पछिवई वसइ तत्थ अइबलिओ ।
सो दुग्गस्स बलेणं ल्हइ देसे समग्गेजवि ॥ १२३४ ॥ विहिआ य तेण अम्हे धणकणरहिआ विल्हयंतेण । तो तुम्ह पाय-
सरणं पत्ता परितायह इआणिं ॥ १२३५ ॥ तो सोउं परिकुविओ तक्खणमेव य दवावए ठक्कं । नरनाहो सामंता सबेजवि कुणंति
संनाहं ॥ १२३६ ॥ तो सविणयं कुमरो विन्नवइ न देव ! तुम्ह सयमेव । रेहइ गमणं एअं पछिवईमित्तमुद्दिसिउं ॥ १२३७ ॥
न हु जंबुअस्स उवरिं सोहइ पंचाणणस्स संरंभो । न य पाणवाडउवरिं रेहइ चक्किस्स पक्खरिअं ॥ १२३८ ॥ तो काऊण पसायं
आएसो एस दिज्जए मज्झ । देवस्स पयावेणजवि एही दासो व सो बद्धो ॥ १२३९ ॥ तो सबेहिवि भणिअं जुत्तं देवस्स
विन्नवइ कुमरो । रविणो किरणावि तमं हंतुं सुहियं कुणंति जयं ॥ १२४० ॥ तो जुत्तिसंगयं जाणिऊण पडिवज्जिअं इमं
रन्ना । अह कुमरो संनहिउं विणिग्गओ कालपरिहीणो ॥ १२४१ ॥ तो सोउं पछिवई कुसलो अइवहुअकूडकवेडसु । दुग्गं
सुन्नं काउं गओ बहिं कत्थइ निलुक्को ॥ १२४२ ॥ पत्तं च तहिं कुमरं वद्धावइ हेरिओ मणे तुट्ठो । पविसह सुन्नं दुग्गं पला-
इउं सो गओ तुम्ह ॥ १२४३ ॥ उप्पत्तियाइचउविहवुद्धिसमेएण तो कुमारेण । ईसिं हसिऊण भणिअं एए पच्चंतनरवइणो ॥
१२४४ ॥ बहुकूडबलेणं चिअ रज्जं कुर्वति खत्तिआयारो । होइ न मणेजवि तेसिं तच्चरिअं मुणह न य तुम्हे ॥ १२४५ ॥
ता सबं चिअ भवं काहामि अहंति जंणिउं कोई । ठक्कुरमेत्तो आडंबरेण बहुएण दुग्गस्स ॥ १२४६ ॥ मज्जे पेसविओ सयलवज्ज-
पसरन्तगहिरतूरवो । पिहिआइं सयलाइंवि तेण पत्तोलीदुवाराइं ॥ १२४७ ॥ एक्कम्मि वणनिउंजे अन्नाओ संठिओ सयं

॥ ८५ ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
शंखभवे
समरकेतु-
वशीकरणं॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ८६ ॥

कुमरो । पछिवइणा पविट्ठो नाओ सो दुग्गमज्झम्मि ॥ १२४८ ॥ तो आंगंतूण तयं पवेडिअं चउदिसिं पहिट्ठेणं । कत्थय कुमरो
वचइ इण्हि इह संकडे खित्तो ? ॥ १२४९ ॥ इअ जाव चितइ इमो ता सिन्नसमूहपरिगओ कुमरो । गुरुपायारो व पुरं पवेढए तं
महाचरुडं ॥ १२५० ॥ दुग्गस्स दुवाराइं पिहिआइं वेडिओ अ कुमरेण । वच्चाभि कत्थ इण्हि इअ खुभिओ सो महादुट्ठो ॥
१२५१ ॥ तचो य कुहाडं बंधिऊण गीवाएँ कुमरचलणेसु । आंगंतूणं लग्गो जं जाणसि कुणसु तं मज्झ ॥ १२५२ ॥ पच्चंत-
भूमिवइणो अम्हे कूडाइं चेव बुज्झामो । ताइं व न तुह पुरओ पहवंति असेसमइनिहिणो ॥ १२५३ ॥ ता गिण्ह किंपि जं
मज्झ अत्थि दासो अ तुज्झ अहमिचो । उत्तमपगईं अ तुमं ता मह चलणेसु लग्गस्स ॥ १२५४ ॥ अवराराहा सबेडवि हु
सामि ! खमिज्जंति गुरुपसाएण । नहि डंकइचि सुणओ डंकिज्जइ सोवि सिट्ठेहिं ॥ १२५५ ॥ इच्चाइपणयवयणेहिं तस्स परि-
तोसिएण कुमरेण । धणक्कणयरयणतुरयाइ तस्स सबं विसुद्धीए ॥ १२५६ ॥ गहिऊणं लोआणं दिन्नं जं जेण मग्गिअं निअयं ।
सेसं पुण भंडारं खित्तं सो पछिनाहोडवि ॥ १२५७ ॥ नरवइपणिवायत्थं पुरओ काऊण चालिओ नयरे । तो आगच्छंति
महाडईए मज्झेण जा तीए ॥ १२५८ ॥ अहिणवसंखकुमारं पवरं स्सरुग्गमं व नाऊणं । दीवंतरम्मि चलिओ स्रो गयणाओ
मीओ व ॥ १२५९ ॥ नहसिरिपासाओ रविं वाहरमाणा सउन्तसदेहिं । उत्तरइ संझदूई पच्छिमवहुपेसिआ सणिअं ॥
१२६० ॥ सणिअं सणिअं स्रो व सुच्चए निअयतेअलच्छीए । देहुप्पनावि चयंति किन्न दिवसावसाणम्मि ? ॥ १२६१ ॥
पडिसेइ व गमणं स्रो पहिआण विहिअउड्ढकरो । अत्थरइ तिमिरसेनं पुरओ जमणत्थसयखाणी ॥ १२६२ ॥ उदयम्मि व
अत्थमणेवि धरइ रत्तचणं दिवसनाहो । रिद्धीसु आवईसु अ तुल्लठिई नूण सप्पुरिसा ॥ १२६३ ॥ सुनिवो व सयलदियंहं

श्रीनेमि-
चरित्रे
शंखभवे
समरकेतु-
॥ ८६ ॥

॥ ८६ ॥

करेहि तविऊण दिणयरो लोअं । पावविसुद्धिनिमिचं व पडेइ पच्छिमसमुद्धम्मि ॥ १२६४ ॥ अत्यमिए सूरनराहिवम्मि उत्थ-
रह चरडसेव व । तिमिरं विलुपमाणं विसिद्धचेट्टाओ सयलाओ ॥ १२६५ ॥ कोसिअकुलं विअंभइ नीडानिलुक्केसु सयलस-
उणेसु । खलरिद्धीसु खलच्चिय नूणं पावति माहप्यं ॥ १२६६ ॥ अवयासं देती तक्कराण तह पारदारियाणं च । रयणिरमणी
विअंभइ अहव तमंघाण किमजुचं ? ॥ १२६७ ॥ सिरिसहिआउ विविचाउ नलिणिरमणीओ य भमररासिएहिं । रविवह्छहस्स
विरहे गुरुदुक्खाओ रुअंति व ॥ १२६८ ॥ संखकुमरोडवि तनो आवासे विरइए निउचेहिं । पच्छंक्रमि निसन्नो मणिप्यमं भणइ
मंतिसुअं ॥ १२६९ ॥ कुसलोडसि तुमं जिणसासणम्मि ता तयणुसारओ किपि । कोऊहलसंजुचं कहाणयं कहसु अम्हाणं ॥
१२७० ॥ तो भणइ मंतितणओ तुमह विअट्ठाण केरिसे अम्हे । जाणामो परिकहिउं ? तहावि भणिसो विणोअत्यं ॥ १२७१ ॥

एत्येव भरहवासे नयरं नामेण जयपुरं अत्थि । चउरो अ तत्थ भित्ता चंदो भाणू सियो किण्हो ॥ १२७२ ॥ पीडपडि-
बद्धहिअया एए सवेडवि रिद्धिमंता य । विलसंति समं चिअ रिद्धिमण्णो पिउजणविहचं ॥ १२७३ ॥ अह अन्नया कयाई पढमेणं
सत्थवाहपुणेणं । चंदेण चित्तिअमहो नूणं अम्हे न सप्पुरिसा ॥ १२७४ ॥ पिउलच्छीपरिभोगो थणपाणं तह य चेव जणणीए ।
वालत्तणम्मि जुअइ तमइक्कंताण हसणिज्जं ॥ १२७५ ॥ निअवाहाहिं विहचं रेहइ विलसंतओ घणं पुरिसो । इहरा उण हीलिअइ
उबिअणिज्जो अ सबस्स ॥ १२७६ ॥ ता अम्हाणं जुअइ निअमुअंदेहिं अज्जिअं दविणं । केचिअकालं दोही भुज्जांती इहरहा लच्छी ?
॥ १२७७ ॥ इच्चाइ चित्तिज्जं निअयविअण्यं कहेइ भित्ताणं । अभिरूइयमिमं ताणवि सवेसिं वणिअपुचाणं ॥ १२७८ ॥ तो साहंति
पिउज्जं पडिसिद्धा तेहिं अहवहुं एए । निअगेहेसुवि विहवो न माइ कत्थविअ तुम्हाणं ॥ १२७९ ॥ देसंतराणि पुत्तय ! अवायटाणं

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ८८ ॥

विसेसओ चैव । जलहिवणिजं अणभिणुआ य तुम्भे सुहेसी अ ॥ १२८० ॥ इच्चाइजुत्तिसंगयवणेहिं निवारिआडवि ते बहुसो । थक्कंति न संवहिउं आहत्ता जलहिगमणत्थं ॥ १२८१ ॥ भरिआइं पवहणाइं चउहिं चत्तारि विविहमंडाणं । दिवसो अ जाव गणिओ ता गमणदिणम्मि सहसत्ति ॥ १२८२ ॥ निसुणंति अप्पसत्थे सधे तह छाएगुंडिअसरीरे । कासायवत्थ अब्भंगिअछए वामणे नग्गे ॥ १२८३ ॥ लुयकरचरणे काणंधए अ तह कट्टभारयाईणि । पेच्छंति गंधफासाइआवि जायंति अपसत्था ॥ १२८४ ॥ उच्छलिओ उद्दो पवणो सस(दोसा)करी अकाले अ । बुट्ठी पलीवणं रिउमईउ मजारजुज्जाई ॥ १२८५ ॥ तत्तो निवारिआ ते णिजहिं सयणेहिं मिच्चमाईहिं । उल्लंठाइं पयंपइ सत्थाहसुओ तओ चंदो ॥ १२८६ ॥ जं जेण पाविअं सुहं च दुक्खं च पुव्वकम्मेहिं । तं निअघरेवि पावइ किं सउणासउणचिंताए ? ॥ १२८७ ॥ मिच्छाहिमाणनडिओ वारिजंतोडवि सउणसयणेहिं । सो चडइ पवहणम्मी तेण समं सेसमिच्चाडवि ॥ १२८८ ॥ वंचंताण य कमसो अन्नदिणे उत्थयं समगं पि । गयणमकालघणेणं गजइ सो जलहिणा सद्धि ॥ १२८९ ॥ पडिक्कलपवणलहरीओ जलहिलहरीहिं सह पयट्ठंति । विप्फुरइ विज्जपुंजो चउदिसिं सह तमंसेणं ॥ १२९० ॥ ङाहंति पवहणाइं चित्तेहिं समं पि तग्गयज्जणस्स । असुहोदएण सद्धिं उच्छलिओ तत्थ अक्कंदो ॥ १२९१ ॥ फुट्ठाइं पवहणाइं तडत्ति जुवईणं मुणिअगुज्झं व । बुट्ठो सयलो लोओ भंडेण समं समुदम्मि ॥ १२९२ ॥ बहुअवजसभीएणं फलहिविलग्गा कहम्मि ते मिच्चा । चउरोडवि सायरेणं खित्ता अन्नदीवेसु ॥ १२९३ ॥ सत्थाहसुओ चंदो लग्गो तीरम्मि पलवए बहुअं । पिच्छह कह दिव्हेणं विओइआ सयणविहाणं ? ॥ १२९४ ॥ अहव असग्गहविणिविट्ठमाणसा किमिह जं न पावंति ? । वारिजंतेण मए सउणमिच्चेहिं सयणेहिं ॥ १२९५ ॥ जं विहवपिवासाए अणुट्ठिअं अप्पणो असग्गाहं । असुअंतेण

श्रीनेमि-
चरित्रे
शंखभवे
चन्द्रादि
वृत्तं ॥

॥ ८८ ॥

फलाइं तस्स इमाइं न अन्नस्स ॥ १२९६ ॥ ता इण्हि कस्स मुहं दिक्खालिस्सामि इअ विचित्तेउं । वत्थेण पासयं वंधिऊण उल्लंविओ अप्पा ॥ १२९७ ॥ अह केणइ विप्पेणं छेतुं छुरियाए पासयं एसो । भणिओ भो किमकळं कुणसि ? इमं अहव मरिअवंधं ॥ १२९८ ॥ तो कामिअतित्थमत्थि एत्थ आसन्नयम्मि वरसेले । गंतूण तत्थ उज्झसु पाणे जेणिच्छियं लहसि ॥ १२९९ ॥ तो तत्थ गओ चंदो उल्लंवइ जाव रुक्खसाहाए । मा साहसत्ति केणइ ता भणिअं तिन्नि वाराओ ॥ १३०० ॥ तत्तो तेण दिसाओ निरिक्खिआओ न कोइ पुण दिट्ठो । पुणरवि उल्लंवते तंमि हु तं चैव वाहरिअं ॥ १३०१ ॥ जोयन्तेण न कोऽवि हु दिट्ठो तत्तो अ तइयवारम्मि । पडसिद्धेणं दिट्ठो रुक्खन्तरिओ कहवि साहु ॥ १३०२ ॥ तो गंतूणं भणिअं भयवं ! किं मज्झ मंदभगस्स । मरणंपि न संपज्जइ ? तो भणिअं साहुणा भद ! ॥ १३०३ ॥ किं अविहीए मयाणं मरणेणं थीजणाइउचि-
एणं । जीवंतो च्चिअ भदं पेच्छइ एअंपि किं न सुअं ? ॥ १३०४ ॥ दिट्ठतो इत्थ अहंपि भद ! तो विन्धिएण सो वणिणा । पुट्ठो कहमिव भयवं ! सोऽवि भणइ अवहिओ सुणसु ॥ १३०५ ॥ मंगलउरम्मि नयरे राया नामेण चंदसेणेत्ति । तस्सवि य भाणुनामो आसि अमच्चो गुणसमिद्धो ॥ १३०६ ॥ तस्सवि अ आसि भज्जा सरस्सई नाम जीए रूवंपि । समलंकिअं गुणावि हु विहूसिआ निअयसोहाए ॥ १३०७ ॥ ताण रंहगाणंपिच पीई दोण्हंपि असरिसिआ जाया । गयमेअं च पसिद्धिं जं पेम्ममकिचिमं एसिं ॥ १३०८ ॥ अह अन्नया कयाई पल्लंके निवभरं सुअंताणं । सहसच्चिअ रोअंती सरस्सई उट्ठिआ कहवि ॥ १३०९ ॥ भणिअममच्चेण तओ संभतेणं पिए ! किमेअंति ? । विलिआए तीए भणिअं न किंचि तत्तो अमच्चोऽवि ॥ १३१० ॥ निव्वंधेणं पुच्छइ तो काहियं तीए सुमिणए नाह ! । अवरित्थीए साद्धिं दिट्ठो जंपतओ तंसि ॥ १३११ ॥ तत्तो चित्तइ सच्चिओ

इअ सुमिणम्मि वि इमाएँ जइ खेओ । संभवरहि ए जायइ सब्भूए तंमि कि होजा ॥ १३१२ ॥ ता एअं मोचूणं अन्नाए भारि-
आएँ मह निअमो । पच्छा बहूहिं भणिओ परिणयणत्थं न मन्नेइ ॥ १३१३ ॥ एसा य तप्पसिद्धी जाया सयलावि रायपज्जंता ।
अह अन्नाया नरिंदो सचिवं मोचूण नयरम्मि ॥ १३१४ ॥ दूरे कडगम्मि गओ अमच्चमिहुणस्स पीइविसयम्मि । जायाएँ संक-
हाए कयाइ तो सो परिक्खत्थं ॥ १३१५ ॥ अलिअं किपि पओअणमुदिसिउं भज्जविरहिअममच्चं । संखेवेणं कडगे हक्कारावइ
गओ सोऽवि ॥ १३१६ ॥ पच्छा अणम्मि दिणे अलिअं लेहं पुरम्मि पेसविउं । उप्पाइआ अलीया वत्ता जं किर मओ सचिवो ॥
१३१७ ॥ तं सोउं तब्भज्जा मया व सहसत्ति फुट्ठिअं हियं । निसुए अ तम्मि राया अप्पाणं निदइ विसण्णो ॥ १३१८ ॥ हा
इत्थिघायपावं कत्थ गओ निद्धइस्समहेअं ? । अहवा कचो सुद्धी अणत्थवावारनिरयाणं ? ॥ १३१९ ॥ सोउं च दइअमरणं
तणं व जह तीएँ उज्झया पाणा । तह सचिवोऽवि न जीवइ नूणं निसुअम्मि तम्मरणे ॥ १३२० ॥ इअ चित्तिज्ज राया अम-
च्चासम्मि वच्चाए सहसा । साहीणे निअभिच्चम्मि देव ! किं अणुचिअं एअं ? ॥ १३२१ ॥ इअ भणिए सचिवेणं भणइ निवो
कारणेण वयमेत्थ । तुज्जागया समीवे पत्थामो देसि जइ किपि ॥ १३२२ ॥ तेण भणिअं किमेत्थं वचन्वं ? तुज्झ संतिअं मज्झ ।
जीअंपि किमन्वेणं ? देवो आइसउ अविअप्पं ॥ १३२३ ॥ चलणेसु लग्गिज्जणं भणिओ एसो तओ नरिंदेणं । इमिणा वुत्तेणं
तुम्ह मया ताव सा भज्जा ॥ १३२४ ॥ अब्भत्थणाएँ अम्हं ता न तए तयणु कहवि मरिअब्बं । हा किं एअं सहसत्ति तेण संखु-
द्धिअएण ॥ १३२५ ॥ भणिअं ? देवस्स इमं सिद्धं चिअ जेण मइनिहाणस्स । निसुए इमम्मि अज्जवि फुट्ठइ हियं तमवि कढिणं ॥
१३२६ ॥ किंतु न दारपरिग्गहविसए देवेण किपि वचन्वं । अन्नं च उद्धदेहिअमिमीए गंतुं करेमि अहं ॥ १३२७ ॥ ता मुक्को

नरवङ्गा गंतुं पुष्पं धरमणुस्सेहि । संगहिय अड्डिआइं चिट्ठइ सो तीएँ पूअंतो ॥ १३२८ ॥ संभरिउं तीएँ गुणा रोवइ पलवइ
सयाविहु अमच्चो । झायइ तं चिय हियाए इच्छइ अ अभिक्खणं मरिउं ॥ १३२९ ॥ किंतु निववणयच्छो बहइं संवच्छराइं
सो गसइ । अह अन्नया विचिंतइ जइ कहवि हु होइ मह मरणं ॥ १३३० ॥ तो तीएँ अड्डिआइं एआइं न कोइ नेइ गंगाए ।
जीवामि अहं तो जाव नेमि एआइं तो तत्थ ॥ १३३१ ॥ इअ चित्तिजण रन्नो अन्नदिणे अकहिजण नीहरिओ । गंगातीरम्मि
गओ वाराणसिपुरवरीएँ इमो ॥ १३३२ ॥ तत्तो सुरसरितीरे दाणं दाजण माहणाईणं । संभरिउं तीएँ गुणा पारद्धं पलविउं
बहुअं ॥ १३३३ ॥ अट्ठीहिं पिआए विओअमेत्तो अहं लहिस्सामि । दिवो विराहिओ इव न सहइ तणुअपि मह सोम्वं
॥ १३३४ ॥ इच्चाइ पलवमाणे तम्मि सुदुक्खं समागया तत्थ । अइपररूक्कलिआ सरस्सई नाम निवधूआ ॥ १३३५ ॥ कोऊहलेण
तत्थ य परिभममाणीएँ तीएँ सो दिट्ठो । पुट्ठो अ भो ! सुउरिस ! किं तुह दुहमह जमारडसि ? ॥ १३३६ ॥ तेण भणिअं
न मज्झं वत्ता पुच्छिजए अउवस्स । निव्वंधेण य पुट्ठो कहेइ सयलंपि सो तीए ॥ १३३७ ॥ तं सोउं कुणमाणी ईहापोहाइ
जाइमणुसरिउं । मुच्छानिमीलिअच्छी धसत्ति धरणीयले पडिआ ॥ १३३८ ॥ तो भीआहिं सहीहिं पारद्धा तीइ विविहउवयारा ।
नाउं रायावि तयं संभंतो तत्थ संपत्तो ॥ १३३९ ॥ संपत्तेअणा सा पुट्ठा किं पुत्ति ! तुह इमाज्वत्था ? । कहिअं च तीएँ
एसो मह भत्ता पुव्वजम्मम्मि ॥ १३४० ॥ तत्थवि सरस्सई नाम भारिआ अहमिमस्स अइइडा । एसो अ वल्लहो मह अईव
इच्चाइ सयलंपि ॥ १३४१ ॥ बहूपच्चएहिं सहिअं कहिअं सोजण तीएँ सो तुट्ठो । परिणाविओ य रत्ता तं धूअं गरुअहरिसेण ॥
१३४२ ॥ निअमरणाओ आरब्भ तीएँ सयलंपि पुच्छिओ सचिवो ! कहिअम्मि तेण सयले चितइ एसा अहो पेच्छ ॥ १३४३ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ ९२ ॥

मज्झ कए गुरुदुक्खं महाणुभावेण केरिसं इमिणा । अणुहूअं ? सविसेसा पीई जाया तओ ताण ॥ १३४४ ॥ तत्तो समीहिअसुहं
अणुहूअं तेहिं बहुअदियहाई । अह सो रजं दाउं तस्सेव य भाणुसचिवस्स ॥ १३४५ ॥ पंचत्तं संपत्तो राया जणओ सरस्सईए
तओ । भाणूअवि तीए सद्धि अणुभुंजइ रज्जसोक्खाई ॥ १३४६ ॥ अह अन्नाया पिआए दाहजरो आगओ अइमहंतो । पच्चक्खाया
य इमा सवेहिवि नयरिवेजेहिं ॥ १३४७ ॥ तत्तो भाणुनारिदो चितइ अज्जवि न जा मरइ एसा । ताव मराभि अहं चिअ जेण
न पेच्छामि पिअमरणं ॥ १३४८ ॥ इअ चित्तिऊण चडिओ भाणू पासायसत्तमतलम्मि । चारणमुणिणा दहूं उछंवंतो तहिं
भणिओ ॥ १३४९ ॥ किं भो कुणसि महायस ! अप्पवहं बालजणसमाइन्नं ? । अविहिय मयाण दुक्खं अहिअं चिअ होइ
पुरओअवि ॥ १३५० ॥ तो नरवइणा भणिअं भयवं ! पुण किं करेमि अहमिणिहं । पिअजणविओअभीरू पाणे धरिउं अचायंतो ?
॥ १३५१ ॥ चारणमुणिणा भणिअं धम्मोच्चिअ सयलदुहपरित्ताणं । ता सो चिअ कायवो भद्द ! अवत्थासु सयलासु ॥ १३५२ ॥
तो रागाइविराहिअं देवं गुरुमवि महव्वयविसुद्धं । तत्तं च जिणाभिहिअं पडिवज्जासु वम्ममूलंति ॥ १३५३ ॥ विरइं च कुणसु पाणा-
इवायपमुहाण पावठाणाणं । इच्चाइ तेण कहिअं धम्मं पडिवज्जाए भाणू ॥ १३५४ ॥ नीओ अ सुणी तत्तो पासम्मि सरस्सईए
तीएवि । वंदित्तु भावसारं गिहिधम्मो गिणिहूओ सोउं ॥ १३५५ ॥ विअलिअपावा मुणिदंसणे सुसज्जा य सा तओ जाया ।
बहुदिणभुत्तसुहाई वयपरिणामम्मि तो दोअवि ॥ १३५६ ॥ पुत्तस्स दिनरज्जाई सुगुरुमूलम्मि जिणमयं दिक्खं । गिण्हंति
साहुणीणं पासम्मि सरस्सई तत्तो ॥ १३५७ ॥ विहरइ गीअत्थो उण भाणू जाओ गुरुण मूलम्मि । एगागी विहरंतो सो उण
अहमेव इह पत्तो ॥ १३५८ ॥ ता भद्द ! जइ मरंतो तइआ उछंवाणाइएहिं अहं । ता पिअभज्जाए समं मेलो रज्जाइसोक्खं च

श्रीनेमि-
चरित्रे
शंखभवे
चंद्रवृत्ते
भाउवृत्तं ॥

॥ ९२ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ९३ ॥

॥ १३५९ ॥ जिणधम्मो पव्वजा कल्लणपरंपरा इमा कस्स । होअ १ निअच्छह तम्हा जीवंतो सयलभदाइं ॥ १३६० ॥ धम्मं ता कुणसु तुमंपि विरम एआओ वालमरणाओ । तो चंदेण पभणिअं मुणिंद ! सच्च इमं किंतु ॥ १३६१ ॥ अणवड्डिओऽहमल्लवि मिच्चविउत्तो य धणविरहिओ अ । ता पसिऊणं तह कुणसु किपि जह होमि सत्थमणो ॥ १३६२ ॥ तुब्भेहिं विणिदिट्ठं पच्छा धम्मं च अणुचरिस्सामि । अह भाणुमुणी पभणइ सिक्खसु तो जिणनमुक्कारं ॥ १३६३ ॥ अरिहतमाइयाणं भत्तीए नत्थि जन्न साहेइ । तं सिक्खिऊण तत्तो नमिऊण मुणिं गओ एसो ॥ १३६४ ॥ पत्तो कुसुमउरपुरे पारद्धं किपि तत्थ वाणिज्जं । नव-कारपभावेणं कमेण जाओ महिड्डीओ ॥ १३६५ ॥ अह अन्नया इमेणं पुट्ठो नेमिच्चिओ जहा मज्झ । मिच्चा जीवंति न वा ? मज्झ मिलिस्संति वा नवत्ति ॥ १३६६ ॥ तो भणिअं इहयंपि हु तिन्निवि ते थेवदिअहमज्झम्मि । अन्नन्नपुरेहिंतो वाणिज्जेण बहुसमिद्धा ॥ १३६७ ॥ एहिंति तओ तुट्ठेण तेण दिन्नम्मि विउलदाणम्मि । नेमिच्चिओ गओ तो समागया थेवदिअहेहिं ॥ १३६८ ॥ भाणू सिवो अ कण्हो मिच्चा तिन्निवि तहिं वणिज्जेण । वहरिद्धिजुआ सवे मिलिआ एगत्य हिट्ठमणा ॥ १३६९ ॥ सुहदुक्खाइं जाइं अणुहूआइं पुरा विउत्तेहिं । साहंति ताइं विम्हअकराइं चउरो अ अण्णोऽण्णं ॥ १३७० ॥ तत्तो पमुइअ-चिच्चा वीसत्था तत्थ विसयसोक्खाइं । अणुसुंजंति जिणाणं धम्मम्मि अ भदया जाया ॥ १३७१ ॥ सिक्खंति नमोक्कारं चंद-चरियं निसामिउं सयला । तो बहुअविहत्तयणा भणंति अन्नोन्नमवरदिणे ॥ १३७२ ॥ जाया ताव समिद्धी वहुआवि हु अम्ह किंतु किं तीए ? सुअसयणविउत्ताणं विहलत्तणओ जओ भणिअं ॥ १३७३ ॥ किं ताए सिरीए सुंदरीइ जा होइ अण्णदेसम्मि । जा य न भित्तेहिं समं जा य न दिट्ठा अभित्तेहिं ॥ १३७४ ॥ ता गम्मइ निअदेसे इअ जाए सव्वसम्मए तत्तो । भरिऊण

श्रीनेमि-
चरित्रे
शंखभवे
चन्द्रवृत्तं ॥

॥ ९३ ॥

पवहणाहं खेमेणं जलहिगुत्तरिडं ॥ १३७५ ॥ वेलाउलम्मि कत्थह विक्किणिज्जं समग्गमंडाहं । पडिभंडाहं गहिडं चलिआ तो जयउराभिमुहं ॥ १३७६ ॥ थलमगेणं ताणं वच्चंताणं तओ अ मग्गम्मि । आवासिआण कत्थह राघेसिं भुंजमाणाणं ॥ १३७७ ॥ पंचसमिओ तिगुत्तो मलिणसरीरो विमुद्धपरिणामो । जुग्गेत्तनिअदिट्ठी उवसमसिरिभूसिअसरीरो ॥ १३७८ ॥ काउं मास-
क्खमणं पारणग् आगओ तहिं राहू । सवेहिवि तुहेहिं कम्मयरो सुंदरो नाम ॥ १३७९ ॥ भणिओ तेहिं पयच्छसु पज्जचमि-
मस्स भत्तपाणाहं । तो चित्तह कम्मयरो पेच्छ कहं सोहणं जायं ? ॥ १३८० ॥ तवकरिसिअदेहो ताव मुणिवरो विउलमेत्थ
वडसणाहं । दावावंति अ एग् किं हियय ! न नच्चसि इआणिं ? ॥ १३८१ ॥ कत्तो मह अण्णयं होही परसंतियंषि तो दाउं ।
असणाह सहच्छाण् अज्ज समजेमि बहु पुत्रं ॥ १३८२ ॥ इअ चित्तिज्ज तेणं विउलेहिं असणपाणगाहं हिं । पडिलाभिओ तवस्सी
रोमंचिअंतदेहेण । १३८३ ॥ तप्पच्चयं च चउहिं निनद्धमेण्हिं भोगफलकम्मं । सुंदरकम्मयरेण उ परिणामवसाउ सविसेसं
॥ १३८४ ॥ तत्तो जयपुरत्तरये पत्ता सवेडवि सयणवग्गस्सा । मिलिआ वद्धावणयं विहिअं अहगुरुपमोण्ण ॥ १३८५ ॥ तत्तो
बहुअदिणाहं अणुभुंजेज्जण रिद्धिसोक्खाहं । ते चउरोडवि दु मित्ता सुंदरकम्मयसंजुत्ता ॥ १३८६ ॥ पळते मरिज्जं पंचवि जोह-
ससुरेसु उववन्ना । भोलुं दिवसुहाहं पवराहं तहिं तओ चविडं ॥ १३८७ ॥ चंदो नासिअपुरे समुद्धसत्थाहभजलच्छीणं ।
रिद्धिकलिआण पुत्तो जाओ रइवद्धणो नाम ॥ १३८८ ॥ भाणूवि बंभथलण सत्थाहवणंजयस्स भज्जाओ । जाओ
सिरीणं पुत्तो नामेण अणंगेदेवोत्ति ॥ १३८९ ॥ सिवजीवो रायगिहे उप्पन्नो सागरस्स भज्जाण् । नामेण सुंदरीण
भूआ रइसुंदरी नाम ॥ १३९० ॥ कण्हो उण विजयपुरे उप्पन्नो दत्तवणिअघरिणीण् । नामेण रुप्पिणीण् भूयानामेण

रइमाला ॥ १३९१ ॥ विस्सउरम्मि अ नयरे सुंदरजीवोऽवि अइगुरुपयाचो । जाओ महानरिंदो चिहुंति सुहेण सयलाइं ॥ १३९२ ॥ रइवद्धणो कयाई वच्चइ वणिजेण रायगिहनयरे । वचहरिअं अइवहुअं तत्थ इमेणं वहुदिणाइं ॥ १३९३ ॥ (नगरस्सासणभागे) वाहिं रइनंदणम्मि उज्जाणे । पूअं कुणमाणी वम्महस्स कुलवालिआ एक्का ॥ १३९४ ॥ रइवद्धणेण दिट्ठा रइव रुवेण विम्हयं दिंती । कमणीअंदसणो वम्महोव तीएवि सो दिट्ठो ॥ १३९५ ॥ तो रुवाइसयाओ पुव्वभवत्तासओ य दोहंप्पि । जाया पीई सा काऽवि जा न कहिउंप्पि तीरेइ ॥ १३९६ ॥ अह खणमेगं दिट्ठीमेलयसोक्खम्मि तेहिं अणुहूए । वच्चइ वाला गेहे देहेण मणं तहिं मोत्तुं ॥ १३९७ ॥ रइवद्धणस्स तचो केणइ पुट्ठेण साहिअं जमिमा । सागरदत्तस्स सुआ लहुभगिणी विमलवणिअस्स ॥ १३९८ ॥ रइसुंदरिचि नामा तचो रइवद्धणेण तेहिं समं । पारद्धो वचहारो मेची विमलेण सह वाहं ॥ १३९९ ॥ जाआ ता तग्गेहे गमणागमणाइं भोअणाईअं । कुणमाणस्स सिणेहो वड्डह रइसुंदरीएं समं ॥ १४०० ॥ किं वहुणा ? दोहिंप्पि हु परिणयणविणिच्छओ कओऽन्नोऽन्नं । सम्मं वइअरमेअं जाणंति न तीएं पिअराइं ॥ १४०१ ॥ सयणाइ-आ य तह परिअणो अ जाणइ वड्ड तयं तचो । चिहुंति मणे तुट्ठाइं जाव ता अन्नदिअहम्मि ॥ १४०२ ॥ निअयावासाठिएणं निसुओ रइवद्धणेण तूरयो । पुट्ठे कहिअं केणइ रइसुंदरिवरणयं अज्ज ॥ १४०३ ॥ तं सोऊणं वजाहउव चित्तेइ दिव्व ! किं थक्का । अच्छी पसारिअचिअ अंजणमनिलेणभवहरियं ? ॥ १४०४ ॥ रइवद्धणस्स एवं हट्ठोवगयस्स आगया एक्का । इत्थी तीए भणिअं मा किंचिवि खेअमुवहसु ॥ १४०५ ॥ रइसुंदरीए भणिअं तुमं विमोत्तूण एत्थ जम्मम्मि । अन्नस्स मज्झ निअमो मह चित्तं पुण अयाणेउं ॥ १४०६ ॥ दिन्ना पिज्जहिं कस्सइ अन्नस्स अहंति होज्ज तो धीरो । जम्मंतरेऽवि तं चिअ भचारो मज्झ नो

अनो ॥ १४०७ ॥ आसासिओ इमेहिं वयोहिं गमेइ कइवयदिणाणि । रइवद्धणो तओ उण आसने लग्गदियहम्मि ॥ १४०८ ॥
पंचं जन्नत्तं जाणिऊण अप्पत्तंसंगमोवाओ । सो सुत्ते उज्जाणे गंतुं नयरस्स बाहिम्मि ॥ १४०९ ॥ उल्लंइ अप्पाणं
अइदुक्खत्तो तरुस्स साहाए । एत्थंतरम्मि केणइ पुरिसेणं पासओ छिनो ॥ १४१० ॥ भणिओ अ भो ! महायस ! किं
एअं तुज्झ आगिइविरुद्धं । दीसइ चेड्डिअमह सो भणइ सदुक्खं च नीससिउं ॥ १४११ ॥ अलमेआए मह आगिइए
नीसेसदुक्खभरिआए । किं पुण तुह तं दुक्खं जेण विसनो भणसि एवं ? ॥ १४१२ ॥ तत्तो साभिप्पाओ
विसिड्डआगारसंजुअं दहुं । तं कहइ वइअरिमिं सव्वं रइवद्धणो तस्स ॥ १४१३ ॥ तो पभणइ सो जइवि हु एवं तहवि हु न
जुज्जए मरणं । बुद्धिमया कज्जेसुं होइ उवाओ चिअ विहेओ ॥ १४१४ ॥ जइ नत्थि उवाओ तहविह ताव संभावणा
जिअंताणं । होइ समीहिअसिद्धी एस मयाणं पुणो कत्तो ? ॥ १४१५ ॥ अत्थि अ तुज्झ उवाओ इमम्मि कज्जम्मि मह
पुणो निअयं । तुह सरिसं चिय दुक्खं निरुवायं तहवि जीवामि ॥ १४१६ ॥ रइवद्धणेण तत्तो विग्गिअहिआएण पुच्छिओ
किं तं । तुह दुक्खंति ? तओ सो पभणइ अवहिअमणा सुणसु ॥ १४१७ ॥ नयरम्मि बंभथलए सत्थाहधणजयस्स
इड्डसुओ । नामेणजंगदेवो विजयउरे सो गओ कहवि ॥ १४१८ ॥ जक्खस्स संखपालस्स तत्थ जत्ताए वाहिरुज्जाणे ।
पेच्छइ कनं एकं सा कहवि असोगतरुमूले ॥ १४१९ ॥ अनोउन्नं दड्डुणं रूवं एआण गरुअअणुराओ । जाओ जाव निअंति
अ परोप्परं निद्धदिट्ठीए ॥ १४२० ॥ उम्मूलिऊण खंभं मेंठं हणिऊण करिवरो मत्तो । तत्थागओ पलाणो तत्तो लोओ सम-
ग्गोऽवि ॥ १४२१ ॥ तासेउण कन्नाए उवरुवरिं आगओ स करिनाहो । खुद्धा य सा वराइ तत्तो अ अणंगदेवेण ॥

१४२२ ॥ धावेऊणं पहाओ पच्छिमचरणम्मि लउडिघाएण । हत्थी तदभिमुहोऽवि अ वलिओ कोवेण तो सोऽवि ॥ १४२३ ॥
खेछावइ तं बहुविहसिक्खवाकुसलोत्ति तो तमन्नत्तो । आलुब्भावेऊणं सयं तु अवगूहिउं कन्नं ॥ १४२४ ॥ किर हत्थिस्स भाएणं
तत्थ । तेण य पलाइऊणं गओ जणो कोऽवि हु कंहपि ॥ १४२५ ॥ एत्तो अ मेहवुड्डी सहसा गाढं पवत्तए
विअ गया अ ? किंनामिआ य ? तो तत्थ नयरम्मि ॥ १४२६ ॥ तत्तो इमं न नायं अणंगदेवेण कस्स सा धूआ ? । कत्थ-
मुद्धिपि तीए न लहइ तत्तो विरहानलपलित्तो ॥ १४२७ ॥ अमुणित्तो अ उवायं परिभसमाणो कहिंमि सो इण्हि । इहमागओ
अहं सो अज्जावि जीवामि सत्तेणं ॥ १४२८ ॥ तो अवलंचसु सत्तं तुमंमि चिंतसु उवायमिह कजे । सत्तरहिआण सिज्झइ न
किंपि कजं जओ भणिअं ॥ १४२९ ॥ तणसरिसंमि न सिज्झइ कजं पुरिसस्स सत्तरहिअस्स । आरुढसत्तयस्स उ देवा
उ वसम्मि वट्ठंति ॥ १४३० ॥ खवद्धणेण तत्तो भणिअं जं भणसि तं तहचेव । किंतु उवाओ को सो फुरइ मणे
१४३१ ॥ कामाययणे गंतुं दारं ठविज्जण पविसिउं मज्जे । एगाणिणी अ कामं पूइइ वहू किर निसाए ॥ १४३२ ॥ तत्तो तुमं अहं
चिअ कामाययणे पुरोऽवि पविसेउं । चिडिस्सामो तत्तो पुरओ सव्वं भलिस्सामि ॥ १४३३ ॥ तो आवासे गंतुं दोन्निवि मज्जंति
तह य भुंजंति । पुव्वभवब्भासेण य जाया पीई घणा ताण ॥ १४३४ ॥ विस्सउरस्स अभिमुहो सत्थो मोक्खिओ तओ सव्वो ।
नीअदिणे नाऊणं आगच्छंति तयं बालं ॥ १४३५ ॥ दुन्निवि कयसिंगारा गंतुं कामस्स देउले विउले । पडिमाए पिट्ठीए अल-

९

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ ९८ ॥

क्त्वथा एगओ ठंति ॥ १४३८ ॥ रइसुंदरीवि सयलं लोअं मोचूण अंगणे गहिउं । बहुपूआसंभारं दारं ठइऊण मज्झम्मि ॥
१४३९ ॥ एगागिणी अंगंगं पूयइ भत्तीएँ पभणए पच्छा । मयवं ! अंगंग ! तुमए किमहं इअ संकडे खित्ता ? ॥ १४४० ॥
जाणसि ताव तुमंपि हु दिन्नो रइवद्धणस्स मइ अप्पा । अबस्स दिज्जमाणी ता किमिहमुवेहिआ तुमए ? ॥ १४४१ ॥ नहि
पुणरुत्तं कन्नाओ कहवि दिज्जंति अबजम्मेउवि । दिज्जइ रइवद्धणो च्चिअ तो मह भत्ता इमं भणिउं ॥ १४४२ ॥ उल्लंविओ
इमीए अप्पा रइवद्धणेण ता सहसा । निगंतूणं मा साहसंति भणिऊण छुरिआए ॥ १४४३ ॥ छिन्नो पासो तुट्ठाएँ पभणिअं
तीएँ तो कुओ तंसि ? । तेणवि कहिअं सवं तत्तो अ अणंगदेवेण ॥ १४४४ ॥ कामस्स सक्खिअं च्चिअ पाणिगहणं कराविअं
ताण । रइसुंदरीए वेसो सबोउवि हु अप्पणा विहिओ ॥ १४४५ ॥ निअवेसं पुण सच्चिअ कराविआ पभणिअं तओ तेण । रइ-
सुंदरीएँ ठाणे तग्गेहमहंपि वच्चिस्सं ॥ १४४६ ॥ पच्छा पलाइअवं तुममेहिं अहंपि तो भलिस्सामि । रइवद्धणेण भणिअं न होइ
एवं जओ तुज्झ ॥ १४४७ ॥ होइ अणत्थो एवं तत्तो छीअं छडत्ति केणावि । तो भणइणंगदेवो न मज्झ चित्ता तए कज्जा ॥
१४४८ ॥ जेण अणत्थो च्चिट्ठउ गुरुलामं च्चिअ कहंति मह सउणा । इअ भणिउं नीहरिओ अणंगदेवो जुवइवेसो ॥ १४४९ ॥
लंबं गुट्ठिं काउं चडिउं सिविआए पडिगओ गेहं । मंगलसइसमाउलपसरिअंगंभीरतूरवो ॥ १४५० ॥ गेहदुवारे नच्चंतयम्मि
गायंतयम्मि अ जणम्मि । उरए पल्लंकरिन्ने रइव निव्वज्जए गंतुं ॥ १४५१ ॥ माउलथूआ रइसुंदरीए एत्थंतरम्मि रइमाला ।
विजयपुराओ पत्ता निमंतिया तत्थ वीवाहे ॥ १४५२ ॥ उवविट्ठा गंतूणं अणंगदेवस्स सन्निहाणम्मि । पभणइ बहिणि ! मए
तुह निसुआ रइवद्धणे पीई ॥ १४५३ ॥ किन्तु न बलिओ कोउवि हु विहीएँ अज्जवि तं सउन्नासि । जं हिअयवह्छेहेणं सह

मेलो कइवयदियाणि ॥ १४५४ ॥ जाओ मह उण सोडवि हु पुनविरहिआए कहवि न हु जाओ । जं हत्थिसंभमाओ रक्खे-
ऊणं मंमं सुहओ ॥ १४५५ ॥ हिअयं हरिऊण गओ सो कत्थइ बहिणि ! तं न याणामि । विजयउरं सयलंपि हु गवेसयंतीए-
वि न हु पत्तो ॥ १४५६ ॥ इच्चाइ परिकहंती भणिआ तुट्टेणजंगदेवेण । हुं पजंतं कहवित्थरेण सो चैव अहमेत्थ ॥ १४५७ ॥
एएण वइअरेणं समागओ सुअणु ! अह समग्गंपि । पुव्विल्लवइअरं साहिऊण फेडेवि अंगुट्ठि ॥ १४५८ ॥ काऊण पुरिसवेसं
साहिबाणाइं मेलिउं तहय । बाहाए धरिऊणं भणिया सा तेण उट्टु पिए ! ॥ १४५९ ॥ जा गीअवाइएसुं वक्खित्तो चिट्ठए
जणो एस । ता पच्छिमदारेणं निग्गंतूणं पलाएसो ॥ १४६० ॥ सदाइएहिं तो तीए सोडवि उवलक्खिओ पहिट्ठाए । पडि-
वन्नं तवयणं गयाइं तत्तो पलाएउं ॥ १४६१ ॥ तो एआइं रइवद्धणो अ रइसुंदरी अ तह चैव । विस्सउरे मिलिआइं सयलाइं
तह य सत्थो य ॥ १४६२ ॥ पारइ वणिज्जे तेहिं विढरं वहुं धणं तत्थ । पासाए कारेउं विउले तो ठंति तत्थेव ॥
१४६३ ॥ नासिक्कपुराओ तह य वंमथलाओ निअकुडुवाइं । आणाचित्ति तहिं चिअ रइवद्धणुजंगदेवो अ ॥ १४६४ ॥
सोडवि हु कम्मयरजिओ राया नामेण चंदसेणोत्ति । रजं कुणइ तहिं चिअ विक्खाओ विक्कमनएहिं ॥ १४६५ ॥ तेण य सह
ववहारो रइवद्धणमाइआण नेहो अ । पुव्वभवब्भासेणं अईव विट्ठि गओ दूरं ॥ १४६६ ॥ रइसुंदरिरइमालारइवद्धणजंग-
देवपरिणयणं । नाउं पिअराइं कन्नयाण तुट्ठाइं सयलाइं ॥ १४६७ ॥ पीईपडिवद्धिअयाण ताण पंचण्हमवि बहू दिवसा ।
वंचंति अह कयाई समागओ केवली तत्थ ॥ १४६८ ॥ तस्स सयासे गंतु धम्मं निसुणंति ताइं सयलाइं । लद्धावसरो अ निचो
पुच्छइ भयवं ! किमग्गहाणं ? ॥ १४६९ ॥ एआरिसो सिणेहो भिन्नट्ठाणेषु जम्मलंभेडवि ? । तो मुणिवइणा तेसिं चंदो भाणू-

सिवो कण्हो ॥१४७०॥ सुंदरकम्मकरोऽवि अ जह पुव्वमवम्मि भित्तभावो अ । मुणिदाणपभावेणं जह वद्धं भोगफलकम्मं ॥
 १४७१ ॥ तह सबं परिकहिअं पंचण्हवि ताण तं निसामेउं । जायं जाईसरणं पवड्डिओ गुरुअसंवेओ ॥ १४७२ ॥ मुणि दाण-
 पभावेणं लहुईकयसयलकम्मसंताणो । नरनाहचंदसेणो पुचं ठविऊण रज्जम्मि ॥ १४७३ ॥ रइवद्धणो तहेव य अणंगदेवो अ
 नियनियसुअस्स । दाउं कुंडुबभारं भज्जाओ तह य दोण्हंयि ॥ १४७४ ॥ पव्वजं सव्वाइं विहिणा गेण्हंति केवलिसयासे । काऊण
 य उग्गतवं कमेण सिज्झंति सयलाइं ॥ १४७५ ॥=अह भणइ संखकुमरो सच्चं चिअ तं मइप्पभो जेण । अवहारिअं कहाणय-
 मेअं सबं कुओऽवि वरं ॥ १४७६ ॥ इच्चाइकहाहिं निर्मिं गमिऊण वहुं विसज्जए कुमरो । सयलंयि परिअणं तो किर निइं
 जाव काहिंति ॥ १४७७ ॥ ता अद्धरत्तसमए रुअकरुणसरं सुणेइ दूरम्मि । कोऊहलेण छन्नं खग्गसहाओ तओ वयइ ॥ १४७८ ॥
 सदणुसारेण कमेण तत्थ पत्तो अहित्थिअं एक्कं । मज्झिमवयं निअच्छइ विलवंति विविहभंगेहिं ॥ १४७९ ॥ तो भणइ अंब !
 धीरा होसु तुमं किं सदुक्खमिअ रुअसि ? । इअ साहसुत्ति भणिए सप्पुरिसं तं निएऊणं ॥ १४८० ॥ सा भणइ वत्थ !
 निमुणसु किमहं साहेमि भग्गपरिहीणा । रयणनिहाणं मह दरिसिऊण हरियं जओ विहिणा ॥१४८१॥ किं पुण तयंति भणिए
 पमणइ साहेमि धीर ! निमुणेसु । अंगाजणवयसारा चंपा नामेण वरनयरी ॥ १४८२ ॥ स्र्राहिड्डिअघिउलत्ताणेहिं गयणंगणेण
 तुल्लावि । जा अहिअच्चिअ गुरुबुहकिचाण अवाड्डिउदएण ॥१४८३॥ किं भणिमो तीए पुरीए जीए सिरिवासुपुज्जजिणनाहो ।
 पत्तो जम्मं तह निव्वुइं च नयभुवणपयकमलो ॥ १४८४ ॥ जो चरडाण असहणो साहंकारो अ सत्तुसुहडेसु । मायावी निअगुण-
 छायणम्मि लुद्धो जसे चेव ॥ १४८५ ॥ सो तीए जिआरिनिवो कित्तिमई नाम पणइणी तस्स । वरसुमिणसूइआ बहु-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१०१॥

सुआण उवर्णिं समुप्पन्ना ॥ १४८६ ॥ धूआ ताण महग्घा रोहणभूमीए रयणसइव । उज्जोइअदिसिवलया नियतणुकंतीए सवत्थ ॥ १४८७ ॥ विहिअं वद्धावणयं पिज्झिं तुट्ठहिं तीए जम्मम्मि । नामं च जसमई तीए विहिअमभिवाड्डिअजसाए ॥ १४८८ ॥ वड्डइ सा अणुदिअहं गरुआण परोवयागवुद्धि व । सुहया सज्जणगोड्डि व सयल्लोअस्स निच्चं पि ॥ १४८९ ॥ अण-
हीआहिंवि पायं कलाहि सा कहवि तह अलंकरिआ । सच्चिअ तब्भावत्थं जह पुच्छजइ बुहेहिं पि ॥ १४९० ॥ तारुन्नम्मि पयट्ठे जं पुण तीसे फुडीहवइ रूवं । तं महिलामेत्तमहं किं तुह साहेमि तुच्छमई ? ॥ १४९१ ॥ तथाहि—जीए चरणंगुलीणं नियराउ च्चिअ अलरओ जाओ । भवणकुसुमोवयारं नहमणिकिरणच्चिअ कुणंति ॥ १४९२ ॥ कयहंसयमहुरसरा उप्पलना-
लोवमाहिं जंघाहिं । थलकमलिणि व रेहइ संचरमाणी अ जा निच्चं ॥ १४९३ ॥ मिउहंसतूलिविउलं रमणपयं चेव मयणस-
यणिज्जे । वरनाहिमंडलं चिअ मुत्ताहलहारतरलपए ॥ १४९४ ॥ मणिदप्पणा समुन्नयपओहरचेअ सत्थकंतिजुआ । कर-
चरणतलाईविअ लीलाकमलाई जीए सया ॥ १४९५ ॥ नीसाससुरहिगंधट्टहसिअपोम्ममवि चंदणंगराओत्ति । वीसत्थजं-
पिआइंवि वरवीणावेणुसुहयाइं ॥ १४९६ ॥ अहवाऽरुणप्पहच्चिअ कुंकुमरायं मुहम्मि संठवइ । सरलत्तं नासाए ठिअं अमंतं व
हिअयम्मि ॥ १४९७ ॥ जीए निअलोअणाइंवि सयावि सवणुप्पलाई जायंति । पक्खालइ वयणं निअक्खोलजुण्हाजलं चेव ॥
१४९८ ॥ पंचमिमिअंकसरिसे मयणाहिपसाहणाइं भालयले । वारेइ कुडिलपंती सुसिलिड्ढा भूल्याओ अ ॥ १४९९ ॥ सोहत्थ-
मुवड्डिआइं मालइकुसुमाइं केअइजुआइं । मिउनिद्धकुडिलकसिणा केस च्चिअ जीए भूंसंति ॥ १५०० ॥ एक्को च्चिअ दोसो जीए
नवरं जं कणयवन्नतणुकंती । अइवहुअआए रूवं अंतरइ पलोअमाणणं ॥ १५०१ ॥ समुदयसोहं को तीए वन्निउं तरह सुरगुरु-

श्री नेमि-
चरित्रे
शंखभवे
यशोमतिः

समोऽवि ? । अणुरूपगुणाभावे न रमइ पुरिसम्मि से दिट्ठी ॥ १५०२ ॥ अह अन्यया कंहं पि दु वियरंतेणं दिरासु अक्ख-
लिअं । सिरिसेणनराहिवनंदणस्स सिरिसंखकुमरस्स ॥ १५०३ ॥ सह गुणगणेण हिआए पविसइ तह तीए कामसरनिअरो । जह
संखकुमरक्षणं न मुयइ तत्तं व मुणिलुद्धी ॥ १५०४ ॥ तो संखकुमरपडिचट्टमाणसं जाणिऊण तं राया । परितुट्ठो धूआए जं
किर टाणम्मि पडिचंधो ॥ १५०५ ॥ तो वरणत्थं हत्थिणपुरम्मि जा किर पट्ठाणनिअपुरिसे । पट्ठविया अन्नदिणे ता विआहार-
नरिंदेण ॥ १५०६ ॥ मणिसेहरेण बाला दट्ठुणं पत्थिआ विवाहत्थं । कहिअं च तस्स जं किर मोचूणं संखकुमरवरं ॥ १५०७ ॥
अन्नं सुमिणेऽवि इमा नेच्छइ अइपत्थिआ निवसुएहिं । अनेहिंवि बहुएहिं कहिअं ताणं पि सयलमिणं ॥ १५०८ ॥ अह अन्नदिणे
तेणं मणिसेहरेखेयरेण सा बाला । अवहरिआ पावेणं विलवंती तीणं बाह्याण ॥ १५०९ ॥ अहयं पि अन्नधाइत्ति नेहपडिचट्ट-
माणसा लग्गा । आणेऊणं इहयं समुज्झिया तेण दुट्ठेण ॥ १५१० ॥ तं पुण कन्नं मह हिअयवट्ठहं कत्थइ गओ धेत्तुं ।
विलवामि तेण अहयं हिअसाहसा करंतेण ॥ १५११ ॥ अह कुमरेणं भणिअं धीरा तं भवसु ता इह पणसे । जाव गवेसामि
अहं इअ संठविअं गओ एसो ॥ १५१२ ॥ अनेसर अलवीए नित्ठणं तत्तो कमेण संजाया । थेवावसेसरणी ल्हसंततिमिरोह-
धम्मिमल्ला ॥ १५१३ ॥ वियलंततारयंसुअनिवहा कोलाहलेण पक्खीणं । जसमइहुक्खे रुअइ न तहय तिमिरोहमणुसमयं ॥
१५१४ ॥ उवसंहरेइ कुमरस्स सयलमग्गाण पयलणत्थं व । विअसंति ईसि आसागुहाइं नाअं च आसन्नं ॥ १५१५ ॥ जसमइ-
लंभं दूरप्पभाग् तसियाइं तहय तिमिराइं । कायसेनाइं ओसरंति विअलिअपओसाइं ॥ १५१६ ॥ कयपाभाइंसंझब्भरायसि-
दूरतिलयसिगारा । अरुणपहपवरंकुमकयंगाराया समंतोणं ॥ १५१७ ॥ विज्झविअससिपईवा रविरमणसमागमम्मि पुवदिसा ।

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१०३॥

अहिणवत्रहु व रेहइ ओसारिअंतिमलजा ॥ १५१८ ॥ तत्तो सूरनरिंदो समुगओ गंजिऊण तमसत्तुं । सव्वत्थ पक्खिवत्तो कर-
नियरं कमलकोसेसु ॥ १५१९ ॥ अवाणीयसयलतारयेणुकणे निम्मलम्मि कणयमओ । गयणंगणम्मि रेहइ मंगलकलसो व
दिणनाहो ॥ १५२० ॥ मोचूण कुमुइणीओ भमरा धावंति कमलिणिवणेसु । कस्स कहिं पडिवंधो ? जलंतवीसामओ लोओ ॥
१५२१ ॥ कूअंति हरिसिआइं विरहविमुक्काइं चक्कमिहुणाइं । साणंदं भवणंपि हु मोत्तुं कोसिअकुलं एकं ॥ १५२२ ॥ तत्तो
त्रिसालसिंगं सेलं कुमरेण आरुहंतेण । कत्थइ एगपएसे उवविट्ठा संठिआ पुरओ ॥ १५२३ ॥ मह दुइ ! तइ न कजं मज्झ पिऊणं
विइनदुक्खेण । जम्मंतरेवि भत्ता मह होही संखकुमरोडवि ॥ १५२४ ॥ इअ वारंती खयरं पच्छन्नं अप्पणो विवाहत्थं । कज-
लक्खुसिअनयणंसुवारिपरिवियलणमिसेण ॥ १५२५ ॥ निअकुलविओअकारणमसेसमन्निभतराउ वाहिम्मि । पावं च पक्खि-
वंती अवलंविअगरुअदढसत्ता ॥ १५२६ ॥ दिट्ठा कुमरेणं जसमइत्ति तह खेअरो अ तेणावि । दिट्ठो कुमरो तो हरिसिएण सा
पभणिआ वाला ॥ १५२७ ॥ तुह हिअयवच्छहो सो एसो कालेण कड्डुं एत्थ । आणीओ कत्तोडवि हु पुडिंपि हु परिचिओ
मज्झ ॥ १५२८ ॥ तो तुह पेच्छंतीए एअं वावाइऊण निक्कंटं । परिणेमि सुअण ! तुमए खणमेगं कोडयं नियसु ॥ १५२९ ॥
इअ जंपंती कुमरेण हक्किओ रे ! किमेअमारद्धं । नीयजणाणं समुचिअमवहरणं परपुरंधीणं ॥ १५३० ॥ अह खेअरेण भणिअं
एसा तुह अप्पणा मह परिच्छा । ता रक्खेजसु चालय एअं तुममुत्तमो होउं ॥ १५३१ ॥ इअ भणिए आवडिअं जुज्झं
दोण्हंपि ताण सुहडाणं । वगंति ममंति समुछसंति दंति अ करप्पोउं ॥ १५३२ ॥ गुणवंता खग्गाइं छिप्पंति न अबमन्नपह-
रेहिं । मोचूण तओ खग्गे जुज्झंति अ वाहुजुद्धेण ॥ १५३३ ॥ पुणरवि खग्गेहिं पुणोडवि वाहुजुद्धेण संपलगंगंति । कयमीम-

श्री नेमि-
चरित्रे
शंखभवे
खेचर-
युद्धं ॥

॥१०३॥

भिउडिभंगा दडोढायं विरच्छा य ॥ १५३४ ॥ अह खयरो परिकुविओ विजासाम्थओ सिलानिअं । रुक्खे अयगोलेडवि
अ विच्छुअ सम्पे अ सरनिअरे ॥ १५३५ ॥ मुच्चइ कुमरो ताणिवि वंचावइ लहुअआइ काइपि । पुन्नाणुभावउच्चिअ काणिवि
वंचंति विहलाइं ॥ १५३६ ॥ काणिवि खंडइ खग्गेण काइं पुण पहरणाइं तस्सेव । जायंति तो विलम्बो जा चिड्डइ खेयरो
स्विन्नो ॥ १५३७ ॥ ता सरनिअरसमेअं चावं उच्छिदिउं करयलाओ । गहिअं तो बाणेहिं भिन्नो हिययम्मि सो तेण ॥ १५३८ ॥
मुच्छानिमीलिअच्छो पडिओ भूमीएँ ता कुमारेण । निग्गालिऊण रुहिरं काउं अन्नं च उवयारं ॥ १५३९ ॥ विहिओ सत्थो
पभणिओ अ गिण्हेसु करयले सत्थं । मा मुंचसु ववसायं अवलंबसु धीरयं धीर ! ॥ १५४० ॥ अह निरुवमगुणरंजिअहिअएणं
खेअरेण सो भणिओ । का धीरिमा ? तए सह परक्कमो जस्स तुह एसो ॥ १५४१ ॥ पुन्नाण पगरिसो उण किं भन्नउ जेण
तुज्झ विखाओ । विहलाओ सयलाओडवि विहिआओ मह अउन्नस्स ? ॥ १५४२ ॥ गंभीरया थिरत्तं उदारया तह य वयणवि-
न्नाणं । रुवाइगुणगणोडवि अ जेणं चिअ एरिसो तुज्झ ॥ १५४३ ॥ तेणं चिअ बालाए इमीए ठाणम्मि एस पडिबंधो । न
हि एरिसिस्थिरयणाइं होति अन्नस्स जोगाइं ॥ १५४४ ॥ न य रायहंसजोगं नलिणं भुंजंति कहवि साल्हरा । न य चूअ-
मंजरीए भोगट्ठाणं हवइ काओ ॥ १५४५ ॥ तो अट्ठाणे विहिओ मए निवंगरुह ! एस पडिबंधो । पत्तं च फलं तस्सडवि
रायंघाणजहव किमसुलहं ? ॥ १५४६ ॥ ता धीर ! तुज्झ निरुवमगुणसंदाणिअमणो अहं निच्चं । भिच्चो चिअ इअ नाउं वावा-
रेज्जसु जहा रुइओ ॥ १५४७ ॥ अह जसमई विचिंतइ किं तेडवि जयंति जे पहिडेहिं । इत्थीवेरिऊहिं इअ पच्चक्खं न थुवंति ? ॥
१५४८ ॥ होति पसिद्धिपहाणा केडवि नरा गुणगणम्मि थेवेडवि । खारम्मिवि मयरहरे न माइ जं कत्थइ पसिद्धी ॥ १५४९ ॥

एअस्स पुण पसिद्धी श्रोवच्चिअ गुणगणो उण अणंतो । अवधारिअं न तीरइ ऐक्केण मणेण न य वोत्तुं ॥ १५५० ॥ एक्काए वायाए सक्कइ ता नूण मह मणं सुल्लं । किं वाहंतो हत्थं पावइ सुरतरुफलं कुज्जो ? ॥ १५५१ ॥ मानससरसलिलाइं किं धावंतो-
वि लहइ मरुपहिओ ? । रोरो रयणनिहाणं किं पावइ उअमाणोऽवि ? ॥ १५५२ ॥ एआरिसगुणमेअं कह अम्हारिसज्जणो पुरि-
सरयणं । पावइ ? पत्थंतोऽवि हु किंतु तहावेत्तिएणऽत्थि ॥ १५५३ ॥ आसासो मज्झं पि हु जेण सकामाए नियइ दिट्ठीए ।
एसोऽवि ममं तम्हा जाणामि न जं विही कुणइ ॥ १५५४ ॥ तो भणिअं खयरेणं कुमार ! मरिसेज्ज मज्झ अवाहं । तो लज्जिओ
निवसुओ तं पभणइ भइ ! भणह इण्हि ॥ १५५५ ॥ किं तुज्झ करेमि पियं ? तो तेण विलिगिज्जण चलोणसु । भणिअं जइ
एवं तो गम्मउ वेअड्डुसेलम्मि ॥ १५५६ ॥ सरिसेहिं वि वंदिजंतु तत्थ देवे य सासयसुरूवे । सिद्धाययणे एत्थंतरे अ विज्जा-
हरसमूहो ॥ १५५७ ॥ मणिसेहरस्स मग्गेण आगओ तेण पणमिओ एसो । तो दोन्नि पट्टवेअं खयरा कुमरस्स सेवम्मि ॥
१५५८ ॥ अक्खाविआ पउत्ती पेसविअं तं च हत्थिणउरम्मि । आणाविआ य धाई तत्थेव तओ अ सवाइ ॥ १५५९ ॥ वेअ-
ड्डुम्मि गयाइं सिद्धाययणे जिण्हिदपडिमाणं । संखो अ जसमईविअ तत्तो विरयंति भचीए ॥ १५६० ॥ अट्ठप्पयारपूअं सं-
वेअवसुच्छलंतपुलयाइं । वंदंति भावसारं देवे थुइथोत्तमाईहिं ॥ १५६१ ॥ अह कणयपुरे नयरे ताइं मणिसेहरेण नीआइं ।
अइगुरुपडिचीए पवेसिआइं सभवणम्मि ॥ १५६२ ॥ अवलोइज्जइ विम्हिअमणेहिं खयरेहिं जसमईरूवं । भजंति मयणवाणेहिं
खेयरीओ अ दड्डूणं ॥ १५६३ ॥ साइसयकुमररूवं सबोऽवि हु खयरखेअरीलोओ । वेअड्डुसेलवासी समागओ तत्थ सुअकित्ती ॥
१५६४ ॥ पेच्छइ ताइं सलाहइ विम्हिअं न सुअ य खणमेगं । ताण समीवं कोऽवि हु अक्खित्तो गुरुगुणोयहिणो ॥ १५६५ ॥

तत्तथड्डिएण अबभत्थिएण कुमरेण खयररायाणं । साहेजं सतुजयाइवहुअकजेसु देतेण ॥ १५६६ ॥ आवज्जिओ तहेसो खयर-
लोओ जहा समगोडवि । पडिवन्वभिच्चभावो सम्माणइ पड्गिहं नेउं ॥ १५६७ ॥ (ग्रन्थाग्रं २०००) अबभत्थंति अ वहवे निअ-
धूआणं विवाहकजेण । सो अ न परिणइ भीओ जसमइपरिणयणविरहेण ॥ १५६८ ॥ मणिसेहरपमुहेहिं तत्तो कइवयदिणाण
पज्जंते । सम्माणिओ कुमारो पवरविमाणम्मि आरूढो ॥ १५६९ ॥ निअधूयाइजुएहिं अन्नेहिंवि वरविमाणकलिएहिं । मणिसे-
हरपमुहेहिं खयरसहस्सेहिं परिअरिओ ॥ १५७० ॥ सह जसमईए चलिओ चंपाभिमुहो खणेण संपत्तो । तीए आसन्नं पड्डवेइ
मणिसेहरो तत्तो ॥ १५७१ ॥ विज्जाहरे कहावइ सवंपि जियासिमाइणो एअं । आणंदिओ अहेसो न माइ देहे न गेहे अ ॥
१५६२ ॥ सामंतमंतिनरवइपउरसहस्सेहिं परिगओ तत्तो । पच्चोणिं नीहरिओ कुमरस्स समगवल्कलिओ ॥ १५६३ ॥ आलि-
गिओ कुमारो सहरिसमन्नेजवि खेअरा सवे । संभासिआ समुच्चिअं पडिआ चलणेसु धूआडवि ॥ १५६४ ॥ अवगूहिज्जण
सीसम्मि चुंविआ नेहनिव्वभरं तेण । अहिणंदिज्जइ कुमरो पउरेणडंतेउरेणं च ॥ १५६५ ॥ विद्धाउ भणंति इमो जीवउ जीएण
अम्ह वरकुमरो । राया रजं देसो अ रक्खिओ जेण वुडुंतो ॥ १५६६ ॥ इहरा धूआविरहे राया पाणे असंसयं चयइ । तद-
भावे सयलंपि हु वुडुइ रजं च रडुं च ॥ १५६७ ॥ इच्चाइ जणसलाहं निसुणंतो रिद्धिसमुदएणेसो । अच्चिजंतो कामिणिवर-
लोअणकमलमालाहिं ॥ १५६८ ॥ चंपापुरीएँ मज्जेण पविसए सयल्लोयमणहरिसं । जणमाणो संपत्तो धवलहरे नरवरिदस्स ॥
१५६९ ॥ वद्धावणयं नयरे देसे अ कराविअं समगम्मि । आणंदिएण रत्ना लोएण य तुड्डिअएण ॥ १५७० ॥ सिरियासु-
पुज्जजिणचेइआइं भत्तीए वंदमाणो सो । मन्ततो अप्पाणं सकयत्थं चिट्टए तत्थ ॥ १५७१ ॥ तत्तो पसत्थलगम्मि निवइणा

अइमहंतरीद्रीए । काराविओ कुमारो पाणिगहणं जसमईए ॥ १५७२ ॥ विजाहरधूआओ तत्तो परिणइ तत्थ वहुआओ ।
सम्माणिआ य रत्ता खयरा मोआविउं कुमरं ॥१५७३॥ सट्ठाणं संपत्ता कुमरोऽविअ जसमईए सह भोए । सेसाहिंवि भज्जाहिं
परिंजुइ पवरतियसुव ॥१५७४॥ सह जसमईए नेहो तह निव्विडिओ जहा न अनोऽन्नं । खणमवि विओअभावं खमंति भणइ
अ जणो तुडो ॥१५७५॥ खलपगई नूण विही अजुत्तयारी अ किंतु मिहुणमिमं । अणुरूवं मेलेउं पम्हुसिओ अवजसो सयलो
॥१५७६॥ कह अनहा हरिज्जइ वाला ? कह तं निअत्तए एसो ? । तम्हा एसिषडणासु नूण कुसलो विही चेव ॥ १५७७ ॥
इअ लोअसलहणिजाइं विसयसोक्खाइं अणुहवंतस्स । कुमरस्स पिउगिहाउ दूओ आगच्छए तत्तो ॥ १५७८ ॥ मोआविउं
जिआरिं नरनाहं तुरयकरिसमूहेहिं । पाइकरहयरेहिं संखाइएहिं संजुत्तो ॥ १५७९ ॥ जसमइपमुहेणंतेउरेण कलिओ कमेण
संपत्तो । हत्थिणउरम्मि कुमरो मिलिओ पिअराण तुट्ठाण ॥ १५८० ॥ ते खरसोमजीवा चविज्जणं आरणाउ कप्पाओ । जस-
हरगुणहरनामा जाया कुमरस्स लहुवंधू ॥ १५८१ ॥ सह तेहिं मइपमेण य अन्नेण य सयलमित्तवग्गेण । कीलइ कुमरो
सह जसमईए अइनेहपाडिबद्धो ॥ १५८२ ॥ अह सिरिसेणनरिंदो विचितए एस मह सुओ इण्हि । जाओ रज्जसमत्थो गुणेहिं
भुवणंपि लंथतो ॥ १५८३ ॥ पत्तो जमहं रज्जं करेमि परिणयवओऽवि भुत्तसुहो । मूढत्तं चिअ एअं असंगयं धीरपुरिसाण ॥
१५८४ ॥ जाहे मालइमाला तवन्नसिरोरुहेसु दुल्लक्खा । जायइ ताहे अज्जवि कामहिलासो विमूढत्तं ॥१५८५॥ लोहक्खल-
पिहियस्सवि विसंजुलं नीहरंतपिक्खस्स । तंवेोलस्स समीहा विडंवाणा किह नवि बुहाणं ? ॥१५८६॥ वलिचिवरगसिअचंदणर-
सम्मि पवणोणयम्मि कंपंतो । देहे विलेवणासा जायइ न हु कस्स हसणिजा ? ॥ १५८७ ॥ परिसुसिअमंसरुहिरे कीरंती अट्ठि-

पंजरसरीरे । परसंवाहिआभरणवत्थभूसावि लहुएइ ॥ १५८७ ॥ रूववइत्तं अन्नेण साहिअं जाणिऊण रमणीणं । रमणंपि मोहललिअं किं मलपत्थाइअच्छीण ? ॥ १५८८ ॥ हिअमप्पणोडवि भणिअं असुणंताणं विलीणसत्तीणं । परिअणविलंधियाणाण दुक्करो होइ धम्मोडवि ॥ १५८९ ॥ ता अज्जडवि जा इण्हि एआवत्थं अहं न वच्चामि । ता दाऊणं रज्जं सुअस्स साहेमि निअकज्जं ॥ १५९० ॥ इअ चित्तिउं पसत्थे दिवससुहुत्तम्मि संखकुमरस्स । दाउं रज्जं सामंतमंतिपउराइकयहरिसं ॥ १५९१ ॥ गुणहरगणहरपासे पव्वज्जं गिण्हए विहाणेणं । तत्तो अहीअसुत्तो करेइ उग्गं तवच्चरणं ॥ १५९२ ॥ जाओ महानरिंदो संखोडवि हु खविअसयलपडिक्खो । सयलंतेउरपवरं जसमइदेविं ठवइ पट्टे ॥ १५९३ ॥ मंतिपयम्मि निवेसइ मइप्पभं सयलबुद्धिपरिकलिअं । रज्जभरं तम्मि निवेसिऊण खुंजइ नरिंदसिरिं ॥ १५९४ ॥ अणुरत्ताओ पयाओ वंहति आणं सिरेण नरवइणो । सिद्धाईं सयलाईंवि विसमाईं असिद्धपुद्दाईं ॥ १५९५ ॥ कारावियाईं देसे सयलम्मि वि जिणहराईं तुंगाईं । रहजत्ताओ निव्वत्तियाउ जणविम्वयकरीओ ॥ १५९६ ॥ अणवेक्खिस्वयसपरजणाईं सयलट्ठाणेसु विविहदाणाईं । दिज्जंति अमाधाओ धोसिज्जइ सयलदेसम्मि ॥ १५९७ ॥ साहम्मिअवच्छल्लं कीरइ निच्चंपि दुत्थिअजणो अ । सुत्थीकओ असेसो पमोअभरनिब्भरं भुवणं ॥ १५९८ ॥ सिरिसेणमहामुणिणोडवि तवहुआसेण घाइक्कम्मवणे । निज्झामिअम्मि सयले उप्पन्नं केवलं नाणं ॥ १५९९ ॥ पडिबोहंतो खुरो व भव्वकमलाईं अन्नया सो अ । देसेसु विहरिऊणं समागओ हत्थिणउरम्मि ॥ १६०० ॥ सुरइअकणयकमले गंधोदयकुसुमविहिअबुद्धिम्मि । रम्मम्मि समोसरिओ सहसंवणम्मि उज्जाणे ॥ १६०१ ॥ वद्धावेइ नरिंदं गंतुं उज्जाणपालओ तत्तो । विअरेइ तुद्धिदाणं तस्साणंदिअमणो सोडवि ॥ १६०२ ॥ गयतुरयरहसमूहेहिं परिगओ सयलनियसमिद्धीए । सामंतमंतिस-

हिओ परिअरिओ पउरलक्खेहिं ॥ १६०३ ॥ जसमइपमुहेणंतेउरेण सह संखनरवरो तत्तो । संपत्तो उज्जाणे ओहरिओ हत्थि-
खंधाओ ॥ १६०४ ॥ कयपंचविहाभिगमो हरिसविसप्यंतमाणसो तत्तो । तिपयाहिणीकरेउं विणएणं केवलं नमिउं ॥ १६०५ ॥
तस्स पुरओ नरिंदो उवविट्ठो समुचिए पएसम्मि । भणइ अ भयवं ! पसिऊण मज्झ आइसह करणिजं ॥ १६०६ ॥ “अह
केवल्लिणा भणिअं कायवं नरवरिंद ! जीवाणं । मोचूण सुद्धधम्मं सुवणेऽवि न विज्जाए अनं ॥ १६०७ ॥ जम्हा अणाइभवसा-
यरम्मि जीवेण परिभमंतेण । उववज्जिऊण चत्ता अणंतठाणेसु धण निवहा ॥ १६०८ ॥ तप्पच्चओ किलेसो अपरिमिओ तहय
कम्मवंधो अ । संजाओ पायं पुण ते भुत्ता अण्णधुत्तेहिं ॥ १६०९ ॥ मुक्काओ इत्थिआओ अणंतसो पवरजोव्वणभराओ । रक्खेउं
जत्तेणं सच्चिअ ताणवि गई पच्छा ॥ १६१० ॥ एक्केक्केणवि रज्जं पि राय ! भुत्तं अणंतसो लोए । अगेविज्जविमाणा सुरवरिद्धीवि
पचाओ ॥ १६११ ॥ दासत्ताणातहरंकत्तणइं पत्ताइं णंतवाराओ । सत्तममहिसीमाइं नारयदुक्खाणि अ तहेव ॥ १६१२ ॥
तहवि न सुहेहिं तोसो न य निव्वेओ दुहेहिं संजाओ । जीवाण मोहविसघारिआण ववगयविवेयाणं ॥ १६१३ ॥ इण्हिपि हु
पत्ताइं लच्छी विसया सरीरसयणाइं । जोव्वणरज्जसुहाणि अ सयलाइं पंच दिअहाइं ॥ १६१४ ॥ तथाहि—करिकन्नकयलि-
पत्तोवमाउ अथिराउ वच्छ ! लच्छीओ । किंपाणफलविवागा विसया खणदिट्ठनट्ठा य ॥ १६१५ ॥ जस्स कए पावाइं कीरंति
सरीरंगपि तं अथिरं । चित्तिजंतं परमत्थओ अ सवासुइट्ठाणं ॥ १६१६ ॥ संज्ञासमए एगम्मि पायवे वसिअसउणसरिससु । सय-
णेसुवि पडिबंधो केवलमोहफलो चेव ॥ १६१७ ॥ जंपि हु विलासविब्बोअहासलीलामउक्कारिसठाणं । गसइ जरक्खसी तांयि
जोव्वणं राय ! अणुसमयं ॥ १६१८ ॥ चित्तिजंतंपि रज्जं वच्छ ! अइदीहभवफलं चेव । अहिमाणमेत्तसोक्खं बहुदुक्खं एत्थ

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥११०॥

जम्मेऽवि ॥ १६१९ ॥ पामाकंझअसुहोवमाइं जीवाण भवसुहाइंपि । दुहमूलाइं तुच्छाइं तह य विरसावसाणाइं ॥ १६२० ॥
तम्हा अपत्तपुवं सुहावहं सासयं हिअं सारं । एकं चिअ जिणधम्मं नरवर ! जाणेज्जसु जयम्मि ॥ १६२१ ॥ सोअवो कायवो
चित्तेअवो अ तेण विबुहाणं । एसो चिअ जिअलोए लद्धं मणुआइसामग्गि ॥ १६२२ ॥ जेहिं पुण इत्थिकामेसु दुक्खफलएसु
निद्धचित्तेहिं । न कओ एस नराहिव ! अइवहुअं हारिअं तेहिं ॥ १६२३ ॥ जम्हा अणंतपोगलपरिअट्ठतम्मि पाविउं कहवि ।
हारविओ अ सुहाए पुणोऽवि अइदुछहो एसो ॥ १६२४ ॥ ” संवेअभरसमागयनयणंसुजलेण पुलइअंणेण । नरवइणा तो भणिअं
जं भणह तहत्ति तं नाह ! ॥ १६२५ ॥ जं कहिअं करणिजं तुमए तं चिअ करेमि मुणिनाह ! । रज्जम्मि पुंडरीअं ठविऊणं जस-
मईपुत्तं ॥ १६२६ ॥ किंतु पसिऊण साहह मह एअं जं अईवपडिबंधो । मह जसमईए सद्धि एमेव सकारणो वाऽवि ? ॥
१६२७ ॥ कम्मवसेणं कोई कस्सइ केणावि होइ पडिबंधो । निक्कारणोऽवि तुह पुण सकारणो जसमईए सभं ॥ १६२८ ॥
इअ केवलिणा भणिओ पुच्छइ किं कारणं ? मुणी आह । पुर्विपि छसु भवेसुं जं नेहो तुम्ह ते अ इमे ॥ १६२९ ॥ धणधण-
वइ पइभज्जा पढमे जम्मम्मि लद्धसम्मत्ता । कयपवज्जा वीए सोहम्मे सुरवरा जाया ॥ १६३० ॥ चित्तगई रयणवई पइभज्जा
तइअखेअरभवम्मि । विहिअवया माहिंदे चउत्थजम्मे सुरा जाया ॥ १६३१ ॥ अपराजिअपीइमई पइभज्जा पंचमम्मि जम्मम्मि ।
छट्ठे आरणदेवा तत्तो चइऊण तमिआणिं ॥ १६३२ ॥ जाओ संखनरिंदो एसा भज्जा य तुह समुप्पन्ना । अपराजिए विमाणे
उप्पज्जिस्सह सुरा एत्तो ॥ १६३३ ॥ तत्तोऽवि हु चविऊणं इह चेव य भारहम्मि वासम्मि । बावीसमत्तिथयो तं होहिसि-
रिट्ठेनेमित्ति ॥ १६३४ ॥ राइमईनामेणं धूआ होऊण उग्गसेणस्स । तुह पासे गहिअवया एसावि हु सिज्झिही तत्थ ॥ १६३५ ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
शंखभवे
देशना ॥

॥११०॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१११॥

तम्हा देवभवेसुं सवेसुवि मित्तभावसंजणिओ । सेसेसु मिहुणभावो उवाड्डिओ तुम्ह इअ नेहो ॥ १६३६ ॥ एए गुणहरजस-
हरमइप्पभा तुज्झ बंधवअमच्चा । सिज्झिस्संति लहेउं तुज्झ सयासे गणहरत्तं ॥ १६३७ ॥ इअ सोउं सव्वाणिवि मायंति न हरि-
सिआइं अंगेसु । रज्जम्मि पुंडरीए निवेसिए उत्तमविहीए ॥ १६३८ ॥ चइऊण समग्गंणि हु तणं व विहवं च सयणवग्गं च ।
गिण्हंति समग्गाणिवि केवलपासम्मि पव्वजं ॥ १६३९ ॥ ता जाओ गीअत्थो संखमुणी दुक्करं अणुट्ठाणं । काउं तित्थयरत्तं
अज्जइ एएहिं ठाणेहिं ॥ १६४० ॥ अरहंतसिद्धपवयणगुरुधेरबहुसुए तवस्सीसु । वच्छलया एएसिं अभिक्खनाणोवओगे
अ ॥ १६४१ ॥ दंसणविणए आवस्सए अ सीलवए निरइआरो । खणलवतवच्चिआए वेआवचे समाही अ ॥ १६४२ ॥ अप्पु-
व्वनाणगहणे सुअभत्ती पवयणे पभावणया । तित्थयरनामगोत्तं इमेहिं हेऊहिं अजेउं ॥ १६४३ ॥ पालेउं परिआयं दीहं अक-
लंकमइसयसमग्गं । मासं पाओवगओ कालं काउं समाहीए ॥ १६४४ ॥ अपराजिए विमाणे संखमुणी जसमई अ सच्चिवे अ ।
तह बंधुणोऽवि सवे देवत्तेणं सप्पन्ना ॥ १६४५ ॥ तेत्तीससागराइं परमाउं पालयंति सवाइं । भुंजंताइं सयावि हु अणु-
त्तरे तत्थ वरमोए ॥ १६४६ ॥

इति श्रीमन्नेमिजिनराजीमत्योश्चत्वारो मनुष्यभवा इत्येवमष्टौ भवाः समाप्ताः ।
अथ नवमो भवः प्रारभ्यते ॥ यत्र च ' भगवानरिष्टेनेमिः ससुत्पन्नः ' इत्यतस्तदुत्पत्तेरारभ्यायमभिधीयते—

सिरिउसहसामितित्थंकराओ भरहाओ चक्कवद्धीओ । बोलीणअसंखनराहिवेसु सिरिसीअलजिणस्स ॥ १६४७ ॥ तित्थम्मि
सप्पन्नो कोसंबीए पुरीए नरनाहो । सुमुहो नामेण कयाइ सो अ किर रायवाडीए ॥ १६४८ ॥ नीहरमाणो पेच्छइ अइस-

श्रीनेमि-
चरित्रे
शंखभवे
दीक्षा
जिन-
नाम च ॥

॥१११॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥११२॥

यरूवाइसंजुअं मग्गे । वीरयकुविंदघरिणीचणमालं नाम सुविअहुं ॥ १६४९ ॥ अज्जुवन्नो अंतेउरम्मि पक्खिवद्द तं गहे-
उणं । तीए निमित्तं तो वीरओडवि उम्मत्तओ जाओ ॥ १६५० ॥ दंडीखंडनिवसणो धूलिभुरुंडिअत्तण् परिभमतो । वण-
मालावणमालत्तिद्धखणो जणसयाऽऽवरिओ ॥ १६५१ ॥ दिट्ठो नरनाहेणं वणमालाए अ गिहगवक्खम्मि । उवविट्ठेहिं तत्तो
निवेअगयाइं एआइं ॥ १६५२ ॥ अह्वहुअं अप्पाणं निंदति पुणो पुणोडवि नब्भावे । वट्ठताइं च णिवाइआइं पडिऊण विज्जूए ॥
१६५३ ॥ उप्पण्णाइं जुअलत्तणेण अह दोडवि ताइं हरिवरिसे । काउं अन्नाणतवं सोहम्मे अप्परिद्धीसु ॥ १६५४ ॥ देवेसु
वीरओडवि हु उप्पन्नो वेरमवहिणा सुणइ । एत्तो मओ अपुत्तो चंपाए चंदकित्तिनिवो ॥ १६५५ ॥ आयन्ना नागरया
जत्तेण गवेसयंति रायाणं । वीरयदेवोडवि ततो चित्तइ निरुक्कमाऊणि ॥ १६५६ ॥ मह वेरियाइं एआइं ता न तीरंति निहणिउं
इहिं । दुक्खं च जहा बहुअं पावेति करेमि तह कहवि ॥ १६५७ ॥ इअ चित्तिऊण काउं धणुसयमुच्चत्तेण तं जुअलं ।
आणइ हरिवरिसाओ चंपाए सो सुरो कुविओ ॥ १६५८ ॥ उज्जाणम्मि उ तीसे आरोवइ कप्पपायवे विविहे । भणइ अ तो
नागरए तुम्हां कारणोसो ॥ १६५९ ॥ वरपउमसंखसत्थिअकुलिसंकिअपयकरारुणतलोत्ति । नीसेसलक्खणजुओ हरिवर-
साओ समानीओ ॥ १६६० ॥ तम्हा होही तुम्हं राया एसो समग्गसुणकालिओ । हरिनामओ उ एसो हरिणी नामा य पुण
भज्जा ॥ १६६१ ॥ मच्छमिगमाइआणं जलथलखहराइजीवाणं । मंसं सयाडवि एआण वल्लहं तं विमिस्सेउं ॥ १६६२ ॥
एएहिं कप्पपायवफलेहिं सह निच्चमेव दायधं । ता जाव केवलं चिअ मंसं भुजंति तुट्ठाइं ॥ १६६३ ॥ मज्जेहिं मंसरमएहिं
केवलेहिं सया तओ एसो । उवयरिअवो राया देवी अ परेण जत्तेण ॥ १६६४ ॥ तत्तो कयंजलिउडा सवेडविहु पउरमंति-

श्रीनेमि-
चरित्रे
हरिवंशो-
त्पत्तिः ॥

॥११२॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥११३॥

सामंता । अब्भुवगच्छंति तयं वयणं देवस्स विणएणं ॥ १६६५ ॥ आरोवइ रूवं रहवरम्मि तत्तो हरिं नरवरिंदं । सिरिघरि-
अववलच्छत्तं हरिणीदेवीएँ परिकलिअं ॥ १६६६ ॥ घञंतीहिं वरदुंदुहीहिं पुरओ पढंतवंदीहिं । आणंदंगुंदलेणं उज्जाणाओ घरं
नीओ ॥ १६६७ ॥ तत्तो कमेण जाओ रिउणो नयविकमेहिं साहिंतो । तिसमुदमेहलाए नाहो पुहई पविक्खाओ ॥ १६६८ ॥
मंसाइपविचीए सत्तीए तह य तस्स देवस्स । अपवत्तिआ इमाणं आउस्स ठिई लहू जाया ॥ १६६९ ॥ हरिवरिसाओ जुअलं
आणीयं तेण होइ हरिवंसो । अहवा तस्सवि नामं हरित्ति तो होइ हरिवंसो ॥ १६७० ॥ जुअलस्स य अवहारो अणंतकालो
अ जा वाए एवं । एत्तो च्चिअ अच्छेरे भणइ एअं जओ भणिअं ॥ १६७१ ॥ उवसग्गंगम्भहरणं^३ इत्थीतित्थं^३ अभाविआ^३
परिसा । कण्हस्स अवरकंका^४ अवयरणं चंदस्सरणं^५ ॥ १६७२ ॥ हरिवंसकुलुप्पत्ती^६ चमरुप्पाओ^७ अ अट्टसयसिद्धा^८ । अस्स-
जयाण पूआ^९ दसवि अणंतेण कालेण ॥ १६७३ ॥ एअम्मि अ हरिवंसे हरिस्स पुत्तो महानिवो जाओ । पुहइचई नामेणं
महागिरी अह सुओ तस्स ॥ १६७४ ॥ हिमगिरिनामो अ तओ तत्तोऽवि य वसुगिरी गिरी तत्तो । मित्तगिरीवि अ
तत्तो एवमसंखेसु निवईसु ॥ १६७५ ॥ समइकंतेसु तओ जाओ सुणिसुब्बओऽवि तित्थयो । एत्थेव तिलेअगुरु सुमित्तनर-
नाहगेहम्मि ॥ १६७६ ॥ तत्तोऽवि अ बहुएंसु समइकंतेसु पुहविनाहेसु । सिरिनामिजिणवरतित्थे कमेण परिवट्ठमाणम्मि ॥
१६७७ ॥ सिरिपासजिणहरजुआ सुपासजिणकणयधूमपरिकलिया । वरतित्थंति पसिद्धा विच्छिण्णा भवणविहवेहिं ॥ १६७८ ॥
महुरानामेण पुरी धवला उच्चासया य सत्त्वथ । दीसंति जीएँ पुरिसा वंसगण्ठिआ धयवडा य ॥ १६७९ ॥ सउरीनामेण निवो
संजाओ तीएँ भुवणविक्खाओ । सउरि व अक्करोऽवि हु जो मित्तपवड्डिआणंदो ॥ १६८० ॥ तवनिअमसुत्थियाओ पुच्छाउव-

लद्धसयलतत्ताओ । आसीउ दोन्नि निचापि जस्स पिउ सुंदरी उ देवीओ ॥ १६८१ ॥ नामेण सुवीरो लहुअबंधवो तस्स आसि जुवराया । गुणओऽवि सुवीरत्तं निव्वडिअं जस्स धीरस्स ॥ १६८२ ॥ अह अन्नया नरिंदो सउरी तं चेव महुरनयरीए । ठावेऊणं सामिं सयं कुसट्ठाजणवयम्मि ॥ १६८३ ॥ सोरिअपुरं निवेसइ चंडुज्जलविहभवणपतीहिं । अवरुद्धभूरिभूमंडलं पि आभोअसंकिन्नं ॥ १६८४ ॥ तत्थ य सउरिनिरिदस्स भुंजमाणस्स रज्जसोक्खाइं । अंधगवण्हिहप्पमुहा जाया गुणिणो बहू पुत्ता ॥ १६८५ ॥ जायंति भोजवण्हिहप्पमुहा पुत्ता सुवीररन्नोऽवि । जाओ महुराए कमेण पत्थिवो भोजवण्हिहत्ति ॥ १६८६ ॥ सुपइट्ठमुणिसयासे विहिअवओ सउरिपत्थिवो सिद्धो । सोरिअपुरम्मि राया अंधगवण्ही तओ जायो ॥ १६८७ ॥ उगगपयावो महुराए नंदणो भोजवण्हिरायस्स । पढमो धणुद्धराणं संजाओ उगगसेणनिवो ॥ १६८८ ॥ अंधगवण्हिहस्सवि पत्थिवस्स जाया सुभइदेवीए । विक्खाया सौंदीरा दस पुत्ता रूवरकलिआ ॥ १६८९ ॥ पढमो समुद्विजओ अक्खोभो तह य होइ तिमिओ अ । तह सागरो चउत्थो हिमवंतो पंचमो होइ ॥ १६९० ॥ अयलो धरणो तह पूरणो अ नवमो अ होइ अमि-
चंदो । दसमो उण वसुदेवो कुंती मही अ धूआओ ॥ १६९१ ॥ परिणीया पंडुनराहिणेण कुंती दसारवरवहिणी । दमघोसेण मही चेइदेसाहिवनिचेण ॥ १६९२ ॥ अंधगवण्ही राया रज्जं दाउं समुद्विजयस्स । पव्वओ तो जाओ समुद्विजओ महाराया ॥ १६९३ ॥ पुव्वभवे पणवन्नं वाससहस्साइं अइसयसमगं । काऊणं सामणं वेआवच्चं च साहूणं ॥ १६९४ ॥ सोहगगुरूव-
विसएऽवि विहिअनिआणो अह समुप्पन्नो । सिरिअदिसेणसाहू दसमदसारोत्ति वसुदेवो ॥ १६९५ ॥ एत्तो अ नीहरंतो ब्राहिं महुराए उगगसेणनिवो । बालतवस्सि एकं उट्ठिअखवंगं पलोएउं ॥ १६९६ ॥ पभणइ विणएण तथा मासक्खमणस्स

एत्थ पारणए । मह गेहे भोत्तवं पडिवन्नं तेणऽवि तहेव ॥ १६९७ ॥ पुन्ने अ मासखमणे गओ स गेहम्मि उग्गसेणस्स । वक्खे-
वेणं एसो नय केणऽवि तत्थ आलविओ ॥ १६९८ ॥ तो नीहरिऊण गओ वीयम्मि घरे न पविसए जं सो । मासक्खवणं
अन्नं आरंभइ उट्ठिअपविट्ठो ॥ १६९९ ॥ तो नाऊणं एअं संभंतो नरवरो तहिं गंतुं । मन्नावइ तं बहुअं खामेइ पुणो पुणो चेव
॥ १७०० ॥ तो कट्ठणं मन्नइ सो तग्गेहम्मि बीअपारणयं । पत्ते अ तम्मि दिवसे गओ गिहे सो तहच्चेव ॥ १७०१ ॥ पुण-
रवि अलद्धभिक्ष्वो विणिअत्तो कोवपज्जलिअदेहो । गंतूण उट्ठिआए पविसइ तो तइयखवणत्थं ॥ १७०२ ॥ गंतूण उग्गसेणो
चरणेसु विलगिऊण तं भणइ । खमसु महायस ! अम्मं अन्नायपमायवहुलाण ॥ १७०३ ॥ जह जह खामेइ इमो तह तह सो
पज्जलेइ अहियरं । होउ सरिउमायाए (ओसर सरियं मइ ते) तुह तुह वयसु महिपट्ठिं ॥ १७०४ ॥ इच्चाइ जंपिऊणं गाढं
कुद्धो नराहिवस्सुवरिं । बंधइ निआणमेअं जइ मज्झ तवस्स अत्थि फलं ॥ १७०५ ॥ होज्ज महमन्नजम्मो वहाय मायाविणो
इमस्स तओ । इअ सनिआणो मरिउं भजाए उग्गसेणस्स ॥ १७०६ ॥ गब्भम्मि धारिणीए पुत्तचाए अ सो समुप्पन्नो । सिरि-
उग्गसेणरन्नो सरुहिरमंसाइं भुंजामि ॥ १७०७ ॥ इअ दोहलओ तीसे जाओ गवभाणुभावओ तत्तो । अइवह्हो नरिंदो तीसे
नो तरइ तं कहिउं ॥ १७०८ ॥ अप्पाणयं च निंदइ इच्छइ वावाइउं च तं गवभं । न य सो कहवि विवज्जइ वद्धनिकाइअम-
हापावो ॥ १७०९ ॥ अह नाओ दोहलओ सो कहवि निवेण मंतिणा कहिओ । तेणऽवि नरवइपेट्ठोवरिम्मि छगलस्स
मंसाइं ॥ १७१० ॥ दाउं चम्मेण आच्छाइआइं तत्तो अ कंदमाणस्स । उक्कत्तिऊण दूरट्ठिआए दिन्नाइं देवीए ॥ १७११ ॥
तह दट्ठणं एसा अकंदंतं च तं निसामेउं । भोत्तूण य मंसाइं जाया उवसंतदोहलया ॥ १७१२ ॥ तत्तो मयं नरिंदं विगप्पिउं

विलवए बहुप्पयारं । निंदइ झूरइ बहुअं अप्पाणं पावए न रइं ॥ १७१३ ॥ ता काउं किर सजो ओहसहमाईहिं सत्तमदि-
णम्मि । उवदंसिओ नरिंदो तो वीसत्था इमा जाया ॥ १७१४ ॥ अह पोसकसिणचाउइसीएँ विट्ठीए मूलनक्वत्ते । विसपा-
यवोव जाओ दिट्ठो सो तीएँ दुप्पुत्तो ॥ १७१५ ॥ कंसमइआए तत्तो मंजूसाए कयाए पुब्बिणि । वत्थेहिं रयणेहि अ पुन्नाए तीए
सो खित्तो ॥ १७१६ ॥ अह दासचेडिआए हत्थेणं पक्खिवाविआ एसा । जउणानइए वहिउं गोसे स्सरिअपुरे पत्ता ॥ १७१७ ॥
रनो अ उग्गसेणस्स साहियं जह मयं सुअं देवी । अज पत्तया रयणीएँ उज्झिओ सो अ वीअ(वियण)म्मि ॥ १७१८ ॥
रसवणिअसुभदेण मंजूसा पाविआ निरिक्खंतो । सिरिउग्गसेणनरवइनामंकिअमुहिआसहिअं ॥ १७१९ ॥ पेच्छइ बालं मज्झम्मि
तीए तत्तो अ निअयभज्जाए । निंदूए सो दिन्नो पुत्तचेणं पहिट्ठेणं ॥ १७२० ॥ मंजूसानामेणं कंसोचि परिट्ठिअं च से नाम ।
परिवट्ठिओ अ एसो जाओ आलीण कुलगेहं ॥ १७२१ ॥ संतावइ जणहिंमे आणइ पिअराण बहुउवालंमे । वसुदेवस्स तओ
सो समप्पिओ तेहिं भीएहिं ॥ १७२२ ॥ तेणवि उयारदेहो सागारो रूवसंजुओ दट्ठं । पडिवन्नो मित्तत्तेण गाहिओ सह कलाओ
अ ॥ १७२३ ॥ अइवल्लहो उ जाओ कहमवि तो भोअणाइकिरिआओ । कारेइ अप्पणा सह कीलइ तेणेव सह निच्चं ॥ १७२४ ॥
पत्ता पसिद्धिमह ते रायसभासुं पि कंसवसुदेवा । अंगारयसोमा इव गहेसु निअनिअगुणेहिंतो ॥ १७२५ ॥ एत्तो अ जरासिंघू
तिखंडभरहाहिवो महाराया । रायगिहाओ दूयं पट्टवइ समुद्विजयस्स ॥ १७२६ ॥ विजयायलआसन्ने सीहउरे पुरवरम्मि नर-
नाहो । सीहरहो नामेणं अत्थि महादप्पवलकलिओ ॥ १७२७ ॥ दुद्धरिसो इयराणं विप्पडिवन्नो अ अम्हसो इण्हि । तो जो तं बंधेउं
आणेइ जीवतयं दुट्ठं ॥ १७२८ ॥ पवररयेण सद्धि जीवजसं तस्स देमि निअधूअं । इअ भणइ महाराया इअ कहिए तेण दूएण

॥ १७२९ ॥ राया समुद्विजओ तस्सुवरिं सन्ववलसमिद्धीए । संचलिओ विवचो वसुदेवेणं सकसेणं ॥ १७३० ॥ केत्तिअमेत्तं सो तुज्झ देव ! हुंकारमेत्तसज्जोऽवि ? । ता संरंभो कीरइ किमप्पणो एवमिह तम्हा ? ॥ १७३१ ॥ मह आएसो दिज्जउ तुम्ह पभावेण जेण तं दासं । आणे वंधेउं इह समुद्विजयो अतो एअं ॥ १७३२ ॥ महया निवंधेणं पडिवज्जइ तो पभूअत्रलकलिअं । पेसइ वसुदेवं तत्थ कंससहिअं तओ सोऽवि ॥ १७३३ ॥ अक्खंडपयाणेहिं पत्तो सीहरहदेससीमाए । समुहो समागओ सोऽवि दप्पिओ दोन्निवि बलाइं ॥ १७३४ ॥ आभिट्ठाइं सहरिसं मिलति दोण्हं पि ता महारहिणो । सीहरहो वसुदेवो अ दोऽवि जुज्झंति वररहिणो ॥ १७३५ ॥ चइज्जण सारहिचं कंसो सीहरहरहवरं पत्तो । संचुण्णोउ गयाए सयखंडं कुणइ समरम्मि ॥ १७३६ ॥ विज्जुव्व झलकंतं करवालं गिण्हिज्जण सीहरहो । तो ओयरिओ समरे गरुडो इव कंसभुअगस्स ॥ १७३७ ॥ दडोद्वभिउडि भीमो सीहरहो गरुअअमरिसेण तओ । उक्खायखग्गपहरो जाव न कंसं दुहाकुणइ ॥ १७३८ ॥ चावाकड्डिअमुक्केण ताव तं असिवरं खुरुप्पेण । वसुदेवेणं छिन्नं मुट्ठिपएसम्मि सहसत्ति ॥ १७३९ ॥ तो वंधिज्जण तत्तो कंसो बलवन्तंयपि सीहरहं । वसुदेवस्स समप्पइ सह जयलच्छीएँ परितुहो ॥ १७४० ॥ तत्तो हरिसिअचिच्चा सोरिअन-यरम्मि जायवा पत्ता । अहिणांदिओ सहरिसं समुद्विजएण वसुदेवो ॥ १७४१ ॥ वद्धावणंयं काउं समुद्विजओ तओ अ संचलिओ । सीहरहं धेत्तूणं जाव जरारसिंधुपासम्मि ॥ १७४२ ॥ ता कोडुइणा नेमिच्चिएण कहिअं इमस्स जह तुहो । जं किर धूअं दाही जीवजसं तुम्ह नरनाहो ॥ १७४३ ॥ सा अवलक्खणजुत्ता पइपिअरकुलक्खयं करी नूणं । तो वसुदेवस्स इमं समुद्विजएण परिकहिंयं ॥ १७४४ ॥ तेणवि भणिअं एसो गहिओ कंसेण सीहरहराया । सोऽवि अ तं परिणेस्सइ न'यावि एएहिं

मल० श्री

हेमचंद्रीया

स्वोपज्ञा

भव-

भावना ॥

॥११८॥

चरिएहिं ॥ १७४५ ॥ आगारेण य इमिणा वणिपुत्तो एस लनिखमो एवं । राया समुद्वविजओ तो अत्थाणम्मि उचविट्ठो ॥
१७४६ ॥ सयलनिवे उदिसिउं पभणइ कंसेण ताव सीहरहो । गहिउत्ति मुणह तुब्भेडवि अह इमं वणिसुयं नाउं ॥ १७४७ ॥
जइ कहवि निअं धूअं न देइ राया किमेत्थ कायवं ? । तेहिं भणिअं न एसो लविखजइ देव ! वणिपुत्तो ॥ १७४८ ॥ इअ
रूवं इअ सुत्तो इअ विन्नाणं इमं च सुहउत्तं । मोच्छह तत्तो जह एस खत्तिओ सोहणं सबं ॥ १७४९ ॥ ता होअवं इह कार-
णेण हक्कारिउं सुभद्वणिं । पुच्छह तत्तो जह एस खत्तिओ सोहणं सबं ॥ १७५० ॥ अह वणिअसुओ तो जाणिऊण उचिअं
समायेरेयवं । इअ निच्छिऊण तत्तो सुभद्वणिओ समाहूओ ॥ १७५१ ॥ तो कंसस्स समक्खं पुट्ठो सबेहिं सो जहा भइ ! ।
तं धम्मपरो सुवओऽसि तेहव नणु सचवाईओ ॥ १७५२ ॥ ता कंसस्स जहट्ठिअमुप्पत्तिं कहसु तुज्झ अभओत्ति । अह
मंजूसालाभाइवइअरो तेण सयलोऽवि ॥ १७५३ ॥ कहिओ जहट्ठिओऽवि अ ताणं आणाविआ इमेहिंपि । सा मंजूसा तत्थडवि
निरिक्खमाणेहिं मज्झम्मि ॥ १७५४ ॥ सिरिउग्गसेणनरवइधारिणिनामंकिआउ सुदाओ । दिट्ठा य तहा झुअं गाहाजुअलेण
संजुत्तं ॥ १७५५ ॥ तद्यथा—सिरिउग्गसेणनरवइभज्जाए गव्वभदोहलो दुट्ठो । संजाओ भीआए तत्तो पइपाणरक्खट्ठा ॥ १७५६ ॥
कंसिअमंजूसाए खिविउं रयणाइसंजुअं एसो । जउणानइए सलिले पवाहिओ जणयअहिओत्ति ॥ १७५७ ॥ तं दंहुं परितुट्ठा सबे-
डवि हु जायवा भणंति इमं । अम्ह कुलुप्पन्नाणं मोत्तुं इअ कस्स सुहउत्तं ? ॥ १७५८ ॥ संपूइऊण वणिओ विसाजिओ हरिसिआ
तओ सबे । कंसं वेत्तूण गया तेऽवि जरासिंधुपासम्मि ॥ १७५९ ॥ सीहरहं अप्पेउं पुरओ कंसं च दंसिउं तस्स । सिरि-
उग्गसेणतणओ एसो एएण सीहरहो ॥ १७६० ॥ वंघेऊण गहिओ तो निवडियं फलेहिं सुहउत्तं । एअस्स देव ! सेसं

श्री नेमि-
चरित्रे
कंसवृत्तं ॥

॥११८॥

तु गुणगणं किं वयं भणिमो ? ॥ १७६१ ॥ इच्छा ज्ञायवेहिं तह कंसो वन्निओ पुरो तस्स । जह सो अईवतुडो परिणावइ तं
निययधूअं ॥ १७६२ ॥ मग्गसु नयरंति पुणो भणिए पिअरम्मि गुरुपओसाओ । महुरपुरच्चिअ कंसेण मग्गिआ दुट्ठहिआएण
॥ १७६३ ॥ लद्धा विसएण ससं तत्तो गंतूण उग्गसेणनिवो । वंधेउं जणणीजवि हु खिचाइं पंजरे दोजवि ॥ १७६४ ॥ सिरि-
उग्गसेणतणओ दिट्ठे असमंजसम्मि संविग्गो । अइमुत्तओ महप्पा दिक्खं पडिवज्जए धीरो ॥ १७६५ ॥ नियगुणगारविओ च्चिअ
तहय जरासिंधुवाइओ कंसो । सुवणंपि तणं तत्तोजवि लहुयरे मन्नइ नरिंदे ॥ १७६६ ॥ जीवयसपिययमाए अणन्नरूवाइ परिगओ
भोए । भुंजइ एसो अइहरिसनिब्भरो सोरिअपुराओ ॥ १७६७ ॥ आणावेइ अ जणयं सुभइवणिअं तहेव जणणिं च । संपूइ-
ऊण निचं पेच्छइ अइगुरुअतोसेण ॥ १७६८ ॥ एत्तो अ जरासंधेण पूइया जायवा निअट्ठाणे । भुंजंति विउलभोए समुद्वि-
जयाइणो सव्वे ॥ १७६९ ॥ वसुदेवकुमारोजवि हु विदुहो विउहप्पहो सह बुहेहिं । कीलइ सोरिअनयरे सुरो व कीलासह-
स्सेहिं ॥ १७७० ॥ सो अ वरकमलवयणो दीहरनयणो पलंबभुअदंडो । पिहुवच्छो सत्थो वम्महो व वररूवसंपन्नो ॥ १७७१ ॥
जत्तो जत्तो वच्चइ तत्तो तत्तो अमयनइअव्व । पिज्जइ लोअणमालेहिं सयलपुरिरिमणिवग्गेण ॥ १७७२ ॥ भुंजइ न कोइ गेहे न
ण्हायइ न य कुणइ किंपि वावारं । चक्कयंपि व नयरं भमेइ वसुदेवमग्गेण ॥ १७७३ ॥ नागरिएहिं सरूवं कहिअं एअं
समुद्विविजयस्स । तो नयरम्मि भमंतो निवारिओ तेण वसुदेवो ॥ १७७४ ॥ नायं च निअनिरोहस्स कारणं तेण दासवेडीए ।
तो लज्जाए अहिमाणओ अ दडुं च देसे अ ॥ १७७५ ॥ काऊण वडुअवेसं परिअत्तेऊण वन्नरूवाइं । नीहरिओ गेहाओ अक्ख-
लिओ कुमरवसुदेवो ॥ १७७६ ॥ तत्तो पुरस्स वाहिं गहिउं कड्डाइं गोपुरासन्ने । रयणीए चिअं रइउं अणाहमडयं तहिं दडुं

॥ १७७७ ॥ वद्धं च पुरदुवारे गोडरथंभम्मि तेण कुमरेण । लिहिऊण सुजमेगं इमेण अत्थेण संजुत्तं ॥१७७८॥ तद्यथा—
निसुणेइ जस्स दोसे लोआउ गुरुअणोऽवि सो पुरिसो । उप्पाइयगुरुदुक्खो कह जीवइ विगयगुणजीओ १ ॥१७७९॥ किं तेण
सुसीलेणऽवि १ किं वा गुणवंतएण पुरिसेण १ । जस्स विरज्जइ लोओ जायइ दुक्खं च पिअराणं ॥ १७८० ॥ इच्चाइ भाविऊणं
चिआए एआए अज्ज वसुदेवो । पंचत्तं संपत्तो मयकिच्चं तस्स कायवं ॥ १७८१ ॥ वाहिं रयणीए देउलम्मि वसितुं तओ
पमायम्मि । गच्छंतो संपत्तो वसुदेवो विजयखेडपुरे ॥ १७८२ ॥ सुग्गीचो तत्थ निवो कलासु कुसलाओ रूवकलिआओ ।
सामा य विजयसेणा वल्लहधूआउ दो तस्स ॥१७८३॥ नट्टाइकलाहिंतो जिणिऊणं ताउ तत्थ परिणेइ । भुंजंतस्स य भोए
संजाओ विजयसेणाए ॥ १७८४ ॥ पुनो अक्करनामा अन्नदिणे देसदंसणनिमिचं । पच्छन्नं नीहरिउं पनो एक्काए अडवीए
॥ १७८५ ॥ नामेण जलावत्तो तत्थ जलत्थी सरम्मि जाव गओ । उद्धाइओ गइंदो तुंगो ता विंझसेलो व ॥ १७८६ ॥
कोऊहलेण कुमरेण सोऽवि खेछाविओ चिरं ताव । जा दंतगे अवलंविऊण करसंठिउक्खित्तो ॥१७८७॥ अह तम्मि समा-
रुहिउ वच्चइ पंथम्मि जाव खणमेगं । तो दोहिं खेयरेहिं कुंजरदचाभिहाणवणे ॥ १७८८ ॥ नीओ पडिवत्तीए तत्थ य
खेयरनिवो असणिवेगो । कारइ पाणिगहणं सामानामाए धूआए ॥१७८९॥ कइवयदिआहाइं तहिं ठिओ समं तीएँ विसयसु-
हनिरओ । अंगारयखयरेणं सामापिउसत्तुणा तनो ॥ १७९० ॥ रयणीएँ सुहयसुचो अवहरिओ जगियम्मि सह तेण ।
समरम्मि संपलग्गे वह निहओ मुट्ठिघाएण ॥ १७९१ ॥ जह सहसत्ति कराओ परिमुक्को तेण विहुरिअंगेण । चंपापुरीए
पडिओ सरवरमज्झम्मि वसुदेवो ॥ १७९२ ॥ तरिऊण समुत्तिण्णो पत्ती तीरम्मि रायहंसोव ॥ सिरिवासुपुजभवणं पेच्छइ

एगमि वणगहणे ॥ १७९३ ॥ भत्तीए तत्थ जिणं थुणमाणो रथणिसेसमतिगमिउं । एक्केण दिएण समं चंपामज्जे गओ
गेसे ॥ १७९४ ॥ वीणाविणोअनिरयं तरुणजणं पेच्छिउं तहिं सबं । पुच्छइ विपं किं एत्थ कारणं ? सोऽपि तं कहइ ॥
१७९५ ॥ नामेण चारुदत्तो सेट्ठी इह अत्थि तस्स रूअवई । गंधवसेणनामा धूआ नीसेसगुणभवणं ॥ १७९६ ॥ गंधवे
जो जिणिही सो मं परिणेइ इहरहा निअमो । इअ सा विहिअपइन्ना मासे मासे अ अणुओगो ॥ १७९७ ॥ सुग्गीवजसो-
गीवाण अगओ होइ इत्थ तेणेए । गंधवविणोएणं सबे चिहंति तरुणनरा ॥ १७९८ ॥ सुग्गीवघरे गंतुं कुमरो कीलाएँ होइ
तो सीसो । गंधवकलं सिक्खइ अयाणयत्तं पयासेउं ॥ १७९९ ॥ गुणदोसतालमुच्छालयठाणाईणि किर न याणाइ । ताडइ
तणुयं तंतिं वीणाएँ न वायए मूलं ॥ १८०० ॥ तत्तो जडुत्ति गुरुणाज्वहीरिओ उवहसंति चट्टा य । गंधवसेणमेसो परिणिस्सइ
नूण जिणिऊणं ॥ १८०१ ॥ अणुओगदिणे तत्तो सो कारेऊण पवरसिंगारं । केलीएँ तेहिं नीओ निवेसिओ आसणे उच्चै ॥
१८०२ ॥ सणिअं चंकंमती रूवेणं सुरयणं पमोहंती । गंधवसेण वाला समागया विहिअसिंगारा ॥ १८०३ ॥ कुमरस्स अण-
न्नसमं रूवं दट्ठूण विम्बिया एसा । नूण सुरो च्चिअ एसो मणुएसु असंभवायारो ॥ १८०४ ॥ अह मिलिए सयलजणे वीणाउ
समप्पिआउ बालाए । कुमरेण दूसिआओ सयलाउऽवि दोसमुच्चरिउं ॥ १८०५ ॥ सत्तसरतंतिनद्धा अवरसुदंडा उ परिगया
नियया । उवणीया बुद्धीए वीणा गंधवसेणाए ॥ १८०६ ॥ मुच्छाविऊण एयं पमणइ वाएमि कम्मि गीअम्मि ? । सा भणइ
जंमि गिअइ सो खेयरनरकुमारहेहिं ॥ १८०७ ॥ सिरिविण्हुकुमारमुणिस्स सुचरिअं जं तिविक्कमारंभे । तुट्ठेण कुमारेणं तह
तंतिसुहेण तं गीयं ॥ १८०८ ॥ जह भणिअं सबेहिवि गुणेहि निज्जिणइ एस भुवणंपि । गंधवसेणमेत्तेहिं किं गहणमिमस्स

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१२२॥

गुणनिहिणो ? ॥ १८०९ ॥ एवं सभासएहिं भणिए तुट्टेण सयललोएण । जयइ इमो वरकुमरो उग्घुहुं कलयलखेण ॥ १८१० ॥
अब्भहिअगुणो एसो लक्खिअखत्तिओ महापुरिसो । सह धूआए संकिअमणेण तो सिट्ठिणा नीओ ॥ १८११ ॥ अइगुरु-
पडिवत्तीए कुमरो गेहे तओ अ एगंते । भणिअं कुमार ! लक्खेमि तुम्ह भावं अहं एवं ॥ १८१२ ॥ वणिधूआमित्तं चिअ जं
किर गंधवसेण बालत्ति । उप्पत्तिं एआए ता निसुणसु अवहिओ होउं ॥ १८१३ ॥ आसि इह भाणुसिट्ठी महिद्धिओ भारिआ
सुभद्दा य । नेमिच्चिअपरिकहिओ बहुओवाइअसयावन्नो ॥ १८१४ ॥ नामेण चारुदत्तो पुत्तो जाओ इमाण कमसो अ ।
बुद्धिं पत्तो मित्तेहिं परिगओ कीलइ जहिच्छं ॥ १८१५ ॥ सरिआपुलिणे कइआवि तेण दिट्ठाइं खेयरपयाइं । तन्मज्जाए
अ तओ जा वच्चइ तयणुसारेण १८१६ ॥ परिअरिओ मित्तेहिं कयलिहरे कुसुमसत्थरं निअइ । तहय सकोसं खगं ओसहिव-
लयाइं तिन्नेव ॥ १८१७ ॥ पुरओ अ जाव वच्चइ ता पिच्छइ कीलिअं महारुक्खे । लोहमयकीलएहिं खेयरमेगं महाविअणं ॥
१८१८ ॥ ओसहिवल्यं एक्कं तत्तो वेत्तण तेण करुणाए । तप्पुन्नवसेणुप्पन्नबुद्धिणा घरसिउं दिन्नं ॥ १८१९ ॥ कीलयछिहेसु
तओ नीहरिअंते तडत्ति सो पडिओ । वीओसहिचलएणं वणरोहो तइअएणं तु ॥ १८२० ॥ संपावइ चेअन्नं पुट्ठो तो चारुदत्त-
पमुहेहिं । कोउसि महायस ! किं वा एसावत्थाए पत्तोउसि ? ॥ १८२१ ॥ सिवमंदिंरंति नयरं वेअट्ठे दाहिणाएँ सेढीए ।
तत्थ य महिंदविक्कमखयंदिं तस्स पुत्तोउहं ॥ १८२२ ॥ नामेण अमिअगई हिरिसंतनगग्मि अन्नया य गओ । तत्थ य
हिरन्नरोमयतावसधूआ मए दिट्ठा ॥ १८२३ ॥ सुकुमालियाभिहाणा कमलमुही पवररूअसंजुत्ता । परिणाविओ पिऊहिं
तमहं नाऊण अणुरायं ॥ १८२४ ॥ तो धूमसिंहो खयरो अहिलसमाणो तयं पिअं मज्झ । मं इच्छंतो हणिउं हिंडइ छेड्डुं

श्रीनेमि-
चरित्रे
वसुदेव-
चरित्रं ॥

॥१२२॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१२३॥

गवेसंतो ॥ १८२५ ॥ अह एगार्णि मं जाप्पिऊण भञ्जाए परिगयं इण्हि । एआवत्थं काउं भञ्जं घेत्तुं गओ एसो ॥१८२६॥
ता जीअं मह दिन्नं निक्कारणबंधवेहिं तुभेहिं । पभणह समीहिअमओ तो भणिअं चारुदत्तेण ॥ १८२७ ॥ किं एत्तोऽवि समी-
हिअमन्नं तुम्हाण दंसणाओऽवि । किं नहुं पजत्तं एत्तिएण जं तुम्ह दुहविगमो ॥ १८२८ ॥ संभासिऊण इच्चाइ खेयरो सो गओ
निअं ठाणं । आसत्तो कीलाहिं कलाहिं पुण चारुदत्तोऽवि ॥ १८२९ ॥ निअभजं पुत्तवइ कयाइ नालवइ भोअनिपिवासो ।
तो भीएहिं पिऊहिं समप्पिओ ललियगोढीए ॥ १८३० ॥ कालिंगसेणधूआवसंतसेणाए नाम गणिआए । वारसवरिसेहिं इमो
सोलसकोडीअकणयस्स ॥ १८३१ ॥ खद्धो तत्तो कालिंगसेणनामाए तीए जणणीए । नाऊण निद्धणो निअघराओ नीहा-
रिओ एसो ॥ १८३२ ॥ अम्मापिअराइ मयाइ निवडिअं गेहहड्डमविसजं । तो माउलेण सद्धिं धरिणीआभरणमोह्लेण ॥१८३३॥
सो वाणिज्जेण गओ ओसीरवत्तम्मि पट्टणे अ तओ । गहिओ कप्पासो तेण सो य दड्डो दवगीए ॥१८३४॥ अवलक्खणोत्ति
वत्तो माउलएणं तओ समारुहिउं । तुरयम्मि पच्छिमाए दिसाए संपट्ठिओ एसो ॥ १८३५ ॥ तुरओऽवि मओ तत्तो पाएहिं
गओ पिअंगुपुरनयरे । तत्थवि सुरिंदत्तो पिउमित्तो पुत्तमिव एअं ॥ १८३६ ॥ पिच्छइ निअपासम्मि वि धरेइ धणकंखिरो
परं एसो । एक्कस्स लक्खमोह्लं मंडं गहिऊण उद्धारे ॥ १८३७ ॥ जलाहिम्मि पवहणेणं गओ कमेणेस जउणदीवम्मि । वेला-
उलेसु बहुएसु हिंडिओ गामनयरेसु ॥ १८३८ ॥ तत्तो समज्जिआओ कहकहमवि अह कणयकोडीओ । ता जाव घरे चलिओ
तुडो ता पवहणं फुडं ॥ १८३९ ॥ सत्त अहोरत्ताइं भमिउं जलाहिम्मि कहंचि किच्छेण । फलहेणं उत्तरिओ तत्तो रायपुर-
नयरस्स ॥१८४०॥ उज्जाणम्मि निअच्छइ तिंदडिमेगं बहिम्मि उवसंतं । अंतो उ महादुडं अयाणओ सो तमल्लीणो ॥१८४१॥

श्री नेमि-
चरित्रे
वसुदेव-
चरित्रं ॥

॥१२३॥

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा-
भव-
भावना ॥
॥१२४॥

नमिउं च तस्स सव्वं चरिअं नामं च अप्पणो कहइ । तो तेण इमो भणिओ वच्छ ! धणत्थी तुमं बाढं ॥१८४२॥ तो आगच्छ
मए सह धणयब्भहिअं पि देमि जेण सिरिं । छुट्ठो धुत्तेण समं महाडईए गओ तत्तो ॥ १८४३ ॥ तत्थ य एकम्मि नगम्मि
रसविलं अत्थि निविडसिलवद्धं । उग्घाडिउं दुवारं मंतेहिं तिदंढिणा तस्स ॥ १८४४ ॥ दोरिअवद्धअलाउयहत्यो सो तेण
तस्स मज्झम्मि । उवइसिऊण विहाणं रसगहणट्ठाए पक्खिन्नो ॥ १८४५ ॥ पेच्छंतो बहुभीसणसयाइं किच्छेण अइगओ
दूरं । पेच्छइ रोहगमेगं विच्छिण्णं तत्थ होऊण ॥ १८४६ ॥ जा किर रसस्स मज्झे पायं छोटुं अलाउअं भरिही । तो
पडिसिद्धो केणइ सो पभणइ किं निवारसी ? ॥ १८४७ ॥ परिवायगेण अहयं खित्तो एवं भणेइ तो इअरो । अहमवि
खित्तो तेणेव भइ ! धणकंखिरो एवं ॥ १८४८ ॥ कडिजंताओ हेट्ठा रसेण खट्ठोडम्मि ता मरिस्सामि । ता एत्थ
ठिओडवि इमं अलाउअं मह समप्पेसु ॥ १८४९ ॥ अप्पेमि जेण भरिउं रसस्स तेणावि तह कयं तत्तो । चडिऊण दोरिआए
वासइ करधरिअरसतुंवो ॥ १८५० ॥ तो कट्ठइ तं भगवो जाव दुवारं तओ विमग्गेइ । रसतुंवयं न अप्पइ सो तं विण्णाय-
परमत्यो ॥ १८५१ ॥ कुविओ तहा तिदंडी रसेण सह मुंचए सयं हेट्ठा । तो मेहलाए पडिओ न रसे सो दिव्वजोएण ॥१८५२॥
तो पुव्वनरं पुच्छइ पायालगयम्मि नरयतुल्लम्मि । एअम्मि बिले पडिअस्स होज मह का गई इण्हि ? ॥ १८५३ ॥ तेण
भणिअं महायस ! कं पि उवायं न एत्थ पिच्छामि । केवलमिह आगच्छइ गोहा निचं पि भममाणी ॥ १८५४ ॥ जइ तरसि
तीए पुच्छे लग्गेउं तो इमाउ नीहरसि । इअ जंपंताण इमाण आगया सोडवि तप्पुच्छे ॥ १८५५ ॥ लग्गेउं नीहरिओ नर-
गाउ अहव गब्भत्रासाओ । दट्ठूण जीवलोयं मन्नइ जायं व अप्पणं ॥ १८५६ ॥ मुच्छानिमीलियच्छो खणमेगं ठाइऊण

॥१२४॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
वसुदेव-
चरित्रं ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१२५॥

वीसत्थो । संजाउं जा चलिओ वणमहिसेणं तओ दिट्ठो ॥ १८५७ ॥ जगडिजंतो तेण य कहिपि उच्चं सिलं समारूढो ।
सीसेण जाव महिसो धुणइ तयंपि हु सिलं ताव ॥ १८५८ ॥ सो अयगरेण गहिओ तत्तो एसो पलाइऊण गओ । पंचतगा-
ममेगं सरीरवियणासमक्कंतो ॥ १८५९ ॥ चितेइ चारुदत्तो अहो अउन्नस्स मज्झ धणकंखा । जाया दुक्खपरंपरहेउच्चिअ
सुव्वए अहवा ॥ १८६० ॥ उप्पजंति तहिं चिय विअसंति तहिं २ विलिजंति । रत्नसरे कमलाइ व मणोरहा रोरहिअयम्मि ॥
१८६१ ॥ अह कम्मवसेण तहिं मिलिओ माउलयसंतिओ भित्तो । नामेण रुद्धदत्तो तेण तहिं पालिओ एसो ॥ १८६२ ॥
जाओ सज्जसरीरो तुच्छं भंडं अलत्तमाईअं । वेत्तुं सुवन्नभूमिं चलिओ सह रुद्धदत्तेण ॥ १८६३ ॥ उसुवेगवइं सरिअं तो लंघे-
ऊण पुन्नजोएणं । गिरिक्खंडं वेत्तवणं विलंधिऊणं महादुग्गं ॥ १८६४ ॥ टंक्कणविसए पत्ता तत्थ अजा दोन्नि किर णिआ
तेहिं । संनिहिएहिं इमेहिं अजपंथो लंधिओ तत्तो ॥ १८६५ ॥ एत्तो अ रुद्धदत्तो पभणइ विसमो पए पए पंथो । तीरइ न गंतु-
मेवं तत्तो पसुणो इमे हंतुं ॥ १८६६ ॥ चम्मेणं भत्थाओ काऊणं पविसिऊण तो तासुं । भारुडपक्खिएहिं गहिआ सोक्खेण
वच्चासो ॥ १८६७ ॥ तो भणइ चारुदत्तो न जुत्तमेअं विसिट्ठपुरिसाणं । साहिज्जेण इमाणं जं अजपंथो विगयविग्घो ॥ १८६८ ॥
अम्हेहिं लंधिओ तो महोवयारीण सुद्धहिअयाणं । किह चुक्कामहि एआण जीवघाओ अ निरयफलो ॥ १८६९ ॥ वन्निज्जइ
सत्थेसुं सावयक्खलसंभवो अहं च तओ । जुज्जइ न इमं कहमवि तो कुविओ रुद्धदत्तोत्ति ॥ १८७० ॥ पभणइ न तुहायत्ता एए
मह संतिआ निवारेसि । ता किं तुमंति भणिउं ? एक्को निहओ पस्स तेण ॥ १८७१ ॥ वीओ अ हणिजंतो मुहं पलोएइ
चारुदत्तस्स ; तेणअवि भणियं नाहं सक्केमि तुमं विमोएउं ॥ १८७२ ॥ किंतु अवत्थाणं एरिसीण जो रक्खिउं सया सक्को ।

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१२६॥

तं जिणभम्मं हिअयम्मि धरसु धीरत्तणं काउं ॥ १८७३ ॥ पडिवज्ज वीथरायं देवं तस्साणु संठिआ गुरुणो । नियमेसु जीव-
घायं अलिअं परित्तयसु दूरेण ॥ १८७४ ॥ पक्खेसु अदिअं पडिवज्जसु सुद्धंभचेरं न । छिंदसु गमत्तभावं अन्निमतवज्ज-
भावेसु ॥ १८७५ ॥ पक्खेसु चउत्तिहमाधारं सयलभूअगामम्मि । भावेसु भित्तिगावं विसेसाओ रुद्धत्तम्मि ॥ १८७६ ॥
न हणइ जं एस तुमं हणंति पुत्तसिआइं कम्माइं । तुमण्णनि अन्नजम्मे निहणा एवं बहू जीवा ॥ १८७७ ॥ ता जइ सयमेव
समसिआइं तुक्खाइं देति कम्माइं । ता तूरिजण ताणिवि उम्मूलिजंतु मूलाओ ॥ १८७८ ॥ इत्ताइ तस्सा भणिअं अमयं च
मणम्मि परिणमेमाणो । निसुणंतो नवकारं दिअंतं चारुद्धत्तेण ॥ १८७९ ॥ निहओ बीओडवि पद निहयत्तिचेण रुद्धत्तेण ।
तो उच्छल्लिअ चम्मेहिं ताण चिह्निजण भत्थाओ ॥ १८८० ॥ ग्गाण रुद्धत्तो पविसइ बीआणं चारुद्धत्तोडवि । भारुलपविखाण्हिं
आमिससुद्धीण उक्खत्ता ॥ १८८१ ॥ दूरे गयाण कळमवि चंचूओ चारुद्धत्तवणिपुत्तो । पडइ जलारायमज्जे छेतुं हुरिआण्
तो भत्थं ॥ १८८२ ॥ तरिजण तस्स तीरे पत्तो पेच्छइ महाउर्द्धमज्जे । तुंगं पयमेगं आरुहमाणो अ तस्सुवरिं ॥ १८८३ ॥
पवणुद्धुअवत्थंनलमवलोइअ दूरसंठिण कूडे । तुरियं वनंतो कोउगेण चारणमुणिं नियद ॥ १८८४ ॥ हरिसिअहिअओ पण-
मेइ तं न विम्हइअमाणसो सोडवि । पारिअकाउरसग्गो आसिं दाजण पभणेइ ॥ १८८५ ॥ किह चारुद्धत्त ! इह तुम्ह संभवो
जत्थ खयरदेवाणं । पक्खीणं निअ अन्नस संभवो नत्थि आगमणे ॥ १८८६ ॥ अम्हेडवि अज्जवि तुमं न य परिआणेसि ता
तयं सुणसु । जो तइआ चंपाण् अभिअगईं खेअरो तुमाण् ॥ १८८७ ॥ जीवाविओ स तइआ अट्ठावयनगरस आसन्ने । पेच्छइ
सत्तुं अट्ठावयम्मि स पलाइजण गओ ॥ १८८८ ॥ जिणचेइअनिस्सण् तत्तो भअं निअं गहेज्जण । अभिअगईं सट्ठाणे गओ

॥१२६॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
चरुदेव-
चरित्रं ॥

सुआ तस्स दो पवरा ॥ १८८९ ॥ सीहजसो नामेणं जेडो लहुओ वराहगीवोत्ति । गंधवसेणनामा धूआ तत्तो अ जणएण ॥ १८९० ॥ दिन्नं रज्जं परिपालिउं चिरं मुणिहिरन्नकुंभस्स । पासे सुवन्नकुंभस्स तह य पडिवज्जिउं दिक्खं ॥ १८९१ ॥ अमिअगई शुवणयले विहरंतो कुंभकंठदीवम्मि । कक्कोडए अ सेले समागओ एत्थ सो अहयं ॥ १८९२ ॥ सीहजसो उण रज्जं वराहगीवो उ कुणइ जुवरज्जं । इअ जाव कहइ एसो वंदणवडिआए ते दोडवि ॥ १८९३ ॥ तत्थागया सहरिसं वंदंति मुणिं निवेअए सोडवि । एसो स चारुदत्तो जणओ तुम्हाण वंदेह ॥ १८९४ ॥ विम्हयहरिसप्फुन्ना तेडवि तयं वंदिऊण पुच्छंति । किह तुम्हे इह पत्ता ? कहइ तओ चारुदत्तोडवि ॥ १८९५ ॥ मूलाओ आरुद्धं निअआगमणस्स कारणं ताण । एत्थंतरे अ गयणाउ आगओ भासुरसरीरो ॥ १८९६ ॥ विप्फुरिअरयणकुंडलमणिमड्डो हाररुइरवच्छयलो । पवरविमाणारूढो महिड्डिओ सुरवरो एक्को ॥ १८९७ ॥ नमिओ अ चारुदत्तो तेण तओ मुणिवरोत्ति अह खयरा । पमणांति नीइलंघणमेअं किं सुरवराणंपि ? ॥ १८९८ ॥ तो अमरेणं भणिअं धम्मायरिओत्ति एस पढमंपि । पणओ मए तओ ते पुच्छंति कहं ? सुरो आह ॥ १८९९ ॥ वाराणसिनयरीए दोन्नि परिवाइयाउ निवसिंसु । निअदरिसणकुसलाओ सुलसा वीआ सुभदत्ति ॥ १९०० ॥ नामेण जन्न-
वक्को कयाइ परिवायगो तहिं वाए । समुवडिओ पइन्नं काउं जो जिप्पए एत्थ ॥ १९०१ ॥ सो सुस्ससानिरओ निच्चं इअरस्स होइ कम्मयरो । अह सुलसा निज्जिणिआ जाया सुस्ससिआ तस्स ॥ १९०२ ॥ जोवणमयमत्ताणं दोण्हडवि एगत्थ आसमठि-
आणं । कासुम्मत्तमणाणं भिन्नं सीलं कुसंगाओ ॥ १९०३ ॥ जाओ सुलसाए सुओ समुज्झिओ पिप्पलस्स छायाए । नट्ठाइ अप्पणा पुण बालो दिट्ठो सुभदाए ॥ १९०४ ॥ आसायंतो पिप्पलपिप्पं वयणम्मि निवडिअं तत्तो । गुणनिप्फन्नं नामं

विहिअं तो पिप्पलादोत्ति ॥ १९०५ ॥ अइसयमहणा तेणडवि संगोवंगा अहिज्झिआ वेआ । विजिओ अ जन्नवक्को सुलसाडवि
य तेण वायम्मि ॥ १९०६ ॥ कहिअं च सुभदाए जणओ जणणी अ तुज्झ एआइ । सीलब्भट्ठाइं विआणिऊण तो अहिअं
कुविओ ॥ १९०७ ॥ तो ताण मारणकए अणारिए विरयए इसो वेए । पिइमेहमाइमेहा पसुमेहा तुरयगयमेहा ॥ १९०८ ॥
सुअबंधुमेहपसुहे जन्ने अन्नेडवि सयलजीवेहिं । उट्ठवरविइएहिं परूवए सो महापावो ॥ १९०९ ॥ भणइ अ जन्ने निहया सगं
वच्चति पाणिणो सवे । हणिऊण हणइ जन्ने तत्तो जणयं च जणणिं च ॥ १९१० ॥ इअ तेण अहिनिवेसाउ विहिअमह पस-
रिअं जणे सयले । वायल्लीनासो से सीसो काऊण पसुजन्ने ॥ १९११ ॥ उप्पन्नो नरएसुं होऊण पसूवि पंच वाराओ । निहओ
जन्नेसु तओ छट्ठे जम्मम्मि उप्पन्नो ॥ १९१२ ॥ टंकणविसयम्मि पसू निहणिजंतस्स रुदत्तेण । तस्स तहिं जिणधम्मो
नवकारो चारुदत्तेण ॥ १९१३ ॥ दिन्नो सोहम्मे तेण सुरवरो सो तओ समुप्पन्नो । सो अ अहं इअ एसो धम्मायरिओ मम
महप्पा ॥ १९१४ ॥ इअ सोउं परित्तुडा सवे देवेण चारुदत्तोडवि । भणिओ कहेसु जमिहं करेमि तुह किं करो अहयं ? ॥ १९१५ ॥
अह भणइ चारुदत्तो एज्जसु समयम्मि समरिओ तत्तो । नमिऊण गओ अमरो खयरेहिं चारुदत्तोडवि ॥ १९१६ ॥ पणमिअमुणि-
पयकमलो नीओ सिवमंदिरम्मि वेअड्डु । अइगुरुपडिचीए केइ अ दिअहाइं धरिऊणं ॥ १९१७ ॥ गंधवसेणनामा निअवहिणी
अप्पिआ तओ तस्स । कहिअं च इमं जह तुह गिहम्मि निवसंतिअं एअं ॥ १९१८ ॥ परिणिस्सइ वसुदेवो एअं नेमिच्चिएण आइड्डु ।
तो अम्हं ताएणं दिक्खं पडिवज्जमाणेण ॥ १९१९ ॥ अप्पाविआ तुहेसा तत्तो गहिऊण सोडवि तं चलिओ । समयं नाऊण
सुरोडवि आगओ तो पहिड्डेहिं ॥ १९२० ॥ खयरेण सुरवरेण य दविणं दाऊण संखपरिहीणं । चंपाए चारुदत्तो नीओ सोडं

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१२९॥

इमा सा य ॥ १९२१ ॥ इय सोऽजं सउरी तुडो गंधवसेणवरवालं । परिणेतं वणिअघरे भुंजइ सुइरं विउलभोए ॥ १९२२ ॥
एत्तो वेअड्डुनगे नमिसुओ आसि नाम मायंगो । बोलीण असंखनराहिवेसु तस्सन्नए जाओ ॥ १९२३ ॥ पडसिअखयरिंद-
सुओ हिरन्नवइए अ नंदणो पवरो । राया सुदाढनामो तत्तो वालाइ पासाओ (नीलजसा नाम तव्वहिणी) ॥ १९२४ ॥
निहराविज्जण तत्तो हिरन्नवइए निसाए परिसुत्तो । वसुदेवो वेअड्डु वणम्मि असिपव्वयपुरस्स ॥ १९२५ ॥ सम्माणिज्जण तंवल्लुकुसुम-
आहरणवत्थमाईहि । नीओ सुदाढरत्ता गुरुपडिवीए सगेहम्मि ॥ १९२६ ॥ निअधूअं नीलजसं परिणावइ पत्थणाए रूववइ ।
एसो सो एस सयं एस वत्तेइ एस चिट्ठेइ ॥ १९२७ ॥ इअ सोहणस्स निही दीसंतो सयलखयरवगेण । धीरो उआरकित्ती
जायवकुलभूसणो तत्थ ॥ १९२८ ॥ चिट्ठइ अभिरममाणो नीलजसं अन्नया य सरयम्मि । हिरिमंतनगे दोन्निवि गयाइं कय-
लीहरे तत्थ ॥ १९२९ ॥ विसयपसंगपराइं जाव य चिट्ठति ताव नीलजसा । पेच्छइ मऊरमेगं रमणीयं तस्स गहणत्थं ॥
१९३० ॥ धावेइ तओ तेणवि अवहरिआ तीए पिट्ठओ सउरी । वच्चइ दूरं कत्थइ न पेच्छए अह तहिं सेले ॥ १९३१ ॥ परि-
मममाणो पत्तो गामे एगम्मि पेच्छए तत्थ । वेअव्भासपवत्तं सयलजणं वंभणाईअं ॥ १९३२ ॥ तो केणइ पुट्ठेणं कहिअं
सुरदेवदिअवरस्स इहं । भज्जाए खत्तिणीए सोमसिरी अत्थि वरधूआ ॥ १९३३ ॥ वेओ पडिओ सयलो तीए जो तं च खोडए
तत्थ । सो परिणइ, तेणेसो वेअव्भासे रओ लोओ ॥ १९३४ ॥ वेअपरिक्खा य इहं संजायइ वंभदत्तदिअपुरओ । तो वंभण-
वेसेणं सउरी नेहं गओ तस्स ॥ १९३५ ॥ गोयमगोत्तो नामेण खंदिलो वंभणो अहं एत्थ । तुम्ह सयासे वेए इच्छामि अहिज्जितं
भणिए ॥ १९३६ ॥ पभणेइ वंभदत्तो दुविहा वेआ हवन्ति ताण तुमं । कयरे अहीउमिच्छसि ? के एते ? पुच्छिअ कहइ ॥ १९३७ ॥

श्री नेमि-
चरित्रे
वसुदेव
चरित्रं ॥

॥१२९॥

सिरिभरहचक्रवट्टी आरियवेआण विस्सुओ कत्ता । जे उण अणारिया ते ताणुप्पत्ति निसामेह ॥ १९३८ ॥ चारणजुअले
नयरे अओहणो नाम नरवरो तस्स । दिदनाम पणइणीए सुलस्सा नामेण वरधूआ ॥ १९३९ ॥ अह पिउणा कारविए
संयंवरामंडवम्मि तीएँ कए । घरउववणे निसाए मंतणए संठिआ जणणी ॥ १९४० ॥ भणइ रुअंती धूअं वच्छे ! तुह जण-
यभाइणेओत्ति । नामेणं महुपिंगो रायसुओ अत्थि नामेणं ॥ १९४१ ॥ तं होसि तस्स पिउणो संयंवरा कहवि अभिमओ
जाओ । तत्थ य जइ वरसि तुमं अन्नं तो होइ मह दुक्खं ॥ १९४२ ॥ तो धूआए भणिअं महुपिंगं चिअ अहं वरिस्सामि ।
पच्छन्नलयंतरिआ पडिहारी सगरनरवणो ॥ १९४३ ॥ मंदोअरिति नामेण निमुणिअं सयलमेव मंतणयं । सगरस्स
कहइ गंतुं सो अ तया उक्कडो राया ॥ १९४४ ॥ चचावई संयंवरसहाए सो रायलक्खणं तत्तो । महुपिंगो तद्वओत्ति
धाडिओ तेहिं सयलेहिं ॥ १९४५ ॥ सिरिविण्हुरायतणओ तहय नरिंदस्स भायणेओ अ । जाओ अ सोमवंसे कन्ना
उण खरवंसीआ ॥ १९४६ ॥ इअ सवपयारेहिं आभजइ मह इमा तहावि अहं । अवमाणिओ इमेहिं सगरप्पसुहेहिं
रार्हिं ॥ १९४७ ॥ इअ सो पउडुचित्तो महुपिंगो कुणइ गाढ्यालतवं । मरिज्जं उप्पन्नो महकालडभिहाणओ भीमो ॥
१९४८ ॥ परमाहम्मिमज्जे सट्ठिसहस्साण अहिर्वई देवो । चित्तइ तत्तो सगराइ सव्वेवि हु दोग्गं नेमि ॥ १९४९ ॥
एत्तो सुत्तिमईए पसुजन्नपरूवणेण पन्वयओ । निवासिओ जणेणं तस्स सयासं गओ एसो ॥ १९५० ॥ खीर-
कयंवस्स अहं सीसो अज्झावयस्स तुह पिउणो । संडिओ नामेणं तुह अवमाणं निसामेअं ॥ १९५१ ॥ इत्थागओ निअ-
च्छह तम्हा मंताण अम्ह सामत्थं । जेहिं समत्थेमि इहं तुह पक्खमहं इअ भणेअं ॥ १९५२ ॥ सिक्खविज्जं च तयं देवं लोए

विउद्यए मारिं । चिविहे रोगे अ तओ संती पसुआइजनेहिं ॥ १९५३ ॥ पवयओ कुणइ जणो जायइ पउणो सुरस्स मायाए । संजायपच्चया तो सवेडवि हु पत्थिवा जने ॥ १९५४ ॥ उवसग्गनिवित्तिक्कए जलथलखहरनिएहिं कारंति । सगरनिवस्सवि सबो परिअणसंतेउरप्पमुहो ॥ १९५५ ॥ लेओ सविसेसं चिअ पीडिअइ बहुविहेहिं रोगेहिं । गंगाजउणाणं संगमम्मि तो सोवि तब्भीओ ॥ १९५६ ॥ अट्ठोत्तरं सहस्सं करेइ जन्नाण दिक्खिओ होउं । जीवेहिं बहुविहेहिं वयणेणं पवयदिअस्स ॥ १९५७ ॥ अन्नेसिंपि दिआणं पवयओ दक्खिणाइ बहु दविणं । दावेइ तेण लुद्धा तेजवि पसंसंति तं सबं ॥ १९५८ ॥ भित्तो नारयविप्पस्स अत्थि खयरो दिवायरो नाम । जन्नदुमुवहुविए जीवे सो तस्स पासाओ ॥ १९५९ ॥ रक्खइ हराविज्जणं नाउं एअं सुरोडवि जणोसु । सिरिउसहसामिपडिमं ठावइ विजाविघायत्थं ॥ १९६० ॥ दंसेइ विमाणगाए जन्नम्मि विणासिए सुरो जीवे । तो जन्नमया सग्गं वच्चंति जणाडभिम्भेइ ॥ १९६१ ॥ गोमेहाई बहवो जन्ना सबत्थ तो पय-
डुंति । ता जाव सग्गहेडं सगरो सुलसा य हुणियाइं ॥ १९६२ ॥ एवं अणारिअणं वेआणं पवयाउ उप्पत्ती । महुपिंगाओ तह चेव पिप्पलादाउ संजाया ॥ १९६३ ॥ विजाहराण धूआ परिणीआ नारएण किर तइआ । ताणनये पसूआ सोमसिरी संपयं एसा ॥ १९६४ ॥ तो जायवेण पढिआ वेआ दुविहावि तीए जिणणत्थं । जित्ता विवाहिआवि अ एसा तो तेण कम-
लमुही ॥ १९६५ ॥ भोगासत्तो सह तीए सो ठिओ तत्थ बहुअ दिअहाइं । अन्नदिअहम्मि वाहिं गामस्स निएइ मायाए ॥ १९६६ ॥ कयवंभणवेसं इंदआलिअं इंदसम्ममनामंति । बहुलोअपरिबुडं तो भणेइ सो जायववरिं ॥ १९६७ ॥ देमि तुह पवरविजं गिण्हइ तो सोडवि रयणिसमए अ । तं विजं जवमाणो सिविआइ चडाविओ तेहिं ॥ १९६८ ॥ अवहरिओ धुत्तेहिं

तत्तो ते लक्ष्मिखण सिबिआओ । उत्तरिऊणं कत्थइ गओत्ति तेहिंयि न हु नाओ ॥१९६९॥ तत्तो अ सन्निवेशे तिलसोमयनाम-
यम्मि संपत्तो । वसिओ अ बाहिरे देउलम्मि रयणीए वसुदेवो ॥१९७०॥ एत्तो अ कंचणउरे जिअसत्तू नवरओ सुयं गिद्धं । माणु-
समंसे सोदासनामयं कुणइ निविसयं ॥ १९७१ ॥ तो निवसइ गिरिविसमे महाबलो सो अ गाममाईसुं । रयणीए माणुसाइं
विणासिउं असइ मंसाइं ॥ १९७२ ॥ तत्तो तीए निसाए दुक्को सो सउरिणोडवि दुहुप्पा । जायं रणं महंतं निहओ तत्थेव
सो पावो ॥१९७३॥ निक्कटयीक्याइं गामाइं तेण सन्निवेशजणो । परितुडो सयलोडवि हु गोसे सम्माणए सउरिं ॥१९७४॥
दोएइ कण्णयाणं पंच सए ताओ निअयसत्ताए । काउं सयलगगामं गओ घरे सत्थवाहस्स ॥ १९७५ ॥ मित्तसिरिं नामेणं-
तस्स सुअं सइअं निमित्तेण । कमलदलदीहनयणं परिणइ सो अइसयगुणहुं ॥ १९७६ ॥ चिट्ठइ अ भोगनिरओ कइवयदिअहाइं
तो गओ पुरतो । नयरम्मि वेअसामे कहिअं केणइ तहिं एयं ॥१९७७॥ कविलो नामेण निवो इहत्थि कविला य तस्स वर-
धूआ । नेमित्तिएण काहिओ हिरिमंतनगे वरो तीसे ॥१९७८॥ तस्साणयणनिमित्तं पट्टविओ इंदयालिओ रणा । नामेण इंद-
सम्मो पत्तो तेणावि सो तत्थ ॥१९७९॥ किन्तु पण्डो कहमवि सुवइ एअं च संपयं रणो । तुरओ फुल्लिगवयणो जो दमइ
लहइ सो कविलं ॥१९८०॥ इअ सोऊणं सउरी फुल्लिगवयणं तुरंगमं दमिउं । परिणइ कविलं कइवयदिगेहिं पुत्तं च-से जणइ ॥
१९८१ ॥ कविलं नामेण तओ करिवरूवेण नीलकंठेण । नीलजसासंबंधाउ अवहिओ खेयरेणो ॥ १९८२ ॥ सुट्ठिपहारेण
हओ सो तं रत्नम्मि उज्झिउं नडो । सालशुहानयरीए पत्तो सउरीवि भममाणो ॥१९८३॥ माणवगनिहिप्पभवं धणुवेयं पाडिउं
तहिं राया । नामेण दुभगसेणो धूयं पउमावइं देइ ॥१९८४॥ तस्स य जुज्झं सह जेडुबंधुणा मगहसेणनामेण । संजायं

सोवि जिओ वसुदेवेणं निअयधूअं ॥ १९८५ ॥ नामेण आससेणं देइ तओ माणिऊण तं च चिरं । भद्विलनयरम्मि गओ
केणइ दिवोसहिवसेण ॥ १९८६ ॥ कयनरूवा रूअं कुणइ तहिं पुंडनामिआ महिला । चिड्डइ सल्लिअगोड्डीएँ सउरिणा
लक्खिउं एसा ॥ १९८७ ॥ परिणीआ अणुरत्ता पुंडो नामेण तीएँ वरपुत्तो । उप्पन्नो संजाओ राया एसो गुरुपयावो ॥
१९८८ ॥ अंगारगरखयेरेणं तत्तो कलहंसरूवछलणाए । अवहरिऊणं गंगाजलम्मि खित्तो तओ तरिउं ॥ १९८९ ॥ उत्तिन्नो
इलवद्धणनयरे हट्टम्मि सत्थवाहस्स । उवविट्ठो खणमेगं तस्सऽणुभावेण कणयस्स ॥ १९९० ॥ विढवेइ सयसहस्सं सो तं ना-
ऊण गउरवेणेयं । नेऊण घरे पूअइ भोअणआहरणवत्थेहिं ॥ १९९१ ॥ पुहईएँ सारभूअं रयणवइं नाम देइ से धूअं । सरओ
समागओ तो तीएँ समं विसयनिरयस्स ॥ १९८२ ॥ कणयरहं आरूढो ससुरेण समं महापुरे नयरे । इंदमहेपेच्छणत्थं गओ
पलोएइ पुरवाहिं ॥ १९९३ ॥ विउले पासाए तो स पुच्छए किं पुरं इहं अन्नं । एअंति ? तओ ससुरो पमणइ नरनाहधूआए
॥ १९९४ ॥ विहिओ संयवरामंडवो इमो आगया य नरनाहा । जाया सा अयडुतणुत्ति तेण ते पुणरवि निअत्ता ॥ १९९५ ॥
तत्तो जायवतिलओ जा वच्चइ इंदजट्ठिठाणम्मि । ता नरवङ्गो अंतेउरम्मि हाहारवं सुणइ ॥ १९९६ ॥ उम्मूलिऊण खंभं
हत्थी य समागओ तहिं एकं । गिण्हइ रायकुमारिं रहाउ कुविओ स कड्डुउं ॥ १९९७ ॥ मोयाविया य एसा विसंधुला सोरि-
णाऽवगूहेउं । पासाए नेऊणं सत्था विहियाऽणिलार्इहिं ॥ १९९८ ॥ पाविअसाहुकारो तत्तो नीओ अ ससुरयसमेओ । पुह-
ईएँ पसिद्धेणं बहुवित्थररिद्विकलिणं ॥ १९९९ ॥ सत्थाहकुबेरेणं नियगेहे ण्हायजेमिअविलित्तो । जाव ठिओ पल्लंके समागया
रायपडिहारी ॥ २००० ॥ रायपसायं से अप्पिऊण भणिओ इमीएँ जअतिलओ । सोमपभा सोममुही सोमसिरी नाम वर-

धूआ ॥ २००१ ॥ सिरिसोमदत्तरायस्स अत्थि सा किर सयंवरं वरिही । तो सच्चाणमहासुणिकेयलिमहिमागए देवे ॥
२००२ ॥ दंहुं जाईसरणं निष्कनं तीणं तो तआ गहियं । मोणवयं न जंपह एगेंते तो मए पुडा ॥ २००३ ॥ तीए भणिअं
देवो महिद्धिओ आसि सत्तमे कप्पे । भुत्ता य मए भोगा तेण समं पुव्वजम्मम्मि ॥ २००४ ॥ सो अन्नया मए सह कंठवि-
लगाए धायईसंडे । नंदीसरे अ गंतुं जिणजम्ममहम्मि विणिअत्तो ॥ २००५ ॥ जाव य रिद्धिमाणे पंचमकप्पे गओ स ता
झत्ति । पवणाहउव पइवो विज्झाणो मह नियंतीए ॥ २००६ ॥ सोअपरघसहिआया भमिआ सवत्थ तं गवेसंती । तत्तो
पुच्छामि अहं कुरुविसए केवलं एगं ॥ २००७ ॥ कत्थ गओ मह भत्ता इचाइ ? तओ कहेइ सो तत्थ । भरहे हरिक्कुलतिलओ
होही सो तं च पुण रत्तो ॥ २००८ ॥ होहिसि धूआ तत्तो इंदमहे हत्थिसंभमाओ तुमं । मोयावेळं स धीरो परिणिस्सह तं च
सवमहं ॥ २००९ ॥ जाईसरणेणिहिं जाणं परिणेमि तेण नो अन्नं । एयं मएवि रत्तो कहियं तेणवि मिसं काउं ॥ २०१० ॥
वीसल्लिया नरिंदा करिसंभममोगयाउ पुण इहिं । संजायपचओ पत्थिवोऽवि तुह देइ निअधूअं ॥ २०११ ॥ तो सउरिणावि
एसा परिणीया रहसमाणं पुण तीए । भुंजंतो विसयसुहं सुमारइ न हु अन्नरमणीओ ॥ २०१२ ॥ नयरं च सुवन्नाभं वेअहुं
दाहिणाणं सेहीए । चित्तंगयचिवत्तणओ माणसवेगो तहिं खयो ॥ २०१३ ॥ सोमसिरी अवहरिया इमेण सउरिस्स सुह-
पसत्तस्स । भणिआ य निअयवहिणी वेगवई तेण जह एसा ॥ २०१४ ॥ तह कहवि भणसु जह नो विवज्जए भयइ इत्थ मं
सुअणु ! । भणिआ य तीणं एसा नेच्छइ तं कहवि हु मुसीला ॥ २०१५ ॥ गाढो अ सहीभावो सह वेगवईए तीणं संजाओ
। अह सउरिविरहपरवसमणाए तह उल्लुअत्तेण ॥ २०१६ ॥ सा वेगवई भणिआ आणसु मह हिययवह्छं सउरिं । एत्थंपि

कहवि तत्तो अविउत्ताओ अ चिह्नामो ॥ २०१७ ॥ ता वेगवई गंतुं सउरिं जा निअइ सकसमरूवं । सोमसिरिसोअविहुरं ता विद्धा मयणवाणेहिं ॥ २०१८ ॥ को सरसफलं चिरभुक्खिओऽवि लद्धण देइ अन्नस्स । किंतु कहं कुलकन्ना सेवइ पुरिसं अपरिणीया ? ॥ २०१९ ॥ इअ चित्तिऊण एसा तत्थुप्पन्नाएँ निअयबुद्धीएँ । कयसोमसिरीरूवा चिट्ठइ गंतूण उज्जाणे ॥ २०२० ॥ दिट्ठा य जायवेणं अवहरणदिणा चउत्थदिअहम्मि । तत्थ भमंतेण तओ पिएँ ! किमेअं भणइ तुट्ठो ? ॥ २०२१ ॥ तुह लाभत्थं पिअ ! किंपि इच्छिअं आसि देवयाण मएँ । मोणवएणं तो एत्थ अच्छिआ तिन्नि दिअहाइं ॥ २०२२ ॥ एत्थ य किंपि विहाणं अत्थि इमं जेण सह मएँ इण्हि । पुणरवि पाणिग्गहणं कायवं तं तओ सउरी ॥ २०२३ ॥ कुणइ पहिट्ठो तत्तो कयलीहरयम्मि सयलदिअहंपि । पीयसुरयाइं तत्थवि ठिआइं अइइप्पसत्ताइं ॥ २०२४ ॥ तत्तो निअयगुणेहिं अक्खित्ते तम्मि अन्नदियहम्मि । पयडीहोउं तीएँ कहिओ सयलोऽवि वुत्तं तो ॥ २०२५ ॥ अह तीएँ खयरीएँ सह चिट्ठइ जाव विसयसुहसत्तो । तो अन्नदिणे हरिउं माणस्सवेगेण खयरेण ॥ २०२६ ॥ गंगासलिले खित्तो विज्जासाहणकएँ तहिं खयरो । आसी अ चंडवेगो खंधे पडिओ इमो तस्स ॥ २०२७ ॥ तो तेण पहिट्ठेणं भणिअं विज्जा महायस ! इआणिं । सिद्धा तुज्झणुभावेण वरसु किंचिवि वरं तम्हा ॥ २०२८ ॥ तो सउरीवि हु मग्गइ विज्जं आगासगामिणिं तेण । दिन्ना य इमा सउरीवि साहएँ कणगखलनगरे ॥ २०२९ ॥ दिवाहरणा वररूवधारिणी खेअरी तओ एक्का । विज्जव मुत्तिमंता समागया सा य वसुदेवं ॥ २०३० ॥ घेत्तूण गया वेअड्डुपवएँ अमिअधारनयरम्मि । नामेण मयणवेगा एसा निअवंधुणा तत्थ ॥ २०३१ ॥ दिन्ना य दहिमुहेणं परिणीया सउरिणा पहिट्ठेण । अणुरत्तो अ कयावि हु तीएँ तह बंधवेहिं च ॥ २०३२ ॥ भणिओ जायवतिलओ जह दिवित्तिलयं पुरं इहं अत्थि ।

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१३६॥

तं पालइ खयरिंदो तिसेहरो नाम तेणावि ॥२०३३॥ सुप्पगसुअरस हेउं एसा तुह पणइणी मयणवेगा । संपत्थिया न दिन्ना
पिउणा सिरिचिज्जुवेगेण ॥२०३४॥ तो वंधिऊण नीओ तिसेहराईहिं सो पिआ अम्ह । इह चिद्दामो अ वयं पलाइऊणा-
गया ताण ॥२०३५॥ ता कुणसु वंदिमोक्खं अम्हं पिउणो य गिण्हगु इमाइं । अम्हं कमागयाइं सरहस्साइं ममंताइं ॥
२०३६॥ अत्थाइं जेहिं जिप्पइ रिउवगो पुनमंतगहिइहिं । पुनाइं ताइं तुह चेव धीर ! न उणो उ अम्हाणं ॥२०३७॥
तानि चामूनि शस्त्राणि, तद्यथा—वंभसिरं नामत्थं अग्गेअं वारुणं च माहिंदं । जमदंडं ईसाणं वायवं वंधमोक्खं च ॥
२०३८॥ सल्लुद्धरणं वणरोहणं च उच्छायणं च लोगस्स । हरणं च छेअणं जिब्भणं च सव्वथछेअं च ॥२०३९॥ एआणि
अ अन्नाणि अ दिन्नाणि सुभूमचक्किणा पुब्बि । ससुरस्स मेहनायस्स गिण्हए जायवकुमारो ॥२०४०॥ तो दहिमुहपमुहेहिं
परिअरिओ खेअरेहिं संचलिओ । संपत्तो अ खणेणं दिवितिलयपुरम्मि वसुदेवो ॥२०४१॥ खेअरवलाण दोण्हवि जायं समरं
तहिं महाघोरं । माहिंदत्थेण सिरं छेत्तूण तिसेहरनिवस्स ॥२०४२॥ मोयाविउं समप्पइ पुत्ताणं विज्जेवगमह सउरी ।
भुंजइ रअं तु सयं तत्थ समं मयणवेगाए ॥२०४३॥ जाओ अ अणादिट्ठी नाम सुओ महिअलम्मि विक्खाओ ।
सिद्धाययो देवे वंदेऊणं पिआएँ समं ॥२०४४॥ कइआवि सउरिणो आगयस्स पज्जालिअं पुरं सयलं । सुप्पनहीनामाए
भयणीएँ तिसेहरनिवस्स ॥२०४५॥ अवहरिऊण य एसो खित्तो रोहंमि नयरचाहिम्मि । जूअम्मि तत्थ जिणिउं कोडिऊण-
यस्स जयतिलओ ॥२०४६॥ चाएण देइ कुणइ अ विविहविलासे इओ अ नेमित्ती । रायगिहसामिणो कहइ तुज्झ तुज्झ एअस्स
पुत्ताओ ॥२०४७॥ होही मरणं तत्तो सउरी गहिऊण रायपुरिसेहिं । पव्वयसिहराओ मुक्को एत्तो वेगवइभजाए ॥२०४८॥

श्री नेमि-
चरित्रे
वसुदेव-
चरित्रं ॥

॥१३६॥

तित्थम्मि पंचनयिसंगमम्मि हिरिमंतनामए नीओ । नाह ! तुह वइयरो मज्झ साहिओ विज्झमार्इहिं ॥ २०४९ ॥ गयणं वंच्चतीए
कत्थवि अ मए विलंघिओ साहू । तेणिण्हिं विज्जाओ न फुरंती जंपिए तीए ॥ २०५० ॥ चिट्ठइ पिआएँ सहिओ आसने
तात्रासासमे सउरी । नइमज्झम्मि य कन्नं संजमिअं नागपासेहिं ॥ २०५१ ॥ पेच्छइ कयाइ एसो परिभममाणो तओ अ
करुणाए । वेगवइअणुमएणं मोआवइ बंधणाउ तयं ॥ २०५२ ॥ तिपयाहिणीकरेउं पणमइ कन्नावि जायवं तत्तो । भणइ अ
वेअड्डुगिरिंसि गयणवल्लहपुरे पुविं ॥ २०५३ ॥ आसि निवविज्जुदाढो जाओ वंसम्मि नम्मिनरिंदस्स । कइआवि तेण विहिआ
उवसग्गा कस्सइ मुणिस्स ॥ २०५४ ॥ ता तप्पक्खियखयराण हरइ विज्जाओ कुविअधरणिंदो । पुणरवि पसाइओ कहवि
भणइ सो रोहिणिप्पमुहं ॥ २०५५ ॥ मोत्तुं महंतविज्जं अन्नाओ साहिआ य होहिंति । रोहिणिपमुहावि सिज्झिंहंति किच्छेण
दिडेसु ॥ २०५६ ॥ साहुमहापरिसेसुं वंसे तो तस्स विज्जुदाढस्स । नामेण बालचंदो कन्नाज्हं इह महाविज्जं ॥ २०५७ ॥
साहंती संपत्ता एआवत्थं च दंसणे तुम्ह । सिद्धा सां महाविज्जा दिन्नं जीअपि तुब्भेहिं ॥ २०५८ ॥ तो वरसु वरं किंचिवि
तो भणिंयं सउरिणावि जइ एवं । वेगवइए विज्जाओ देसु तो सावि परितुट्ठा ॥ २०५९ ॥ वेगवइं गहिज्जणं उप्पइउं गयणव-
ल्लहपुरम्मि । संपत्ता सउरीवि हु तम्मि गओ आसमपयम्मि ॥ २०६० ॥ वेरग्गगया कइयावि आगया तत्थ पत्थिवा केई ।
जिणसासणम्मि कुसलो सउरी पडिबोहिउं तेजवि ॥ २०६१ ॥ गाहइ सामन्नं तो कयाइ सावत्थिपुरवरं पत्तो । एत्तो चिअ
रायगिहे पढमो पडिवासुदेवोत्ति ॥ २०६२ ॥ जो आसि आसगीवो नाहिअवाई अ तस्स य अमच्चो । हरिमस्सू नामेणं
पुविं जो आसि ते दोजवि ॥ २०६३ ॥ मरिउं किंपि सवइरा गंतूणं सत्तमाए पुढवीए । भमिज्जणं संसारं सावत्थीए नरिंदसुओ

॥ २०६४ ॥ सो आसगीवजीवो भिगद्धओ नाम होइ इअरो अ । सेढिस्स कामदेवस्स गोउले जायए महिसो ॥ २०६५ ॥
दिढो भिगद्धएणं छित्तो एको खुरो तओ तस्स । पुव्वजिअवेरवसा असुरो जाओ तओ मरिउं ॥ २०६६ ॥ नामेण लोहि-
अक्खो भिगद्धओ तम्मि चेव अवराहे । निविसओ आणत्तो पिउणा गेण्हेइ सामन्नं ॥ २०६७ ॥ केवलणाणुप्पचीए साहए
सोडवि लोहिअक्खम्मि । तत्थागयम्मि वेरस्स कारणं निवइणा पुट्ठो ॥ २०६८ ॥ जह अस्सगीवजम्मे नाहिआवइत्तणं न
परिचत्तं । एएण भणंतस्सडवि मज्झ तओ तप्पओसेण ॥ २०६९ ॥ एअस्स खुरो छिनो एत्थ मए तो निसामिउं धम्मं ।
संबुद्धो सम्मत्तं पडिवजइ लोहिअक्खसुरो ॥ २०७० ॥ सेट्ठीवि कामदेवो कारावइ तिन्नि देवहरयाइं । एकम्मि महिसरूवं
रयणमयं ठावए तिखुरं ॥ २१७१ ॥ मुणिवरमिगद्धयस्स य पडिमा वीअम्मि तइययम्मि पुणो । ठावेइ निअयपडिमं तत्तो
तं महिसयं तिखुरं ॥ २०७२ ॥ दइण जायवो कपि पुच्छए किं इमो तिखुरमहिसो ? । सो साहइ सबंपिहु वइअरमेअं कहि-
अणुवं ॥ २०७३ ॥ अन्नं च तेण कहिअं तस्स सेढिस्स कामदेवस्स । चिट्ठइ सेट्ठी इण्हि णामेणिह कामदत्तोत्ति ॥ २०७४ ॥
बंधुमई नामेणं धूआ तस्सत्थि रूवसंपन्ना । छत्तीसअगलेहिं अगालिअं कामदेवस्स ॥ २०७५ ॥ उग्घाडेही भवणं जो सो
तं परिणेहिइ इमं कहिअं । नेमिच्चिएण तत्तो सउरी उग्घाडिउं तंपि ॥ २०७६ ॥ जा मज्झम्मि पविट्ठो समागओ ताव काम-
दत्तोडवि । कामस्स वंदणत्थं पेच्छइ उग्घाडियं दारं ॥ २०७७ ॥ सउरिं च नेइ तुट्ठो घरम्मि परिणावए अ बंधुमईं । तत्थ
भिगद्धयवंसे इक्खागकुलुभवो राया ॥ २०७८ ॥ एणीपुत्तो नामेण अत्थि जणणी अ तस्स मरिज्जणं । जलणप्पहनागकु-
मारदेवघरिणी समुप्पन्ना ॥ २०७९ ॥ तीए आराहिआए एणीपुत्तस्स सइआ धूआ । जाया पियंगुसुंदरि नामा पुत्ताउ

अब्महिआ ॥ २०८० ॥ सा नागदेवयाए तीए पच्चक्कवभावमुवंगंतुं । दिण्णा सउरिस्स विवाहिआ य अह तीएँ सह भोए ॥ २०८१ ॥ वंघुमईएजवि तहा चिह्णइ खुंजंतओ अ सो सुइरं । एत्तो वेअड्डुनगे गंधसम्मिद्धम्मि नवरम्मि ॥ २०८२ ॥ खेयरराया गंधाररपिंगलो तस्स पवररूअधए । धूआ पभावईनाम अत्थि सा कहवि भममाणी ॥ २०८३ ॥ नयरम्मि सुवण्णाभे माणसवेगस्स संतिए पत्ता । उज्जाणे सोमसिरी तीए तओ पेक्खिआ तत्था ॥ २०८४ ॥ जाए अ सहीभावे निअ-
अवहरणाइसंभवं दुक्खं । सबं पभावईए सोमसिरी कहइ रुअमाणी ॥ २०८५ ॥ तत्तो पभावईए भणिअं आणेमि तुह पिअं एत्थ । दीहं नीससिज्जं सोमसिरी भणइ तो एअं ॥ २०८६ ॥ जह वेगवईएँ इसो आणीओ तह तुमंपि आणेसि । इअरीए तओ भणिअं सहि ! न सरित्थो जणो सबो ॥ २०८७ ॥ इअ भणिज्जण गया सा सावत्थिपुरीए सउरिपासम्मि । मोहेज्जणं सबं आणीओ सो खणेद्धेण ॥ २०८८ ॥ मिलिओ सोमसिरीए पन्नत्ती नाम तो महाविज्जा । दिन्ना पभावईए सउरिस्स तओ महा-
घोरे ॥ २०८९ ॥ संजाए संगामे माणसवेगाइसत्तुणो सबे । जिणिज्जण भिच्चभावं उवणीआ सउरिणा तत्थ ॥ २०९० ॥ तो रय-
णमयविमाणे सोमसिरीए समं समालहिउं । माणसवेगाइजुओ नयरम्मि महापुरे पत्तो ॥ २०९१ ॥ सिरिस्सोमदत्तरा-
यस्स मंदिरे चिह्णइ सुहं सउरी । खयरतिसेहरपुत्तेण सुपगेणं तओ एसो ॥ २०९२ ॥ काऊण तुरयरूवं अवहरिओ तो अ-
मुट्ठिधाएणं । प्हए अ तेण खित्तो गंगासलिले तमुत्तरिउं ॥ २०९३ ॥ आसमपयम्मि पत्तो पिच्छइ नारिं तहिं पवररूवं । कंठ-
गयअट्ठिमालं तो पुच्छइ तावसं सउरी ॥ २०९४ ॥ का एसा तो पभणति सोजवि जिअसत्तुराइणो भज्जा । धूआ य जरासंधस्स नंदिसेणत्ति नामेणं ॥ २०९५ ॥ परिवायेणेण एसा वसीकया सो अ मारिओ रत्ता । तस्सट्ठिआण मालं गलए धित्थण भम-

माणी ॥२०९६॥ गहिअव गहसएहिं समागया एत्थ संपयं कहवि । तत्तो अ वसीकरणं कमेण उत्तारिउं सउरी ॥ २०९७॥
पउणीकरेइ एयं नीओ जिअसत्तुणा सयधरम्मि । संपूइऊण सउरिं परिणावह केउमइनामं ॥२०९८॥ तो निअवहिणीं एसो
तीएँ समं जाव चिहुए तत्थ । ता डिंभगनामेणं पडिहारेणं समागंतु ॥ २०९९॥ भणिओ जिअसत्तू जेण जीविअं दिन्न-
मेत्थ धूआए । परसुवयारिं काउं वाहरइ तयं जरासंधू ॥ २१००॥ आरुहिउं पवरहे वच्चइ सउरी गओ अ मगहपुरं । वज्झो
आणत्तो तत्थ निवइणा पुच्छिए किमिणं ? ॥ २१०१॥ पभणंति रायपुरिसा कहिअं नेमिच्चिएण देवस्स । जो तुह धूअं सज्जं
काही सो सत्तुजणउत्ति ॥ २१०२॥ इअ कहिउं सत्थाइं जाव इमे उक्खिवंति वहणत्थं । ता पेच्छंताण पभावइए खयरीए
अवहरिउं ॥२१०३॥ गंधसमिद्धे नयरे पिउणो गंधारपिंगलनिवस्स । उवणीओ सो तेणवि तुट्टेण पसत्थदिअहम्मि ॥२१०४॥
काराविओ पभावइपाणिग्गहणं विसिद्धभोए अ । भुंजंतो तीएँ समं कयाइ सो सुप्पगेणेव ॥ २१०५॥ अवहरिऊणं खित्तो
नईए गोदावरीए तीरम्मि । तं उत्तरिऊण गओ कोछइरपुरम्मि तत्थवि अ ॥ २१०६॥ पउमरहरायतणयं पउमसिरिं
परिणए अ पउममुहिं । अवहरिऊणं तत्तोवि नीलकंठेण पक्खित्तो ॥ २१०७॥ चंपासरम्मि तत्थवि परिणइ धूअं नरिंद-
सच्चिवस्स । तत्तो अ सुप्पगेणं हरिउं गंगाजले खित्तो ॥ २१०८॥ तत्तो उत्तरिऊणं रणम्मि भमंतओ गओ पछिं । नामेण
जराकुमरी परिणीआ पछिनाहस्स ॥ २१०९॥ पुत्तं जराकुमारं जणयइ तीसे कयाइ निवधूअं । परिणइ अवंत्तिमुंदरि-
कणं तह स्सरसेणं च ॥ २११०॥ जीवजसं निवधूअं परिणइ तह पुरिसवेसिणिं कणं । इअ एवमाइआओ परिणिंतो राय-
धूआओ ॥ २१११॥ सउरी कमेण पत्तो अरिहपुरं नामयम्मि नगरंमि । तत्थ य रुहिरो राया मित्ता नामेण से भज्जा ॥

२११२ ॥ पुत्तो अ हिरण्णाभो धूआ नामेण रोहिणी तेसिं । रूवाइगुणग्धविआ कलासु कुसला जयपसिद्धा ॥२११३॥ विहिए
सयंत्रमंडवम्मि पिउणा य तन्निमित्तम्मि । सवेडवि जरासिंथाइ पत्थिवा आगया तत्थ ॥ २११४ ॥ मणिकणयमंडिएसुं
पासाएसुं तहेव मंचेसु । उवविट्ठा अणुकमसो सवे सम्माणिआ रत्ता ॥ २११५ ॥ वसुदेवोडवि हु आउज्जियाण मज्झम्मि वायाए
पणवं । बहुमंगेहिं विचित्तं अक्खिवमाणो सुराणंपि ॥२११६॥ सो अ निअरूववेसं परिअत्तेऊण संठिओ तत्थ । कीलापिअत्त-
णेणं उवलक्खिअइ न केणावि ॥ २११७ ॥ रहरंमलच्छिरोहिणिरूवाइं निअयदेहसोहाए । निज्जिणमाणी तो रोहिणीवि कयप-
वरसिंगारा ॥ २११८ ॥ तत्थागया पलोअइ पंकयदलीहराए दिट्ठीए । सवेडवि महीवाले समूसिए पिससहीकहिए ॥
२११९ ॥ भमरिअ अक्खुसुमेसु तेसु सा बंधए न निअदिट्ठीं । सउरी फुडक्खरेहिं वायइ एत्थंतरे पणवं ॥ २१२० ॥
तद्वथा-आगच्छसु भिगनयणे ! पेच्छसु निद्धाए निअयदिट्ठीए । तह संगमुअमणं समागयं जणमिमं एत्थ ॥ २१२१ ॥
अह जाव रोहिणी तं निएइ ता झत्ति तीए अक्खत्तं । चित्तं तह तेण जहा भिगिअ गोरीए अक्खत्ता ॥ २१२२ ॥ तस्स
सयासे वच्चइ विद्धा मयणस्स निसिअवाणेहिं । विस्संथुलं ठवंती पयाइं रोमंअसरीरा ॥ २१२३ ॥ रतुप्पलारुणेहिं करेहिं
सिअक्खुसुमनिम्मिअं मालं । कंठे तस्सज्वलंबइ अणुरायपवड्डिआणंदा ॥ २१२४ ॥ पेच्छ अहो एआए अहमाए तुड्डिओ इमो
वरिओ । मोत्तूण इमे सवेडवि पत्थिवे पवरगुणकलिए ॥ २१२५ ॥ इअ जंपता सवेडवि पत्थिवा कलयलंति संखुद्धा । निंदंति
केइ सउरिं केडवि हु कन्नं रुहिरमन्ने ॥ २१२६ ॥ तत्तो वसुदेवेणं रुहारेण य सह इमेहिं पारद्धे । संगामे संपत्तो खयरिंदो
दहिमुहो तत्थ ॥२१२७॥ वेगवईए माया अंगारवई अ आगया तत्थ । तीए धणुं तुणीरं देवयाहिड्डिअं दिन्नं ॥ २१२८ ॥

पवरो य र्हो तह दहिमुहेण सउरिस्स अप्पिओ तत्थ । आरुहइ इमो काऊण सारहिं दहिमुहं चेव ॥ २१२९ ॥ तत्तो सवल्लो रुहोरी वसुदेवोऽवि य इमाण आभिड्ढा । जायं रणं महंतं तत्तो भग्गम्मि रुहरिनिवे ॥ २१३० ॥ केवलउच्चिअ सउरी जुज्झइ एआण तो बले भग्गे । तेणेक्केणवि तत्तो सत्तुंजयनवररो कुद्धो ॥ २१३१ ॥ आभिड्ढो जअतिलयस्स तेण तस्सवि अ तो सकन्नाए । छिन्नाइं छत्तमउडाइआइं महपोरिसमएण ॥ २१३२ ॥ तत्तो अ दंतवक्को विहिओ ह्यपडिहओ तओ सल्लो । बद्धो जाय-वसीहेण संगरे ताण पच्चक्खं ॥ २१३३ ॥ तो मगहवई भीओ उच्छाहेउं समुद्धविजयनिवं । तत्थ निरूवइ तेणवि सह अइभीमं रणं जायं ॥ २१३४ ॥ अन्नोन्नं वाणाइं दोन्निऽवि खंडंति वाणलक्खेहिं । देहं पुण वसुदेवो न पहरए जेड्वंधुस्स ॥ २१३५ ॥ तत्तो चिराड सउरी निअनामालंकिअं सरं पवरं । पुव्वलिहिअं विसज्जइ पणमंतं जिड्वंधुस्स ॥ २१३६ ॥ ते दद्धुं तं पणवं महासरं विग्ग्हिओ तओ राया । वेत्तूण करे वाअइ जं लिहियं तत्थ त च इमं ॥ २१३७ ॥ तुम्ह कणिट्ठो भाया छउमेण विणिग्गओ पुरा आसि । वरिससयाओ पत्तो सो पणमइ तुम्ह वसुदेवो ॥ २१३८ ॥ हरिसेण अमायंतो अंगेसु तओ समुद्धविजओऽवि । ओयरइ रहवराओ मुंचइ इअरोवि निययरहं ॥ २१३९ ॥ पयपंकएसु तत्तो समुद्धविजयस्स लुठइ वसुदेवो । अवग्गूहिऊण सोऽवि हु चुंवइ सीसम्मि परितुट्ठो ॥ २१४० ॥ हरिं वंसजे विमोत्तुं कत्तो अबस्स पोसिं एअं ? । इअ परितुट्ठा सबे रुहरिनरिंदाइणो लोआ ॥ २१४१ ॥ परमाणंदेण तया परिणीया रोहिणी तहिं तेण । चिट्ठताण सुहेण य अन्नदिणे बालचंदाए ॥ २१४२ ॥ नामेण वणमई खेयरिति पट्ठाविआ समागंतुं । पमणइ सउरिं बद्धा जा पुंघिं नागपासेहिं ॥ २१४३ ॥ मोआविआ पट्ठु तुमइ सा वेगवईए परिगया तुम्ह । विन्नवइ बालचंदा आगच्छह एत्थ पसिऊणं ॥ २१४४ ॥ तत्तोऽणुन्नाओ जेड्वंधुणा सह

इमीएँ वसुदेवो । वच्चइ नयरम्मि अ गयणवच्छेहे वरविमाणेण ॥ २१४५ ॥ कंचणदाढो धूअं देइ तहिं तस्स बालचंदंति । वेगवइबालचंदाहिं परिगओ तस्स ठाणस्स ॥ २१४६ ॥ रयणमइयविमाणेणं अणेअविजाहरेहिं परिकलियो । गंतुं दहिमुह-
भगिणिं गेण्हइ भजं मयणवेगं ॥ २१४७ ॥ तो सीहदाढधूअं नीलजसं असणिवेगसुअसामं । गिण्हइ पियंगुसुंदरिवंधु-
मईओ अ सारत्थि ॥ २१४८ ॥ निवसोमदत्तधूअं महापुरे गेण्हए अ सोमसिरिं । इलवद्धणम्मि नयरे सत्थाहसुअं च
रयणवइ ॥ २१४९ ॥ भदिलपुरम्मि पुंडं जयपुरनयरम्मि आससेणं च । सालगुहा पउमसिरिं कचिलं तह वेअसाम-
पुरे ॥ २१५० ॥ वणिदुहिअमित्तसेणं अयललगामम्मि गिण्हए तत्तो । तिलसोयसणिवेसे गिण्हइ कण्णाण पंचसए ॥ २१५१ ॥
गिरितडगामे गिण्हइ सोमसिरिं वच्चए तओ चंपं । गंधव्वसेणभजं अमच्चधूअं च गिण्हइ ॥ २१५२ ॥ सुग्गीवजसोगी-
वाण पुव्वपरिणीअ दुन्नि धूआओ । तत्थेव गिण्हजणं गओ पुरे विजयखेडम्मि ॥ २१५३ ॥ सामं च विजयसेणं च गिण्हउं
गिण्हए अ केउमइं । पउमसिरिं कोल्लयरे तओ जरं पल्लिनाहसुअं ॥ २१५४ ॥ तत्तो य बंभिसुंदरिजीवजसासूर-
सेणपमुहाओ । वेत्तणं भज्जाओ रयणसुवण्णयसमिद्धाओ ॥ २१५५ ॥ उज्जोअंतो गयणं विजाहरेन्नपरिगओ सउरी । सोरिअ-
पुरम्मि पत्तो परमाणंदेण बंधूणं ॥ २१५६ ॥ वद्धावणयं विहिअं परमपमोएण जायवेहिं तओ । भज्जाहिं समं कीलइ सउरी कंसेण
य पदिट्ठो ॥ २१५७ ॥ अह कंसेणं एसो नीओ नेहेण महुरनयरीए । तत्थ य कीलइ निचं सुरो व कीलासहस्सेहिं ॥ २१५८ ॥
एत्तो अ भोजवंसे नयरीए निन्नगावईए उ । देवयनामो राया तस्स सुआ पवररूअजुआ ॥ २१५९ ॥ नामेण देवई
मोहकारिणी सुरवराणवि तओ सा । रिद्धीएँ जायवेणं परिणीया कंसवयणेण ॥ २१६० ॥ तल्लंमे अ महंतं वद्धावणयं पुरीएँ

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा-

भव-
भावना ॥

॥१४४॥

महुराए । पारद्धं कंसेणं तत्थ य लोए पमत्तम्मि ॥ २१६१ ॥ अइसुत्तओ महरिसी बंधू कंसस्स आगओ तत्थ । मइरामत्ता
य ल्हसंतनियंसणा सिल्लधम्मिह्हा ॥ २१६२ ॥ रणिरमणिवाहुवलया जीवजसा तमवगूहिं गाढं । कंठम्मि भणइ इअ एरि-
सम्मि अइगुरूपमोअम्मि ॥ २१६३ ॥ साहु कयं दिअर ! जमागओऽसि ता गीअवाइअं कुणसु । इच्चाइ भणंती जा न मुंचए कहवि
सा तत्तो ॥ २१६४ ॥ कुद्वेण मुणिवरेणं भणिअं पाविट्ठि ! जीए आणंदे । नच्चसि तं परितुट्ठा तीसे जो सत्तमो गब्भो ॥ २१६५ ॥
सो हणिही भत्तारं पियारं चिअ तुज्झ इअ समाइहे । मुणिणा सा झत्ति तयं भयंकपिरपीणथणवट्ठा ॥ २१६६ ॥ सोढं तं
मुणिवयणं साहइ कंसस्स सो अ भीअमणो । पत्थइ वसुदेवदेवईए सो सत्तमं गब्भं ॥ २१६७ ॥ तेणऽवि अमुणिअकज्जेण
देवईएवि अविइअत्थाए । पडिवन्नमिमं एत्तो य अत्थि नयरं मलयदेसे ॥ २१६८ ॥ भदिळत्तिलयं नामेण तत्थ बहुदविण-
कोडिसामी अ । नामेण नागदत्तो सेट्ठी सुलसा य से भज्जा ॥ २१६९ ॥ बालचणेऽवि तीसे कहिअं केणावि होसि तं निंदू ।
हरिणेगमेसिमह सा आराहइ सो अ परितुट्ठो ॥ २१७० ॥ तह कहवि कुणइ जह तुल्लवासरे देवईए सह गब्भो । होअइ इमीए
पसवो जायए एगसमयम्मि ॥ २१७१ ॥ तो मयपुत्ते तीसे संचारेऊण देवई पासे । देवइसुए अ सुलसाए अप्पए ते अ पुण
छ इमे ॥ २१७२ ॥ नामेण अणीअजसो पढमो वीओ अणंतसेणो अ । तइओ अ अजिअसेणो अणिहयनामो तह
चउत्थो ॥ २१७३ ॥ देवजससत्तुसेणो पंचम छट्ठा य रुववलकलिआ । सिरिवच्छंकिअवच्छा पाविअसप्पुरिसमाहप्पा
॥ २१७४ ॥ कंसोऽवि गिण्हिऊणं मयपुत्ते देवईए पासाओ । अफ्फालेइ सिलाए पावमई रुदपरिणामो ॥ २१७५ ॥ नाऊण
इमं ता देवईऽवि अइदुक्खिआ गमइ कालं । अह अन्नया य पासइ रिण्हाया सुमिणए सत्त ॥ २१७६ ॥ गय १ सीह २

श्रीनेमि-
चरित्रे
वसुदेव-
चरित्रं ॥

॥१४४॥

सिंहि ३ विमाणं ४ पउमसरं ५ उग्गमंतरविचिवं ६ । सत्तमयं च महद्धय ७ मह साहइ ताइं सउरिस्स ॥२१७॥ सो सुविणपाढयाणं साहइ तेऽवि हु कंति जह होही । भरहद्धचक्कवट्ठी पुत्तो एआए देवीए ॥ २१७८ ॥ तो सत्तमकप्पाओ चइऊण महिड्डिओ सुरो जाओ । गन्धम्मि देवईए पुत्तचाए दिणे तम्मि ॥ २१७९ ॥ अह वड्डुइ सो गन्धो पढमदिणाओ अ कंसपुरिसेहिं । रक्खि-
जंतो जत्तेण निअयसमयम्मि पुन्नम्मि ॥ २१८० ॥ आसोअअट्टमीए सियपक्खे सवणसंठिए चंदे । उच्चट्ठाणे य ठिए गहचक्के उड्डुहोराए ॥ २१८१ ॥ लणे सोमगहेहिं निरिक्खिए पावएसु अ गहेसु । एकारसम्मि ठाणे ठिएसु सवेसु राईए ॥ २१८२ ॥
सिरिवच्छंकिअवच्छं संपुन्नसमगलक्खणं पुत्तं । पसवइ देवी परिविहिअसयलभवणंतरुज्जोअं ॥ २१८३ ॥ भरहद्धवासिणीहिं देवीहिं कयम्मि स्रइकम्ममंमि । साहिक्खेवं तो भणइ देवई सदिउं सउरिं ॥ २१८४ ॥ किं मोल्लेणं कीआ कंसस्स दुरप्पणो अहं दासी ? । किं वा वट्ठा कत्थइ मोयविआ तेणइ ? देव ! ॥ २१८५ ॥ न य खेत्तगामजणिअं वेरं अम्हेहिं अत्थि सह तस्स । न य गोत्तिओ न दाई अम्हाणं सो वणिअजाओ ॥ २१८६ ॥ किं वावि हु अवरद्धं तस्सज्जेहिं ? निरत्थयं जेण । सो हणइ अम्ह पुत्ते लीलाए रंक्तणए व ॥ २१८७ ॥ तुमएऽवि नाह ! एवं उवेक्खिअं न गणिआ दुहत्ताइं । सइ साम-
त्थेऽवि जओ एक्कोऽवि न रक्खिअओ पुत्तो ॥ २१८८ ॥ ता करुणं काऊणं मज्झ पसायं च संपयं सामि ! । रक्खेसु इमं पुत्तं नेऊणं गोउले कहऽवि ॥ २१८९ ॥ नाऊण जुत्तिजुत्तं एअं सउरीऽवि कंसपुरिसेसु । सुत्तेसु सुअं गिण्हइ 'नमो जिणाणं' ति भणिऊण ॥ २१९० ॥ तत्तो अहिड्डियं देवयाहिं तं धरिअधवलसिअल्लं । वीइजंतं सह चामराहिं वरकणयमइआहिं ॥ २१९१ ॥ पजलमाणीहिं दीवियाहिं देवयविमुक्कुसुमोहं । महुराए गोउरे जाव नेइ पुत्तं च वसुदेवो ॥ २१९२ ॥ ता तत्थ निरुद्धेणं

दद्वृणं उगगसेगनरवइणा । परितुडुणं पुड्डो सवहं दाऊण जउतिलओ ॥ २१९३ ॥ किं अच्छेरयमेअं ? तत्तो सो भणइ एस
सो बालो । जो पत्तपोढभावो काही तं नरवरं एत्थ ॥ २१९४ ॥ किन्तु रहस्सं एअं पयासियव्वं कयाइ न हु तुमए । तत्तो
पुरओ गंतुं जउणनइं उत्तरेऊणं ॥ २१९५ ॥ पत्तो वसुदेवो गोउलम्मि तत्यवि अ नंदगोवइणो । भज्जाएँ जसोआए धूआ
जाया तहिं समए ॥ २१९६ ॥ ताण सुअं अप्पेउं तं धूअं गेण्हिऊण तो सउरी । अप्पेइ देवईए तो तं धेत्तण कंसनरा ॥
२१९७ ॥ उवदंसयंति कंसस्स सोऽवि अलिअं सुणिस्स संजायं । वयणंति मन्नमाणो अंगुलिअंगुड्डयनहेहिं ॥ २१९८ ॥ नास-
उडं दारेउं पभणइ एआए किमिह कायव्वं ? । अप्पेइ देवईए तेऽवि समप्यंति नेऊण ॥ २१९९ ॥ कण्होत्ति कयं नामं बाल-
स्सऽवि वारहम्मि दिवसम्मि । वड्डइ सुहेण एसो काऊणं किपि ववएसं ॥ २२०० ॥ तं अंतरंतरा देवईऽवि पेच्छइ कयाइ निअ-
पुत्तं । दड्डुं असरिसरूवं वाहिज्जइ हरिससोएहिं ॥ २२०१ ॥ चिंतइ किमन्नजम्मे विहियं कम्मं मए अभग्गाए ? । सुवणब्भ-
हिअगुणेणं जं एरिस नियअपुत्तेणं ॥ २२०२ ॥ चिट्ठामि विउत्ताडहं निक्कारणमेव तो थणं दाउं । कण्हस्स जसोआए तमप्प-
यंती अरूअमाणं ॥ २२०३ ॥ भणइ जसोए ! धन्ना सि जीएँ तुह एरिसो सुओ जाओ ! रक्खिजंतो तो देवयाहिं वड्डइ तहिं
कण्हो ॥ २२०४ ॥ सुप्पनहीधूआओ पूअणिसउणीओँ अनया तत्थ । सउरिविणासिअमाउलयवेरमणुसंभरंतीओ ॥
२२०५ ॥ तत्थागच्छंति तओ विरहं नेऊण विसविलित्तथणे । पक्खिवइ कण्हवयणम्मि पूअणा कुणइ सउणी उ ॥ २२०६ ॥
वेउविअसगड्डुगं किण्हं किर तम्मि अभिरमेमाणं । हंतुमणा तो भीमं विसं सइं कुणइ एस ॥ २२०७ ॥ किण्हं रक्खंतीए
खयरीओ देवयाए सयडेणं । तह निहयाओ दोब्बिऽवि जह पंचत्तं उवगयाओ ॥ २२०८ ॥ दड्डुं चुन्निअसगडं मयाओ खय-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥१४७॥

रीओ तत्त्व मिलिआओ । तुट्टाओ गोवीओ कण्हं चुवंति वयणम्मि ॥ २२०९ ॥ अह रिंखिउं पवत्तो भममाणो सो अ भस-
यगोवीणं । महिअं मंथंतीणं पियइ तहा सप्पिखीराइं ॥ २२१० ॥ तत्तो अ जसोआए उअरपएसम्मि उक्खलेण समं । वड्ढो
दामेण तओ जाओ दामोअरो एसो ॥ २२११ ॥ एत्थंतरम्मि पत्तो सुप्पगखयरस्स नंदणो तत्थ । सरिअपिआमहवेरो
अज्जुणनामे महारुक्खे ॥ २२१२ ॥ अवरोप्परमासन्ने जमलेणं संठिए विउव्वेइ । उक्खलविलगगकण्हं नेऊणं ताण मज्झम्मि
॥ २२१३ ॥ जा पारद्धो हंतुं ता सोऽवि हु देवयाए तह पहाओ । जह भग्गज्जुणरुक्खे पडिओ धरणीए गयपाणो ॥ २२१४ ॥
तो जमलज्जुणरुक्खा कण्हेणं मोडिआ हओ सत्तू । इअ उच्छलिओ सद्दो सवत्थ तओ य वसुदेवो ॥ २२१५ ॥ सगढस्स
चुन्नणं मारणं च सउणीए पूअणाए उ । सुप्पगसुअस्स य तहा जमलज्जुणमंजणं चेव ॥ २२१६ ॥ निसुणइ कण्हेण कयं तत्तो
कण्हस्स रक्खणट्ठाए । बलवंतं बलदेवं रोहिणिजायं निअयपुत्तं ॥ २२१७ ॥ मुंचइ कण्हसमीवे अवरोप्परदंसणे अ एआणं ।
सा काऽवि होइ पीई अन्नत्थ न संभवो जीए ॥ २२१८ ॥ सद्दईगणियंताओ गिण्हए रामसन्निहाणम्मि । वावत्तरिं कलाओ
कण्हो विमलाओ अचिरेण ॥ २२१९ ॥ नीलुप्पलदलसामं कण्हं दट्ठुण तत्थ गोविअणो । लायन्नविन्दुसंदोहनिम्मिअं विम्ह-
यमुवेइ ॥ २२२० ॥ लायन्नपूरिअतणू जह जह वड्डुइ गोउले कण्हो । तह तह भिंदइ वाणेहिं वम्महो गोविहिअयाइं ॥
२२२१ ॥ जह जह तप्पहरपरवसाउ जायंति तरुणगोवीओ । वच्छत्थलेण तह तह कण्हं थणभरकिलंतेण ॥ २२२२ ॥ आलि-
गंति जहिच्छं मुअंति गिण्हंति तह य कीलंति । अणुरत्तमाणसाउ भमंति पुट्ठिं विलगाओ ॥ २२२३ ॥ तो तरुणगोविसहिआ
भमंति ते दोऽवि सुरहिगंधाइं । कुसुमसमिद्धवणाइं रम्माइं सुहेण कीलंता ॥ २२२४ ॥ नचंते गोविंदे हरिसेण बलम्मि गाय-

श्रीनेमि-
चरित्रे
पूतना-
दिवधः॥

॥१४७॥

माणम्मि । विअसिअमुहनयणाओ गोनीओ कुणंति तालरवं ॥ २२२५ ॥ बालो तरुणो विद्धो व रमणी पुरिसो व सो न गोह-
म्मि । जो कण्हकहानिरओ न दीसए गुणगणक्खित्तो ॥ २२२६ ॥

एत्तो अ सोरिअपुरे समुद्धविजयस्स नरवरिदस्स । सोक्खेण नरिंदसिं अणुहवमास्स कइआवि ॥ २२२७ ॥ पज्ज-
लिअमणिपईवे महल्लहल्लंतमोत्तिओचूले । उज्झंतपवरकसिणाऽगुरुम्मि वरसुरहिगंधेडु ॥ २२२८ ॥ वासभवणम्मि रम्मे सुअं-
धकुसुमोवयारसंकिणे । सुरसरिपुलिणपवित्थरमहरिहसयणीअपरिसुत्ता ॥ २२२९ ॥ सिवएवी वरभज्जा रिउण्हाया पच्छि-
माए रयणीए । पेच्छइ पमुइअचित्ता एए चउदस महासुमिणे ॥ २२३० ॥ गय-वसह-सीह-अभिसेअ-दाम-ससि-दिणयरं
झयं कुंभं । पउमसरं तह उयही विमाण-रयणुच्चय-सिंहं च ॥ २२३१ ॥ तो पडिपुद्धा दैवी तुट्ठा साहइ समुद्धविजयस्स ।
सो भणइ पसत्थाइं देवि ! सुमिणाइं एयाइं ॥ २२३२ ॥ रायाहिरायभूओ तिलओ लच्छीण तुह महापुरिसो । भुवणब्भहिअ-
गुणोहो होही पुत्तोत्ति बुज्झामो ॥ २२३३ ॥ अहिणंदइ तो देवी पुणो भज्जुणो इमं वयणं । भालनिहिअकरकमला परि-
तुट्ठा निअयहियएण ॥ २२३४ ॥ राया समुद्धविजओऽवि हरिसिओ सुहडकोडिपरिअरिओ । सामंतमंतिकलिओ अत्थाण-
सहाए उवविसिउं ॥ २२३५ ॥ कोट्टुइमार्हेनेमित्तिआण जा साहए इमे सुमिणे । उज्जोअंतो ता निअसरीतेएण दिसिवलयं ॥ २२३६ ॥
उवसमसिरिपरिंभणदुल्लिओ तवसिसीए सव्वगं । आलिंगिओ महप्पा पत्तो चारणसुणी एक्को ॥ २२३७ ॥ अब्भुट्ठिज्जण रत्ना
निवेसिओ आसणम्मि निअयम्मि । नमिज्जण भावसारं पुरओ तो तस्स उवविसिउं ॥ २२३८ ॥ नेमित्तएहिं सद्धिं राया मत्थय-
निहित्तरकरकमलो । विणएण सुणिं पुच्छइ फलमेआणं सुमिणआणं ॥ २२३९ ॥ पसरंतदसणकिरणो तो कहइ सुणीवि ताण सुणि-

अत्थो । सुहजण्याए लोअस्स महुरंगमीरवाणीए ॥२२४०॥ अंगं सुमिणं च सरं उप्पायं अंतरिक्ख भोमं च । वंजण लक्खणमेव
य अट्टपयारं इह निमित्तं ॥२२४१॥ तत्थ य सुमिणनिमित्ते सामन्नेणं सुहासुहफलाइं ! बावत्तरि कहिआइं सुमिणाइं निमित्तनि-
उणेहिं ॥२२४२॥ तीस तहिं अपसत्था बायालीसं तु उत्तमा होति । बायालिसाए मज्झे तीसं भणिआ महासुमिणा ॥२२४३॥
ताणअवि मज्झे चउदस तित्थयराणं तहेव चक्कीणं । गब्भावयारसमए जणणीओ निअंति न हु अन्ना ॥ २२४४ ॥ सिस्वि-
सुदेवमाया पेच्छइ सत्तेव ताण मज्झम्मि । बलदेवाणं जणणी पेच्छइ चत्तारि वरसुमिणे ॥ २२४५ ॥ मंडलिअमायरो उण
चरमसररीराण तह य जंतूणं । पेच्छंति महासुमिणं एक्कं दो वावि जणणीओ ॥ २२४६ ॥ एआइं पुणो चउदस जह दिट्ठाइं
तुहज्जगमहिसीए । तह सेसनिमित्तेहिं नज्जइ नरनाह ! निच्छइअं ॥ २२४७ ॥ होही तुम्हाण सुओ वत्तीससुरिंदणयय-
कमलो । सुवणत्तयस्स सामी तित्थयरो परमपुरिसोत्ति ॥ २२४८ ॥ ता धन्नोअसि महायस ! तुमं धरे जस्स भवभयत्ताणं ।
सत्ताण परमसरणं होही तित्थंकरो पुत्तो ॥ २२४९ ॥ उववूहिज्जण इच्चाइ सुणिवरो हरिसनिब्भरमणेणं । नमिओ नराहिवेणं
समग्गसामंतकलिएण ॥ २२५० ॥ वच्चइ अन्नत्थ तओ राया गुरुहरिसपुलइअसरीरो । सिवदेवीए साहइ एअं सयलंपि सुणि-
वयणं ॥ २२५१ ॥ विअसिअतामरसमुही सोज्जणं हरिसनिब्भरा साअवि । तं नरवरेंदवयणं अहिणंदइ उत्तमंणेणं ॥ २२५२ ॥
तेत्तीससागराइं परमाउं पालिज्जण तो संखो । अपराजिए विमाणे भोत्तूण अणुत्तरसुहाइं ॥ २२५३ ॥ कत्तिअकिण्हाए बारसीए
पवरम्मि चित्तनक्खत्ते । तिहिं नाणेहिं समग्गो एइ सिवाएविग्गभम्मि ॥२२५४॥ चलिआसणो अ तत्तो सोहम्मचइ विआ-
णिउं एअं । उट्ठेइ आसणाओ हरिसेणंगे अमायंतो ॥२२५५॥ सत्तइ पए गंतुं होज्जण अभिमुहो हरिससंपुन्नो । तत्थ ठ्ठिओअवि

सक्तथएण ता वंदइ जिणं सो ॥२२५६॥ तो आगच्छइ इहयं सको जिणजणणिवासभवणम्मि । संथुणइ अ सिवाएविं गंभीर-
गिराए परितुडो ॥२२५७॥ धन्ना सि तुमं सामिणि ! सलाहणिज्जासि सयल्लुवणस्स । जीएँ तुह निअकुच्छीएँ धारिअं पुरिस-
रयणांनि ॥२२५८॥ दिन्नो तहप्पईवो सुवणत्तयभवणजणिअउज्जोओ । तिहुअणमवि उद्धरियं कुच्छीएँ जिणं धरंतीए ॥२२५९॥
तो तुज्झ पवत्तियतिहुअणाइं पयंपकयाइं पणमामि । तित्थयरहरी निअउअरकंदरे जं तए धरिओ ॥ २२६० ॥ पुत्तवईणं
पडो बज्झउ तुह चेव देवि ! सुवणम्मि । भवसायरबोहित्थं उअरम्मि जिणं वहंतीए ॥ २२६१ ॥ इअ थोऊणं तह संसिऊण
उअरम्मि जिणवरुप्पत्तिं । रयणनिहाणेहिं गिहं पूरेइ निरंतरं सको ॥ २२६२ ॥ पुब्बुप्पन्ना रोगाइआ य सवे उवदवा तत्थ ।
देसम्मि समुवसंता रिद्धिसमिद्धा मही जाया ॥ २२६३ ॥ गयतुरयरयणदाणुज्जएहिं राया समुदविजओऽवि । तित्थयरपभावेणं
पणमिज्जइ पत्थिवसएहिं ॥ २२६४ ॥ जह जह वड्डइ गन्धो संजणिअपसत्थपवरदोहलओ । तह तह आऊरिज्जइ सुहलायनेहिं
सिवाएवी ॥ २२६५ ॥ सावणसुद्धाए पंचमीए चित्तासु संगयमिअंके । रयणीएँ अद्धरत्ते पसवइ देवी सुहसुहुत्ते ॥ २२६६ ॥
पुब्बदिसा इव स्सरं पुत्तं निअतेअनासिअतमोहं । मरगयमणिसच्छायं विअसिअतामरसदलनयणं ॥ २२६७ ॥ सो नत्थि कोऽवि
सुवणत्तएऽवि अणुहवइ जो न तवेलं । सोक्खं नेरइओऽवि हु जिणजम्मे तयणुभावेण ॥ २२६८ ॥

तो आसनकंपिण सुणवि तत्थु, जायउ जिण लक्खणपुण्णसत्थु । अहलोअह अट्ट दिसाकुमारि, हरिसेण एंति निअयाहिगारि
॥ २२६९ ॥ जिणजणणि नमिवि तो चउदिसिंपि, संवड्डयपवणिण सोहयंति । सवत्थवि जोअणमेत्तु खेत्तु, कुवंति रेणुकयवरिहिं
चत्तु ॥ २२७० ॥ तो उड्डलोअदिसिदेवि अट्ट, तं सिंचहि मेहिण मणि पहिट्ट । पोरत्थिमरुअगह दिसिक्कुमारि, संपत्त अट्ट

सायंसधारि ॥ २२७१ ॥ तो दाहिणरुअगह अहु देवि, भिंगार ठंति करयलि करेवि । पुणु पच्छिमरुअगह अहु पत्त, तहिं ठंति घरवि विअण पवित्त ॥ २२७२ ॥ तो उत्तररुअगह देवि अहु, चामर धरेंति आवेवि लहु । अह विदिसिरुअग चउ दिसा-
कुमारि, विदिसीसु ठविसु पईवधारि ॥ २२७३ ॥ अह मज्झिमरुअगह निवासिणीउ, चउ दिसिक्कुमारिं सुनिअंसणीउ । जिणनाहनालु
कप्पिनि पवित्तु, विअरायि खिवंति रयणेहिं जुत्तु ॥ २२७४ ॥ हरिआलपीढु तस्सुवरि ताओ, विअरंति भत्तिभाविअमणाओ ।
तो जम्मणघरह पुरिस्थिमेण, दाहिणेण तहेव य उत्तरेण ॥ २२७५ ॥ कयलीहराईं सुमणोहराईं, चउसालयमंदिरसंजुआईं ।
वररयणमइअसीहासणाईं, कुवंति ताओ वेउविआईं ॥ २२७६ ॥ तो दाहिणकयलीहरि जिणिंदु, सिवएवि सहुं भवणगइंदु ।
अब्भंगिवि उवडिवि देहि, तो निति पुव्वकयलिहरिगेहि ॥ २२७७ ॥ गंधोदय तह पुप्फोदएहिं, सुद्धोदएहिं सुसुअंधएहिं ।
पहावंति जणणि जिण मंगलेहिं, भूसंति तत्थ वरभूसणेहिं ॥ २२७८ ॥ तो उत्तरिकयलीहरि नयंति, गोसीसु पवरचंदणु दहंति ।
बंधंति रक्खणोड्डलिअ ताण, परिरक्खियसयलजयत्तयाण ॥ २२७९ ॥ तुहुं पव्वयाउ भव इअ भणंत, रयणुप्पलवायहिं सवणपन्त ।
इअ पव्वणविलेवणभूसणेहिं, सक्कारवि जणमणतोसणेहिं ॥ २२८० ॥ निवत्तिवि सयलुवि रक्खकम्मु, इच्छंतिहिअमरसुरसिद्धिसम्मु ।
सिवदेवि जिण सहुं तो निति ताओ, वासहरि मणोहरि हरिसिआओ ॥ २२८१ ॥ छप्पणवि तो तहिं दिसक्कुमारि, गायंति उ
विहिहिं जिण जिआरि । इअ सयलक्कुमारिहिं विविहपयारेहिं सइक्कम्मि विहिअइ जिणह, सोहम्मसुरिंदइ नयसुरविंदइ होइ कंणु तो
आसणह ॥ २२८२ ॥ ओहिनाणेण तो नायजिणजम्मणो, झत्ति परिचत्तरयणमयसीहासणो । पयाईं सत्तहु गंतूण तो हिड्डउ,
महि ठिओ णमिअ लगंत करमत्थउ ॥ २२८३ ॥ जिणह पणमेवि सिरि विहिअकरसंपुडो, भणइ सक्कत्थयं वयणमण संजुडो ।

करिवि गुणगहणु जिणवरह सुरसामिड, हरिणगम्मेसि आणवइ गयगामिड ॥२२८४॥ सोवि वाएइ जोअणमुहं सुहमणो, सुणइ धंटं सुधोसं जहा सुरयणो । तीए पडिसइसम्मइरहसुड्डिओ, सेसधंटागणणं रवोडणिट्ठिओ ॥२२८५॥ सग्गि सयलेडवि सो जाव उज्जंभिड, देवदेवीअणो ताव मणि विम्भिड । तक्खणुप्पन्नसंखोहविवक्खंभणं, भासि हरिणाणणो तयणु जिणजम्मणं ॥२२८६॥ इअ समायन्निज्जणं तओ सुरयणा, सेसकज्जाइं मोत्तूण हरिसिअमणा । केडवि करितुरयनरमथरपड्डिआ, अवरहरिहरिणसइलसिहिंसंठिआ ॥२२८७॥ अन्नि केडवि कुंजरह सरहवद्धासणा, सपरियासेसदिसितेअउभासणा । केडवि वरवइरसारं विमाणं गया, विहिअसिंगा-
रवहुअच्छरापरिया ॥२२८८॥ अवरि मणिजाणजंपाणमारूढया, देववग्गा समग्गावि संवूढया । तयणु मणिथोरथंभावलीसो-
हियं, पसरिआसेसदिसिवलयउज्जोययं ॥२२८९॥ किंकिणीमुहलधयमालिआमंडिअं, भुवणलच्छीए तं भुयहिं अवरुंडिअं (देवसा-
माणिय लोयपालाणिय, अग्गमहिसीण ठिय जंभि वरआसणय) ॥२२९०॥ जंबुदीवप्पमाणं विमाणं वरं, कारवेज्जण पूरंतु गयणं-
तरं । तत्थ आरुहिवि सहसक्ख संपड्डिउ, देवगणपरिवुडो जिणवरुक्कंठिउ ॥२२९१॥ दाहिणिह्छम्मि रइकरगसेले तओ, संखिवंतो
विमाणं सइ ठितउ । खणिण संपत्तु जिणभवणि आखंडलो, विहिअजिणजणणिअइपवरथुइमंगलो ॥२२९२॥ ठविवि पडि-
विंबु दाज्जण अवसोअणिं, गिण्हए जिणवरं भुवणच्चितामणिं । इअ करयल ठविवि मण परिभाविवि जिण अणंतगुणु भत्तिभरि,
कयपंचहिं रूविहिं पवरसुरूविहिं नेइ सकु सुरगिरिसिहरि ॥२२९३॥ पंडुसेलायलि खीरसमउज्जलि, कयकुसुमुक्करि गयरयनिम्मलि ।
फारफुरंतरयणसिंहासणि, सक्के निरमीणि अंकसंठिअजिणि ॥२२९४॥ आसणकंपु मुणिअ जिणजम्मण, ईसाणिंदपमुह हरिसिअ
मण । आगय सयलडवि तत्थ सुरेसर, ठिअ निअनियसुरयण अग्गेसर ॥२२९५॥ जोइसवंतरभवणनिवासिअ, आगय सुर असं-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१५३॥

स्व तर्हि हरिसिअ । धरिहिं केजवि जिणवर सिअपत्तइ, धरहिं केजवि जिणवरसिरि छत्तइ । ढालहिं चामर केइ सुपइन्नइ, धूव-
कडुच्छुय लावइ केइजवि ॥ २२९६ ॥ केजवि सुराहिव दप्पणु लेइवि, करयल कलसा केजवि ठवियवि । बलि जिणिंदह अगगइ
सुहमण, अग्नि पढंति सजलघणनिस्सण ॥ २२९७ ॥ गावहिं केजवि तिअस केजवि नच्चहिं, केजवि सुर सुकुसुमुकर सुंचहिं ।
करहिं केजवि गलगजितअ बंधरु, तह हयहेसिउ रवभरि अंवरु ॥ २२९८ ॥ इअ नेमिजिणंदह पणयसुरिंदह सक्कुस्संगनिवेसिअह,
अगगइ सुरभत्तिहिं नियनियसत्तिहिं सेव करहि हयहम्महह । अह वियसंतवयणसयवत्तिहिं रोमंचुगमपयडिअभत्तिहिं कुसुमंजलि
उक्खित्त सुरिंदिहिं, नच्चिर अमरविलासिणिविंदिहिं ॥ २२९९ ॥ पारियायतरुमंजरि मंडिअ, उप्पलंकंचणारदलंचंडिअ । मलि-
अमालइमउलीहि मीसिअ, चंदणकप्पूरागरुवासिय ॥ २३०० ॥ कुरुवयमरुअयवहुसेवन्तिय, चंपयसयवियसिअपारन्तिय ।
गंधवित्तभमिरभमरावलि, सुंचहि तर्हि सुरवर कुसुमावलि ॥ २३०१ ॥ इअ-वरकुसुमंजलि विअलिअरयमणि नेमिजिणंदह
कमजुअलि । मुक्किय सुरराइहिं गुरुअणुराइहिं जणिअहरिसि सुरयणि सयलि ॥ २३०२ ॥ एत्थंतरि अच्चुअसुरवइणा, आण-
त्तसयलनियतियसंगणा । आणंति तेजवि तो धवलपहं, खीरोयमहणवजलनिवहं ॥ २३०३ ॥ तह योक्खराइसायरविमलं,
दहतित्थकुंडसरिआण जलं । सुरपायवमंजरिसंचलिअं, आणंति चुण्णवसि(ण)हिं कलियं ॥ २३०४ ॥ पंडगवणसोमणसाइ-
गयं, हिमवंतपमुहठाणाणुगयं । सव्वोसहिसरिसवकुसुमभरं, आणंति तुअरमट्टिअनियरं ॥ २३०५ ॥ हरिचंदणचुब्रसुअंधगणं,
उवणंति सुरा ण्हवणत्थमिणं । इय सयलिहिं कयजिणसेवेहिं देविहि, तर्हि ण्हवणंगण आगमणु, अच्चुअसुरनाहिं हरिस-
मणाहिं पूरिउं दिट्ठउं सहु गयणु ॥ २३०६ ॥ विमलमणिमउडदिप्पंतसिरमंडलो, तयणु भत्तीए सयमंचु आखंडलो । पवर

श्रीनेमि-
चरित्रे
जन्मा-
भिषेकः॥

॥१५३॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥१५४॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
जन्मा-
भिषेकः ॥

॥१५४॥

आहरणवत्थेहिं सोहंतउ, फुरियमणिरयणकिरणोहभासंतउ ॥ २३०७ ॥ संगरक्खो सयरिसो ससामाणिओ, लोअपालेहिं सद्धिं सवेमणिओ । सत्त अणिएहिं अणिआहिवेहिं समं, उव्हंतो महतं मणे संभं ॥ २३०८ ॥ करिहिं उक्खिवइ निट्ठविअ भावारिणो, ण्हवणकजेण तित्थयरजिणनेमिणो । दित्तरुवं सहस्सं सहस्सं वरं, भिन्नभिन्नं सुकलसाण अट्ठोत्तरं ॥ २३०९ ॥ मणिमया एक्कि अने अ सोवन्निआ, कलस रेहति विबुहेहिं संवन्निआ । केडवि पुण सेअकलहोअ निम्माविआ, सुकयपुणेहिं सुरवरिहिं करि पाविआ ॥ २३१० ॥ कणयरुपुब्भवा कणयरयणामया, केडवि पुण रयणरूपेहिं निप्फन्नया । केडवि तवणिअमणिरयणसंपन्नया, केडवि पुण ताण मज्झम्मि मट्ठिअमया ॥ २३११ ॥ केडवि साहाविआ केडवि वेडविया, अब्भहिय अट्ठ सहस्साइं सव्वेडविआ । पवरभिगारआयंसगणसंजुआ, चंदणुदामकुंभा य सकडुच्छुया ॥ २३१२ ॥ पुप्फचंगेरियडलाइ थालाइणो, ण्हवणकालम्मि उक्खिवहिं सुरराइणो । तयणु हरिअंदणुप्पंकचच्चिकया, सुरहिसिअकुसुममालाहिं समलंकिया ॥ २३१३ ॥ अच्चुइंदेण सवायरं ढालिया, सुरहिवरकलसखलहरवुम्मालिया । इअ विहिअइ मज्जणि रंजिअसज्जणि अच्चुइंदिण सुरमहिओ, सिरिनेमि-जिणेसरु गुणअग्गेसरु रेहइ तहिं भवणब्भहिओ ॥ २३१४ ॥ एएण विहाणिण तो ण्हवेइ, पाणयकप्पेदुवि कलस लेइ । तो ण्हावइ जिणं सहसारनाहु, पक्खित्तविमलनीरप्पवाहु ॥ २३१५ ॥ तो सत्तमकप्पनिवासि सक्कु, जिणु ण्हवइ छिन्नसंसारचक्कु । अह लंतयकप्पह सामि हिट्ठु, अहिसिंचइ जिण गुणगणगरिट्ठु ॥ २३१६ ॥ ता वंभलोअपहु जिणवरिंदु, ण्हावेइ पणयसुरवरनरेंदु । माहेंदु तओ अ सणकुंमारु, ईसाण ण्हवइ तो सुरहंससारु ॥ २३१७ ॥ अह चमरपयु भवणवइ कसिण, ण्हावंति जिणिंदु विमु-क्कतमिण । अणुण्हवहिं पिसायाहिवइपमुह, वंतरगणनायग सुगइ समूह ॥ २३१८ ॥ पुणु चंदु ण्हवइ तह दिवसनाहु, जिणु

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥१५५॥

श्री नेमि-
चरित्रे
जन्मा-
भिषेकः ॥

॥१५५॥

नेमि निरुद्धमण्यपवाहु । इय विहिअमज्जणि भवभयभंजणि सेससुरिदिहि जिणवरह, सोहम्मगसामिउ सुराइइहिगामिउ जह
करेइ किचेमि तह ॥ २३१९ ॥ कय पंचरूउ ईसाणइंदु, उवविसइ अंककयजिणवरिंदु । तो कुंदुधवल चत्तारि वसह, वेउवइ
चउदिसि सक जिणह ॥ २३२० ॥ अह ताण अट्टसिगुब्भउ, उच्छवालवि सलिलधारउ वराउ । उड्डुसुहवरवीरप्पहाउ, एकह
मिलेवि निवडंति ताओ ॥ २३२१ ॥ मरगयसिलसच्छहि नेमिवच्छि, हारावलिव रेहंति सच्छि । तो ण्वहइ जेहवउच्चुअसुरिंदु,
तह सकुवि ण्हावइ जिणवरिंदु ॥ २३२२ ॥ तो सुरहिकसाईहिं चीवरेण, ल्हेइ अंगु सवायरेण । उवल्लिपइ पवरविलेवणेहिं,
भूसेइ वत्थवरभूसणेहिं ॥ २३२३ ॥ सुसुअंधिहिं सुरतरुसंभवेहिं, पूएइ असंखिहिं सुमणसेहिं । वजंतिहिं तो दुंदुहिगणेहिं,
पूरेजइ अंत्ररुप्पडिरेवेहिं ॥ २३२४ ॥ इअ भवभयगंजणु कुणहिं ज मज्जणु भत्तिभरेण विबुहाहिवति, तं सुरगुरुतुल्लवि मइमअ
सुल्लवि को वन्नइ जीहासउवि ? ॥ २३२५ ॥ अह सयलसुरनाह उब्भेवि निअ वाह नचंति सुपहिइनिअमणेण । संतुडरण-
झणिरमणिवलयथरहरिं अ महिवलयगुरुमुक्कए अ ॥ २३२६ ॥ भारु तुट्टंतवरहारजिणचरिअउ सुसमेयगायंतकलगेय अच्छेरउ ।
अच्छरह संधायसुहवयणकाय इंदण मज्झंति, नचंति मेरुम्मि पुण ॥ २३२७ ॥ कुणहिं कलगेउ जिणगुणेहिं अपमेउ, बहुजणिअ-
आणंदनचंतसुरविंदु, वरिसंति रयणेहिं सुर केइ कणएहिं ॥ २३२८ ॥ गंधड्डुनीरेहिं वरसुरहिं कुसुमेहिं, उक्किट्टुनाएहिं पडिसह-
सारेहिं । सुर केइ वगंति गय जेम्ब गजंति हय जिम्ब हिंसंति हरि जिम्ब निनायंति ॥ २३२९ ॥ वंदिव उदामुति पढंति
अभिरामु, सोहम्मसुराओ वड्डंत अणुराओ सिरिनेमिजिण थुणइ सुरलोउ सहु सुणइ ॥ २३३० ॥ तद्यथा—भवतरुभंगस-
मीरधीर ! गुणमणिनीरालय !, मीममोहकरिं कुंभतरुणकंठीरव ! माऽल्लय ! । अंवरविमलकलंकपंकवारिभरमहावल, चरणनीर-

रुहमिह ननामि तव देव ! कलामल ॥ २३३१ ॥ कलिकमलहिमपूर ! जडिमनिवडिमरविमंडल, केवलबुद्धिनिवासगेह !
भासुरभामंडल ! गुणगणधाम ! सुराम ! कामकंदलिविगुणानिल, मायावह्निसमूदाहदारुणदावानल ! ॥ २३३२ ॥ परमागम-
सुरसिंधुमूलकारणहिमगिरिवर ! सजलसंगनवनीरवाहसम ! सुंदरगुरुव ! सिद्धिकमलवरभसलसुकुलसंभव भवतारण !, वंदे
देव ! भवंतममलकमलागमकारण ! ॥ २३३३ ॥ चरणकरणकरुणोरुबद्धरसनिरसनिवारण, रामासंगविंगंचित्त ! करुणासंधारण !
अरणासंग ! निरीह निविडदभवद्धसुसंगम, करणतुरंगमरज्जुबंध ! बंधुरबद्धागम ! ॥ २३३४ ॥ जलरुहदलसच्छायचरण !
परिबुद्धिपरायण !, रागोरगगणगरुड ! लोभसागरपारायण ! कुनयकुसंगकुवासहार ! मच्छरनगदारण !, अंतरायपरमाणुनिव-
हरससंचयजारण ! ॥ २३३५ ॥ असमजरामयमरणवार ! मोहारिमहामह, हरविरिंचिहरीरमारचलसमरजयावह ! । किन्नरगण-
दंभोलिपाणिनरविसरमहत्तम !, तव शुवा (नमा)मि चरणारविंदमजरामरसत्तम ! ॥ २३३६ ॥ अमरनिरंतरसमवसरणभूमंडल-
सुंदर !, कुंदकुसुमदलधवलदंत ! वरवाणीडंबर ! मंदरवलरमणीयदेह ! गंभीरिमसागर !, सुगुणवित्तसम(भूम)मधिवित्त जय
जंतुदयावर ! ॥ २३३७ ॥ सोम ! सदय ! सुसमिद्ध ! सिद्ध ! संबुद्ध ! निरामय !, लीलाकेलिविलासदारुदव ! सिद्धिरमामय !
परमगरिमंसारसलिलसंचयसंतारण !, देव ! देहि भवविरहमखिलदंदोलिनिवारण ! ॥ २३३८ ॥ इतीन्द्राष्टकं समाप्तम् ॥

एवं संस्कृतवचनैः प्राकृततुल्यैः प्रमोदतः स्तुत्वा । जिनवरमरिणुनेमि पञ्चाङ्गं प्रणमति सुरेन्द्रः ॥ २३३९ ॥ इअ थोऊणं
सकौ नेमिजिणं नेइ जणणिपासम्मि । रयणसुवन्नाइनिहाणएहिं पूरेइ जिणभवणं ॥ २३४० ॥ जंबूपन्नचीओ नेअं जम्ममहसे-
सकरणिज्जं । वत्तीससुरिंदेहिं कयसकारं तथा नेमिं ॥ २३४१ ॥ दहुं पहायसमए समुद्विजयाइणो मणे तुट्ठा । अह वारसम्मि

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १५७ ॥

दिणे काऊण महूसवं गरुअं ॥ २३४२ ॥ वररिद्धुरयणमइअं जं नेमिं सुमिणए निअइ जणणी' पिअराइं रिद्धिनेमिप्पि तेण नामं निवेसंति ॥ २३४३ ॥ अहवावि अरिद्धाईं नट्ठाईं जं इमेण जाएणं । इट्ठो अ अरीणंप्पि हु अरिद्धफलसामलो वावि ॥ २३४४ ॥ ठावंति तेण नामं अरिद्धिनेमिप्पि जिणवरिदस्स । रुवेण य चरिएहिं आणंदिअसयलसुवणस्स ॥ २३४५ ॥ अह वट्ठइ सो भयवं सेविजंतो सुरेहिं पइदिअहं । पुन्नपरमाणुनिवहो व कीरमाणम्मि जिणधम्मे ॥ २३४६ ॥

इअ चिट्ठइ ताव जिणो सुहेण नेमी समुद्विजयधरे । एत्तो चिअ महुराए सो निछओ कहडवि कंसो ॥ २३४७ ॥ वसुदेवघरम्मि गओ कन्नं छिन्नगतासिअं तत्थ । कीलंतं निज्जायइ सुइरं सो बहुविगप्पेहिं ॥ २३४८ ॥ मीओ कंप्पिरदेहो गओ गिहे तत्थ कंप्पि नेमिप्पि । हक्कारिज्ज विरहे पभणइ जह सत्तमो गब्भो ॥ २३४९ ॥ जो देवईए सो मह सुणिणा कहिओ वहाय तं किमिह । सुणिवयणंप्पि अलीअं ? अहवा कन्नच्छलेणेसो ॥ २३५० ॥ वट्ठइ कोडविं मह रिज्ज ? किंवा परिचत्तिज्जण सो कहवि । नीओ अन्नत्थ इमं ? मं साहसु तो सुनेमिप्पि' ॥ २३५१ ॥ पभणइ न होइ अलिअं सुणिवयणं चिट्ठए य तुज्झ रिज्ज । किंतु न याणामि कहिं केहिं पुण जाणणोवाए ॥ २३५२ ॥ जो तुह अरिद्धवसहो दुद्धरिसो अइमहावलो दप्पी । परिभमइ तिवक्खिं गो निहणंतो भूअसंघायं ॥ २३५३ ॥ केसी य नाम तुखओ महावलो अइमयावहो दुट्ठो । चिट्ठइ थट्ठो तुह बंदुराए जंतूण खंयकारी ॥ २३५४ ॥ गरुअतणू जो अ खरो चिट्ठइ तह दारुणो अ जो मेसो । लोअस्स रिज्ज एए मुंचसु विंदारगवणम्मि ॥ २३५५ ॥ भममाणे जणमेए निहणंते जो महावलो हणिही' । सो तुज्झ रिज्ज अब्भोडवि अत्थि इह जाणणोवाओ ॥ २३५६ ॥ कंचणरयणनिवद्धं पहाणसिं गुग्गुवं महाचावं । विक्खायं सवत्थवि पूइअइ तुह पिअघरम्मि ॥ २३५७ ॥ जो कोडवि न सको गिणिहंउंप्पि आरो-

श्रीनेमि-
चरित्रे
कंसभवे
नैमिप्पि-
कोक्ताभि-
ज्ञानानि ॥

॥ १५७ ॥

विडं पूणो दूरे । जं भावि अद्धभरहादिवस्स नाणीहिं आइहुं ॥ २३५८ ॥ लीलाए तं चावं आरोवेज्जण मुट्ठिमज्झम्मि । जो काही सो अंतं तुह काही नत्थि संदेहो ॥ २३५९ ॥ सोज्जण इमं कंसो मरणभण्णाउलत्तणं पत्तो । संपूइउं विसज्जइ नेमितिं पभणए मंति ॥ २३६० ॥ जो सो अरिद्वसहो केसी तुरओ खरो अ मेसो अ । एए चउरोडवि हु पोसिज्जण कारेह बलवंते ॥ २३६१ ॥ अइरा गिण्हंति मयं जह एए तह करेसु तो सबे । मुंचसु परिभमाणे दुट्ठे विंदारगवणम्मि ॥ २३६२ ॥ चाणूरमुट्ठिगाविअ मछा सम्माणिज्जण तह कुणसु । जुज्झनिजुज्झे कुसला अइरा जह हुंति अइबल्लिणो ॥ २३६३ ॥ इय सो कंसो रिउणो विणा-सकयनिच्छओ तुरेमाणो । न लहइ रं न निदं न सुहं न य वेअए किंपि ॥ २३६४ ॥ निक्कारणं पि कुप्पह मारइ लोअं विणावि कजेण । अवमाणइ मंतिगणं दंडइ पगईउ अनिमित्तं ॥ २३६५ ॥ गहगहिअम्मि व कंसे तत्तो अंतेउरं पुरं सबं । तह जण-वओडवि सबो जाओ दूरं विरत्तमाणो ॥ २३६६ ॥ अप्पहिअ परहिअं वा कज्जाकज्जं च न सुणए कंसो । आसन्नमरणभावो चिदुइ निचंपि संकुद्धो ॥ २३६७ ॥ कण्होडवि रामसहिओ कीलंतो भमइ तम्मि गोट्टम्मि । सुइरं पुट्ठो वसहो कंसेणं मोइओ तत्थ ॥ २३६८ ॥ मयमत्तो सो बलवं ठिक्कियसहेण सयलगोवगं । वित्तासइ गोवियणं मारइ गेहाइं भंजेइ ॥ २३६९ ॥ तत्तो सवसहवच्छो सह गोविअणेण सयलगोवगो । वित्तासइइ इमेणं दिसासु पगओ पलाएउं ॥ २३७० ॥ पहणंति अ तं गोवा संकुद्धा लेट्टुलउडिघाएहिं । न गणेइ ते अ एसो मत्तगयंदो व परिकुविओ ॥ २३७१ ॥ (ग्रन्थाग्रं ३०००) इअ असमंजस-कारी दिट्ठो कण्हेण सो महावसहो । तो तयभिमुहो धावइ वारिजंतोडवि गोवीहिं ॥ २३७२ ॥ जो कोडिसिलं उक्खिवइ तस्स किं गणन मत्तगोमेत्ते ? । तो लीलाए सह तेण जुझए विविहमंगेहिं ॥ २३७३ ॥ पुच्छे धरिज्जण चिरं भामइ कोऊहलेण अह

पच्छा । कुच्छीएँ हओ सुडीए तह इसो जह मओ निहणं ॥ २३७४ ॥ पीणपओहरवच्छत्थलाहिं हरिसागयाहिं गोवीहिं ।
आलिगिजइ कहो पुणो पुणो पयडरागाहिं ॥ २३७५ ॥ तो वीअदिणे केसी तुरंगमो आगओ परिभमंतो । लंबुअरो विसमो-
द्धो (डो) गुरुदाढकरालमुहकुहरो ॥ २३७६ ॥ एसोडवि हु कण्हेणं खिविऊण मुहम्मि कोप्परं दुड्डो । लीलाए नित्थामो दुहा-
कओ जिनवत्थं वा ॥ २३७७ ॥ सलहिजंता हरिसिअमणेण तो गोवगोविवग्गेण । अण्णदिणे विंदारगवणं गया कण्हवलदेवा
॥ २३७८ ॥ जउणाए महासरिआए दुड्डजलयरगणाए विसमाए । कालिअनागो दिड्डीविसो तहिं वसइ दहनीरे ॥ २३७९ ॥
अवणीओ सो तत्तो कण्हेणं निअपभावसत्तीहिं । जलकीलाए कीलइ तो डिंमजुओ स निव्विघं ॥ २३८० ॥ अह अन्नदिणे
मेसं खरं च निहणंति कण्हवलदेवा । विंदारगवणमज्जे तत्तो कीलंति तुड्डमणा ॥ २३८१ ॥ अह निसुओ सबोडवि हु अरिड्डव-
सहाइमारणाईओ । कंसेण वइअरो सो तो बहिणिं सच्चभामिंति ॥ २३८२ ॥ चावस्स पूअणत्थं निरूविआ वीसणा य कारविआ ।
जो आरोवइ चावं तस्स इमं देमि निअवहिणिं ॥ २३८३ ॥ अद्धं तह रज्जस्स य चावारोहणमहो अ आरद्धो । सामंतरायमंड-
लियपागया आगया तत्थ ॥ २३८४ ॥ नामेण अणाहिड्डी पुत्तो वसुदेवमयणवेगाणं । सोरिअपुराओ सोऊणमेअमागच्छइ
तहिं सो ॥ २३८५ ॥ बलदेवस्स सयासे वसिउं रयणीए नंदगोड्डम्मि । मोसे य तेण कण्हो मगिजइ निअसहाउत्ति ॥ २३८६ ॥
दीन्निवि बलदेवेणं तेण समं रहवरम्मि आरूढा । जाव अणाहिड्डी वयइ ताव सो रहवरो तुंगो ॥ २३८७ ॥ निग्गोहमहापाय-
वसाहाए विलग्गिओ अणाहिड्ढिं । तो आदन्नं दड्डुं भग्गो कण्हेण सो रुक्खो ॥ २३८८ ॥ इअ बंधवसामत्थं दड्डुं उवगूहिऊण
बुंनेइ । तुड्डो अ अणाहिड्डी चावगिहे वयइ कहो जा ॥ २३८९ ॥ दिड्डं च तत्थ चावं सावि हु कणगणपहा मिअंकमुही ।

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १६० ॥

चकलपीणपओहरवच्छयला उन्नयनियंवा ॥ २३९० ॥ नामेण सच्चभामा दिट्ठा तत्थवि अ कंसवहिणीवि । दिट्ठिच्छोहसरेहिं
विंधंती कामिहिअयाइं ॥ २३९१ ॥ लीलए पलयंती कण्हं विअसंतलोअणा साजवि । विसमसरसरभल्लीहिं निहयं ताडिया
हिए ॥ २३९२ ॥ तत्तो अ अणाहिड्डी तं चावं देवयाहिं परिअरिअं । न तरइ दट्ठुपि तहवि धिट्ठभावेण गिण्हंतो ॥ २३९३ ॥
पडिओ धरणीए धसत्ति तं धणुं गिण्हए तओ कण्हो । लीलए समारोवइ देवयमुक्कं तयणुभावा ॥ २३९४ ॥ अह तं अणन्न-
सरिसं चरिअं एअस्स पेच्छिउं लोओ । सबोजविहु हरिसिअइ विसेसओ सच्चभाममत्ति ॥ २३९५ ॥ तत्तो अ अणाहिड्डी कण्हं
वेचूण वच्चए तत्तो । पिउणो सजरिस्स घरे तो कण्हं मुंचइ दुवारे ॥ २३९६ ॥ एगागी गंतूणं साहइ जणयस्स जह मए चावं ।
आरोविअं तओ सो परिक्खविओ पभणए एयं ॥ २३९७ ॥ केण उ तं आणीओ इहयं कालेण कड्डिओ नूणं । मारिअिहिसि
असंसयमिण्हि कंसेण इअ सोउं ॥ २३९८ ॥ भीओ सो मोत्तूणं कण्हं गोट्टम्मि अप्पणा य गओ । सोरियपुरम्मि पुणरवि
समुद्विजयस्स पासम्मि ॥ २३९९ ॥ जाओ अ लोअवाओ सबत्तो नंदगोवतणएण । किर देवयपरिगहिअं चावं आरोविअं
हरिणा ॥ २४०० ॥ तत्तो जायपओसो कंसो कण्हस्स घायणनिमित्तं । मंचुसवं महंतं घोसावइ महुरनयरीए ॥ २४०१ ॥
बंधावेइ अ मंचे मल्ले सदावए तहिं बलिणो । निसुअं च मल्लजुअं तं कण्हेणावि गोट्टम्मि ॥ २४०२ ॥ तो भणिओ बलदेवो
वच्चाओ तत्थ पेच्छणनिमित्तं । अब्भुवगमिअं तेणजवि तओ जसोअं भणंति इमे ॥ २४०३ ॥ ण्हाणं करेसु पउणं जा कुणइ
इमावि अज्जजवि न ताव । तो निहुसरवणेहिं बलदेवेणं इमा भणिआ ॥ २४०४ ॥ न मुणेसि दासिभावं न अप्पणो मुणसि
नीयजाइं च । सिग्घं न कुणसि जं भणिअमह सोउं च तं कण्हो ॥ २४०५ ॥ रुट्ठो मणम्मि जणणीए परिभवे दोजवि

श्रीनेमि-
चरित्रे
कृष्णवृत्ते
सत्यभामा-
वरणं ॥

॥ १६० ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १६१ ॥

पहाणकजेण । बहुगोवविंदकलिआ समागया जउणसरियाए ॥ २४०६ ॥ तो नंगलिणा भणिओ कण्हो किं वच्छ ! दीहनि-
स्सासो । दीससि तह अच्चंतं दुम्मणहियओ तुमं अज्ज ? ॥ २४०७ ॥ सो आह मह समक्खं जणणी निब्भत्थिया तए जं च ।
तुह सरिसाण न जुज्झइ सयावि आराहिअगुरूणो ॥ २४०८ ॥ कंसेण समं वेरं जाणाविज्जउ इमो जओ एस । समओत्ति
इअ मणे चित्तिज्जण तो पभणए रामो ॥ २४०९ ॥ तुह जाणावणहेउं ते किंपि मए भासिआ तहा जणणी । न उण पओसेणं
वच्छ ! तं च नायवमिह एवं ॥ २४१० ॥ तुम्ह जसोआ जणणी न होइ न हु जणओ । देवयनरिंदितणया
जणणी तुह देवई वच्छ ! ॥ २४११ ॥ सोहग्गनिही भुवणम्मि पायडो जायवुत्तमो सुहडो । अमरनरखयरपणओ जणओ तुह
कण्ह ! वसुदेवो ॥ २४१२ ॥ गोवग्गपूअणछलं काऊणं जा य एइ तुह पासे । मासे मासे नयणागंयसुआ तुज्झ वयणम्मि ॥
२४१३ ॥ थणदुद्धं खिवइ सया भुंचंती दीहरे अ नीसासे । तं देवईं वियाणसु जणओ उण चिट्ठइ इंहपि ॥ २४१४ ॥ अणुहवमाणो
लीलासुहाइं देवोवमाइं अहंयं तु । तुह चेव जेडुभाया मुक्को तुह रक्खणनिमित्तं ॥ २४१५ ॥ इअ सोऊणं कण्हो विम्हिअहिअओ
भणेइ वलदेवं । जइ एवं किं कज्जं निवसामो गोउले अम्हे ? ॥ २४१६ ॥ तत्तो वलदेवेणं अइमुत्तयमुणिवरस्स वयणाइं । छुब्भाइ-
विणासणपमुहवइअरो तस्स परिकहिओ ॥ २४१७ ॥ इअ सोऊणं विप्फुरिअगरुअकोवानलो भणइ कण्हो । मह वंधू जेण
हया तं जइ न हणामि अहमिण्हि ॥ २४१८ ॥ ता वालवुड्डइत्थीगुरुदीणनिवायगाण अहमगं । वच्चिज्जामि पइन्ना इअ
मह तुम्हाण पच्चक्खं ॥ २४१९ ॥ तो वलमदो आलिगिउं हरिं भुंविज्जण य सिरम्मि । भणइ पइन्ना तुह साहु वच्छ ! निहओ
अ-सो कंसो ॥ २४२० ॥ इअ काऊण पइन्नं कण्हो वलसंजुओ गओ गोठे । सउरीवि पडिविहाणे कुणइ वह् कणहरक्खवड्डा ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
कृष्णवृत्ते
रहस्य-
भेदः ॥

॥ १६१ ॥

२४२१ ॥ निअवंधुणो समग्गे हक्कारइ सिरिसमुद्दविजयाई । अक्कुराई य सुए समागया तेडवि हु समग्गा ॥२४२२॥ उवविट्ठा मंचेसुं जहारिहं सेसनवरेंदावि । कंसस्सवि सुपसिद्धा दोन्नि महा मयगला अत्थि ॥ २४२३ ॥ पउमोत्तरोत्ति पढमो चंपग-
नामो अ बीअओ तत्थ । आरोहगाण सिक्खं दाऊण निरूविआ दोडवि ॥ २४२४ ॥ कण्हबलाणं घायणकएण नयरीए पोलि-
दारम्मि । कण्हबलावि हु बहुगोवपरिगया पवरसिंगारा ॥ २४२५ ॥ लीलाए आगया तत्थ दोडवि तो चोइआ महाकरिणो ।
धावइ हरिस्स पउमोत्तरो तओ चंपगो बलिणो ॥ २४२६ ॥ जुज्झंति तेहिं सद्धिं सीहकिसोर व कण्हबलदेवा । मग्गंति भंमंति
चडंति ताण दंतेसु कुंमे अ ॥ २४२७ ॥ इअ ताण मुट्ठिघायाइविहुरिआ कंपमाणया खित्ता । उक्खयदसणा निहणं गया
वराया करी दोडवि ॥ २४२८ ॥ तो विम्भिअहिअएणं जणेण सलहिजमाणचलरूवा । वग्गंतगोवकलिआ कण्हबला दोन्निडवि
अ तत्तो ॥ २४२९ ॥ पासायमंचकलिए सुत्ताहलपवरकुसुमओज्जे । निरुवमवत्थविआणे चंदणमयणाहिरससित्ते ॥ २४३० ॥
पुप्फोवयारकलिए वरकंचणरयणतोरणदुवारे । मल्लान खलयठाणे पत्ता तो एकमंचम्मि ॥ २४३१ ॥ अवणेउं अण्णजणं उव-
विट्ठा चंदसूरसमतेआ । अभिभवमाणा सयलपि रायचक्कं निअपभाए ॥ २४३२ ॥ कण्हस्स बलेण तओ सो सत्तू दंसिओ तहिं
कंसो । उवदंसिआ य कमसो समुद्दविजयाइणो सयणा ॥ २४३३ ॥ अने अ नरवराई तेडवि हु पेच्छंति कण्हबलदेवे ।
अन्नोऽन्नं जंपंता के एए सरिसबलविरिआ ? ॥ २४३४ ॥ परमत्थं न विआणइ कोडवि हु तो कंसचोइआ मल्ल । जुज्झंति
बहू अने तत्तो चाणूरमल्लोडवि ॥ २४३५ ॥ कंसस्स विहिअसन्नाए उट्ठिओ वग्गमाणओ बहूअं । तिवइं अप्फोडेंतो सयलं
अक्खिवइ रंगजणं ॥२४३६॥ जो नियभुअवलगं वइई कोई सपरक्कमो सउच्छाहो । सो आगच्छउ सिग्गं जइ जाओ निअय-

जणएण ॥ २४३७ ॥ चाणूरवयणकुविओ कण्हो मंचाओ उप्पएळणं । रंगस्स ठिओ मज्झे पडिग्गंतो मिआरि व ॥ २४३८ ॥
 गोविंदकरप्फालणनिट्ठुरपरिसदज्जरं जायं । फुट्ठइव नहं विहडइ व महिअलं चरणपहरहयं ॥ २४३९ ॥ इअ दड्ढुं अवइन्नं
 कण्हं रंगम्मि जुज्झसज्जमणं । जलहिच्च रंगलोओ खुभिओ गुरुकलयलरवेण ॥ २४४० ॥ चाणूरो दढकढिणो पीवरखंधो
 पयंडमुअदंडो । बालावत्थो अ हरी तो जुज्झमजुत्तमेआणं ॥ २४४१ ॥ इअ जंपंतं लोअं सोउं कुद्धो पयंपए कंसो । केण इमे
 आणीआ गोवा अब्भत्थिउं इहयं ? ॥ २४४२ ॥ जइ खीरपाणमत्ता एए जुज्झंति को निवारेउ ? । किनु परतत्तिनिरओ लोओ
 एसो निरिक्खणओ ॥ २४४३ ॥ इअ कुवियकंसवयणं सोउं तुण्हिक्कओ ठिओ लोओ । तो कण्हो आह जणं वीसत्था निअह खणमेक्कं
 ॥ २४४४ ॥ जं कुणइ खीरपाई गोवो बालो अ एस कंसजणो । लहुअंपि किं न वज्जं महीहरे दलइ गरुएऽवि ? ॥ २४४५ ॥
 जुज्झं च होइ चउहा वाया-दिट्ठी-निज्जूह-सत्थमयं । मोत्तूण सत्थजुज्झं पहाणजुद्धाई सेसाइं ॥ २४४६ ॥ मल्लान निज्जूहमयं
 वायाजुज्झं तु होइ वाईणं । सत्थमयं अहमाणं उत्तमपुरिसाण दिट्ठिमयं ॥ २४४७ ॥ एअम्मि मल्लजुज्झे कयकरणोच्चिअ
 किरस चाणूरो । अहयं तु अकयकरणो ता पेच्छह अंतरं इण्हि ॥ २४४८ ॥ इअ तत्थ पमब्भन्तं दड्ढुं कण्हस्स संकिओ कंसो ।
 वीअं मुट्ठिगमल्लं दुट्ठो दिट्ठीएँ सनेइ ॥ २४४९ ॥ दड्ढूण उट्ठियं तं आगच्छइ हलहरोऽवि वीयाओ । ओअरिऊणं मंचाओ झत्ति
 कण्हस्स पासम्मि ॥ २४५० ॥ एकत्तो हरिहलिणो अन्नत्तो दोऽवि ते महामल्ला । परिवग्गिउं पवत्ता कंपावत्ता महीवीढं
 ॥ २४५१ ॥ अह जुज्झिउं पवत्ता चवेडमुट्ठीहिं विविहवंधेहिं । कत्तरिवंधाईहि अ कण्हो चाणूरमल्लेण ॥ २४५२ ॥ मुट्ठिगमल्लेण
 समं बलदेवो जुज्झए तओ तेसिं । गुरुपहरपडिरवेणं कुयइ नहं वेअणत्तं व ॥ २४५३ ॥ अणुसमयं भीअमणो सीहनिनाए

निसामिउं तेसिं । जुद्ध च महाभीमं दहुं संखुमइ रंगजणो ॥ २४५४ ॥ चाणूरमल्लहिअं निद्रुमुट्टीए ताडए कण्हो । वज्जेण व गिरिकूडं छलिऊणं कहवि लक्खेण ॥ २४५५ ॥ तो संवहिउं तेणवि मुट्टीए हरी उरम्मि तह पहओ । विहलंघलो दिसाओ जह पेच्छइ नीलपीआओ ॥ २४५६ ॥ अह कंसो परितुडो सन्नइ मल्लं पुणोडवि दिट्ठीए । उक्खिविऊणं मुट्ठिं तो धावइ जाव सो हरिणो ॥ २४५७ ॥ ता हलहरेण मोत्तुं मुट्ठिअमल्लं स एव हियम्मि । तह ताडिओ महीए निमीलिअच्छो जहा पडिओ ॥ २४५८ ॥ तो कण्हो चाणूरोडवि चेअणं पाविऊण वेगेण । उट्ठति तओ कण्हो सीसम्मि दढं गेहऊण ॥ २४५९ ॥ चाणूर धरणीए पाडइ हियम्मि जाणुगे दाउं । मुट्टीए हणइ तह जह खुडति नयणाइं एअस्स ॥ २४६० ॥ निगयरुहिरपवाहे तत्तो मुहसवणनासिआहिं इमो । पगलंतधाउनिवहो दीसइ सेलो व निहणगओ ॥ २४६१ ॥ तं निहयं दहुणं भीओ कुविओ भणइ तो कंसो । रे रे गिण्हह एए बंधह मारह य भोवाले ॥ २४६२ ॥ नंदं सपरिअणं गेण्हऊण मारेह तह ममाणाए । तह सवस्सं अवहरह तस्स अम्हाण अहिअस्स ॥ २४६३ ॥ जो वहइ पक्खवायं अनोडविहु कोइ तस्स दुट्ठप्पा । सो अम्हाणवि सयणो मारेअवो न संदेहो ॥ २४६४ ॥ इअ सोऊणं कण्हो फुरंतकोवानलो भणइ कंसं । रे दुट्ठ ! सुमरसु तयं जं बाला बंधुणो मज्झ ॥ २४६५ ॥ निहया तए फलाइं इण्हि अणुहवसु तस्स पावस्स । रक्खउ अ जो समन्थो कीणासघरम्मि तुह गमणं ॥ २४६६ ॥ इअ भणिउं उप्पइओ चडिओ मंचम्मि पाडिउं मउडं । भयतरलच्छं कंसं सयलदिसाओ निरिक्खंतं ॥ २४६७ ॥ घेतुं केसेसु दढं मंचाओ पाडिउं घरणिवीढे । विदलिजंताभरणं विसंतुलं ल्हसिअतलवत्थं ॥ २४६८ ॥ भणइ अ पुणोडवि कण्हो पाव ! तए मरणभीरुणा पावं । जं विहिअं तस्सेव य पभावओ मरसि तुममिण्हि ॥ २४६९ ॥ जे चिअ

कया उवाया निअस्वड्डा य ते च्चिअ तुहेए । सकयमहापाववसा जाया सब्बे अणत्थफला ॥ २४७० ॥ इअ जंपिऊण कंसं
कयत्थयंतं हरिं पलोएउं । भीओ विम्हिअहिअओ किमेअमच्चब्बुअंति जणो ॥ २४७१ ॥ जंपतो सयलोउवि हु चित्ता-
लिहिउ व संठिओ तत्थ । एत्तो य हलहरेणं जोतवगंथेण संजमिउं ॥ २४७२ ॥ कोवपवड्डिअविरिएण नेऊरेणं निवड्डगल-
पासे । सुड्डिगमल्लो तह कहवि पीडिओ निदयं जह सो ॥ २४७३ ॥ संचुन्निअंगुवंगो निगयनेत्तो वमंतरुहिरोहो । संरुद्धसव्व-
सासो विहिओ अतिही कयंतस्स ॥ २४७४ ॥ उक्खायखगनिवहा कंसमडा जाव तो हरिं हंतुं । धावंति तओ कुवियो घेत्तु
मंचस्स गुरुवंमं ॥ २४७५ ॥ उत्थरिओ वलदेवो चुन्नंतो ते महामडे तत्तो । तं कुविअजमसरिच्छं दहुं सब्बे पलायंति
॥ २४७६ ॥ कंसोउवि सिरे नहपयमरेण कण्हेण कहवि अकंतो । जह तक्खणसम्मत्ता तस्स कहा पावचरिअस्स ॥ २४७७ ॥
एत्तो अ जरासंधाओ मग्गिउं आणिअं वलं आसि । कंसेण तं समग्गं सन्नहिउं तत्थ आरद्धं ॥ २४७८ ॥ तत्तो समुद्विजयाइ
जायवा सव्वनिअवलसमग्गा । जुब्बंति तेण सद्धिं भग्गं च अनायगं एअं ॥ २४७९ ॥ ता तं घणविंदपिव जायवयड्डुपवण-
पेछिअं सयलं । संरुद्धपुरपवेसं दिसासु पगयं पलाएउं ॥ २४८० ॥ कंसोउवि कंसवेणं वंधुवहअमरिसेण केसेसुं । गहिऊणं
कहिऊणं खित्तो रंगाउ वाहिम्मि ॥ २४८१ ॥ तत्तो अ अणाहिड्डी जायववयेण तत्थ आणेउं । पवररहं आरोवइ कण्हं रामं
च परितुड्डो ॥ २४८२ ॥ तो वसुदेवस्स घरे वचंति इमे तहिं च सयलोउवि । चिड्डइ जायववगो दाउं अत्थाणउ वरिड्डो
॥ २४८३ ॥ तो कण्हवले दहुं आगच्छंते अईव हरिसेण । अब्बुहेउं समुहो गंतुं आलिगए सउरी ॥ २४८४ ॥ उच्छंने काऊणं
कण्हं अद्दासणे अ वलएवं । उवविड्डं वसुदेवो पुणो पुणो चुंवइ सिरम्मि ॥ २४८५ ॥ तो अणभिन्ना पुच्छंति जायवा को

इमोत्ति तो एसो । सव्वं तं बुत्तं साहइ एअण मूलाओ ॥ २४८६ ॥ तत्तो समुद्विजओ राया उच्छंगसंठिअं कण्हं । अहिणंदेइ पुणो
पुण रामं च महंतमाहण्यं ॥ २४८७ ॥ सह एगनासिआए धूयाए देवईडवि परितुहा । आगंतूणं कण्हं अवग्रहइ गरुअनेहेण
॥ २४८८ ॥ अह सयलजायवेहिं कण्हाणुमएण मंतिउं तत्थ । महुराउरीए राया अहिसित्तो उग्गसेणोत्ति ॥ २४८९ ॥ धूआ य
सच्चभामा दिव्वा कण्हस्स तेण वररूवा । लक्खणजुआ य तेणडवि परिणीया गुरुविभूईए ॥ २४९० ॥ एत्तो अ कंसअंतोउरेण
बहु पलवियं वहे तस्स । निहयं च तहा कंसं रएण अवगुडिअं दीणं ॥ २४९१ ॥ दंहुं जीवजसाडवि हु अइवहुअं पलवए सुहु-
क्खत्ता । सक्कारिए अ कंसे न देइ नीरंजलिं एसा ॥ २४९२ ॥ पभणइ कहिउं पिउणो निट्ठविउं जायवे हलिं कण्हं । नंदं च
सगोत्तं तो पिअस्स काहामि मयकिच्चं ॥ २४९३ ॥ निसुअं समुद्विजयाइएहिं एयं भणाविआ य इमा । गंतुं सिग्घं साहसु
निअपिउणो सब्बमेअंति ॥ २४९४ ॥ तो तत्थ गया एसा अत्थाणगयस्स मगहनरवइणो । साहइ कंसस्स वहं विमुक्केसी अ
रुअमाणी ॥ २४९५ ॥ तो संठविउं तेणं विसेसओ पुच्छिआ इमा कहइ । अइमुत्तगवयणाईवइअरमेअस्स मूलाओ ॥ २४९६ ॥
सो आह न सुहु कयं जं पुत्ति ! न साहियं तयावि इमं । नंदेण समं कण्हो निहओ य न पढमदिअहम्मि ॥ २४९७ ॥ दोसा
कुसीलइत्थी वाहीओ सत्तुणो खला दुहा । मूले अनिरुंभंता दुक्खाय हवंति चडुंता ॥ २४९८ ॥ मा रुअ
सुता इआणिं नांमपि हु निट्ठवेमि ताण अहं । मह जामाऊ निहओ जेहिं अणजेहिं सत्तूहिं ॥ २४९९ ॥

इअ संठविउं एअं भूवालं सोमगंति नामेण । पेसइ सिक्खं दाउं समुद्विजयाइपासम्मि ॥ २५०० ॥ गंतुं सोडवि सयासे
एएसिं पभणए जहा राया । अइसइ जरासंधु तुम्हाण इमं निसामेह ॥ २५०१ ॥ मह जामाऊ निहओ छलेण गोवालकण्ह-

रामेहिं । ता ते दोडवि सम्पह जइ इच्छह अत्तणो रिद्धिं ॥ २५०२ ॥ तत्तो समुद्विजओ भणेइ कण्हेण बंधुवेरम्मि । जइ कहवि हओ कंसो को खेओ तत्थ नरवह्णो ? ॥ २५०३ ॥ निगहणीओ कंसो आसि जरासंधराइणोडवि जओ । सा कावि अनीई नत्थि जीए न हु वड्डिअं तेण ॥ २५०४ ॥ ता जइ कण्हेण हओ किमजुत्तं तत्थ ? जइ अ जीवजसा । दिन्ना तुम्भेहिं तहावि खमइ किह बंधुवहमन्ने ? ॥ २५०५ ॥ इअ अन्नेहिवि भणिए निअयमए जायवेहिं केहिंपि । तो भणइ सोमगोडविहु किं भो ! तुम्हाण एएण ॥ २५०६ ॥ जुत्ताजुत्तविआरं मुणइ पह्ण ! चेव सेवएहिं पुणो । आएसोडवि अ पहुणो कायवो किं वि अप्पेहिं ? ॥ २५०७ ॥ जस्स नरिंदस्स बलं खुभिअं लवणेअहिंपि सोसिज्जा । गोपयजलमेत्तेहिं का गणणा तस्स तुम्भेहिं ? ॥ २५०८ ॥ निअगरुअयाए गोवे तुम्भे मग्गेइ जइ कहडवि सामी । तो एत्तिए ण जाओ असमत्थो सो सयं घेत्तुं ॥ २५०९ ॥ बलिएण सह विरोहो मा कीरु ता निरत्थयं चेव । मा दिज्जउ रिद्धीणं हत्थे सुञ्चंतु ते गोवे ॥ २५१० ॥ इअ सोउं सामरिसो उवविट्ठो तत्थ भणइ गोविंदो । अम्हे बहुयत्ति इसो को गवो तुम्ह भो ! एवं ? ॥ २५११ ॥ किमसंखतारय-जुओ कवलजइ राहुणा न रयणिअरो ? । बहुपत्तपरिगयं किन्न भंजए तरुणं पवणो ? ॥ २५१२ ॥ सेवयपहुभावोडवि हु न सासओ एत्थ कस्सइ जयम्मि । जेण पहुत्तं लोए आयत्तं विक्कमनयाणं ॥ २५१३ ॥ होइ सुबुद्धीण तओ सा य सुबुद्धी न तुम्ह जमकजे । निबंघो पारद्धो सो अ विणासाय जं भणिअं ॥ २५१४ ॥ कयलीणं वंसाण य होइ विणासाय जह फलं लोए । पुरिसाण तह अकज्जे पडिबंघो कुलविणासाय ॥ २५१५ ॥ तत्तो साभिप्पायं पुणो ते पलोअए दूओ । कण्हं च हलहरं विअ वरमुत्तिथरं थिरं सुमइ ॥ २५१६ ॥ तत्तो समुद्विजओ पभणइ सोमग ! नराहिंवं भणसु । सुअमगणं विमोत्तुं

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ १६८ ॥

अन्नं आइससु करणिजं ॥ २५१७ ॥ तों सोमगेण भणिअं जइ न समण्ह सुए तओ पुहई । दूरे तुम्ह निवासं पायालम्मिवि
न पेच्छामि ॥ २५१८ ॥ तत्तो अ अणाहिट्ठी निट्ठस्वयणेहिं धरिसए दूअं । अवमाणिओ य सोऽविहु णिग्गओ दुम्मणो तत्तो
॥ २५१९ ॥ वीअदिणे सवेऽविय जायवा संतयंति कायवं । ता जाव कोट्ठुई तेहिं पुच्छिओ पवरत्तेमिच्ची ॥ २५२० ॥ सो
भणइ कण्हरामा महाचला दोऽवि ताव अचिरेण । भरहद्धवेत्तसामी होहिंति न एत्थ संदेहो ॥ २५२१ ॥ पच्छिमदिसाए
इहिं वच्चह विंझगिरिअभिमुहा तुब्भे । इअ निच्छिज्जण सवे विनिग्गया सोहणदिणम्मि ॥ २५२२ ॥ पच्छिमदिसाए समुहा
तेहि अ सह महुरनयरपडिवट्ठो । लोगो विनिग्गओ कण्हरामजुयलाणुराणेण ॥ २५२३ ॥ सबोऽवि खुरसेणाजणवयलोओ तहेव
य समगं । सोरिअपुरं कुसट्ठाजणवयलोओ गओ सबो ॥ २५२४ ॥ एत्तो य सोमगेणं कहिए सयलम्मि वइअरे कुविओ ।
मगहवई निअपुत्तं कालं नामेण वलवंतं ॥ २५२५ ॥ परिविहिअगुरुपइन्नं महानरिंदाण बहुवलजुआणं । पंचहिं जणेहिं सद्धि
संपेसइ जायवाणुवरिं ॥ २५२६ ॥ तत्तो पुरओ वंचंति जायवा पिट्ठिओ वयइ एसो । ता जाव गओ विंझगिरिसेलमूलम्मि
रमणिजे ॥ २५२७ ॥ भरहद्धदेवयाओ वलाण दोण्हपि अंतरं थोवं । नाज्जं अण्णदिणे रक्खट्ठा कण्हरामाणं ॥ २५२८ ॥
एगदुवारं सेलं पिट्ठि विउवंति वित्थंडं तुंगं । चिअगाण सहस्साइं जालावलिभरिअगयणाइं ॥ २५२९ ॥ रेहइ तो सो सेलो
हुयवहजालाहिं पिंगलच्छाओ । पाउसघणनिवहो इव तडिच्छडाडोअपडिपुन्नो ॥ २५३० ॥ अह निअइ इमं कालो पेच्छइ
सिंघिरस्स सन्निवेसं च । सुत्तासणे भमंति य रहे गइंदे तुरंगे अ ॥ २५३१ ॥ तुरयाण थलत्थाणे पेच्छइ खंभट्टिए अ केऽवि
करी । उज्झंतेऽविहु पेच्छइ केऽवि हु रहकरिवराईए ॥ २५३२ ॥ गाउअदुगभूमीए पक्खरसन्नाहपहरणाईणि । पेच्छइ गुडुर-

॥ १६८ ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
यादवानां
पश्चिमा-
शागमनं ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १६९ ॥

माई तह य चिआओ जलंतीओ ॥ २५३३ ॥ एकचिआएँ सयासे पेच्छइ वरेवेसधारिणिं इत्थि । करुणसरं रुअमाणिं
कुइंति पीणथणवइं ॥ २५३४ ॥ कालेण तओ पुट्ठा मुद्धे ! किं रुअसि ? वइअरो को अ । एसोत्ति ? तओ एसा पभणइ जमु-
णानिवाणित्थं ॥ २५३५ ॥ रायजरासंधमया पलायमाणान कोउवि तस्स सुओ । आसन्नो संपत्तो कालनरिंदोत्तिनामेण ॥
२५३६ ॥ तो नासिउमसमन्था तस्स भएणं चिआसु एआसु । पविसेउं सकलत्ता ससुआ सजणा मया सब्बे ॥ २५३७ ॥
एआएँ पुण चिआए कण्हो रामो य जायवनिवा य । पविसेऊण मया ते विरहे तो ताण बंधूणं ॥ २५३८ ॥ अहमवि एआएँ
चिआएँ पविसेउं संपयं मरिस्सामि । नाहरहिअत्ति भणिउं एवं एसावि सहसत्ति ॥ २५३९ ॥ तीएँ पविट्ठा तत्तो कालाईआवि
मोहिआ तीए । मन्नंति सब्बमवितहमह कालो भणइ सनरिंदे ॥ २५४० ॥ विहिया मए पइन्ना पुरओ तायस्स तह य बहि-
णीए । पविंसंति जायवा जत्थ तत्थ गिण्हामि कड्डेउं ॥ २५४१ ॥ न मुआमि तो पविट्ठेवि हुअवहे ते महंतपावयरे । इअ
भणिउं असिखेडयहत्थो जलणम्मि पविसेइ ॥ २५४२ ॥ निमिसद्धेणव मओ जवणनरिंदाइआण सब्बेसिं । पेच्छंताणवि मूढाण
अह रवी तत्थ अत्थमिओ ॥ २५४३ ॥ वसिआ जवणाईआ रयणीएँ तहिं पि तो पभायम्मि । न गिरी न य तं सिविरे न करी न रहा
न य तुरंगा ॥ २५४४ ॥ एत्तो पाउसिएहिं चारेहि अ ताण जायवा कहिया । जीवंता कुसलेणं वच्चंता पच्छिमसमुद्धे ॥ २५४५ ॥
तत्तो अनायगेहिं जउणनरिंदाइएहिं मंतीहिं । सेणावइपमुहेहि य देवयविलसियमिमं नायं ॥ २५४६ ॥ भणिअं भो !
अम्हाणं को विसओ एत्थ पुरिसयारस्स ? । जं देवयाउ जायवपक्खे पहरंति अम्हाणं ॥ २५४७ ॥ देवम्मि पराहुत्ते अहवा
सयलं पि होइ पडिक्कलं । बुद्धी सयणा य सुआ निअगावि हु किं पुणो देवा ? ॥ २५४८ ॥ पुण्णोदओ अ अज्जवि अंहिण-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा

भव-

भावना ॥

॥ १७० ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
आमर-
भानुजन्म-
सुस्थिता-
राघना ॥

॥ १७० ॥

वओ रामकेसवाईणं । जाओ अ सावसेसो शुचत्पाओ पहुस्सज्जं ॥ २५४९ ॥ तो जायवेहिं सद्धि जुद्धं त्वयंकारणं विरइऊणं ।
पज्जत्तं तो तेणं पहुस्स कहिमो जहावत्तं ॥ २५५० ॥ इअ एगमयं काउं कालनरिंदस्स मरणमाईयं । साहंति वइअरमिमं गंतूणं
मगहनरवइणो ॥ २५५१ ॥ सोऊण इमं सोऽवि हु मुच्छाविहलंघलो गओ धरणिं । संयत्तेअणोऽवि अ सपरिअणो पलवए
बहुअं ॥ २५५२ ॥ एत्तो अ जायवेहिंवि विन्नाओ कालमरणमाईओ । सव्वोऽवि वइअरो सो कुट्टुगनेमिच्चिओ तत्तो ॥ २४५३ ॥
संजायपचएहिं पइअइ तेहिं तुट्ठहिअएहिं । वच्चंताण सुहेण य पंथे चारणमुणी तेसिं ॥ २५५४ ॥ मिलिओ तेणऽवि कहिअं
समुदविजयस्स जह पुरा आसि । नमिनामजिणवरिंदो तेणवि हरिसेणचकिस्स ॥ २५५५ ॥ कहिओ वावीसइमो तित्थयरो
एस नंदणो तुम्ह । भयवं अरिट्टुनेमी वत्तीससुरिंदनयचलणो ॥ २५५६ ॥ बलदेववासुदेवा नवमा एएवि रामगोविंदा । इच्चाइ
तेण कहिअं सोऊणं ते पहिट्टमणा ॥ २५५७ ॥ वच्चंति सुरट्ठाए उज्झितगिरिस्स पच्छिमुत्तरओ । विरयंति सन्निवेसं रमणि-
जपसत्थभूमारे ॥ २५५८ ॥ अट्टारस कोडीओ कुलाण तह उग्गसेणमाईआ । ठंति तहिं नरनाहा तत्थ य कल्लणदिअहम्मि
॥ २५५९ ॥ पसवेइ सच्चमामा सुअजुअलं रुवलक्खणाणुगयं । तुट्ठेहिं जायवेहिं भामरभाणुत्ति कयनामं ॥ २५६० ॥ तत्तो
पसत्थदिअहे कोट्टुइनेमिच्चिणा समाइहे । ण्हाओ कयवलिकम्मो कण्हो जलहिस्स कयपूओ ॥ २५६१ ॥ गिण्हइ अट्टमभत्तं
आराहणयाए सुत्थिअसुरस्स । लवणाहिवई एसो तो तइअदिणम्मि रयणीए ॥ २५६२ ॥ आसणकंपेणं जाणिऊण कण्हं
समागयं तत्थ । आगंतूणं पूअइ रयणाहरणेहिं कुसुमेहिं ॥ २५६३ ॥ संखं च पंचवयणं अप्पइ कण्हस्स पंचयणंति । वीयं
सुघोसनामं संखं विअरेइ रामस्स ॥ २५६४ ॥ वच्छमणिप्पमुहेहि य पूएउं केसवं च रामं च । पभणइ तुट्ठो एसो कण्ह !

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १७१ ॥

तए सुमरिओ किमहं ? ॥ २५६५ ॥ कण्होऽवि तयं सम्माणिऊण उचिअडिईए तो आह । जइ नवमवासुदेवो अहयं एसोऽवि बलदेवो ॥ २५६६ ॥ ता जह पुर्विं दिनं ठाणं नयरीए आइमचउणं । तुमए तिविडुप्पसुहाण वासुदेवाण सिंधुतडे ॥ २५६७ ॥ तह अम्हाणवि विअरसु पुरीए ठाणं इमेण कजेण । तं सुमरिओ महायस ! एअं सुण अम्ह परिकहिंयं ॥ २५६८ ॥ चारणसुणिणा अइसुत्तएण जं आगया इहं पुर्विं । पोअणपुराओ कहमवि अयलतिविडू हली विण्हू ॥ २५६९ ॥ जलकीलं कुणमाणा इमम्मि तेऽवि हु पहासतिथम्मि । ठाणं पुरीए इच्छंति तं च तेसिं तए दिन्नं ॥ २५७० ॥ तिससवइपेसविएण वेसमणेणं पुरी विणि-
म्मविआ । वारसजोअणदीहा नव जोअणवित्थडा रम्मा ॥ २५७१ ॥ वारवई नामेणं सा सुत्ता तेण पढमजुअलेणं । वीअं जुअलं हरिकेसवाण देसे सुरद्धाए ॥ २५७२ ॥ वारिपुरे उप्पणं तेणऽवि सुत्ता इमा पुरी रम्मा । तइअं कुसड्ढेसे महापुरे जुअलमुप्पणं ॥ २५७३ ॥ परिमुत्ता तेणावि हु सा नयरी तह चउत्थजुअलेण । आनड्ढेससत्तिउरसंभवेणावि सा सुत्ता ॥ २५७४ ॥ जं पुण जम्मट्ठाणं कहिया आवस्सयम्मि वारवई । तिण्ह दुविडुप्पसुहाण तं पुण आसन्नभावेण ॥ २५७५ ॥ मोत्तुं बलदेवहरी चउरो एए इमाणवि सुएणं । अन्नेण न परिमुत्ता सा वारवई पुरी रम्मा ॥ २५७६ ॥ इय वासुदेववयणं सोऊणं पत्थियं च जत्तेण । अब्भुवगंतूण तयं सुत्थिअलवणाहिवो वयइ ॥ २५७७ ॥ तट्ठाणाओ समुहं तेणवि ऊसारिऊण परित्रिहिए । ठाणे पुरीए पत्तो वेसमणो सक्कवयेण ॥ २५७८ ॥ कुणइ अहोरत्तेणं नयरिं रयणेहिं निम्मिअं पवरं । वारसजोअणदीहं नवजोअणवित्थडं रम्मं ॥ २५७९ ॥ नवहत्थभूमिमगो अट्टारसहत्थऊसिओ सालो । वित्थरओ अ दुवालसहत्थो नयरीए सवत्तो ॥ २५८० ॥ विहिओ केवलरयणेहिं जंतसथसोहिओ महादुग्गो । कविसीसएहिं रम्मो पडायधयच्चिंधपरिकलिओ

श्रीनेमि-
चरित्रे
सुस्थित-
प्रसन्नता ॥

॥ १७१ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीय
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १७२ ॥

॥ २५८१ ॥ उवरि निहितसिलोहो भीसणनिम्मविअसीहपडिरूवो । रयणङ्गालयगोउरगवक्खमालाहिं रमणिजो ॥ २५८२ ॥
पायारस्स य एअस्स पासओ खाइया रयणवद्धा । उभओऽवि वेइअजुआ सरदुगसंपायविवक्खंभा ॥ २५८३ ॥ विमलजलपूर-
पुत्रा जलयरभीमा अणिट्ठितरंगा । कमलवणसंकुला परबलाण मणसावि दुल्लंघा ॥ २५८४ ॥ करपोमराथमरगयवेरुलि-
अंकाइविविहरयणेहिं । मणिकंचणफलिहेहि य विणिम्मिआ तीइ पासया ॥ २५८५ ॥ वट्ठा चउरंसा आयया य गिरिक्खंड-
सव्वओभद्धा । सोत्थिअमंदरउवसंतवद्धमाणाइनामेहिं ॥ २५८६ ॥ केविकभूमिकलिआ दुभूमिगा तह तिभूमिगा केऽवि ।
चउपंचसत्तभूमिग अणेगभूमीजुआ केई ॥ २५८७ ॥ उववणकीलासरदीहिआहिं पोक्खरिणिसिसिरसिआहिं । कणयमणि-
घडिअकीलापव्वयभवणेहिं संजुत्ता ॥ २५८८ ॥ आयरिसकोसमंतणभोअणसयणीअकीलणगिहेहिं । ण्हाणत्थाणपसाहणआहरण-
विलेवणघरेहिं ॥ २५८९ ॥ अंतेउरदेवालयगिहेहिं जुत्ता तहेव सवेऽवि । धयमालाउलसिहरा गुत्ता रयणमयसालेहिं ॥ २५९० ॥
वररयणनिम्मिएहिं पभूअजिणमंदिरेहिं रमणिजं । आरामवाविपउमसरसोहिअं पवरधयकलिअं ॥ २५९१ ॥ काउं वारवइपुरिं
वेसमणो वच्चए निअट्ठाणं । सुत्थिअसुरोऽवि हरिणो कोत्थुहरयणाइलंकारं ॥ २५९२ ॥ सत्तिं कोइअगयं नंदगखगं च रयण-
मालं च । अक्खयत्तूणाजुअलं आसीविसवाणसंजुत्तं ॥ २५९३ ॥ सारंगचावमतुलं गरुडज्झयसंजुअं रहं दिव्वं । बहुयाइं तहडत्थाइं
दिवाइं देइ परितुट्ठो ॥ २५९४ ॥ रामस्स पुण पयच्छइ तूणाजुअलं दढं महाचावं । सुसलं हयं गयं तह तालज्झयसंजुअं च रहं ॥
२५९५ ॥ तो पुन्नभदपमुहा जक्खा वेसमणवयणओ तेसिं । दंसिंति समुचिआइं गिहाइं अह तेसु निवसंति ॥ २५९६ ॥ अद्धचउत्थ-
दिणाणि अ जक्खा वरिसंति तीए नयरीए । आहरणरयणकणगेहिं वत्थधणधन्नमाईहिं ॥ २५९७ ॥ संपुन्नसयलकोसो माहिट्ठिओ

श्रीनेमि-
चरित्रे
द्वारिका-
रचना ॥

॥ १७२ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ १७३ ॥

होइ तो जणो सबो । किं बहुणा सा नयरी सुरनाहपुरिब संजाया ॥ २५९८ ॥ आनहुकुसडासुरसेणपमुहाण सयलदेसाणं । आगंतूणं लोओ निवसइ एआए सुअकित्ती ॥ २५९९ ॥ धणुवेअमाइआणं कलाणमव्भासमेत्थ निच्चंपि । कुबंधि कणहरामा पमोअभरनिव्भरो लोओ ॥ २६०० ॥ भयवंपिउरिद्धिनेमी वालोउवि अवालभावचरिएहिं । हरिसंतो सयलजणं वड्डइ अमरेहिं शुव्वंतो ॥ २६०१ ॥ सयलकलागमकुसलो जाणिअनीसेससत्थपरमत्थो । तिहिं नाणेहिं समग्गो पत्थुअमत्थं विआणंतो ॥ २६०२ ॥ भरहद्धसामिभावं केसवरामाण तह य अणंपि । सोहइ जायवाणं भविस्समत्थं समग्गंपि ॥ २६०३ ॥ ससिनिम्मलाइं दंडुं जिणस्स नाणाविहाइं चरिआइं । न मुअइ जायवग्गो खणमवि पासाओ अविअण्हो ॥ २६०४ ॥ वित्थ-
रइ जसेण समं देहो सिरिनेमिजिणवरिंदस्स । पयडीभवति समलक्खणेहिं पवराइं चरिआइं ॥ २६०५ ॥ पइदिअहं हरिरामा सेवति जिणं अरिद्धवरनेमि । कीलंति तेण सद्धिं मुद्धा कीलासहस्सेहिं ॥ २६०६ ॥ इअ सो तिनाणकलिओ असेसभवभाव-
जाणओ भयवं । पत्तो जोव्वणसमयं दसथणुहसमुस्सिअसरीरो ॥ २६०७ ॥ अह सो तिलोअसारेहिं निम्मिओ पोग्गलेहिं जयनाहो । अमयमउव्व अउवं पयडिअरूवो जणइ तोसं ॥ २६०८ ॥ तथाहि-मरगयमणिसच्छायं तिलोअपणयं निगूहसिरगु-
प्फं । रत्तमणिसोणतलमिह कमजुगलं सोहइ इमस्स ॥ २६०९ ॥ सुक्खपुरदारतोरणमरगयमणिखंभसच्छहं पवरं । जंघाजु-
अलं रेहइ पहुणो संलग्गसुरनिअरं ॥ २६१० ॥ वरवइसरिसमज्झस्स तस्स मीणुवमउयरकलियस्स । सोहइ भुवणभरसहं सीहस्स व कडियलं विउलं ॥ २६११ ॥ मरगयसिलाविसालं अंतगयसयलभुवणपरमत्थं । वच्छत्थलं विरायइ सिरिवच्छवि-
द्धिसिअं पहुणो ॥ २६१२ ॥ वरकंठुवमगीवस्स तस्स रक्खक्खमा उ भुवणाणं । बाहाओ अगलाओ व दुग्गइनयरीदुवार-

श्रीनेमि-
चरित्रे
श्री नेमे-
र्वाल्यं
रूपं च ॥

॥ १७३ ॥

मि ॥ २६१३ ॥ सद्धम्मधुराधवलो नज्जइ वसहुन्नएण खंधेण । सुवणत्तयसुहएणं नवजलहरगहिरसेहेण ॥ २६१४ ॥
जंपत्तस्स विरायइ अहरदले विहुमारणे तस्स । विप्फुरमाणी विमला कुंडुज्जलदसणकिरणाली ॥ २६१५ ॥ नासावंसो सरलो
अणमंतो तस्स वयणकमलमि । नालंपिव सलहिज्जइ अद्धिदुसंमं च भालयलं ॥ २६१६ ॥ लंबंतसवणसंगयमणिकुंडलमहि-
क्कोलकंतीए । भीअंब तमं लुक्कं तस्स सिरे किण्हचिहुरभरो ॥ २६१७ ॥ को वन्निउं समत्थो विसेसओ जिणवराण रूवगुणे ? ।
सामन्नउच्चिअ जओ जिणरूवं वन्नइ जिणोऽवि ॥ २६१८ ॥ तद्यथा—सवसुरा जइ रूवं अंगुट्ठपमाण्यं विउच्चिआ । जिण-
पायंगुट्ठ पइ न सोहए तं जहिं गालो ॥ २६१९ ॥ भणंति कण्हरामा जणमि किर रूविणो तहिं समए । तेऽवि अणंतगुणेणं
सुरवररूवाउ परिहीणा ॥ २६२० ॥ रूवेण सुरवराऽवि हु गणहररूवाउ अणंतभागमि । गणहररूवाउ पुणो तित्थयराजंत-
गुणरूवा ॥ २६२१ ॥ एत्तो परं समप्पइ रूवकहा तिहुअणेऽवि का तत्तो । अम्हारिसाण सत्ती जिणवररूवाइगुणकहणे ? ॥
२६२२ ॥ अन्नेऽवि जिणवरिंदा हवंति सोहगरूवगुणनिहिणो । किंतु बहुसुक्यनिहिणो सिरिजिणवरडरिद्धिनेमिस्स ॥ २६२३ ॥
नामेऽवि असंकतं सोहगं कहवि तह जए भमइ । जह तगहणाओऽवि हु वहइ अउवं जणो हरिसं ॥ २६२४ ॥ अह सो
भयवं वच्चइ जत्तो जत्तो तहिं सकामाहिं । वारवइकामिणीहिं मालिज्जइ नयणमालाहिं ॥ २६२५ ॥ उद्धट्ठिअमुवविट्ठं कीलंतं
वावि गच्छमाणं वा । जंपंतं व हसंतं सुहवावारेसु वट्ठंतं ॥ २६२६ ॥ ज्ञायंतीओ नेमिं कहासु तस्सेव वट्ठमाणाओ । हम्मि-
अलाइगयाओ तं चेव पलोअमाणीओ ॥ २६२७ ॥ कुवंति न रमणीओ गिहकम्माइं न चेव भुंजंति । न संयंति न चेयंति
अ तम्मयहिअयाउ चिट्ठंति ॥ २६२८ ॥ इअ सिरिनेमिकुमारं अहिगिच्च कयाउ नयरविलयाओ । अप्पवसाउ मयणेण ताउ

अदिगिच्च पुण नेमी ॥ २६२९ ॥ न तरह तिलतुसमिच्चं पि चालिउं सो विलीणमाहण्यो । मयणो तस्स सरीराओ तो गओ
खिञ्जिऊणं च ॥ २६३० ॥ सीलाहगुणसमूहं दट्ठणं नेमिजिणवरिदस्स । लोओडवि तत्थ सयलो जाओ सीलाहगुणनिरओ ॥
॥ २६३१ ॥ अकुराई सव्वेडविय चंथुणो जिणवरस्स चरिआहं । सिक्खंति निम्मलाहं सयलो तह पुरजणो चेव ॥ २६३२ ॥
जे केह तत्थ गुणिणो विअक्खणा गुणिजणाणुरागी अ । ते न मुअंति कयावि हु खणं पि सिरिनेमिपयकमलं ॥ २६३३ ॥
किं वहूणा ? रमणीओ गुणिणो सुहडा य तत्थ दीसंति । सिरिनेमिनाहसोहगगुणविक्रमकहासत्ता ॥ २६३४ ॥ तत्तो समुद-
विजओ महानरिदाण पवरकन्नाओ । नेमिजिणिंदनिमित्तं चरेइ तग्गुणपहिट्ठमणा ॥ २६३५ ॥ नेमिजिणो उण परिमुणिअ-
सयलसंसारभावपरमत्थो । नेच्छइ विवाहनामं पि निहणिआडांगमाहण्यो ॥ २६३६ ॥ चिट्ठइ अभिक्खणं चिअ भावंतो
भवसरुवपरमत्थं । पेच्छंतो अ विडंबणवहुलं भवनाडयमसेसं ॥ २६३७ ॥ एत्तो अ नारओ कहवि आगओ तत्थ सच्चमा-
माए । सम्माणिओ न कजे अन्नम्मि समप्पिअमणाए ॥ २६३८ ॥ तो कुविओ सो चित्तइ एअं सावक्यम्मि पाडेमि । अणु-
हवइ जेण दुक्खं गविअहिअया इमा निच्चं ॥ २६३९ ॥ एत्तो अ कुंडिणीए नयरीए भीमगस्स नरवइणो । पुत्तो रूप्पी राया
धूआ लहू रुप्पिणी नाम ॥ २४४० ॥ रुवाइसएण इमा जहत्थनामा समगगनारीणं । अभिभवइ रुवसोहं कमलमुंही कंचणसरी-
रा ॥ २६४१ ॥ तो नारएण एसा अहिआ रुवेण सच्चमामाए । नाऊण कण्हरूवं गंतूणं वन्निअं तत्थ ॥ २६४२ ॥ तीसेडवि
रुवसोहं पुरओ कण्हस्स वण्णए एसो । तत्तो रूप्पी राया पत्थिजंतो तयं वालं ॥ २६४३ ॥ देइ न हरिणो जंपइ अ मह कुलं
उत्तमं इमो गोवो । सिंसुपालयस्स एसा दिन्ना दमवोसतणयस्स ॥ २६४४ ॥ अवहरिउं कण्हेणं परिणीया तो इमा तओ

तीए । सह पंचविहो भोए भुंजइ सगगे सुरवरो व ॥ २६४५ ॥ तो रुपिणीए पुत्तो पज्जुन्नो नाम जायइ कमेण । पसवेइ सच्चभामाडवि भाणुनामं सुयं पवरं ॥ २६४६ तत्तो पुणरवि कण्हस्स साहए नारओ य वेअहे । जंचनयरम्मि जंचवनामो खयरहिओ अत्थि ॥ २६४७ ॥ सिवचंदानामेणं भज्जा पुत्तो अ ताण गुणकलिओ । विस्सउसेणो नामं जंबुवई नाम वर-धूआ ॥ २६४८ ॥ रूवाइगुणे तीसे वनेउं सुरगुरूवि न समत्थो । इअ सोऊणं कण्हो गंतुमणाद्धिट्ठिणा सद्धि ॥ २६४९ ॥ अवहुरिऊणं एअं रणम्मि जिणिऊण जंचवनरिंदं । परिणइ पीई इमाए जायए रुपिणीए समं ॥ २६५० ॥ लववणनामं धूअं सिद्धलदीवाहिवस्स परिणइ । अज्जवपुरीए नयरीए रट्टवद्धणनरिंदस्स ॥ २६५१ ॥ धूअं सुसीमनामं परिणइ वीई-भयस्स नयरस्स । सामी सोमनरिंदो चंदमई भारिआ तस्स ॥ २६५२ ॥ गउरी नामेण सुआ एगंसिं तंयि परिणए कण्हो । पउ-मावइं च परिणइ हिरणनाभस्स वरधूअं ॥ २६५३ ॥ गंधारविसयसामिस्स धूअरं परिणए अ गंधारिं । अट्टहि विइमाहिं समं कण्हो भुंजइ वरभोए ॥ २६५४ ॥ जंबुवईए जाओ पुत्तो संचोत्ति नाम सुयसिद्धो । अणुभाणू नाम सुअं पसवइ तह सच्चभामाडवि ॥ २६५५ ॥ अवरारणं पि हु देवीणं पवरलक्खणेहिं संपुआ । जायंति सुआ बहवे महारहा उत्तमप्पगई ॥ २६५६ ॥ एत्तो अ जवण-दीवाउ आगया पवहणेण वाणिअया । तेहिं विहत्तो अत्थो सुवहू चारवइ नयरीए ॥ २६५७ ॥ तत्तो कयाणयाइं अग्घाइंतेहिं मगहनयरम्मि । नीयाइं जइ विहप्पइ एत्थंयि हु जलिहतीरम्मि ॥ २६५८ ॥ एत्तिअमेत्तो अत्थो ता मगहपुरम्मि बहुयरो होही । इअ चित्तिउं कमेणं गया तहिं ते तओ निति २६५९ ॥ सयलाइं रयणकंचलपमुहाइं कयाणगाइं निवगेहे । जीवजसाए दिट्ठाइं ताइं मग्गइ समग्घाइ ॥ २६६० ॥ वणिणो तओ विसण्णा अप्पणं निंदयंति किं अम्हे । चारवइं चइऊण य इहागया

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १७७ ॥

मंदभगति ? ॥ २६६१ ॥ को जायवे विमोक्तुं अम्हाणं देइ इच्छिअं लामं । इच्चाइ ताण वयणं जीवजसा निसुणिउं
भीआ ॥ २६६२ ॥ पुच्छेइ जायवाणं वइअमेसा सवित्थरं तेऽवि । साहंति तीएँ सबं वारवईवासणाईअं ॥ २६६३ ॥ तो
संभंता एसा वच्चइ मगहाहिवस्स पासम्मि । करुणाइ विलवमाणी पडिया विहलंधला तत्थ ॥ २६६४ ॥ सत्थीकाउं पुट्ठा
जणएणं वइअरं इमं एसा । साहइ अ वित्थरेणं सा जह वणिएहिं परिकहिअं ॥ २६६५ ॥ तो परिकुविओ एसो मरणं
सरिज्ज कालकंसाणं । आणवइ सूरसेणं सेणाहिवइं महासुहडं ॥ २६६६ ॥ भरहद्धनिवासीणं राईणं पेसवेह दूएत्ति ।
आगच्छंति समग्गावि जेण इह संनेहेज्जणं ॥ २६६७ ॥ तह चेव कए तेणं जुत्तिसहस्सेहिं मंतिवग्गेण । वारिज्जंतोऽवि दढं
सामरिसो चलइ गलिअमई ॥ २६६८ ॥ दाहिणचलणुक्खेवे तस्स छीअं छडत्ति केणावि । किण्हाहिं विडालीहि अ णित्तस्स
पहो य परिछिन्नो ॥ २६६९ ॥ हत्थि समारुहंतस्स तस्स जुट्ठो तडत्ति वरहरो । चलिओ सिराउ मउडो जायइ विरसो अ
तूररवो ॥ २६७० ॥ वायइ पयंडपवणो उविअणिओ ससकरो फरसो । भग्गं च तेण सहसा सधयवडं पवरनिवच्छत्तं ॥
२६७१ ॥ करिरहतुरंगलक्खेहिं संकडे सुहडकोडिसंकिन्ने । चलिअम्मि तओ सेन्ने जलहिमहावेल्सलिल व ॥ २६७२ ॥
मुत्तपुरीसे अणवरयमेव मुंचंति करिवरतुरंगा । भजंति रहाणडक्खा सेणावइणो निरुच्छाहा ॥ २६७३ ॥ निवडेइ रुहिरवरिसं
रयस्सलाओ दिसाउ सयलाओ । रोले कुणंति काया रसंति विरसं सिवाओऽवि ॥ २६७४ ॥ इअ एवमाइवहुविहउप्पाए
अगणिज्ज नयराओ । नीहरइ जरासंधू रणरहसुच्छाहमरिअंगो ॥ २६७५ ॥ सिन्नं च तस्स अणुदिअहमेव एंतेहिं चउदिसि-
निवेहिं । पूरिजइ करिरहतुरअपरपाइक्कलक्खेहिं ॥ २६७६ ॥ अक्खंडपयाणेहिं अणवरयं वयइ पच्छिमदिसाए । मगहेसरो

॥ १७७ ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
जरासिंधो-
रपशकुनाः॥

नियंतो पुहं पुरगामसंकिन्नं ॥२६७७॥ एत्तो अ नारएणं समुद्विजयाइनरवरिदाणं । गंतूणं परिकहिअं निवइजरासंधआग-
मणं ॥ २६७८ ॥ सोऊण तयं सब्बेअवि जायवा उल्लसंतमाहप्पा । जलहिब अखुमंता तुहा पूअंति तं विप्पं ॥२६७९॥ चारे-
हिवि तो कहिअं ताण जरासंधरायआगमणं । तो मंतयंति सब्बे पुच्छंति अ कोहुइनेमिच्चिं ॥२६८०॥ कहिअं तेणवि जह मरइ
निच्छिअं आगओ जरासंधू । होइ भरहद्धसामी कण्होअवि असंसयं चैव ॥ २६८१ ॥ तो अहिसित्तो कण्हो रणविजयकए ठिओ
अ पत्थाणे । मिलिआ य निवा सब्बे सोहणदिअहे तओ कण्हो ॥ २६८२ ॥ सीअलअणुक्कलसमीरपमुहसुपसत्थसउणनिवहेहिं ।
निगच्छइ नयरीओ समुद्विजयाइपरिअरिओ ॥२६८३॥ तत्तो दिसाए पुब्बुत्तराए पणयालजोअणे गंतुं । सिणवल्लीए पएसे
आवासं गिण्हए कण्हो ॥ २६८४ ॥ तो आह अणाहिड्डी अत्थाणसहाए संठिए तम्मि । चउजोअणअंतरेणं चिट्ठइ राया जरा-
संधो ॥२६८५॥ अवमन्नइ वंधुजणं उव्वयं जणइ भित्तवग्गस्स । अट्ठाणे चिअ कुप्पइ तूसइ सेच्छाए एमेव ॥२६८६॥ संतवइ
सज्जणाअवि हु वहइ पओसं च साहुवग्गम्मि । देवगुरूण अवन्नं करेइ अवसो अ मंतीणं ॥ २६८७ ॥ सुअइ दिआ निचंयि
हु निदं सो न लहए य रयणीसु । पर्यईउ विरत्ताओ निबिन्नो तम्मि वंधुअणो २६८८॥ दीसंति अ उप्पाया निचं सेन्नंमि तस्स
भयजणया । तं नत्थि जं न दीसइ दुनिमित्तं तहय अवसउणा ॥२६८९॥ अणुवित्तिमेत्तओ चिअ पायं चिट्ठति पत्थिवा तत्थ ।
पीईए भएण य तुम्ह चैव ते कण्ह ! अपुरत्ता ॥ २६९० ॥ एसो अ पएसो निअयदेससीमाए तुम्ह गोविंद ! । जिप्पइ
असंसयं चिअ एत्थ ठिएणं तुह वलेणं ॥२६९१॥ इअ सोऊणं कण्हेण निअयसेन्नस्स चउदिसिं तत्तो । अच्चअसेन्नाहिवई समुद-
विजयाइवयणेण ॥२६९२॥ खाइअपमुहं जुत्तं करावियं अह तहिं समणुपत्तं । जायवसेन्नं कण्हेण परिगयं आगयं सोडं ॥२६९३॥

पभणेइ जरासंधु जे हंतवा तहिं पि गंतुं । ते जायवा इहं पि हु कालेण अहिड्डिआ पचा ॥२६९४॥ मा बुज्जंतु न गोवा समुह-
विजओडवि सो कहं मुढो । जं सत्तुगमुहिसमं मह सिबमहासमुहम्मि ॥२६९५॥ बुज्जंति न अप्पाणं एए अहवा विवत्तिसम-
यम्मि । कस्स न चलंति बुद्धीउ दिवविबरीयभावेण ? ॥२६९६॥ मग्गेसरेण इच्चाइ पभणिए भणइ हंसगो भंती । जायवब-
लं पि तुब्बं मा पेच्छउ निच्छियं देवो ॥२६९७॥ जं इअरजनाजरहणबला'तो बलं बलाणवि अपरिभिअं भणिअं । जं पुण विण्हुस्स
बलं तं महरिसिणो कहंतेजं ॥ २६९८ ॥ सोलस रायसहस्सा सबबलेणं तु संकलनिबद्धं । अंछंति यासुदेवं अगडतद्धम्मी ठिअं
संतं ॥ २६९९ ॥ वेत्तूण संकलं सो वामगहत्थेण अंछमाणं । भुंजेज विलिपेज न महुमहणं ते न चाएति ॥ २७०० ॥
कोडिसिलं एक्कोडवि हु करेहिं गहिऊण उक्खिअइ विण्हू । दुगुणं च बलं चक्खिस्स केसवाओ विनिहिद्धं ॥ २७०१ ॥ तत्तो
उण तित्थयरा अणंतबलपरिगया सुणेअवा । पुहं छत्तं दंडं च सुरगिरिं ते पकुवंति ॥२७०२॥ अहवा किं किर बहुणा लोअम-
लोएडवि ताण पक्खिविउं । सामत्थं वणिजइ समप्पए तेसु चरिअकहा ॥ २७०३ ॥ तम्हा अरिद्धनेमी एक्कोडविहु तिहुअणं
जिणइ सबं । जस्स य समग्गसक्काडवि किंकरा के वयं तस्स ? ॥ २७०४ ॥ अबं चिअ अहरहिणो महारहा समरहा सअद्ध-
रहा । रहिणो अ निवा लोए पहाणया हुंति उक्कमओ ॥ २७०५ ॥ भयवं अरिद्धनेमी विण्हू तह हलहरो तुमं चेव । एए चउरो
मोत्तुं अहरहिणो नत्थि इह इहिं ॥२७०६॥ तत्तो अम्हाण मज्जे एक्कोडविअ अहरही तुमं चेव । तिण्णि उण रिऊण बले
सेसा उ महारहप्पमुहा ॥२७०७॥ एत्थजनि केडविहु विजंति केडवि तत्थवि अ जं तु सेसबलं । तं कइवयअक्खोहिणिमेत्तं
ताणं पि संभवइ ॥ २७०८ ॥ ननसहसगयवरेहिं नवहि उ लक्खेहिं रहवराणं च । नवकोडीहिं हयाणं नराण नव कोडिकोडीहिं

॥ २७०९ ॥ अक्खोहिणित्ति भणिआ तत्तो जइवि हु तयं अरीण बलं । सयलंपि न तुलं नरवरस्स एफस्सडविअ अमहं ॥ २७१० ॥
तहविहु अरिट्ठनेमी जिणेइ एत्तोडवि तिहुअणमसेसं । विण्हुवलएवपमुहावि तुम्ह सयलावि जोग्गावि ॥ २७११ ॥ वरुदेवेणं
विहियं सयंवरं रोहिणीए जं तइआ । एणंमेत्तएणडवि तं तुम्हे किं न संभरहं ? ॥ २७१२ ॥ तम्हा नेमिजिणिंदो नमंसणिज्जो
सुरेसराणंपि । मोत्तण पणामं तम्मि विक्कमो कस्सडवि न जुत्तो ॥ २७१३ ॥ इअ हंसगेण भणिए मगहवई भणइ हंत ! जइ
एवं । तो नेमिजिणाइजुअंपि तं बलं मज्झतणयस्स ॥ २७१४ ॥ कालरस भण्ण पलाइज्जण पच्छिमदिसाए किं लुक्कं ? । किं
वा सोरिअमहुराइमंडलो तेहिं परिचत्तो ? ॥ २७१५ ॥ तो हंसगेण भणिओ देव ! नओ एस न उण भीरुत्तं । जं फलइ
नरस्स न य विक्कमोडवि कालाइनिरवेक्खो ॥ २७१६ ॥ तद्धिणजाओ पंचाणणोडवि न करेइ समरसंरंभं । गयकलहेहिंवि सद्धिं
न यावि शुअगोडवि अइवालो ॥ २७१७ ॥ उंकेइ अक्कमंतंपि नीईमंताण तो इमो मग्गो । कालाइअनिक्खाए करणं किरिआण
जं अहवा ॥ २७१८ ॥ एत्तो चेव उवाओ रिज्जण निहणम्मि अवराणमाई । संक्खइ केसरिच्चवसरं इमे सोडवि हंतुमणो ॥ २७१९ ॥
तम्हा गरुआण निचेट्ठिआइ को तरइ जाणिउं ? अहवा । नायं चिअ जं वित्तं कालस्सडवि किमिह बहुण्ण ? ॥ २७२० ॥ इअ
पडिनक्खं वनंतयम्मि मंतिंमि हंसगे राया । परिकुविओ जा किंनिचि भणिही ता डिंभगो मंती ॥ २७२१ ॥ पभणइ पुरिसस्स
जओ जायइ पुत्तेहिं न उ पसिद्धीए । होइ अउत्तेहिं पराजओडवि इअ निच्छओ देव ! ॥ २७२२ ॥ किंतु नओ पुरिसेणं ववहारमएण
होइ कायवो । तत्थ य समरारंभे दुग्गासणयं विहेअवं ॥ २७२३ ॥ तं पुण दुग्गं तिचिहं जलपव्वयवूहभेअओ भणिअं । दच्छंति
वूहदुग्गं समाए भूमीए नयनिउणा ॥ २७२४ ॥ तम्हा उ सहस्सारं करेइ पन्नासनेमिमंडलयं । अइविसमं चक्खवूहं अणेअगण-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा-
भव-
भावना ॥
॥१८१॥

रायनिम्मविअं ॥ २७२५ ॥ इअ जुचिसंगयं सुणिऊण वयणं नरेसरो तस्स । कारेइ चक्कवूहं सेने तुंवाइरयणाए ॥ २७२६ ॥
तत्तो अ जायवाणं निउत्तपुरिसेहिं साहिअं गंतुं । सा चक्कवूहरयणा परिविहिआ मगहराएण ॥ २७२७ ॥ तत्तो अ गरुडवूहं
परिविहिअं जायवेहिंवि सुदुगं । वसुदेवाइमएणं चंचुप्पमुहाएँ रयणाए ॥ २७२८ ॥ एत्तो अ खेअरिंदा समागया सउरिप-
क्खिआ सवे । जे उण तप्पडिक्खा ते चलिआ मगहवइयासे ॥ २७२९ ॥ अह ताण दुसज्झंत्तं रिउमिलिआणं विआणिउं
सउरी । वेअड्ढुठिआणं चिअ पसाहणत्थं गओ तुरिअं ॥ २७३० ॥ सिरिनेमिस्स हलिस्स य गच्छंतेणं भलाविओ कण्हो । देवेहि
मेरुसिहरे बाहुनिवद्वा जिणेणावि ॥ २७३१ ॥ दिन्ना असत्थवहिगत्ति मूलिआ तस्स पवरमाहप्पा । एत्तो अ अमरपहुणा
बंधुनिमित्ते रणउहिलासी ॥ २७३२ ॥ विणाओ नेमिजिणो मायलिनिअसारही तओ भणिओ । उवगप्पिअं महंतं दिव्वरहं गच्छ
वेत्तूणं ॥ २७३३ ॥ तो तं वेत्तुं एसो समागओ नेमिजिणवरसगासे । तत्थ जिणो आरूढो रहम्मि दिव्वत्थसंपुत्ते ॥ २७३४ ॥
तत्तो दोन्निवि वूहा अवरोप्परसम्मुहं समुच्चलिया । वगंततुरयधंटा गजंतगया रणंतरहा ॥ २७३५ ॥ दोण्हवि वूहाण तओ
अग्गाणीआण जुज्झमणुलग्गं । जायवअग्गाणीअं भग्गं कण्हं गयं सरणं ॥ २७३६ ॥ तत्तो बलएवेणं भणिओ कण्हो जहा
इमो वूहो । जह विरइओ इमेहिं तह वाससएहिंवि अजेओ ॥ २७३७ ॥ ता सिग्घं टाणत्तिगे विहडाविअउ इमोउवि भेत्तूण ।
दाहिणओ नेमिजिणो भिंदउ एअं महासुहडो ॥ २७३८ ॥ उत्तरओ उण पत्थो मज्जेणं भिंदउ अ अणाहिट्ठी । तो कण्हेणं
तिन्निवि ते तह भणिआ महावलिणो ॥ २७३९ ॥ अह तेहिं तिहिंवि सब्बं तुवे अरएसु नेमिसंधीसु । जे संठिआ नरिंदा ते
निज्जिणिउं समग्गेउवि ॥ २७४० ॥ आलोडिऊण भिन्नं पल्लसलिलं व रत्नमहिसेहिं । तं वूहं सयलदिआसु उवगयं सरणप-

रिहीणं ॥ २७४१ ॥ सिरिनेमिजिणेण पुणो रुपी सह नरवराण लव्वेहिं । काऊणं हयमहिओ लीलाएँ चिणिजिओ तत्थ
॥ २७४२ ॥ अह तेहिं तम्मि भिन्ने जलहिम्मि महानईण व जलाइं । मेच्चूण पविट्ठाइं तयणुपहे णिअयसेन्नाइं ॥ २७४३ ॥
सह पंडवेहिं जायं महारणं कउरवाण तत्थेव । दुओहणाइकउरवग्गो निहओ समग्गोऽवि ॥ २७४४ ॥ सिरिनेमिजिणिंदे-
णऽवि पुणरवि अ महारेहेहिं राईहिं । भगदत्ताईहिं समं संगामे निजिआ सब्बे ॥ २७४५ ॥ तत्तो पाएण तयं सेन्नं सब्बं
अनायगं सुन्नं । बुन्नं खिन्नविवन्नं मगहवइं सरणमल्लीणं ॥ २७४६ ॥ तेणवि अ दंडनायगहिरन्ननाभाइनवरिंदाणं ।
सोढं मरणं सुबहुं विद्धरियं स्रियं खिन्नं ॥ २७४७ ॥ सिसुपालं उद्दिसिउं तत्तो बहुआइं खेयरबलाइं । भणियाइं तओ तेण-
ऽवि संठविउं धीरवयोहिं ॥ २७४८ ॥ उद्धरिअसेसयाणं तत्तो नरनाहदसहस्साणं । सो दंडनायगए परिट्ठिओ मागह-
निवेण ॥ २७४९ ॥ तो गाढमणुसरंतो वेरं सो कालकंसनिवईणं । रणनिहयाणं हिअए सामरिसो खेयभरिओ य ॥ २७५० ॥
सयमेव जरासंधू रणसज्जो होइ वीअदिअहम्मि । वडुंतरणरसो केसवोवि सयमेव तो चलिओ ॥ २७५१ ॥ वारिजंतो अवसउ-
णदुन्निमिचित्तेहिं मगहनरनाहो । एइ रणे कण्हो उण सउणनिमिचित्तेहिं तोरविओ ॥ २७५२ ॥ तो आवडंति दोन्निऽवि सामरिसाइं
बलाइं अब्बोऽन्नं । निहयं च तओ बहुअं मागहसेन्नाएँ जउसेन्नं ॥ २७५३ ॥ मगहेसरस्स तणओ जचणो नामेण तत्थ जुव-
राया । दुओहो सामरिसो निहणंतो सयलजणनिवहं ॥ २७५४ ॥ काऊण महासमरं सारणकुमरेण पाविओ निहणं ।
तम्मरणं सोऊणं सयमुट्ठइ मगहनरनाहो ॥ २७५५ ॥ तेण य जायवसेन्नं कयं खणद्धेण सयलमवि विहुरं । संजुणिअरहतुरयं
निहयगयं पडिअपाइक्कं ॥ २७५६ ॥ तथा च सति कीदृशं यादवसैन्यमभूद् ? उच्यते, विमुक्कपवरजाणयं समुज्झियाभि-

माणयं गलंतखगहत्यं निवडंतसुहडमत्थयं ॥२७५७॥ विमुक्कीरधीरयं विमग्गमाणनीरयं । लुलंतछत्तचिधयं नचंतबहुक-
चंधयं ॥ २७५८ ॥ ससामिणो विरत्तयं पलायणेक्कचित्तयं । मत्तेभसंपणोछियं तुरंगधट्टपेछियं ॥ २७५९ ॥ भयाउलज्झिय-
त्थयं रहोहरुद्धपंथयं । अबोउन्नपेछणुजयं पलाणभीरुवगयं ॥ २७६० ॥ मग्गेसवाणताडियं संगामभूमिपाडियं । संजायसा-
वसेसयं विमुक्कीजीवियासयं ॥२७६१॥ इय विहुरियम्मि सेन्ने एक्को चिय सुअणलग्गणाखंभो । दिव्वरहेणं विट्ठइ अंगंजिओ
नेमिजिणनाहो ॥२७६२॥ अह सो तयवत्थं पेच्छिऊण सवंपि जायवं सेन्नं । आयडुकणचावो आउरइ दिव्वसंखं च ॥२७६३॥
अह तस्स धणुटणक्कारवहिरियं संखसदसंभंतं । सवंपि मागहवलं मुच्छाविहलंघलं जायं ॥ २७६४ ॥ तिण्हं पि हु भुवणाणं
अणुग्गहे निग्गहम्मि अ समत्था । हुंति जिणा का तेसिं मग्गेसविग्गिग्गे गणणा ? ॥२७६५॥ किंतु ससावज्जमिणं भावो
अ इमो अवट्ठिओ लोए । जह हुंतवा सवे पडिविण्हू विण्हुणा चेव ॥ २७६६ ॥ तो विहणिऊण सव्वं सत्तुवलं संठवेइ
नियसेन्नं । तत्तो सबललुहिट्ठिरभीमज्जुणनउलमाईआ ॥ २७६७ ॥ राया समुदविजओ सारणअक्कूमाइआ सवे । रुंथति
परवलं चउदिसिपि संठविअ नियसेन्नं ॥ २७६८ ॥ एत्थंतरम्मि सेन्नं लोलंतो वणगउब मयज्जहं । विक्खवंभंतो सवे समुदवि-
जयाइनरनाहे ॥ २७६९ ॥ अखलिजंतो केणइ पत्तो रहसंठियं हरिं जाव । जंपंतो विरसाइं सिमुपालनरेसरो कुद्धो ॥ २७७० ॥
संजायं तेण समं समरं विम्हयकरं सुराणंपि । असरिसमुअडंडबलेण सोऽवि कण्हेण तत्थ हओ ॥ २७७१ ॥ अह तम्मि हए
सुहडे दसवि सहस्साइं नरवरिदाणं । सामरिसाइं कुद्धाइं एक्ककालंपि सबलाइं ॥ २७७२ ॥ मग्गाहाहिवेण सद्धिं तह पारद्धाइं
पहरिं ताइं । जह अमरेदिवि नायं न अरी न बलो न सेसनिवा ॥२७७३॥ तिहिं नाणेहिं समग्गो अमूढलक्खो तओ जिणो

नेमी । तं तह दड्डूण भणइ सारहिं मायलिं एवं ॥ २७७४ ॥ मज्जेण पत्थिवाणं वाहय पउरंदरं रहं एयं । विजिणेमि जेण एए
पहरंते सत्थलक्खेहिं ॥ २७७५ ॥ अन्नह न होइ एसा सवावि हु अज्ज जायवी सेणा । इअ भणिए मायलिणा रहतुरया चोइआ
सिग्घं ॥ २७७६ ॥ नेमीडवि दिवसंखं आऊरइ तसिअसयलपडिक्खं । पउरंदरं च चावं अप्फालइ भीमटंकारं ॥ २७७७ ॥ मुंचइ
अ सीहनायं कंयिअमहिवल्लयपडिअगिरिक्खं । अन्नोन्नदलंतुत्तसिअसयलगयतुरयरहनिवहं ॥ २७७८ ॥ इअ तस्सइत्तत्थं भीअं वुन्नं
च मागहं सेन्नं । संजायं एक्केणं रेहेण सीहो व मयजूहं ॥ २७७९ ॥ आलोडइ तं सबं रेहेण चूरेइ संदणे सवे । छिंदइ सरासणाइं
पाडइ धयछत्तचिंधाइं ॥ २७८० ॥ सव्वत्तो जुगवंचिअ अलायचकं व दीसइ भमंतो । नेमिजिणिंदस्स रहो अक्खलिओ गुरुअमा-
हप्पो ॥ २७८१ ॥ पायालतलाओ जहा नीहरिअ महोअहिं महामच्छो । एक्कोडवि तहा खोभइ नेमिरहो तं बलमसेसं ॥ २७८२ ॥
इअ नरवराण सड्डिअ (मड्डय) दसअ जुआइं जिणेण विहियाइं । भग्गगरहाइं रणे गयरहपाएक्करुद्धाइं ॥ २७८३ ॥ पउरंदरचाव-
विसुक्कएहिं सिरिनेमिनाहवाणेहिं । मगहाहिवस्स सेन्नं तत्तो जायइ समग्गं ॥ २७८४ ॥ निवडंतचामरोहं छिन्नझयं विगयपुंडरीयं
च । फोडिअगुडपक्खरक्खयमवगयासेससिरताणं ॥ २७८५ ॥ विद्धत्थसयलसत्थं निदलिअरहं पणडुगयतुरयं । संभंतं व मयकुलं
चलबाहुं लोद्धयारद्धं ॥ २७८६ ॥ भयसंक्खइअनरिंदं विहडिअसुहडं पयावपरिहीणं । सुन्नं विसुन्नचित्तं नट्टोवायं असरणं च ॥
२७८७ ॥ विअलिअपुराणवप्पं भडवायविवज्जिअं अववसायं । एक्केक्कपविरलमणुसमेत्तं तुरयाइपरिहीणं ॥ २७८८ ॥ जह
गिम्हे खेत्ताइं अवगयहरियाइं गहिअसस्साइं । दीसंति निरुवगरणं तह जायं मागहं सेन्नं ॥ २७८९ ॥ न चलवल्लइ न
जंपइ मूढमणं चिट्ठए विगयचेट्ठं । सिरिनेमिजिणेण तयं विमोहिअं मोहसत्थेण ॥ २७९० ॥ तो निम्महिअतमोहो तह तारय-

फुसिअतेअमाहूप्यो । बालरत्रि व विरायइ रणायले नेमिलिणकुमरो ॥ २७९१ ॥ तत्तो भणंति केइ मागहसेवम्मि एस सो कण्हो । जो सुवइ कालियकंसकेसिचाणूरनिम्महणो ॥ २७९२ ॥ अने भणंति न इमं तस्स न एआरिसा जओ सत्ती । ता एस चक्कवट्ठी अने पभणंति न इमंपि ॥ २७९३ ॥ जं चरमो सो होही पुरओ ताणविअ नेरिसा सत्ती । ता निच्छिअं सुरेंदो जायवपक्खागओ एसो ॥ २७९४ ॥ अवरं परमत्थविऊ भणंति नणु सोऽवि एस न हु एसो । जं मरगयमणिवनो विलंघियासेसजयरूवो ॥ २७९५ ॥ त्तिजगुत्तमो जयत्तयपणमियपयंकओ त्तिजगसामी । त्तिजयाणंतगुणवलो किमंग पुण इंदमेत्तस्स ? ॥ २७९६ ॥ बावीसहमो तित्थयरो सो एसो नेमिलिणवरो जस्स । सुवंति अ दीसंति अ सारयससिविमलचरिआइ ॥ २७९७ ॥ अनेण तओ भणिअं जइ एवं कण्हमाइणो तस्स । सबेऽवि किकरा किं इहागओ तेहिं सह एसो ॥ २७९८ ॥ सच्चमिणं किंतु इमो समुद्विजयस्स राइणो पुत्तो । कण्हो उण भाइसुओ तो वंधवपक्खाएण ॥ २७९९ ॥ एसो इहागओ तो इमम्मि केणावि उत्तरे विहिए । आहऽन्नो जइ एवं किमु संमूढो जरासंधू ? ॥ २८०० ॥ को तेण सह विरोहो जो किर भुवणत्तयस्सवि अजेओ । पुजो अवि सक्काणं अमराणऽवि तत्तबुद्धीए ॥ २८०१ ॥ जो अट्टिमेत्तनिम्मिअसिरेण इच्छइ महागिरिं मेत्तुं । सिरभंगं मोत्तूणं सो पावइ किं फलं अन्नं ? ॥ २८०२ ॥ उत्तिवसरिअमेत्तो जो बाहाहिं महासमुदंपि । इच्छइ उत्तरिउं किं न लहइ स विणासमच्चिरेण ? ॥ २८०३ ॥ ता अप्पपरविसेसो गरुएहिंवि जत्थ नज्जइ न एवं । तत्थ किमन्नं भन्नइ ? अहवा देवम्मि पडिक्खे ॥ २८०४ ॥ गरुयाणंपि मईओ चलंति विअलंति सयलसत्ताइं । होइ विवजासमई न कुणंति परस्सवि सुबुद्धिं ॥ २८०५ ॥ इहरा बालेहिंवि मुणिअदोसमवहरइ किहणु परदारं । सोऽविहु दसाणणो ? किह व जूअ-

मभिरमइ णलराया ? ॥ २८०६ ॥ तम्हा असंसयं चिय जायंति अवस्सभाविणो भावा । जे उण एत्थ विअप्पा ते चित्तायासमे-
त्तफला ॥ २८०७ ॥ एमाइक्कहपबंधे वडुते परिअरे य तयवत्थे । कहमवि निष्फिडिज्जं सिरिनेमिजिणस्स रोहाउ ॥ २८०८ ॥
मगहवई पुत्तेहिं सहिओ तत्थागओ जहिं कण्हो । बलएवोडवि अ चिट्ठइ जायवगणेण परिअरिओ ॥ २८०९ ॥ अविखवइ तओ
सबेडवि जायवे जंपिएहिं विरसेहिं । जइ अप्पह गोवाले अज्जडवि जावेह तो सबे ॥ २८१० ॥ इहरा न तुम्ह जीयं तियलोअं-
मिवि गयाण सबेसिं । किं न वियाणइ मूढो समुद्विजओडवि मज्झ बलं ? ॥ २८११ ॥ इच्चाइ असंबद्धं जंपते तम्मि जायवं
सेन्नं । सबंपि हु परिकुविअं समुट्ठिअं एक्ककालंपि ॥ २८१२ ॥ तत्तो अ मगहवइणो पुत्तेहिं इगुणसत्तरीए उ । रुद्धो कण्हो रामो
विरोहिओ अट्टवीसाए ॥ २८१३ ॥ सेसबलं सेसेणं बलेण जुज्झेइ अमरिसवसत्तं । इअ गाढम्मि पवत्ते रणम्मि रामेण रायसुआ
॥ २८१४ ॥ आयट्ठिउं हलेणं गलम्मि एक्केक्कओ अह सिरम्मि । मुसलेण चुन्निओ जाव निहणमडवीसमवि गमिया ॥ २८१५ ॥
तो मगहवई कुद्धो आभिडो हलहरेण सह तत्तो । जायं रणं महंतं तो सत्तीए हली भिन्नो ॥ २८१६ ॥ अह सोणिअं वमंते तम्मि
समुक्करिसिओ जरासिंधू । सबत्तोडवि य भिन्नो पत्थेणं निसिअवाणेहिं ॥ २८१७ ॥ एत्तो जणदणेणडवि गरुडेण व पन्नगा
समग्गाडवि । ते मगहवइस्स सुआ एगुणहत्तरि हया समरे ॥ २८१८ ॥ तम्मरणदूमिओ मगहनरवई एइ तत्थ सामरिसो ।
गोवालमाइएहिं वयणेहिं खिवइ गोविंदं ॥ २८१९ ॥ तो भणिअं कण्हेणं कुडाइसु भट्टिज्जण ता अंधो । विणिअत्तइ तंसि पुणो अंधा-
ओवि हु समन्महिओ ॥ २८२० ॥ जइवि हु लहसि अणत्थे पेच्छसि गुरुवयणपच्चाए जइवि । जइवि विउज्जसि सयणेहिं निअसि
परिअणविओयं च ॥ २८२१ ॥ तहवि हु कुणसि असग्गहमन्महिअं चिअ मुणेसि न विसेसं । अप्पस्स परस्स य अहव तुज्ज को

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१८७॥

एत्थ किर दोसो ? ॥२८२२॥ जं जेण पाविअवं सुखं च दुक्खं च जम्मिं कालम्मि । सो तं तथा अवस्सं पावइ न खलइ सुरे-
दोऽवि ॥२८२३॥ जलहिविओगो तह राहुपरिहवो किन्न पाविओ ससिणा ? । किं वावि कालक्खंडं न कवलिअं तिणयणेणावि ?
॥२८२४॥ किं वावि देहछेयं पत्तो न हु तावसाउ सक्कोऽवि ? । किं वा न गओ निहणं दसाणोऽवि हु कुबुद्धीए ? ॥२८२५॥
ता एस अहं गोवो असत्थकुसलो कुलेण परिहीणो । निदलिअकालकंसो तह उरसच्छो अ डिंभो अ ॥ २८२६ ॥ खत्तिअकु-
लसंभूओ तंसि महानरवरो कलाकुसलो । मं पइ सामरिसोऽवि य सयावि ता पहरसु इआणि ॥ २८२७ ॥ गभीराइं थिराइं
सावन्नाइं हरिस्स भणियाइं । एमाइ निसुणिऊणं कुद्धो अहिअं मगहराया ॥ २८२८ ॥ ताडइ सरेहिं कण्हं कण्होऽवि हु मागहं
इअ पवत्तं । दोणहवि महावलाणं समरं तेसिं महाघोरं ॥ २८२९ ॥ अवरोप्परसरसव्वलमुद्धिमोगरपहारपडिसदो । तेसिं
भरेइं भुवणं खणखणरवभीसणो सत्थं ॥ २८३० ॥ गुरुसीहनायरवसयलभयंकरं संखसदकयरोलं । वड्डइ महारणं तं दोण्हं पि
समं सुधीराणं ॥ २८३१ ॥ असणीण व निग्घोसे अवरोप्परखित्तसरसमूहस्स । पलयघणस्स व सद्दो भीमो उव्वेअजणओ अ
॥ २८३२ ॥ दंडासिपासपट्टिसरिसवलझसरसेल्लमाईहिं । अवरोप्परपरिमुक्कं हणति ते अत्थसंधायं ॥ २८३३ ॥ संबुन्निएहिं
तो तेहिं ताण दोण्हं पि सत्थलक्खेहिं । जायइ दूंसंचारा रणस्स भूमी भयकरा य ॥ २८३४ ॥ तह कण्हमागहेणं चावविमुक्केहिं
निसिअवाणेहिं । निस्संखेहिं समगं छाइअइ धरणिनहविवरं ॥ २८३५ ॥ सबेऽवि जायवनिवा तत्तो जुज्झंति तेण सह
जुगवं । एक्कोऽवि हु मगहवई जोहइ सबेऽवि ते वलवं ॥ २८३६ ॥ तो खणमेकं तह जुज्झिऊण मगहेसरो महासंखं । तह
आऊरइ तस्सइसवणे भीया जहा सबे ॥ २८३७ ॥ पडिवक्खपत्थिन्ना सरणमुवगया कण्हराममाईणं । तो मगहवई कण्हं सोऽवि

श्रीनेमिं-
चरित्रे
कृष्ण-
जरासिंधु-
युद्धं ॥

॥१८७॥

मल० श्री

स्वोपज्ञा

भव-

भावना ॥

॥१८८॥

तं पहणइ सरेहिं ॥ २८३८ ॥ तत्तो अ खुरुपेणं कण्हो छिंदइ महाधयं तस्स । वरयणकणयदंडं मणिकिंकिणिजालरवसुहलं ॥ २८३९ ॥ नियसीसं पि व तो तं महाधयं निवडिअं मुणेऊण । संकुद्धो मगहवई कण्हं छाएइ वाणेहिं ॥ २८४० ॥ छेत्तूण ते (उ) गोविंदो मगहवई भिंदिऊण य सरेहिं । पभणेइ तयं एवं गंभीरुवहासवाणीए ॥ २८४१ ॥ अहयं जुवा नराहिव ! ते पुण वूढोऽसि गलिअतणुसत्तो । तो असमं रणमेअं मुक्कोऽसि माए गिहं जासु ॥ २८४२ ॥ इअ सोऊणं कुद्धो पचालीढं रएइ तो ठाणं । मंतयसत्थाइं सुमरइ अ देवयाहिड्डिआइं सो ॥ २८४३ ॥ तो वइसाहट्ठाणं रएइ कण्हो विजाणिउं एअं । सुमरइ अ देवयाहिड्डिआइं तह मंतसत्थाइं ॥ २८४४ ॥ नीहरिअनायलक्खं नागत्थं वारए हरी तत्तो । गरुडत्थेणं नीहरिअगरुडकोडीस-हस्सेण ॥ २८४५ ॥ सत्थेण महासमणेण वारए तह हरी महासत्थं । संवत्तगं विमुक्कं मगहेसरनरवरिदेण ॥ २८४६ ॥ वायवं पुण वारइ गोविंदो अंतरिक्खसत्थेण । वारेइ वारुणेणं हुआसणं नाम गुरुसत्थं ॥ २८४७ ॥ नीहरिअअसुरसेनमेत्तो वइअरोणत्थमइभीमं । पयडिअसुरसेनेणं माहिंदेणं निवारेइ ॥ २८४८ ॥ निहणेइ दिणयरत्थेण तामसं जणिअत्तिमिरनिउरुवं । पसमेइ रक्खसत्थं कण्हो नारायणऽत्थेण ॥ २८४९ ॥ आसग्गीवं सत्थं कंपिअभूवल्यतासिअसुरोहं । वंभत्थेण निवारइ मेहत्थं पवणसत्थेण ॥ २८५० ॥ इअ जं जं मगहवई कण्हविणासाय मुअइ पवरत्थं । तं तं इमो अपत्तं पडिवक्खत्थेण नासेइ ॥ २८५१ ॥ तत्तो अ निड्डिअत्थो विगयपहावो य तेअपरिमुक्को । उज्जेइ निराणंदो कराओं सो कालवट्ठधणुं ॥ २८५२ ॥ मणइ अ धिरत्थु मह योरिसस्स तह रज्जसंपयाए अ । जो उत्तिन्नसमुद्धो गोपयमत्तेऽवि बुद्धोऽमिह ॥ २८५३ ॥ जेण माए भरहद्धे विणिज्जिआइं नरिंदलक्खाइं । तं किर निज्जिणइ ममं गोवो गोदुद्धुल्लिओ ॥ २८५४ ॥ तत्तो अ सहस्सारं रविमंडल-

श्री नेमि-
चरित्रे
कृष्ण-
जरासिंधु-
बुद्धं ॥

॥१८८॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥१८९॥

भासुरं महाचक्रं । नीसेससत्यदलणं परिअरिअं सुरसमूहेण ॥ २८५५ ॥ पेच्छइ रहस्स मत्थे मगहवई पावंगंपिव जलंतं ।
सव्वारिचकदलणं भयावहं सुरवराणंपि ॥ २८५६ ॥ तो निहयंपिव काहं मन्नतो गिण्हिऊण तं चक्रं । पक्खिवइ मगहराया
कुद्धो तस्सुवरिं वहेहेउं ॥ २८५७ ॥ तत्तो तं वजंपिव फुल्लिगजालासहस्सदुण्येच्छं । अइघोरनिस्सणं दिसिमुहाइं तेएण पय-
उंतं ॥ २८५८ ॥ दइण सुरा भीआ संतत्था जक्खसिद्धगंधवा । जोइसिअखेअरावि अ नट्टा सवेजवि भूवइणो ॥ २८५९ ॥
ससुरासुरोडवि लोओ सिवं सिवं पोकरेइ मीअमणो । नयणेहिं अंसुवारिं मुअंति तह जायवा भीया ॥ २८६० ॥ आगच्छंते
चक्कम्मि तम्ममी अह पउरदिवसत्थाइं । पक्खिवइ केसवो हलहरोडवि मुसलं हलं खिवइ ॥ २८६१ ॥ पत्थो सत्थं सव्वत्थमोक्खणो
धम्मनंदणो सत्तिं । मीमो महागयं पक्खिवेइ परिहं च सेणाणी ॥ २८६२ ॥ नउलोडवि हणइ कुंतेण हणइ खगेण तहय सह-
एवो । नाराएहिं निवारइ समुद्विजओडवि नरनाहो ॥ २८६३ ॥ सत्तिसरझसरमोगगरपरसुवलसेल्लमल्लमार्इहिं । सेसाजवि
पत्थिवा तं हणंति एतं महाचक्रं ॥ २८६४ ॥ किंतु न कंमंति सत्थाइं तत्थ सुरसत्थइहिं अस्सुव ॥ तो हाहारवसुहलेसु सिद्ध-
गंधवदेवेषु ॥ २८६५ ॥ बुन्नेसु जायवेसुं किपि सउकरिसमागहनियेषु । किं होहिति विमूढम्मि पेच्छगे सयलजिअलोए
॥ २८६६ ॥ वेएण समांगंतुं हरिणो वच्छत्थले विसालम्मि । तुंवेण तयं निवडइ न उ धाराए महाचक्रं ॥ २८६७ ॥ तो तप्प-
हारमहियासिऊण पडिअं रहम्मि तं चक्रं । गेण्हइ करेण कण्हो लीलाकमलं व तुट्टमणो ॥ २८६८ ॥ अह तेण करगहिअस्स
तस्स उल्लसइ कावि तेअसिरी । विप्फुरइ पभावोडवि अ सो जेण सुरावि विम्वइया ॥ २८६९ ॥ तत्तो जायं सत्थं सवंपि हु
जायवा य परितुट्टा । सुरसिद्धजक्खनारयरिसिपमुहावि अ हरिस्सुवरिं ॥ २८७० ॥ मुंचंति कुसुमबुट्ठिं परितुट्टा

॥१८९॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
जरासिंधु-
युद्धम् ॥

एस भो महाभागो ! । इह नवमवासुदेवो जाओ एअं पयंपता ॥ २८७१ ॥ अन्नस्स कस्स सत्ती ? कस्स च एआरिसाइं पुन्नाइं ? ।
कहिअं च इमं केवलिरिसीहिं बहुसोडवि पुब्बिपि ॥ २८७२ ॥ इअ भणिऊणं तुट्ठा गयणं पूरंति दुंदुहिरवेण । गंधोदयकुसुमाणि
अ मुंचंति पुणो पुणो चेव ॥ २८७३ ॥ करकलिअचक्खदुसहो हरीडवि एत्थंतरे विगयगधो । मगहवइं उदिसिउं भणइ समुप्पण-
कारुणो ॥ २८७४ ॥ अज्जावि अ भो महायस ! बुज्झसि एत्तियम्मिवि गयम्मि । ता मह आणं पडिवञ्जिऊण गंतूण निअ-
देसं ॥ २८७५ ॥ विलससु रजं पालेसु आउं मा विवज्जसु अयंढे । जीवंतच्चिअ भइं ! पेच्छंति मयाण किं एत्थ ? ॥ २८७६ ॥
विहिओ अ पुरिसयारो पगरिसपत्तो तए अखलिएण । जो सुरणरअमराणडवि मणं चमक्खइउं सक्को अ ॥ २८७७ ॥ किंतु न
तीरई काऊण अन्नहा एस देवपरिणामो । चक्खवइसुरपहूहिंवि दोसो किर तुज्झ को एत्थ ? ॥ २८७८ ॥ नवमो अ वासुदेवो
कहिओजइं केवलीहिं न य तेसिं । वयणाइं अन्नहा परिणमंति ता मुंचसु विसायं ॥ २८७९ ॥ भणइ तओ हसिऊण मगहवइ
नंदगोडलिअपुत्तो । पेच्छ अहो गोवालो केत्तियमेत्तं गओ गधं ? ॥ २८८० ॥ निअमणकप्पिअगधो केण निवारिअए जओ
निअह । लावयसुविखविअ पयं चिट्ठइ भूभंगसंकाए ॥ २८८१ ॥ नवमं च वासुदेवं एसोडवि हु मुणइ अप्पयं उअह । मोडेउं
पुच्छाइं गावीणं चारिऊण धणं ॥ २८८२ ॥ इअ अन्नुदेसेणं भणिऊणं तो हरिं भणइ सक्खं । रे गावीचुंखणडिंभ ! केण तुह
एत्तिओ गधो ? २८८३ ॥ अप्फालिऊण जाओडसि जेण नवमो हरी तमम्हेडवि । सिक्खवसि लोहखंडं जं संपत्तं किमेएण ?
॥ २८८४ ॥ जुत्तमिणं तुच्छाणं नाडयखंडं च दीहिमट्ठि च । लडूण जंवुओ मूसओ अ सुणओ अ देहम्मि ॥ २८८५ ॥
मायंति न हरिसेणं सावन्नं सुरवइपि पेच्छंति । संकंति अ तग्गहणे तम्हा मा भणसि न हु कहिअं ॥ २८८६ ॥ सरहं सक्क-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
मन्-
भावना ॥
॥१९१॥

मेव य चुनेलं एस तुज्झ अवणेमि । गवमसेसंपि हु वासुदेवनामं च निहणेमि ॥ २८८७ ॥ इअ सोऊणं हरिणाऽवि चित्ति-
अं कालदट्ठओ एसो । अचिकिच्छणीअरूथो अ ता अलं जंपिएणऽहवा ॥ २८८८ ॥ एअस्स वहनिमिंतं मज्झ करे आगयं
इमं चक्कं । कत्तोऽविहु आवइओ न हुंति दिव्हेऽपराहुत्ते ? ॥ २८८९ ॥ तो निच्छएण मरणे उवड्ढिओ केवलीहिं
दिट्ठम्मि । को तरइ रक्खिबलं सुखईवि एमाइ चित्तिता ॥ २८९० ॥ परिमुक्कं चक्कं केसवेण अइभासुरं भयाणीअं । तेण
मणिमउडकुंडलसोहं छिबं सिरं तस्स ॥ २८९१ ॥ तत्तो निवाडिऊणं सिरकमलं मागहस्स कण्हकरे । गंतुं पुणो-
ऽवि चडिअं चक्कं सुखसहसपरिअरिअं ॥ २८९२ ॥ उक्तं च परमगुलभिरागमे-“ आसग्गीवे ? तारए २ मेरए ३
महुकेडवे ४ निमुंमे अ ५ । बलि ६ पहराए ७ तह रावणे य ८ नवमे जरासिंधू ९ ॥ २८९३ ॥ एए खलु पडिसत्तू कित्ती-
पुरिसाण वासुदेवाणं । सब्बेऽवि चक्कजोही सब्बेऽवि हया सब्बेहिं ॥ २८९४ ॥ तत्तो अमरा खयरा सिद्धा जक्खा य नारयाईआ ।
मुंचंति कुसुमवरिसं किंरंति सुरभिं च गंधुदयं ॥ २८९५ ॥ वायंति दुंदुहीओ तुडा पभणंति जयइ सो एसो । नवमोत्ति वासु-
देवो दसारचक्कस्सऽपच्छिमओ ॥ २८९६ ॥ तो मागहनरनाहं निहयं नाऊण नेमिजिणनाहो । मुच्चइ कारुणनिही ओरोहा
सयलनरवड्ढणो ॥ २८९७ ॥ अह ते सप्पणयं पणमिऊण नेमिं भणंति जयनाह ! । जत्थ तुह साणुराया दिट्ठीवि हु सोऽवि लहइ
जयं ॥ २८९८ ॥ सब्बपणावि पुण होसि जत्थ मज्झम्मि सामि ! तं चेव । तिहुअणपहूवि सो होअ रिऊजए तस्स का गणणा ?
॥ २८९९ ॥ ता जह कओ कयत्थो कण्हो पसिऊण नाह ! तह चेव । रक्खेऊणं कण्हाउ निव्वुए कुणसु अम्हेऽवि ॥ २९०० ॥
भुवणस्सऽवि निक्कारणवंधू जंतूण वच्छलो तंसि । तेण तुमं चिअ सरणं सामि ! विउत्ताण अम्हाणं ॥ २९०१ ॥ सिरिनेमिजि-

श्रीनेमि-
चरित्रे
जरासिंधु-
वधः ॥

॥१९१॥

मल० श्री
हेमचंद्राया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥१९२॥

गेण तओ सवे संतोसिया नरचरिंदा । अभयं दाऊण य एइ कण्हपासम्मि तेहिं स्रमं ॥ २९०२ ॥ आगच्छंतं दट्ठं नेमिजिणं हरिसिओ रहवराओ । उत्तरिऊणं कण्हो आलिंगह गरुअनेहेण ॥ २९०३ ॥ काऊणं आलावं उचिअं पट्ठीएँ ताण तो हत्थो । कण्हओ दाविओ जिणवरेण सवेसि राइणं ॥ २९०४ ॥ सहदेवो नाम सुओ मगहनरंदस्स सो अ रायगिहे । पिउणो पयम्मि ठविओ समुद्विजयस्स वयणेण ॥ २९०५ ॥ चउभागोऽवि अ दिन्नो मगहाविसयस्स तो विसजेउं । एअं कण्हो सह जायवेहिं नियसिन्निरमणुत्तो ॥ २९०६ ॥ अह मायलीवि नमिउं नेमिजिणं सुरवइस्स पासम्मि । सगं गओ समग्गाइं कहइ सिरिनेमिचरियाइं ॥ २९०७ ॥ तो विहियवणत्तिगिच्छाण ताण जायाण पवणदेहाणं । अन्नम्मि दिणे हरिणो अत्थाणसहोवविट्ठस्स ॥ २९०८ ॥ मज्झिमवयाहिं खयरीहिं साहिअं जह गएण वेअट्ठु । वसुदेवेणं पडिवक्खखेयरा निजिआ सवे ॥ २९०९ ॥ कहमिह हरिणा पुट्ठे कहंति ताओ जहा इओ सउरी । निअपक्खिवअखयेरेहिं समं गओ तत्थवि गयस्स ॥ २९१० ॥ मिलिआ केइऽवि खयरा पडिवक्खवलं तहावि अहवहुअं । अह जायं समरं बहुदिणाणि तो अन्नदिअहम्मि ॥ २९११ ॥ खीणप्पायम्मि चले अम्हाणं परचले सउकरिसे । वडुत्ते उग्गुट्ठं नारयसुरसिद्धजखेहिं ॥ २९१२ ॥ जह भरहे उप्पन्नो नवमो विण्हू हओ जरासिंघू । सोऊणेवं भीआ सवे पडिवक्खखयरिंदा ॥ २९१३ ॥ वसुदेवं चिअ सरणं पडिवन्ना किंकरत्तणं पत्ता । सउरिं तह पज्जुन्नं संवं चिअ निअयठाणम्मि ॥ २९१४ ॥ नेऊणं मणिमोत्तिअवत्थाहरणाइएहिं पूअंति । रुक्खइओ वहुआउ दिंति कन्नाओ तह तेसिं ॥ २९१५ ॥ तत्तो जाओ संपइ सवोऽवि हु सेवओ खयरवग्गो । सह वसुदेवेण इहं आगच्छइ तुम्ह पासम्मि ॥ २९१६ ॥ पुरओ अ पेसियाओ अम्हे इअ ताओ जाव साहिंति । ता जायवाण मिलिओ सउरी सह खयरसेन्नेण ॥ २९१७ ॥ तो खयरेहिं कण्हस्स

श्रीनेमि-
चरित्रे
वताब्धे
शौरी-
पराक्रमः॥

॥१९२॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १९३ ॥

कणयमणिमोक्षियां वत्थूणि । दिवाहं उत्तमाहं तेणऽवि सम्माणिआ एए ॥ २९१८ ॥ सहएवनरवराईहिं निअयपिउबंध-
वाइवगस्स । तणुसकारप्पमुहं विहिअं सबेहिं मयकिच्चं ॥ २९१९ ॥ कण्हाएसेणं चिअ नाहविरहिआण नरवराईणं । जलई
देहा खेणेण अगेअत्थेणज्जाहिट्ठी ॥ २९२० ॥ जीवजसावि कुलक्खयमसेसपियंवंधवाइमच्चुक्यं । काउं पविसइ जलणे पत्ता
दीणत्तणमणाहा ॥ २९२१ ॥ कण्होऽवि पइदिणं चिअ हयगयनराहकोसमाईहिं । पूरिअंतो विद्धि वच्चइ अहिणवसुहोदयओ
॥ २९२२ ॥ अह तत्थेव पएसे सबेहिवि जायवेहिं जिणपुरओ । हरिसेण कुट्ठिओ किर परमाणंदो मिलेऊण ॥ २९२३ ॥
आणंदपुरं नयरं सह जिणभत्रणेण परमरम्मेण । तत्तो निवेसिअं तत्थ तेहिं तित्थंति सुपसिद्धं ॥ २९२४ ॥ भरहद्धसाहणत्थं
तत्तो विअरइ हरी सपरिवारो । चालंतो ठावंतो नरवइणो जोगयावेक्खं ॥ २९२५ ॥ तत्तो कमेण सयलम्मि साहिए
भुअबलेण भरहद्धे । सोलससहस्सनरनाहरिगओ ॥ २९२६ ॥ कोडिसिल सन्निवेसे समागओ केसवो जहिं
अत्थि । उच्चत्तवित्थरेहिं पत्तेअं जोअणपमाणा ॥ २९२७ ॥ घणमसिणा विउलसिला कलिया भरहद्धदेवयगणेण । जत्थ
परिक्खंति नलं भरहद्धे साहिए हरिणो ॥ २९२८ ॥ वामभुअगे पढमेण धारिया सा सिरम्मि बीएण । तइएण कंठदेसे नेइ
चउत्थो अ वच्छयले ॥ २९२९ ॥ पंचमओ पुण हिए छट्ठो पावेइ कडिअलपएसं । सत्तमओ जा ऊरू जाणू जा नेइ अट्टमओ
॥ २९३० ॥ एएण नवमहरिणा एसा चउरंगुलं समुक्खित्ता । ओसप्पिणीए पायं बलाइं हीयंति जं कमसो ॥ २९३१ ॥ तत्तो
देवेहिं नहे विजाहरसिद्धजक्खनिवेहिं । उग्घुट्ठो जयसदो मुक्काओ कुसुमवुट्ठीओ ॥ २९३२ ॥ इअ साहिअभरहद्धो कण्हो
छम्मासमेत्तकालेण । पुव्वज्जिअपुननेहिं पत्तो वारवइनयरीए ॥ २९३३ ॥ पविसइ अ तत्थ बहुकोउएहिं कीरंतमंगलसमूहो ।

गयखंघगओ सक्को व खेअरनरनाहपरिअरिओ ॥ २९३४ ॥ तत्तो अ जंति सवे नियनियठाणेसु जायवनरिंदा । सेसा उ नर-
वरा खेयरा हरिमणिअठाणेसु ॥ २९३५ ॥ तत्तो पसत्थदिअहे वररयणविणिम्मिएसु विउलेसु । सीहासणेसु कण्हं ठविऊण चलं
च वित्थरओ ॥ २९३६ ॥ रायाभिसेअमहिमं आरंभंति सन्निहिअसुरा सवे । राया समुद्विजओ जायववंसेण परिअरिओ
॥ २९३७ ॥ संनिहिअमंगला अच्छकणयकरितुरयवत्थरणोहा । सोलस य निवसहस्सा पउरा तह जणवयसमूहा ॥ २९३८ ॥
सुरसरिमागहतित्थाहआण नीराइं आणिउं देवा । अदिसिंचंति वरेहिं विसालमणिकणयकलसेहिं ॥ २९३९ ॥ सिद्धसमीहिअ-
कजा समुद्विजयाइणो य परितुहा । जायवरायाणो मंगलाइं कारिंति विविहाइं ॥ २९४० ॥ सोलस रायसहस्सा कमेण पूअंति
रणमार्इहिं । वररुवलक्खणाओ दो कन्नाओ वियरंति ॥ २९४१ ॥ परिणेइ ताण मज्जे कण्हो कन्नाण सोलस सहस्सा ।
अट्ट सहस्साइं वलस्स देइ पुण सो विवाहत्थं ॥ २९४२ ॥ सेसट्टसहस्साइं कण्हाणं जायवाण वरकुमरे । परिणावइ परितुहो
कयबहुवित्थरविवाहमहो ॥ २९४३ ॥ विजाहरावि कण्हं पुणोअवि पूरंति रयणमार्इहिं । इअ गरुअपमोएणं वित्ते रायाहि-
सेयम्मि ॥ २९४४ ॥ सम्माणिऊण कण्हो विसज्जए खेयरे तओ सवे । रायाणो अ समग्गे विसज्जिया विहियमंगलिया ॥ २९४५ ॥
पउरेहिं पुरीए पवत्तिआइं वद्धावणाइं तह तत्तो । जह विम्हिआ सुरावि हु जायववग्गोअवि हु समग्गो ॥ २९४६ ॥ आणंदगु-
दलं तो कारावइ निअगिहेसु परितुहा । अहवा गुरुपडिक्खे निहए सिद्धे अ भरहद्धे ॥ २९४७ ॥ जो ताण पमोओ
जायवाण जा देवनिम्मिआ नयरी । वररयणनिम्मिआइं रम्माइं जाइं गेहाइं ॥ २९४८ ॥ जा य सुरेहि अ दिन्ना रिद्धी मणि-
रयणकणयवुट्ठीए । जक्खणाणट्टसहस्सा जं तेसिं निच्चसंनिहिआ ॥ २९४९ ॥ जं ताण अहिणवं जोवणं अहिणवपिआहिं जं पेम्मं

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १९५ ॥

। तीए सामग्रीए अहिणवपुण्णुदयभवाए ॥ २९५० ॥ कारंति ऊसवं ते नाणाविहकोउएहि कयचोअं । तं वाससएहि वि
को मणेअ गुरुसरिसवुद्धीवि ? ॥ २९५१ ॥ तो सिद्धवंछिअत्था ते पमुइअमाणसा पइदिणंपि । कीलंति जायवा सह पिआहिं
कयपवरसिंगारा ॥ २९५२ ॥ आरासुआणेसुं सबोउअकुसुमफलसमिद्धेसु । वियरंति काणणेसु अ विचित्तवणराइरम्मेषु ॥
२९५३ ॥ कीलासरिआसु सरोवरेसु पुक्खवरिणिदीहियासुं च । कीलासेलेसु अ कणयरयरुप्पमयसुत्तीसु ॥ २९५४ ॥ विअ-
रंति जहिच्छं संपडंति सिंचंति अत्थसुत्थमणा । अहिणवसुरव्व सग्गे गयंपि कालं न याणंति ॥ २९५५ ॥ परिणिज्जंते कीलंत-
ए अ इअ पेच्छउं इअरकुमरे । पमणइ समुद्विजओ सिरिसिवएवी अ नेमिजिणं ॥ २९५६ ॥ परिणिज्जिअतइलोअं रुवं सोहग्ग-
मप्पणो वच्छ ! । कुण सहलं परिणेउं अणुरुवं कण्णयं किंपि ॥ २९५७ ॥ काहं अणुरुवाणं पाणिग्गहणं बहूण कण्णायणं । किंतु न
अवसरपत्तं निएमि अम्मो ! न एकंपि ॥ २९५८ ॥ परिणिज्जंतीउ पुणो इअरेहिं जाओ पेच्छह इमाओ । दुक्खफलाओ ताओ
विरइनिरीहयवमार्इणं ॥ २९५९ ॥ वज्झाओ असाराओ अबुहेहिं निसेविआउ तुच्छाओ । दुग्गइगमसरणीओ अणंतभवभमण-
जणणीओ ॥ २९६० ॥ ता किं एयाहिं समं ? असुहसरूवाहिं जंपिण्णावि । जायं च इमं सच्चं पठंति बालावि जं लोए ॥ २९६१ ॥
इअरमहिला न रुच्चइ सुंदरमहिलाण नत्थि संपत्ती । एमेव विरइपरिवज्जिंहिं दिअहा गमिज्जंति ॥ २९६२ ॥ इअ परिमावि-
अनीसेसभवसरूवो पिऊण वयणाइं । गंभीरभासिएहिं पडिसेहइ सविणयं नेमी ॥ २९६३ ॥ एत्तो अ चवेऊणं अपराजिअवर-
विमाणमज्झाओ । जसमइजीवो जाओ घरम्म निवउग्गसेणस्स ॥ २९६४ ॥ देवीए धारिणीए धूआ वररुक्कलड्डुरब्भूआ । कय-
सयलहिअयहरिसा संपावियगुणगणुकरिसा ॥ २९६५ ॥ तो पुत्ताओऽवि अहिआ वड्डइ सा ताण मंदिरे बाला । पंचहिं धाईहिं

श्रीनेमि-
चरित्रे
यादव-
प्रमोदः
श्रीनेमी-
श्वरप्रार्थना
राजीमती-
जन्म ॥

॥ १९५ ॥

जुआ पिऊहिं राहमइकयनामा ॥ २९६६ ॥ एत्तो धायइसंडे भारहवासम्मि अवरकंकाए । नामेण पउमनाहो थिलोलो पत्थिवो
आसि ॥ २९६७ ॥ सोऊण नारयाओ हराविआ तेण सुरसयासाओ । नामेण दोवई पंडवाण भञ्जा विमूढेण ॥ २९६८ ॥
आराहियलवणाहिवसुत्थिअसन्निज्जओ तओ कण्हो । सह पंचपंडवेहिं रहछक्कुओ तओ तेणं ॥ २९६९ ॥ लंघेऊणं लवणो-
अहिं गओ तत्थ तं विणिज्जिणुं । अक्खयसीलं आणेइ दोवइं सीलधम्मदढं ॥ २९७० ॥ अह अन्नदिणे नेमी कीलंतो कुमर-
विंदपरिकलिओ । कयजणहरिसो पत्तो आउहसालाए कण्हस्स ॥ २९७१ ॥ पेच्छइ अ तत्थ चकं संखं अइभीसणं गयं चावं ।
अन्नाणि अ सत्थाइं बहूइं पेच्छइ फुरंताइं ॥ २९७२ ॥ ता तत्थ कुंदधवले पंचमुहे पंचयन्नसंखम्मि । पव्वमयंकम्मि व निअ-
करोहधवल्लिअदिअंतम्मि ॥ २९७३ ॥ सविसेसकोउओ निअकरेहिं जा इच्छए तयं घेत्तुं । ता पणमिऊण भणिओ आउहसा-
लानिउत्तेण ॥ २९७४ ॥ सच्चं चिअ अतुलबलोउसिं सामि ! सच्चं न तुज्झ भवणेसु । अत्थि असज्झं तहवि हु बालंति अपोढयं
तुम्ह ॥ २९७५ ॥ देहं तेण न तीरह करेहिं घेत्तुं इमो महासंखो । वाएउं पुण दूरे मोचूण हरिं महाबाहुं ॥ २९७६ ॥ अह ईसि
विहसिऊणं एककरेणं जिणो तमुक्खिविउं । लीलाए वयणदारे ठवेइ तओ दोहिवि करेहिं ॥ २९७७ ॥ मरगयसामे तो जिण-
मुहम्मि लग्गो ससिप्पहो संखो । सजलजलवाहनिवहे सहइ बलाहयसमूहो ॥ २९७८ ॥ अह फुंकेऊण आऊरिअम्मि संखम्मि
जिणवरिंदेण । सो कोउवि हु निग्घोसो समुट्ठिओ जेण महिवलयं ॥ २९७९ ॥ सगिरिकुलं ससमुदं सगामनयरं सभवणवणसंडं ।
तह कंयिअं असेसं पडंति जह पव्वयगाइं ॥ २९८० ॥ तह संखुमिओ लवणोअहीउवि दूरुल्लसंतकल्लो । बोलइव जलं सुअणं
गसइ व नहंगणमसेसं ॥ २९८१ ॥ विवरीअं सरिआओ वहंति पविसंति नहं व पायाले । पायालं वा गयणे वड्डइव जुगस्स

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १९७ ॥

परिवृत्तो ॥ २९८२ ॥ भवणुज्जातमेवा गोडरपायास्तोरणोवेआ । सयहा पुरी न फुट्टइ सा देवविणिम्मिआ जेण ॥ २९८३ ॥
तहडवि महाभवणंतरविअंभिणंतेण संखसंहेण । महुमत्तकामिणी इव संचलिआ सबठाणेसु ॥ २९८४ ॥ उद्दामा वरतुरया
भमंति तुट्ठंतसंकला करिणो । भीओ जायववगो मुच्छाविअलो जणो जाओ ॥ २९८५ ॥ फुट्टइव धरावीढं आउहसालाए
रक्खगा पुरिसा । अन्ने अ जणा जीअं किच्छेण धरंति संखुभिआ ॥ २९८६ ॥ भीओ हरीवि सहसा विगयमओ उ हलीवि
संजाओ । संतत्था सेसभडा गोविंदमुवागया सरणं ॥ २९८७ ॥ तो चित्तइ कण्हो नूण कोइ चक्की इहं समुप्पन्नो । संखाऊरण-
सत्ती जमिस्सडहिआ ममाहिंतो ॥ २९८८ ॥ आऊरिए मएवि हु संखे इअराण होइ संखोभो । एअं पुण अब्भहिअं रामाईणपि
जं खोभो ॥ २९८९ ॥ इअ खुद्धो जाव हरी बहुअविगप्पे करेइ ता गंतुं । केणइ कहिअं संखो कीलाए नेमिनाहेण ॥ २९९० ॥
आऊरिओत्ति तत्तो भीओ अहिअं हरी विचित्तेइ । सोहगरूवलक्खणवलेहिं नेमी समब्भहिओ ॥ २९९१ ॥ निअदासिक्खमिउं
धीरेणेगागिणा तयं सबं । तं मगेहसरसेन्नं सवलोउं रक्खिओ जेण २९९२ ॥ तस्स वलं किं भणिमो ? ता चक्कहरेणं तु तेण
भविष्यं । नूणं न एरिसीओ सत्तीओँ फुरंति अब्भस्स ॥ २९९३ ॥ इच्चाइ जाव चित्तइ कण्हो ता पेच्छए तहिं नेमिं । आगच्छंत
तत्तो काऊणायासंवरणं ॥ २९९४ ॥ अइगरुयसंभमेणं सम्माणइ आसणाइदाणेण । पभणइ अ वंधव ! तए संखो आऊरिओ एसो
॥ २९९५ ॥ सहेण जस्स अज्जडवि न थिरत्तं पावए पुहइवीढं । आमंति भणइ नेमी ता सम्माणेइ किर तुडो ॥ २९९६ ॥ अत्था-
णाओ तो उट्ठिऊण रामं भणेइ एगंते । वलवं नेमिक्कुमारो हरिही अम्हाण रज्जसिं ॥ २९९७ ॥ तो ईसि विहसिऊणं भणइ
वल्लो एस तुज्झ कुविअप्पो । विसयाभिलासमेत्तंपि कण्ह ! जं नत्थि एअस्स ॥ २९९८ ॥ जो इत्थिजणपरिगहमित्तंपि हु

श्रीनेमि-
चरित्रे
शंखा-
पूरणं ॥

॥ १९७ ॥

मन्नए महापावं । कण्ह ! किर तुज्झ रज्जं किह वंछइ पयडचहुपावं ? ॥ २९९९ ॥ जो होइ बद्धलक्खो अणंतसोक्खम्मि तम्मि मोक्खम्मि । किह वच्चइ तस्स मणं अणंतदुहयम्मि नरयम्मि ? ॥ ३००० ॥ न हि निच्छिअरज्जसिरीण धीरपुरिसाण जायइ कयाइ । पाणघराहिवइत्ते अहिलासो अप्यवसगाणं ॥ ३००१ ॥ न य पउणीकयघणसारसारमयणाहिमीससिरिखंडो । असुइ-
रसेण समीहइ विलिपिउं कहवि अप्पाणं ॥ ३००२ ॥ जं च पडिच्छइ दारे तिहुयणलच्छी करत्थवरमाला । सो काणडुविमिभि-
लसइ कुट्टणिं कह णु दुग्गंधं ? ॥ ३००३ ॥ ता मा तुमं पि केसव ! इअरो व अधीरयं विहेऊणं । एवं कुविअपेहिं अप्पाणं खिन्नसु खेयम्मि ॥ ३००४ ॥ एसो हु णमिजिणिंदेण महरिसीहिं च पुव्वमवि कहिओ । बावीसमतित्थयो होहि इह भरहवा-
सम्मि ॥ ३००५ ॥ चउदसहिं महासुमिणेहिं सइओ पूइओ अ जम्मम्मि । छप्पन्नदिसिक्खुमारीहिं तह य मेरुम्मि सक्केहिं ॥ ३००६ ॥
अहिसित्तो ता न इमस्स तुज्झ रज्जम्मि अत्थि अहिलासो । समयं नाउं तित्थं पवित्तिही निच्छिअं एसो ॥ ३००७ ॥ इच्चाइ संठवेउं कण्हं रामो गओ सठाणम्मि । अह कइवयदिअहेहिं विसयाभिसलोलिओ कण्हो ॥ ३००८ ॥ सरमाणओ पुणो पुण पेच्छंतोऽवि अ जिणस्स चरिआइं । चित्तेइ बलपरिक्खं करेमि एयस्स तो पच्छा ॥ ३००८ ॥ जइ निच्छएण एसो अहिअबलो चेव मज्झ सबत्थ । ता चित्तिज्जण जं जह रेहइ तं तह करिस्सामि ॥ ३०१० ॥ इअ निच्छिऊण भणिओ नेमिजिणो तेण वंधव ! करेमो । केलीएँ बलपरिक्खं दोन्निऽवि अवरोप्परं तत्तो ॥ ३०११ ॥ विणाओ सबोऽवि हु नाणेणं जिणवरेण तब्भावो । तहवि अदिट्ठविआरो मणइ तयं एत्थ को दोसो ? ॥ ३०१२ ॥ बायामसालसमुहं नेमिं वेत्तूण तो तओ कण्हो । सीहासणेसु दोन्निवि उवविट्ठा तत्थ उच्चिएसु ॥ ३०१३ ॥ अह देवदानविंदा सिद्धा तह गुज्झगा बहू तत्थ । कोज्जहलेण

श्रीनेमि-
वरित्रे
नेमिकृष्ण-
योः मल-
मुद्धं ॥

॥ १९९ ॥

मिलिआ दहुं जुद्धं वरभडाणं ॥ ३०१४ ॥ गोहिं अलक्खभावो सत्थविआराइणा खणं एकं । काऊण हरी चित्थइ एसावि
य ता जए वत्ता ॥ ३०१५ ॥ जत्थ य पगरिसयत्तं वत्तितं तत्थ सेसयगुणावि । पायं पगरिसयत्ता हवन्ति लोअम्मि भणिअं
च ॥ ३०१६ ॥ जायइ सएसु सरो होइ सहस्सेसु पंडिओ कोई । लक्खेसु होइ वत्ता दाया होअ व न वा लोए ॥ ३०१७ ॥
इअ चित्तिऊण भणिओ नेमी जुद्धेण केण जुद्धामो ? । सो आह जत्थ इच्छा तओ हरी पभणए नेमिं ॥ ३०१८ ॥ तुम्हाण
सत्थजुद्धं दिट्ठं सयलं च मागहरणम्मि । तो अनिरिक्खिअपुव्वेण मल्लजुद्धेण जुद्धामो ॥ ३०१९ ॥ पागयजणाण गामेल्लु-
आण एअपि रेहए एवं । जाणतोऽवि हु भयवं तस्सासग्गहविगमहेउं ॥ ३०२० ॥ एवं होउत्ति भणेइ उड्डिआ दोऽवि ते तओ
सुहडा । अमरिसवसेण विण्हू नेमी पुण तयणुवित्तीए ॥ ३०२१ ॥ वग्गंति भमंति समुल्लसंति मुंचंति सीहनाए अ । कुवन्ति
वाहुफोडं गजंति य मयगलगयव ॥ ३०२२ ॥ तेसिं च सीहनायाइसइनिवडंतभवणसिहराणं । नासंतजणेणुत्तत्थहत्थि-
तुरएहिअ पुरीए ॥ ३०२३ ॥ असमंजसं पवत्तं देवा जायवनिवा य विम्हइआ । एत्तो अ जाव चिट्ठिही विण्हू किर मल्लभा-
वेण ॥ ३०२४ ॥ ता भणिओ नेमिजिणेण सयलतइलोअंबधुणा एसो । बालजणचेट्ठिएणं कण्ह ! किमेएण बहुएण ? ॥
३०२५ ॥ एसा हु वामवाहा पसारिउं अप्पिआ मए तुज्झ । तिलतुसमेत्तंपि हु नामिआएँ एआएँ विजिओऽहं ॥ ३०२६ ॥
तं सोऊणं लजेइ केसवो केत्तिअं गओ माणं । पेच्छसु अहं जमेअं बाहंपि हु चालिउं अखमो ॥ ३०२७ ॥ तो जायमहाकोवो
सामरिसो बालए अत्रणाए । पढमं लीलामेत्तेण बाहमह सुवणनाहस्स ॥ ३०२८ ॥ तो चालेउमचयंतो लग्गो गाढं तओ
अ गाढयरं । अह चडिउं अक्खेवे आर्यविरलोअणो कुद्धो ॥ ३०२९ ॥ दोहिवि करेहिं घेतुं जा नामइ ताव मुणिअभावत्थो ।

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ १९९ ॥

अंदोलइ कुंथुपिव हरिं विलगं भुयस्मि जिणो ॥ ३०३० ॥ तो नाउमणंतगुणं बलं जिणिंदस्स निअयविक्खाए । कण्हो विलक्खहिअओ बाहं मोत्तूण एअस्स ॥ ३०३१ ॥ आयांरं संवरिउं किच्चिमकयहरिसन्निभरो तत्तो । किर रंजिओ बलेणं आलिंणइ सायरं नेमिं ॥ ३०३२ ॥ पभणइ अ अहं धन्नो महबलो जस्स वंधवो तंसि । भुवणत्तयपणयपओ पवित्तिआ-
सेसमहिवलओ ॥ ३०३३ ॥ देवाइणो अ केइ पेच्छंता विम्बिहा वयंतेवं । पेच्छ बलमप्पमेअं बालस्सजवि नेमिक्कुमरस्स ॥ ३०३४ ॥ वामभुअग्गविलग्गो हरिच्च अंदोलिओ हरी जेण । अत्तेहि पुणो भणिअं जे तित्थयरा तिहुअयंणि ॥ ३०३५ ॥ तो-
लंति अंगुलीए एक्को कण्हो हवेअ किं ताणं ? । किंतु विमूढो एसो न मुणइ तित्थयरसत्तिपि ॥ ३०३६ ॥ न य जाणिअं इमेणं मागहसमरे बलं जिणिंदस्स । न य संखपूरणम्मिवि जं वा मेरुस्स जं सारं ॥ ३०३७ ॥ हणिउं हडो सिरेणं परिकखाए तस्स निअयसिरभंगं । मोत्तूण किमन्नफलं जायं हरिणोजवि तं अज्ज ? ॥ ३०३८ ॥ इअ एवमाइआओ पेच्छगजणसंकहाओ निमुणंतो । विण्हू जिणं विसज्जइ सट्ठाणं गच्छइ सयंपि ॥ ३०३९ ॥ तो खेयसुवहतो रामं हक्कारिज्ज एगंते । पभणइ वंधव ! नट्ठा एसा अम्हाण रज्जसिरी ॥ ३०४० ॥ कहमिव पभणइ रामो ? तुत्तं साहए तओ कण्हो । सबंधि बलपरिक्खाए जं च सवप्पयारेहिं ॥ ३०४१ ॥ बलवं नेमिक्कुमारो तं नज्जइ गिण्हिही इमं रज्जं । साहीणं सरस-
फलं छुहिओ को असइ न समत्थो ? ॥ ३०४२ ॥ तो हसिज्जं रामो पडिवोहइ तेहिं चैव वयणेहिं । तो भणइ हरी वंधव ! जाणामि अहंपि जं एसो ॥ ३०४३ ॥ तित्थयरो च्चिअ होही किंतु विरोहो न एत्थ रज्जं । न हि पढमं रज्जाइं उसभार्इहिं न भुत्ताइं ॥ ३०४४ ॥ तो बलेद्वो जुत्तीउ जाव एत्थपि भणइ ता कण्हो । पभणइ न किंपि

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २०१ ॥

जाणसि उज्जुथभावो तुमं जेण ॥ ३०४५ ॥ तत्तो बलएवेणं नायं कह विसयविसपरायत्तं । वड्डइ इमस्स चित्तं ? तेणिह न
कमंति उवएसा ॥ ३०४६ ॥ तो सट्ठाणं रामो गओ हरीवि हु इमाए च्चिताए । अट्ठवसट्ठोवगओ रहमलहंतो दिणे गमइ ॥
३०४७ ॥ कुलदेवयाएँ तत्तो दट्ठूण विसंठुलं तहा कण्हं । भणिअं मा परितप्पसु मुहावि जम्हा जिणो नेमी ॥ ३०४७ ॥
पढमं अभुत्तभोगो रज्जमपडियज्जिऊण पव्वजं । पडिवज्जिही निरीहो तणमणिरासीसु समच्चित्तो ॥ ३०४९ ॥ रजावहरणसंका
तम्हा सुमिणेजवि कण्ह ! न हु कुज्जा । एअं च नमिजिणेणं कहिअं तह महरिसीहिं च ॥ ३०५० ॥ इअ सोऊणं कुलदेवयाइ
वयणाइं केसवो तुट्ठो । उत्तिन्नसव्वसंको सज्जमणो भुंजए रज्जं ॥ ३०५१ ॥ ता मागहसंगामे उवयरियाइं जिणस्स सरिऊणं ।
निअदुड्ढचित्तिआणि य पच्छायावं गओ कण्हो ॥ ३०५२ ॥ निंदंतो अप्पाणं मणम्मि अंतोउरम्मि उवविट्ठो । अइगुरुपडिव-
चीए हक्कारावेइ नेमिजिणं ॥ ३०५३ ॥ जाणंतोजवि हु सव्वं भावं तो कम्मविलसिअमसेसं । अवियारो मज्झत्थो समागओ
तत्थ एसोजवि ॥ ३०५४ ॥ उट्ठेऊणं सीहासणाओ अइपरमपीइसंपन्नो । आणंदिअमुवणयलं आलिंगइ जिणवरं कण्हो ॥ ३०५५ ॥
अहिणंदिओ अ अंतोउरीहिं दिअरोत्ति सप्पहासाहिं । ससुचिअसंमासं कुणइ सोडवि सह केसवेण तहा ॥ ३०५६ ॥ भाउज्जायाहिं
ममं अविआरमणो करेइ संलावं । रयणासणम्मि कण्हेण दाविए उवविसेऊण ॥ ३०५७ ॥ तत्तो कण्हो सह जिणवरेण अइवित्थ-
रेण मज्जेइ । तो गंधकसाईए सुगंधगंधाई अंगाई ॥ ३०५८ ॥ ल्हहेऊणं गोसीसचंदणेणप्पमेअंगंधेण । कप्पूरागुरुमयणाहिप्प-
मुहवट्ठदव्वमीसेण ॥ ३०५९ ॥ दोण्हंपि हु विहिआइं विलेवणाईं मणस्स सुहायं । कप्पूररेणुपडलेणज्वगुंडिजंति गत्ताइं ॥ ३०६० ॥
निअकंतिनिहयतिमिराइं देवदूसोवमाइं सच्छाइं । पीआइं वनेणं दोन्निजवि परिहंति वत्थाइं ॥ ३०६१ ॥ बहुभोजपेजवज्जण-

श्रीनेमि-
चरित्रे
कुलदेवता
वचः सह-
स्नानादि ॥

॥ २०१ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २०२ ॥

सवरसाणुगयसवईए अ । सुत्थीकयकिचिणरसणा दोन्निडवि भुंजति जुगंवपि ॥ ३०६२ ॥ तत्तो विहियविलेवणकप्पूरुद्धलि-
अंगुवंगेहिं । गहियाइं वीडयाइं पंचसुयंधाभिरामाहं ॥ ३०६३ ॥ वंचति उववणेसुं कीलासरसेलसरिअरम्मेसु । सहयारकेलि-
लवलीएलाफलकमलवणमुहेसु ॥ ३०६४ ॥ तत्थ य कयलीहरमज्झरइअरमणीयकुसुमसयणेसु । कीलंति वीसमंति अ गोट्टीए
गमंति मज्झाहं ॥ ३०६५ ॥ इअ कण्हो निचंपि हु अणुहवइ सुहाइं सह जिणिंदेण । भणइ अ कंचुइणो एरिसं च पडिहारमार्इअं
॥ ३०६६ ॥ अइगुरुपडिवत्तीए नेमी सवेण चैव दट्ठवो । खलिअवो य न कत्थइ भंडारंतेउराईसु ॥ ३०६७ ॥ अवियारमणो
अंतेउरम्मि नेमीडवि कीलए निचं । भाउज्जायाहिं समं नाणारूवाहिं कीलाहिं ॥ ३०६८ ॥ सवेडवि जायवा सिरिसमुहविज-
याइणो सिवादेवी । दारपरिगहविसए नेमिस्स भणंति तो कण्हं ॥ ३०६९ ॥ सिरिसच्चभामरुप्पिणपमुहाओं भणेइ सोडवि
भज्जाओ । उवयरियवो नेमी तह जह पडिवज्झइ विवाहं ॥ ३०७० ॥ ताओडवि कुणंतीओ कीला एअं भणंति निचंपि । बहु-
एहिं सोडवि जिणं दक्खिन्नमहोअहिं दक्खं ॥ ३०७१ ॥ उवएसेहिं सोडवि हु विअट्ठभणिएहिं गमइ दिअहाइं । इअ कीलं-
ताण इमाण सुत्थियाणं वयइ कालो ॥ ३०७२ ॥ एत्तो बलाएवसुओ बलनिसवो तस्स आसि वरपुत्तो । सागरचंदो नामं
कमलामेलाएँ सो रत्तो ॥ ३०७३ ॥ महसेणगं विवाहे वंचेअं सो अ तीएँ संवेण । काराविओ विवाहं इअ एवं जायवकुलम्मि
॥ ३०७४ ॥ विविहेसुं चरिएसुं तहा य बहुएसु संविहाणेसु । वट्ठेतेसु पयट्ठो पयडिअनट्ठो वसंतमहो ॥ ३०७५ ॥
तथाहि-मियमयीसचारुचंदणो रसपयट्ठणो । उववणसुरहिकुसुमइमच्चशिलीमुहविहियंरुंणो ॥ ३०७६ ॥ विट्ठुणियवाहुर-
णिरमणिकंकरणच्चिरमणिसंगओ । कोमलकंठमिहुणगेयज्जुणिसवणासत्तवणगओ ॥ ३०७७ ॥ वज्जिरगहिरत्तूरुहित्तरपडुपरिय-

सयलंकंदरो । करयलदिन्नतालरवमीसियचचरिसदसुंदरो ॥ ३०७८ ॥ परहुयमहुरसदसवणसूयधाविरपहियसत्थओ । कय-
चहुमिहुणकमलसरमज्जणु पियनवरंगवत्थओ ॥ ३०७९ ॥ मयणुम्मत्तरुणजणपयडियकोडयविहियहासओ । एह वसंतु
विरहिसंतावणु कामुयमयणपोसओ ॥ ३०८० ॥ मज्जेणं मलियद्विचंदणवणं एलादुमंदोलिणो । कन्नाडी कुरुन (ताल-
अट्ट) गुरुणो लीलासरुद्धासिणो ॥ ३०८१ ॥ ते कप्पूरपरगसंगसुहया कामगिगसंदाविणो, सब्बत्तोवि सुयंधमंदसिसिरा
चायंति जत्थानिला ॥ ३०८२ ॥ संतत्तो मयणगिगणा रइसुहं पावेइ जत्थाणिसं । सेवंतो पियकामिणीओ सिसिरुज्जाणेसु
सब्बो जणो ॥ ३०८३ ॥ सब्बत्तो सहयारमंजरिगणासत्तालिंझंकारिणो, आरामा सिसिरावि तावजणया पावासुयाणं जहिं ॥
३०८४ ॥ खूरोडवि वसंतूमवसाहिंजं कुणइ जन्थ लोयाणं । उत्तरवारीसीयं हरिज्जण वियणुणो गरुया ॥ ३०८५ ॥ कुंदल-
याए कुसुमं वियसियमवि होइ धूसरच्छायं । महुसमयसमागमणे कामिणिवयणं व पियहिययं ॥ ३०८६ ॥ परिवयइ पियंगुलया
लोदोडविय कुसुमसंगमंतपि । पावइ अंकोछलया इय लच्छीओ अणिवाओ ॥ ३०८७ ॥ दड्डाओडवि सिसिरेणं सिं गयाओ
पुणोडवि नलिणीओ । वेंति व मुहम्मि कस्स व सुहदुहमेगंतिंयं लेए ? ॥ ३०८८ ॥ तोसियपामरहियया कणियाराणं वणेसु
कुसुमोहा । रेहंति महुसिरीए दिन्ना मंगलपईवव ॥ ३०८९ ॥ आलिगणं वणत्थणरमणीणं कुरुवया समीहंति । तूंसंति केस-
रात्रिहु कामिणिगंइसमइराए ॥ ३०९० ॥ गंधोदयसेएणं कुसुमं पावंति चंपयदुमावि । तिलया तूंसंति पुणो निहया कामि-
णिक्कडक्खेहिं ॥ ३०९१ ॥ विरहतरुणोडवि कुसुमं लहंति सोज्जण पंचमोग्गारं । एगिंदिणोडवि पयडं पयडंति वियार निय
जत्थ ॥ ३०९२ ॥ पंचिंदियाण किं तत्थ भण्णए पुनसयलकरणाणं । उक्कडमणपसरणं अन्नं च जहिं वसंतंमि ? ॥ ३०९३ ॥

पुत्रायनायपरिमंडियाहं एलालवंगलवलीमुहाहं । चंपयअसोयसमलंकियाहं, जाईफलफोफलपरिगयाहं ॥ ३०९४ ॥ नालिय-
 रिकयल्लिदुमसुंदराहं, खज्जूरनिनायवल्लीवराहं । वरमुदियमंडवमणहराहं । शिवसेसपत्तसुमणसफलाहं, उज्जाणहं रेहहि सुविम-
 लाहं ॥ ३०९५ ॥ जो सुसरसउत्तरवच्छलेण, जंपइ व निरंतर सह जणेण । हसइ व फुल्लमल्लियमिसेण, गायइ व महुरयरउ थ
 रवेण ॥ ३०९६ ॥ नच्चइ व समीरुल्लासिएहिं, अहिणइ य साहि पल्लवकरेहिं । रुयइव सरसकुसुमुब्भवेण, मयरंदविंदुमरनिवड-
 णेण ॥ ३०९७ ॥ फलभरनमंततरुसिहरएहिं, पणमइ व पिय कह पयंपकएहिं । हक्कारइ व जण जो समग्गु, पयलंतरुक्खसाहा-
 करग्गु ॥ ३०९८ ॥ इय सयमवि मयणुम्मत्तु नाइ, महिमंडलि सयलि वसंतु भाइ । इय मयणायत्तहं लोयह वित्तहं, होति
 वसंति समग्गहवि, सिरिनेमिजिणेसरु गुणिअग्गेसरु नवि मयणिण खोभिओ तहवि ॥ ३०९९ ॥ तत्तो निसामिज्जणं कलको-
 इलक्कूइयाहं कण्हेण । उज्जाणपालणेण य कहिओ नायम्मि महसमए ॥ ३१०० ॥ दावाविओ पुरीए सयलाए डिंडिमो
 तदुग्गुहं । जह वच्चिही उवेंदो वसंतवणलच्छिमभिदं ॥ ३१०१ ॥ तो सयलनरवरेहिं कुमरेहिं तह समग्गयउरेहिं । तत्थ समांगंतघं
 संवहिउं नियसमिद्धीए ॥ ३१०२ ॥ एयं निसामिज्जणं जाओ हल्लप्फलो पुरीलोओ । संववइ विसेसेणं तरुणजणो जणियमणहरिसो
 ॥ ३१०३ ॥ अह रयणमयम्मि रहम्मि संठिओ धवलधयवडाहण्णे । रणिरमणिक्किंकिणीजालपडिरवाऊरियदियंते ॥ ३१०४ ॥
 कण्हो संवहचलंतचारुचिंचइचामरुप्पीलो । तच्चालणवावडवारविलयकरकिसलयग्गेसु ॥ ३१०५ ॥ रणिरमणिक्कणावलिकल-
 रवकयकन्नजुयलगुरुसोक्खो । वरवेसविलयकरधरियधवलछत्तो गरुडचिंधो ॥ ३१०६ ॥ मयगलगंडयलगलंतमयमहापवहसित्त-
 महिवलओ । हरिलक्खसुक्खवयखोणिरेंसुसंछाइयदियंतो ॥ ३१०७ ॥ धुवंतधवलधयवडमणिक्किणिमुहलरहवरसमुहो । उक्ख-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा-
भव-
भावना ॥
॥२०५॥

यसमुद्गुरसुरअसंखपायक्कयसोहो ॥३१०८॥ इचाइसमिद्धीए संचलमाणे हरिम्मि दाहिणओ । दिवे रहम्मि दिवाइ देवरिद्धीइ देवोव ॥३१०९॥ सुरनिम्मियमणिसीहासणम्मि मरगयमणिप्पहो भयवं । उवविट्ठो हयवहुट्ठचिट्ठमहुमित्तसंठाणे ॥३११०॥ वारविलासिणिवरतरुणिधूयधारिजमाणसियछत्तो । रणिरमणिवलयभूसियरमणीकरचलियचमरोहो ॥३१११॥ संचलइ नेमिकुमरो पच्छाइयइयररूवसोहगो । निजियभुवणत्तयनियदेहसोहगरूवेहिं ॥ ३११२ ॥ धवलतणू धवलधओ धवलजसो धरियधवलवरछत्तो । वामेण रहारूढो रामो संचलइ रिद्धीए ॥ ३११३ ॥ सेसावि इमे परिवारिऊण तो संचलंति रिद्धीहिं । सिरिउग्गसेणराया अंतउरंचंधुयसहिओ ॥ ३११४ ॥ सेणाहिवो उलुम्मुग महसेणो भाणु भासर अकूरो । संवो पञ्चुन्नोडविय सारणसंवंग निसहकुमरो ॥ ३११५ ॥ पुंडोडवि दूरहोविय कुमरो तह चेव चारुकण्हो य । इय एवमाइकुमरा नरनाहा बहुयकोडीओ ॥ ३११६ ॥ इय भडकोडीहिं समं निगच्छंतो हरी सनेमिवलो । पेच्छंति पुरिपुरंधी उमालियास्सेसमालाओ ॥३११७॥ तो जह जलही सबो मालिजइ गुरुतरंगमालाहिं । तह मालिजंति इमेडवि ताण ससिसियकडक्खेहिं ॥ ३११८ ॥ कण्हो नेमी रामो य अह इमीणं इमेसु जस्सुवरिं । निवडइ दिट्ठी तत्थेव संठिया कीलियतणुव ॥ ३११९ ॥ तो तेसु अइगाएसु पच्छा कलहंति ताओ अन्नोडवं । वनंतीओ रूवं दिट्ठं जं जीइ तम्मज्जे ॥३१२०॥ काओवि भणंति हला रामो रमणीयरूवरइजणओ । जइ दीसइ सेसाणं दिट्ठमदिट्ठाण का चिंता ? ॥ ३१२१ ॥ हसिउं तो अन्नाओ भणंति मुद्धाओ ! वंचिया तुब्भे । जाहिं न दिट्ठो सुहओ कण्हो कयकुवल्याणंदो ॥ ३१२२ ॥ अन्नाओ अस्सयाए भणंति सवाउ भणह इय तुब्भे । जा दिट्ठो न हु नेमी सुहरूवविणिजियतिलोओ ॥ ३१२३ ॥ बालत्ताउ बहूणं नराण रूवाइं दिट्ठपुवाइं । दिट्ठे नेमिम्मि परं रूवकहाओ समत्ताओ

श्री नेमि-
चरित्रे
वसंतोत्स-
वाय
गमनं ॥

॥२०५॥

॥ ३१२४ ॥ इय विचयंतीण इमीण मयणसिय(वाणेहिं)भल्लियमणाणं । विद्धाओ कंहति जहद्वियंपि तहवि हु न मन्नंति ॥
३१२५ ॥ तो कावि भणइ सयमवि विणियचंतेसु तुब्भ दाइस्सं । अन्नावि भणइ अहमवि दाइस्समंहंपि आइन्ता ॥ ३१२६ ॥
इय नयरिसंकहाए वट्ठंतीए गओ समग्गोऽवि । लोओ उज्जाणेसुं रेवययगिरिस्स आसन्नं ॥ ३१२७ ॥ अंतोउराइं तत्थवि गयाइं
सवेऽवि कण्हमाईणं । पच्छा य गया गुरुणो समुद्विजयाइ रायाणो ॥ ३१२८ ॥ पउरा य गया सवे तत्तो संतेउरो सनेमि-
जिणो । विविहुज्जाणेसु हरी वियरइ वणलच्छिमिक्खंतो ॥ ३१२९ ॥ तो जाव गओ रेवयगिरिस्स उज्जाणमइसयसमिद्धं ।
पुव्वुत्तरुक्खजाईहिं तह य अन्नेहि य इमेहिं ॥ ३१३० ॥ मंदारकुंदमणय हरियंदणपरियातकरमंदी । धायइ मोयइसल्लइ
सज्जज्जुणकज्जयकयंवा ॥ ३१३१ ॥ केयइराइणिमोलइविज्जउरिक्कडाहकुडयकोरिंटा । सेवन्तियनोमालियजूहियपार-
त्तिमरुओ य ॥ ३१३२ ॥ रुद्धक्खविह्लसरलाइया य किंवावि बहुपलत्तेणं । सो नत्थि कोइ रुक्खो जो अत्थि न तत्थ
उज्जाणे ॥ ३१३३ ॥ तो नंदणवणसरिसं रमणिज्ज पेच्छिउं तमुज्जाणं । दावेइ तहिं तुट्ठो आवासं केसवो निययं ॥ ३१३४ ॥
सेसावि जायवा केइ तत्थ कीलंति निययइच्छाए । केऽवि हु सेसुज्जाणेसुं जंति अंतोउरेहिं समं ॥ ३१३५ ॥ अह नेमिजिणेण
समं कण्हो वियरेइ रेवउज्जाणे । भमरगुणगुंजियाइं मऊरकेगाइयाइं च ॥ ३१३६ ॥ कलंकंठज्जियाइं सारसजुयलाण कुरु-
लियाइं च । सुरखेयरमिहुणाण य गेयाइं सोयसुहयाइं ॥ ३१३७ ॥ अने य सवणसुहए सहे निसुणइ तओ तहिं एसो । पेच्छइ
य सरसमंजरिमंडियसहथारलक्खाइं ॥ ३१३८ ॥ पच्छाइयगत्ताइं नवरंगेहिं वहुवराइं व । अहिणवपल्लवियासोयरुक्ख-
पंतीहिं कलियाइं ॥ ३१३९ ॥ कुसुमियपलासपायववणसंडाइं व नियइ रंमाइं । कोऊहलेण सुहरं पलोइउं ताइं तो पुरओ ॥

३१४० ॥ अन्नाओवि हु पेच्छंतयाण मणनयणसोक्खपउणाओ । पेच्छइ विविहट्ठाणेसु रुक्खजाईसु विविहाओ ॥ ३१४१ ॥
मालइमल्लियकेयइपाडलकमलाइकुसुमजाईणं । चंदणदुमाइयाण य अग्घायइ सुरभिगंधं च ॥ ३१४२ ॥ एलालवंगकप्पू-
रलवलईजाइयाण रुक्खाणं । काणइ फलाइं काणवि तयाओँ केसिपि कुसुमाइं ॥ ३१४३ ॥ आसायइ तह बहुविहसरस-
मयरंदकुसुमसयणेसु । वीसमइ चिरइएंसुं लवलीकयलीहराईसु ॥ ३१४४ ॥ सयलंदियविसयाइं सुहाइं इय विण्हुणो सने-
मिस्म । अणुहवमाणस्स तहिं तह जायवपत्थिवाणं च ॥ ३१४५ ॥ अंतेउराइं कोऊहलेण नियरंति ताण सवेसिं । कुसु-
मावचयनिमित्तं विविहुजाणेसु सच्छंदा ॥ ३१४६ ॥ उट्टुमुहीए कुसुमाइं गिण्हमाणीइ कमलनयणाए । काएवि अली कण-
लंति लोयणे झत्ति संलीणो ॥ ३१४७ ॥ हल्लप्फला तयं तो वारंती ल्हसियवसणपयडंगी । हरइ मणं कामीणं रुक्खंतरियं
नियंताणं ॥ ३१४८ ॥ मयरंदरसो कुसुमाण पडइ गलिऊण लोयणजुयंमि । अन्नाइ तओ दिट्ठा पिण्ण पयलंतनयणजला ॥
३१४९ ॥ मह विरहे रुयइ इमत्ति मन्नमाणेण तो इमेणेसा । भणिया आलिंगेउं पिए ! न दूरम्मि एस जणो ॥ ३१५० ॥
अन्ना गेण्हंती केयइइ कुसुमाइं कंटएण करे । विट्ठा डक्काइं विच्चुएण अलियंपि वाहरइ ॥ ३१५१ ॥ धोवंति हु ठाणाइं तत्त-
न्नूवि हु तयं सकाममणा । मंतमिसेणं फासंति मउयसंघगुवंगेसु ॥ ३१५२ ॥ अन्नाए कुसुमएण वाहियच्छीइ न हु यिओ
दिट्ठो । सन्निहिओजवि हु अविउत्ति दूमिओ तो गओ एसो ॥ ३१५३ ॥ अवरइ कुसुमगहवावडाइ कड्डिय नियंसणे
पवए । अक्कोसंतीइ दढं विलियाइ हसावियं सबं ॥ ३१५४ ॥ उट्ठायामियदेहा उल्हसियनीवीओ पयडइ वल्लीओ । अन्नाओ
पयग्गभरे चट्ठीतीओ पिययमेहिं ॥ ३१५५ ॥ उदीचियकामेहिं गाढं आलिंगिऊण मज्जेसु । भुजंति कयलिहरएसु घेतुमणिंसं

कणंतीओ ॥३१५६॥ रणिमणिनेउराओ तुडुंतगलंतहारसणाओ । कंपिरपओहराओ विमुक्तसिक्कारसुहयाओ ॥३१५७॥ भुत्ताओ
अक्कमेउं पिएहिं अणुहूयवरइसुहाओ । चउपासपइणुजलमुत्ताहलकुसुमदामाओ ॥३१५८॥ परिल्हसियसिचयवरकेसपारा-
सवंगरइकिलंताओ । सेउछियरमणत्थलकक्खोरपओहरजुयाओ ॥३१५९॥ विज्झंति तालिण्टे कयलिपत्तेहिं ताओ तो बाढं ।
मयणवसएहिं तेहिं वि संवाहियअंगुवगेहिं ॥३१६०॥ एवं किण्होविहु कीलिरुण सह पिययमाहि रहखिन्नो । संचलइ मज्जण-
कए अणुसरणिं पवरपोक्खरणिं ॥३१६१॥ तो सो नेमिजिणेणं समं पियाहि य पहम्मि वत्तंतो । निसुणइ कत्थइ सेवियरइ-
सुहुतुट्टाण मिहुणाण ॥३१६२॥ वजंतवेणुवीणामयंगसुहयाइं ललियगेहाइं । कत्थवि य वणल्यंतरनिब्भरसुरयप्पवन्नाणं ॥
३१६३॥ रमणीण रमणिकिंकिणिनेउरमणिवलयकलरवं सुणइ । पेच्छइ कत्थइ य पुणो कयउब्भडपवरसिंगारं ॥३१६४॥
अंदोलएसु सह पिययमाहिं अंदोलिं तरुणवग्गं । तत्थवि निब्भरपारद्धरइवसं अमुणियप्पवरं ॥३१६५॥ कत्थइ रहखेय-
कीलंतविहियजलमज्जणाइं मिहुणाइं । उवविट्ठाइं नियच्छइ तडेसु सरिसरवरईणं ॥३१६६॥ कत्थइ पेच्छइ वरविलयनट्ट-
रमणीयपेच्छणीयाइं । महुपाणमत्तवहुकयकुचिट्ठुआवाणयाइं च ॥३१६७॥ अन्नत्थ गहिरत्तरारवेण पारद्धचचरीणं च ।
कोलाहलं जणाणं निसुणइ एमाइ अन्नं च ॥३१६८॥ ता जाव गओ परिरक्खियाइं पुच्चिपि रायपुरिसेहिं । पुक्खरिणीइ
वराए कुवल्यकमलवणरम्माए ॥३१६९॥ माणससरम्मि सन्नो व मज्जाए तीइ केसवो तत्तो । सह नेमिजिणेण पियाहिं
चेव सुररमणिरूवाहिं ॥३१७०॥ मज्झंतम्मि हरिम्मी सारसकलहंसचक्कमिहुणाणं । कलरचमिसेण मंगलसदं कुणइ व पोक्खरिणी
॥३१७१॥ अह मज्जंताण सरीरचंदणं ताण तीइ सलिलोहं । धवलइ गुरुण संगो कस्स न विमलत्तणो हेऊ ? ॥३१७२॥

नञ्जइ व तओ एमा अहिणइयतरंगवाहुलइयाहिं । गायइ तहा कमलवणलीणभमरउलरसिएहिं ॥ ३१७३ ॥ नीरनिमगं
रूपिणिमालिंगंतो तओ हरी छन्नं । नाऊण सच्चभामाइ ताडिओ कमलनालेहिं ॥ ३१७४ ॥ भीएण तओ भामा भणिया
अच्छिम्मि किं पिए ! तुन्म ? । इय ववएसेण मुहं चुवंतो तीइ अवराए ॥ ३१७५ ॥ पण्हपहारम्मि हओ सीसंमि सबत्ति
जंपमाणीए । जा अणुणेइ तयंमि हु ता ईसाए हणइ अन्ना ॥ ३१७६ ॥ नेमिपि हु सवाओ दियरोत्ति विलिगिऊण कंठम्मि ।
सुइं लोलंति गोवी सोडवि अवियारभावेण ॥ ३१७७ ॥ कीलइ जलकीलाए दडूण तयं च केसवो हियए । आणंदिज्जइ मा कहवि
होऊ एसोडवि महिलत्थी ॥ ३१७८ ॥ इय मज्झिऊण बहुवित्थरेण तो नीहरंति सयलाइं । पोक्खरिणीए वाहिं कण्हो कयप-
वरसिंमारो ॥ ३१७९ ॥ सह नेमिजिणेण तओ परितुट्ठो परियणेण य समेओ । संतेउरो ससेन्नो वसिओ तत्थेव रयणीए ॥
३१८० ॥ इय निच्चं कीलंताण ताणवि बोलेइ तत्थवि वसंतो । अह आगओ कमेणं गिम्हो संतवियजियलोओ ॥ ३१८१ ॥
ता गाढंमि निदाहे तत्थ पवचम्मि सिंसिरसरियाओ । कमलसराइं सेवंति जायवा सीयलवणेसु ॥ ३१८२ ॥ सिंसिरमणिहार-
चंद्रणचंद जलेहिं सण्हवसणेहिं । जलजंतगिहेसु रंइ लहंति ते तत्थ निच्चंमि ॥ ३१८३ ॥ अह अन्नादिणम्मि हरी सह नेमिजिणेण
पिययमाहिं च । घम्माभिहओ तं चिय पोक्खरणिं वच्चइ तहेव ॥ ३१८४ ॥ तीरम्मि तीइ तत्तो मणिमयसीहासणम्मि उवविट्ठो ।
परिवारिओ समंता पियाण सोलससहस्सेहिं ॥ ३१८५ ॥ सह नेमिजिणेण तहा कुमरसहस्सेहिं वेढिओ तह य । सेसेहिं जाय-
वेहिं जोवणवररूचकलिएहिं ॥ ३१८६ ॥ कुसुमाहरणा सबे सबे सियकुसुममउलिणो तह य । वणमालधोलिरंगा ठिया गइंदव
चउपासं ॥ ३१८७ ॥ जायवसीहा तेंसिं मज्झम्मि हरी हरिव सबत्तो । अच्छरसएहिं सोलसपियासहस्सेहिं परियरिओ ॥ ३१८८ ॥

ततो य मणिमयाओ कंचणमणिमयरूपमणिमयाओ । घेचूण सिंगियाओ जलजंताणि य करेहिं दढं ॥ ३१८९ ॥ तो कुंकुम-
कत्थूरियचंदणकप्पूरप्पूरसीसेण । नीरेण छंटणं तेहिं तत्थ सवेहिं पारुद्धं ॥ ३१९० ॥ हारविराहयवच्छो कण्हो सिरिखंडधवल-
यसरीरो । सिंगसलिलेहिं सिंचद सालयनरनारिपमुहेहिं ॥ ३१९१ ॥ कयसिंगाराओ मत्थसण्हणवरंगणहिं सघाओ । महुपाण-
रत्तघुम्मिरनयणाओ सुवण्णदेहाओ ॥ ३१९२ ॥ पयडपओहरवच्छयललियहारआँ भुवणसाराओ । कत्थूरियतिलयाओ विय-
इहाहरणसुहयाओ ॥ ३१९३ ॥ चहुजलजंतकराओ भाउआयाउ पुण समग्गाओ । बहुघोलिरहारलयं सियकुसुमाहरणकयसोहं ॥
३१९४ ॥ नेमिजिणं जुगवं चिय सिंगियजलजंतनिवहमुक्केहिं । नीरेहिं निदयं ताडयंति सुरभीहिं सघत्तो ॥ ३१९५ ॥ अहिसित्तो
मेरुम्मिमव सुंदररमणीहिं रेहह तथो सो । बहुसुरहिदवपसरियपरिमलनिचडियजलुप्पीलो ॥ ३१९६ ॥ नेमीवि तथो काओवि
सिंचद सलिलेहिं ताओ सुरभीहिं । लीलाकमलेहिं उरम्मि हणह काओवि लीलाग् ॥ ३१९७ ॥ खिविउं मल्लियमूलीउ भूयग्
कंठदेसमवराणं । वरमुंडमालियाहिं मंडद मुंडाहं अन्नासिं ॥ ३१९८ ॥ कत्थूरियथवयाणं सीमंते भरद काणवि खिवेउं । दय
निन्मरं पवत्तं केलीछंटणयमेग्गसिं ॥ ३१९९ ॥ मोचूण मज्झणाहं सेसाहं जायवा तथो सवे । धावंति पेच्छगावि य तद-
भिमुहं कोउयन्निस्वत्ता ॥ ३२०० ॥ कीलत्थमागया सुरवरावि सह पिययमाहिं पेच्छंति । भोगंगणि य संपाडयंति नेमिरस
छन्नाहं ॥ ३२०१ ॥ ततो हरीवि मोचूण मज्झणं सह पहाणलोण्ण । आगच्छह तत्थेव य सुरपरियरिओ सुरवइह ॥ ३२०२ ॥
अच्छरसाहि व पेच्छद पवेदियं बंधवं समज्जाहिं । अवियारलोयाणं कणयसेलसिहरं व थिरचित्तं ॥ ३२०३ ॥ भयरामत्ताओ
तथो आयंविरोल्लोयणाउ रम्माओ । पीणपओहरवोल्लंतहारलदयाओ पुणरुत्तं ॥ ३२०४ ॥ सिंचंति नेमिकुमरं मोडणि तहचैव

रेहइ महप्पा । चिंचुन्नियचंदणमयणाहिघणसाररेणूहिं ॥ ३२०५ ॥ उद्धूलइ सवाओ पाडलमालाहिं गालइ उरम्मि । रत्तं-
सुयाइं विउणं रंजइ घणघुसिणवरिसेण ॥ ३२०६ ॥ इय सोलसवि सहस्सा मयणेणव तेण ताओ एक्केण । हरिसपरवसम-
णाओ कया उ केलीउ रंजेउं ॥ ३२०७ ॥ गायंति ताओ मिलिउं ससंकाविमलाइं नेमिचरियाइं । उब्भियवाहुलयाओ नच्चंति
य तं पवेठेउं ॥ ३२०८ ॥ मयमत्ताओ रंजियमणाउ नेमिस्स निम्मलगुणेहिं । रुप्पिणिभामापमुहाओ पवरसुरसुंदरीउव
॥ ३२०९ ॥ ओयारणं गुणाणं अम्हे तुब्भत्ति जंपमाणीओ । आलिं गयंति गाढं सोहग्गनिहिं ताओ नेमिं ॥ ३२१० ॥ कण्ह-
समक्खं सोडवि हु आलिं गइ ताउ निव्वियारप्पा । भूसइ य भूसणेहिं पिएहिं कीलइ य पुणरुत्तं ॥ ३२११ ॥ आलिं गिउं सयं
निय आलिं गंतं तयं पि तो कावि । कंठाउ करं दूरे खिविउं विन्नायहरिभावा ॥ ३२१२ ॥ अइसयवियड्डिमाए पभणइ कुवियव
अप्पणो महिलं । आलिं गसु अम्हाणं निप्फलमालिं गणं तुब्भ ॥ ३२१३ ॥ ईसि हसंतो नेमी नायतयत्थो ताओ य अन्नाए ।
केलीइ समक्खित्तो अन्नपयारेहिं अह एयं ॥ ३२१४ ॥ पगरिसपत्तं जह जह पेच्छइ आणं दिज्जइ तह तह । सिरिनेमिजिणस्स
चरिएहिं चितइ य हरी अहं धन्नो ॥ ३२१५ ॥ जस्स इमो (वलचन्तो गयईहो) विमलसीलसंपन्नो । सयलगुणाण निहाणं
जायवकुलमंडणो वंधू ॥ ३२१६ ॥ रुप्पिणिपमुहाण मए जा एक्केकावि रुवसवणाओ । मयणाउरेण सहिउं संगामदुहाइं
परिणीया ॥ ३२१७ ॥ सवाउडवि मिलियाओ दट्ठुण सुरावि नूण खुब्भंति । ताओ एयस्स पुणो कंठविलग्गाउडवि न किंपि ॥
॥ ३२१८ ॥ [ग्रन्थाग्रं ४०००], ता किं जयंमि नारी एयाणवि कावि होज्ज अन्भहिया । जा खोभेज्ज इमं पि हु ? मोहो
त्रिय अम्ह ता एसो ॥ ३२१९ ॥ अहवा विही विचित्तो चिंततो एवमाइ तो कण्हो । आलिं गइ नेहेणं नेमिं तत्तो य सयलाइं ॥ ३२२० ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥२१२॥

पोक्स्वरिणिं पविसेलं विहिणा मज्जंति पुद्गमणिगण । तो उत्तरंति तीण मज्जेऊणं समग्गाहं ॥ ३२२१ ॥ सिरिनेमिलिणोऽवि
तथो उत्तरिं तीरेदसमणुपत्तो । पुब्बुत्तिन्नाण रुप्पिणीह तो दिट्ठिमणुपत्तो ॥ ३२२२ ॥ अब्बुट्ठाणं काळं मसंभमा उट्ठिया
तथो एसा । आगंतूण समुहा पभणह तं गरुयविणएण ॥ ३२२३ ॥ पसिऊणं आगच्छह कुमार ! रयणामणम्मि उवविसह ।
नियवाहाण तो ठावि(धारि)ऊण करपह्छवं तस्स ॥ ३२२४ ॥ रयणामणे निवेमह गंधकसाहुंणं ल्हहण् अंगं । कारह विलेवणं तह
समप्पण पवरवत्थाहं ॥ ३२२५ ॥ केसालंकारं कुणह पवरकुमुमेहिं तह सहत्थेण । भूसेह य वमणेहिं भणह य विणगण तो मंवं
॥ ३२२६ ॥ को जाणह तुह पुरओ भणिउं परिमुणियसयलभावस्स । चवलाओ य सहावेणं इत्थीओ तहवि वरकुमरं ॥ ३२२७ ॥
तेण भणामि न कज्जो अपसाओ मज्झ नियगुरुत्तेण । सुवणब्भहियं रूवं अणोवमं तुब्भ सोहगं ॥ ३२२८ ॥ कत्ता
कलाण तं चिय तं किंपि वियट्ठत्तणं तुह अउवं । भणिउं पुण को जाणह अज्जो को वावि उच्चियन्नू ? ॥ ३२२९ ॥ जाओ सि
भुवणपयडे वंसंमि वरे समुद्विजयस्स । निर्देसकरो पुण जस्स सिरिहरो तुब्भ सयमेव ॥ ३२३० ॥ लच्छीह विलासाण य
किं भणिमो तस्म जस्स य मुरावि । वट्ठंति किंकरत्तेण तस्स पज्जत्तमत्तेण ॥ ३२३१ ॥ भणिगण कुमर ! किं पुण सय-
लोऽवि हु एस्स गुणगणो विमलो । ल्हह गिहत्थाणं दारमंगहेणेव सहत्तं ॥ ३२३२ ॥ गिहिणी गिहंति भणह तदभावे
केण भणह गिहत्थो ? । मुहिसयणवंधवाणं धम्मस्स य कारणं गिहिणी ॥ ३२३३ ॥ गेहागयाण उच्चियं कुणंति गिहि-
णीउ दाणधम्मं च । तदभावे किह कस्स व सागयकिरिया व धम्मो वा ? ॥ ३२३४ ॥ ता धमेणं इमिणा महव्वणं
कियच्चिरं कालं । अज्जविय अच्छियवं तुमए दुब्भगनरेणेव ? ॥ ३२३५ ॥ सोहगनिही तुम्हारिसावि जह सुहय ! दारसम्बन्धं ।

श्री नेमि-
चरित्रे
गोपी-
प्रयत्नः ॥

॥२१२॥

न कुणंति नृण एसा जयट्टिई तो समुच्छिन्ना ॥ ३२३६ ॥ ता मा सिएज्ज अंगे अणुत्तरं जीवणं इमं तुब्भ । मा तुह विलास-
रहिंया जायव ! लच्छी हवउ विहला ॥ ३२३७ ॥ जइया तं होसि मुणी पालेज्ज महवयाइं तइयावि । रेहइ न गिहतथाणं एयं
पुण तुब्भ मुणिचरियं ॥ ३२३८ ॥ सोहणमवि ठाणेच्चिय वत्थु सोहं लहेइ कीरंतं । नहि रेहइ सज्जाओ वीणाए वज्जमाणीए ॥
३२३९ ॥ रंडोलउव डोलो पुरिसो जायइ गुणेहिं गरुओडवि । भमिरो छिंडणगोरिख पइगिहं गेहिणिविहूणो ॥ ३२४० ॥ ता
मह उवरोहेणं पसिज्जणं दाससंगहं दियर ! । कुणसुत्ति रुप्पिणी जंपिज्जण पाएसु लगेइ ॥ ३२४१ ॥ तो जंववई जंपइ साहु
इमं भणइ रुप्पिणी कुमर ! । लगेज्जणं पाएसु सावि पभणेइ जुत्ताओ ॥ ३२४२ ॥ गंतूण सच्चभामावि भासए लग्गिज्जण चर-
णेसु । इय सयलाहिंवि एसो उवरोहेउं समारद्धो ॥ ३२४३ ॥ आसन्नठिओ कण्होवि विसुणिउं रुप्पिणीइ भणियाइं ।
पेच्छ अहो एयाए नियपक्खो पोसिओ किहणु ? ॥ ३२४४ ॥ इय ताहिं रंजिओ सोडवि तत्थ गंतूण पंजलिं भणइ ।
कुणगु कुमार ! पसायं भाउज्जायाण अमंहं पि ॥ ३२४५ ॥ लहउ सुहं सिवएवी सत्था य हवंतु जायवा सव्वे । पावेउ निव्वुइं सिरि-
समुद्विजिओ महाराया ॥ ३२४६ ॥ न य सव्वहा विरुद्धो पक्खो एसोडवि जेण पुंविपि । उसभाइजिणाइंहिंवि आइन्नो न य न ते
मिद्धा ॥ ३२४७ ॥ इच्चाइ भणंते केसवम्मि सयलोडवि जायवसमूहो । तस्स वयणं समत्थइ पत्तेयं बहुयजुत्तीहिं ॥ ३२४८ ॥
इय मधेहिंवि भाणिए बहुम्मि पाएसु लग्गए कण्हो । लगेइ तयणु चरणेसु तस्स सयलोडवि जउवणो ॥ ३२४९ ॥ अह चित्ठइ
नमिजिणो पेच्छसु लोयट्टिईं वलियत्तं । तह कम्मपरिणइए नियसु अ अविवेत्तसामत्थं ॥ ३२५० ॥ जं दिट्ठपयडकेवलदोसेसु
अमारवन्थुसुवि लोओ । किह पडिचद्धो सयमवि अनं च पवत्तए किहणु ? ॥ ३२५१ ॥ केवलअवुहाइन्नो जुहेहिं परिवज्जिओ

य गिहवासो । अणुहूयमाणदुस्वो पञ्चक्लवं तस्मिन्निवि निबन्धो ॥३२५२॥ जुत्तीहिं समत्थिजइ एसो सोऽवि हु न मनए जो य ।
सो गहिलोत्ति गणिजइ लोयव्वहारवज्झो य ॥ ३२५३ ॥ माया पिया य भज्जा कूडपयारेहिं एवमार्द्धिहिं । पुणरुत्तं जीवा
भवदवम्मि खिप्पंति मोहेउं ॥ ३२५४ ॥ मज्झं पिऊहिं आहम्मि वासिया केसवाइणो सवे । ता पडिबुज्झंति इमे किह तेहिं
असग्गहपरेहिं ? ॥३२५५॥ न य पडिबोहे अज्झवि समओ एसो इमाण न य एए । पभणंति जं तयंपि हु होही मन्नामि पुण
इण्हिं ॥ ३२५६ ॥ पव्वजं तु करिस्सं अकएच्चिय दारसंगहे नूणं । जं च उदाहरणं उसभमाइणो दिनमेएहिं ॥ ३२५७ ॥ तं
सव्वत्थ न जुज्जइ न हि एगच्चिय समग्गरोगाणं । होइ चिगिच्छा किं पुण चित्ता तह कम्मरोगेऽवि ॥ ३२५८ ॥ तो किं बहु-
एण इहं एस उवाओत्ति एवमार्द्धयं । चिंतेउं भणइ जिणो भणेह जं तं करेमोत्ति ॥ ३२५९ ॥ तो रुप्पिणिपसुहाओ सवाओवि
हसियाओँ देवीओ । कण्हो समुद्विजओ सिवएवी सेसलोओ य ॥३२६०॥ अह गिम्हं गमिऊणं हरी उ रम्मम्मि रेवउज्जाणे ।
चारवइपुरीइ गया नियनियठाणेसु सवेऽवि ॥ ३२६१ ॥ अह रयणिं गमिऊणं कण्हो अंतेउरम्मि उवविट्ठो । पभणइ पभायसमए
देवीओँ कहह सवाओ ॥ ३२६२ ॥ कन्ना किं अत्थि जयम्मि कावि जा नेमिक्कुरमणुहरइ । अह भणइ सच्चभामा धूया सिरि-
उग्गसेणस्स ॥ ३२६३ ॥ निरुवमरूया राइमइनामिया मह कणीयसी भगिणी । नीसेसतिहुयणम्मि वि रुवाइगुणेहिं विक्खाया
॥ ३२६४ ॥ ता सच्चिय नेमिजिणस्स देव ! अणुहरइ कन्नाया नूणं । नो अन्ना अमरीवि हु एवं ता फुरइ मह चित्ते ॥ ३२६५ ॥
तो केसवेण भणियं सुयपुव्वा सा ममावि चिट्ठइ । ता तत्थ जइस्सामो इय भणिउं सो समुट्ठइ ॥ ३२६६ ॥ नामेण चउरबुद्धिं
निययममचं भणेइ तो विण्हू । सिरिउग्गसेणनरवरगिहम्मि गंतुं निरिक्खेसु ॥ ३२६७ ॥ रायमई रूवाइहिं किंपि अणुहरइ

रिदुणोमिस्म । किं वा पसिद्धिमेतं ? इय सिग्धं कहह आगंतुं ॥३२६८॥ गंतुं सोऽवि नियत्तो एगंते तो भणेइ परितुडो । विण्हुं देव ! निमामह खणमेगं अवहिया होउं ॥ ३२६९ ॥ नेमिस्स ताव पुरिसो देवो नारी व अहव अमरी वा । अणुहरइ कोइ रुवाइगहिं वोचुंएि इइ न खमं ॥३२७०॥ किन्तु पढमंएि पायं चितइ मिहुणं पयावई एसा । लोयड्डिइत्ति तत्तो नेमिस्स विचिं-
नियं नेण ॥३२७१॥ मेहणत्थं राइमई निम्मविया तेण नूण मन्नेइहं । अणुरूवचिय पाएण सा कया तेण अइगरुयं ॥ ३२७२ ॥ जत्तं काळण परं जए तहारूवयोगलाऽभावा । सत्तीए अभावेण व जायं जइ किंएि ऊणत्तं ॥ ३२७३ ॥ निच्चममिलाणसोहं किं भणिमो वयणपंक्तं तीए ? । अविण्हमहिलसंता देवावि हु जं न पावति ॥ ३२७४ ॥ सुत्ताणुगओ परिपेळ्ळिओऽवि निच्चंएि तीइ हारोऽवि । वणपीणुन्नयथणमंडलस्स संवं न परिहरइ ॥ ३२७५ ॥ अतिसद्धमायारो नूणं जइ कोइ पाविही तीसे । चाहुलइयाण वन्धं गाढं कंठे निरुवमाणं ॥ ३२७६ ॥ गंभीरनाहिमंडलमणिसंएि फुसंतयस्स देवावि । तरलत्तणंएि तरलस्स तीइ मलहंति परितुडा ॥ ३२७७ ॥ रसणत्थलमारूढो मयणो मणिरसणक्किणिरवेण । वाहरइ व तीइ अहो जइ कजं कुणह विउलतां ॥ ३२७८ ॥ कुमुमसरभवणतोरणखंभोवमभूरुजुयलमवि तीए । उत्तत्तकणयवन्नं न थ्रेवपुन्नो पलोएइ ॥ ३२७९ ॥ चरणुपलनालोचमंजाहिं सिलिङ्गगूढगुण्फाहिं । सोणनहमणिविहूसियसुकुमालारुणपयजुयाहिं ॥ ३२८० ॥ चंक्रम्मंती कस्सइ वन्नम्म धरंरणं पविचिन्निइ । सा देव ! तुब्भ मइओ अहमेत्तियमेव जाणामि ॥३२८१॥ अब्भहियं पुण एत्तो तीसे सुयक्केवली भुणइ रूवं । जाणंति तयं तु पुणो सयलं सवन्नणो चेव ॥३२८२॥ इय भणिए तेण तओ रंजियच्चित्तो हरीवि पभणेइ । गुणओवि इ निवडियं नामं तुह चउरवुद्धि ॥ ३२८३ ॥ इय को जाणइ वत्थुं ? नायंएि परस्स साहिउं एयं । को सक्कइ ? ता इण्हि

वच्च सयं चिय तहिं भद्द ! ॥ ३२८४ ॥ पद्मणेसु उग्रसेनं जं तुह धूया वरिजिही एरा । सिरिनेमिकुमारकए गओ तओ
सो इमं सोडं ॥ ३२८५ ॥ कहियं च उग्रसेणस्स विम्हयाखेत्तमाणसो सोडवि । भणइ किर कस्स एयं न मयं अच्चब्भुयं
नवरि ? ॥ ३२८६ ॥ रोरस्स गेहपंगणभूमी एरावणेण सम्बन्धं । किं पावइ कइयाविहु ? सुरत्तरुसंगं च मरुवसुहा ॥ ३२८७ ॥
पावइ पामरधूया किं पत्थंती व सक्कसंबंधं । सो कत्थ नेमिकुमरो धूया वा कत्थ अम्हाणं ? ॥ ३२८८ ॥ ता ण सरिसमत्थि इमं
न केवलं मज्झ किन्तु सयलस्स । सुवणत्तयस्स सम्मयेयं पुत्राइं पुण ताइं ॥ ३२८९ ॥ किं होति न वा अम्हा-
रिसाण ? एयं न याणिमो तत्तो । इच्चाइ तेण भणियं गंतुं सो कहइ कण्हस्स ॥ ३२९० ॥ एयं कंहचि सोडं राइमइसहीओ
तुड्हिययाओ । साहंति तीइ सबं असदहंती य तो सावि ॥ ३२९१ ॥ चिन्तेइ मए बहुसो दिट्ठो नेमी परं न कइयावि ।
एत्तिय दूरम्मि गया मणोरहा जं इमो मज्झ ॥ ३२९२ ॥ होही वरोत्ति जं कत्थ पायसो सो सुसंभिओ सा य । कत्थ कडु-
तेलधारा ? कत्थ व सो सक्करानियरो ? ॥ ३२९३ ॥ कडुतुवी कत्थ पुणो जुज्जइ किह अंविहीइ पयपूरो ? । सुवइ य किपि
इण्हि इमं असंबज्जमाणं ॥ ३२९४ ॥ चित्तो य विही ता किपि एत्थ होहत्ति तं न याणामो । इय चिन्तंती पेच्छइ अनदिणे
सहियणसमेया ॥ ३२९५ ॥ बहुकुमरविंदकलियं कीलंतं नेमिकुमरमुजाणे । ववएसेण सहीओ गयाउ दूरम्मि तो एसा ॥
३२९६ ॥ गाहगदिट्ठीइ चिरं पलोयए तं लयाहरंतरिया । अह गंतूण सहीणं मिलिया य गया य नियगेहं ॥ ३२९७ ॥
अह संझाए अत्थंगयम्मि स्सरम्मि तिभिरिंछोली । पसरइ दिजंति य मंदिरेसु जा मंगलपईवा ॥ ३२९८ ॥ वट्ठइ राइमइए
दाहो ता सयलअंगुवंगेसु । जाया दढं असत्था दीहं नीससइ अणवरयं ॥ ३२९९ ॥ तो सहियणेण कहिए संभंता तत्थ आगया

जणणी । पारद्वो उवयारो सीयलवत्तूहिं विविहेहिं ॥ ३३०० ॥ एत्तो य उदयसेले समुग्गओ ससहरो करोहेण । सयलंपि
जीवल्लोयं ग्रामासंतो तओ जाओ ॥ ३३०१ ॥ मवाउवि मिलिऊणं राइमइं नैति हम्मियतलम्मि । चंदकरालिद्धतणुं तत्थ
जल्लहाहिं छायेति ॥ ३३०२ ॥ वेढंति नालतंतूहिं कमलपचेहिं पछवेहिं च । सरसेहिं सत्थरं विरइऊण सोवंति तं तत्तो ॥
३३०३ ॥ वीयेति तालियंटेहिं देति अंगेमु सीयलमणीओ । हारलयाओ विविहाओ मोत्तियाइं च चुन्नेउं ॥ ३३०४ ॥ इय
सीयलोवयारो जह जह कीरइ तहा तहच्चेव । वड्डइ से अहिययो दाहो जायइ असत्था य ॥ ३३०५ ॥ जणणीए पुड्डा सा
कहेइ मम्मं न क्कियि तह कुणइ । चट्टोत्तराइं तत्तो सा भणइ सहीउ ! तुम्हेहिं ॥ ३३०६ ॥ पुड्डा नूणं एसा सवं साहिस्सए तओ
तीमु । मालइनामा एका पोदसही ते ठवेऊण ॥ ३३०७ ॥ एगंतम्मि हसंती ईसि तमापुच्छए तुहंगाइं । को वाहइ पियसहि !
ते कहेमु जं तुह पियं करिसो ॥ ३३०८ ॥ अहं चितइ राइमइं नत्थियिड्डाणं क्कियि एयाणं । मज्झ सहीण अनायं ता किं
कवट्टत्तरेणेत्य ॥ ३३०९ ॥ माहइ तओ फुंडं चिय आइओ नेमिवड्डयरं तीए । जा अवरणे दिट्ठो तत्तो पुण सहि ! विच्चितेमि ॥
३३१० ॥ एयंमि दिट्ठिगोयरगंयंमि केणवि उ हेउणा मज्झ । आसि असरिसा पीई सयावि इण्हि तु अन्नाओ ॥ ३३११ ॥
वचाओ निमुयाओ आसा दूरं पवड्डिया तेण । दिट्ठे य सम्ममिण्हि इमंमि दूरं समवभहिए ॥ ३३१२ ॥ एगंतपसमनिलए
य मव्वहा निवियारभावे य । तुड्डा तडत्ति साजविहु इय जाओ मज्झ सहि ! दाहो ॥ ३३१३ ॥ तो भणइ मालइं सहि ! मा
रोयं कुणमु तहवि तुममेवं । सउणेहिं निमिचेहिं य विणिच्छियं सो चरो तुज्झ ॥ ३३१४ ॥ इच्चाइ संक्काहिं रयणी गमिया
इमाहिं मयलाहि । मरुग्गमम्मि तत्तो समागया माहवी नाम ॥ ३३१५ ॥ लहुमइणिच्चिय सा मालइय चट्ठावए य

सखाओ । राइमई नेमीणं वरणं अज्जत्ति पभणंती ॥ ३३१६ ॥ तो मालतीइ भणियं किह जाणसि ? आह सावि पढमाए ।
रयणीएँ मए दिट्ठा नरनाहा समुद्धविजयस्स ॥ ३३१७ ॥ गेहम्मि मिलंता सयल जायया कण्हउगसेणई । कोउहलेण तत्थ-
वि ठिया तओ मह नियंतीए ॥ ३३१८ ॥ सबेहिं मंतिजणं सुइरं हक्कारिओ तहिं चेव । कोउइनामा नेमिच्चिओत्ति तेणावि
गणिज्जण ॥ ३३१९ ॥ कहिओ वरणयदिवसो अज्ज तओ उट्ठिओ जणो सबो । अहमवि य ऊट्ठिज्जणं ममागया तुम्ह पास-
म्मि ॥ ३३२० ॥ इय जाव साहइ इमा तो नरवइ उगसेण पेसविया । पभणइ महाछिया कुमारि ! तुम्ह राया समाइसइ ॥
३३२१ ॥ नेमिक्कुमरेण सद्धिं वरणमजेव ता समुट्ठेह । कुरु मज्जनमवसेसं जं कीरइ मंगलं पुरओ ॥ ३३२२ ॥ तो राइमई मज्ज-
णमायरिज्जणं करेइ सिंगारं । कण्हाइणो य गेहे समागया भोगरायस्स ॥ ३३२३ ॥ अइगरुयपमोएणं वद्धावणएहिं मंगलसएहिं ।
सम्माणिज्जण सम्माणदानमाईहि सयलजणं ॥ ३३२४ ॥ विहियं वरणयमह सिरिसमुद्धविजओ तहेव सियएवी । कण्हाइणो य
सबे परितुट्ठा जंति सट्ठाणे ॥ ३३२५ ॥ अह वारेज्जयदिवसं पुट्ठो नेमिच्चिओ इमं आह । पुरओ वासारत्तो तम्मि य अब्बेडवि आरंभा
॥ ३३३६ ॥ पडिसिद्धा सत्थेसुं महिद्धियाणं विवेइलोयाणं । वारेज्जयकज्जं पुण तेसु निसिद्धं विसेसेण ॥ ३३३७ ॥ तो कण्हेणं
तह सिरिसमुद्धविजयाइएहिं सो भणिओ । न खमइ विलंबमेयं पओयणं जं अणिच्छंतो ॥ ३३३८ ॥ मन्नाविओ कहिं पिहु नेमी
परिणयणमह पुणो पच्छा । किं होइ न याणामो तावेक्ख दिणं इयाणिपि ॥ ३३३९ ॥ जोएसु किपि अह सो सावणमासस्स
सुद्धपक्खम्मि । सत्तमितिहीइ साहइ वारेज्जं साइनक्खत्ते ॥ ३३३० ॥ पउणीकरंति सबं दोसुवि पक्खेसु तो विवाहत्थं ।
उवगप्पिया समग्गा तो जाव विवाहसामग्गी ॥ ३३३१ ॥ दसवि दसारा तत्तो मिलंति कण्हो तहेव बलदेवो । सेसावि

जायवा तह नरिंदसामंतमंतीहि ॥ ३३३२ ॥ सयलाएवि पुरीए गेहंगणतियचउकमाईसु । वरकणयरयणरासीओ कारिउं तो जहि-
ञ्छाए ॥ ३३३३ ॥ दाणाइं दिति किविणाइयाण पूयाइ देवभवणेसु । कारंति सोहयंति य कारागाराणि सयलाणि ॥ ३३३४ ॥
कुलविद्वयउरविद्वे अन्नेऽवि य वत्थभोयणाईहिं । सम्माणयंति तत्तो विवाहसमयंमि आसन्ने ॥ ३३३५ ॥ पुढाभिमुहं रयणासणम्मि
नेमि ठवंति परितुट्ठा । वररयणकणयरुप्पयमणिमयभोमेञ्जकलसेहिं ॥ ३३३६ ॥ वरपउमपिहाणेहिं पसत्थसलिलोहपूरिएहिं
च । अहिसिंचंति समेया सुरेहिं कयदुंदुहिरवेहिं ॥ ३३३७ ॥ गायाइं लूहिऊणं गंधकसाईइ सुरभिगंधाए । कप्पूरागरु-
मयणाहिमीसगोसीससिरिवंडं ॥ ३३३८ ॥ घेत्तूण समगंगपि हु अंगं उवलंपयंति तत्तो य । मालइमह्छियसेवन्ति याइसिय-
पवरकुमुमेहिं ॥ ३३३९ ॥ सीसामेलं विरयंति ठावयंति य सिरम्मि वरमउडं । सियकणयरयणमुत्ताहलेहिं सुरवरवि-
णिम्मवियं ॥ ३३४० ॥ आमलयथूलमोत्तियअट्टारसरिसमन्त्रियं हारं । कंठमि भुवणसारं खिंवति सुरसिंधुपवहं व ॥ ३३४१ ॥
भूसंति चाहुजुयलं मुत्तामणिवडियअंगयजुएण । मंडंति करग्गाइं मुत्ताहलंककणालीहिं ॥ ३३४२ ॥ पूरंति अंगुलीओ
सियरयणफुरंतकिरणजालाहिं । अज्जुणकणयमईहिं सुरोवणीयाहिं मुहाहिं ॥ ३३४३ ॥ परिहंति खोमजुयलं सण्हं सच्छं
ससंककरधवलं । वंधंति कडीए वरणपत्त मुत्तामयं दामं ॥ ३३४४ ॥ पंचसुयंधसणाहं करे समप्यंति वीडयं पवरं । तत्तो
सिवाएवी देवई य तह रोहिणी देवी ॥ ३३४५ ॥ देवी य सच्चभामा रुप्पिणिजंवथइलक्खणाईया । कयमंगलसद्दाओ सहि-
याओ अमररमणीहिं ॥ ३३४६ ॥ कुवंति पउंखणयं नेमिजिणिदस्स गहिरतूरेहिं । वज्जेतेहिं अविहवावग्गे सुसुंदरीसुं च
॥ ३३४७ ॥ हरिसभरनच्चिरीसुं कएसु तो मयलमंगलीएसु । दिव्हे वरयणसमए ससंकधवले रहत्रम्मि ॥ ३३४८ ॥ सिय-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २२० ॥

रयणमए भद्रासणम्मि समलंकिओ तओ भयवं । वजंतदुंदुहीहिं उवविसइ सुरेहिं शुवंतो ॥ ३३४९ ॥ तुट्ठंति तारहारावलीहिं
अइहरिसनिभरमणाहिं । सुरसुंदरीहिं नट्टे पुरओ गेए य पारद्धे ॥ ३३५० ॥ दसवि दसारा कण्हो रामो सेसो य जायव-
समूहो । सिवएविप्पमुहाओ पहाणमहिलाओ सयलाओ ॥ ३३५१ ॥ अमररमणीहिं सद्धिं वंचंति घरम्मि उग्गसेणस्स । ण्हावंति
विलिंपंति य कुवंति य वयणकमलम्मि ॥ ३३५२ ॥ कणूरप्पमुत्तसुयंथअसियद्वेहिं पचवल्लीओ । हिट्ठाओ अमरनरकाभिणीओ
राहमइकुमरीए ॥ ३३५३ ॥ पट्टमयदूसजुयलं सण्हं सच्छं मयंकरधवलं । देवेहिं समुवणीयं परिहंति अहे य उवरिं च
॥ ३३५४ ॥ सिरिखंडधवलदेहा सियकुसुमाहरण सेयकुप्पासा । थणवट्टलुलियहारा एवं सा सव्वसुक्किलिया ॥ ३३५५ ॥ सोहइ
सरस्सई इव अहवा नारीण सयलअमरीणं । रूवं समइकंता राा भन्नउ केण सरिसत्ति ॥ ३३५६ ॥ इय अच्चअयुरूवं दट्ठुणं तीइ
विम्बिहओ लोओ । भणइ अहो सयकालं अजुत्तकारिस्सवि विहिस्स ॥ ३३५७ ॥ मिहुणमिणं अणुरूवं संजोयंतस्स जुत्तमवि
जायं । एयं सक्कं कहमवि एक्केणवि अहव एएण ॥ ३३५८ ॥ अहसयअच्छरिएहिं फुसियाइं अजुत्तयाइं सेसाइं । पइगेहं संजाओ
एस पवाओ पुरवरीए ॥ ३३५९ ॥ एत्तो पउंखिया अविहवाहिं साडवि हु तेहेव रिद्धीए । अह आसन्ने लगे सप्पइविजयस्स
गेहम्मि ॥ ३३६० ॥ परिणयणागमणत्थं गंतुं नेमिस्स जायवा सवे । कण्हप्पमुहा कुवंति ऊसुया पवरसंवाहं ॥ ३३६१ ॥ बहु-
मुत्ताहलमालाहिं मंडियं सेयकुमुददामेहिं । ओमालियं पचित्तं ससंकधवलं महाछत्तं ॥ ३३६२ ॥ धरइ सिरिनेमिपहुणो उवरिं
अइपवरविहियसिंगारा । वट्ठुंतजोवणभरा तरुणी तह तस्स पुरओडवि ॥ ३३६३ ॥ वारविलयाकरेहिं पयट्ठिओ वररयणवल-
एहिं । ससिसंखकुंदधवलो ढलइ सुहो चामरुप्पीलो ॥ ३३६४ ॥ उमओ पासि पग्गहियतालियंटाओ पवररमणीओ । चिट्ठंति

श्रीनेभि-
चरित्रे
विवाहाय
गमनं ॥

॥ २२० ॥

हंमलक्खणमाडयहन्थाओ अन्नाओ ॥ ३३६५ ॥ सिरिखंडधवलदेहो सियकुसुमाहरणसेयवरवत्थो । कप्पूरेणुनियरेण
गुंडिओ सेयउवगणो ॥ ३३६६ ॥ इय सब्बसेयनेवत्थभूसिओ भासुरिंदनीलाभो । बहलससिजुण्हधवलो अंजणसेलोव महइ
जिणो ॥ ३३६७ ॥ चोएइ संखधवले तुरंगमे सारही रहस्स तओ । संचछइ नेमिजिणो पुरओ कयमंगलसमूहो ॥ ३३६८ ॥
नम्म य उभओ पामिं भूवइणो ठंति करिचडारुढा । पुरओ कुमारलक्खा चलंति वरतुरयधेइहिं ॥ ३३६९ ॥ पच्छा य दस
दमाग कण्हो रामो य गयवरारुढा । संचलइ रहसमूहेण सेमजायवसमूहोऽवि ॥ ३३७० ॥ पवरांसिवियागयाइं चलंति अंतेउराइं
सयलाइं । अन्नाओऽविय पवराओ मंगलमुहलाओ महिलाओ ॥ ३३७१ ॥ भुवंतधवलधयमालियाण मज्झम्मि संठिओ पुरओ ।
पढइ मिग्गिनेमियहूणो वंदिणो विमलचरियाइं ॥ ३३७२ ॥ गाथंति किन्नरीओ तुडा वायंति दुंदुहिं देवा । इच्चाइसमिद्धीए
ओइन्नो गयमग्गम्मि ॥ ३३७३ ॥ मिरिनेमिजिणो हृष्टफलाउ धावंति तो पुरंधीओ । विग्घंति सुयंतीओ रुयमाणे नियअव-
चेजवि ॥ ३३७४ ॥ पायायसेलखोणीयलेसु लोएण संकडे जाए । पीसिजइ हियएण हियं सरुद्धनीसासं ॥ ३३७५ ॥ वेछावेछिं
गुणमाणियाण रमणीण भणइ तो कावि । ओमर मुहले पेच्छाभि जाच न हु वच्चए सुहडो ॥ ३३७६ ॥ पडिभणइ मावि अन्नत्थ
वयसु न हि अन्नउमुयत्तेण । मुक्खोऽवि चयइ अन्नो घोडुंने अमयगंदूसे ॥ ३३७७ ॥ अन्ना अन्नाइ पुणो पुट्टा सकरंगुलीइ
दंमंती । पभणइ न एम नुहओ राइमइवरोत्ति जो निमुओ ॥ ३३७८ ॥ सा आह नूण धन्ना धन्नाणंपि हु जयंती राइमई ।
धग्गि गेद्विणिमंदं इम्मम जा सयलगुणनिहिणो ॥ ३३७९ ॥ आहडन्ना संजोगो एसो अच्चम्भुओ न य खमेइ । एयारिसांइ
देवो ना होही किमह न मुणेमि ? ॥ ३३८० ॥ अन्ना भणइ अमंगलमेयं तुह पडिहयं हवउऽभग्गे ! । अणुहवउ पुन्नपत्तं संगम-

मेयस्स सा धन्वा ॥ ३३८१ ॥ इच्चाइसंकहाहिं दाइजंतो किरंगुलिसएहिं । अच्चिजंतो जणनयणकमलमालासहस्सेहिं ॥ ३३८२ ॥
सलहिजंतो सोक्करिसविओसजीहाण सयसहस्सेहिं । कामिजंतो उम्माहियाइं वरमणिक्कोडीहिं ॥ ३३८३ ॥ सिरिउगसेणनर-
वरोहगवक्खविट्ठियाण आसन्ने । पंथमि समणुपत्तो सिरिनेमिजिणो तओ कुमरी ॥ ३३८४ ॥ भणिया सहीहिं पियसहिं !
पाऊण पियस्स नयणपुडएहिं । तो पन्निरूवममयं होनु कयत्था चलसु सिग्धं ॥ ३३८५ ॥ इय ताहिं ऊसुयाहिं नेऊण गवक्ख-
जालयंतरिया । ठविया पेच्छइ एसा तं जणियजयत्तयाणंदा ॥ ३३८६ ॥ उक्करिसियाउ तत्तो सहीओ पत्तेयमवयवे तस्स । वनं-
तीउ दंसंति तीइ समुदायसोहं च ॥ ३३८७ ॥ सावि तयं पेच्छंती मुंचइ हरिसेण नयणसलिलोहं । सोऽवि पओहरवडिओ पोसिजइ
सुमइ य खणेणं ॥ ३३८८ ॥ अह ताहिं विम्हियाहिं पुट्ठा सा भुवणसुंदरि ! किमेयं । दीहं नीससमाणी न किपि तो कहइ
एयाणं ॥ ३३८९ ॥ अह भीयाओ ताओ निव्वंधेणं पुणोऽवि पुच्छंति । तो सविसाया सावि हु साहइ तासिं जह अकम्हा
॥ ३३९० ॥ जाणामि न केणइ कारणेण छिजइ व मज्झ छुरियाए । अंतो सहीओ हिययं फुरेइ तह दाहिणो बाहू ॥ ३३९१ ॥
फंदइ दाहिणनयणंपि तो इमं भुवणदुल्लहं सुहयं । कंतं पेच्छंतीए चितंतीए य सवंगं ॥ ३३९२ ॥ वज्झंति हरिससेयंबुविंदुणो
उट्टए य थणपुलओ । पडिउं पओहरेसुं पोसिजइ तेण नयणजलं ॥ ३३९३ ॥ पुव्वुत्तदुन्निमित्तं चितंतीए उ सयलदे-
हम्मि । उप्पजइ दाहजरो सोसिजइ तेण तं झनि ॥ ३३९४ ॥ तो ताओ भणंति तयं मा एवं भणसु पियसहिं ! अणिट्ठं ।
पडिहयमंगलं तुज्झ एयमम्हेहिं किर न सुयं ॥ ३३९५ ॥ तुमए न जंपियं वा निरुवमभोगे य भुंजसु इमेण ।
सुहएण समं सुइरं इण्हि थेवंतरं चेयं ॥ ३३९६ ॥ मा होसु कायरा एस आगओ हियवल्लहो तुज्झ । इय जंपंतीण

इमाणा जाव वचइ जिणो पुरओ ॥ ३३९७ ॥ ता पूरियदिसिचलयं करुणं दीणं महादुहुप्पन्नं । विबुहाणा असोयव्वं केवल-
करुणाइ हेउं च ॥ ३३९८ ॥ नाणाजाईण पम्पूण सदमायन्नए सवणकडुयं । जाणंतोडविहु तत्तो सारहिमापुच्छए भयवं ॥
३३९९ ॥ केमि इमो विरमसरो सुबइ ? तो पणमिउं इमो आह । सामेय ! तुह वीवाहे जायवग्गस्स भोजत्थं ॥
३४०० ॥ मज्जं च पियंताणं विलंककज्जत्थमडविवासीणं । गामनयरवासीणं य गुहसेलनिउंजनिलयाणं ॥ ३४०१ ॥ जलथल
नहचारीणं णाणाजाईण पसुगणाणेत्थ । अक्खाडए हहेणं आणेउं सन्निरुद्धाणं ॥ ३४०२ ॥ मरणेक्कभीरूयाणं नियनियभासाइ
पलवमाणाणं । सुबइ सद्दो एसो सोऊण इमं महापावं ॥ ३४०३ ॥ तो झत्ति विरत्तमणो नेमिजिणो सारहिं भणइ एवं ।
चोएसु रहं तत्थवि अक्कंते जेण पेच्छामि ॥ ३४०४ ॥ विहियं तेण तहच्चिय दिट्ठा तो भयवयावि ते सब्बे । भिगरोज्झससयत्त-
यरपसुगट्ठरमहिम्ममाईया ॥ ३४०५ ॥ पंजररज्जुनिवद्धा निगडत्था केवि वाडयनिहित्ता । दुपयचउप्पयभेया सिहितित्तिरलाव-
याईया ॥ ३४०६ ॥ पक्खीण णेयलक्खा हरिणाईया य गोहनउलाइं । निस्संखा निदयपुरिसवेडिया रुद्धसंपसरा ॥
३४०७ ॥ भयविहुरवेविरंगा सुन्ना बुन्ना विमुक्कजीयासा । भग्गुच्छासा संभंतलोयणा रोयमाणा य ॥ ३४०८ ॥ निय-
वंधवेव दिट्ठे नेमिजिणे तो समूसुया जाया । केणइ आयावसेण सुणियतब्भावपरमत्था ॥ ३४०९ ॥ मोयावह मोयावह
सामिय ! इय नियनियाहिं भासाहिं । पभणंति कंदमाणा तस्सेव मुहं पलोयंता ॥ ३४१० ॥ सामीवि गरुयकरुणापरिणामो
अइसएण समुविग्गो । भवचारयनिव्विन्नो मोयावइ ते तओ सब्बे ॥ ३४११ ॥ सट्ठाणमुवगएसुं सब्बेसुवि पसुगणेसु तेसु तओ ।
चालावइ निययरहं नेमी नियमंदिराभिमुहं ॥ ३४१२ ॥ अह संभंतो कण्हो समुद्विजओ तहेव सिवएवी । बलएवो सेसोडवि

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २२४ ॥

हु जायवग्गो ठवेळण ॥ ३४१३ ॥ नियाहं वाहणाहं समागओ ठाहळण जिणपुरओ । पभणंति पहु ! किमेयं विमन्नचिच्छाहं
सद्वाहं ? ॥ ३४१४ ॥ तो आह नेमिनाहो अन्नाणवि जमुच्चियं हियत्थीणं । किं पुण तयंति ? हरिणा भणिए तो आह जिणवमहो
॥ ३४१५ ॥ धम्मोत्ति तओ विण्हू भणइ विवाहे कयंमि भज्जाए । गेहंमि वसंताणं मो दाणाहं किं न भवे ? ॥ ३४१६ ॥ तो
भणइ जिणो नरवर ! होउं निउणा तहेव मज्झत्था । परिभावेसु सयं चिय जंमि विवाहम्मि पढमं पि ॥ ३४१७ ॥ अडविनिवासी
तणपत्तभोईणो सरितलायजलपाई । अवरुद्धा लोएणं अवरुहविवज्जिया मुद्धा ॥ ३४१८ ॥ आमिसरसगिद्धेहिं मरणभग्गं पला-
इरा दीणा । एत्तियमेत्ता कहिउं (जीवा) अपहू हम्मंति हरिणाई ॥ ३४१९ ॥ को तत्थ होज धम्मो आरंभरयाण निहयमणाणं ।
अन्नाणरागदोसेहिं पज्जलंताण जंतूणं ? ॥ ३४२० ॥ एक्केणवि जीवेणं हग्गण यंचिन्द्रिग्गण पावित्ति । सत्तमिमहिदुक्खं गत्तिय-
मेत्तेहिं किं भणिमो ? ॥ ३४२१ ॥ ता नूण विवाहोच्चिय परस्स तह अप्पणोऽवि अविवाहो । इहपरभववाहाणं विविहाणं
हेउभावेण ॥ ३४२२ ॥ वइए विउलेऽवि धणे गत्थ न धम्मो न यावि जसलंभो । पायाहं केवलं अज्जिण्ह पाचइ य अववायं
॥ ३४२३ ॥ दारं च विवाहंतो भसमाणो मंडलाहं चत्तारि । मूएह अप्पणो तह वहू चउगइभवे भमणं ॥ ३४२४ ॥ परि-
णीओ परिणीओ अहंति किं परिणिओसि इह पुट्ठो । भणइ अविज्ज (वहू) न सेसं दुग्गइमिह तं तु दट्ठवं ॥ ३४२५ ॥ परिणीयाण
य धम्मो गिहिवासे केरिसो नरवरिदं ! । विविहारंभसएहिं अणंतजंतुयणवाएहिं ॥ ३४२६ ॥ दवाहं अजेउं लक्खंसेणावि
दिज्जइ न दाणं । जं दिज्जइ पायं तं पि वित्तवाहाए दाराहं ॥ ३४२७ ॥ ढक्कंतेहिं रक्खगनिरुद्धअत्थिणघरपवेसेहिं । जंपंतेहिं
विरुवाहं भायसुत्तेहिं कसिणेहिं ॥ ३४२८ ॥ जोऽवि य कहमवि दाणे गिहीण कइयाइ होइ सुहभावो । आरंभंणंतगुणो पायं

श्रीनेभि-
चरित्रे
विवाह
दारुणता
दानदशा ॥

॥ २२४ ॥

ततो अमुहभावो ॥ ३४२९ ॥ होइ निरंतरमेसो इयरो खणभंगुरो इमेणेव । सहसति अंतरिजइ एत्तो चिय केवली भणइ ॥ ३४३० ॥ “ मद्ययणामर्हं विहसियं जिणवरेहिं महिवलयं । जो कारेज समगं तओवि चरणं महिड्ढियं ॥ ३४३१ ॥ (पुष्प. २३३) नेणंनिय रंकरूपवि तबेलपवनसुद्धचरणस्स । सक्को चक्की य तथा भचीइ नमंति साहुस्स ॥ ३४३२ ॥ रागाइदोसरहिओ मयणमयट्ठणमच्छरविमुक्को । जं लहइ मुहं माह चिंताविसवेयणारहिओ ॥ ३४३३ ॥ तं चिंतासयसल्लियहियएहिं कसाय-
रामनडिण्हिं । कति उवम्मिजइ लोए सुरिंदचक्कीहिंवि गिहीहिं ! ॥ ३४३४ ॥ इय सुहफलं चरणं जायइ एत्थेव तगय-
मणाणं । परलोयफलाइं पुणो मुरनगरमिद्धिमोक्खाइं ॥ ३४३५ ॥ (२५६-९) ” जह बहुयगहिलमज्जे सज्जो सज्जत्तणं पसंसतो ।
तेहिं नमिजइ वाढं मन्निजइ नोचिय गहिह्यो ॥ ३४३६ ॥ धत्तूरियाण व तथा विवरीयमईण मोहमूढाणं । विसयामिसगिद्धाणं
जीताण दूढंजवि मुहवृद्धी ॥ ३४३७ ॥ बालाणंपि पसिद्धं दयाए धम्मोत्ति सा य गिहवासे । अणवरयारंभमए किह जायइ
कण्ह चिंतेसु ? ॥ ३४३८ ॥ इन्धियणपरिग्गहमेहुणाइं गिहवासचिसयगिद्धीओ । मायंगेहिंवि साहारणाइं एयाइं लोयम्मि
॥ ३४३९ ॥ न य बहुयाण पविच्ची अन्नाणंघाण मोहमूढाणं । होइ पमाणं जाणियपरमत्थाणंपि नरनाह ! ॥ ३४४० ॥
न हि अणुमेयपयइं हीरंते बहुजणम्मि नीरेण । पडिसोयलद्धलक्खो हीरइ जलतरणनिउणोवि ॥ ३४४१ ॥ न य अन्ना-
णादंदिं विगमपपदपन्थिएसु वट्ठुसु । जाणियतदोसोडवि हु वच्चइ तेणेव पढनिउणो ॥ ३४४२ ॥ तो निरयमहापुरवत्तिणीसु
उन्नीसु न य दूढवांसं । गिहवासे इयरम्म व मज्झ न रज्जइ मणो कण्ह ! ॥ ३४४३ ॥ सग्गम्मि सुरत्तेणं नरवडमायंगभाचओ
उद्दनि । मंवेहिं पत्तपुत्तो अणंतयो एव गिहवामो ॥ ३४४४ ॥ तस्स फलाइंवि नरगाइएसु भुत्ताइं दुक्खलक्खाइं । ता तस्स

मल० श्री
हेमचंद्रीय
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २२६ ॥

समुद्विग्नो इण्हि विन्नायपरमत्थो ॥ ३४४५ ॥ सेविस्सामि अपावियपुवं पाएण सव्वजीएहिं । सासयसुहसिचफलं विमुद्ध-
धम्मं चिय नरिदा ! ॥ ३४४६ ॥ इय सोऊग रुण्ते समुद्विजयम्मि तह य माऊए । सिचएन्नीइ रुयंतो नमिऊणं केमवो
भणइ ॥ ३४४७ ॥ बंधव ! जह भणसि तुमं तहत्ति सच्चं न संसओ एत्थ । किन्तु पसिद्धं सत्थेसु लोयववहारमग्गे य ॥ ३४४८ ॥
जाणसि तुमं च अम्मपापिऊणि जह हुंति पूयणिजाइं । ताइं सुदुक्खाइं उज्झिऊण किह तं वयं चरसि ? ॥ ३४४९ ॥ अह
पभणइ नेमिजिणो दुक्खमठाणंमि राय ! एएसिं । न हि मज्झ दिक्खकरणे एयाणं झिज्झईं किपि ॥ ३४५० ॥ जं रायसिरी
चिउला आणाकारी संबधवो तंसि । रहनेमिसच्चनेमीदढनेमी लहुयरा कमसो ॥ ३४५१ ॥ अन्नेऽवि तिन्नि विज्जंति सोयरा
मज्झ बंधुणो तेऽवि । परिपालिस्संति इमाइं बुद्धभावेण विणएण ॥ ३४५२ ॥ न गुणेहिं तेऽवि हीणा न य अइसयगुणगणो-
ववेओऽवि । रक्खेइ जरामरणे पिओऽवि पुत्तो पिउजणस्स ॥ ३४५३ ॥ न य नज्झ को पुब्बि पच्छा वा मरइ ? को य केणावि ।
पालिज्झइ ? को व न वा ? जं चित्तो कम्मपरिणामो ॥ ३४५४ ॥ अह वल्लहो पिऊणं अहं निरुज्झामि तेण गेहंमि । तंपि न
जुज्झइ जम्हा न वल्लहो वणदवगीओ ॥ ३४५५ ॥ नीहरमाणो खिप्पइ तत्थेव भवो य वणदवो नूणं । रागदोसकसायगि-
संपलित्तो सया चेव ॥ ३४५६ ॥ तम्हा तुह किण्ह ! पिऊण वावि जइ वल्लहो अहं नूणं । तो भुंचह जेण तरामि दुत्तरं भव-
महाजलहिं ॥ ३४५७ ॥ पव्वजं च पवनो उवयारी होमि तुह पिऊणं च । अमरसिचलच्छिसंगमसुहकारणधम्मदाणेण
॥ ३४५८ ॥ जाया हि जे सुया जूयमज्जेवेसासु संपसजंति । हिंसालियचोरिक्काइ पावमहवा पयट्ठंति ॥ ३४५९ ॥ संतावपावबंधं
मोत्तुं पियराण किं कयं तेहिं ? । जेऽवि य मया अकंडे जाणवि य अदिट्ठविहवाइं ॥ ३४६० ॥ पढमंमि मयाइं पिऊणि जेऽवि

श्रीनेमि-
चरित्रे
दीक्षार्थी
श्रीनेम्यु-
पदेशः ॥

॥ २२६ ॥

मकलत्तपरवसा मूढा । पयंडंति ताण दुव्विणयेमेव तेहिं पि न हु किं पि ॥ ३४६१ ॥ एत्थ य अणइभवत्तायारम्मि पुत्त-
त्तेणेण सवेडवि । जीवा मवेसिं विय जाया पियरत्तेणेणं च ॥ ३४६२ ॥ तह सयणभावओ चिय सत्तुत्तेणं व परिणया सवे ।
को कस्स एत्थ पुत्तो पिया व माया व ? नरनाह ॥ ३४६३ ॥ मोहोच्चिय ता एसो सयणो व परो सुही व सत्तू वा । संवंध-
विप्पमुक्का जीवा परमत्थचिंताए ॥ ३४६४ ॥ इय नेमिजिणस्स सुहासियाइं सोऊण चित्तए कण्हो । ककहवि विरत्तमहो
इमम्म गिहचारया चित्तं ॥ ३४६५ ॥ जह केवलं न अम्हे अमरावि तरंति नो नियत्तेडं । जुत्तं च इमं वीराण दुक्करं कायरज-
णस्स ॥ ३४६६ ॥ इच्चाइ चिंतयंतो वि केसवो मोहतरलियविवेओ । अक्कदिउं पवत्तो मह रामस्सुद्विजएहिं ॥ ३४६७ ॥ तत्तो
मिक्खवी जायवा य अंतेउराइं सयलइं । तह पलवंति सट्टुक्खं वणस्सईहिं पि जह रुत्तं ॥ ३४६८ ॥ भयवंति नेहनियडाइं
भंजिउं गंजिउं च मोहवलं । संवोहंतो सवं अवधीरंतो य नियगेहे ॥ ३४६९ ॥ संपत्तो एत्तो चिय समयं नाऊण आगया
तत्थ । मारस्सयमाईया देवा लोगंतिया सवे ॥ ३४७० ॥ जाणंतोडविहु समयमवि नियअहिगारोत्ति वोहिओ भयवं । सव-
जगजीवहिं भयवं ! तित्थं पवत्तेहि ॥ ३४७१ ॥ सिंघाडगतिगमाइसु वारवइपुरीइ सयलठाणेसु । देवा य जायवावि य
कुणंति कणगस्स रासीओ ॥ ३४७२ ॥ वरवरिया घोसिज्जइ किमिच्छियं दिज्जए बहुविहीयं । रयणाणि य वत्थाणि य गय-
तुरए मग्गणजणस्स ॥ ३४७३ ॥ एत्तो राइमईवि य विणियत्तं तं पलोइउं नेमिं । नियमंदिरस्स समुहं सोऊण य दिक्ख-
परिणामं ॥ ३४७४ ॥ परसुनिकित्तव लया इंदूमवविरमइंदजड्वि ॥ निवडइ धमस्सि धरणीइ सुच्छिया वियलसवंग
॥ ३४७५ ॥ धावंति महीओ तओ धाहावंती उ तह य जणणी य । चंदणरसेण सीयलजलेहिं सिंचंति सवंगं ॥ ३४७६ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २२८ ॥

वीर्यंति तालियंदेहिं सावि संपत्तचेयणा कहवि । तह पलविउं पवत्ता कहिउं कहणोडवि जह न खमा ॥ ३४७७ ॥ पमणइ य
देव ! तं चिय जाणसि ता जह इमम्मि जम्मम्मि । भोगिच्छा मह केणइ कम्मवसेणं न संजाया ॥ ३४७८ ॥ तो सुहिया
आसि अहं तं च सुहं सहसि कस्सइ न नूणं । अच्चब्भुयवरलभं उवट्टवेऊण तो अलियं ॥ ३४७९ ॥ भोगपिवासाणत्थं निहीण !
उप्पाइउं अहं तुमए । एवं विडंबिया जं विटत्तमिह तेण किं कहसु ? ॥ ३४८० ॥ अहवा गरुओ मन्ने अवरारो तुह कओ
मए कोडवि । इहरा एरिसदुक्खं गरुयं मह कुणसि किह णु तुमं ? ॥ ३४८१ ॥ रोस्स व रयणनिहिं उवदंसेऊण तं वरं मज्झ ।
उप्पाडियाणि अच्छीणि हंत निदयमणेणं ॥ ३४८२ ॥ जइ तस्स नाहसुचिया पढमं चिय तो कह णु संघडिया ? । अह
संघडिया निग्घिण ! विओइया तो कहं सहसा ? ॥ ३४८३ ॥ अच्छी पसारियच्चिय थक्का वाएण कज्जलं नीयं । विहलीकया
मणोरहतरुणो मह हयकयंतेण ॥ ३४८४ ॥ अहवा सुहदुक्खवाणं अप्पाणं वज्जिऊण न हु अनो । हेऊ जयम्मि तम्हा पुंविं मह
केण सोक्खाइं ॥ ३४८५ ॥ विहियाइं निरीहाए भोगाणं ? तह दुहाणिवि इयाणिं । विहियाइं ? न अन्नेणं कितु सयं चेव मूढाए
॥ ३४८६ ॥ भुवणब्भहियगुणोहं रूवेण अनुत्तरं वरं सोउं । अवियारिऊण सहसा भोगेसु मणं कुणंतीए ॥ ३४८७ ॥ अम्हा-
रिसीण एसो अमरीणवि दुल्लहो वरो कत्तो । संभवइ ? वीयरगतत्तणं च न हु चित्तियमिस्स ॥ ३४८८ ॥ अवियारियकज्जाण
य एवं किर केत्तियं कुबुद्धीणं ? । सज्जक्खोडवि पयट्ठो अचिंतिउं लहइ विणिवायं ॥ ३४८९ ॥ गरुयं च मए असुहं कम्मं जम्मंतरंमि
किंपि कयं । जेणेरिसी य जाया पमाणपुरिसाणावि पइ(अणि)ट्ठा ॥ ३४९० ॥ पढमं परिणयणं मन्निऊण कण्हाइजायवसमक्खं ।
पच्छा एवं ववसइ नेमीवि हु तत्थ किं भणिसो ? ॥ ३४९१ ॥ जइ पढमंपि न मन्नइ परिणयणं ता हवेज्ज कस्स इमो । दुक्खमेरा-

श्रीनेमि-
चरित्रे
राजीमति
विलापः ॥

॥ २२८ ॥

नवरि मए वेदेयवं कहवि एयं ॥३४९२॥ नियकम्मं ता दोसो न तस्स विन्नायसयलभावस्स । गुरुयाण पवित्तीओ न होति
अहियाउ परिणामे ॥ ३४९३ ॥ अहवा मन्नामि अहं सुमिणयमेयं महिदयालं वा । मइमोहो सुरमाया व होज्ज अहवावि न हु
क्किपि ॥३४९४॥ घन्नाउ ताउ कुलवालियाउ परलोयवद्धलक्खाहिं । जाहिं सुयाहिं निब्बं सुमिणेऽवि न पत्थिओ दइओ ॥३४९५॥
पियसंगाउ नियत्ता सुरलोयाओत्ति ल्हंति अहियसुहं । पियसंगो जेहिं कओ निरयाओऽवि ताण दुहमहिं ॥३४९६॥ अज्ज न
दिट्ठो रुट्ठो य अज्ज मम्मं कयं न आलवणं । न पलोइयं न हसियं न कीलियं भावसंजुत्तं ॥ ३४९७ ॥ इच्चाइमहाचित्तविसन्न-
द्वियाण सुन्नचेट्ठाणं । जायइ अणंतदुक्खं नेरइयाणं व पियसंगे ॥३४९८॥ इच्चाइ जंपमाणी रुयमाणी नयणवारिधाराहिं । सिंचंती
ताडंति य उरत्थलं वाहुलइयाहिं ॥ ३४९९ ॥ मुज्झइ पुणो पुणोऽवि हु निवडइ धरणीइ मुयइ धाहीओ । विक्खित्तउत्तरीया
परिल्लमियकडिल्लघम्मिछा ॥ ३५०० ॥ हारावलीओ तोडइ फाडइ वत्थाइं लुढइ सबत्तो । फोडइ मणिवलयाइं केऊराईणि
विक्खिवद्ध ॥ ३५०१ ॥ परिगलियंकुंडला सिट्ठिलमेहला भूविइन्नकुसुमभरा । हिमदट्ठुकमलिणी इव जाया सहसत्ति विच्छाया
॥ ३५०२ ॥ तो सहियणेण भणिया सुंदरि ! मा रुयसु मुंचसु विसायं । किं तुब्भ तेण कज्जं जो निन्नेहो निरीहमणो ? ॥३५०३॥
लोयववहारवज्झो अरसणू निट्ठो अदक्खिन्नो । निव्विन्नो गिहवासे वसिही हरिणोव वणवासे ॥ ३५०४ ॥ अन्नेऽवि लक्ख-
संखा हरिवंसे पवररूवसोहग्गा । विकमघणा कलाणं पारगया वाइणो धीरा ॥ ३५०५ ॥ विक्खाया खुवणम्मिंवि अणेरण-
संविहाणयसएहिं । पज्जुन्नसंचपमुहा कुमरा चिट्ठंति गुणपवरा ॥ ३५०६ ॥ जो तुज्झ ताण मज्जे रोचिहिइ पिऊणि तस्स पासाओ
। परिणाविहंति सुंदरि ! तुमं तओ किमिह रुत्तेण ? ॥ ३५०७ ॥ दिन्नाऽसि तुमं संकप्पमेत्तओ तस्सऽणिच्छमाणस्स । ता

कन्ना चैव तुमं नहि वरियाओ सुमिणयंमि ॥ ३५०८ ॥ जायंति अकन्नाओ इच्चाइ पर्ययिम्मि राइमई । कुविया भणइ महीओ ! जइ अओ जंपए एवं ॥ ३५०९ ॥ न खमामि ता अहं जेण भोजरायस्स मंदिरे जाया । इयत्तिथीण व अणुचियमेवं कजं किमा-
यरइ ॥ ३५१० ॥ भुवणत्तएवि नाए जाए नेमिम्मि मह वरे तम्मि । अन्नं वरिऊण वरं कुलस्स मसिक्कचंयं देमि ॥ ३५११ ॥
अन्नं च केसरिं चञ्जिऊण कुंजरघडाण निट्ठवणं । किं जंबुयस्स सीही नेहिणिसदं समुवहइ ॥ ३५१२ ॥ न य कुमुइणिं वि-
णिद्धं करेहिं संफुसइ अमयकर रहिओ । नय सूरदंसणं चञ्जिऊण वियसेइ नलिणीवि ॥ ३५१३ ॥ तो निञ्जियभुवणत्तयविमल-
गुणं नेमिजिणवरं वरिं । अन्नं पागयपुरिसं किं वरइ कहिंए राइमई ॥ ३५१४ ॥ पहमंमि मह न कजं आसि अणत्थप्फलेहिं
भोगेहिं । इण्हिं तु पुण विसेसेण तेण चत्ताइं किं तेहिं ॥ ३५१५ ॥ तो निसुणेइ सहीओ ! किं चहुणा जंपिण अन्नेण ॥ ३५१६ ॥ तं चिय
मएवि कजं जं काही सो महाभागो ॥ ३५१६ ॥ जइ परिणयणम्मि मए करुंमसुहं न पाविंयं तस्स । ता वयदाणत्थं पिहु लगइ
तस्सेव मज्झ करो ॥ ३५१७ ॥ इय विहियगुरुपइत्ता संठविऊणं कहिंए अप्पाणं । कालं गमेइ एमा भावेमाणी भवसरूवं ॥ ३५१८ ॥

एत्तो य भुवणनाहो जा दाणं देइ दिक्खगहणत्थं । कण्हो समुदविजओ सिवएवीपमुहजउवग्गो ॥ ३५१९ ॥
ताव दुहत्तो तइ कहवि रुयइ जइ सब्बा असंगाणं । होइ सुणीणं दुक्खं खणं सकारुन्नभावाणं ॥ ३५२० ॥ पलवंति राइमइं
निसुणए बहुजणाउ नेमिजिणो । निययपरिच्चायुहेण दुब्बलं दीणवयणिं च ॥ ३५२१ ॥ निसुणइ य तीइ विहियं गरुयपइन्नं
च लोयपासाओ । तहवि न लिप्पइ विमलं तस्स मणो नेहपंकेण ॥ ३५२२ ॥ भावइ य भवसरूवं भवमहणो जइ इमाणि न पिऊणि ।
कण्हाइया न सयणा न य भज्जा मज्झ राइमई ॥ ३५२३ ॥ किंतु तयं मोहचलं वयएसेणं वियंमइ इमेण । चारित्तवलपवेसं

रक्वेवं मज्झ सुभियमणं ॥ ३५२४ ॥ इहरा को णु विसेसो पुत्तस्स परस्स वावि पियराणं । उवयरिओ पुत्तोच्चिय परोडवि
वेरी सुओडविहरा ॥ ३५२५ ॥ जरमरणाओ न रक्खइ अम्मापियराइं निययपुत्तोडवि । गासाइयं तु पुणो उवयरिओ देइ इय-
मेडवि ॥ ३५२६ ॥ सयणावि निययक्खे संघडमाणम्मि संघडंति दढं । तम्मि पुणो विहडंते विहडंति खणेण सवेडवि ॥ ३५२७ ॥
जइ य न चोएइ इसो सव्वपयारेहिं तमिह मोहवलं । ता होंति उदासीणा साहेज्जकरा व मह कजे ॥ ३५२८ ॥ राइमईविय पलवइ
मोहवलेण तरलियविवेया । बहु मन्निस्सइ साविहु दूरगए तंमि मह चेडुं ॥ ३५२९ ॥ एत्थ य अणाइभवसायरम्मि एसो सयावि
ववहारो । रुद्धा मोहवलेणं चारित्तनिवस्स सेन्नम्मि ॥ ३५३० ॥ न पवेसमेत्तयंपि हु जीवा पावंति नावि जाणंति । तस्स
पउत्तिंपि हु निसुणिए य तम्मि वि पउस्संति ॥ ३५३१ ॥ निहणिज्जेते कहमवि मोहवले तम्मि तो भवंतम्मि । विरलप्पाए
पावंति किंपि चारित्तनिवसेन्नं ॥ ३५३२ ॥ तस्साहेज्जेण पुणो निहणिज्जंतंमि तंमि जीवेहिं । लब्भइ तदुत्तरोत्तरपहाणगुणसुहड-
मंसग्गी ॥ ३५३३ ॥ धणजम्माओ परओ पुरओ व अहंपि एत्थुदाहणं । अह इण्हि तस्स इहं चारित्तनरिदसेन्नस्स ॥ ३५३४ ॥
पावियपहाणगुणसुहडसंगमो मोहचरडवलसेसं । सडेमि अणत्थकरं सुत्थं सयलं हवइ तत्तो ॥ ३५३५ ॥ इय भवभावणपविपंज-
रंमि परिसंठियस्स नेमिस्स । सुहिसयणभज्जपियरच्छलेण मोहेण परिक्खत्ता ॥ ३५३६ ॥ न कमंति नेहपासा साहइ पियराण
तहं य विण्हुस्स । जायवगगसमेयस्स मोहविगुणत्तयं तइया ॥ ३५३७ ॥ दुक्खफलं दुहहेउं दुहल्लवं भवसरूवमक्खेइ । सगुण-
त्तणं च चारित्तधम्मपक्खस्स परिकहइ ॥ ३५३८ ॥ तो जाव कमेण समग्गजायवा पियरवंधुहरिकलिया । पडिबोहिज्जेण वि-
हिया धम्माभिमुहा सुहमणा य ॥ ३५३९ ॥ एगा हिरण्णकोडी अट्टेव अणूणगा सयसहस्सा । वियरिज्जइ कणयं पइदिणंपि

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ २३२ ॥

लोयाण य जहिच्छं ॥ ३५४० ॥ तिन्नेव य कोडिसया अट्टासीइं च होंति कोडीओ । असियं च सयसहस्सा एयं संवच्छरे दिन्नं ॥ ३५४१ ॥ तत्तो दिक्खासमयं आसणकंपेण सयलदेविदा । नाउं नेमिजिणिंदस्स आगया सयलरिद्वीए ॥ ३५४२ ॥ भवण-
वइवाणमंतरजोइसियाणं असंखकोडीओ । देवाणं देवीण य तेहिं समं एंति तुट्ठाओ ॥ ३५४३ ॥ तो बारवइं नयरिं आरंभ
सुरंगणासमेएहिं । पूरिअइ देवेहिं सविमाणेहिं नहयलं सयलं ॥ ३५४४ ॥ तत्तो गयणुज्जोयं दहुं बारवइपुखरीलोओ । पेच्छइ
आगच्छंते उट्ठुमुहो सुरवरसमूहे ॥ ३५४५ ॥ अह गंधोदयवासं वासं कुसुमाण पंचवन्नाणं । कुवंति रयणबुद्धिं सुरवरा सयलनय-
रीए ॥ ३५४६ ॥ तो विम्बिहयहिययाणं पेच्छंताणं जणाण जिणगेहे । बचीस सुरवरिंदा गया समं अमरविंदेहिं ॥ ३५४७ ॥
बुद्धं गंधोदयकुसुमरयणनिवहेहिं तत्थ विविहेहिं । पणमंति जिणवरिंदं शुणंति शोचेहिं पवरेहिं ॥ ३५४८ ॥ कण्हप्पमुहो य
तहिं जायववग्गो मिलेइ सयलोअवि । किमियंति विम्बिहयमणो समुद्विजयं तओ सक्को ॥ ३५४९ ॥ सिवदेविं पिहु देविं शुणंति
उववूहयंति य गिराहिं । महुराहिं तहा कण्हं च पवरजायवगणेवेयं ॥ ३५५० ॥ पभणंति तुमं धन्नो हरिं सओ एस सलहणिज्जो
य । राया समुद्विजओ सिवदेवी वंदणिज्जाइं ॥ ३५५१ ॥ जाणुप्पन्नो एसो तियलोयदिवायरो कुमारोअवि । निज्जियभुवण-
त्तयकुसुमचावहदनिहयमाहप्पो ॥ ३५५२ ॥ बावीसमत्तित्थयो होही सुररायपणयपयकमलो । भारहवासे भुवणयलभूसणो
जिणवरो नेमी ॥ ३५५३ ॥ इय समुरासुरअमरिंदयणपडिबोहियाइं सयलाइं । जिणदिक्खमहं तुट्ठाइं ताइं देवा य पकरेति ॥
॥ ३५५४ ॥ कलसट्ठसहस्सेणं मणिरयणविणिम्मिएण नेमिजिणं । सीहासणंमि ठविउं ण्हावंति सुयंधसलिलेहिं ॥ ३५५५ ॥
तत्तो पमज्जिअणं देवविलेवणाविलित्तसवंगो । निम्मोच्छनियत्थसुरिंदोवणीयपवरवत्थजुओ ॥ ३५५६ ॥ सुरतरुकुसुमेहिं तहा दिवा-

॥ २३२ ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
दीक्षामहाय
देवागमनं॥

हर्षेहिं भूमियसरीरो । आकंठचरणलंवंतपवररयणमयवणमालो ॥ ३५५७ ॥ उत्तरकुरुनामाए सिवियाए पवररयणमइयाए ।
जायवदेवकयाए आरुहिओ तओ जियो नेमी ॥ ३५५८ ॥ दिव्वे य रयणसीहासणम्मि उवविमइ उभयओ तं च । वीयंति चाम-
रेहिं मोहम्मीमाणदेविंदा ॥ ३५५९ ॥ छत्तं सणकुमारो माहिंदसुरेसरो पवरखगं । वंभाहिवो सुरीसो गिण्हइ वरदप्पणं पयओ ॥
३५६० ॥ कलसं लंतगनाहो महमुक्को भोत्थियं सहस्सारो । गिण्हइ सरासणवरं सिरिवच्छं पाणयसुरिंदो ॥ ३५६१ ॥ नंदा-
वत्तं पवरं तु अच्चुओ सयमंगले सेमा । नचंति अमरवरसुंदरीओ पुरओ जिणिंदस्स ॥ ३५६२ ॥ नंदीतूरेसु तओ समंतओ सुर-
वरेहिं पद्दग्गु । उक्खित्ता मा सिविया महसेणं जायवनिवाणं ॥ ३५६३ ॥ तत्तो वंहति एयं सुरनिवहा तुट्टमाणसा पुरओ ।
वजंति दंदुहीओ पेच्छणयाइं कुणंति सुग ॥ ३५६४ ॥ नचंति अच्छराओ पद्दसियहिययाओ सोयविहुराओ । रोयंति जाय-
वीओ रुप्पिणीग्विगएविपमुहाओ ॥ ३५६५ ॥ कण्हो ममुहविजयाइणो य वरसिंधुरेसु आरुढा । रहतुरयारुढाओ जायवकोडीओ
वचंति ॥ ३५६६ ॥ परिवारिज्ज नेम्मि चउदिस्सिं सुखरा विमाणेहिं । छांयंति अंवरयलं निरंतरं कयसमुजोयं ॥ ३५६७ ॥
गंधोदग्गण मिंचंति महियलं नह्यलाउ मुंचंति । वरसुरहिकुसुमवुट्ठिं पए पए तह्य वंदिद्व ॥ ३५६८ ॥ सिरिनेमिजिणगुणोहं
पदंति ते माणुमा पद्दिट्टमणा । विविहाभिप्पायाहिं देवीहिं जायवीहिं च ॥ ३५६९ ॥ कयविविहसंकहाहिं दीसंतो अहिलसिज्ज-
माणो य । माइजंतगुणोहो मलहिंजंतो य संपत्तो ॥ ३५७० ॥ सहसंचवणुज्जाणे छट्ठववासेण वट्टमाणेहिं । सुद्धज्जवसाणेहिं ले-
माहिं विमुज्जमाणीहिं ॥ ३५७१ ॥ उत्तरकुरुसिवियाओ सिरिनेमिजिणेसरो समुत्तरइ । उन्निभयभुयदंडेहिं थुवंतो सुरनरिंदेहिं
॥ ३५७२ ॥ ओमृयइ अलंकारे मक्को कण्हस्स अप्पए ते य । सयमेव तओ लोयं कुणइ जिणो पंचमुट्ठीहिं ॥ ३५७३ ॥ सक्को

पडिच्छिज्जं ते केसे जिणवरे अणुत्तविउं । पविक्खवइ खीरजलहिंमि परमच्चहुमाणसंपत्तो ॥ ३५७४ ॥ पव्वजं पडिवज्जिउमिच्छंते
तो जिणम्मि सक्केण । पडिसिद्धे सुरदुंदुहिनिग्घोसे कलयलरवे य ॥ ३५७५ ॥ सुद्धाए छट्ठीए सावणमासस्स चित्तनक्खत्ते ।
एक्केण सहस्सेणं सद्धिं वररायतणयाणं ॥ ३५७६ ॥ काज्जण नमोक्कारं सिद्धाणं सो पवज्जाए चरणं । मह सवमकरणिज्जं पावंति
तओ सचरणस्स ॥ ३५७७ ॥ उप्पज्जइ मणपज्जनानं मणच्चित्तियत्थपागडणं । माणुसखेत्तनिवद्धं जं एस अवट्ठिओ भावो
॥ ३५७८ ॥ तिहिं नाणेहिं समग्गा तित्थयरा जाव होंति गिहवासो । पडिवन्नम्मि चरित्ते चउनाणी जाव छउमत्था ॥ ३५७९ ॥
इय पुव्वहे दिक्खामहूसवं पिच्छिउं गओ लोओ । सह जायवेहिं सक्का सुरा य वच्चंति सट्ठाणे ॥ ३५८० ॥ काउस्सग्गम्मि ठिओ
भयवंपिहु निच्चलेण ज्ञाणेणं । गमिऊण तयं दिवसं रयणिंपि हु वीयदिवसम्मि ॥ ३५८१ ॥ बारवईएवि हु पुरवरीइ वरदिन्नमाहण-
घरम्मि । पारइ परमन्नेणं हुंति तहिं पंच दिवाइ ॥ ३५८२ ॥ अद्धत्तेरसकोडी वसुहारा निवडए सुवन्नस्स । मुंचंति कुसुमवुट्ठिं गंधो-
दयरयणवुट्ठिं च ॥ ३५८३ ॥ पहणंति दुंदुहीओ देवा चेलंचलेहिं वीयंति । अणवरयमहोदाणं तुट्ठहियएहिं उण्णुट्ठं ॥ ३५८४ ॥
तत्तो य घाइकम्मं वणं व तवहुयवहेण दहमाणो । भयवं विहरइ आरियअणारिणसुं च देसेसु ॥ ३५८५ ॥

एत्तो य लहुयवंधू रहनेमी नाम नेमिनाहस्स । मयणसरसल्लियंगो सुल्लो राइमइरूचम्मि ॥ ३५८६ ॥ अप्पुव्ववत्थुदाणाइ-
एहिं फलपेसणाइणा तह य । उवयरइ अयाणंतिं सन्नभावं सा हि मन्नेह ॥ ३५८७ ॥ दियरो ममेस सिरिनेमिनाहनेहेण
मज्झ उवयरइ । इय सुद्धमणा गिण्हइ अवि्यारा तस्स उवयारे ॥ ३५८८ ॥ तस्स य किलिद्धचित्तत्तणेण एवं इमंपि परि-
णमइ । एसावि ममं इच्छइ तो गिण्हइ मज्झ उवयारे ॥ ३५८९ ॥ इय भावंतो गच्छइ तीसे पासम्मि कुणइ परिहासं ।

भाउआयाछउमेण दुडुच्चित्तो इसो निच्चं ॥ ३५९० ॥ अह अन्नदिणे तेणं दहुं मयणाउरेण एगंते । दाउं तंवालाई भणिआ मोचूण मज्जायं ॥ ३५९१ ॥ सुंदरि ! परिणेमि तए विहलं किं गमसि जेव्वणं एयं । इत्थीरयणं पि तुमं जइ परिचत्ताउसि इह कहवि ॥ ३५९२ ॥ अबुहेण वंधुणा मज्झ वंचिओ ता सुहाण सो चेव । किं नहुं तुवम पुणो ? आणाकारिम्मि संतेउवि ॥ ३५९३ ॥ एयंमि जणे सुइरं ता भुंजसु सुहमए विउलभोए । उकंठिएहि लब्भइ न हु किंपि मयाइं माऊण ॥ ३५९४ ॥ सोऊण मयणसरसहियस्स वयणाइं एवमाइंणि । तो तस्स तीइ भावो सुद्धाए लक्खिओ दुडो ॥ ३५९५ ॥ तो सुद्धधम्म-कुमला सा पडिबोहेइ देसणाहि तयं । उवरमइ तहवि न इसो नियअज्झवसायओ कहवि ॥ ३५९६ ॥ अह अन्नदिणे दुद्धं आकंठं पियइ मा तओ तस्स । तत्थागयस्स वम्मिय मयणजलाइं पिएऊण ॥ ३५९७ ॥ पमणइ आणह सिग्घं थालं कच्चीलं च कणयमयं । तम्मि य तेणाणीए वमइ समग्गं पि तं दुद्धं ॥ ३५९८ ॥ भणइ य तस्साभिमुहं पियसु इमं अह भणेइ तं सोउवि । किं सुणओ सुयणु ! अहं वंतं पि पियामि जेणेयं ? ॥ ३५९९ ॥ तो भणइ राइमई किं सुणसि तुमं पि पियइ न वंतं ? । तो पमणइ सो नाहं चालावि मुणंति नणु एयं ॥ ३६०० ॥ तो राइमई जंपइ जइ एवं तो अहं पि जयपहुणा । वंता नेमिजिणेणं पाउं किं वंछसि मुणंतो ? ॥ ३६०१ ॥ जा य अहं परिचत्ता दोसनिहाणंति तेण नाऊण । सा तुज्झ गुणट्ठाणं किह सुंदर ! परिणया ज्ञत्ति ? ॥ ३६०२ ॥ सारीरमाणसाणं दुक्खाण निवंधणं खु महिलाओ । दूरेण वज्जणिज्जाउ ताओ निच्चं हिएसीहिं ॥ ३६०३ ॥ वरकणयकोट्टियाओ व कणयपिहाणाओ असुइभरियाओ । वाहिरमट्ठीए सुंदराउ अंतो अमाराओ ॥ ३६०४ ॥ आयारे चिय लोयो मुच्छइ महिलासु वाहिरे अंतो । गोसपईवसिहाणं व निवेहत्तं अयाणंतो

मल० श्री
हेमचंद्रीय
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २३६ ॥

॥ ३६०५ ॥ विज्जुव चंचलाओ ताओ खणदिट्टनट्टरागाओ । नीयाणुविचिणीओ पाएणं निन्नायाउव ॥ ३६०६ ॥ संताव-
कारिणीओ चुडलीओ इव अपरिहरंताण । मोक्खमहापुरदारगलाओ निरयस्स पयडीओ ॥ ३६०७ ॥ वयणेहिं हरंति मणं
पहरंति य निसियाचित्तसत्थेहिं । निवसइ वयणम्मि महुं विसं च चित्तेसु महिलाण ॥ ३६०८ ॥ पत्तंपि हु पुत्तेहिं कहंपि
सुत्तं विवेयपरमन्नं । ताओं खणेण नराणं महुगुलियाउव वामेति ॥ ३६०९ ॥ नियडिक्कुडीओं बुहाणवि दुल्लक्खाओ अगिज्झ-
हिययाओ । उवयरियाओविय विहडंति इहरावि संघडणं ॥ ३६१० ॥ इय दोससुयंगकरंडिआओं नारीओं सेसियाओडवि ।
जा उण दोसमयच्चिय नाउं सिरिनेमिनाहेण ॥ ३६११ ॥ चत्ता इण्हिपि अहं जाणियनीसेससुवणभावण । तं वंछसि किह णु
तुमं वतं नियबंधुणा तेण ? ॥ ३६१२ ॥ तो अणुसरसु महायस ! मग्गं तस्सेव धीरपुरिसस्स । इयरजणाइन्नाइं दुग्गइहेऊणि
परिहरसु ॥ ३६१३ ॥ काहामि अहं तु पुणो भणिही सो चेव जं महाभागो । उप्पन्नविमलनाणो गई मई सोच्चिय न अन्नो
॥ ३६१४ ॥ तो नाऊण दढत्तं तीइ निरीहत्तणं च भोगेसु । रहनेमी तुसिणीओ होऊण गओ सठाणम्मि ॥ ३६१५ ॥ एक्कोय-
रजायाणवि पेच्छ अहो अंतरं इह नराणं । ववसइ सिवत्थमेक्को अन्नो निरयत्थमुज्जमइ ॥ ३६१६ ॥ अहवेक्कवीयजाओडवि
अंकुरो उड्डुमेव पक्कमइ । मूलं अहोसुहं चिय विससो वत्थूण परिणामो ॥ ३६१७ ॥ इय चिंतंती जाया राइमई नेमिनिम्मल-
गुणेसु । दढयरमणुरायपरा संविग्गा गमइ दियहाइं ॥ ३६१८ ॥ भयवंपि नेमिनाहो निस्संगो निम्ममो निरासंसो । अक्खाओ
अविसाओ अकिंचणो अचलसुहभावो ॥ ३६१९ ॥ उवसग्गेहिं अखोभो असढो अमओ अमच्छरो अमओ । अवियारो य
अणलसो अलंकिओ निरुवमगुणेहिं ॥ ३६२० ॥ महिमंडलम्मि विहरइ चउप्पन्न दिणाणि अपडिबंधेण । घणवाइकम्मसेलं

श्रीनेमि-
चरित्रे
राजीमत्सु-
पदेशः ॥

॥ २३६ ॥

संचुनंतो पट्टिगां पि ॥ ३६२१ ॥ ज्ञाणतवज्जदंडेण निहुरेणं तओ य अणुकमसो । उज्जितसेलसिहरे सहसंवणम्मि उज्जाणे ॥ ३६२२ ॥ पत्तस्म थाइक्कमे मयले खीणम्मि अट्टमतवेण । आसोयवहुलपक्खे अमावसाए य पुव्वहे ॥ ३६२३ ॥ अप्पडि-
हयं अणुत्तरमप्पडिवायं अणंतपरिमाणं । पयडियलोयालोयं उप्पन्नं केवलं नाणं ॥ ३६२४ ॥ चलियासणा सुरिंदा सबेडवि
ममागया तओ तत्थ । अमरंगणाहिं सद्धिं देवाण असंखकोडीहिं ॥ ३६२५ ॥ आजोयणंतरेणं भूमिं सोहंति सबमनिलेण ।
गंधोदयवरिसेणं ममंति रेणुं समगंगं पि ॥ ३६२६ ॥ कुंवंति कुसुमवुट्ठिं दसद्धवेण कुसुमनियरेण । अट्ठिभतरम्मि तत्तो रयंति
वेमाणिया देवा ॥ ३६२७ ॥ केवलरयणमयं चिय पायारं वीययं तु कणगमयं । निवत्तयंति जोड्ढिसियसुरवरा भवणवासी य
॥ ३६२८ ॥ रुप्पमयं पायारं तइयं कुंवंति सबवाहिम्मि । मणिकणयरयणचित्ताइं चउदिसिं तोरणाइं तहिं ॥ ३६२९ ॥ मणि-
रयणहेमयात्रि य कविसीसा सव्वरयणिया दारा । सव्वरयणामयाइं पडायधम्मज्झयाइं पि ॥ ३६३० ॥ कत्थइ हेममयाइं मणि-
रयणमयाइं कत्थइ इमाइं । छत्ताइं सालिभंजियमयसुहाइं पि चत्तारि ॥ ३६३१ ॥ रयणमयपीढउवरिं मणिमयपेढीइ रयण-
मयाइं । सीहामणाइं चउरो कुणंति कंकेल्लिरुक्खं च ॥ ३६३२ ॥ तत्तो य समंतेणं कालागरुकुंदुरुक्कमाइं । गंधेण मणह-
गओ धूवयडीओ विउवंति ॥ ३६३३ ॥ चेइदुमपीढछंदग आसणछत्तं च चामराओ य । जंवडन्नं करणिज्जं कुणंति तं वाण-
मंनरिया ॥ ३६३४ ॥ अहं तम्मि ममोमरणे मुरविइय नवसु कणयकमलेसुं । दोसु ठवंतो पाए पुव्वदारेण पचिसेउं ॥ ३६३५ ॥
तिपयाह्णिणीकरेउं नमिउं तित्थं च पुव्वदिसि ठविए । पुवाभिमुहे सीहासणम्मि उवविसइ नेमिजिणो ॥ ३६३६ ॥ तिदिंसिं
पडिविवाइं रयणमयाइं सुरेहिं ठवियाइं । तित्थयरपभावेणं ताइं पि हु तयणुरुवाइं ॥ ३६३७ ॥ तो वत्तीससुरिंदा हरिसुक्क-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २३८ ॥

रिसियमणा सुरेहिं समं । अच्छेरयभूयाइं कुणंति वरपेच्छणीयाइं ॥ ३६३८ ॥ गंधोदयवासेणं वरिसंति सुयंति रयणवुड्डीओ । मुंचंति सीहनए कुणंति गलगजियाइं च ॥ ३६३९ ॥ वायंति दुंदुहीओ पडिरवपूरियदिसाउ सबत्तो । बंदिच्च पढंति थुणंति पउरगंभीरथोत्तेहिं ॥ ३६४० ॥ निवयंति ओवयंति य पूरंता सयलमेव गयणयलं । उज्जोइयदिसिवलया उम्मुहकयसय-लमहिवलया ॥ ३६४१ ॥ तो वारवइपुरीए विन्नाओ जायवेहिं नाणमहो । आइसइ तओ तुड्डो कण्होवि हु गमणसामग्गि ॥ ३६४२ ॥ सिरि धरियधवलछत्तो एरावणसरिसगयवरारूढो । सहिओ समुद्विजयेण हलहराईहिं य समगो ॥ ३६४३ ॥ दुदंतकुमाराणं सड्डिसहस्सेहिं तह य वीराणं । इगवीसहस्सेहिं रायसहस्सेहिं सोलसहिं ॥ ३६४४ ॥ हयगयरहलक्खेहिं अडयालीसाइ सुहडकोडीहिं । सहिओ अन्नेण य चडयरेण संचलइ गोविंदो ॥ ३६४५ ॥ सिवएवि रोहिणी रुप्पिणी य अंते-उराइं सयलाइं । राइमइप्पमुहाओ सयलाओ जायवीओ य ॥ ३६४६ ॥ निसुणंति तओ सुरदुंदुहीण सइं थुईहिं सम्मीसं । कमसो पायारतियं नियंति सह सुरसमूहेहिं ॥ ३६४७ ॥ जोयणसयं समहिंयं धम्मझयं जिणसरीरओ तह य । पेच्छंति वार-सगुणं किंकिल्लितरं च तस्सुवरिं ॥ ३६४८ ॥ ससिंविवावलिधवलं महल्लहल्लंतमोत्तिओल्लं । परिसंठियं जिणोवरि सियाय-वत्तत्तयं तहय ॥ ३६४९ ॥ इय कमसो जिणरिद्धिं अवलोयंताण हरिसभरियाइं । मायंति न अंगाइं अंगे न य तिहुयणे ताण ॥ ३६५० ॥ तत्तो दूराउ चिय गइंदवंधाओँ ओयरइ कण्हो । मउडं छत्तं छुरियं तंबोलं पाउयाओ य ॥ ३६५१ ॥ अन्नाइंवि सत्थाइं खग्गाईयाइं तह सचिचाइं । उज्झइ सयलाइं इय कुणंति सेसावि नरवइणो ॥ ३६५२ ॥ हारविराइयवच्छो नाणा-हरणेहिं भूसियसरीरो । पीयंबरजुयलजुओ सह परिवारेण तो कण्हो ॥ ३६५३ ॥ सिरनिहियअंजलिउडो एगमणो जय

श्रीनेमि-
चरित्रे
कृष्णादि-
यादव-
गमनं ॥

॥ २३८ ॥

जयति पमणंतो । भक्तिभरनिम्बरंगो पविसइ हिट्टो समोसरणे ॥ ३६५४ ॥ सीहासणे य पुरओ उवविहं पुव्ववन्नियसरूवे ।
म्वयरनरुग्गमभाए मज्झमि पभाइ दिपंतो ॥ ३६५५ ॥ संपुव्वसोमवयणं विसालकन्नंतपत्तमियनयणं । तणुनिग्गयभामं-
डलनिज्जियचंडंमुकरनियरं ॥ ३६५६ ॥ परिहसरलभुयदंडं सिरिवच्छंकियविसालवच्छयलं । दसधणुहूसियदेहं आणंदि-
यमयलतियलेंयं ॥ ३६५७ ॥ जा पेच्छइ नेमिज्जिणं कण्हो नियपरियरेण संजुत्तो । ता हरिसपुलइयंगो निच्छियसकयत्थ-
नियजम्मो ॥ ३६५८ ॥ तिपयाहिणीकरेडं भूमंडलनिहियजाणुकरसीसो । आवद्धपंजलिउडो निरुवमविप्फुरियसंवेओ ॥ ३६५९ ॥
रोलम्मि मन्निरुद्धे मक्केण सुरेसु अवहियमणेसु । उवउत्ते निसुणंते जायवग्गे समग्गंमि ॥ ३६६० ॥ कोजहलाइवसओ सेसस-
भाएवि दिन्नमवणाए । नियसत्तीए भत्तीइ चोइओ थोउमाढत्तो ॥ ३६६१ ॥ तद्यथा-भवसमुद्धुहलहरिगलत्थह संतसिओ,
विमयकमायपिसाइ निक्कणिहिं गसिओ । रायरोससंततु अणिट्ठियजरमरणु, नेमिज्जिणंदमुणिंद ! तुहागओ हउं सरणु ॥ ३६६२ ॥
मा गिवएवि नमिज्जउ जसु तुहं पहु उयरि, वसिओ विसुद्धुपक्खउ हंसुव विमलसिरि । सिरिसमुद्विजओविहु विजयउ चिर महिं,
जसु तुहं पुत्त पवित्तियतिहुयण गुणह निहिं ॥ ३६६३ ॥ वलि पुन्निमससिपुव्वह तुह सुहंपकयह, तह जलरुहदलदीहसियलोय-
णजुयह । मरगयसिलसुच्छाओ सुहावइ वच्छयलु, तुह पहु पुरपरिहोवसु रेहइ सुयजुयलु ॥ ३६६४ ॥ वामसुयग्गि विलग्गु
जु लीलइ हरि धरिउं, पइं पहु तं पडिहाइ न अम्हह अच्छरिउं ॥ ३६६५ ॥ जो तिन्निवि परितोलइ सुवणाइं अंगुलिहिं, तं किर
कवणु सलाहइ उक्खित्तइ नणिहिं ॥ ३६६६ ॥ को पइं जिव उम्मूलइ तरुणत्तणि मयणु, को पइ वंचयइ सुरूवसिणेहलु धीरयणु ।
को एत्तिय परिहइ अश्रुत्तिय रायसिरि, पइ जिव कवणु पवज्जइ वउ आरुहिवि गिरि ॥ ३६६७ ॥ सिरिउज्जितमए गिरि लद्धस-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ २४० ॥

सुगममहं, केवलकिरणकयतिथय मोहमहातमह । सिवदीवंतरगमणिण ते त्र्युवि अत्थगय, तुह अउव दिणनाहह नेभि ! नमामि पय
॥ ३६६८ ॥ सुरसमूहसंथुयहं निसायरनिम्मलहं, तिहुयणजणमणहं पणासियकलमलहं । अवरि ण सुमिणंतरि विअ पाविय
संगमहं, तुह वलि कज्जं गुणह अणंतहं ॥ ३६६९ ॥ निरुगहय भीममवाडइ भमणिण चिरसंतावियहं, तुह पयकप्पमहीरुहु
कहमिव पत्तु महं । तदुवभोयकयविग्घहं तिहुयणसिरितिलय, भावारिहि पहु रक्खहि नेभि दयानिलय ॥ ३६७० ॥ इय तिज-
यंभुमणुराय भत्तिसंवेयनिम्भरो कण्हो । सिरिनेमिजिणं थुणिऊण कुणह पंचंगपणिवायं ॥ ३६७१ ॥ उववूहिओ तओ सो समुद-
विजओ तहेव सिवएवी । सक्केहिं सुरवेहिं हरिसेणुब्भियभुयग्गेहिं ॥ ३६७२ ॥ तुम्हे च्चिय धन्नाहं तुम्हाणं चिय कुलं जए सुकुलं ।
हरिंसो च्चिय वंसो नररयणं जत्थिसो जाओ ॥ ३६७३ ॥ भयवं अरिट्टिनेमी कुमारभावेवि फुरियमाहप्पो । हहनिहयणंगमच्छाणं-
तचलो तिहुयणपईव ॥ ३६७३ ॥ इय सक्कगिराहिं तहा रिद्धि दट्टण जिणवरिदस्स । राया समुदविजओ सिवएवी सच्चभामाई
॥ ३६७४ ॥ सवेडवि जायवा जायवीओ हरिसेण पुलङ्गंगहं । पारद्दाहं थुणिउं समकालं नेमिगुणनिवहं ॥ ३६७५ ॥
अइथुहरोलेण इमेण तत्थ सुवइ ण किंपि सवणगयं । तदंणत्थमारंभयंति देवावि पेच्छणयं ॥ ३६७६ ॥ उवरि कयक-
प्परुक्खं नारिचिहारक्खमं पवरछंदं । पेच्छणयं नट्टियाण रंगट्टाणं विउघंति ॥ ३६७७ ॥ आसारिज्जइ पणवो वीणातंतीओ
संठविजंति । वरवेणुपरिठियपवररायमालवइ सुरनिवहो ॥ ३६७८ ॥ कमलदललोयणाओ चंदमुहीओ कवोलपालीसु ।
विलुलंतपवरमणिकुंडलाओ मयणाहितिलयाओ ॥ ३६७९ ॥ बिंबीफलाहराओ कंचणगोरीउ घुसिणरागाओ । थणपीणपओ-
हरधोलमाणवसरहारकंठाओ ॥ ३६८० ॥ गंभीरनाहियामंडलाओ तिवलीतरंगमज्जाओ । केऊरकंकणावलिभूसियभुयवल्हरी-

॥ २४० ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
स्तुतिः
प्रेक्षणकं
च ॥

ओ य ॥ ३६८१ ॥ रागिरमणिमेहलाओ निच्छल्लियचंपरुक्खवंभाओ । वरनेउरभूसियजंधियाओ कुम्भुन्नयपयाओ ॥ ३६८२ ॥
मोणनहमणित्रिणिगयकरिंछोलीहिं रंजियदिसाओ । कंकेलिपल्लवारुणकरयलपयंपकयतलाओ ॥ ३६८३ ॥ रंभा तिलोत्तमा
मेनगा य लच्छी उरवमी मामा । रोहिणि अलंबुसा मिस्सकेसिया तारयाईया ॥ ३६८४ ॥ तिहुयणपहुणो पुरओ परमं भत्ति-
भग्गुन्नंतीओ । अमरंरणाउ नचंति रागिरमणिवलयवाहाओ ॥ ३६८५ ॥ सविलासुल्लासियचारुचरणखणक(खलख)लियकणय-
जंयाओ । कंपतनियंवन्थलन्हसंतमणिरसणिनीवीओ ॥ ३६८६ ॥ पयडंतनाहिमंडलमक्खेवुल्लासियंगलइयाओ । पीणपओ-
इग्गल्हियऊरुडुंतदाराओ ॥ ३६८७ ॥ भूमंगभंगुराओ कडक्खक्खेवधवलियदिसाओ । घणकसिणकेसकवरीगलंत-
कयकृमुमपयराओ ॥ ३६८८ ॥ नंदणवणचंदणहरिणनारिणसारवासियंगाओ । तन्निग्गयपरिमललुद्धभमरसंरुद्धगयणाओ
॥ ३६८९ ॥ पयडियविचिच्चवहुवाचभावकरणंगहारसाराओ । गब्भावसारदंसणतिहाविभजंतदेहाओ ॥ ३६९० ॥ इय नचं-
तीहिं गुरंगणाहिं सिरिनेभिजिणवरिंदस्स । गुणवहुमाणपराहिं पवत्ताए सुललियं गेयं ॥ ३६९१ ॥ सरगाममुच्छतालाडणुलंकिंय
मव्वदोमपग्गीणं । वडंतवेणुवीणामुयंगपणवेहिं रमणीयं ॥ ३६९२ ॥ उसभाइजिणिदाणं चरिअनिवद्धाउ पवरगीईओ । गिज्जंति
मणहरादं चरियाणि अरिद्वेनेमिस्स ॥ ३६९३ ॥ ताओजवि नड्डियाओ पढंति गायंति नेमिचरियाइं । वहुभत्तिरंगभरनिब्भराउ
नचंति य पुणोजवि ॥ ३६९४ ॥ इय विहिंए पेच्छणए जाए निहुयम्मि सयल्लोयम्मि । सुरक्कणहप्पमुहाए सभाइ साहइ जिणो
यम्मं ॥ ३६९५ ॥ तद्यथा—

अणाइमं गग भवे, अणाइमं च जीवे, अणाइ य सामनेण तस्स नाणावरणाइकम्मसंजोगा, अपज्जवसिओ अभव्वाणं

सपञ्चवासिओ अ भवाणं, विसेसओ उण मिच्छताविइपमायकसायजोगेहिं कम्मसंजोगो जायइत्ति सबेसिं पि जीवाणं साइओ चेव एसो, जाओ य अकामनिज्जरावालतवोसम्मत्तनाणविइरुणेहिं अवस्समेव विहइत्ति सबेसिं सपञ्चवासिओ चेव, तेण य कम्मपोगगलसंजायाणुभावेणं वसंति सबेसिं पाणिणो पुर्विं ताव अणंताणं तपोगलपरियेइ अणाइवणस्स-इनिओएसु, पिंढिजंति तत्थेगनिगोयसरीरे अणंता, परिणमंति असंखनिगोयसमुदयनिष्फणगोलयभावेणं, समगमणंता ऊससंति समगं परिणामयंति समगं उप्पजंति समगं विवजंति, थीणद्धिमहानिदागाढनाणावरणाइकम्मपोगगलोदएण न वेयंति अप्पाणं न सुणंति सहं न पेच्छंति रूवं न अग्घायंति गंधं न बुज्झंति रसं न विदंति फासं न सरंति कयाकयं, मइपुवं न चलंति न फंदंति न सीयमणुसरंति नायवमुवगच्छंति, केवलं तिब्विसवेयणाभिभूयमहामज्जपाणमत्तमुच्छिय-पुरिसव्व जहुत्तकालं तेषु वसिऊण कहमवि तहाभवत्तभवियव्वयानिओगेणं किंपि तहाविहविहडियकम्मपोगगलसंजोगा तेहिंतो निगंगंतुमुववजंति केई साहारणववहारवणस्सईसु, अल्लयस्सरणगज्जरवज्जकंदाइभावेण, तत्थ य छिजंति सत्थेहिं चुनिजंति सिलासु पीसिजंति घरइहिं मीसिजंति तित्तकडुयाइएहिं पच्चंति हुयवहम्मि डज्झंति दवग्गिणा भुज्जंति रसगिइहिं, तओ य किंपि निज्जरियतहाविहकम्मलेसा केडवि उववजंति पुढवीसु, इओ य जायंति जलसरीरेसु, एत्तो य चिंटुति वणिहजाइएसु, तेहिंतोवि वच्चंति वाउकाइएसु, एत्तो य कहमवि पावंति पत्तेयवणस्सइत्तं, एत्थ य पुढवीसु जंतुणो फोडिजंति मुग्गराईहिं संचिणिजंति भित्तिमाईसु खणिजंति कोदालाइएहिं मलिजंति चलणाइएहिं उवहम्मंति सीयायवजलानिलगोमयाइसत्थेहिं, नीरेसु पिजंति तण्हासुसियगोमणुयाइएहिं ताविजंति जलणम्मि धोलिजंति अनिलाइणा सोसिजंति चंडसुकराइएहिं उवह-

ममंति स्वारखत्तितकडुयाइसत्थेहिं, अगणीसु खोरिजंति कडाइणा खोडिजंति उम्मुलगाइएहिं विज्झविजंति जलाइणा चूरिजंति अन्नपडिपुन्नयालीवुंधाइणा उवहम्मंति हिमसीयारनालाइसत्थेहिं, वाऊसु चिवजंति वीयणपिट्टणताडणोसिणाणि-
लाइणा, पत्तेयतरुसु छिजंति परसुमाईहिं सोसिजंति आयवेणं भजंति कुंजराइणा मोडिजंति अ संधिओ खंडिजंति मुग्गलुन्न-
लाइणा खंडिजंति मुसलुक्खलाईहिं दलिजंति घरट्टाईहिं मलिजंति चलणाइणा उल्लरिजंति ओसहाइकजे उम्मुलिजंति पयंड-
पवणाइणा खजंति करहगोमहिसाइएहिं डज्झंति दवग्गिणा उवहम्मंति सीयायवाइसत्थेहिं, एवं पुढवाइएसु पाणिणो दुत्थिया
असंखोमप्यिणिउस्सप्यिणीओ पुणो पुणो संसरिऊण कयाइ उवडिइया वित्तिचउरिंदियरूवेसु विगलेंदिएसु उववजंति, तत्थवि न
मुणंति जुत्ताजुत्तं सरंति अब्वत्तं, एमेव भमंति सुन्नं, लोलंति असुइपंकाइसु लुठंति नीउन्नेसु चिडंति अमइपुवं जलणाइएसुवि पविंसंति
तेह्साइएसुवि निमजंति वाविनईपमुहेसु हियंपि परिहरंति अहियंपि समायरंति उवहम्मंति जलानलचुन्नखारसिलोवललेड्डुकडाइस-
मूहेण, एवमेएसु लुहाइकीलंता संखेज्जकालं चिट्ठिऊण असन्निपंचिदिएसु एमेव अट्ट भवग्गहणाइं उकोसं वसिऊण पुणो एगिंदि-
याइसुं गंतूण कहमवि सन्निपंचिदियतिरिक्खजोणिएसु उववन्ना, विव्वंति भासाए वज्झंति लज्जुरज्जहिं पावंति वसणपुच्छाइ-
विच्छेयं वाहिजंति हलेसु संजोइजंति गंतीसु खिप्पंति पट्टीए जलभरियमहातडागाइं, अन्नपि वाहिजंति खंधपट्टीहिं महाभारं
वेप्पंति निसियमहापरायणदंडेहिं ताडिजंति कसाइएहिं हम्मंति लेड्डुलउडाइणा य, पडिजंति भारकंताणं पिट्ठिखंडाइमंसाइं पडंति
तेसु किमिजालाइं, अन्ने य भारकंता तुडंति मज्झाओ पडंति महीए खलखलंति सुरेहिं, अन्ने दंभिजंति देहम्मि आरसंति विरसाइं
अणुह्वंति अणाइक्खणीयवेयणासमुग्घायं, अवरे य हरिणससयस्सरसउत्तमच्छाइणो नाणाविडंवणाहिं विडंविऊण मारिजंति

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥२४४॥

पारद्विहं बज्जंति धीवरेहिं शुजंति मंसरसगिद्धेहिं खजंति अवरोप्परं पि तडफडंता, संहति तिष्ठछुहं वाहिजंति महापिवासाए निचेड्डीभवंति सीएण संतविजंति आयवेण बुज्जंति वासासु जलप्पवाहेहिं, मीणशुयंगचिच्चयसीहाइणो य असंति मंसाइं निहणंति भूयसंधायं हवंति कूरचिच्चा आपूरयंति रुद्धज्जाणं पडंति महानिरएसु, तत्थ य कड्डिजंति विलवंता घडियालएहिंतो अप्फालिजंति वज्जकंदयसिलासु खिप्पंति महाचीयासु सिलेसिजंति वज्जकंदयसिंबलीसु फालिजंति करवत्तेहिं छिजंति असीहिं भिज्जंति छलेहिं खिप्पंति महासल्लासु आतलिजंति तत्तेल्लकविल्लीएसु पचंति महाकुम्भीसु खाविजंति नियमंसाइं पाइजंति तत्ततउतेल्लतंबयाइं, पेच्छंति असिपत्तवणं थावंति तदभिमुहं छिज्जंति तत्थवि असिसत्तिकुंतसेल्लभल्लाइएहिं, पेच्छंति वेयरणीनइं गच्छंति तदभिमुहं, खुप्पंति महाजलणोसिणकयंबवालुयानिरम्मि, चणयव्व फुडंति तत्थ चिरकालं, वेयरणीए तत्तजउतुल्लवसंसरुहिरपवाहे निमग्गा विलिज्जंति, तओ आरोविज्जंति तत्तलोहनावाए, अन्नत्थ हम्मंति परोप्परं संहति महासीउसिणछुहापिवासाइ अइदुक्खं, इच्चाइ निरयमहावेयणादुहं पलिओवमसागरोवमाइं अणुहविज्जण पुणो पंचिदियतिरिक्खजोणिएसु पुणोऽवि निरएसु पुणो मच्छाइसु पुणोवि निरएसु पुणो मच्छाइसु तओ एगिंदियाइसु पुणो मच्छाइसु पुणो निरएसु, एवं अणंतकालमार्हिडिज्जण कयाइ कहमवि अणारिएसु मार्यंगाइसु वा पावंति मणुयभावं, तत्थवि अबोज्जापेज्जागम्मभोगाइणा पडंति महानिरएसु, एवं पुणोऽवि अणंतभवं भमिज्जण अंतरंतरा जाइकुलाइविसुद्धमवि मणुयत्तमासाइज्जण जंतुणो कत्थइ फासिंदियवसगत्तेणं कत्थइ रसणिंदियगिद्धीए कत्थइ गंधपियत्तेणं कत्थइ चक्खुलोलुयाए कत्थइ सवणपडिबद्धयाए कहिं पि कोवसीलयाए कत्थइ माणुम्मत्तहियत्तणेणं कहिं पि नियडियवडुलयाए कत्थइ लोभविडंवणाए कहिं पि सोयविहुरयाए कत्थइ पेम्म-

श्री नेमि-
चरित्रे
जिन-
देशना ॥

॥२४४॥

पडिचदयाए कहिपि धणतण्हाए कत्थइ दारिदइहुइवसटोवगमेणं कहिपि महाकिविणत्तणेणं कत्थइ दुस्सीलकुडुवंसंठवण-
चिनाविडंवनयाए कहिपि कलहविवायकरणसीलयाए कत्थइ तिक्कमहामिच्छत्तोदएणं नीसेसं हारिऊण पुणोडवि भमंति
नग्गाइभवमणंतं, देवेमुवि कयाइ समुप्पन्ना आणविज्जंति महट्ठियसुरेहिं दूमिज्जंति हीणदेवत्तणेणं वाहिज्जंति ईसाए धेपंति
अरुइए विमायमुच्चहंति अप्पिण्डियत्तणेणं हरंति परकलत्तरयाणाणि तओ ताडिज्जंति वज्जेहिं सहंति महावेयणं पडंति अट्टज्झाणे
उवज्जंति एगिदिण्णु, तओ भमंति भवमणंतं ॥

एवमणंताइ भवे पोगलपरियट्ठयसहस्साइ । कम्मवसेणं जीवा भमंति मिच्छत्ततिमिरंधा ॥ ३६९६ ॥ तं नत्थि किपि
यामं चालगपमाणयंपि लोयम्मि । जम्ममरणाइं न जहिं अणंतसो पत्तपुवाइं ॥ ३६९७ ॥ तं नत्थि विसयसोक्खं तज्जणियं
त दूदं पि न दू किपि । जं जीवेहिं न पत्तं पत्तो न उ एस जिणधम्मो ॥ ३६९८ ॥ सत्तरिकोडाकोडीउ मोहणीयस्स होइ अय-
माणं । उओमठिइं नद वेयणीयआचरणविगयाणं ॥ ३६९९ ॥ तीसं कोडाकोडीओं वीस पुण होंति नामगोयाणं । सत्तहं पि
इमाणं अढापवत्तेण करणेणं ॥ ३७०० ॥ अंतो कोडाकोडिं धरिउं खवियम्मि सेसए जीवा । घणारागेसपरिणइरूवं पावंति
नो गंठि ॥ ३७०१ ॥ एत्तिगदूरं च इमे पत्ता मवे अणंतसो जीवा । किन्तु अउन्नाए पुणरवि चडिऊणं गया मूले ॥ ३७०२ ॥
यन्ना उओमठिइं कम्माण पुणोवि संकिलिद्धेहिं । भमिहंति भवमभवा एवं पुरओडवि समकालं ॥ ३७०३ ॥ आसन्नकालभव-
मिदिपाउ तमपुबकरणचंजण । गंठि गिरिं व भिंदंति पाविउं वीरियमउवं ॥ ३७०४ ॥ अनियट्ठिकरणमेत्तो अइसयसुद्धिस्स
रूपमणहविउं । अंतोमुदत्तमह ते मोक्खमहाकप्पतरूमूलं ॥ ३७०५ ॥ कारणमणंतसोक्खवाण वारणं तिक्कदुक्खलक्खवाणं ।

सम्मत्तं रयणनिहिं रोख लहंति कयउत्ता ॥ ३७०६ ॥ इय दुलहं जिणधम्मं लद्धुं हारंति जे विसयमूढा । ते ताइं भवदुहाइं
 गिण्हंति पुणो सहत्थेहिं ॥ ३७०७ ॥ इय एवमाइ धम्मे कहिए करुणाइ नेमिनाहेण । भीओ भवदुक्खाणं सिद्धिसुहाइं समीहंतो
 ॥ ३७०८ ॥ वरदत्तो नाम निवो उट्ठेऊणं कयंजली भणइ । जह भणियं नाह ! तए तह चैव तयं न संदेहो ॥ ३७०९ ॥
 पायं पच्चक्खं चिय जीवाण इमं मुणंति न उ मूढा । वयदिक्खादाणेणं तो भवदुक्खाओं मं रक्ख ॥ ३७१० ॥ तो दिक्खिओ
 जिणेणं एसो तह जक्खिणी य रायसुया । तिन्नि य उप्पायव्वधुवत्ताइं कहइ तस्स ॥ ३७११ ॥ तो चउदस पुद्वाइं
 विरयइ सो पढमगणहरो जाओ । जाया पविच्छिणीविय जक्खिणि सयलाण अज्जाणं ॥ ३७१२ ॥ तत्तो लद्धावसरो कण्हो पुच्छेइ
 जिणवरं नमिउं । भयवं ! तुम्हाणुवरिं कस्स न भुवणंमि पडिवंधो ? ॥ ३७१३ ॥ किंतु विसेसो कोऽवि हु राइमईए तहिं च को
 हेऊ ? । इय पसिऊणं साहसु जाणियपरमत्थ ! मुणिनाह ॥ ३७१४ ॥ धणधणवइजम्माओ आरंभेउं कहेइ तो सामी । पुव्वभवे
 सबोऽविहु जा चरमभवो इमो नवमो ॥ ३७१५ ॥ पुव्वभवञ्भासेणं तो पडिवंधो इमीइ सचिसेसो । इय कहियम्मि भगवया तुट्ठा
 कण्हाइणो सबे ॥ ३७१६ ॥ राइमईवि य अहियं परितुट्ठा वड्डुमाणसंवेगा । पव्वजं पडिवज्जइ जिणेणं दिन्नं सहत्थेण ॥ ३७१७ ॥
 अन्नाओवि तीइ समं दिक्खं गिण्हंति रायतणयाओ । तह एगनासियावि य धूया नंदस्स पव्वया ॥ ३७१८ ॥ जेऽवि य
 धणजम्माओ आरंभेऊण बंधुणो दोन्नि । धणदेवो धणदत्तो य पइभवं हिडिया जुगवं ॥ ३७१९ ॥ जा संखभवे गुणहरजस-
 हरनामा सहोयरा होउं । अवराजिए विमाणे तवं चरेउं गया समयं ॥ ३७२० ॥ अपराजियरायभवे मंती जो आसि विमलचोहो
 य । संखभवे य मइप्पमनामो होउं पुणो मंती ॥ ३७२१ ॥ तत्थेव वरविमाणे चरिऊण तवं गओ इमे तत्तो । तिन्निवि चइ-

ऊण इहं रायाणो विस्तुया जाया ॥३७२२॥ कण्हेण समं च तर्हि समागया नेमिजिणसमोसरणे । राइमईए पुव्वभवकहवइयर-
वमममावन्नं ॥ ३७२३ ॥ नियचरियं सोऊणं जाईसरणेण सयमवि मुणेउं । पडिबुद्धा निक्खंता तेउवि हु गणहारिणो जाया
॥३७२४॥ वरदत्तनिवेण समं दुन्नि सहसाइं रायतणयाइं । पव्वइयाइं इमेहि य सद्धिं वहवे निवंगरुहा ॥३७२५॥ अने य जायवा
जायवीओ मोउं जिणस्स वयणाइं । संविग्गाइं वहुइं दिक्खं गिण्हंति तस्संते ॥३७२६॥ कण्हवलउग्गसेणा दसवि दसारा य संब-
पज्जुन्ना । अनेउवि हु सम्मत्तं अणुवयाइं च गिण्हंति ॥३७२७॥ सिवएवि रोहिणी देवई य जंववइरुप्पिणी सवा । अह पउर-
जायवीहि अणुवयाइं पव्वजंति ॥ ३७२८ ॥ इय उप्पने संवे चउव्विहे सुरवरा नियं ठाणं । वच्चंति जायवाविय सवे
चारवइनयरीए ॥ ३७२९ ॥ अह वोळिते सरए विहरइ भयवंपि अन्नदेसेसु । पत्तो य मलयविसए कयाइ भदिलपुरे
नयरे ॥ ३७३० ॥ नागस्स सेट्ठिणो गेहिणीइ सुलसाइ जे समुवणीया । देवेण अणीयजसाइयाउ देवइसुया छच्च
॥ ३७३१ ॥ जोव्वणमणुपत्ता ते वत्तीसाए समं सुरूवाहिं । भज्जाहिं पत्तेयं भुंजंते निरुवमे भोए ॥ ३७३२ ॥ पडिवोहिया य
ते तत्थ भगवया दिक्खिवाया सहत्थेणं । चरमसरीरा सवे कुणंति विउलं तवोकम्मं ॥ ३७३३ ॥ गयसुक्कुमालो पुत्तो अह जायइ
देवईइ मुरदिन्नो । सो जोव्वणमणुपत्तो वरिओ वहरायधूयाओ ॥३७३४॥ तह खत्तिणीइ जाया धूया विप्पस्स सोमसम्मस्स ।
तस्स निमित्तं वरिया अइसयरूवाइसंजुत्ता ॥ ३७३५ ॥ एत्थंतरम्मि भयवं आंगतूणं समोसढो तत्थ । कण्हो य भरहमाईण
निसुणिउं विमलचरियाइं ॥ ३७३६ ॥ गिण्हइ अभिगहं जह पिओ य अपिओ य कोवि जो मज्झ । पव्वजं पडिवज्जइ सो
मोत्तवो न खलणीओ ॥ ३७३७ ॥ वासासु य चउमासं धम्मत्थं वज्जिऊण गेहवहिं । निग्गंतवं न कयाइ एवमाई य अनोउवि

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥२४८॥

॥ ३७३८ ॥ एत्थंतरम्मि धम्मं गयसुकुमालोऽवि सुणह जिणपासे । संविग्गो य पवज्जद पव्वअं कण्हपरिसुष्को ॥ ३७३९ ॥
जिणवंधवावि रहनेमिमाहणो पव्वयंति सह तेण । तन्मज्जाउवि चरणं चरंति राहमहपासम्मि ॥३७४०॥ कइयावि तओ सिद्धे
गयसुकुमालम्मि धीरपुसिसम्मि । विहरंतो देसेसुं भयवं रेवयगिरिं पत्तो ॥ ३७४१ ॥ देवेहिं समोसरणे विहिण् सह संजईहिं
राहमई । वंदेउं भयवंतं विणियत्ता पच्छिमदिणम्मि ॥ ३७४२ ॥ मग्गे य मेहवृद्धी कइवि पवत्ता तओ य समणीओ । कावि
कहं पि हु लयणाइयम्मि लीणा सुसंभंता ॥ ३७४३ ॥ रायमईवि गुहाए एक्काए पविसए अयाणंती । तीमियवत्थादं उघलेइ
तत्तो विगयवसणं ॥ ३७४४ ॥ तं दहुं रहनेमी पुव्वपविट्ठो गुहंधयारेण । अन्नाओ संसुद्धो विद्धो मयरद्धयसरेहिं ॥ ३७४५ ॥
आगंतुं भणइ तयं सुंदरि ! आगच्छ भुंजिमो भोए । पच्छिमवयम्मि दोन्निवि चरणमिणं अणुचरिस्सामो ॥३७४६॥ अह तस्स
असवणिजं वयणं सोऊण सा मणे भीया । बाह्माहि वंधिऊणं गुणं हिययम्मि सहसत्ति ॥३७४७॥ उवविसइ वेधिरंगी भणइ
य तं धीरमाणसा होउं । सक्खं चिय तं सक्को चक्की मयणो व जद होसि ॥३७४८॥ तहवि तुमणं न कअं परलोउअयमणाइ महड-
भग्ग ! । हत्थं गयम्मि अमए पत्थेसि चिसं किह तुमं पि ? ॥३७४९॥ पुव्विपि गिहत्थाए अकयपइन्नाद जो तुमं न मए । कइमवि
समीहिओ तं महंतवयभरपइन्नाए ॥३७५०॥ आरुहिऊणं इण्ह किह इच्छिऊंति न गुणसि इमं पि ? । विसुमरसि किह तुमं पि हु
सयमवि विहियं वयपइन्नं ॥ ३७५१ ॥ सिरिनेमिसुहविणिग्गयआगमवयणाइं ताइं कइ तुज्झ । विसुमरियाइं मुणीहिं जाइं
पढिजंति पयडं पि ? ॥ ३७५२ ॥ “ चेइयदवविणासे इसिघाए पवयणस्स उहुहे । संजइउत्थभग्गे मूलग्गी चोहिलाभस्स
॥ ३७५३ ॥ जो लिंगिणिं निसेवइ छुद्धो निद्धंयसो महापावो । सबजिणाणड्जाओ संघो आसाइओ तेण ॥ ३७५४ ॥ पावाणं

श्री नेमि-
चरित्रे
गजसुकुमा-
लदीक्षा रथ-
नेमिवृत्तं ॥

॥२४८॥

पावयरो दिद्विभामेजवि सो न कायबो । जो जिणमुहं समणिं नमिउं तं चेव धंसेइ ॥३७५५॥ संसारमणवयगं जाइजराभरण-
वेगणापउरं । पावमलपडलछन्ना भमंति मुद्दाधरसणेणं ॥३७५६॥ (पुष्पमाला) जाया य अहं सिरिभोगरायभवणम्मि भुवणग-
रुयम्मि । अंधगगद्दीण कुले तुमं पि जाओ न लहुयम्मि ॥३७५७॥ ता नीयाणवि अणुचियमेयं कह ववसिमो कलंककरं ? ।
दोहवि कुलाण कारणमणंतभवममणदुक्खाणं ॥ ३७५८ ॥ वंतं अंगंधणोरग तिरियावि पिवंति नेय मरणेजवि । तंसि पुणो
निरियाणवि अहिओ वंतं अहिलसंतो ॥ ३७५९ ॥ मरणं च सलहणिजं अखंडसीलस्स अज्जवि तुहिहिं ॥ वियलियसीलस्स
धिरन्यु जीविं गरहियमिहं पि ॥ ३७६० ॥ दीसंति य बहुयाओ नारीओ विसंजुलाओ भमिरेहिं । होसि अणवट्ठिओ चिय
होत्र देतो मणं तागु ॥ ३७६१ ॥ धेवं च जीविं जोषणं पि ओहरइ भरियसरियव । रोयविहुरो य देहो कस्स कए पावमा-
यसि ॥ ३७६२ ॥ मा हारसु काणवराडियाइ तो कणयकोडिमणुचरसु । निहुओ संजममेव य सुंदर ! धरिऊण धीरत्तं
॥ ३७६३ ॥ मुणिऊण य तीइ मुहासियाइं चितइ मणंमि रहनेमी । पेच्छ अहो सत्थेसु इत्थीओ दोसचहुलाओ ॥ ३७६४ ॥
मुंति अहन एयं जायमणेगंतिं इमाएवि । जं गुणनिहाणमेसा दोमणिही उण अहं पुरिसो ॥ ३७६५ ॥ गिहवा-
माओ आरब्भ पेच्छ श्रीरत्तणं कह इमाए ? । अक्खलियं अहिंयं चिय वड्डइ न नियत्तइ कयाइ ॥ ३७६६ ॥ इहपर-
लोयविरुद्धं मणं पुणोऽणुद्धियं पुरावि तयं । इहिं तु वयपइआमंदरसिहरम्मि जयगुरुणा ॥ ३७६७ ॥ सिरिनेमिजि-
णेणांगेणियस्स निवउणमयं महापावं । कहमज्ज मणे संठियमपेच्छणिजस्स पावस्स ॥ ३७६८ ॥ इत्थीएजवि इमीए तइया
इहिं च नयणविआमो । सो कोइ जो गयस्स व दुइस्सुग्मगगाभिस्स ॥ ३७६९ ॥ पुरिसस्सवि संआओ निरंकुसस्संकुसो

मल० श्री
हेमचंद्राया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥२५०॥

मह इमेण । परिरक्खिओ जओऽहं निवडंतो निरयकुपहम्मि ॥ ३७७० ॥ अहवा मोहमहागहगहिओ पुरिसोऽवि होइ न हु
किंपि । तेण विमुक्का महिलावि चिट्ठए सुंदरं सबं ॥ ३७७१ ॥ एत्तो चिय जिणणाहेहिं वत्थूणं देसिओ अणेगंतो । एगंतेणं
जम्हा न मंगुलं किंपि न य लड्ढं ॥ ३७७२ ॥ इच्चाइं वयणाइं भाविउं सो पुणोऽवि हु महप्पा । मग्गम्मि संठिओ गुरुपयाण
मूलम्मि दुच्चरियं ॥ ३७७३ ॥ आलोइऊण सबं तह कहविहु कुणइ उग्गतवचरणं । संवच्छरपरियाओ जह पावइ केवलं नाणं
॥ ३७७४ ॥ वाससयाण चउणं अन्ते दिक्खा इमस्स वरिसं तु । छउमत्थो वासाणं पंचसए केवली जाओ ॥ ३७७५ ॥
नववाससए वासाहिए उ सवाउयं मुणेयवं । एसो चैव य कालो राइमईएवि नायव्वो ॥ ३७७६ ॥ नाणाविहदेसेसु पडिबो-
हेऊण भव्वकमलाइं । सरो व नेमिनाहो कयाइ बारवइमणुपत्तो ॥ ३७७७ ॥ कण्होऽवि तया कहमवि सविसेसं नियपुंरिं
पलोएइ । पुरियमणिरयणकिरणोहनहयलावद्धसुरचावं ॥ ३७७८ ॥ पगरिसपत्तिसिरीयं पमोयनिव्वरसमग्गसुहिलोयं । जाय-
वकुलं व पेच्छइ विलासभरविजियसुरलोयं ॥ ३७७९ ॥ वंदणहेउं च तओ पत्तो सिरिनेभिचरणमूलम्मि । पुच्छइ लद्धावसरो
भयवं ! एसावि किं नयरी ? ॥ ३७८० ॥ पाविहिइ विणासं मह कुलं च विप्फुरियगुरुयमाहप्पं ? । तो पभणइ जिणनाहो
केसव ! जं किंपि जियलोए ॥ ३७८१ ॥ उप्पज्झइ इह वत्थुं तं सबं भंगुरं सुरघणुं व । नयरं धरं सरीरं तरुणो गिरिणो समिद्धी
य ॥ ३७८२ ॥ उप्पज्जंति इमाइं तओ विणासम्मि किह णु संदेहो ? । संपिंडियाण इहरा अणंतकालाण वत्थूणं ॥ ३७८३ ॥
धूलाण अवत्थाणं मण्णेज्ज कं असंखए लोए ? । न य दंसणंपि एवं पवत्तए कस्सवि जयम्मि ॥ ३७८४ ॥ अह भणइ जाय-
वेसो जइ एवं नाह ! कस्स पासाओ । नयरी कुलं च एयं विणस्सिही मह नियंतस्स ? ॥ ३७८५ ॥ तो भणइ सुवणनाहो आसि

श्री नेमि-
चरित्रे
द्वारिका-
प्रश्नः ॥

॥२५०॥

इहं चैव तावमो वाहि । पारमरोत्ति नामं नन्दियकुलसंभवो तेण ॥ ३७८६ ॥ निद्रू कणा कथइ पत्ता घेचूण तं गओ एसो ।
त्रउणादीवं तत्थ य ताणं दीनायणो नाम ॥३७८७॥ जाओ पुत्तो सोऽविय वंभघरो छट्ठभत्तभोई य । पारिखाई जाओ तस्स
मयामाउ नरत्ताह् ! ॥ ३७८८ ॥ तह चैव य मज्जाओ नयरी य कुलं विणस्सिही तुज्झ । अह नमिऊण जिणिंदं भणइ हरी
मज्झ जयनाह् ! ॥३७८९॥ किं सुयमेव य मरणं अहव निमित्ताउ कस्सइ पराओ ? । तो पभणइ मुणिनाहो जराकुमाराओ
तुह मरणं ॥३७९०॥ नियचंयुणोवि एसो कानी धायंति विम्बियममाणं । सवेसिं जायवाणं तत्थ समुहम्मि व नईओ ॥३७९१॥
दिट्ठिओ एक्कालं निवडंति तओ य लज्जिओ एसो । वितहं करेमि एयं विमोहिओ जिणवरं नमिउं ॥३७९२॥ तूणाजुयचाव-
घो नणं गओ केमवस्स रक्खत्थं । दीवायणोऽवि सोउं लोसाओ नेमिजिणवयणं ॥३७९३॥ नयरीइ जायवाण य रक्खत्थं
वयण अरयंमि । मह जायवेहिं कण्हो पणमिउं नेमिजिणनाहं ॥३७९४॥ पविसइ पुरीइ सचं मन्नंतो सुमिणमिदयालं व । अच्चं-
तद्दम्मणा जायवावि जाया निराणंदा ॥३७९५॥ कण्हाएसेण तओ सक्कम्मपिट्ठाइं सयलमज्जाइं । नीहारिज्जंति वहिं सगडसमूहेण
लोणहिं ॥३७९६॥ तत्थत्थि कयंचवणं मज्झे कायंवरं अडवीए । कायंवरी गुहावि य कायंवरसेलसंचद्धा ॥३७९७॥ अत्थि
तहिं सुपसिद्धा लोणहिं य उज्झियाइं गिरिगहणे । गंतुं तीइ ठवियाइं सिलकुंडसएसु मज्जाइं ॥३७९८॥ बलभदस्स य भाया
गिद्धन्थो नाम मारही आसि । सुयउवसगो भीओ वंधुं गोयावइ वयत्थं ॥ ३७९९ ॥ सो आह तुमं वंधव ! मोत्तुं न
तगमि मोहिओ अहयं । किंतु समओ पवत्तइ एसो चिय इमो तम्हा ॥३८००॥ नियववसियं अणुट्ठसु किंतु गओ सुरवरेसु
गंभीर ! । पडिचोहिअसु समए अन्धुवगंतुं स पवइओ ॥ ३८०१ ॥ एत्तो छम्मासंते णाणातरुसुमफलसमूहेण । तं वासियं

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥२५२॥

सुसायं जायं सञ्चुत्तमं मज्जं ॥ ३८०२ ॥ भवियव्याह नीओ तण्हायुत्तिओ त्रिसाहमात्मि । संवस्स संत्तिओ कोइ तत्थ पुरिसो
तओ तेण ॥ ३८०३ ॥ तं सयमासाएउं भरियं तुट्ठेण तुंवमेयस्स । आणेऊणं संवोनि पानिओ सोऽवि पत्तिड्ढो ॥ ३८०४ ॥
गिद्धो पभायसमए दुइंतकुमारविंदपरियरिओ । आकंठं तं पाउं परिमइ कंनववणमज्जे ॥ ३८०५ ॥ दीवायणं च पेच्छइ
कत्थइ नियझाणसंठियं तत्थ । अइसयमयपाणभमंतलोयणं घुम्मिरसरीरो ॥ ३८०६ ॥ सह सेसकुमारेहिं पमणइ सो एस वेरिओ
अम्ह । मारेऊणं एयं अज्ज सुहेणं च चिद्धामो ॥ ३८०७ ॥ इय भणिउं सो तेहिं समकालं गाढदड्डुउट्ठेहिं । करचरणपहारेहिं
सिरम्मि संताडिओ बाढं ॥ ३८०८ ॥ निदयपहारपहओ खणेण तो सोऽवि किच्छगयपाणो । रुहिरं समुगिरंतो मुहेण घर-
णीयले पडिओ ॥ ३८०९ ॥ मुच्छानिमीलियच्छं निरुद्धसासं सिलव निचेड्डं । दड्डूण तयं तो ते मयंति नाउं गया नयरिं
॥ ३८१० ॥ अह केहिंवि पुरिसेहिं कहियं कण्हस्स तं समग्गंवि । तो संभंतो सोऽवि हु रामेण समं गओ तत्थ ॥ ३८११ ॥
कोवेण फुरंतज्जरं रत्तच्छं पज्जलंतसव्वंगं । दीवायणं निएउं पमणइ कण्हो नयेऊण ॥ ३८१२ ॥ इयरेहिंवि हु महरिसि ! कोवो
धम्मत्थकामविग्घयरो । जत्तेण वज्जणिज्जो विसेसओ मुणियत्तचेहिं ॥ ३८१३ ॥ जं वऽन्वाणंधेहिं दुड्डुकुमारेहिं मज्जमत्तेहिं । अवरद्धं
किंपि तयंवि मज्झ पसिऊण खमियव्वं ॥ ३८१४ ॥ अहव विहियावराहेऽवि चालिसे तुम्ह होज्ज किह कोवो ? । सुहचरिय-
वोच्छेयकरो तम्मेत्तधणा हि महरिसिणो ॥ ३८१५ ॥ इच्चाइ खामयंते विणएणं केसवम्मि स तिदंडी । लेसंपि न गेण्हइ
उवसमस्स पज्जलइ अहिययरं ॥ ३८१६ ॥ भणइ य कयं नियाणं मए तथा तेसु दुड्डुकुमारेसु । पहरंतेसु अकज्जे केसव ! जह
तुम्ह नयरीए ॥ ३८१७ ॥ मोत्तूण तुमं तह हलहरं च सेसस्स जायवकुलस्स । लोयाण य सयलाणं होज्ज विणासो ममाहिंतो

श्री नेमि-
चरित्रि
द्वैपायनो-
दन्तः ॥

॥२५२॥

॥ ३८१८ ॥ एषा य मह पद्मा होइ जुगंतेऽपि अन्नहा नेव । न य केवलीहि दिङ्माहं अन्नहा होति वत्थूणि ॥ ३८१९ ॥ ता मा
कंसेसु रेयं गोविंद ! निरन्ययं तुमं एत्थ । इय भणिणं तम्मि वलोऽपि चारए वंधवं एवं ॥ ३८२० ॥ वक्करचरणनासा वि-
नग्ननयगा य हीणमवंगा । भूलोड्डदमणनामा न कण्ह ! संति नरा जंति ॥ ३८२१ ॥ ता होउ खिज्जिएणं वंधव ! जं किंपि
चिनिं उमिगा । तं कुणउ जमहेवि हु न ममत्था भावित्थूणं ॥ ३८२२ ॥ इय दोन्निवि हरिरामा नियनययिं
आगया गल्लगोया । वित्थरिं मवत्थवि दीवायणभणियदुवयणं ॥ ३८२३ ॥ बोसाविंयं च हरिणा सयलपुरीएवि
वीयट्ठिमम्मि । नयनियमुववामरया जह लोया होतु सवेऽपि ॥ ३८२४ ॥ तह पारद्धम्मि जणेण भयवओऽरिड्डनेमिसामिस्स ।
पुणगयि ममोमरणं संजायं रेवयगिरिमि ॥ ३८२५ ॥ मंतेउरा उ सवेऽपि जायथा तस्स वंदणनिमित्तं । तत्थ गया सट्ठाणे
उमिद्दा तो जिणं नमिउं ॥ ३८२६ ॥ सोऊण तहिं धम्मं अलम्भुगो संवतिसहपञ्चुनो । सारणपमुहा कुमरा वयं पवजंति
मंमिगा ॥ ३८२७ ॥ मोगाविऊण कहमवि कण्हाओ चाहभरियनयणाओ । पवयइ रुप्पिणीवि हु निखिन्ना भवनिवासस्स
॥ ३८२८ ॥ दीवायणोवि मरिउं अग्गिकुमारसु भवणवासीसु । सनियाणो उपजइ सरिऊण य पुवभववेरं ॥ ३८२९ ॥
आगच्छइ चारइं कूदो पेच्छइ य तं जणं मवं । वयनियमतं धम्मत्यमुज्जुयं देवगुरुभत्तं ॥ ३८३० ॥ तो न तरइ उव-
नगं हाउं वम्माणुमाओ चे । छिडाइं पलोयंतो अह भमइ तहिं स पाविट्ठो ॥ ३८३१ ॥ चारवइजणोऽपि दंढं छट्ठुम-
दममनविंसेदि । वगवंभनेरधारी चिट्ठइ निजंपि अपमत्तो ॥ ३८३२ ॥ जा एक्कास वरिसे पत्ते अह चारसम्मि वासम्मि ।
हिर ताविणिडिओ सो भट्ठो दीवायणो नट्ठो ॥ ३८३३ ॥ इय चित्तिऊण पुणरवि कीलंति असंति मज्जमंसाइं । पावेसु पसत्त-

मणा जाया लोया पमायपरा ॥३८३४॥ नाऊण तओ समयं पावियछिहो सुरोजवि परिखुविओ । सयलाएवि पुरीए उप्पाए दंसइ विचित्ते ॥ ३८३५ ॥ सुंचति अडुहासं लेप्पाइमया गिहेसु पुत्तलया । उप्फेरियभमुहजुया हंसति चित्तालिहिय देवा ॥३८३६॥ कंयति भवणसिहराइं तरुवरा पज्जलंति सबत्तो । नयरीइ सावया परिभमंति जायंति भूकंपा ॥ ३८३७ ॥ धूमं सुंचति गहा उ पडंति (कणगा उ) हुंति निग्घाया । रविमंडलं सछिहं सुंचइ अंगावरिसं च ॥३८३८॥ ससिद्धराण अपवे गहणाइं हवंति नयरि- मज्जे य । वेयालयभूयसाइणि समन्निओ भमइ सो देवो ॥ ३८३९ ॥ पुरिलेओजवि हु सुमिणे रत्तंवरकुसुमलेवणविलित्तं । पेच्छइ कड्डिअंतं अप्पाणं पंकमज्जेण ॥ ३८४० ॥ तत्तो जुगंतपडिमो वाओ संवत्तगो अहिलिवंतो । नयरीए कट्टतणे पत्ते य विउव्विओ तेण ॥ ३८४१ ॥ भीयं पलायमाणं लोयं व दिसासु वाहिराभिमुहं । अंतो पक्खिवइ वला पवणेण सुराहमो कुद्धो ॥ ३८४२ ॥ अट्टसु य दिसासु दढं अंतमुहुत्तो समीरणो तेणं । वेउव्विओ इमेण य वणाइं उम्मूलित्तं तह य ॥ ३८४३ ॥ तण- कट्टलेहुउवले सिलासयाइं च पक्खिवइ मज्जे । सट्ठिं च बाहिरम्मी वावत्तरि तह य मज्झम्मि ॥ ३८४४ ॥ कुलकोडीओ संपिडिऊण विहियाउ पुरवरीमज्जे । एवं कट्टतणाणं निउरवं तं पुरिं काउं ॥ ३८४५ ॥ कुद्धो सुरो पलीचइ पयंडपवणदएण जलणेण । जालाहिं गयणयलं सयलं पूरिज्जइ खणेण ॥ ३८४६ ॥ जत्थ य सवालबुद्धो विलवंतो तत्तिओ जणो सव्वो । उज्झइ कोडीओ मंदिराण उज्झंति तिरिया य ॥३८४७॥ कहिउं तस्स सरूवं वारवइपुरवरीइ दाहस्स । को वित्थरेण सक्कइ ? तओ अणाहं तहा सबं ॥ ३८४८ ॥ उज्झंतं दट्ठूणं कण्हो रामो य रहवरे पवरे । नियजणं वसुदेवं देवइ तह रोहिणिं जणणिं ॥३८४९॥ पक्खिविउं नीहरिया न चलंति य रहवरम्मि तो तुरया । वसहाइणोवि जुत्ता चलंति सुरथंभिया नेय ॥ ३८५० ॥

मयमेव य इतिगमा रुद्रंति तयो तडति अमलजुयं । भगं तहावि तेहिं सामर्थ्येणं विकटुं ॥ ३८५१ ॥ हा कण्ह ! हा
मन्त्राल ! हा दा चलभद ! नीर मोंडीर ! । जलणपलिताण्डम्हं करेह सामिय ! परित्ताणं ॥ ३८५२ ॥ इय पलवंतं लोयं निसु-
जेनेहिं गिने नय । मो मंजो दुवारे नीओ नयरीद तो तंपि ॥ ३८५३ ॥ गाडनिवद्धकाडं देवेणं पिहियमिदकीलेण ।
हेतुं पण्हिदादरेण तो यलो मंजद रुवाडे ॥ ३८५४ ॥ तहवि न नीहइ खो तो देवो दोडवि ते भणइ एनं । मा भो निरुथंयं
विग गिज्ज तुम्हे मए जम्मा ॥ ३८५५ ॥ तुम्ह कव्हियं पुराविहु दो तुम्भे नडिऊण इह सेसे । उव्वरिही न हु कोडवि हु ता
मंनः पियरपडिचंयं ॥ ३८५६ ॥ इय भणिए देवेणं पिउहिं तो रामकेसया भणिया । नीहरह नच्छ ! तुम्भे सिग्घं रक्खेह
निगयाणे ॥ ३८५७ ॥ जीनेनेहिं मयाओं होति तुम्भेहिं पुणरवि सिरीओ । निवडियपोरुसेहिं जागवहुलनाभिभूएहिं ॥ ३८५८ ॥
जम्मां तिमए मां पुरिसायचं कयं न तुम्भेहिं । भवियवयाइ चलियो न हु कोडवि पुणो तिहुयणेडनि ॥ ३८५९ ॥ किं
जम्मेहिं न गळिया दिग्गा गिरिनेमिज्जिणसयासम्मि । ता वचह तुम्भे इह अणुंजामो वयं सकयं ॥ ३८६० ॥ इय निव्वंधेण
पिऊहिं पथलिया दुस्तनिव्वभरमरीरा । नीहरिया कहकहविहु नयरीओ कण्हचलभदा ॥ ३८६१ ॥ जिण्डुजाणंमि ठिया तत्तो
मेनंती तं पुंरि मयलं । उज्जांति पलवंतं लोयं च वहुं पलावेहिं ॥ ३८६२ ॥ डिभाई माऊए कंठंमि विडंति उज्जमाणां । मायावि
पाइ दिग्गा भनन्मुारि पलिचम्म ॥ ३८६३ ॥ फुडंति भिरां कीलणगिरीणं भगणनिवहा य तुडंति । विरसं रसंति तिरिया
पल्लव मल्लिगजो तुओ ॥ ३८६४ ॥ इयाइ तत्थ अममंजसां दहूण गरुयवाहाहिं । रुयइ हरी करुणां जंपंतो दीणवयणां
॥ ३८६५ ॥ जगरिदि ! तं कत्थ गनं मगगाहियमाणमोडणं मज्झ ? । सोंडीरचं जित्तं जेण य मुड्डीइ अहिण्णु ॥ ३८६६ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २५६ ॥

तिसु संगामसएसु? कथ गथाइं च ताइं रयणाइं । अमरसमहिष्ठियाइं चकाईयाइं हेलाए ॥ ३८६७ ॥ ते अट्ट सहस्सा सुर-
वराण आणाकराण मह कथ ॥ नट्टा एकपएच्चिय असिवोवसमी य सा भेरी ॥ ३८६८ ॥ तं साहेजं सकस्स सो य वेसमणि
नयरी चिणिवेसो । ते कुमरा ते वीरा ते भूवइणो गया कथ ॥ ३८६९ ॥ इचाइ पलवमाणं कण्हं कोमलगिराहिं बलएवो ।
पभणइ बंधव ! तुमए किं न सुयं भयवओ वयणं ॥ ३८७० ॥ जं उस्सुया सिरीए पडणंता एत्थ चेव सवेडवि । रत्ततणतरु-
गणाणं जा पजंतम्मि सकाणं ॥ ३८७१ ॥ पुन्नोदयम्मि उदओ रिद्धीणं होइ तम्मि झिज्जंते । झिज्जइ इयरोडवि कमेण
दोडवि भंसंति पजंते ॥ ३८७२ ॥ न हि इंदयालभवविलसियाण विजइ इहतंरं किंपि । किन्तु निविडो स कोडवि हु गंठी
मोहस्स जीवाणं ॥ ३८७३ ॥ जेण अथिरं पि एकं मवंति मुणंति पुण थिरं अन्नं । जमिहारंभसयाइं सासयबुद्धीइ चालंति
॥ ३८७४ ॥ ता जिणवरिंदभणियाइं ताइं निवसंति माणसे जस्स । सो किह पलवइ बालोव गरुवसणंपि संपत्तो ॥ ३८७५ ॥
ता सुमरसु जिणवयणं अवलंबसु धीरयं थिरो होसु । साहसधणाण पुणरवि संपत्तीओ न दुलहाओ ॥ ३८७६ ॥ इय संठविओ
रामेण केसवो भणइ बंधव ! किमिणिह । दिसमणुसरिमो रिद्धीइ वज्जिया ठाणपब्भट्टा ॥ ३८७७ ॥ तो वलभदो पभणइ पंडु-
सुया परमबंधुणो अम्ह । विजंति दाहिणाए महुराए तत्थ वच्चाओ ॥ ३८७८ ॥ सामत्थिज्जण एवं संचलिया तीइ कण्हवलदेवा ।
एत्तो चारवईए समंतओ उज्जमाणीए ॥ ३८७९ ॥ रामस्स सुओ पवरो नामेणं कुजचारयकुमारो । बालो चरमसरीरो आरु-
हिउं सुवणसिहरम्मि ॥ ३८८० ॥ पोक्कइ उद्धवाहो सीसोऽहं तस्स नेमिसामिस्स । इण्हि वयनियमधरो आणानिरओ जिणि-
दस्स ॥ ३८८१ ॥ जइ सच्चं जिणवयणं जइ य जिणिंदाण सासाणं अत्थि । अहयं च मोक्खगामी एएण भएण परिकहिओ

॥ ३८८२ ॥ ना किं इज्यामि अहं इय भणिण् जंभगेहि देवेहि । नीओ उक्खिवाविज्जणं पल्लवदेसम्मि जिणपासे ॥ ३८८३ ॥
चत्तीमग्नरुज्जेहि इरिमहिल्लहि मरामभञ्जाहि । जायवनरनारीहि कुमरेहि य तत्थवि ठिएहि ॥ ३८८४ ॥ सिरिनेमिजिणं
निचे सज्जाणं अणगणाइं विदियाइं । छम्भामेहि दङ्गा पुरीवि वृद्धा समुद्देण ॥ ३८८५ ॥ चलकेमवावि पंथे भुंजता कन्द-
मूलपत्ताइं । मयणावणठाणाइं मुद्राइ महीइ कुणमाणा ॥ ३८८६ ॥ गिरिणिज्जरसरियाणं जलाइं पाऊण पागयनर व । पाएहि
निय चयंति नोयपगलंतनयणजला ॥ ३८८७ ॥ मवं मुरड्डुविसयं अनायरूवा कहं पि लंघंति । चंचंताण तहचिय पुरओ दुह-
निच्छमगणाणं ॥ ३८८८ ॥ मग्गम्मि हन्यकरुपे पुरम्मि कहो छुहाइ परिभूओ । तह जह जंपइ कलुणं बंधव ! न तरामि
पुरओज्जं ॥ ३८८९ ॥ गंतुं किल्लामिओ ता कओजवि ओणह भत्तपाणाइं । भणइ चलो होसु थिरो चच्छ ! अहं एस ओणमि
॥ ३८९० ॥ गंतूण नयमज्जे अन्नाइयाइं अंगुलीएण । किणिऊण नीहरंतो नाओ धयरड्डुतणएण ॥ ३८९१ ॥ रत्ता महाव-
त्तेयं नेण चलं पेमियं अइमहंतं । तवहणन्यं पिहिऊण इत्ति पुरदारपोलीओ ॥ ३८९२ ॥ परिमुक्कसीहनाओ चलोजवि उम्मू-
त्तिऊण रुग्गिच्चंमं । चालिओ तदभिमुद्धो केमवोजवि मुणिऊण तस्मइं ॥ ३८९३ ॥ आगंतूणं भंजइ नयरक्कवाडाइं पण्हियाएण ।
तस्मइं गहिऊणं चलमहिओ तं चलं मयलं ॥ ३८९४ ॥ चुन्नेइ न हि कयावि हु म्मो तेएण अत्थसमएजवि । वहुएणवि
मिलिऊणं त्रिण्णद् भवत्रोगयपिंदण ॥ ३८९५ ॥ लीलाण् नीहरिउं वाहिं गंतुं सरोवरे विमले । ते दोजवि भत्तपाणं आसाएऊण चंचंता ।
॥ ३८९६ ॥ कोमंभवणं पत्ता रुमेण कल्लकुमुममारत्तरुहियं । मुक्कतरुसियमाहं धाहावंतं च उद्धकरं ॥ ३८९७ ॥ मझण्-
रगिक्कुरेहि पंयगमेण न पिवाभिओ वादं । मृच्छानिमीलियच्छो उवविमइ तहिपि तरुमूले ॥ ३८९८ ॥ कहो साहइ य चलस्स

पीडिओ जह अहं पिवासाए । आणेह कओडवि जलं इय भणिउं एक्कपायम्मि ॥ ३८९९ ॥ आरोवेउं चीयं निवज्जए तम्मि मग्गतरुमूले । संछाइऊण तत्तो तस्सेव य पीयवत्थेण ॥ ३९०० ॥ नीराणयणनिमित्तं सिग्घं गच्छइ बलोडवि अह तत्थ । परिविहियवाहवेसो जमोव धणुवाणहुप्पेच्छो ॥ ३९०१ ॥ मयलोद्धि कुणमाणो जराकुमारो समागओ कहवि । एत्तियकालं तत्थवि हरिक्खत्थं वणे वसिओ ॥ ३९०२ ॥ दहुं चणंतरेणं कण्हं कउसेयवत्थपावरियं । मयसंकाए वाणं चावेणागरिसियं सुयइ ॥ ३९०३ ॥ मम्मपएसे विद्धो पायतले तेण तो हरी सहसा । उवविसिऊण पभणइ को एस अहो छलपहारी ? ॥ ३९०४ ॥ साहउ सिग्घमियाणिं नामं गोतं च अब्बं निययं । जेण मए न कयाविहु अनायवंसो हओ कोडवि ॥ ३९०५ ॥ इयरोडवि आह पुत्तो हरिचंसविहूसणस्स धीरस्स । वसुदेवस्स जराए देवीओ कुच्छिवसिओडहं ॥ ३९०६ ॥ बंधू य हरिहलीणं तयलो-
एक्कल्लमल्लभूयाणं । नामं जराकुमारो कण्हस्स य रक्खणनिमित्तं ॥ ३९०७ ॥ संवच्छराहं वारस एत्थ वणे मज्झ निवसमाणस्स । न य माणुसं कयावि हु दिट्ठं इह को य पुण तंसि ? ॥ ३९०८ ॥ तं आह तओ कण्हो एहि इहं एहि पुरिमवरसीह ! । विहलो गओ तुहेसो परिस्समो निरुवमसिणेह ! ॥ ३९०९ ॥ सोडहं जणहणो ते भाया तं जस्स रक्खणनिमित्तं । वसिओ एत्तियकालं दुहिओ एयम्मि रत्तम्मि ॥ ३९१० ॥ इय सोऊणं सहसा संभंतो संकिओ हहा देव ! । किं कण्होच्चिय एसो ? इय चिंतंतो पुरो सोडवि ॥ ३९११ ॥ जा आगच्छइ ता नियइ बंधवं तो धसत्ति धरणीए । सुच्छावसेण निवडइ लहिउं तो चेयणं कहवि ॥ ३९१२ ॥ विलवंतो धाहाहिं पुच्छइ अइगरुयसोयदुक्खत्तो । कचो नरकेसरि ! तं समागओ ? किं च संजायं ? ॥ ३९१३ ॥ किं दड्ढा वारवई जाओ जायवकुलस्स किं अंतो ? । इच्चाइ तेण पुट्टे सवं आगमणपज्जंतं ॥ ३९१४ ॥ परिकहइ केसवोडवि हु

तस्म नञो नोऽवि विलग्नः अहिंयं । भणइ य वंधवथाई सुजिह्मस्सं कत्थ पावोऽहं ? ॥ ३९१५ ॥ इय विलवंतं कण्हो तं
 आद अलं नरिंदि ! मोण्ण । पावइ पुक्कयाईं मवोऽवि हु दुक्खसोक्खाईं ॥ ३९१६ ॥ जं जह समज्जियं खलु सुहमसुहं चावि
 एण्य जीवेदिं । पणिसदं तं तहचिय न तथ्य अवरज्जाए अन्नो ॥ ३९१७ ॥ तो नीरं मज्झ कए वेत्तुं जा एति अज्जवि न
 गमो । अममग्नु नार भिग्यं मा नोऽवि करेज्ज भाउवहं ॥ ३९१८ ॥ गच्छह य पंडवपुरिं कोत्थुहरयणं ममाउ वेत्तुण ।
 नाणजंयत्तु एयं माहेत्तुमु नइयरमिमं च ॥ ३९१९ ॥ अथं च भूमिभागं विवरीयपएहिं चैव गंतवं । इहरा पयाणुसारेण
 गिज्झिही मो तुमं गमो ॥ ३९२० ॥ इवाइ भिक्खवेउं विसज्जिओ सो अणिच्छमाणोऽवि । सरसुद्धरिउं वेत्तुं व कोत्थुहं तो
 गए नम्मि ॥ ३९२१ ॥ वाहिजंनो वाढं सुमंतवयणो तहा य मज्झम्मि । छिजंतमव्वगतो कण्हो वियणाइ चरणस्स ॥
 ३९२२ ॥ रउं तजगंथारं पलियं कनिमन्नओ य तस्सुवरिं । सिरइयपंजलिउडो मविणयकयउत्तरासंगो ॥ ३९२३ ॥ पभणइ
 नमो निगानं मव्वंति मक्कणमियपयाणं । नामयपयपत्ताणं नमो नमो सव्वसिद्धाणं ॥ ३९२४ ॥ आयरियाणं च नमो
 आरागयग्गकल्लनिरयाणं । नुत्तामयदाजरए पणमामि य मयलुवज्जाए ॥ ३९२५ ॥ साहूण नमो निजं निव्वाण-
 नुदेहनाटणरयाणं । तव नियममुत्थियाणं मनायकिच्चुजयाणं च ॥ ३९२६ ॥ दासोऽहं तस्स पुणो जेणुद्धरिओ भवं-
 धहमाओ । माइयमभत्तगुणाइटाणकयगुरुपसाण ॥ ३९२७ ॥ पणमामि य सविसेसं निजं चिय तस्स चरण-
 रुमन्नाउं । नयलनियलोयपद्दुणो भूमियहरिंसंपक्खस्म ॥ ३९२८ ॥ मूरस्स व इण्हिपि हु पडिवोहंतस्स भव्वकम-
 लाइं । मं पंच्चंनम्म इहडियंपि सिरिनेमिनाहम्म ॥ ३९२९ ॥ जा य मए परिविहिंया तेसिं आसायणा विमूढेण ।

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ २६० ॥

परमेष्ठीणं पृहुणो नेमिस्स य सपरिवारस्स ॥ ३९३० ॥ मिच्छामि दुक्कडं ता तहय जाणि य कयाइं पावाइं । पाणिवहाईयाइं
रज्जारंभाइनिरएण ॥ ३९३१ ॥ रागदोसेहिं पमायओ य अन्नाणओ य ताणंपि । मिच्छामि दुक्कडं मज्झ तहय इहपरमवे
जीवा ॥ ३९३२ ॥ मणवइकाएहिं कहिंपि दूमिया ते खमंतु मह सबे । अहमवि खमामि तेसिं वेराइं चएमि सवाइं ॥ ३९३३ ॥
इय पभणंतो अहियं वियणाए चाहिओ निवजेउं । संथारयम्मि चिंतइ काऊण सिरं जिणाभिमुहं ॥ ३९३४ ॥ धन्नो सो
नेमिजिणो ते वरदत्ताइनिवइणो धन्ना । पज्जुन्नसंवसारणपमुहा कुमरावि सकयत्था ॥ ३९३५ ॥ राहमइरुप्पिणीमा-
इयाओ तहय जायवीउ धन्नाओ । जेहिं इमो गिहवासो परिचत्तो सयलदुहवासो ॥ ३९३६ ॥ एरिसचिडंबणाओ न सहंति
इहपि तत्तसंलीणा । तवनियमसुत्थिया पइभवेडवि सुगइं गया सुहिणो ॥ ३९३७ ॥ न कयं वयं तया पुण मए अहन्नेण
विसयगिद्धेण । तेण सहेमि इहंपि हु दारुणदुक्खाइं एयाइं ॥ ३९३८ ॥ इय भावंतस्स इमस्स अप्पयं कुप्पए य बलवाऊ ।
भंजंतो अंगाइं सयलाइं तओ य बहुवियणो ॥ ३९३९ ॥ तण्हायडवसो य प्हारपीडिओ पवलपवणवियणत्तो । तरलियपुव-
विवेओ सरिऊण पुंरिं च रिद्धिं च ॥ ३९४० ॥ तह बंधवे य चिंतइ वाससहस्साउओ अहं जाओ । न य केणइ परिभूओ
तेण य पुण लिंगिमेत्तेण ॥ ३९४१ ॥ दीवायणेण पेच्छह अकारणे ववसियं कहं मज्झ ? । ता किर केत्तियमेत्तं सो मह भुवणे-
कमल्लस्स ॥ ३९४२ ॥ जइ पेच्छामि कहिंपि हु नामंपि य निट्ठवेमि तो तस्स । कट्ठमि तदुयराओ नयरिं च कुलं च रिद्धिं
च ॥ ३९४३ ॥ इय खणमेगं रुदं ज्ञाणं आऊरिऊण पज्जंते । मणमज्झम्मि अलक्खं उववन्नो तइयपुढवीए ॥ ३९४४ ॥
एत्तोच्चिय बलभदो नीरं गहिऊण आगओ तत्थ । मन्नंतो सुहसुत्तं खणमेगं चिट्ठिओ ताव ॥ ३९४५ ॥ कसिणा व मच्छियाओ

॥ २६० ॥

श्रीनेमि-
चरित्रे
कृष्णस्य
रौद्रं च ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥ २६१ ॥

लग्नातीओ सुहम्मि तो दहुं । जाव अवणेइ वत्थं ता पेच्छइ तं मयं वंथुं ॥ ३९४६ ॥ नेहाइरेगवसओ सोयसमुप्पन्नहिय-
यसंघट्ठो । कट्ठपिव निवेट्ठो पडिओ धरणीइ सहसत्ति ॥ ३९४७ ॥ अह पच्चानायसन्नो करेइ भीमं महारवं रामो । मुंचइ य
सीहनायं तरुगिरिट्ठुत्तसिहरणं ॥ ३९४८ ॥ जेणत्थ सुहपसुत्तो अरन्नमज्झम्मि वंधवो मज्झ । पुहईइ एकवीरो पढओ केणइ अह-
म्मणेण ॥ ३९४९ ॥ सो एत्थ मह पयासउ सकलं सपरकमं सन्नामं च । सुणया ! ण एस धम्मो जं नासिज्झइ छलं रमिउं ॥ ३९५० ॥
रोहिणिसुयं अहंतुं निहयं जो मन्नए य गोविंद । सो नंदिस्सइ थोवं व दुम्मई कोइ मूढप्पा ॥ ३९५१ ॥ मुक्काउहं पसुत्तं मत्तं
वालं सुणिं च थेरं च । जो हणइ तहा जुवई दुत्तिवि लोगा हया तस्स ॥ ३९५२ ॥ महया सहेणेवं भणमाणो तं वणं भमइ
रामो । आगच्छइ य अभिक्खणमुविंदपासम्मि सो एत्तो ॥ ३९५३ ॥ तो अलहंतो कत्तोवि सुद्धिमेत्तापि कण्हमरणस्स ।
आसामुक्को कण्हं अवगूहेऊण पलवेइ ॥ ३९५४ ॥ हा कण्ह हा महावल ! हा मह वंधव कणिट्ठ ! गुणजेट्ठ ! । मोत्तूण मं अणाहं हा
कत्थ गथोऽसि अकहेउं ? ॥ ३९५५ ॥ रोएमि थीर ! किं तुब्भ विक्रमं किं जसं व सोहणं । रूवं रिद्धिं पडिक्खपात्तणं
वच्छलत्तं वा ॥ ३९५६ ॥ गंभीरयं थिरत्तं सोंठीरत्तं च चावसत्तिं च । धम्मं सच्चं च रयामि किंतु तुह गुणमयससीर ! ॥ ३९५७ ॥
पभणंतो य पुरा तं तुब्भ विओयं सहेमि न हु राम ! । ता किं जायवभूसण ! एकएए निट्ठुओ जाओ ॥ ३९५८ ॥ किं होही
कोवि जए सो पुरिसो जेण दिट्ठमेत्तेण । कण्ह ! पुणोवि लहिस्सं तं तुह संगमपमोयमहं ॥ ३९५९ ॥ तुब्भजवि य अवत्थम्मिमं
दहुं सोउं च जो जणो मत्तो । साहरइ किंपि वत्थुं मूढोच्चिय सो न संदेहो ॥ ३९६० ॥ इच्चाइ बहुपयारं पयडेउं पुव्वसंवि-
हाणाइं । रिद्धिं च पलवमाणो सो उम्मत्तो हली जाओ ॥ ३९६१ ॥ खंधम्मि तं खिवेउं कण्हसवं भमइ तम्मि रण्णम्मि । पूयं-

श्रीनेमि-
चारिने
राम-
विषादः ॥

॥ २६१ ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥ २६२ ॥

तो कुसुमेहिं छम्मासा जाव संपुण्णा ॥ ३९६२ ॥ एत्तो सो सिद्धत्थो वेमाणियसुरवरेसु उप्पन्नो । दड्ढं ग्रंथुं अहनेहविणडियं
आगओ तत्थ ॥ ३९६३ ॥ अह नेहतरलियमणं नाळणं तं च अज्जवि असज्झं । कयकोडुं वियवेसो दंसइ पाहाणमयसयडं
॥ ३९६४ ॥ अइविसमपव्वयाओ ओयरिळणं समाइ भूमीए । भगं सयखंडगयं संघइ स पुणोऽवि खंडाहं ॥ ३९६५ ॥ तं दड्ढं
भणइ बलो जं सयहा चुचियं सिलासयडं । तं संघंतो पुणरनि वालाणवि रामहिओ तंसि ॥ ३९६६ ॥ देवोऽवि भणइ जह
तुह मओऽवि जीविहिइ बंधवो एसो । संधिज्जाभि अहंपि हु सगडं तो सो गओ रुहो ॥ ३९६७ ॥ अन्नत्थ पुणो
देवो सिलायले पडमिणीउ रोवंतो । रामेण उवालद्वो तंवैव य उत्तरं देइ ॥ ३९६८ ॥ कत्थइ दवग्गिदड्ढं सिंचइ
सल्लेण सुक्कतरुकीलं । कत्थविय मयाइवि चिरं मीलइ गावीण अट्टीणि ॥ ३९६९ ॥ सवत्थ उवालद्वो तं चेव
य उत्तरं कुणइ देवो । चितइ रामोऽवि तओ वहुयउदाहरणपडिबुद्धो ॥ ३९७० ॥ भीमम्मि इहारणे न एस निक्का-
रणो भमइ पुरिसो । ता होयवं कजेण एत्थ इय चित्तिए इत्ति ॥ ३९७१ ॥ पयडियनिययसरूवो दंसियसिद्धत्थं बंधु-
रूवो य । सुमरावइ संकेयं देवो रामस्स पुव्विल्लं ॥ ३९७२ ॥ साहइ य जहा कण्हो सरेण विद्धो जराकुमारेण । निहणं गओ तया-
वि हु कहिए सयलंमि इयरेण ॥ ३९७३ ॥ पडिबुद्धो वलदेवो तओ य ते दोऽवि केसवसरीरं । सक्कारंति समंपिहु सिरिनेमि-
ज्जिणस्स पासाओ ॥ ३९७४ ॥ गयणयलेणं सामी(ह)समागओ दिक्खिउं वलस्सेव । तस्संतियंमि सोऽविहु संविग्गो गिण्हए
दिक्खं ॥ ३९७५ ॥ उग्गं काउं च तवं तत्तो सो वड्डमाणसंवेगो । सिद्धत्थविहियसेवो मंगीतुगीण सिहरेसुं ॥ ३९७६ ॥
पंचमकप्पम्मि गओ रहकारमिएहिं संजुओ भयवं । चइळणं तत्तोऽविहु सिज्झिस्सइ कण्हतित्थम्मि ॥ ३९७७ ॥ दिव्वुवओगो

श्रीनेमि-
चरित्रे
सिद्धार्थी-
गमः राम-
दीक्षा ॥

॥ २६२ ॥

य इमो कयाइ महुमहणमोहपरिमूढो । वज्रइ तच्चं पुढविं तवियणोवसमणणिमित्तं ॥ ३९७८ ॥ अवहरइ असुहगंधाङ्गो य
निययाणुभावओ तत्थ । कहइ य नियवुत्तं पुढभवं चैव कण्हस्स ॥ ३९७९ ॥ कहिऊण य तं रामो पारद्वो करयलेहिं
उक्खिविउं । न तरइ विलिज्जमाणं संगहिउं पारयरसं व ॥ ३९८० ॥ तो भणइ हरी वंधव ! अलं पयासेण तुज्झइ जम्हा ।
नियसुकयदुक्खिएहिं कोऽवि न मुच्चइ असुत्तेहिं ॥ ३९८१ ॥ जं पुविं न कयाइं नेमिलिणिंदस्स ताइं वयणाइं । विसयामिस-
गिद्धेणं उवमुज्झइ ताण फलमेयं ॥ ३९८२ ॥ तं च तुमं नहिं सको अन्नोऽवि न हु निवारेउं । जह तुह सुहं न हीरइ
केणइ तह मज्झ दुक्खंपि ॥ ३९८३ ॥ तो पमणइ तं अमरो तहावि वंधव ! समाइससु किंवि । भणइ हरी जइ एवं कहेमि
अज्जवि किमवि अन्नं ॥ ३९८४ ॥ नियमोहविलसियं तं सुणेसु पुविं अहं समग्गंमि । भुवणम्मिवि विक्खाओ होउं तत्थेव
तो पच्छा ॥ ३९८५ ॥ अवमाणिओ दुहत्तो मरणं जं पाविओ अणाहोव । तं वाहइ अच्चंतं मज्झ तओ भरहवासम्मि ॥
३९८६ ॥ जं बारवईदाहे तुट्ठा अरिणो य दूमिया मित्ता । गंतूण तुमं तेसिं अन्नाण य सयल्लोयाणं ॥ ३९८७ ॥ पयउं
दंसेसु ममं करेज्ज पूयारिहं च सव्वत्थ । अब्भुवगंतुं एयं देवो एत्थागओ तुरियं ॥ ३९८८ ॥ [ग्र० ५०००] गयसंखचक्क-
पाणिं कण्हं पीयवरं गरुडचिंधं । हलमुसलधरं रामं नीलंवरताल्लयकलियं ॥ ३९८९ ॥ पवरविमाणारूढं वररूवधरं विउव्वए
तत्तो । नीसेसदेसपुरगामपमुहट्ठाणेसु लोयाण ॥ ३९९० ॥ तं नियकुलसंजुत्तं महिड्डिपरिवारपरिगयं देवो । दंसंतो सव्वत्थवि
गयणयलेणं परिभमइ ॥ ३९९१ ॥ पमणइ य अहं कण्हो सजिऊणं संहारमि भूयगणं । संहरिऊण पुणोऽवि हु करेमि
भूयाण उप्पायं ॥ ३९९२ ॥ बारवईवि हु सिट्ठा पढमं सा तारिसा मए चैव । संहरिया य मए चिय तोऽहं कत्ता निहंता य

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा

भव-
भावना ॥

॥ २६४ ॥

॥३९९३॥ सग्नं वचामि पुणो इह आगच्छामि कारणवसेण । कीलामि जहिच्छंमिं सरिरेहिं ॥३९९४॥ मच्छो कुम्म
वराहो नरसीहो वामणो य रामो य । रामो रामो य तथा चक्की बुद्धोऽवि य भवामि ॥३९९५॥ सव्वगओऽहं तसथावरेसु भूएसु
तह य चिद्धामि । भूयाइं मम्मयाइं वतिरित्तोऽहं न भूएहिं ॥३९९६॥ तो परमप्पा अहमेव एत्थ पूएह तो ममं चेव । आरा-
हह निचंमि हु जइ इच्छह अप्पणो रिद्धि ॥ ३९९७ ॥ इय देसेसु पुरेसु य गामेसु य तेण सयललोयाणं । बहुहा परूवियमिणं
कारेऊण य महंताइं ॥ ३९९८ ॥ बहुयाइं देउलाइं देवयरूवेण ठावए कण्हं । सव्वत्थ जलथलेसुं सभपवमढमंदिराईसु ॥
३९९९ ॥ जो तं पूयह पयओ तस्स सुरो देइ दविणमाईयं । जो पुण कुणइ अवन्नं तस्स अणिहुंमिं दंसेइ ॥ ४००० ॥ इय
हरिभणिएण सुरेण तेण नेहेण तह पइहुवियं । मिच्छचमिणं लोए जह अज्जवि वट्टए एवं ॥ ४००१ ॥ एत्तो य पंडुमहुरे
जराकुमारोऽवि ताण गंतूण । साहेइ पंडवाणं बारवईदाहमाईयं ॥ ४००२ ॥ केसवमरणऽवसाणं सवं कोत्थुहमणिं च अप्पेइ ।
पलवंति तओ तेऽवि हु सपरियणा बहुपयारेहिं ॥ ४००३ ॥ अह अनया सुणेउं दिक्खासमयं जुहिट्टिराईणं । सिरिनेमिजिणो
पेसइ चउनानिं धम्मघोससुणिं ॥ ४००४ ॥ साहूपंचसएहिं परिबुद्धो सोऽवि आगओ तत्थ । सोउं च तस्स पासे धम्मं
सिरिनेमिजिणभणियं ॥ ४००५ ॥ पंडुस्स सुया पंचवि संविग्गा निक्खमंति ते धीरा । दोवइपयुहेहिं समं ठविउं ख्खे जर-
कुमारं ॥ ४००६ ॥ उग्गं च तवोकम्मं कुणंति घेत्तुं अभिग्गहे घोरे । मीमो मीममभिग्गहमभिगिण्हइ अनया एवं ॥ ४००७ ॥
कुंतग्गेणं दिन्नं उज्जं गिण्हामि नो पुणो अन्नं । छम्मासेहिं सोऽवि हु संपुन्नो तस्स धीरस्स ॥ ४००८ ॥ अह ते दुवालसंगं
अहिज्जिउं महियलम्मि अणुकमसो । विहरंता संचलिया वंदिउं नेमिजिणचलणे ॥ ४००९ ॥ भयवंमि मज्झ देसे नाणाविह-

श्रीनेमि-
चरित्रे
पांडवानां
दीक्षा ॥

॥ २६४ ॥

श्री नेमि-
चरित्रे
श्रीनेमिजि-
ननिर्वाणि ॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥२६५॥

जणवणसु गंतुण । विहरइ उत्तरदेसे रायपुरईसु नयरेसु ॥ ४०१० ॥ हिरिमंतनगं गंतुं विहरइ बहुएसु मेच्छदेसेसु । नरनाहअम-
च्चाइं ठावंतो धम्ममण्णम्मि ॥ ४०११ ॥ आरियमणारिएसुं इय विहरेऊण बहुयदेसेसु । हिरिमंतमुवेइ पुणो गंगाजलखालिय-
सिलोहं ॥ ४०१२ ॥ विहरइ किरायदेसे हिरिमंतनगाउ तो समुत्तरिउं । विहरइ दाहिणदेसे वोहंतो भवकमलाइं ॥ ४०१३ ॥

तओ य भयवं समनिओ एक्कारसगणहरेहिं संपरिवुडो अट्टारसाहिं समणसाहस्सीहिं परिवारिओ चत्तालीसाए साहुणी-
सहस्सेहिं पणमिज्जंतो चउहिं सएहिं पुबधराणं सेविज्जंतो ओहिनाणसंपन्नसाहूणं पन्नरसएहिं पज्जुवासिज्जंतो सहस्सेणं मणपज्ज-
वणाणीणं अलंकिओ केवलीणं पन्नरससएहिं वंदिज्जंतो विउवियलद्धिसम्पन्नसाहूणंपि पन्नरससएहिं संशुणिज्जंतो अट्टहिं वाइसएहिं
परममुणीणं बहु मनिज्जंतो मिच्छत्तमहापिसायमुहविमोइएणं एणूणसत्तरिसहस्साहियएणलक्खेणं सावयाणं छत्तीससहस्साहिय-
लक्खत्ताएणं सावियाणं संशुणिज्जमाणो सुरिदेहिं सेविज्जंतो असंखसुरकोडीहिं अहिणंदिज्जमाणो अमरसुंदरीसमूहेहिं परिवोदिओ
नरनाहसहस्सेहिं नमिज्जंतो विज्जाहरायनिवहेहिं नाऊण अप्पणो निव्वाणगमणसमयं संपत्तो कमेण विहरमाणो सयलवि-
सयालंकारभूयम्मि सुरड्ढावियसम्मि, तओ य सहयारवउलतिलयपुत्तायनायहरिचंदणपरियायकप्पपायवकपूरतरकमंडल-
मंडियम्मि पज्जरंतनिब्भरनिवहनीरपूरसिसिरम्मि समारूढो परमरमणिज्जम्मि तम्मि उज्जेतमहामहीहरम्मि, आसणकंपाइणा
य नाऊण निव्वाणगमणसमयं भगवओ भवणवइवाणमंतरजोइसियवेमाणियदेवाणं अच्छरागणसमन्त्रियाणमसंखकोडीहिं संप-
रिवुडा समानया तत्थ वत्तीसं सुरिदा, विहियं च तक्खणमेव भगवओ अपच्छिमसमोसरणं, उवाविट्ठो तत्थ पुबवन्नियसरूवे
सीहासणम्मि भयवं तिलोयवंधु अरिड्ढोमिसामी, पुबदिसाए य पविसिऊण जिणं च विहिणा पणमिऊण समुवविट्ठा पुरत्थिम-

॥२६५॥

दाहिणेणं एक्कारसवि भयवन्तरदत्ताइगणहारिणो, तेसिं च मग्गओ पन्नरसवि सग्राइं केवल्लिणं, ताणंपि पिट्ठओ सहस्संपि मणपज्जनानीणं, ताणं पच्छा ओहिनाणाइइहसइणो, तओ सेससाहुणो, एएसिंपि पिट्ठओ असंखाओ वेमाणियदेवीओ, ताणंपि मग्गओ जक्खणीमहत्तरापमुहाओ ठंति सयलाओडवि साहुणीओ, दाहिणदिसाए य पविसिउं चिट्ठंति दक्खिणावरेणं भवणवइवाणमंतरजोइसियदेवीओ, पच्छिमदिसाए य पविसिउं निसीयंति पच्छिमुत्तरेणं भवणवइवाणमंतरजोइसियदेवा, उत्तरदिसाए य पविसिऊण पुब्बुत्तरेण चिट्ठंति अइसयभत्तिनिचइपंजलिउडा सवे वेमाणियसुरिंदा, विन्नायसिरिनेमिनिव्वाणमणसमया नाणादेसागयरायाणो खेयरनरनारीगणा य, एवं च एक्केकदिसाए तिगक्कमेणं ठिए चउव्विहेवि समणसंवे वीयपायारंतरे य ठिएसु विरुद्धाविरुद्धसयलतिरिएसु तइयपायारंतरे मुक्केसु य सयलजाणवाहणेसु, मिलिए सयलम्मि सदेवमणुयासुरे लोए कहिओ भयवया सयलसत्तपरमसंवेयजणओ जिणधम्मो, समणुसिट्ठा य सकरुणं पुणो सयलपुसिंसा, वागरियाइं वइहं अपुट्टवागरणाइं, संवेयमुवगया य पद्दाविया वइवे तत्थ पाणिणो, गाहिया य केइं देसविइं, उद्धरिया य अन्ने मिच्छत्तमहापंककलिलाओ, ठाविया य अवरे भइगभावम्मि, एवं च वसिऊण पुव्विं तिचि वाससयाइं कुमारभावेण गिहवासे तओ गहियदिव्वो चिट्ठिऊण चउपन्नदिणाइं छउमत्थत्तेणं तदूणमत्तवाससयाइं परिवालिऊण केवल्लिपरियायं नाणादेसेसु विहरंतो सूरुओ पडिवोहिऊण पभूयमवकमलाइं पज्जंते मासिएण भत्तयपरिचाएण काऊण पाओवगमणं पविसिऊण परमसेलेसीकरणं विहेऊण परिसेसभवोवगगाहिकम्मनिज्जरणं आसाढसुद्धट्ठमीदिचसावसाणवेलाए छत्तीसाहिइं पंचहिं समणसएहिं सइं चइऊण सब्बा वींदि सेलेसी(चरम)समएणेव सिद्धो बुद्धो मुक्को परिनिब्बुडो सब्बदुक्खप्पहीणोत्ति । पज्जुन्नसंवसारण-

पमुहा रहनेमिमाङ्गो तह य । सिद्धा य साहुणो साहुणीओ राइमइपमुहाओ ॥ ४०१४ ॥

राया समुद्धविजओ तह सिवएवी वयंति माहिंदे । वरभज्जाओ कण्हस्स अट्ट सिद्धत्ति जं भणियं ॥ ४०१५ ॥ नागेसुं
उसभपिया सेसाणं सत्त जंति ईसाणे । अट्ट य सणकुमारे माहिंदे अट्ट अणुकमसो ॥ ४०१६ ॥ आइजिणाणड्डुण्हं गयाओ
मोक्खम्मि अट्ट जणणीओ । अट्ट य सणकुमारे माहिंदे अट्ट वचंति ॥ ४०१७ ॥ पउमावती य गोरी गंधारी लक्खणा सुसीमा
य । जंबवइ सच्च रुपिणि सिद्धाओ कण्हभज्जाओ ॥ ४०१८ ॥ तो निव्वाणगसिवियं मणिहेममयं सुसिंदवयेणेण । वेसमणो
कुणइ तहिं रुयमाणा ठावयंति जिणं ॥ ४०१९ ॥ समुसिंदा सबसुरा गंतूण अवरदाहिणादिसाए । मणिरयणसिलाबद्धे विरयंति
तओ चियं विउलं ॥ ४०२० ॥ गोसीसचंदणागरुसरदारप्पमुहकडुकलियाए । ठविऊणं तीइ जिणं अग्गिकुमारा खिवंति
सिहिं ॥ ४०२१ ॥ वाउकुमारा उदीवयंति तं सबओजवि पवणेण । तत्तो समए निव्वावयंति खीरोयहिजलेण ॥ ४०२२ ॥
सक्कीसाणाईया दाढाउ नहे य वज्जसंकासे । गिण्हंति ससिकरनिमे सेससुरा अवयवे सेसे ॥ ४०२३ ॥ देवीओ कुसुमाइं
वत्थाइं नरिंदनारिनरनिवहा । सबोजवि जणो गिण्हइ अहमहमिगया पुणो रक्खं ॥ ४०२४ ॥ जिणनिव्वाणसिलाए वज्जेण
पुरंदरो समुक्किरइ । तेहेलक्खणाइं नामं च अरिट्टनेमिस्स ॥ ४०२५ ॥ लक्खणहरं सपडिमं निवत्तेउं तहिं पएसम्मि । जिण-
चरियाइं सरंता जंति सठाणम्मि अमरगणा ॥ ४०२६ ॥ आगच्छंता जिणवंदणसुया तेजवि पंडवा कमसो । चारसहिं
जोयणेहिं उज्जेतनगाउ संपत्ता ॥ ४०२७ ॥ अचंतं परितुट्ठा पच्चूसे वंदिऊण नेमिजिणं । काहामो किर अग्गे मासक्खम-
णस्स पारणयं ॥ ४०२८ ॥ नायं ततो य तेहिं जिणस्स निव्वाणगमणमह सब्बे । संजायगुरुविसाया पुंडरियनगं समारूढा ॥

४०२९ ॥ तो पारणयमकांडं कुणंति ते अणसणं महासत्ता । पाओवगया निडुवियरुम्मरिउणो गया सिद्धिं ॥ ४०३० ॥
 इय कहिओ नवमभवो सिरिनेमिजिणस्स राइमइए य । तक्कहणे सम्मत्तं चरियमिणं तस्स धीरस्स ॥ ४०३१ ॥ सुपुरिसच-
 याइं मणम्मि कस्स न कुणंति गरुयपरिओसं ? । सोहग्गनिहिस्स पुणो विसेसओ नेमिनाहस्स ॥ ४०३२ ॥ नीसेसदुरियदलण-
 क्वमाइं नामक्खराइंवि गुरूणं । सुद्धाइं परममंतोवमाइं किं पुण सचरियाइं ? ॥ ४०३३ ॥ इय किंपि मए भत्तीइ भणियमेयं
 ससत्तिमगणेउं । कत्थिहरा सव्युत्तमरयणगुणे वल्लवो भणइ ? ॥ ४०३४ ॥ नूणं नीइं विणयं धम्मं कामं सिवं सुहं लच्छिं ।
 सबंपि हु कल्लाणं साहइ सिरिनेमिजिणचरियं ॥ ४०३५ ॥ एक्कोऽत्थ नवरि दोसो वत्ता अम्हारिसो जमिह अबुहो । कज्ज-
 म्मि दिन्नहियया धीमंतो तं च न गणंति ॥ ४०३६ ॥ अमयं मड्डियमयभायणाओ गहियं पि कुणइ नियकज्जं । पंक्कुभवंपि पउमं
 सिरेण बुज्झइ सुरेहिं पि ॥ ४०३७ ॥ रयणाइणो पयत्था पामरकरयल्लवाइगहियावि । साहंति सकजाइं सवे सगुणेहिं अन्नेवि
 ॥ ४०३८ ॥ एक्को य तुच्छदोसो घयकुंभंमिव गुणाण समुदाए । निंवरसस्स लवो इह मिलिओ न वियारमावहइ ॥ ४०३९ ॥
 पाएण अन्नसत्थे दिट्ठं सयलंपि इह मए भणियं । जं पुण समईइ कयं खलियं वा तस्स खमियवं ॥ ४०४० ॥ होइ विवेगी जो
 सो धम्मं आयरइ चयइ पावाइं । सयलसुहाण य भोगी कल्लाणपरंपरं लहइ ॥ ४०४१ ॥ जो कुणइ सुणइ वायइ वखाणइ
 लिहइ नेमिजिणचरियं । जरमरणरोगमुक्को सो पावइ सासयं ठाणं ॥ ४०४२ ॥ ग्रन्थाग्रं ५२०२,

॥ इति नवभवप्रतिबद्धं श्रीमन्नेमिजिनचरिताख्यानकं समाप्तम् ॥

तदेवं यथा श्रीमन्नेमिजिनेन तथा आदिशब्दसङ्गृहीतैरन्यैरपि मुमुक्षुभिः संसारस्वरूपं परिभावयद्भिरेवं सदनुष्ठानानि कृतानि, ते चोक्तानुसारेण (विमर्शेन) चानन्ताः स्वयमेव बोद्धव्याः, कियन्तः कथयिष्यन्ते चेहापीति पञ्चमगाथार्थः ॥ अपरमपि विशेषतो भवभावनोपादेयतायां कारणमाह—

भवभावणनिस्सेषिं मोक्तुं च न सिद्धिमंदिरारुहणं । भवदुर्हनिद्विषणाणऽत्रि जायइ जंतूण कइयावि ॥६॥

किंच—भवदुःखनिर्विण्णानामपि जंतूनां भवभावनैव निःश्रेणिर्भवभावनान्निश्रेणिः तां मुक्त्वा सिद्धिसौधरोहणं न कदाचित् सम्पद्यते, अतः शेषपरिहारेण विशेषतः सैवोपादेयेति भावः ॥ यत एवं ततः किमित्याह—

तम्हा घरपरियणसयणसंगयं सयलदुक्खसंजणयं । मोक्तुं अट्टज्झाणं भावेज्ज सया भवसरूवं ॥७॥

पाठसिद्धेयं ॥ नन्वेवा भवभावना भवद्विरागमे क पठ्यमाना दृष्टा ? इत्याह—

भवभावणा य एसा पडिजए वारसणह मज्झम्मि । ताओ य भावणाओ वारस एयाओ अणुकमसो ॥८॥
पढमं अणिच्चभावं ? असरणयं २ एगयं च ३ अन्नत्तं ४। संसार ५ मसुइं चिय ६ विविहं लोगस्सहावं च ७। ९।

कम्मस्स आसवं ८ संवरं च ९ निज्जरण १० मुत्तमे य गुणे ।

जिणसासणम्मि ११ वोहिं च दुल्लहं चित्तए मइमं १२ ॥ १० ॥

एतासु द्वादशभावनासु मध्ये पञ्चमस्थाने संसारभावनयं पठ्यते, सा चेह विस्तरतोऽभिधास्यते, तत् प्रसङ्गतः संक्षेपेण

शेषा अपीति गाथात्रयभावार्थः । अवयवार्थं तु स्वयमेवाभिधित्तुः अनित्यत्वभावनां तावदाह—

संवप्पणा अणिच्चो नरलोओ ताव चिट्ठुअ असारो । जीयं देहो लच्छी सुरलोयम्मिवि अणिच्चाइं । ११।

नरलोक्तावत् सर्वात्मना नगनगरग्रामभवनादिभिः सर्वग्रकारैरनित्य इति प्रत्यक्षसिद्धत्वात्तिष्ठतु तावत्, न प्रतिपाद्यते, योऽपि सुरलोको लोके शाश्वततया प्रसिद्धस्तत्रापि भवनादीनां कथंचित् शाश्वतत्वेऽपि जीवितादीन्यनित्यान्येव, जीवितदेहयोः सुचिरमपि स्थित्वा कदाचित् सर्वनाशेन विनाशात्, लक्ष्म्या अपि महर्द्धिकैरितरेषां हठादपह्नियमाणत्वादिति ॥ अथ नदी-पुलिनसार्द्रवालुकाविरचितहस्त्याद्युदाहरणेन सर्ववस्तुनां सामान्येनानित्यतामाह—

नइपुलिणवालुयाए जह विरइयअलियकरितुरंगेहिं । घररज्जकप्पणाहि य बाला कीलंति तुट्टमणा ॥१२॥
तो सयमवि अन्नेण व भग्गे एयम्मि अहव एमेव । अन्नऽन्नदिसिं सधे वयंति तह चेव संसारे ॥ १३॥
घररज्जविहवसयणाइएसु रमिऊण पंच दियहाइं । वच्चंति कहिंपिवि निययकम्मपलयानिळुविखत्ता ॥१४॥

यथा नदीपुलिनवालुकादौ तथाविधतत्तत्कार्यासाधकत्वेनालीकविरचितकरितुरङ्गादिभिर्गृहराज्यादिकल्पनाभिश्च डिम्भा-स्तुष्टमनसः क्रीडन्ति, ततः स्वयमेव यदृच्छया अन्येन वा केनचिदेतस्मिन् करितुरङ्गगृहादिके भग्ने-विनाशिते अथवा अभग्नेऽप्येवमेव स्वेच्छया अन्यान्यदिक्षु ते सर्वेऽपि व्रजन्ति, एवं संसारेऽपि सुरनरस्वेचरचक्रवर्त्यदयः प्राणिनो गृहराज्य-विभवभार्यास्वजनादिषु विषये रन्त्वा-रतिं बद्ध्वा पञ्च दिनानि ततो निजकर्मैव प्रलयकालानिलस्तेनोत्क्षिप्ताः शुष्कपत्रवृणा-

दिवत् कापि नरकादौ तथा व्रजन्ति-अदृश्या भवन्ति यथा पञ्चानामपि तेषां न ज्ञायते, उक्तं च—“स च नृपतिस्ते भावा-
स्ता ललनास्तानि तस्य ललितानि । स च ते च ताश्च तानि च कृतान्तदधानि नष्टानि ॥ १ ॥” पल्योपमसागरोपमापेक्षया
मनुष्यभवावस्थानस्यातितुच्छत्वख्यापनार्थं पञ्चदिनग्रहणमिति ॥ स्वप्नप्रकारेण च वस्तुनामनित्यता भावनीयेत्याह—

अहवा जह सुमिणयपात्रियस्मि रज्जाइ इटुवत्थुस्मि । खणमेगं हरिसिज्जंति पाणिणो पुण विसीयंति । १५।
कइवयादिणलद्धेहिं तहेव रज्जाइएहिं तूसंति । विगाएहिं तेहिंवि पुणो जीवा दीणत्तणमुवेति ॥ १६ ॥

मदीयमन्दिरे स्फुरद्भूतनराशयो द्वारे तु महास्तम्भगर्गलिताः प्रवरकरिणो बन्दुरासु जात्यतुरङ्गसाधनानि विहितश्च
महता विस्तरेण मम राज्याभिषेक इत्यादिप्रकारेण यथा स्वप्नेऽभीष्टवस्तुप्राप्तौ क्षणमेकं हृष्यन्ति देहिनः, पुनर्निद्रापगमे
तन्मध्यादग्रतः किमप्यदृष्टा विपीदन्ति, एवं साक्षात् कतिपयदिनलब्धराज्यादिष्वपि भावनीयं, न च वक्तव्यं साक्षाच्छब्ध-
राज्यादीनि बहुदिनभावीनि क्षणभाविन्यस्तु स्वप्नद्वयो, यतः पल्योपमसागरोपमोपभुक्तास्वपि लक्ष्मीषु साध्यं न किञ्चिदी-
क्ष्यते, पुरतः पुनरप्यनन्तभवभ्रमणाद्, उक्तं च-भुक्ताः श्रियः सकलकामदुधास्ततः किं ?, संश्रीणिताः प्रणयिनः स्वधनैस्ततः
किम् ? । कल्पं स्थितं तनुभृतां तनुमिस्ततः किं ?, दत्तं पदं शिरसि विद्विपतां ततः किम् ? ॥ १ ॥ इत्थं न किञ्चिदपि साधन-
साध्यजातं, स्वप्नेन्द्रजालसदृशं परमार्थशून्यम् । अत्यन्तनिवृत्तिकरं यदपेतवाद्यं, तद्वत्त वाञ्छत जना यदि चेतनाऽस्ति ॥ २ ॥
१५-१७ ॥ अथेन्द्रजालसन्ध्याभ्ररोगेन्द्रधनुर्गन्धर्वनगरसादृश्येन सर्वसमुदायानामनित्यतामाह—

रूपकणयाइ वत्थुं जह दीसइ इंदयालविजाए । खणदिट्टनट्ठरूवं तह जाणसु विहवमार्इयं ॥१७॥
संझबभरायसुरचावविब्भमे घडणविहडणसरूवे । विहवाइवत्थुनिवहे किं मुज्झसि जीव ! जाणंतो ? ॥१८॥
पासायसालसमलंकियाइं जइ नियसि कत्थइ थिराइं । गंधव्वपुरवराइं तो तुह रिद्धीवि होज्ज थिरा ॥१९॥

पाठसिद्धा एव, उक्तं च—“ये प्रातस्ते न मध्याह्ने, ये मध्याह्ने न ते निशि । ये निशायां न तेऽन्येद्यु-रिन्द्रजालमहो विधेः ॥ १ ॥ सुरपुरि सुरधणु सरयघण विज्जुज्जोयपमाण । जीविय जोव्वण धणिय धणु, घरु परियणुवि पहाणु ॥२॥” एवं च सर्ववस्तुव्यापकेऽनित्यत्वे निरर्थकः प्राणिनामात्मगर्वः, अतिक्रान्ताश्चेह अनन्ता महीयांसोऽपि, किं पुनः शेषा ? इति दर्शयति—

धणसयणवल्लुम्मत्तो निरत्थयं अप्प ! गव्विओ भम्मसि ।

जं पंचदिणाणुवरिं न तुमं न धणं न ते सयणा ॥ २० ॥

कालेण अणंतेणं अणंतबलचक्खिवासुदेवावि । पुहईए अक्कंता कोऽसि तुमं ? को य तुह विहवो ? ॥२१॥

गतार्थे एव, अभिहितं च—“येषां वित्तैः प्रतिपदभियं पूरिता भूतधात्री, यैरप्येतद् भुवनवल्यं निर्जितं लीलयैव । तेऽप्येतस्मिन् गुरुभवचद्दे बुद्दुदस्तां च लीलां, धृत्वा धृत्वा सपदि विलयं भूभुजः सम्प्रयाताः ॥ १ ॥” भवतु नन्वेवं सति वस्तुनामनित्यता, कानि पुनस्तानि मरणाच्च तैरनित्यैरपि स्वयं परः कोऽपि रक्ष्यते न वेति निवेद्यतामित्याह—

भवणाइं उववणाइं सयणासणजाणवाहणाईणि । निच्चाइं न कस्सइ न विय कोइ परिरक्खिओ तेहिं ॥२२॥
प्रकटाथेव, अभ्यधायि च—“ गजतुरगभटानां कोटयो दप्पितानां, प्रवररमणिरम्याः सौधसंधाः श्रियश्च । व्रजति यम-
नगर्यां गान्ति नैतानि पत्न्यो, विदधति न च तस्य त्राणमापद्गतस्य ॥ १ ॥” इति, मात्रादिभिरप्यतिबल्लभैरेकत्र सहवासः
प्रेमासंधकौ चानित्याविति दर्शयति—

मायापिईहिं सहवड्डिएहिं मित्तेहिं पुत्तदारेहिं । एगयओ सहवासो पीई पणओवि य अणिच्चो ॥२३॥
व्याख्याताथेव “ कृत्वा गौरवमादरेण विपुलं दत्त्वा धनं नित्यशः, सद्भावात् प्रविधाय तानि च सदा प्रायः प्रियाण्येव
हि । संद्रव्यातिशयेन शुद्धविनयं संवत्सरैर्भूरिभिर्यत् प्रेम प्रचितं तदेकवचसा नुव्यत्यकाण्डे क्षणा ॥१॥” इति ॥ उक्तशेषाणा-
मप्यर्थानामनित्यतामाह—

वललूवरिद्धिजोव्वणपहुत्तणं सुभगया अरोयत्तं । इट्ठेहि य संजोगो असासयं जीवियव्वं च ॥ २४ ॥

उत्तानाथेव ॥ तदेवं व्यापकेऽनित्यत्वे स्थिते यत् कृत्यं तदुपसंहारपूर्वकमुपदर्शयन्नाह—

इय जं जं संसारे रमणिज्जं जाणिउण तमणिच्चं । निच्चम्मि उज्जमेसु धम्मे च्चिय बलिनरिंदो व ॥२५॥
इति—उक्तप्रकारेण यद् यद्गलसमृद्धिर्द्यौवनयुवतिप्रशुत्वादिकं संसारे रमणीयं वस्तुवलोक्यते तत्तत् सर्वमनित्यं ज्ञात्वा
नित्यस्वरूपे धर्म एव बलिरेन्द्रवत् सदैवोद्यच्छेः—उद्यमं कुर्याः त्वं, नान्यत्र ॥ अत्राह—ननु पुण्यप्रकृतिप्रतानरूपो धर्म उच्यते, तत-

स्तस्यापि स्वस्थितिक्षयेण पापव्यापारपरग्रतिहतस्याकाण्ड एव प्रतिपातसम्भवेन वाऽनित्यताघ्रातच्चात् कथं नित्यत्वं?, अपरं च-
यदि राज्यरमणीयरूपयौवनग्रामनगरसमृद्ध्याद्यभीष्टवस्तुसम्प्रयोगाणामनित्यता तर्हि धर्माचरणे किमायातं?, न हि तेनापि
विधीयमानेन शरीरसमृद्ध्यादीनां असौ समापतन्ती निवारयितुं पार्यते, श्रूयते ह्युत्कृष्टधर्मकवृणां बहूनामपि सनत्कुमारादीनां
शरीरादिविनाशः, तत् किमर्थक्षयदेहहृक्षशविधायिना एतद्विधानेनेति?, अत्रोच्यते—यत्तावदुक्तं धर्मोऽप्यनित्य इति, तत्र
सिद्धसाध्यता, एकान्तनित्यत्वस्य जैनानां व्योमादिष्वप्यसिद्धेः, तर्हि “ निचम्मि उज्जमेसु धम्मेष्विय ” इत्येतदसंबद्धमिति
चेन्न, अभिप्रायापरिज्ञानात्, धर्मो हि सुदेवत्वमुमानुपत्वाद्यवासिक्रमेण परम्परया मोक्षलक्षणं नित्यं कार्यमुपकल्पयतीत्यसौ
नित्योऽत्र विवक्षितः, कार्यगतधर्मस्य कारणेऽप्युपचारात्, मोक्षेऽपि जैनानामेकान्तनित्यत्वमसिद्धं, कथंचिन्नित्यता तु तरुभवन-
धनादिष्वप्यस्तीति न किंचिदनित्यं स्यादिति चेत्, नैवं, अर्पितानर्पितसिद्धेः, यत्र हि यः पर्यायः कुतोऽपि कारणादप्यित उत्कटो
विवक्ष्यते तत्र तेनैव व्यपदेशः प्रवर्त्तते, नेतरेण, मोक्षे चानन्तसुखात्मकत्वानन्तज्ञानदर्शनमयन्वामूर्त्तत्वादिलक्षणो नित्यपर्याय
एवोत्कटोऽस्तस्तेनैव व्यपदेशो, मोक्षसाधकानुष्ठाने सुमुक्षुप्रवृत्तिहेतुत्वाद्, उपयोगादिरूपतया त्वस्य क्षणभङ्गुरत्वलक्षणोऽनित्य-
त्वपर्यायोऽनर्पितत्वेन विवक्षितो, मोक्षसाधकानुष्ठाने सुमुक्षुप्रवृत्त्यभावप्रसङ्गाद्, अतो न तेनेह व्यपदेशः, इह मोक्षोऽप्य-
नित्य इति कथ्येत तदा तत्राप्यनाक्षात् तत्साधककष्टानुष्ठानेषु सुमुक्षवो न प्रवर्त्तेरन्, तस्मात् मोक्षलक्षणनित्यकार्यसाधक-
त्वान्नित्यो धर्मः, यदप्युक्तं ‘ न हि तेनापि विधीयमानेन शरीरे ’ त्यादि, तदप्युक्तं, नहि वयं ब्रूमो यदुत कृतमात्र एव धर्मः
शरीररुद्ध्यादीनां विनाशं सद्य एव निरुणद्धि, किं तर्हि?, क्रमेण, यथा हि सङ्ग्रेजमुपयुज्यमानं क्रमशो व्याधिप्रवन्धानु-

च्छेद्यति एवं धर्मोऽपि जातिजरामरणाद्युपद्रवानिति, सद्भेदं कचिद् सद्य एव जातिजरामरणरोगनिवृत्तिं कुर्वदुपलभ्यते इति चेत्तदेतद्धर्मोऽपि समानं, पञ्चपरेमष्टिनमस्कारस्मरणरूपधर्ममात्रादपि दारिद्र्यविषयधरशाकिनीभूताद्युपद्रवाणां कचिद् सद्य एव निवृत्तिदर्शनात्, मरुदेवीस्वामिनीप्रभृत्यन्तकृत्केवलनामनन्तानामपि चरणधर्माचरणात् सद्य एव जाति-जरामरणरागद्वेषाद्यशेषकेशविच्छेदश्रवणाच्चेति, अथ सदैवधमुपयुज्यमानं प्रतिदिनं स्वल्पवहुतवहुतमादिरूपेण गुणविशेषं दर्शयति न धर्म इति चेत्तदयुक्तं, तथा हि-रङ्गमात्रेणापि सदुरुसन्निधाने विधिवत् प्रतिपन्नश्चरणधर्मः सद्य एव करोति मकलजनपूजनीयतां, प्रापयत्यतिदुस्वपैरपि वस्त्रपात्रोपाश्रयभेषजादिभिः सत्कारं, सूत्रामृतं च प्रतिदिनमुपयुज्जानस्य प्रगमादिगुणवृद्ध्या सुखासिकावृद्धिरुपजायते, उक्तं च-“एगमासपरियाये समणे णिगंगे वाणमंतराणं देवाणं तेयलेसं वीईवयइ जाव दुवालसमासपरियाए समणे णिगंगे अणुत्तरोववाइयाणं देवाणं तेयलेसं वीईवयइ” ति, अर्थक्षयदेहकलेशौ च सेवावाणिज्यकृषिकर्मादिषु प्रवृत्तानां सर्वत्र दृश्येते, न च तेषामपि सद्य एव लाभो भवति, किन्तु क्रमेणैव, इत्यलं विस्तरेण, अत्र बहु वक्तव्यं तत्तु नोच्यते, ग्रन्थगहनताप्रसङ्गात्, तस्माद् व्यवस्थितामिदं-यथा सद्भेदजपयथाद्युपयोगादेव सद्यः क्रमेण वा रोगनिवृत्तिर्वाणिज्यादिक्रियाया वाऽर्थलाभादिस्तथा सद्धर्मावुष्ठानदेव जातिजरामरणरोगाद्युपद्रवत्रातस्य सर्वथा निवृत्तिर्नान्यत इति, बलिनरेन्द्रत्वं सर्वेणापि स एव यत्नतो विधेयः, कोऽयं बलिनरेन्द्र ? इति चेदुच्यते—

अस्ति इह जम्बूद्वीपे मेरोः पश्चिमायां दिशि गन्धिलावतीनामा विजयः, तत्र च निवासः सर्वसम्पदां निलयो निःशेष-विलासानां गृहं समस्तसद्व्यवहाराणां अनास्पदमशेषपापव्यापाराणां धाम धर्मकर्मणां बलियितं प्राकारेण दुर्गीकृतमति-

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥२७६॥

गम्भीरपरिखया समग्रेश्वर्यनिकेतनमतिविस्तीर्णमवनिवनिताशिरस्तिलकभूतं विजयपुरं नाम नगरं, तत्र चाराध्यः पार्थिव-
सहस्राणां प्रथमः सत्त्वतां अग्रेसरो विक्रमिणां पात्रं समग्राम्पदां जलधिर्द्विस्रितां विहितबहुविस्मयो महामभिणां कमनी-
यताहितकामविभ्रमः कामिनीनां महाकरिकुम्भस्थलास्फालनकठिनकरकेशाकृष्टरिपुरामाऽनवरतकृतकेलिः प्रबलपरबलाचलनि-
चयनिर्दलनदम्भोलिश्चन्द्रमौलिनाम महानरेन्द्रः, तस्य च समस्तदिग्विलयविस्तारिकीर्तिकामिनीकमनीयप्रियानुराहुः दण्ड-
मात्रप्रसाधितानेकभूभर्तुः सकलभूपालाभिलषणीयनयज्ञैश्वर्यप्राज्यं विपुलं राज्यं परिपालयतः कदाचित् सुभटकोटिनिरन्तरा-
स्थानसभालंकारिमहारत्नविष्टरोपविष्टस्य पूर्वदिग्वधूवदनकमलमुद्योतितं ह्यगित्येव समुद्रतानेकरतिमण्डलातिशायिना प्रवर-
तेजःपुञ्जेन समाश्वसितमशेषमप्यास्थानमकस्मात् समन्ततः शनैः शनैः प्रवृत्तसुरभिशिशिरपवनपटलेन उत्कर्णितं समग्र-
मपि नगरमर्तर्कितातुच्छोच्छलितकलकंठकिन्नरगणोद्गीयमानमधुरगेयध्वनिभिः क्षणात् समागतमवलोकनीयतां गगनम-
ण्डलममरसुंदरीचरणरत्नपूरवोन्मिश्रमणिघर्षरीक्षात्कारैः व्याप्तमपरिशेषमपि दिक्चक्रमतिरभसभरपठद्वन्द्विकोला-
हलेन बधिरितमाश्वेव भूवलयमास्फालितातितुमुलसुरदुन्दुभिरवेण, ततो राज्ञा सहसैव किंचिदासनादुच्छ्वस्य निःशेषभूपाल-
मण्डलीमण्डितास्थानजनराहित एव विस्मयभरं सहर्षं रोत्कण्ठं किंचिद्भालतलावात्सुखविनिवेशितवामैककरतलकमलदल-
पटलकोमलमक्षरकोपरिदक्षिणभुजकरतलकृतावष्टम्भो निश्चलीकृतदत्तकर्णयुगलो विस्फारिताचललोचनश्च अहो किमेतदिति
यावच्चिरमवलोकयति तावच्छलाटपट्टतटघटितश्रीखण्डतिलका करकलितस्फुरत्कनकदण्डा पीनपयोधरपीठलुठनिर्मलामलक-
स्थूलमुक्ताफलहारिहारिणी प्रतिहारी प्रविश्य प्रणम्य च विज्ञापयति सहर्षं, तिष्ठति प्रतीहारभूमौ देव ! नियुक्तः पूर्वदिगुद्यानपा-

श्री नेमि-
नरित्रे
बलिनरे-
न्द्रवृत्तं ॥

॥२७६॥

लङ्कः तस्य कः समादेगः ? प्रवेज्यतां सत्तरम्, अतस्तथैव कृते विनयेन प्रणम्य शिरोन्यस्तकरकुड्मलोड्वादीत् सहर्षोऽसौ-
अभिनन्द्यते देवः प्रचुरसुरनरखचरनिवहानुगतस्य पवित्रीकृतपूर्वदिगुधानभूभागस्य सुगृहीतनामधेयस्य सुवनभानुनाम्नः
केवलिनः समागमेन, ततः समाकर्णिततद्वचनो भूपालः सिक्त इव पीयूषवर्षेण विलिप्त इवाकस्मात् सरसमलयजसेन समा-
लिङ्गित इवानुरक्तत्रिभुवनश्रिया अवगाढ इव रतिसागरे क्षणमनुन्मिषितलोचनोऽनाख्येयं किमप्यनुभूय सुखं ददौ तस्मै
पारितोषिकं भूरिदानं, श्रुक्षेपमात्रप्रगुणीकृतसमग्रसामग्रीकश्च समारूढः कैलाशशैलानुकारिमहाकरिवरस्कन्धं प्रतिहतद्वारप्र-
तापः सुरविसरमथ्यमानक्षीरनीरधिडिण्डीरपिण्डपाण्डुरमहापुण्डरीकेण वीज्यमानमूर्त्तिः शरच्चन्द्रचारुचामरनिचयेन वेष्टितः
करिचटाभिः परिकरितस्तुरङ्गमसमूहैः परिवारितो रत्ननिर्मितरथनिकरैः शोभितः सुभटकोटिभिः प्राप्तः क्रमेण पूर्वदिगुधानम्,
आगतश्च भगवतः केवलिनो लोचनगोचरं, दूरादवतीर्णः करिवरात् नतोऽतिहृष्टः परित्यज्य पुण्डरीकं विमुच्य मस्तकान्
मुकुटं संत्यज्य ताम्बूलं अपहाय हेतिसंसर्गं विधिप्य रत्नपादुके जलक्षालनकृतकरचरणवदनविशुद्धिविनयनम्रमूर्द्धा मीलित-
करकुट्टमलः कृतैकाग्रनयनमनाः प्रविश्य विद्याधरामरसुरनिरन्तरां सभां महाकनकमलोपविष्टं भगवन्तं केवलिनं भक्तिभर-
निर्भररक्षिः प्रदक्षिणीकृत्य प्रणम्य संस्तुत्य च समुपविष्टः समुचितप्रदेशे । योजितकरयुग्मः सविनयमवादीद्-भगवन् ! अनुगृही-
ता वयमतर्कितरोरमन्दिररत्नवृष्टिकल्पेन निजागमनेन, आसीच्च स्वामिन् ! मम कौमार्ये कोऽपि क्रियाश्च मुनिसंसर्गः, केवलं
चालचुद्धिभिस्तदाजनवगततथाविधपरमार्थैर्न किञ्चिदनुष्ठितमात्महितं, संस्कारमात्रमेव किञ्चित्चैराहितं, पश्चाच्च राज्यभार-
निर्भरतमः पटलविभुसंसंस्काराणामपि विषयमूर्च्छितमनसां सर्वथैवासंजातसाधुदर्शनानामतिक्रान्त एतावान् कालः, ततोऽ-

नन्तरातीततमीविरामसमये चिनिद्रेण कथमपि चिन्तितं मया-अहो अपरिमितमहारम्भकोटीकृतप्रचुरपापसंचयस्य तत्प्रको-
पकाले भवान्तरमापन्नस्य मम कः शरणं भविष्यतीति पृच्छामि काञ्चिन्मुनिं यदि क्वचित् पश्यामि, केवलं पूर्वमत्रासुनिं-
सर्गप्रवणपोतपरिभ्रष्टानां संसारमहार्णवमध्यमग्नानां महापापकर्मणामस्मादृशां दुर्धटमेतदिति सखेद एवातिवाह्य रजनिशेषं
विधाय गोसर्गकृत्यं यावदास्थानसभायामुपविष्टस्तिष्ठामि तावन्महासरसीव मरुपथिकेन ग्रीष्मद्यष्टिरिव चातककुटुम्बेन सह-
कारतरुपंक्तिरिव प्रचण्डचण्डांशुकरनिकरोपतप्तेन पीयूषधूरितक्षूपिकेव महारोगोपदुतेन कुतोऽपि पुण्योदयात् समुपलब्धा
मयाऽपि शुष्मदागमनवार्त्ता, तच्छ्रवणानन्तरमेव च महाऽऽहवहेतिनिवहोपहन्यमानमहाकातर इव शरण्यसुभटपृष्ठिं हर्षभरनि-
र्भरः प्राप्तोऽहं शुष्मचरणद्वयीं, ततो विधाय मयि प्रसादं कृत्वा च कारुण्यं कथ्यतां किं तत्र मम शरणं भविष्यतीति, ततो
दशनदीधितिनिर्दलिततमःपटलो मुनीन्द्रः ग्राह-महाराज ! तत् तत्र तव शरणं भविष्यति यत् प्रतिपन्नमन्यैरपि भवादृशैः,
विशेषतस्त्वस्माभिरपि, एतदाकर्ण्य राजा सविस्मयमीषद्विहस्यावोचद्-भगवन् ! भवतामपि जगदेकशरणानामन्यः कोऽपि शर-
णमिति महदाश्चर्यमिति निवेद्यतां कोऽयं व्यतिकरः ?, ततो मुनीश्वरः ग्राह-महाराज ! महतीयं कथा सव्याक्षेपाश्च भवन्तस्तत्
किमत्र निवेद्यते ?, महीपतिराह-मैवमादिशन्तु भगवन्तो, न हि मन्दोऽपि पीयूषपानमासादयन्नुत्सुको भवति विषपानाय,
यस्य तु शिखण्डिन इव मेघागमो मम समवलोकयत एवागता यूयं कस्तस्यान्यो व्याक्षेपः ?, ततो निर्विकल्पं प्रीणयन्तु पूज्याः
सुचिरमपि मदीयश्रवणयुगमिदं स्ववचनानृतप्रक्षेपेण, ततो जगाद ज्ञानी, श्रूयतां तर्ह्यवहितेन चेतसा, कथयामः किंचिदेत-
दिति-अस्तीह ननु लोकस्य, निवासः सर्वसम्पदाम् । निकेतनं समस्तैश्च, न निर्मुक्तं नरोत्तमैः ॥ १ ॥ परावरविभागेन,

निर्मुक्तं शक्यतं महत् । पुरं लोकोदरं नाम, समस्ताश्चर्यमन्दिरम् ॥२॥ नासौ वर्णो न सा जातिर्न तद् गोत्रं न तत् कुलम् ।
न तत् पुण्यं न तच्छल्यं, न सा विद्या न तद्धनम् ॥ ३ ॥ न तद् रत्नं न सा नीतिर्न स धर्मो न कर्म तत् । विलासाचारने-
पथ्यं, व्यवहारक्रिया न सा ॥ ४ ॥ नाटकं च न तत् कापि, यत्तत्र न समीक्ष्यते । किं चात्र कथ्यतेऽस्माभिः ? पुरं सर्वमयं
हि तत् ॥ ५ ॥ सदाञ्च कटके द्वे च, धर्मपापात्मके स्थिते । अनन्ते बाढमन्योऽन्यं, विरुद्धे च महाबले ॥ ६ ॥ नेताञ्च पाप-
सैन्यस्य, वशीकृतजगत्त्रयः । अहितः सर्वभूतानां, मोहराजो महीपतिः ॥ ७ ॥ तथाहि—शक्रानप्यसौ वर्त्तयति निजाज्ञायां
चक्रिणोऽपि प्रवर्त्तयति स्वनिर्देशे किङ्करयति समस्तराजकं दासतां नयति अमात्यश्रेष्ठिसार्थवाहादिप्राकृतजनान्, ततो
जनयति अंदेवेष्वपि देवबुद्धिं अगुरुष्वपि गुरुमतिं अतत्त्वेष्वपि तत्त्वाध्यवसायं, कारयत्यवस्तुषु महाप्रतिबन्धं त्याजयति सर्व-
थेन मत्कृत्यपक्षं प्रवर्त्तयति महापापक्रियासु कारयति हिंसां जल्पयत्यलीकानि ग्राहयत्यदत्तानि सेवयति परकलत्राणि आस-
ज्जयति मदारम्भपरिग्रहेषु जनयति महागृद्धिं रात्रिभुक्तेषु क्षिपति क्रोधमहाज्वलने अवष्टम्भयति मानशैलनिचयेन दंशयति
दुष्टमायाभुजङ्गीमुखेन पातयति लोभमहासागरे वधाति पुत्रादिग्रेमबन्धपाशैः नियन्त्रयति कलत्राद्यनुरागनिगडैः, ततः
पातयति समृद्धिर्बन्धो जनयत्यमाहात्म्यं उत्पादयति दीनतां सम्पादयति शोच्यतां नयति दुर्गतिं क्षिपति महानरेक्येन नयति
तिर्यक्षु ग्रापयति कुमानुषेषु, विडम्बयति तत्र दारिद्र्यदौर्भाग्यपरिभवादिविडम्बनाभिः प्रवर्त्तयति पापक्रियासु पुनर्गमयति
नरकादिष्विति,—इत्येवं अमयत्येष, प्राणिनो भवसागरे । दुःखौघपीडितास्तेन, तेषामहित उच्यते ॥ १॥ कोपाहङ्कारलोभाद्यैर-
नन्तं कटकं च तत् । तस्याज्ञाकारिभूतानां, तद्वदेवाहितं सदा ॥२॥ राजा चारित्रधर्माख्यो, धर्मसैन्यस्य नायकः । सम्य-

उद्दर्शनसद्बोधैः, सदागमशमार्जवैः ॥१॥ गाम्भीर्यमार्दवौदार्यसत्यशौचदमादिभिः । अनन्तसुभटैर्युक्तो, जीवानां
हित एव सः ॥२॥ तथाहि-जनयत्यसौ देवेष्वेव देवबुद्धिं गुरुष्वेव गुरुमतिं तत्त्वेष्वेव तत्त्वरुचिं, त्याजयत्यवस्तुषु प्रतिबन्धं प्रवर्त्त-
यति सत्क्रियासु रक्षयत्यात्मवत् सर्वभूतग्रामं परिहारयत्यनुतं निवारयति स्तेयं निषेधयत्यब्रह्म शिथिलयत्यारम्भपरिग्रहाग्रह-
बुद्धिं नियमयति रात्रिभोजनं भूषयति प्रशमेन मण्डयति मार्दवेन समलङ्करोत्यार्जवेन तर्पयति सन्तोषेण मोचयति निविड-
स्नेहबन्धनात् दलयत्यनुरागनिगडानि, इहाप्यारोपयति महासमृद्धिं जनयति गुरुतां स्थगयति समस्तलघुतां सम्पादयति सर्व-
जनश्लाघ्यतां, नयति सुगतिं निरुणद्धि नरकतिर्यगती उत्पादयति महर्द्धिकदेवेषु, उपलम्भयति बोधिं सुस्थीकरोति राज्यै-
श्वर्यसौभाग्यादेयत्वपूज्यत्वादिभिः प्रवर्त्तयति सद्दर्भक्रियासु पुनर्नयति महर्द्धिकदेवेषु-इत्येवं सुखयत्येव, भववासेऽपि देहिनः ।
पर्यन्ते प्रापयेन्मोक्षं, हितस्तेषामयं ततः ॥ १ ॥ इत्येवं द्वे इमे सैन्ये, सदैवावस्थिते तयोः । प्राणिनां सुखदुःखार्थे, रणं नैव
निवर्त्तते ॥ २ ॥ कालोऽनन्तस्त्वतिक्रान्त, एतयोर्युद्धयमानयोः । जयः पराजयश्चेह, कदाचित् कस्यचिन्मतः ॥ ३ ॥ गरीयान्
येन तेभ्योऽपि, त्रैलोक्यस्यापि नायकः । राजा कर्मपरिणामनामाऽस्तीह महर्द्धिकः ॥४॥ शुभाशुभादिरूपेण, विचित्रोऽसौ
निगद्यते । अलक्ष्यः स्थूलबुद्धीनां, समक्षो योगिनां मतः ॥ ५ ॥ आताऽसौ मोहराजस्य, ज्येष्ठो लोकस्थितेर्लघुः । भर्त्ता
कालपरिणत्याः, समर्थो नाटकप्रियः ॥ ६ ॥ देवानप्यसौ गर्दभयति गर्दभानप्यमरयति तिरश्चोऽपि नारकयति नारकानपि
तिरयति द्विरदानपि कीटयति कीटानपि द्विरदयति चक्रिणोऽपि रङ्कयति रङ्गानपि ईश्वरानपि निःस्वयति निःस्वा-
नपि क्षणादीश्वरयति निरुजोऽपि सद्यः सरोगयति सरोगानपि प्रगुणयति सशोकानपि निःशोकानपि सशोक-

यति मुखिनोऽपि दुःखयति दुःखितानपि मुखयति । समर्थ एष इत्येवं, चित्ररूपश्च कीर्तितः । असंख्यैर्नारिकैः पात्रैर्देवमानव-
गम्यैवैः ॥ १ ॥ निर्यक्पात्रैरनन्तैस्तु, मोहराजेन ह्यचितम् । नाटकं नर्तयन्नेष उल्लसत्येव तत्प्रियः ॥ २ ॥ चारित्रधर्म-
पक्षेज्यौ, शुभरूपः प्रवर्त्तते । अन्यदा मोहराजस्य, पक्षं पोषयते सदा ॥ ३ ॥ यत्रासौ वर्त्तते पक्षे, जयस्तस्यैव निश्चितः । परा-
जयोज्यपक्षस्य, तत् साधारणता मता ॥ ४ ॥ सैन्यद्वयेऽपि विज्ञाय, रुष्टो मोहनराधिपः । अन्यदा तं वभाणैवं, यथा तव
मदा वयम् ॥ ५ ॥ हितं कुर्मः प्रियं वच्मो, वर्त्तयामो भवत्प्रियम् । नाटकं ग्रयता एतन्नित्यमेते तु वैरिणः ॥ ६ ॥ सदाग-
मायाम्बवद्भक्तं, कुर्वते नित्यमेव हि । आकृत्य येन पात्राणि, निर्द्वितौ ग्रक्षिपन्ति ते ॥ ७ ॥ तथापि पक्षमेतेषामाश्रित्येते वयं सदा ।
निष्पिष्टा भवर्त्तकेन, न विद्वः केन हेतुना ? ॥ ८ ॥ चेष्टां हि को विजानाति, तवेमां चित्ररूपिणीम् ? । ततो विहस्य क्षीर्ये च,
चुम्बित्वाऽल्लिङ्ग्य चादरात् ॥ ९ ॥ कर्मसंचयभूपालः, साश्रुनेत्रोज्ज्वलीदमुम् । वत्स ! जानामि तच्चेष्टां, यच्चं द्रूपे तथैव तत्
॥ १० ॥ निर्मूलवातकं मूढं, रमन्ते ते ममापि हि । तथापि किं करोम्यत्र, दाक्षिण्यमिदमीदृशम् ? ॥ ११ ॥ अनन्तकालादायात-
मेतंगपि ममं मम । कथंचित् करोमि किञ्चिदारात्तेषामपि प्रियम् ॥ १२ ॥ यूयमेव पुनश्चित्ते, सदैवावस्थिता मम । तद् ब्रूहि यत्
प्रियं तत्स !, तव गम्यादयाम्यहम् ॥ १३ ॥ आह मोहनपुस्तर्हि, निजाव्ययपुरान्मम । सहायान् देहि संसारिजीवांस्तानेव यैर-
यम् ॥ १४ ॥ निर्मूल्यते गमयोऽपि, शत्रुपक्षो मुद्गावहः । ततः कर्मनुषेणाप्यसंव्यवहार्यपत्तनात् ॥ १५ ॥ दूरभय्या अभय्याश्च,
दृग्गाम्नाय गद्गायिनः । मोहराजस्ततः माद्वं, तैः मर्वत्र विजृम्भते ॥ १६ ॥ सैन्ये चारित्रधर्मस्य, वात्स्या प्रहिता ततः । जातं
ममं निगनन्दं, निरुन्याहं गतक्रियम् ॥ १७ ॥ दृष्टैतत्तादृशं मन्त्री, सद्रोधः प्राह भूपतिम् ! क्रिमेवं स्थीयते देव !, निश्चैष्टः

सत्त्ववर्जितैः ? ॥१८॥ आपत्सूपाय एवेह, महद्भिश्चिन्त्यते सदा । पादप्रसारिका स्त्रीणां, कातराणां च शोभते ॥ १९ ॥ निरुपायो हि यस्तिष्ठेत्, प्रदीप्ते वह्निना गृहे । सर्वस्वदाहं संत्यज्य, तस्यान्यत्किं प्रजायते ? ॥ २० ॥ ग्रस्तोऽपि तमसा क्षुरः, किं विमुंचति विक्रमम् ? । ग्रस्तशेषस्तथैवासौ, किं न द्योतयते जगत् ? ॥२१॥ ततोऽवलम्ब्य वीरत्वमुपायश्चिन्त्य-
तामिह । राजा तमाह सर्वेऽपि, त्वय्युपाया व्यवस्थिताः ॥ २२ ॥ यद्वत्स ! त्वं वदस्यत्र, तत् कुर्मः केवलं वयम् । प्रणम्य स्वामिनं ग्राह, सद्भोश्चो विनयान्वितः ॥ २३ ॥ कर्मपरिणामपार्श्वे, गच्छामस्तर्हि सत्त्वम् । दग्धानां वह्निना यस्माद्, वह्निरेव सद्योपधम् ॥२४॥ न च शत्रुरिति ज्ञात्वा, नानुवृत्तिविधीयते । सर्वस्वं येन निर्देग्धं, सोऽपि ह्यग्निरुपास्यते ॥२४॥ तत्पक्षं च शुभं सर्वं, पोषयामो वयं सदा । पर्यन्ते (सहते) स्म कृतं तेन, सर्वनाशं स आत्मनः ॥ २५ ॥ ज्ञात्वाऽप्यस्मदनु-
वृत्तिं, काश्चिदेव करिष्यति । न चैकान्तेन दुष्टोऽयं, वत्स ! मोहादिवत् सदा ॥ २६ ॥ इत्यादिसद्भोद्योक्तेन, पुरस्कृत्य तमेव सः । चारित्रधर्मस्तस्यान्ते, गतः स्वल्पपरिच्छदः ॥२७॥ कर्मसंचयभूपालः, सद्भोधेनोदितस्ततः । वेलाभेतावर्ती यावद्, युष्मा-
भिस्तावदीदृशी ॥ २८ ॥ न कृतवैकपक्षेण, वृत्तिर्ययं समास्ततः । इदानीं मा कुरुध्वं न, उपेक्षां पाळ्यतां स्थितिम् ॥ २९ ॥ चिरं स्थित्वा ततस्तूष्णीं, विमृश्यैव महीपतिः । तत एव पुरादेकं, समानीय सहायकम् ॥ ३० ॥ सद्भोधस्योपदेक्षैवमुवाच श्रवणे
शनैः । एको युष्माकमप्येषः, सहायः अकटः क्रमात् ॥३१॥ भविष्यत्यधुना तस्य, तेऽद्यापि प्रतिपन्थिनः । अनुवन्त्या ममा-
प्येते, कुटुम्बविघटाऽन्यथा ॥३२॥ इत्याकर्ण्य ततो धर्मः, सद्भोधेन समं गतः । स्वस्थाने पृष्टवार्धेन, किं तेन कृतमीदृशम् ?
॥ ३३ ॥ अभूतान् मोहराजाय, सहायान् दत्तवान् यतः । अनन्तांशेन मोहस्य, वयं सम्भाविताः सदा ॥ ३४ ॥ एकोऽहं

शत्रवो नैके, तदप्यत्र न कारणम् । सूरौ हि दलयत्येकस्तमांसि प्रचुराण्यपि ॥ ३५ ॥ तद्दर्शनं च कालेन, भूयसेत्य-
 प्यवेदकृत् । यस्माद्भुक्षितस्यार्त्या, पाकं नायात्युदुम्बरः ॥ ३६ ॥ धीरा भवत तद् गूयं, देव ! यस्माद्भविष्यति । क्रमात्
 सुस्थमिदं सर्वं, कालेनाशुमहानितः ॥ ३७ ॥ अवान्तरे सर्वमेतदत्यन्तावहितमानसः श्रुत्वा चन्द्रमौलिभूपालः सहर्षं
 चेनस्यचिन्तयद्-अहो साधु सद्गोधमन्त्रिन् ! साधु, यथार्थनाभैवासौ, क एवमन्यो वक्तुमपि जानाति ?, अत एव सर्वथाप्यनु-
 गृहीता वयमेनेन साध्वर्षमुनीन्द्राल्यानककथनेनेत्यादि (विचिन्त्य) निमीलितलोचनः क्षणं परमानन्दमनुभूय ग्राह-भगवँस्ततः
 तस्य चारित्रधर्मदत्तसहायस्य पुरतः किं जातमित्युत्तुकाः तद्व्यतिकरश्रवणे वयमिति विधाययास्मासु प्रसादं तदितो निवेद्यतां,
 ज्ञानी ग्राह-समाकर्णयतु महाराज ! ततः परिणामनृपेणासंव्यवहारनगरात् समानीय मुक्तोऽसौ व्यवहारनिगोदेषु, स्थितश्चा-
 त्मना तत्त्वसमीप एव कृतप्रच्छन्नरूपः, ततो ज्ञातोऽयं व्यतिकरो मोहादिभिः, चिन्तितं च-अहो असदीयनायको नारद इव
 कलेः कीलक इव गार्याः लोलेत्र वण्टाया मणिरिव डमरुकस्य मृदङ्ग इव मातङ्गस्य सदैवोभयपक्षगामी, पुनः पुनराख्यायमानमपि
 न किञ्चिन्विकेत्यसौ, भूतवदस्येव सर्वं पार्श्वत एव व्रजति, सत्प्रीकृतं चानेन-स्वभावो नोपदेशेन, शक्यते कर्तुमन्यथा ।
 मृनमन्यपि तोयानि, पुनर्गच्छन्ति शीतताम् ॥ १ ॥ भवतु, तथापि स्वशुज्वलेनैव कालोचितमनुतिष्ठाम इति संचिन्त्य
 समायाताश्चारित्रधर्मसैन्यभविष्यत्सहायभूतस्य संसारिजीवस्य समीपे प्रकुपिता मोहादयो, विधृतश्चार्यं तेष्वेव व्यवहारनिगोदेषु
 विचित्रानन्तदुःखकोटीरनुभवचनन्तोत्सर्पिण्यवसर्पिणीः, ततः कदाचिच्चेपु किञ्चित् कथमपि प्रविरलीभूतेषु मोहादिष्वन्तर-
 मुपलभ्यानीतः कर्मपरिणामेनासौ निगोदजीवः पृथिवीकायिकेषु, तत्रापि दुःखलक्षण्युपदर्शयद्भिः स्खलितः सरोयैर्मोहादिभि-

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥२८४॥

रसंख्येयोत्सर्पिण्यवसर्पिणीः, ततश्चान्तरं किंचिदुपलभ्य नीतोऽयं कर्मपरिणामेनाज्जायिकेण, तेभ्योऽपि तेजःकायिकेण, एते-
भ्योऽपि वायुणु, स्वलितश्चेतेष्वपि प्रत्येकं मोहादिप्रतिपन्थिभिः प्रकृषितैर्नानादुःखोपदर्शनपूर्वमसंख्येया उत्सर्पिण्यवसर्पिणीः,
ततो निरुद्धः सप्ततिसागरोपमकोटाकोटीर्यावत् प्रत्येकतरुणु, इह चान्तराऽन्तराऽतिप्रकृषितैर्देहेर्मोहादिभिरसौ वराकः संसा-
रिजीवः पुनः पराङ्मुखो व्यावृत्त्य व्यवहारनिगोदेषु नीत्वा तथैव प्रत्येकमनन्तादिरूपं कालं स्वलितस्तावद्यावदेतेष्वेवैकेन्द्रि-
येषु पुनः पुनः भ्रमयद्भिर्निरुध्य विधृतोऽसंख्येयान् पुद्गलपरावर्त्तानिति, ततः एतावतः कालात् काचिद्विचालिकामुपलभ्य
नीतोऽसौ कर्मपरिमाणेन विकलेन्द्रियेषु, ज्ञात्वा चैतद् धाविताः प्रुष्टतो मोहादयः, स्वलितश्चेतैरसौ तत्रापि संख्येयानि वर्षसह-
स्राणि, प्रकृषितैश्च पुनरपि नीतः पराङ्मुखः, क्षिप्तः पूर्वोक्तनिगोदाद्येकेन्द्रियेषु च, पुनरुक्तं भ्रमयद्भिर्निरुध्य विधृतोऽसौ तथै-
वांसंख्येयपुद्गलपरावर्त्तानिति, पुनरागतः कदाचिद्विकलेन्द्रियेषु, पुनः संख्येयकालं तेषु धृत्वा तथैव व्यावृत्त्य पराङ्मुखः क्षिप्त
एकेन्द्रियेषु, धृतोऽसंख्येयपुद्गलपरावर्त्तान्, एवं विकलेन्द्रियैकेन्द्रियेषु गतागतेरनन्तान् पुद्गलपरावर्त्तान्निरुद्धोऽतिदुःखितः, कदा-
चिच कस्मिंश्चिदन्तरे कथमपि नीतः कर्मपरिणामेनासौ सम्मूर्च्छजपञ्चेन्द्रियेषु, तत्रापि धावित्वा प्राप्तेर्मोहादिभिरष्टगु भवेण पूर्व-
कोटीपृथक्त्वं यावन्निरुद्धमानः कथंचित् पुरतो रिपुसेन्यं समासनीभविष्यतीति भीतेः पुनरपि व्यावर्त्तितः पराङ्मुखः, क्षिप्तः
पूर्वाभिहितैकेन्द्रियेषु, ततस्तथैव तेषु विकलेन्द्रियेषु सम्मूर्च्छजपञ्चेन्द्रियेषु च गतागतेः पुनरपि निरुद्धोऽनन्तान् पुद्गलपरावर्त्तान्,
ततोऽन्यदा कथमप्यानीतः कर्मभूयेन गर्भजपञ्चेन्द्रियतिर्यक्षु, तत्रापि त्वरितमागतेर्मोहादिभिरष्टगु भवेण पूर्वकोटीपृथक्त्वं
विधृत्य प्रबलोज्ज्वलितकोपैः पुनर्नीतः पराङ्मुखः, पुनरप्येकेन्द्रियादिषु गर्भजपञ्चेन्द्रियतिर्यक्पर्यन्तेषु जन्तुषु गतागतेरनिरुद्ध-

श्री नेमि-
नरित्रे
बलवृत्ते
शुवनमानु-
देयना
व्यवहारी ॥

॥२८५॥

स्वार्थानन्तान् पुद्गलपरावर्तान्, अन्यदा च पञ्चेन्द्रियतिर्यक्षु मत्स्यादिभवमागतममुं संवीक्ष्य चिन्तितं मोहादिभिः—अहो न
स्यासत्येप कर्मपरिणामोऽप्रमग्रतोऽग्रतश्च संचारयन्, दर्शयति च कदाचिद्रिपुपक्षमपीति प्रकृषितैः प्रवर्तितोऽसौ महापापेषु
कारितोऽनवरतजीवघातं प्रेरितः केवलमांसभक्षणेपु, ततः पातितो महानरकेपु, धृतस्तत्रानन्तदुःखान्यनुभवन्नसंख्येयं कालम्,
अन्यदा च ततः समाकृष्यानीतोऽसौ कर्मभूषेन सकृन्तादिपु, ततो रुष्टमोहादिभिः पुनर्नीतोऽयं पश्चान्मुखः, तथैव चैकेन्द्रि-
यादिषु नरकावमानेषु स्थानेषु गतागतैर्निरुद्धोऽनन्तान् पुद्गलपरावर्तान्, अन्यदा च कुतश्चित् कथमप्यानीतोऽसौ कर्मनृपेण
सम्मूर्च्छजमनुष्येषु, तत्रापि सत्वरमागत्य मोहादिभिरष्टसु भवेष्वावेवान्तर्मुहूर्त्तानि धृत्वा शीघ्रमेव पश्चान्मुखो व्यावर्तितः,
ततः पुनरप्येकेन्द्रियादिषु सम्मूर्च्छजमनुपर्यन्तेषु गतागतैर्धृतोऽनन्तपुद्गलपरावर्तान्, ततोऽन्यदा कथमपि कर्मपरिणामेनानी-
तोऽयमनार्यदेशोद्भवगर्भजमनुष्येषु, ततश्चकितो मोहः, क्षोभमुपागताः सर्वेऽपि तत्सैनिकाः, अहो हता वयं दूरमानीतोऽसौ वैरी,
ततो रमगृन्दाकार्यप्रवृत्तिनामिकाभ्यां योषिद्भ्यामुत्थाय प्रोक्तं—कोऽयं नाम भवतां क्षोभः?, अयं हि वराकोऽत्र स्थितोऽस्माकमपि
माध्यो, भणत येन गले चङ्ङ्वा युष्मदासतां नीत्वा पश्चान्मुखोऽचिरेणैव व्यावर्त्यते, अहो अस्मद्वले स्त्रीणामप्येतावान् अवष्टम्भ इति
रञ्जितेनोक्तं मोहभूषेण—नृत्सिके ! गच्छतं तत्र शीघ्रं युवां, कुरुतमेवमेव, सिद्धिर्भवतु भवत्योः कार्येषु, वयमपि ससैन्याः करि-
ष्यामो युष्मत्प्रतिग्राहणमिति, सावष्टम्भतया व्यवहरणीयमिति श्रुत्वैतद्वर्त्तते, प्रवर्त्तितोऽसौ रसगृह्या मद्यमांसाद्यपेयपानाभक्ष्य-
भक्षणेषु अकार्यप्रवृत्त्या च प्रेरितो मातृस्वसाधगम्यगमनेषु, ततः पातितोऽचिरादेव महानरकेष्वित्येवं पुनरपि पराङ्मुखो नीत्वा
मत्स्यैकेन्द्रियादिस्थानेषु निरुद्धोऽनन्तपुद्गलपरावर्तान्, अन्यदा च कथमपि नीतोऽयमार्यदेशोद्भवमातङ्गेषु, तेभ्योऽप्यभक्ष्यभक्ष-

णादिभिर्नरकपातादिक्रमेण रसगुह्यकार्यप्रवृत्तिभ्यामेव व्यावृत्त्य विधृतोऽनन्तपुद्गलपरावर्त्तान्, तत आर्यदेशेष्वपि वेद्यादिकुलो-
त्पन्नस्ताभ्यामेव प्रभूतवारा व्यावृत्त्य विधृतस्तावन्तमेव कालं, कदाचिच्च क्षेत्रजातिविशुद्धं मानुषत्वं प्रापिनस्य मोहनृपेण प्रेषितो
दर्शनावरणनामकर्मसामन्तौ, ताभ्यां च क्वचिज्जात्यन्धः पापाणखण्डकेभ्यो विरूपः सर्वथा शोचनीयः कृत्वा वृथासम्पादि-
तमनुष्यभावो लीलैव व्यावृत्त्यैकेन्द्रियादिषु निरुद्धस्तावन्तमेव कालं, कदाचित् पुनरपि कर्मपरिणामनराधिपेन समानीतो
मनुष्यभावं, ताभ्यामेव दर्शनावरणनामकर्मसामन्ताभ्यां जातिवधिरः काष्ठकल्पो विरूपः कृत्वा व्यावृत्तितस्तथैव विधृतस्तु,
कदाचित्तु मूकः, शेषं तथैव, एवं कुब्जः काणः खञ्जोट इत्यादिभौवरतिवीभत्सो विरूपः कृत्वा लीलैव दासीवद्वशीकृतो-
ऽनन्तवारान् व्यावृत्त्य प्रत्येकमनन्तपुद्गलपरावर्त्ताविरुद्धः, कदाचित्तु कष्टात् कर्मपरिणामेन पुनरपि मनुजभावमानीतो मोह-
महीपतिग्रेपितेनासातावेदनीयदुष्टचरटेन क्वचिदाजन्मत एव कृतो महाकुष्ठी क्वचित् प्लीही जगृहवान् वातकी कृच्छ्री महोदरी
ज्वरी अतीसारकी कासी श्वासी भगन्दरी गुल्मी रक्तपिच्छी अशौविकारी शिरोरोगी कपालरोगी कण्ठतालुजिह्वादश-
नौष्ठकपोलास्यरोगी हृदयशूली कुक्षिशूली शृष्टिशूली आमदोषी ग्रमेही अरोचकी उरःश्वती क्वचित् क्षयादिरोगी क्षीणदेहः
सदैवातुच्छोच्छलचीव्रवेदनासंधातः क्रन्दन् परिदेवमानः शोचन् विलपन् यथादर्शमेव परिचितापरिचिताविज्ञावित्तममस्तजनेभ्यो
निवेदयन् दीनो मक्षयन् मूलजालानि पिबन् तीक्ष्णकटुककाथान् कुर्वन्त्यग्रचूर्णशतान्यनार्यजनोपदेष्टात् स्वमतिकल्पनात्तो
वाऽतिशरीरार्थितया भक्षयन्नभक्ष्याणि पिबन् अपेयानि कुर्वन् अकार्याणि प्रवर्त्तयन् मन्वतन्त्रवल्लिश्चानादिप्रयोगेषु महा-
सावधानि समुचितमहापापभरोऽनन्तवाराहारितमनुजभयो व्यावृत्त्य विधृत एकेन्द्रियादिषु अतिवेलमनन्तपुद्गलपरावर्त्ता-

निति, अन्यदा पुनः प्राप्ते कथमपि मनुजत्वे मोहनृपतिनिरूपितपापमहादण्डाधिपाज्ञया जातः क्वचिदाखेटिकः क्वचिद्वा-
गुरिकः क्वापि सौकारिकः क्वचित् लुब्धकः क्वापि केवलमांसाशनव्यसनी क्वचिन्निरन्तरमहामधपानरतः क्वापि वर्त्तिनी-
पातनेन क्वचित् क्षत्रखननेन क्वापि वन्दिग्रहणेन क्वचिद्वर्णादित्रोटनेन क्वापि कूटकारककूटद्यूतकरधूर्तगविद्यादिप्रयोगैः
मकलजनवञ्चनेन क्वचित्तलारगुसिपालामात्यादिखरकस्मर्माचरणेन क्वापीक्षुक्षेत्रादिकरणेन क्वचित् संसक्तिलेक्षुपीलनेन क्वचि-
न्मांमविक्रयेण क्वापि मदिरावाणिल्येन क्वचिच्छस्त्रलाक्षालोहहलमुशलोदूपलशिलापट्टधरङ्गादिवहुसावद्यत्रस्तुविक्रयेण समुप-
कल्पितात्मकुटुम्बकुंठितप्राणवृत्तिरन्तवारा व्यावृत्त्य भ्रमन्नेकेन्द्रियादिषु दुःस्वार्त्तः स्थितः पुनरप्यनन्तपुद्गलपरावर्त्तानिति,
एवमस्मिन् मनुजगतिनगर्यामिनन्तशः समागच्छति व्यावृत्त्यमानेन चान्यदा मोहमहीपतिः किञ्चित् समुपजातचिन्त एकान्ते
स्वमन्त्रिमण्डलमुपवेक्ष्य श्रोक्तवान्-अहो ! तावदनेन संसारजन्तुना सह मदीयादेशेन संव्यवहारनगरादारभ्यैतावन्तं कालं
यावदयं महाभागो मिथ्यादर्शनमहत्तमोऽनवरतं क्षणमप्यवियुक्तो भ्रान्तः, तत्पृष्ठतश्च मदादेशेनैव सदैव तदनुचरौ ज्ञानावरणा-
ज्ञानमहासुभटावपि तथैव हिण्डितौ, एकत्रितयप्रभावतश्चानेन नाकर्णितं क्वचिदेववार्त्तामात्रमपि नावगतं गुरुनामापि न ज्ञातस्त-
त्त्वलेशोऽपि, किं बहुना !, कर्णेऽपि तस्य न प्रविष्टानि धर्म इत्यक्षराणि, न ज्ञातः किञ्चिज्ज्ञानभाषितस्याप्यर्थः, केवलमाहा-
रनिद्राभैयुनग्रसक्तो वस्त्राम वराकः, साम्प्रतं त्वमुं कर्मपरिणामः कनकपुरे अमरश्रेष्ठिनन्दाभार्ययोः पुत्रत्वेनोत्पिपादयिषुः
श्रूयते, सधर्मप्रचारं च किञ्चित्तन्नागरं, न जानीमः तस्मिंस्तत्र गते किमस्माकं संपत्स्यत इति, तदेतदाकर्ण्य मिथ्यादर्शनम-
न्त्रिणा दत्त्वा अज्ञानस्य हस्तवले तालां श्रोक्तम्-अहो सुन्दरतरमेव जातं यत् कुक्कुडयंडस्योपरि लुठितो द्यूतघटः, तज्ज्यमरश्रे-

ष्ठिनो गृहं सबालवृद्धमप्यसदाज्ञाव्यवस्थितमेव, ततस्तत्र सर्वं वयमेव भलिष्यामो, यदि अस्मद्योगं विशेषतः किञ्चिद्विवि-
 व्यति, परमनन्तं देवकटकं, तत्र रसगृह्यकार्यप्रवृत्तिरुजादिभिरपि व्याप्रियमाणाभिर्वयमद्यापि विशेषतस्तथाविधमात्मनोऽवसरं
 न पश्यामः, सामान्यतस्तु सदा समस्तमपि कटकं देवेनापि मध्यवर्तिना व्याप्रियमाणमेवास्ते, कस्तत्रास्मद्गुणो गीयतां ?,
 तदेतन्मिथ्यादर्शनमहत्तमस्योच्चैर्मपितं श्रुत्वा बहिश्चित्तव्यामोहास्थानमण्डपोपविष्टया हसितमहुडहासेनैकया योपिता पठेन
 च, ततो विस्मितः समुत्थाय विपर्ययसनिवहनाग्नि विष्टरे मोहचुपो बहिरेव प्रकटः समुपविष्टयावोचद्-वत्से ! किं त्वया पण्ड-
 केन चासुना हसितमत्र ?, ततः प्रणम्य सा ग्राह-समस्तजगद्दुःखोत्पत्तये स्वयमेव नियुक्तामिजजनवियोजिकाभिधानां महापदं
 मां जानाति तावदेव !, मरणाभिधानश्च भुवनत्रयाप्रतिहतसामर्थ्यः शक्रचक्रिणामप्यलङ्घ्यशासनो महाधाटीनायकः सर्वत्र
 पातिताकाण्डविद्धो युष्माकं युष्मत्प्रसादात् सबालवृद्धसमस्तजगज्जन्तूनां च सदैव विदित एवायं पण्डकः, किमत्र कथ-
 याम्यहम् ? इतश्च-नीतोऽसौ युष्मद्बन्धुना संसारिजीवः कनकपुरवासिनोऽमरश्रेष्ठिनो गृहे क्षिप्तश्च नन्दागर्भे जाताश्च पण्मासाः,
 ततश्च समुपलक्षितदेवमनोऽभिप्राया गताऽहं मरणसहायिनी तत्र, उपसंहृतस्तावत् तत्पिता, जाते तस्मिंस्तज्जननी शेषमानु-
 पाणि च, ततः क्षणादनेन मरणमहासुभटेन सोऽप्युपसंहृतो वराकस्तावद्यावत् निष्ठापितं नाम तत्कुलस्यापि, तत्र क्षिप्तश्चासौ
 व्यावृत्त्यैकेन्द्रियादिषु, तेषु भ्रमन्नसौ पुनः स्थास्यति अनन्तपुद्गलपरावर्त्तानित्यतोऽयत्थार्थं मिथ्यादर्शनत्रयः समाकर्ण्य हसि-
 तमावाभ्यामिति, ततः सहर्षमवलोक्य करेण परामृश्य चाग्रहणिकरनामकं निजकूर्चं श्रोतं मोहनरपतिना-अहो ! पश्यतु मत्-
 सैनिकानां पण्डकानामप्येतावत् सामर्थ्यं, ततो मरणमुवाच-भैवमादिशतु स्वामी, प्रभुप्रभाव एवायं, तथाहि-सिध्यन्ति मन्द-

मतयोऽपि यदत्र कायं, मम्भावनागुणमवैहि तमीश्वराणाम् । भिन्धात् स पङ्कुरणोऽपि कथं तमांसि, ह्यो रथस्य धुरि तं यदि
नाकग्न्यत् ॥ १ ॥ गाखामृगस्य शाखायाः, शाखां गन्तुं पराक्रमः । यत् पुनस्तीर्यतेऽम्भोधिः, प्रभावः प्राभवो हि सः ॥
२ ॥ ततो मोहनृपेणोक्तं-चत्स ! इतःप्रभृति सर्वापत्समूहसहायस्य तत्र नियोगः, सम्यग्विरीक्षमाणेन स्थेयं, मनुजग-
निर्गुमृयागतस्य दृष्टस्य तस्य क्वचिदप्युत्थानमपि न देयं, सत्त्वरमेवाविज्ञातधर्माक्षरो निर्मूलमुन्मूल्य पश्चान्मुखो व्यावर्त्त-
नीयः, आदंगः प्रमाणमित्यभिधायोत्थिताः सर्वेऽपि मरणादयः, चिरं च निरीक्षमाणानाममीषां समानीय कर्मपरिणामेनासौ
प्रवेगितः कलटानागिर्गर्भे, तत्र च दुष्टौषधादिपातेन प्राप्तः प्राणान्तिकमहापदो, मरणाघातश्च गलितो गर्भादपि, व्यावर्त्त्य गमि-
तस्तेर्वैकैन्द्रियादिषु, धृतस्तावन्तमेव कालं, तदन्ते चानीतः कर्मणा कथमप्यसौ प्रथमप्रसवायाः स्त्रिया गर्भे, तत्रापि योनि-
यन्त्रनिष्पीडितो महावेदनासमुद्घातो जायमान एव सह जनन्या पुनरुपसंहृतो मरणेन, व्यावर्त्त्य विधृतस्तथैकैन्द्रियादिष्वन-
न्तकालम्, एवं क्वचिद्वार्षिकः क्वचिद्वार्षिकः क्वचिद्वार्षिकः इत्याद्यकाण्ड एव बालाद्यवस्थोऽनुपलब्धधर्माक्षरोऽनन्तचाराः
गर्वापन्महिनेन मरणेन संहृत्य व्यावर्त्तितः क्षिप्त एकेन्द्रियादिषु, प्रतिवारं च धृतः तेषु परिभ्रमन् अनन्तपुद्गलपरावर्त्तनिति ।

इत्थाम्नि मनुज्यक्षेत्रे श्रीनिलयं नाम नगरं, तत्र च धनतिलको नाम श्रेष्ठी, धनमतिर्नाम गृहिणी, तद्वर्भे च क्षिप्तो-
ऽन्यदा कर्मपरिणामेनासौ संसारिजीवः, तदेतद् विज्ञाय भीतचेतसा निवेदितं मोहनरेन्द्रेण मिथ्यादर्शनमन्त्रिणे, तेनाप्य-
भोऽग्रा धणं मौनमवलम्ब्य ततो विधूय किञ्चिच्छिरो विमुच्य हुंकारमभिहितम्-अहो भविष्यत्यतःप्रभृति विशेषतोऽसद्योग्यं
तदि हुं, ययाणि प्रनिपक्षमैर्निरुद्धाणि न क्वचिद्विप्रतारिनं तथाऽप्यस्माभिरपि सामान्यत एव तद्विपयीकृतं वर्त्तते, विशेषतस्त्वन-

द्यापि न प्रतिजागरितं, परं तथापि नेह देवेन काप्याशङ्का विधेया, क्व गच्छति भवद्विद्वेष्टोऽयं वराकः?, अचिराद्दले गृहीत्वा विज्ञापयिष्यत इति विधाय प्रतिलब्धविसर्जनवीडको गतो मिथ्यादर्शनमन्त्री स्वं स्थानं, समध्यासितश्च चिन्तया, स्थितो वामकरतलन्यस्तैककपोलश्चिरं, ततो दृष्टः कुदृष्टिनामिकया स्वभार्यया, अभिहितश्च तथा-आर्यपुत्र ! केयं धन्या जगत्प्रसाधारणसौभाग्यभूमिः यत्कृतेऽमरमणीनामप्यभिलषणीयस्य भवतोऽप्येतावती चिन्ता?, ततस्तेनोक्तं-प्रिये ! केलिवचनमपि नेदृशं वक्तुमर्हसि, यतस्त्वां विहाय मम स्वप्नेऽपि नान्या मनस्यवतिष्ठते योषित्, कार्यान्तरविषया त्वियं चिन्ता, ततः ससम्भ्रमया भ्रुवौ समुत्क्षिप्य प्रोक्तं तथा-किं नाम तदेतत् कार्यं यत्र लीलात्मवशीकृताशेषत्रिभुवनस्यार्यपुत्रस्याप्येतावान्मनोव्याक्षेपः?, तत् कथ्यतां यदि ममापि कथनीयमिदं, ततोऽनेनोक्तं-सुलोचने ! नैतावन्तं कालं मया तवाकथितं किंचिन्मुक्तं, मद्गृहे हि विशेष-कार्याणां सर्वेषामपि त्वमेव चिन्तयित्री, ततः प्रस्तुतमपि श्रूयतां-चारित्रधर्मस्य सहायतया प्रतिपन्नः संसारिजीवः कर्मपरिणामेन, नीतत्तावत् साम्प्रतं श्रीनिलयनगरनिवासिधनश्रेष्ठिगृहे च, तद्विषये च कृता मया प्रभुपुरतो महती प्रतिज्ञा, सा च त्वयाऽपि श्रुता भविष्यति, तथा प्रोक्तम्-एवमेतत्, तत इतरेणोक्तं-दुर्धटं चैतत् कमलवदने !, यतः समारूढोऽत्र द्वितीयपक्षे कर्मपरिणामः, आयासितं चाद्यापि निविडतयाऽस्माभिस्तत् कुलं, निपुणाश्चास्मद्वासितान्यपि कुलानि विप्रतारयितुं प्रतिपक्षाः, विशेषतश्चासौ असत्प्रतिपन्थी वष्टः सम्यग्दर्शनः, तस्य हि सेवनीया शक्राणामपि प्रार्थनीया चक्रिणामपि चित्तस्था सदैव सन्मुनीनामपि आकृष्टमानसा महीभुजामपि अभिलषणीया परमविदुषामपि ध्येया ध्यानिनामपि महासौभाग्यामृततरङ्गिणी समस्ति धर्मबुद्धिर्नाम दुहिता, तां चात्मवशीकरणाय प्राणिनां प्रथममेव प्रेयत्यसौ, दृष्ट्वा चेमां केचित् सुष्ठु वासिता अप्य-

स्मामिः सदा भक्ता अप्यस्मत्प्रभोः अहर्निशं निविडं लग्ना अपि मचरणेषु क्षगित्वेवानुरज्यन्ति तस्यां, शिथिलीकुर्वन्ति शेष-
व्यापारान्, विरज्यन्ति महाकुलोत्पन्नसौभाग्यान्वितास्वप्यन्यवनितासु, न गणयत्यस्मदुपदेशान्, सर्वथा परिहृत्य कुड्मन्वानि
विभ्रमन्ति भ्रमिता इव लग्नास्तत्पृष्ठे, प्रतिपद्यन्ते तत्पितरमेवान्यपरिहारेण महास्वामिनं, ततः सर्वात्मना वशीभवन्त्यस्याः,
अत्यन्तासक्ताश्च तस्यां पश्यन्ति महावैरिण इवास्मान्, ततः समूलकापंकपत्यशेषमप्यस्मत्पक्षं, क्षयकारिणीं तां विचिन्त्य प्रिये !
प्रवर्द्धते इयं मम चिन्तेति, ततः सावज्ञं किञ्चिद्विहस्य प्रोक्तं कुटुम्बा-आर्यपुत्र ! शरच्चन्द्रचन्द्रिकाप्लावितपौर्णमासीनिशायां दूराव-
लोकितार्कपव्रोत्प्रेक्षितव्याग्रकर्णस्य तथाविधवणिज इव स्वमत्सुत्प्रेक्षितमस्थाने भवतो भयमिदं, कथमित्यत्र ब्रवीमि, यत्तावदुक्तं
'समारूढोऽत्र द्वितीयपक्षं कर्मपरिणाम' इति तत्र सत्यं बलवानसौ, मिलितानामेव च स एव प्रभुः, केवलमयमेकेन पक्षेणा-
स्माकमपि मिलति, द्वितीयेन तु तेषां, अत एव भयमिति चेन्नैवं, यतः सार्वदिकोऽयमस्माकं कादाचित्कश्च तेषां, निविडोऽ-
स्मासु दाक्षिण्यमात्रिकस्तेषां, स्वजातिरस्माकं वैरिपक्षे तु तेषां, अपरं च-अयं संसारिजीवो यदेतावन्तं कालं भवदुःखस्खलितः
कदर्थितश्च तत्र सर्वत्रायं कर्मपरिणाम एव मध्यवर्ती, अनेन विना भवतोऽस्य न कदाचिदप्यनिष्टं कर्तुमीशते, नाप्यन्यः कोऽपी-
ष्टमिति । यदप्युक्तं-'वासकत्वे निपुणाः प्रतिपक्षाः' तदपि मम चेत्तसि हास्यमात्रमिति, यतस्तैरपि निपुणवासकैरनादिकाले-
नैकनिगोदमात्रवर्जिनोऽपि जीवा नाद्याप्यात्मवशीकृताः, किन्तु तदनन्तभागमात्रमेव, शेषं तु शुष्मदासत्वापन्नाऽनन्तजन्तु-
संघातपूरितं त्रिभुवनमेतत् संसारमहानाटक एव अहर्निशं नृत्यदास्ते, तत् कोऽत्र निपुणो वासक इति त्यक्तभयैर्भूत्वा चिन्त्य-
तामिति, यत् पुनरुक्तं 'तस्य हि सेवनीया शक्राणा' मित्यादि, तेन भीमतस्करदर्शनोद्भवभयोद्भ्रान्तचेतसो द्योटरूढाति-

कातरस्य घोट इव प्रियतमस्य सर्वथैवात्माऽपि विस्मृत इति लक्षयामि, यत आवयोरपि धर्मबुद्धिनामिका दृष्टिवा समस्त्येव तादृशी तदनन्तगुणसौभाग्या, तामेव हि वल्लभां भुवनत्रयभिदं मूर्ध्नि ग्रहंतं संततमासेवते प्रायः, सा तु सम्यग्दर्शनदुहिता मनु-
हितृभयभीतमानसा छन्नमभिसंस्ती अस्मत्पुत्रिकापरिद्वैतेव कैश्चित् स्वर्णैर्बद्धचक्रवादभृतैर्द्विदग्धैराश्रीयते, तत् किं तां वराकां
वर्णयसि मत्पुत्रतरतर्हि इह?, किं बलुना?, यदि त्वमतिभीतोऽसि तर्हि मामेव मुत्कलय तत्र येन त्वदुहितृदामतामानीय गलग्राहं
गृहीत्वा व्याचर्य दर्शयामि भूरिशः प्रागनुभूतभूतिं तस्य वराकस्य, जानामि चाहं प्रियतम! यदेवं प्रागल्भ्येन नाहृत्येव वक्तुं
महिलाजनः, स्त्रियो हि सचिनयाल्पभाषिण्यः सलज्जा एव ओभन्ते, याष्टर्थन्तु तासां वचनीयतामेवाचवहति,
परमतीवार्तिगृहीतैरेवमभिहितमिति नाग्रसादो विधेयः, क्षमणीयमेव मम सर्वमिति, ततो विदस्य ग्राह मिथ्यादर्शनः—प्रिये! महि-
लाग्रधान एव भवति मोहमहाराजानुगतो लोको, न तस्यैव लज्जां स जनयति, तत साधूक्तं त्वया, गच्छ त्वमेव तत्र, यथा भव्यं
भवति तथा कुर्विति, तयोक्तं—प्राणेश! नेवं, त्वदुदयमात्रभाव्यमेव मादृशां प्रागल्भ्यमेतत्, तदभावे तु के वयं?, तस्मान्नवद्विरपि
तत्रागन्तव्यमेव, ततस्तेनोक्तम्—एवमेतत्, नहि विशुक्तौ कदाचिदप्याचां, केवलमिह व्यापारणीयं त्वयेव, तदस्थास्तु वयमपि
द्रक्ष्याम इत्यभिधाय गतः सकलत्रापत्यस्तत्र मिथ्यादर्शनः, प्रेषिताश्च प्रष्टतो मोहनृपेण सन्त्यज्य सर्वापदो व्यसनानि धनपिपासा
लाभान्तरायादयश्च ॥ इतश्च प्रसूता श्रीनिलयनगरे धनतिलकश्रेष्ठिनो गृहिणी, जातः पुत्रः, कृतानि चर्द्धपिनकमङ्गलानि, स्थापितं
तस्य वंश्रमण इति नाम, गतो बुद्धिमधीताः कलाः प्राप्तश्च यौवनं, ततो निजावसरं विज्ञाय धनपिपासया सहर्षया गाढप्रुरःपीडमा-
लिङ्गितोऽसौ, ततः सोऽपि समुच्छलिततीव्रतदभिलाषस्तां रिरंमुरभिहितस्तया—यदि मां प्रिययसि तदा कुरु प्रचुरान् धनाड्जनो-

पायान् उपविश स्वयं रत्नसुवर्णचन्द्राद्यापणेपु व्यवहारस्य पूगीफलगन्धधान्यकर्पासगुलिकालोहलाक्षाद्यापणेपु अन्यान् बहून् वणि-
रूपुत्रान् प्रेषयान्यग्रदेशेषु बहुभाण्डभृतभूरिगंघ्रीप्रवाहान् चाहय बलिचर्दान् समुत्सृजोष्मंडलीं निरूपय रासभसार्थान् प्रवर्त्तय
प्ररुष्टकयाणकापूर्तिप्रवङ्गानि महाजलघौ गृह्यन्तां शुल्कमण्डपिकादिपट्टकाः अभ्यस्यतां धातुवादः शिक्षयतां खन्यवादः
अभ्यस्यन्तां गमविलग्रवेशः परिशील्यतां कृत्रिमकयाणकरणानि, ततस्तेनोच्छ्वस्य प्रोक्तं-तन्वङ्गि ! साधूपदिष्टं, न भवन्त्य-
न्यथा गृहप्राज्ञेण रत्नराशयो न सम्पद्यन्ते सुवर्णमहाकूटानीत्युपविष्टावद्रत्नसुवर्णाद्यापणेपु, प्रारब्धो विपुलव्यवहारः, ततो
पिज्ञानः मनमयो लाभान्तरायेण, स्थितः स सन्निधाने वैश्रमणस्य, न भवति च तत्प्रभावात् काणकपर्दिकाया अपि लाभः,
विन्नयति तनोऽयम्-अहो नोपार्जितमद्य हट्टस्यापि भाटकं, तदर्जने तु चिंतयति-हन्त ! अद्यापि नोत्पन्ना वणिक्पुत्राणामपि
शुचिः, नदुपत्तौ तु चिन्तयति-कथं तु संपद्यते गृहव्ययलाभः?, तद्दामे चाशंसति भोगोपभोगादि, ततस्तत् किमपि भवति येन
मूलादर्थ्यमिति किञ्चित्, ततो धनपिपासाजनितमहासौंदर्यानस्येतस्ततोऽवलोक्यतस्तस्यान्य उद्भ्रान्तलोचनः समुत्तालगतिः
ममायानः कोऽपि पुन्यः, अर्थितमन्तेन रहसि विश्रामणां, दर्शितमतिग्रधानं शिरःकर्णकण्ठाद्याभरणं, विज्ञातं तेन पुनरिङ्गिता-
दिना तस्कराहृतमेतदिति, ततः संजितः श्रेष्ठिपुत्रो धनपिपासया-गृहाण, मा त्याक्षीरिदं, को जानाति भग्नं?, पुरतो यद्भवि-
ष्यति तन् हरियते, ततो गृहीतमनेन तदत्यन्ताल्पमूल्यकाणकरयेण, गतस्तस्करः, समायाताः पृष्ठत एव राजपुरुषाः, बद्धस्तै-
रेणित गलोद्रे एव, कृतः पुरतो हन्यमानो उद्गा(लकुटी)भिश्चूर्ण्यमानो निष्ठुरकृपाणजैर्विगोप्यमानः सर्वजनेन नीतो राजकुले,
मृगमर्दीयाभरणमिदमनेनैतत् गृहीतमिति निवेदिने समाम्नातो बध्यः पार्थिवेन, ततो मेलितो जनकेन महाजनो, विज्ञप्तो राजा,

ततो महाजनोपरोधात् कथमपि महादण्डं कृत्वा मुक्तस्तेनासौ, धनपिपासाप्रेरितेन च प्रारब्धानि पुरमध्य एव प्रभूतवाणिज्यानि, प्रतिवधाति च सर्वत्र तुच्छमपि लाभं तदन्तरायः, प्राप्यते च प्रतिपदं महापद्भिः, ततोऽन्यदा प्रेरितो धनपिपासायाऽसौ देशान्तरगमने, ततः पितरौ विमोच्य प्रचुरक्रयाणकभृतगन्त्रीर्गृहीत्वा गतस्तत्र, मार्गे च पतितो महादण्ड्यां बाधितः पिपासया सर्वोऽपि सार्थो, यत्नेनान्विष्यमाणमपि न प्राप्तं कापि पानीयं, दृष्टितजलाशश्च मूर्च्छां निमीलिताक्षः पतितः सर्वोऽपि जनो, जातश्च निश्चेष्टः, अव्रान्तरे समायाता महातस्करधाटी, दृष्ट्वा च तत्तदवस्थमपहृत्य सर्वमपि सर्वस्वं गताः तस्कराः, तत्र कृपाप्लुना तत्रागतेन केनापि पथिकेन कुतोऽपि समानीय पायिताः सर्वेऽपि स्वल्पजलं, स्वस्थीभूतानां चोपदिष्टस्तेषां जलाशयः, तैश्च तत्र गत्वा पीतं जलं, क्षालितान्यङ्गानि, स्वस्थीभूताश्च प्रवृत्ताः पुरतो गन्तुं, शम्बलाद्यभावाच्च गतः सर्वोऽप्यात्मीयात्मीयद्वारैः, वैश्रमणोऽपि प्राप्तो ग्राममेकं, पीडितो बुभुक्षया पातितो निश्चेष्टस्तरुच्छायायां, दृष्टः केनापि अनुक्रमपापरेण, दापितं तेन किमप्योदनादि, स्वस्थीभूतश्च पुरतो गच्छन् आन्तो बाहं, न शक्नोति पद्भ्यां गन्तुं, सुकुमारतया च स्फुटित्वा चरणतले समागच्छति शोणितं, मुहुर्मुहुर्मूर्च्छति लुठति पतति परिदेवते क्रंदति शोचति विलपति, मार्गश्रमाद् विभवकुटुम्बवि-योगाच्च बहिरन्तथोत्पन्नमहादुःखः, तत्रास्ति यद्दीनतामापन्नोऽसौ नाचेष्टत, ततोऽतिकष्टेन अतिग्राममटति भिक्षां, तल्लभमपि महानिर्दयोऽतिनिस्तंशः प्रतिहन्ति लाभान्तरायः, इत्येवमतिनिष्करुणाभिः प्रतिपदमापतन्तीभिः महापद्भिस्सौ कष्टेन समागतः किमपि वेलाच्छलं, धृतः केनापि वणिक्पुत्रतया, जातश्च किञ्चित् सक्किचनः, प्रेरितो धनपिपासया, प्रारब्धं वाणिज्यं, अर्जितं प्रभूततरं धनं, ततः समाकर्णितः क्वाप्ययं दलोकः—“ इक्षुक्षेत्रं समुद्रश्च, योनियोपणमेव च । प्रसादो भूभुजां

नैव, मद्यो वन्ति ढरिद्रिताम् ॥ १ ॥” इति, ग्रीत्साहित्य धनपिपासया भृतं क्रयाणकानां प्रवहणं, प्रवाहितं समुद्रे, गतस्तन्म-
 ह्यदेगे, तत्र चोन्नतं वनमण्डलं गजति मेवः समुद्रश्च चमत्कुर्वन्ति सर्वतो विद्युतः प्रवृत्तधातिप्रतिकूलः पवनः, ततः समुच्छ-
 लदतुच्छलहर्षीभिर्विदलितं जनधा तद्यानपात्रं, ग्रामैकफलकखण्डश्च वैश्रमणो जलचरजन्तुजलकछोलाभिधातादिजनित-
 दुःखान्यनुभववीरकछोलमालाग्रितः प्राप्तः कचिद्दूदगे यत्र नामापि न जायते स्वदेशस्य, वार्त्तापि न श्रूयते सुहृत्-
 म्यननादीनां, ततस्तत्र दुःखभाराक्रान्तस्यैतस्य गण्डोपरि स्फोटकल्पा लज्जा पृष्ठतो रोगमहापत्, तदनुभावतश्च गृहीतो
 जरेण वार्धितः शिरोवाधया गलितः शूलैर्न पीडितोऽन्यरोगैश्च, गयानः शूल्यदेवकुलेषु निपीदन् सभासु प्रपतन् प्रपासु लुठन्
 मठेषु रुन्दन् देगिङ्गदीपु भ्रमन् प्रतिगृहं जल्पन् दीनानि याचमानः पथ्यौपधादीनि प्रतिहन्यमानतच्छाभो लाभान्तरायेण
 दुःखिताश्रितं विचरन् विमुक्तः कथमपि रोगः, पुनर्धनपिपासाग्रितः करोति वाणिज्यानि, अर्जयति च प्रभूतवाराः कथमपि
 किञ्चिदनं, परं नृण्यते कचिद्वराधिपैः धूर्यते कापि धूर्तैः गृह्यते कचिच्चौरैः उपद्रूयते कापि यात्रकेनेत्येवं नानादेशेषु पर्य-
 टन् करोति कचिद्वात्तुवादं, भक्ष्यते तत्र वार्त्तिकैः, परिशीलयति कापि खन्यवादं, निहन्यते तत्र शिलोपलादिना व्यन्तरपि-
 जानादिभिः, भक्ष्यते भुजङ्गैर्दृश्यते वृश्चिकैः सहते महावेदनानिकरमित्येवं प्रतिसमयमापतन्महापत्तिरतीव निर्विण्णो धनस्व-
 जनप्रदेगदारविशुक्तोऽतिदुःखितः पर्यटन् ग्रामनगरादिषु गतः कडाचिद् कापि विद्यामठे, पठितं च तत्र केनापि धर्मशास्त्र-
 पाठकेन, -“ स्वजनधनभवनयौवनवनितातन्याद्यनित्यमिदमखिलम् । ज्ञात्वाऽपञ्चाणसहं धर्मं शरणं भजत लोकाः ॥ १ ॥
 श्रुतमर्नेनैतत्, ततश्चिन्तितम्-अहो यत्र कचिदुःखितैर्गम्यते यदग्रतश्च निजदुःखं निवेद्यते स सर्वोऽप्येवमेव वदति-न

कृतोऽन्यजन्मनि धर्मस्त्वया, अकृतधर्माणां च प्राणिनां अशरणानां पतन्ति प्रतिपदं महापदः, तस्मात् केवलापायपूरितेऽत्र संसारे धर्म एव शरणं तेषां, नान्यदित्यादि, अत्रान्तरे चिन्तितं मिथ्यादर्शनगृहिण्या कुदृष्ट्या-अहो चिराज्जातोऽद्य ममावसरो, यत इदानीं वैराग्यनामकस्य प्रतिपक्षमानुषस्य किञ्चित् प्रवेशोऽत्र पात्रे लक्ष्यते, तथैतत्प्रपुष्ट एव साऽस्मत्प्रतिपत्तिनी सम्यग्दर्शनदुहिता कथमप्यागच्छति तदा सर्वमेवालं भवतीति विचिन्त्य सत्त्वरं प्रेषिता धर्मबुद्धिनामिका निजदुहिता, गताऽसौ तदन्तिकं, तदनुभावाच्चोत्पन्नो वैश्रमणस्य धर्मकरणाभिप्रायः, चिन्तयति च-यदि तावत् सर्वेषामपि विज्ञानाम-यमेवाभिप्रायस्तर्हि सर्वाभिलषितार्थसिद्धिहेतुधर्म एव प्रथमं किमिति न क्रियते, पुष्टकारणसद्भावे हि कार्याणि स्वत एव जायन्ते, तस्माद् गच्छामि स्वदेशे पश्यामि मातापितरौ, ततो निश्चयेन धर्ममेव तावत् करिष्यामीति निश्चित्य गतः कंचिद्वला-क्कलं, कर्मकरवृत्त्या समारूढः प्रवहणे, लग्नं परतटे तत्, ततः स्थलमार्गेण कथमपि चिरात् प्राप्तः स्वदेशं, ततः श्रीनिलयनगरे यावदागच्छति तावदुपरतः पिता विपन्ना माता गतः कोऽपि क्वापि परिजनः शीर्णं गृहं पतितानि हड्डानि अष्टौ विभवाः, ततस्त-त्तथाविधं दृष्ट्वा गतः परमं विपादं, पतितो महाशोके, प्रलयति स्म सुचिरं, निन्दति स्म बहुधाऽऽत्मानं, ततो धर्मबुद्धिनिबद्धमा-नसः कथमप्यात्मानं सन्धार्य करोति स्म मातापित्रोः परलोककृत्यानि, अत्रान्तरे चारित्रधर्मादिभिः सर्वैर्भिलित्वा निरूपितः सद्बोधमहत्तमः कर्मपरिणामस्यान्तिके, ततो गत्वाऽसौ प्रोक्तस्तेन-महाराज ! भवद्भिः पूर्वमिदं प्रतिपन्नमासीद् यदेव एकः संसारिजीवो भवतां सहायो भविष्यति, अस्य च जल्पस्यानन्तानन्तपुद्गलपरावर्त्ताः, न चास्माकमद्याप्यसौ वार्त्तागोचरमप्या-गच्छति, तत् किमीदृशमेतत् ?, नहि महतां प्रतिपन्नानि युगान्तेऽप्यन्यथा भवन्ति, ततः कर्मभूपालेन अलूतोत्क्षेपगर्भं वदन-

मृगस्य प्रोक्तं-हं वन्य ! न जानामि त्वमद्यापि तद्व्यतिकरे यद्वर्त्तते, अहं हि युष्मदभिमुखं तमानयामि, वद्धाभिनिवेशास्तु मद्गान्धवान् वराकं पुनः पुनः व्यावर्त्तयन्ति, तदीदृशे गृहविरोधे किमहं करोमि ?, न चैकैव मया कृतं किञ्चिदिह भवति, किन्तु तथाभव्यव्यञ्चभावलोकास्थितितन्पुरुषकारकालपरिणत्यादयोऽप्यत्र व्याप्रियन्ते, ततस्तैः सह पर्यालोच्य समये भवतामपि गवं करिष्यते ममीहितं, न हि ममात्मप्रतिपन्नं किञ्चिद्विस्मृतं तत्, किलेदानीं धर्मबुद्धिस्तदन्तिके गता श्रूयते, नयाज्यन्माकं किमद्यापि नमयो न भविष्यतीति सद्बोधेनोक्ते कर्मभूपालेन स्वभावनाम्नो निजामाल्यस्य करतले तालां दत्त्वा उच्चारिहस्योक्तम्-अहो मत्या धर्मबुद्धिः सा, पश्यत मद्बोधोऽपि कथं जल्पति ?, महापापबुद्धिरेव हि सा, केवलं नाममात्रे-
जान्मनो धर्मबुद्धिन् प्रत्याग्य नाममात्रमादृश्यमात्रश्रमितं वञ्चयति वराकं सर्वमपि जगदेतत्, यां तु सम्यग्दर्शनदुहितरूपां धर्मबुद्धिं नमचगच्छामि अन्यत्र मा, यतः पीयूषवृष्टिः प्राणिनां युष्मदभ्युदयेहेतुश्च सा, एषा तु तेषाममन्त्रभेषजमहाकूटविषक-
न्द्री, नमूलोन्मूलनहेतुश्च भवतां, नामतस्तुन्या अपि हर्षशीलेऽतिदूरं विसंवदन्ति, यतः-सद्योधातिगरे जीवनीये च तुल्य-
मेव पिपिभिनि नाम, इन्द्ररूपेण नागवल्लीदले चसममेव पत्राभिधानं, कांस्यत्रपुताम्रादिमये रजतकनकादिनाणके एकरूपैव रूपकागान्या, आंसं निम्मादौ न वृक्षध्वनिः, दधिदुग्धघृतादौ च सदृशी रससंज्ञा, अथ च स्वभावविसंवादः सर्वत्र प्रतीत एव,
दत्तचास्माकं वक्तुं न युज्यते, अम्मदुआनमचिवदुहिता हि सा, परं अग्नौ मित्रे च यथावद् द्रुवतामप्यस्माकमागच्छति, किं कुरुमः, ननः स्वभावामात्येनोक्तं-देव ! किमनेन ?, न खल्वनुभवंत एव न जानन्तीत्यमी सर्वमपि तच्चेष्टितं, ततः शिरो विधूय नगन्द्भोदितानां दत्त्वा प्रोक्तं कर्मपरिणामभूयेन-अहो मत्यमुक्तं त्वया, सद्बोधो ह्यसौ, किमस्याविदितं ?, परं धूर्तस्तरुणश्चायं

मायाबृहत् रूढ्यंश्च भणित्वा श्रंषापयति, विष्टावयति चास्मान्, ततः कर्णौ पिधाय सद्बोधेनोक्तं—आः भैवमादिशत, शुष्मत्प्रसादः सर्व एवायं, तद्गच्छामो वयं, शुष्मदयोग्यं (अस्मद्योग्यं) किमप्यत्र भवति तदादेष्टव्यं, ततः भूपतिना अभिहितम्—एवं करिष्यते, व्रजत, शिवाः पन्थान इति, गतोऽसौ, निवेदितं सर्वमपि निजस्वामिनः । इतश्च मातापित्रादिमरणादिदुःखदुःखितो वैश्रमणः कुदष्टिपुत्रिकया कारितो विशेषत एव धर्मकरणनिश्चयं, नीतश्चाकृष्य तन्नगरनिवासिस्वयं शुनान्नास्त्रिदण्डिनो मटे, श्रान्तिस्तद्धर्मं, ग्राहितश्च प्रतिदिनागमनाभिग्रहं, आगच्छंश्च पुनः पुनस्तावद्वासितो यावज्जग्राह तदीक्षां, ततो ग्राहितः स्वशिक्षां, करोति शौचवातं स्नात्यगलितेषु नद्यादिजलेषु प्रतिदिनमेव वारत्रयं क्षालयति पुनः पुनस्तात्रभाजनकौपीनाद्युपकरणानि, ततश्चोपस्ते गुरौ जातस्तत्स्थाने, दिशत्यनवरतमेवोन्मार्गं, दूषयति सन्मार्गं, द्वेष्टि सद्धर्मचारिणो, बहु मन्यते सर्वदेवात्मानं, ततोऽन्यदेतत्थं कुयर्मद्विचशीकृतो मठादिमूर्च्छितमानसश्च मृत्वा व्यावृत्त्य गत एकैन्द्रियादिषु, श्रान्तस्तेषु पुनरप्यनन्तपुद्गलपरावर्त्तन्, ततो रज्जिता स्वपुत्रिकया कुदष्टिः, तथा च तोषितो मिथ्यादर्शनः, तेनाप्यानन्दितो मोहराज इति, ततः पुनरप्यानीतोऽसौ कर्मपरिणामेन कथमपि मज्जयेषु, कृतो ब्रह्मदत्तब्राह्मणपुत्रः सोमदत्तनामा द्विजः, तत्रापि स्थिता समागत्यातिसन्निहिता स्वपुत्रिकां पुरस्कृत्य सभर्तृपरिजना कुदष्टिः मोहप्रेषितं तत्सहायभूतं कुग्राहहिंसादिदुष्टचलं च, ततस्तत्रापि कारितो यज्ञान्, प्रवर्त्तितः पशुवधेषु, ग्राशितस्तन्मांसानि, दाषितो शुक्तहलोहलवणसंस्कृतिलक्ष्णसोपाततुरगगोभूमिकामसत्रादिदानादि, प्रेरितः कर्तुं कन्योद्वाहनानि, एवमन्यान्यपि धर्मच्छलेन कारयित्वा प्रचुरपापानि पातितो नरकेष्वित्येवं पुनरपि पश्चान्मुखो नीत्वा एकैन्द्रियादिषु भ्रमन्निरुद्धोऽनन्तपुद्गलपरावर्त्तन्, एवमन्यान्यसौगतादिदर्शनानुगतं कृत्वा धर्मव्याजेन भूरि पापानि कारयित्वा मिथ्या-

दर्शनमिति न मरुदुग्धेन व्यावर्तितः नराको जनन्तवाराः, प्रतिवारं चैकेन्द्रियादिषु क्षिप्तः, परिरक्षितोऽनन्तपुद्गलपरावर्तान्, ननोऽन्यदा मनुजोऽनन्तःपातिनि सौभाग्यपुरे नगरे सुन्दरगृहपतिगृहे वरुणाभिधानपुत्रतया समुत्पाद्य चिंतितं कर्मपरिणामेन-अज्ञो नेतव्यस्तावदयं मया कथमपि चारित्र्यमसमीपे, एतच्च महापापरूपिणी नाम्नैव तु धर्मबुद्धिर्यावदेतत्सन्निधानाच्च निर्धाटिता तावत् कर्तुं न शक्यते, तन्निर्धाटितं च तस्यगदर्शनदुहितुश्चुख्यभिमतधर्मज्ञीकारे भवति, तदज्ञीकारं चानयोऽपि ज्ञेयवर्गते स्त एवासौ करोति. तद्विशेषावगमश्च शुद्धसिद्धान्तश्रुतिदृष्टिकाकथित एवावगम्यते, तद्दृष्टिकासङ्गमश्च सदागममाभिधान एव सम्भवति, सदागमश्च सद्गुरुसमीपस्थ एव सर्वदैव पर्यटति, तस्मादानयाम्यस्य सन्निधाने सद्गुरुं येन सर्वगुण्यं भवति. तत इदं कर्मपरिणामेहितं ज्ञात्वा भीतो मोहराजः शुभितो रागकेशरी दोलायितो द्वेषगजेन्द्रः जातं वजाहतमिह समस्तमपि कुडुम्बं, ततो मिलितो मंत्रिवर्गः समागताः सामन्ताः, सर्वैश्चाभिहितं—देव ! क्षोभिताशेषत्रिभुवनस्य कोऽयं भ्रातोऽप्येतावान् क्षोभः?, ततो दीर्घं निःश्रस्योक्तमनेन-यथा यूयं भणथ तथैतत्, मदीयेन डिम्भमात्रेणापि शक्रादयोऽपि क्षोभ्यन्ते, ननु मदीयस्य कोऽपि कापि क्षोभं जनयितुमलं, किं कुर्मः?, उद्वेजिता वयमनेन सर्वदाऽनुदितगृहविरोधेन, ततस्तैरुक्तं—किं नूतनं किञ्चित् कर्मपरिणामेन सह चलितं?, ततो मोहराजेनोक्तं—किल नूतनं गणनीयं, यतस्तस्मिन्नेव युष्मद्विदिते संसारजीव्यतिकरे तदन्तिके केनापि सद्गुरुणा सह सोऽस्मद्वरी सदागमस्तेन समानेतुमारब्धः श्रूयते योऽस्मान् समूलानपि कपति, ततः किलास्मत्कुलरुन्दलीदागानलज्वालां श्रुतिदृष्टिकां तदन्तिके प्रेषयिष्यति, ततस्तैर्विशुक्कं कुंकारमभिहितं सर्वैः—यद्येवं तर्हि न कर्तव्य एव सर्वथा क्षोभो, वयं हि तथा करिष्यामो यथैव तदपायमूलभूतः स गुरुरेव तत्र नागच्छति, ततस्तद्वचःसमाश्वा-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३००॥

सितेन ग्रीकं मोहक्षितीशेन-कुरुतैवं वत्साः !, पूरयत मम मनोरथान्, ततो गतास्तत्सैनिकाः, तैश्च सर्वैरपि पर्यालोच्य गुरो-
रागच्छत एव निरूपिता महापशुकुनाः ग्रेपितः शिष्याभ्यापनादिविक्षेपः ग्रीत्साहिताः शिरोव्यथादिरोगाः उत्पादिता अन्तराले
पार्थिवविरोधादिप्रत्यूहाः, ततः प्रतिस्खलितः हठादेतैरागच्छन् गुरुः, ततश्च कुट्टिदुहितृवचनाद्धर्मच्छलेन कृतानेकमहापापो
ग्रस्तः कदाचिन्महापदा, संहतो वरुणो मरणेन, पुनरपि पराङ्मुखः परिभ्रमंश्चैकेन्द्रियादिषु धृतोऽनन्तं कालं, ततो जनितः पुन-
रपि मनुष्यक्षेत्रे विमलपुरनगरे रमणनाम्नः श्रेष्ठिनो गृहे संसारिजीवः सुमित्राभिधानपुत्रतया, समारूढैश्च पौवनं, ततोऽन्यदा
मोहबलस्खलनान्तरालेन केनापि कथमपि समालिङ्गितः संयमश्रिया शोभितः प्रशमाभरणेन दुष्प्रधृष्यस्तपस्तेजसा अभिगम-
नीयो भव्यभ्रमराणां सोममुखपद्मजः सम्पत्त्या विलिप्तः सुगन्धिशीतलविलेपनेन मण्डितः सर्वाङ्गमेव सद्गुणमण्डनेन अचल-
श्चारित्र्यप्रतिज्ञायां स्थिरो दर्शनाङ्गीकारे निष्ठाप्राप्तो मतिश्रुतज्ञाने बहिर्बहुशालकाभिधानोद्याने समानीतः कर्मपरिणामेन सदा-
गमान्वितो गुणजलधिनामा स्मरिः, ततः शुद्धसिद्धान्तश्रुत्युत्कण्ठिताः समागच्छन्ति तदन्तिके राजामात्यश्रेष्ठिसार्थवाहादयः,
ततो यावत् किल सुमित्रोऽपि तत्र गमिष्यति तावद्विज्ञातैतद्व्यतिकरो रे रे गृह्णीत गृह्णीत, अन्यथा हताः सर्वेऽपीति श्रुवाणः
संभ्रमेणोत्थाय महीपतिः प्रेषयति तन्निवारणाय सुभटसमूहं, तद्यथा-निरूपयत्यालस्यं प्रेषयति कुटुम्बादिस्नेहमूढतालक्षणं
मोहं प्रेरयति किमेतेऽपि जानन्तीतिरूपामवज्ञां उत्साहयति जात्यादिमदं तर्जयति क्रोधं प्रवर्त्तयति प्रमादं उच्छृङ्खलयति
कार्पण्यं व्युत्सृजति नरकादिदुःखश्रवणभयं मुत्कलयति शोकं उज्ज्वलयति कुट्टिदेशनोद्भवाज्ञानं संचलयति गृहहङ्कृषि-
सेवाविषयव्याक्षेपान् उन्मुद्रयति नटदर्शनादिकुतूहलानि संवाहयति द्यूतक्रीडाः, इत्यादिभिः कृतकिलकिलारवैः सर्वैरपि तत्र गत्वा

भुवनभानु-
चरित्रे
संसारि-
जीवस्य
वैश्रमणा-
दिभवाः ॥

॥३००॥

केनापि कर्ममिथिदिने गुरुमर्मापं गच्छन् सुमित्रो गले गृहीत्वा हठाग्निरुध्य विधृतः, ततोऽन्यदिने गुरुरप्यन्यत्र विधृतः, कदाचित्
 नृमित्रोऽपि प्रेनप्रनिप्राचूर्णनामुपागतः. सञ्चलितस्तथैवेकेन्द्रियादिव्यनन्तकालं, समानीतोऽसौ पुनरपि मनुष्येष्वानीतौ च पुनः
 कथमपि गङ्गुगुरुदागमौ, न लब्धश्चालस्यादिप्रतिहनेनामुना वराकेण तथैव श्रुतिसङ्गमः, ततो नीतः पञ्चान्मुखः मिथ्यादर्शन-
 रुद्रष्टिद्विवृत्त्यां, धृतः पुनरप्येकेन्द्रियादिव्यनन्तकालं, एवं तावद्यावदनन्तवाराः, अन्यदा च जनितोऽसौ पुनरप्यवन्तिनामि-
 कार्यां नगर्यां गङ्गदत्तनाम्नो गृहपतेः सिन्धुदत्तनामा पुत्रः, प्राप्तो यौवनभरं, समानीतौ तथैव सङ्गुरुसदागमौ, निषिध्य
 च दडादालस्यादानीनोऽसौ कर्मपरिणामेन कथमपि सङ्गुरुसदागमसमीपे, ततो विज्ञायैतन् महाचिन्तासागरसमवगाढाश्चिन्त-
 यनि मोक्षः श्रितियास्यो वदति च-अहो मन्त्रिसामन्ताः ! भस्त्रायां यानि काण्डानि तानि मुक्तानि, किमिदानीं प्रेषयामि ?
 तस्य वैरिणः पार्श्वे, भवति यतः श्रुतिसङ्गमः, ततो ज्ञानावरणसामन्तेनोत्थायाभिहितं भैवमादिशतु देव !, अनन्तं हि देवस्य
 मेन्यं, भूतजलवग्बद्, अद्यापि विन्दुरपि नाकूयते, तदिदानीं मदीयदुहितुः शून्यतायास्तत्रावसरः, तत्तन्निधाने हि संपन्नोऽपि
 श्रुतिगंगमौ निरुल्ल एव गम्ययते, तदादिश्यतामेषा, कृतं तथैव मोहनरेन्द्रेण, गता च सा तत्र, जातश्च सिन्धुदत्तस्य मद्गुरु-
 गदागमगन्धिवानाद् श्रुतिलाभः, कथिताश्च तथा विस्फार्य मिथ्यादर्शनकुट्टिदुहितुदोषा वर्णिताः सम्यग्दर्शनदुहितुगुणाः कथि-
 तानि मोक्षगमार्गाणि निवेदिनानि तन्मन्यविलम्बितानि प्रख्यापिताश्चारित्र्यमर्मप्रसादसम्पत्तयः प्रकटितस्तन्मैन्यमम्भवः सुखस-
 न्दोहः, परं शून्यतागन्धिवानादनेन कोऽहं का एया किमिह कथ्यत इत्येतावदपि न विज्ञातं, दूरे तद्भाषितार्थः, तत उत्थितानां
 परमदिष्टः केनापि-किं श्रुतमिदं भो ! त्वया ? तनस्तेनोक्तं-न किञ्चिज्ज्ञानामीति, अन्यान्यदिनेष्वपि मित्राद्युपरोधेन केनाचिद्

गतोऽसौ गुरुसमीपे, जातः श्रुतिसंगमः, परं शून्यतासन्निधानाचालन्यां जलमिन न किञ्चित्तत्र स्थितं, ततो गतावन्यत्र राद्रुगुरुस-
दागमौ, ततः सिन्धुदत्तः कुहटिबुधर्मबुद्धिभ्यां भागनतादिसन्निधाने यदा नीयते तदा त्यजति तत्सन्निधानं शून्यता, बुध्यते
सर्वमपि तदाख्यातं, करोति च तदुक्तमित्युपचितमहापापः पुनरपि निवर्त्य विभृत एकेन्द्रियादिष्णनन्तकालं, ततोऽन्यदा
चिन्तितं कर्मभूषालेन-अहो न लभतेऽयं वराकः कथमपि चारित्रधर्मसैन्यप्रवेशं, यतो बलिनोऽद्यापि मद्भान्धवास्तेषां चाबलत्वं
यथा भवति तथा जानाम्यहं, केवलं तथा क्रियमाणे तेषां महान् शरीरापचयः, अस्माकं च शरीरादव्यतिरिक्तास्ते, अतस्तच्छ-
रीरक्षये ममैव परमार्थतोऽसौ संपद्यते, तत् किमिदानीं करोमि ?, यदिवा प्रतिपन्नं निर्वाहयतां यद्भवति तद्भवतु, किमनया
चिन्तया ?, यतः-‘देहेऽपि जनितदाहं सिन्धुर्वडवानलं शशी शशकम् । न त्यजति कलङ्ककरं प्रतिपन्नपरा हि सत्पुरुषाः
॥ १ ॥ उपकृतिराभसिकतया श्रुतिमपि न गणन्ति नात्मनोऽगुणिताम् । जनयन्ति हि प्रकाशं दीपदशाः स्नाञ्जदाहेन ॥ २ ॥
यदपि चारित्रधर्माद्याः ममापि क्षयायैव यतन्त इति किं तेषां परमवैरिणाभ्युपकृतेनेत्येतदप्यचिन्त्यं, यतः-“उपकारिणि वीत-
मत्सरे वा, सदयत्वं यदि तत्र कोऽतिरेकः ? । अहिते सहसाऽपराधलब्धे, सघृणं यस्य मनः सतां स धुर्यः ॥ १ ॥ अपास्य
लक्ष्मीहरणोत्थवैरितामचिन्तयित्वा च तदद्रिमर्दनम् । ददौ निवासं हरये महार्णवो, विमत्सरा धीरधियां हि वृत्तयः ॥ १ ॥
यदिवा मदीयं शुभपक्षं सदैव ते पोषयन्ति सन्निस्तरं चासत्प्रसिद्धम्, अन्यथा नामापि को ममाज्ञास्यत् ?, प्रसिद्ध्यर्थिनश्च
पुरुषाः किमिह तद्यन्न सहन्ते, यतः-तमसाऽनिशं शशाङ्को गगनं न त्यजति खण्ड्यमानोऽपि । कैतावती प्रसिद्धिर्यस्मादन्यत्र
परिवसताम् ? ॥ १ ॥” इत्यादि विचिन्त्य विजयवर्द्धननगरे सुलसश्रेष्ठिनः पुत्रतयोत्पादितः कदाचिदसौ संसारिजीवः

मन्द० श्री
हेमन्त्रीया
स्त्रीरत्ना
मन-
माना ॥
॥३०३॥

कर्ममहागजेन, स्थापितं च तस्य नन्दन इति नाम, प्राप्तश्च यौवनं, ततः परिणामेन निकटीभूय प्रच्छन्नमेव समये समर्पि-
तोऽस्य यथाप्रवृत्तकरणनामा खट्वः निवेदितं च कर्णे-खण्डयामुना खट्वेनात्मवैरिणो मोहराजस्य किञ्चिद्वूनमेकसप्ततितमं
मेकं त्रिंशत्तमं भागं धृत्वा छिद्रि शेषान् मातिरेकैकोनविंशच्छरीरांशान्, एवं नामगोत्रशतद्वयस्यापि किञ्चिद्वून-
भागं परिहृत्य परिहृत्य कर्चय शेषानेकोनविंशतितनुविभागानतिरिक्तान्, तत एतैरिस्थं खण्डयित्वाऽधरतामुपनीतैः समस्त-
मपि तन्मन्यं खण्डितमधरितं च भविष्यति, ततो निराकुलो द्रक्ष्यसि त्वं सकलसुखसंदोहनिवन्धनसम्यग्दर्शनमहामात्य-
भजनद्वारं, तच्च निविडरागद्वेषग्रन्थिपरिणतिरूपग्रन्थिकृपाटपिहितं वर्त्तते, तदुद्घाटने चोपायं पुनरपि कथयिष्यामि, यथोप-
दिष्टं कुर्विदानीं तावत्, ततः कृतमनेन तथैव, समानीतौ च कर्मभूपतिना तत्पुरद्वारवर्त्तिनि सहस्राव्रजनोद्याने सद्गुरुसदा-
गमौ, नीतस्तदन्तिकं नन्दनो, दत्ता च तस्य सहायिनी दक्षता, तद्भ्याच प्रपलायिता शून्यता, इतश्च मूर्च्छिते मोहराजे
रुदन्त्यु ज्ञानावरणादिसामन्तेषु समाक्रन्दतोर्नामगोत्रयोर्विलपति रागकेसरिप्रमुखसमस्तसैन्ये कथंकथमप्यात्मानं सवाह्यावष्टम्भं
वद्वा समुत्थितो मिथ्यादर्शनमहत्तमः, समचलोकितं च तत्तद्वचश्चं समग्रमपि सैन्यं, ततश्चापादस्तकमेव भृतोऽमर्शस्याश्रद्धा-
ननामकं महादुष्टचूर्णं गृहीत्वा धावितः, सत्त्वरं प्राप्तो नन्दनसमीपे, सद्गुरुसदागमाभ्यां च शुद्धश्रुतिमुखेन कथिताः सम्यग्दर्श-
नस्य सर्वेऽपि मोहमिथ्यादर्शनादिदोषाः, निवेदिताः अशेषा अपि धर्मदेशनादिगुणाः, ज्ञापिताश्च धर्मफलभूताः स्वर्गोपवर्गा-
दयः, प्ररूपिताः पापकार्यरूपा नरकादयः, ततो दक्षताप्रभावादवगतं सर्वमपि तत् नन्दनेन, अवान्तरे ज्ञागित्येव दत्तो मिथ्या-

दर्शनेन तस्याश्रद्धाननामको महादुष्टशूर्णः, तद्भावितेन च चिन्तितं नन्दनेन-अहो क ते मोहमिथ्यादर्शनादयः क चामी
वर्तन्ते चारित्रधर्ममयदर्शनादयः ? केनावलोकिताः सहैव पापेन ते नरकादयः ? कश्चागतो धर्मस्वर्गापवर्गादिभ्यः
पश्चात् ? तदियं महासाहस्ररूपिणी काऽप्यमीपां वाचालतेति विचिन्त्य समीपवर्तिनां च शनैः कश्चयन् मुहुर्मुहुः सहस्रतालमु-
पहसत्येष, ततो रुष्टः कर्मपरिणामोऽस्य, तुष्टाः मोहादयः, पुनरपि पुष्टाः परिपूर्णशरीराश्च संजाताः, ततोऽतिरोपभृतेर्गले गृही
त्वाऽसौ नन्दनः सम्यग्दर्शनमहामात्यभवनद्वारान्निवर्तितस्तैः पश्चान्मुखः, कारितः पापसहस्राणि, नीतः पुनरप्येकेन्द्रियादियु,
भृतोऽनन्तं कालं, एवं कचिन्नरके क्वापि संक्षिपञ्चेन्द्रियतिर्यङ्मनुष्येषु कचिद्देवेषु पूर्वोक्तविधिना मोहादीन् खण्डयित्वा समा-
गतोऽयमनन्तवारा यथोक्तस्वरूपे सम्यग्दर्शनमहामात्यभवनद्वारे, परं क्वाप्यश्रद्धानात् कचिद्रागादिवशात् क्वापि क्रोधादिभिः
कचिद्विषयगृह्यादिभिः समुचितमहापापस्तत्रालब्धप्रवेश एव पुनरपि पुष्टपरिपूर्णोऽसौ मोहादिभिस्तथैव निवर्तितः, स्थित एकेन्द्रि-
यादिषु प्रतिवेलमनन्तकालं, इतश्च-अस्तिमनुष्यक्षेत्रे मलयपुरं नाम नगरं, तत्र च इन्द्रो नाम राजा, तस्य च विजया नाम भार्या,
तयोः पुत्रत्वेनोत्पादितोऽसौ प्रस्तुतजन्तुः कदाचित् कर्मपरिणामेन, स्थापितं च तत्रास्य चिद्वचसेन इति नाम, गतो वृद्धि-
मधीताः कलाः प्राप्तौ युवतिजनो मनोमोहनं प्रवरयौवनं, तत्र चान्यदा कुमारवृन्दपरिवृत्तः क्रीडन् गतोऽशोकसुन्दरं नामोद्यानं,
तत्र च दर्शितौ पुनरपि कर्मभूषेन तौ सदुरुसदागमौ, तदर्शने च समुल्लसितविशिष्टतरवीर्यः सविशेषः कृततैक्ष्ण्येन कर्मभूषा-
लावाप्तपूर्वाभिहितखड्गेन पूर्वोक्तच्छेदादधिकतरं छित्त्वा मोहादिशत्रून्स्वलितो गतः सदुरुसदागमसमीपेऽसौ सपरिकरः कुमारः,
सविनयं च प्रणम्योपविष्टः समुचितप्रदेशे, कारितश्च सदागमं भणित्वा गुरुणा तस्य श्रुतिसङ्गमः, प्रोक्तं च ततश्चणो विलग्य

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३०५॥

तथा, तद्यथा-भद्र ! भो ! हितबुद्धिस्त्वं, आमिति भवसागरे । द्रष्टुमोहमहीपस्य, मिथ्यादर्शनमन्त्रिणा ॥ १ ॥ यतः कुदृष्टिरे-
हिन्या, सार्द्धं द्रुहितरं निजाम् । धर्मबुद्धितयाऽऽख्याप्य, प्रेष्यत्येष द्रुष्टधीः ॥ २ ॥ ततोऽर्थतो महापापबुद्धिरेषा जगज्जये ।
अमन्ती स्ववशान् कृत्वा, वराकान् प्राणिनोऽखिलान् ॥ २ ॥ धर्मच्छलेन पापानि, कारयित्वा महान्त्यपि । पातयत्यतिरौद्रेषु,
नरकेषु ततो भवे ॥ ३ ॥ अनन्ते अमयत्येषा, मिथ्यादर्शनमन्त्रिणः । पितुः कुदृष्टिमातुश्च, सेवां कारयते भृशम् ॥ ४ ॥ तौ
च यत् कुरुवस्तेषां, तत् किमाख्यायते तव ? । रागादिदोषनिर्मुक्तमानसेषु गुणात्मसु ॥ ५ ॥ अदेवबुद्धिं देवेषु, द्वेषभावं तथैव
च । नित्यं जनयते द्रुष्टौ, निःस्पृहेषु दयालुषु ॥ ६ ॥ गुरुष्वगुरुबुद्धिं च, तां स्थापयतोऽगुणिष्वपि । दयादानक्षमाशीलध्यान-
ज्ञानादिनिमित्ते ॥ ७ ॥ सद्धर्मे सर्वदा द्वेषं, भूतघातात्मके पुनः । अधर्मे पक्षपातं च, भृशं कारयतस्तथा ॥ ८ ॥ विपर्यस्ता
यथा जीवाः, पापं संचिन्त्य भूरिशः । न तदुःखं सहन्ते यन्नैव ते तत्प्रसादतः ॥ ९ ॥ मोहादिभिस्ततः सर्वैर्वरिभिर्मिलितै-
र्भृशम् । त्वमप्यनन्तकं कालमेतावन्तं कदर्थितः ॥ १० ॥ विशेषतोऽत्र ते वैरी, सकुटुम्बोऽपि द्रुष्टधीः । स मिथ्यादर्शनो मन्त्री,
दुरन्तानन्तदुःखदः ॥ ११ ॥ तद्भार्यापुत्रिकाभ्यां तु, दग्धो दुःस्वैर्यथा पुनः । त्वं तथा कथयेत् कोऽत्र, सहस्रवदनोऽपि सन् ?
॥ १२ ॥ तद्भाषितमिति श्रुत्वा, भीतचित्तो नृपाङ्गजः । सगद्गदगिरा शान्तः, प्रणम्य गुरुमब्रवीत् ॥ १३ ॥ एतदेतावतीं वेलां,
प्रभो ! तावत् पुरा क्वचित् । न विज्ञातं मया किंचिद्ज्ञानाहातचेतसा ॥ १४ ॥ तच्छरणविमुक्तस्य, वैरिभिस्तैर्निरर्गलम् । क्षेत्री-
कृतस्य दुःखानां, किं त्राणं मे भविष्यति ? ॥ १५ ॥ गुरुणा प्रेरिता ग्राह, श्रुतिस्तं पुनरप्यतः । निवेदितं मया भद्र !, तुभ्यमे-
तदनन्तशः ॥ १६ ॥ परं शून्यतया कापि, क्वचिदप्यश्रद्धानतः । कापि द्वेषात् क्वचिन् मोहात्, कापि शाक्यात् क्वचिन्मदात्

अनित्य-
भावना
वलिनरेन्द्र-
कथा ॥

॥३०५॥

॥१७॥ कुदृष्टिपुत्रिकागाढरागान्धेन त्वनेकजः । नीतं विफलतां सर्वं, तस्मादेव हितात्मना ॥ १८ ॥ मम वाक्यं त्वयेदानीं,
श्रोतव्यं हितमात्मनः । ततो बद्धाञ्जलिर्भूत्वा, सोपयोगः शृणोत्यसौ ॥ १९ ॥ तथा ग्रीकं ममस्तीह, सद्गुणामृतसागरः ।
चारित्रधर्मभूषालन्यस्तराज्यमहाभरः ॥ २० ॥ सम्यग्दर्शनसन्मन्त्री, मदागमसहोदरः । सद्गोघो बान्धवो ज्येष्ठः, सर्वज-
न्तुहितात्मकः ॥ २१ ॥ छिन्नपत्रमित्राजोषं, यन्नाम्नापि प्रक्रम्यते । तत् सैन्यं मोहराजस्य, स्मरत्तद्दीर्यमद्भुतम् ॥ २२ ॥
निष्पिष्टोऽनेकधा येन, कलत्रापत्यसंयुतः । स मिथ्यादर्शनो दुष्टः, प्रतिपन्थी विजोपतः ॥ २३ ॥ धर्मप्रासादमत्पीठं, मूलं
मोक्षतरोश्च यः । समग्रगुणभूषीटसमुद्धारकणीश्वरः ॥ २४ ॥ न सा समृद्धिरस्तीह, न तत् सौख्यं न तत् पदम् । यत्तुष्टो न
ददात्येष, देहिनां सम्यगाश्रितः ॥ २५ ॥ तस्यास्ति दुहिता रूपमौभाग्यादिगुणैकभूः । धर्मवृद्धिरिति ख्याता, यथार्थोभि-
धया जने ॥ २६ ॥ या चित्तेऽपि धृता सद्यः, सुखयत्येव देहिनः । संगमोऽमृतवाहिन्यास्तस्या निःमीमसौग्यकृत् ॥ २७ ॥
भजन्ते जन्तवो ये तां, ते तद्वर्शितमेव हि । पश्यन्ति तं महात्मानं, सम्यग्दर्शनमंत्रिणम् ॥ २८ ॥ दृष्टश्च ममभवत्यत्र, त्राणं
निरिशेषदेहिनाम् । मोहान्द्विचलदुःखौघसंश्रमनसा सदा ॥ २९ ॥ नैनार्थित्वं पुनर्येषां, तदुहित्राऽस्ति देहिनाम् । तेषां दूरे
परित्राणं, पश्यन्त्यपि हि ते न तम् ॥ ३० ॥ तद्यद्यस्ति तवार्थित्वं, तथा मुंदर ! दर्शयामि ततोऽहं तां, सौख्यं
ते जायते ततः ॥ ३१ ॥ प्रगुणोऽहं तिष्ठाम्येष, प्रसादं प्रविधाय मे । सत्त्वरं ददर्शयतामत्र, सा ममुत्सुकचेतसः ॥ ३२ ॥
ततो गुरुणा तस्य विशेषवतीं योग्यतापुपलभ्य सदागमश्रुतिश्रुत्वेन तावत् मविस्तरभृपवर्णितं पुनरपि मोहमहाचर-
मिथ्यादर्शनकृदृष्टिकुधर्मवृद्ध्यादिवैगुण्यं, तावच्च निवेदिताः शुद्धधर्मगुणा यावदुन्मीलिता च शुद्धधर्मकरणवृद्धिः, ततस्तेन

संविग्नमनसा प्रोक्तं-भगवन् ! युष्मत्कृतात् सदागमश्रुतिप्रसादात् सम्पन्ना तावन्मम धर्मबुद्धिः, तत्प्राप्तौ च चिन्तयाम्यहं-
करोमि युष्मदभिहितमेव धर्मं, परिहरामि कुदृष्टिधर्मबुद्ध्यादिसंसर्गं, तत् कथयत प्रसादं कृत्वा स्वधर्मविधानोपायविधिं, ततो
गुरुणाऽभिहितं-भद्र ! भवेच्चेदस्यां धर्मबुद्धौ स्थिरानुगिता तर्ह्येषा एवास्मदादीन् उत्साहयति धर्मविधानोपायविधिकथनादिषु,
तदिह शुद्धधर्मं चिकीर्षुणा तावत् प्रथममेवान्यपरिहारेण सम्यग्मनोवाक्यैः प्रतिपत्तव्यः स्वामिभावेन सम्यग्दर्शननामामा-
त्यो, रक्षणीयं सर्वप्रकारैर्यत्नतः तत्कालुष्यं, ततः सम्यगाराधित एष तथा प्रसीदति यथा भवति सर्वाप्युत्तरोत्तरगुणसंसाप्तिः,
ततश्चिन्तितं राजतनयेन-अहो महाप्रभावः कोऽप्येष सम्यग्दर्शनो, नामापि सुन्दरमस्य, केवलं कथमेव मया द्रष्टव्यः प्रत्यभिज्ञा-
नीयो वा, इत्यादि चिन्तयति राजपुत्रेऽवसरोऽयमिति ज्ञात्वा कर्मभूपालेनार्पितस्तस्य विशुद्धतराध्यवसायस्वरूपापूर्वकरणनामको
दृढस्तीक्ष्णः कुठारः, कर्णे च कथितं छन्नमेव किञ्चित्, ततः समुल्लसितानवासपूर्ववीर्यविशेषोऽयं यथोक्तकुठारेण हठान्निविडरा-
गद्वेषपरिणतिस्वरूपग्रन्थिनामकं महाप्रतौलीकपाटद्वयं पाटयित्वा मोहादिशत्रून् अनुसमयमेव हि निर्दयं घ्नन् प्राप्तः सम्यग्दर्श-
नमहामात्यशरदिन्दुधामधवलान्तरकरणनामकमहाप्रसादराजाङ्गणभूमौ, ततश्च स्वप्रतिज्ञानिर्वाहपरितुष्टकर्मक्षितीशेन समर्पि-
तस्तत्रास्य विशुद्धतमाध्यवसायात्मकानिर्वृत्तिकरणनामको महावज्रदण्डः, तेन च मोहराजद्वेषगजेन्द्रपुत्रौ अनन्तानुबन्धिक्रो-
धमानौ तथा मोहराजाङ्गणराजकेसरिदुहितानन्तानुबन्धिनी माया तत्पुत्रश्चानन्तानुबन्धी लोभः स च मिथ्यादर्शनदुष्टामात्यः,
एते पञ्चापि महाशत्रवो हन्यमाना अप्यतीव सामर्शाः प्रकृष्टदृष्टचेतसः कथमपि पृष्ठिममुश्चन्तस्तथा ग्रहता विश्वसेनकुमारेण
यथा चिंगिकां प्रयच्छन्तः सावशेषजीविताः प्रणश्य चित्तवृत्तिमहाटवीमध्ये कापि निलीना मूर्छितात्मानः स्थिता इति,

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३०८॥

ततः प्रतिबन्धकाभावे अविष्टो राजसुनुरन्तरकरणनामके सम्यग्दर्शनावासौधे, दृष्टश्च तत्रौपशमिकरूपधारी सम्यग्दर्शनम-
हामात्यः, ततो द्रवदग्धतरुरिव पुष्करावर्चधनवर्षेण ग्रीष्ममरुपान्थ इव महासरःसलिलसेकेन दुर्जनदुर्वचने तप्तसाधुरिव
सुधारसस्यन्दिदुजनवचनप्रबन्धेन आजन्मदारिद्र्योपद्रुतमहादरिद्र इवातिप्रभूतद्रविणलाभेन शिशिरहिमपातदग्धकमलखण्ड
इव मधुमाधवसम्बन्धेन चिरविप्रयुक्तातिप्रियप्रियविरहसंतप्तसंगमेन अनादिकालविरुद्धमोहादिमहारिपुसमूहजनितदुःखौघ-
दग्धः शीतीभूतोऽसौ तद्दर्शनेन पीयूषप्रवाहसंपातप्रतिभेन, ततः कथितमपि पूर्वं पृच्छतस्तस्य कथितं पुनरपि गुरुणा सविस्तरं
तत्स्वरूपं, प्रत्यभिज्ञापितश्च पुनः पुनरेवासौ, प्रदत्ता शिक्षा नरेन्द्रनन्दनस्य, यथा-भद्र ! यावज्जीवं ममायमेव स्वाभी नान्य
इति प्रतिज्ञा देवैरपि यथा न चाल्यते तथा दृढं धरणीया, प्राणेष्वपि गच्छत्सु न मोक्तव्य एवायं, शङ्काकाङ्क्षाविचिकित्सा-
परपापण्डिपरिचयपरपापण्डिप्रशंसापिण्डप्रदानप्रपात्रितरणादयश्च प्रकाराः सर्वथैवास्य कालुष्यहेतवः आत्महितैषिणा दूरतः
परिहरणीयाः, अन्यथा मनागप्यस्मिन् कलुषिते पुनस्तथैव ग्रीढीभवन्ति मोहादयः, ततः पूर्वापिकृतानि स्मरन्तो गाढतरं प्रकुपि-
तास्ते दशनदण्डौघाः सरूपो गले गृहीत्वा समाकर्षयन्ति, निःशङ्का नयन्ति स्ववशतां, ततो विडम्बयन्ति निःशङ्काः समधिकम्,
अतो रक्षणीयो वत्स ! दुष्टात्मनाममीषामिषदप्यवकाशः, ततोऽयं सम्यगाराधितः सम्यग्दर्शनमहामात्यः समये त्वद्योग्यतां
विज्ञाय दर्शयिष्यति तं प्रणतजनमहावत्सलं सकलसुखसन्दोहदायकं चारित्रधर्ममहाचक्रवर्त्तिनं, स च निविडभक्त्या समा-
राधितः स्वशरीरादप्यतिरिक्ते परमवल्लभे जगद्गौरव्ये महासाम्राज्यदायिनि प्रवरलक्षणान्विते निःशेषसौख्यस्वानिकल्पे
समग्रगुणसर्वस्वश्रीगुहापवरिके देशविरतिसर्वविरतिनामिके दास्यति परितुष्टस्तव क्रमेण निजपुत्रिके, ते च दुराराधे अतिनिपुण-

अनित्य-
भावना
वलिनरेन्द्र-
कथा ॥

॥३०८॥

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥३०९॥

जनरंजनीये, सर्वथा तच्चित्कालुष्यमजनयन् सेवमानस्त्वं सुखपरम्परामनुभवन् क्रमेण प्राप्स्यसि परमैश्वर्यवर्यं निःसीमानन्त-
सुखसम्पन्नमप्रतिपाति सकलत्रैलोक्योपरिवर्त्ति निर्द्विचिपुरीपरमेश्वरत्वमिति, तदेतत् सम्यक् श्रुत्वा प्रतिपद्य च क्षणात् कृता-
न्यक्षायोपशमिकसम्यक्त्वरूपस्य सम्यग्दर्शनस्य सेवको भूत्वा ग्रहष्टमनाः प्रणम्य गुरुचरणौ जगाम स्वगृहं सपरिकरो विश्व-
सेनकुमारः, ततोऽसौ स्मरंस्तानि गुरुवचनानि कुर्वन् तदुपदिष्टविधिना सम्यग्दर्शनसेवां गमयति दिवसान्, ततः कर्ममपरिणा-
मेन चिन्तितम्-अहो निर्वाहितप्राया मयेदानीं प्रतिज्ञा विगतप्राया चिन्ता यदयं मीलितः सम्यग्दर्शनस्य, इतो ह्यूर्ध्वं यदि
महान्धवा गाढमस्य तापयिष्यन्ति तथाऽप्युपाद्धपुद्गलपरावर्त्तमेवास्य संसारः, परतस्तत्सैन्यप्रौढसहायतां विहाय निर्द्विचि-
पुरीपरमेश्वरत्वलाभादिति, ततोऽन्यदा पितरि पञ्चत्वमुपगते संपन्नोऽसौ महीपालः, पालयति राज्यं । अन्यदा च निरानन्दं
भजनमत्सरं परिहृतप्रायव्यापारं निरीक्ष्य स्वपक्षं प्रकुपितो गाढममशं परिवहन् मोहनरेन्द्रज्येष्ठपुत्रो रागकेशरी कुट्टष्टिरागरूप-
मात्मनो विधाय पितरं प्रणम्य निर्गतः स्वस्थानात्, प्राप्नो विश्वसेननरेन्द्रसमीपे, तिष्ठति छिद्रमवलोकयन्, ततोऽन्यदा श्रुत्वा
राज्ञः सम्यक्तवाङ्गीकारं पूर्वपरिचिततया सामर्थ्यः समायातो बहिरुद्याने शिक्षितानेकदृष्टविद्यामन्त्रजालो बहुकूटकपटकुशलः
विद्वच्चभूतिर्नाम त्रिदण्डी, तेन चाज्ञानतपसा विद्यामन्त्रादिकूटैश्चाक्षिप्तः समागच्छति प्रायः सर्वोऽपि नगरलोको, राजा तु
सम्यक्तमालिन्यभयात् कदाचिदपि नागच्छति, ततो भाणितस्तेन कस्यापि पाश्चात्-यदुत तस्य तावता पूर्वपरिचयस्यैतत्
पर्यवसानमापन्नं येनैकामपि वारां दर्शेनमात्रमपि न क्रियते, किमेतावताऽपि विनश्यति किञ्चित्?, ततः पूर्वदाक्षिण्यात्तद्वचनोप-
रोधाच्च गतस्तदन्तिके राजा, दर्शितानि चानेन महाक्षेपजनकानि विद्यामन्त्रकौतुकानि, ततो निजावसरं ज्ञात्वाऽधिष्ठितो

अनित्य-
भावना
बलिनरेन्द्र-
कथा ॥

नरपतिः कृष्टपिरागेण, तत्सन्निधानाच्च रञ्जितोऽसौ किमपि त्रिदण्डिनः, अन्यदिने चागतस्य तस्यान्यान्यपूर्वतरकौतुकानि दर्शितानि, वधाति च गजः परिजनस्य च कण्डुकानि करोति रक्षाः पूरयति च भूरिप्रत्ययान् तावद्यावत्तेन कृष्टपिरागरूपधारिणा रागकेशरिणा तथा वासितोऽयं नृपो यथा विरक्तः सम्यग्दर्शनस्य, वदति सकलजनसमक्षमेव—न किञ्चिद्विदन्त्यमी श्वेतभिश्च; अस्य तु भगवत्सिद्धिण्डिनः प्रत्यक्षमेव ज्ञानं सप्रत्ययमित्यादि, ततश्चिन्तितं सम्यग्दर्शनेन-अहो कृष्टपिरागस्तेहविषयरारूपवयमध्यादायरूपधारी प्राप्तो रागकेशरी, अज्ञानचरटस्तु उग्र इव मान्यानां गर्भेषां द्वितीय एव वर्तते, किं तत्रोच्यते ? ईदृशी चामीषां पापिष्ठानां संहतिः यत्रैकस्तवान्येऽपि प्रकटप्रच्छन्ना मोहक्रोधमानादयः सर्वेऽप्यागच्छन्त्येव, तस्मान्चत ऊर्ध्वमस्माकमेतेन सह सद्गतिः श्रेयसीति विचिन्त्य द्वामित्येवादर्शनीभूतः सम्यग्दर्शनः, यद्यिष्टं तत्तत्क्षण एव कृतोऽपि प्रकटीभूय लब्धोदयो मिथ्यादर्शनः, तेन च कृपितेन गलग्राहं गृहीत्वा नीतोऽयमपरापरेषां मन्त्रतन्त्रकृष्टविद्यादिकुशलानामज्ञानकष्टकारिणां समीपे, ततः पुनरपि धर्मव्याजेन कृतमहापापो मरणोपसंहृतश्च नीतगैः गर्भरपि मोहादिशत्रुभिर्भिलित्वा तथैवायमेकैन्द्रियादिषु, धृतश्च तेभ्येवातिदुःखितो भूरिकालं । ततोऽन्यदा पुनरपि कर्मभूयेन मनुजक्षेत्रे भवनद्वैष्टिगृहे उत्पादितोऽमौ मृधगनामा तत्पुत्रो, यौवनाभिसुखस्य मदुरुमदागममन्त्रिधानं दर्शितः पुनरपि धार्योपशमिकप्रम्यत्तरूपधारी सम्यग्दर्शनः, प्रपलायितास्तथैव मिथ्यादर्शनादयः, ततः कृता क्रियन्तिचिद्वर्णाण्यनेन सम्यग्दर्शनेसेवा, अन्यदा च परिणीतस्यास्य जातः पुत्रः, ततोऽवमर् विजाय द्वितीयस्नेहरागरूपधारिणा पुनरस्यागत्याधिष्ठितो रागकेशरिणाऽसौ, तत्सन्निधानाच्च मानाधिकः स्नेहोऽस्य तावन् मातरि जना(जल्पा)निगः प्रीतियोगः

पितरि समधिकः प्रतिबन्धो बन्धुषु भूरिभिष्वङ्गो भगिनीषु जनविस्मयकरं प्रेम परिजने, किं बहुना ? गृहसत्कं दास्या-
दिकमपि मातुषं यदि बहिस्तादागतो न पश्यति तदा संभ्रान्तः पृच्छति-कामुकं गतं ? ततो बुभुक्षादीनविगणयन् तावत्त-
दन्वेपते यावद् दृष्टं, ततो रतिं लभते, पुत्रे तु यः प्रतिबन्धोऽस्य जातः स किमुच्यते ? तथाहि-बालकालादप्यारभ्य
गृह्णात्यमुत्संगे गाढमाश्लेषति समं वक्षसा नाशिकाखिलखण्डितं च प्रचुरमक्षिकोपगूढं बुभ्वति मुहुर्मुहुस्तन्मुखं खण्ड्यते
च तल्लालामूत्रपुरीषैः संहरति तानि स्वयमेव कटीतटारोपितेन परिभ्रमति त्रिकचतुष्कचत्तरादिषु, ग्रहगृहीत इव न
लक्षयति जनोपहासान्, न भुङ्क्ते दिवा लग्नस्तत्परिचेष्टासु, न शेते सम्यग्रज्यां तत्स्वपनव्यग्रतया, बृहत्तरेऽवस्थिते
तस्मिन् स्निग्धं मधुरं स्वाद्यं पेयं सर्वमपहृत्य भोजनात् स एव भक्षयति, पितुश्च न किञ्चिद्, अधीयाने च तस्मिन् व्रजति
सममेवासौ लेखशालायां पाठयति तं समीपस्थितः, शरीरकारणं च यदि पुत्रस्य कथमप्युत्पद्यते तर्हि तिष्ठत्युपरि पतित
एवाहर्निशं, आह्वयत्यनेकवैद्यान् योजयति विविधौषधानि आनयत्याहृतो गणकभौतिकमन्त्रतन्त्रविद्यादिवेतृन् कारयति तेभ्यः
कुण्टलविण्टलशतानि यावच्चाद्याप्यस्य गुणो नोत्पद्यते तावदन्यमापन्नः शोचति-हता वयं, न जाने वत्सस्य किञ्चिद्
भविष्यतीत्यादि, तस्मिन् मुद्गयूषादिकमकुर्वति स्वयं लंघति याति, शयानेऽप्यहर्निशं जागर्त्येव, स्नेहमूढमानसेनामुना
यौवनाभिमुखः परिणायितोऽसौ, निवेशितश्च हृष्टः, शिक्षितश्च सन्निहितेन समस्ता अपि त्रणिककलाः, उपरते च धनदत्तश्रेष्ठिनि
समर्पितं सर्वमप्युत्त्वातनिखातं सुभगेन तस्य स्वपुत्रस्य, नियोजितश्च सर्वस्मिन्नपि गृहव्यापारेऽसौ, जातश्च स्वयमकिञ्चित्करः,
एवं च पुत्रपरिचेष्टामूढमनसः सुभगस्य विस्मृता देवाः न दृष्टा दर्शनमात्रेणापि गुरवो गलितानि चित्तादपि तद्वचनानि न

सुखयन्ति वदन्तः साधर्मिकाः न ग्रीतिमावहन्त्युपदिशन्तः शिष्टाः वैरिणीव प्रतिभाति धर्मकथा जायते सम्यग्दर्शनना-
म्नाऽप्यस्य व्यथा, ततः स्नेहरागरूपधारिणो रागकेशरिणो विज्ञाय तच्चादृशं विलसितं तं तथैवादर्शनं प्रविष्टः सक्नुम्वः
सानुचरो मिथ्यादर्शनः, लब्धोदयेन चाधिष्ठितः तेन सुभगः, प्रौढताप्राप्तेन च लब्धप्रसरेण पुत्रेण कलत्रादिवचनादेकपद-
एव नाशयित्वा सर्वाण्यपि पूर्वोपकृतानि सर्वदेवोद्देशकारी त्वमस्माकं सर्वार्थमूलं न क्षणं स्थातुं ददासीत्यादि दोषजाल-
मुद्भाव्य निष्काशितो गृहात् सुभगः, ततश्च मिथ्यादर्शनानुगतः सद्धर्मबुद्धिविप्रयुक्तः प्रतिगृहकवलघुंटादिकं याचमानोऽतीव
दुःखितो दीनमना मनोवाकायार्जितभूरिपापस्तथैव नीतः एकेन्द्रियादिषु, धृतो भूरिकालम् । अन्यदा पुनरप्यानीतो मनुष्येषु
जातः सिंहनामा गृहपतिपुत्रो, जाता च पुनस्तत्रापि सम्यग्दर्शनसङ्गतिः, कृता च तत्सेवा प्रभूतदिनानि, अन्यदा च
यौवनभरे ज्ञात्वा तृतीयविपयरारूपधारिणा रागकेशरिणा समधिष्ठितोऽसौ, तत्सन्निधानाच्च मूर्च्छत्यसौ मधुरगेयवेणु-
वीणादिध्वनिषु रजत्यतिशयेन रमणीयरूपेषु गृह्यति सुरभिगन्धेषु लुभ्यति मधुरादिरसेषु प्रतिबध्यते कोमलकलत्रे, तत्र
च यस्तस्यानुरागः स किं कथ्यते ? तथाहि-तदनुक्तमानसेन निष्काशितो मातापितरौ परिहृतं दूरतो भगिन्याद्यशेष-
कुटुम्बं, यदेव सा वदति तदेव सत्यं यदेव च करोति तदेव हितं शेषं सर्वमसत्यमहितं चेति मन्यमानः स्थितस्तदेकशरणः,
ततो लब्धप्रसरया तद्भार्ययाऽपि निष्कासितोऽग्रतनः सर्वोऽपि दास्यादिपरिजनः धृतश्चान्य एवात्मवशवर्ची, ततः सर्वत
एव निराकुला सती प्रतिदिनमेव क्षालयत्यङ्गं सुगन्धसलिलैर्विलिम्पति सुरभिविलेपनैः परिदधात्युत्कृष्टानि वस्त्राणि [ग्रं०
६०००] भूषयति प्रसभमामरणैः खादति यद् रोचते ददाति यस्य प्रतिभासते रमते स्वाभिरुचितविटान् तथापि माया-

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥३१३॥

विनयवचनरचनाभिस्तथा रञ्जयति भर्तारं यथा सतीं सत्यां शुचिं शीलवतीं हितां देवतां च तामेव मन्यतेऽसौ, ततोऽन्यदिने
परीक्षार्थमनया किञ्चिदलीकं दोषमुद्भाव्य प्रहतो मूर्ध्नि पार्ष्णिप्रहारैः, ततस्त्वस्या एव चरणमर्दनं कुर्वन् वदत्यसौ-प्रिये ! अज्ञानि-
तया (अकार्षमहं त्वया ताडितस्य) मे न मायामयमलीकं च न किञ्चित् प्रतिभाति, ततोऽद्यप्रभृति न किञ्चित्थाविधमहं करि-
ष्यामि, यदिवा करिष्यामि, कथमन्यथा गोशीर्षश्रीवण्डरसादप्यतिशीतलेन निजचरणप्रहारेण मां सुखयसि त्वमिति, ततस्तथा
चिन्तितं-दासोऽयं मम वराकः, तत् किमहं वहिर्भ्रमामि ?, गृहेऽप्यानयान्यात्माभिरुचितं, ततो द्वितीयदिने रात्रौ गृहाङ्गणे
धृत्वा कञ्चित्तरुणमभीष्टपुरुषं भाणितो भर्ता-स्वर्गात् पितृणां सत्कं द्वारि मानुष्यमायातमस्ति, तच्च मयैव सार्द्धं रहसि किञ्चिद्वक्तुं
मर्हति, एतच्च भवाङ्गिरनाष्टुरहं न करोमि, परगृहताप्तिवाहको हि लोकः, कल्येऽन्यत् किञ्चित् सन्भावयिष्यति, मत्स्वरूपं
तु यादृशं तादृशं त्वमेव जानासि, तत्र किमन्येन बहुभाषितेन ?, ततस्तेनोक्तं-प्रिये ! नैवं वक्तुमर्हसि, किं त्वद्विषयेऽपि विकल्पः
कश्चित् ?, नाहमन्यैः सदृशो, यत् लोकभाषितानि चित्ते विधृत्य स्वगृहभङ्गं करोमि, तद्रच्छ त्वं, शृणु यदेतद्भाषते, तथा च
सन्माननीयमिदं यथाऽस्मासु पितरः सप्रमादा भवन्ति, ततो गता सा, क्रीडितं च तेन सह स्वेच्छया, ततः कथितं भर्त्रे-
प्रथमं तावद्वयमस्माकं न भक्तिं कुरुष्वेत्यादिदोषानुद्भाव्य कदर्थिताऽहमित्थं तेनोति, ततः पश्चाद्भक्त्या विनयेन च तथा तन्
मया परितोषितं यथा पितृस्तव सुप्रसन्नान् करिष्यति, अन्यैश्च बहुभिः पितृप्रयोजनैस्तन्मानुषमहायातं तिष्ठति, ततो मया
निमन्त्रितं, यावादिह स्थीयते तावद्भोजनमस्मद्गृहे कर्तव्यमिति, ततस्तेनोक्तं-शोभनं कृतं, भव्यरीत्या तद् भोजनीयं, ततः
शालिदालिशालनकल्पनश्रीधृतपूरादिधिरुतमुपपत्तिमेवा प्रोषयति रमयति च प्रत्यहं, भर्तुश्च क्रस्मिंश्चिद्दिने कुङ्कुमारुणशुष्क-

भुवनमानु-
चरित्रे
संसारि-
जीवस्य
कामरुक्ता-
दिभवाः ॥

॥३१३॥

पुण्याणि कस्मिंश्चित्तु बीजपूरकदाडिमफलादिकं किमप्यपूर्वं वस्त्वर्पयति, वदति च सर्वास्वप्यापत्सु मया परितोषिता भक्तिः प्रतिपादिताः पितरस्तव आन्तरहस्तात् प्रयच्छन्ति, ततश्चोत्थायासौ तेभ्यो भक्तिः साष्टाङ्गं ग्रणमति, शेषादिकं च शिरस्यारोपयति, यदि च कश्चित् कथयति तादृशी दुःशीला त्वद्भार्या, तदा वदति—हुं जानाम्यहम्, अत एव मम प्रियया प्रथमत एव सर्वमावेदितमिति, एवं न कस्यापि उत्तरं ददाति, ततोऽन्यदिनेऽतिपरतप्तिवाहकेनाप्युक्तोऽसौ—यस्त्वदीयगृहे नित्यमेव भुंक्ते तं दर्शयाम्यागच्छस्त्वं, ततश्च गतोऽयं, दृष्ट्वासौ स्वगृहे समुपविष्टः, ततः समागत्य सर्वमपि यथावृत्तं कथयित्वा घृष्टं—प्रिये ! किमेतत् ? ततः प्रोक्तमनया—हुं लग्नस्त्वमपि परगृहभञ्जकजनवचनेषु ? तर्हि मिलिष्यसि मनोरथानां ? बहूनि सदृशानि द्रक्ष्यसि, ततो ममापि सदृशां कांचिद् दृष्ट्वा समालिङ्गन् न रक्षेस्त्वं, क्वाप्यनर्थं पतिष्य-सीत्यादिभिर्निर्भर्त्स्यं रुष्टमात्मानं दर्शयित्वा निषिद्धोऽसौ खिङ्गस्तया भोजनाद्यर्थमागच्छन् गृहे, ततोऽन्यदिवसेऽतीव प्रधाना दुःखमाना महिषी गृहे आसीत्, सा तया तस्य खिन्नपुरुषस्य पाश्चादपसार्य धारिता क्वचित् गुप्तप्रदेशे, ततः सिंहेनोक्तं—प्रिये ! महिषी न दृश्यते, तया प्रोक्तं—किमहं करोमि ? ततस्तद्व्यतिकरे आर्त्तोऽसौ सर्वत्र तामन्वेषते, यावच्च क्वापि तच्छुद्धिमपि न लभते तावदागत्य गृहे दीर्घं निःश्वस्योपविष्टो वदति—प्रिये ! गता सा, तादृशी महिषी पृथिव्यां न दृश्यते, ततस्तया प्रोक्तं—यादृशी तव पितुर्भक्तिस्तादृश्याऽद्यापि धनं किंचिद् गमिष्यति, ततो वेगेनोत्थाय तच्चरणयोर्विलग्न्य प्रोक्तमनेन—यथा त्वं वदसि तथैव तत्, कृता ह्यस्माभिलोकजल्पैः पितृणामवज्ञा, तदिदानीं तथा कथंचित् तानाराधय यथा पुनः प्रसीदन्त्यस्मासु, ततः प्रकुपिताऽसौ तं भणति—गतः क्वापि सत्यपुरुषः, त्वं गच्छ परतः, इत्यादि साक्षेपं वदन्ती चरणधातैराहत्य पुनः

मल० श्री

हेमचंद्रीया

स्वोपज्ञा

भव-

भावना ॥

॥३१५॥

पुनस्तं पश्चान्मुखं क्षिपति, ततो गाढं चरणयोर्मस्तकं विनस्य स्थितेऽतिनिर्वन्धेन लये तस्मिन्नाभिहितमनया-आराधयिष्यामि तानहं, पुनः किं?, करिष्यन्ति च ते तव प्रसादं, परं इतः परमपि त्वममीषां परगृहपण्डितानां लोकानां वचनानि चित्ते धारयिष्यसि?, ततस्तेनोक्तं-नैतदिह जन्मनि भवति, किमेतावताऽपि न शिक्षितोऽहमित्यादि गाढं नियन्त्र्य कृतोऽनया प्रवर-बलिः समारोपितानि सुगन्धिकुसुमानि पूजिताः पितरः समुत्क्षिप्तः सुरभिधूपः तावद्यावद्रजन्याः प्रथमयामेऽतिक्रान्ते आकाशे तं पुरुषं निवेदितं भर्त्रे!-समागतं तिष्ठति पितॄणां सत्कं मानुषं, ततस्तेनोक्तं-गच्छ, समाकर्णय तद्भाषितं, कुरु महतीं तद्भक्तिं, किं बहुना?, यथा सर्वमेव भव्यं भवति तथा कारयितव्यं, ततो गताऽसौ, व्यवस्थितं तथैव, कथितं च प्रभाते प्रियतमाय-यद्गद्गुभिरुपयाचितैः प्रसादिताः पितरः, समेप्यत्यद्य कुतोऽपि महिषी, अन्यदपि करिष्यन्ति, परितुष्टश्च सिंहः, सञ्जातप्रत्ययश्च गाढतरं प्रियतमायामनुरक्तोऽसौ, उपयाचितानि च भणित्वा कारितस्तया शिरोमुण्डनादीनि, एवं तया विषयरागरूपिणा रागकेशरिणा वशीकृत्य समर्पितोऽसौ, तथा विडम्बितोऽसौ यथा सर्वमपि देवगुर्वादिकं परिहृत्य स्थितस्तदेकचित्तः, कदाचिच्च केनचिदुक्तं-भोः त्वया सम्यग्दर्शनसेवाभिग्रहः प्रतिपन्नः आसीत् स कथमिदानीं?, ततः सिंहेन सोल्लुण्ठमभिहितं, तद्यथा-सम्यग्दर्शनमेतस्याः, प्रियाया एव निश्चितम् । स सम्यग्दर्शनोऽन्यस्तु, कोऽपि धूर्तैः प्रकल्पितः ॥? ॥ इत्यादि वदत्यस्मिन् रागकेशरिण्याप्तिमवलोक्य गतस्तथैव सम्यग्दर्शनः, अविष्टो मिथ्यादर्शनः, ततो मरणोपसंहृतोऽसौ नीतस्तथैवेकेन्द्रियादिषु, धृतस्तेनैव भूरिकालम् । अन्यदा च जनितः पुनरपि मनुष्यक्षेत्रे जिनदासश्रेष्ठिनो दुहितृत्वेन, धृतं च तस्या जिनश्रीरिति नाम, जिनदासस्य च सवालवृद्धमपि कुटुम्बं सम्यग्दर्शनानुगतमेव, ततो जिनश्रीरपि तथैव तदनुगता संजाता, परिणीता चैयं

भुवनभानु-

चरित्रे

संसारि-

जीवस्य

कामरक्ता-

दिभवाः ॥

॥३१५॥

भोगपुरनिवासिना विमलश्रेष्ठिना, सोऽपि श्राद्ध इति तद्गृहेऽपि जिनश्रीः पालयति जिनधर्मं, वन्दते देवान्, नमस्यति गुरुन्, शृणोति तदन्तिके धर्मं, जाताश्च तस्याः पुत्राः, संपन्नं च गृहनायकत्वं, परिणीतश्च तज्ज्येष्ठपुत्रो धनश्रीनामिकां सार्थवा-
हदुहितरं, इतश्च विज्ञप्तो द्वेषगजेन्द्रेण मोहराजः—कृतस्तावत् मम ज्येष्ठबान्धवेन रागकेशरिणा तातस्य मनःपरितोषः, इदानीं
तु ममैतत् क्रमग्राप्तं तल्लघुभ्रातुरिति प्रणम्य पितरं गतः सामर्थ्योऽयं जिनश्रीसमीपे, तत्सन्निधानाच्च समुदितस्तस्या धनश्री-
वर्ष्वां महाद्वेषः, ततस्तथा दृष्टमात्रयाऽपि ज्वलत्येषा, न जल्पति किञ्चित् प्राञ्जलं, न पातयति किमपि तद्भाजने, निर्निमित्त-
मेवाक्रोशान् प्रयच्छन्ती आहन्ति मस्तके दर्व्यादिना, दूषयति सर्वाण्यपि तत्कृतकम्मणि, न दापयति भिक्षुकमात्रस्यापि तद्-
स्तेन भिक्षां, न ददाति करेणापि स्पृष्टुं करोटिकादिकं, न प्रयच्छति क्वचिदल्पमप्यग्रं, सा च बधूः स कोऽपि नास्ति विनयो
यं न करोत्यस्याः, केवलं परमभक्त्या पादौ प्रक्षालयन्तीमेतां प्राणिप्रहारेणाहत्य निर्भर्त्सयति, शरीरं संवाहयन्तीं कराभ्यां
निश्छोटयति, परिवेषणाद्यर्थं पुनरासनमपि तिष्ठन्तीं तिरस्करोति. सा क्वचिदस्याः किमप्यग्रं भविष्यतीति क्षणमपि न परि-
त्यजति गृहं, न वन्दते देवान्, न पश्यति गुरुन्, न चिन्तयति मनसाऽपि धर्मं, केवलं पूर्वमपि कदाचिद् भग्नं पिधानादिक-
मपि स्मृत्वा अभूतं वा कमप्यपराधमुद्भाव्य प्रतिजनमावेदयन्ती तामेव च शुद्धसद्भावां वधूमाक्रोशन्ती निरन्तरमेव द्वेषदह-
नेनान्तः प्रज्वलन्ती तिष्ठतीति, ततो ज्ञातमेतत् समस्तमपि तत्स्वरूपं निःशेषपरिजनान्वितेन विमलश्रेष्ठिना समस्तनगरेण
च, ततो यदि कोऽपि किञ्चित् शिक्षयति तदा तदुपर्यधिकतरं रुष्यति, बहुतरं च द्वेषाग्निना जाज्वलती तावद्यावत् परिहृता
सर्वेणापि सम्यग्दर्शनेन च, ततोऽधिष्ठिता निःशङ्कमेव मिथ्यादर्शनेन शेषमोहवलेन च, अन्यदा च द्वेषमयतामेव ग्राप्तायां

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३१७॥

तस्यामागतः कोऽपि महाद्विकः शिष्टो विमलश्रेष्ठिनः पार्श्वे, दृष्टा च तेन तद्गृहोपविष्टेन मौनमाश्रितां वधूं गाल-
माक्रोशन्ती जिनश्रीः, ततस्तेनोक्तं—महाभागे ! किं मुखैव खिद्यसे त्वमेवं ?, यतः—‘ सत्कं कस्य गृहमिदं ? यास्यति सह केन
चेयमपि लक्ष्मीः ? । कतिपयादिनपर्यन्ते न त्वं न गृहं न चेयं श्रीः ॥ १ ॥ सुस्वभावा च प्रतिभातीयं त्वद्वधूः, तत् किं निरर्थ-
कमेवं सन्तापयस्येतां ?, कल्येऽपि च वधूजनायत्तानि गृहाणि भविष्यन्तीत्यादौ तेनोक्ते गताऽसौ तदुपर्यापि महाद्वेषं, केवलं
न किञ्चित्तस्य प्रभवति, ततो हले ! मायाविनि ! दुष्टे ! एष त्वया कोऽपि सङ्केतयित्वा ममोपरि समानीतः सुभाषितजलपक
इत्यादि साक्षेपं वदन्ती आकादिच्छेदिकां तीक्ष्णलोहपालीमासन्नां गृहीत्वा प्रधाविता धनश्रीवधूपरि सा महादुष्टा, ततो गृहीत्वा
पातिताऽधस्तादेषा, समुपविष्टा हृदयस्योपरि तज्जिघांसया, ततो हाहारवं कुर्वन् धावितः सर्वोऽपि परिजनः, ततस्तमपि
प्रद्विष्टा ग्रहचुर्मारब्धा जिनश्रीः, तामपि पाष्णिलेष्ठुलगुडादिना प्रहर्तुमारब्धः परिजनस्तावद्यावन् मारिता तया वधूः, सापि
समस्तपरिजनेन, एतच्चासमञ्जसमवलोक्य सकुटुम्बः प्रव्रजितो विमलश्रेष्ठी, जिनश्रीजीवश्च नरकं गत्वा पुनर्मत्स्यैकेन्द्रिया-
दिष्वतिदुःखितो आन्तः प्रभूतकालम् । अन्यदा च जातो मनुष्येषु ज्वलन्शिख्यनामा विप्रः श्रीमान्, ततः साधुश्चावक-
संसर्गात् कुतश्चिज्जातः तत्रापि सम्यक्तवलाभः, पालितश्च प्रभूतादिनानि जिनधर्मः, अन्यदा च प्रेषिता मोहराजेन तत्समीपे
निर्धनता, आगता च सहैव तया स्वयमपि तत्सहचारिणी दारिद्र्या, ताभ्यां च निर्भरमालिङ्गितो ज्वलन्शिखः, समाश्रितः
कमपि प्रत्यन्तग्रामं, ततो नास्त्यन्यो निर्वहि इति स्वयमेव हलं वाहयति, इतश्च विज्ञप्तो द्वेषराजेन्द्रः सहर्षमनन्तानुबन्धिक्रो-
धाभिधानेन वैश्वानरापरनान्ना ज्येष्ठपुत्रेण—तात ! पूर्वमप्यभूवमहं ज्वलन्शिखसमीपे, केवलमन्तराऽप्यागत्य स तत्र वैरी

भुवनभानु-
चरित्रे
संसारि-
जीवस्य
कामरक्ता-
दिभवाः ॥

॥३१७॥

सम्यग्दर्शनः स्थितः, तेन दूरीभूता वयं, साम्प्रतं तु तत्रावसरो वर्तते, तद् विश्राम्यत यूयं, ममाप्यादिशत इदानीं, स्फोरयाम्य-
धुनाऽहमपि स्ववीर्यं, निष्काशयामि तातप्रसादेन ततः स्थानाद् वैरिणमित्यतोऽनुज्ञातः पित्रा आगतो ज्वलनशिखसमीपे अन-
न्तानुबन्धी क्रोधः, तत्सन्निधानात् जातो यथार्थनामाऽसौ, ज्वलति ग्राज्जललिपतेऽपि, गाढं प्रकुप्यत्यनपराधेऽपि, तुच्छेऽप्यपराधे
दन्तान्निःशाणयन्नुत्थाय गाढं बध्नाति, ताडयति च भार्या, न मुञ्चति च मोचयतामपि, बालानप्यनौचित्ये ताडयति बध्नाति
च, नापेक्षते च पितरं न गणयति मातरं न चिन्तयति बंधून् न पश्यति शिष्टान् न विचारयति गुरुवृद्धान्, किंतु सर्वस्याभि-
मुखमनिमित्तेऽपि प्रकुपित एव वैश्वानरीभूतो बद्धशृङ्गुटिराताम्रीभूतापादमस्तकशरीरः समुद्रच्छद्भानुविम्बारक्तलोचनः
छिन्नपर्णमिव कम्पमानो विगलत्स्वेदविन्दुरविज्ञातवक्तव्यविशेषो विरूपाण्येव जल्पति, ततः प्रख्यातः सर्वत्र कर-
चन्द्रतया कर्परकोऽयमिति च, अवज्ञया वाङ्मात्रेणापि तं न कोऽप्यालपति, अन्यदा च दङ्गाकुले चनकक्षेत्रे खेटयत्येप
हलं, तत्र च निर्युक्तो गलिबलीवदौ, यावच्च तरुणः पीनाङ्गोऽप्येप न चलति तावत्तीव्रवैश्वानराधिष्ठितो विप्रस्तमाहन्ति
गाढं प्राजनदण्डेन, तथाप्यचलन्तं गृह्णात्याराभिः केदारयोर्जङ्घायुग्मे खुरयोः पृष्ठे पार्श्वयोरुदरे बाहुप्रदेशे स्कन्धे ग्रीवायां
च, ततो जिह्वामाकृत्योपविष्टो गलितः, तथा च सति गाढतरमधिष्ठितो वैश्वानरेण द्विजदन्तशकटं बद्ध्वा मोटयति तत्-
पुच्छमाहन्ति चातिस्थूलैः क्षेत्रडलैस्तावधावत्तैर्महास्थलीभूतोऽयमनङ्गान् विप्रमुक्तश्च प्राणैः, तथापि नोपशाम्यति विप्रस्य कोप-
वह्निः, अधिकतरं जाज्वलीति तेनासौ, ततो महाक्रोधान्धीभूतो हृदयागतसंघट्टः सर्वथा परित्यक्तः सम्यग्दर्शनैः (नादिभिः) प्राणैश्च,
ततश्च मिथ्यादर्शनादिमोहचलेन गले गृहीत्वा पातितोऽसौ घोरनरकेषु, ततो अमितो भवे भूरिकालं महादुःखार्दितः । अन्यदा

च सम्यग्दृष्टेर्धनञ्जयमहाराजस्य रुक्मिणीनामिकायाः परमश्राविकायाः समग्रावरोधप्रधानतद्भार्यायाः समुत्पादितोऽसौ कुबेरनामा पुत्रः, तत्रापि श्रावककुलोत्पन्नत्वादेवास्य संजाता सम्यग्दर्शनानुगतिः, अधीताश्चानेन प्रज्ञोत्कर्षाच्छीघ्रमेव कलाः, प्राप्तश्च सकलकामिनीकमनीयं यौवनभरं । इतश्चास्ति विषमवच्छीवनव्यवस्थितो धनञ्जयराजपूर्वजैरप्यसाधितो व्याघ्रनामा पल्लीपतिः, स च दुर्गाविष्टभ्मेन लुण्ठति सदैव धनञ्जयराजसत्कर्पर्यन्तदेशान्, तस्मिंश्च समये बहुतरमुपद्रुतः कोऽपि देशः, ततो धावितस्तदुपरि कुबेरकुमारः, तेन च दैवयोगात् कथमपि गृहीतो, निगृहीतश्चासौ, वशीकृतं चात्मना तदुर्गं, ततश्चासौ गीयते गीतेषु पठ्यते पाठेषु स्तूयते बन्दिवृन्दैः श्लाघ्यते समाश्रितैः, ततो विज्ञातावसरः पितरमनुज्ञाप्य समायतस्तत्समीपे वैश्वानरसहोदरोऽनन्तानुबन्धिमानाभिधानः शैलराजापरनामा द्वेपगजेन्द्रपुत्रः, तत्सन्निधानाच्चोत्तानितहृदयः ऊर्ध्वरोपितनेत्रः स्तम्भीभूतसकलग्रात्रश्चायं न माति स्वसौर्यसम्मदोत्कर्षाद्देहे न भ्रूमण्डले नापि समग्रत्रिभुवने, वदति च सकलजनसमक्षं—रण्डाग्रायैरेवास्मत्पूर्वजैः कृतं राज्यं यैरेषोऽपि वराकः साधयितुं न शक्तिः, अयं पुनर्धनञ्जयो वणिग्मात्रमेव, यदि कथमप्यस्य गृहे वयं नाभविष्याम तदैतावन्ति दिनान्यनेन महाचरटेन बद्धा गृहीतोऽयमभविष्यत्, ततः स्वादकाञ्छन्दोऽनुवर्त्तिनः सन्निहिता वदन्ति—शोभनमादिष्टं कुमारेण, एवमेवैतत्, देवानामप्यगम्योऽसौ, कः कुमारदेवान् भवतो विहायान्योऽस्य ग्रहणे समर्थः?, अन्यथा हि किमेतावन्ति दिनानि केनापि सम्मुखमवलोकितुं न शक्तिमस्येत्यादि, तैरुत्प्रासितो गाढतरं काष्ठीभवत्यसौ, ततः स्वस्थानप्राप्तो न गतः पितुः प्रणामार्थं, न कथितं वार्तामात्रमपि, स्वयं प्रणता मातापि न प्रणता, न नमति देवेभ्योऽपि न वन्दते गुरुनपि न सन्मानयति वृद्धानपि नालपति पुरोवर्तिनो विदुषोऽपि, केवलं कृतप्रवशृङ्गारो महाविष्टरा-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३१९॥

भुवनभानु
चरित्रे
संसारि-
जीवस्य
कामरक्ता-
दिभवाः ॥

॥३१९॥

रूढः ताम्बूलपूरितगण्डूपः स्खलद्गिरा कथंचिद् भाषमाणः प्रविहितैककाणाक्षो चक्रीकृतैकदृशा दृणवत्रिशुवनमशेषमप्यवलो-
कयन् निजावासप्रासादस्थ एव खिन्नजनपरिवेष्टितस्तिष्ठति, ततोऽन्यदिने राज्ञा शिक्षां दत्त्वा प्रेषिताः प्रधानमन्त्रिणस्तत्समीपे,
तैर्गत्नाऽभिहितं-कुमार ! देवः समाज्ञापयति बहूनि दिनान्युत्कण्ठिता वयं, आगम्यतामत्र, क्रियतामस्माभिः सह निदर्शनमिति,
ततश्च सङ्कोचितनाशाग्रेणोत्क्षिप्तैकदृशा सावज्ञमभिहितमनेन-किं किल तत्र प्रयोजनं, ? किमन्येनापि केनचित् पातितोऽसौ
संकटे ?, यद्येवं तर्हि वार्ता क्रथयत येन तद्वाधाकारिणं शक्रमपि वद्ध्वा तत्समीपे प्रेषयामि, वयं तु न कस्यापि पार्श्वे समागमि-
ष्यामो, यदि ह्यस्माकमपि समीपे कोऽपि नागमिष्यति तर्हि तावदस्माकं न केनापि प्रयोजनं, को हि कीदृशस्य योग्यः ?, केन च
किं निष्पद्यत इति ?, ततो मन्त्रिभिरुक्तं-कुमार ! स्वसौर्यकथामात्रोच्छादितरिपुसमूहे पिदृजनभक्ते च त्वयि पुत्रे प्रतपति न
तावदेवस्य कोऽपि वाधाकारी, परं नैतद् भवादृशां वक्तुं युज्यते, यत् पितुरपि पार्श्वे नाहं गच्छामि, यतः-“ सौर्यं सौन्दर्यं वा
विद्या लक्ष्मीर्वचस्विताऽन्यो वा । शोभां नावहति गुणो विनयालङ्कारपरिहीणः ॥ १ ॥ त्यागो गुणो गुणशतादधिको मतो मे-
विद्या विभूययति तं यदि किं ब्रवीमि ? । पर्याप्तमस्ति यदि सौर्यमपीह किन्तु, यद्यस्ति तेषु विनयः स गुणाधिराजः ॥ २ ॥
श्रुतं च कुमारेणापि शास्त्रेषु-“ दुष्प्रतिकारौ मातापितरौ स्वामी गुरुश्च लोकेऽस्मिन् । तत्र गुरुरिहामुत्र च सुदुष्करतरप्रती-
कारः ॥ १ ॥ इत्यग्रतोऽपि यावदेते किंचिद् भणिष्यन्ति तावच्छैलराजसंज्ञितेनोक्तं कुचेरकुमारेण-रे ! दुर्विदग्धाः ! स्वयमेव
चिदितसकलत्रैलोक्यतत्त्वस्य ममापि शिक्षाप्रदाने किल केऽत्र ग्रयं ?, तद् गच्छथ निजपितरमेवेत्यं शिक्षयतेत्युक्त्वा तावद्-
ले ग्राहितास्ते यावन्निष्काशिता द्वारेण, ततो गत्वा सर्वमप्येतैरावेदितं नरपतये, ततोऽनेन चिन्तितम्-अहो गाढमधिष्ठितः

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥३२१॥

शैलराजेन मत्पुत्रः, तत् परित्यजामि राज्यं, किमनेन यत्रैवं विडम्ब्यते प्राणिनो मोहमहाशत्रुसैन्येनेत्यादि विचिन्त्य कारिता-
कुवेरकुमारराज्याभिषेकसामग्री, परं न कथितमेतस्यापि, ततोऽन्यदिने तदाकारणाय प्रेषिताः प्रधानपौराः, तैर्गत्वा प्रणम्योक्तं-
कुमार ! महत् प्रयोजनं किञ्चिदस्ति तदागम्यतां देवस्य समीपे क्षणमेकं, ततः शैलराजसंज्ञितेनामुना मेलितास्तेऽपि मन्त्रिणां,
गता विलक्षीभूताः, ततः प्रेरिता राज्ञा सामन्तास्त्वतो माण्डलिकास्तेऽपि तथैव कृतास्तेन, ततः प्रेषिता तन्माता, साऽपि दृष्ट्वा
तेनावज्ञया निर्भर्त्सिता च, परमपत्यस्नेहप्रेरिततयाऽनिर्विणया तया चरणयोर्विलज्य महता कष्टेन कथमप्यानीतोऽसौ राज्ञः
समीपे, दापितं तस्य भूपालेन बृहदासनं, उपविष्टश्चोङ्कीकृतमुखो भ्रूनमनमात्रमप्यकृत्वा तत्रासौ, ततो राज्ञा ओक्तं-वत्स ! बहुभ्यो
देशेभ्यः त्वत्शौर्यगुणाकर्णनरञ्जितैरपतिभिर्निजनिजकन्यादानार्थमेते दूताः प्रेषिताः सन्ति, तत् पूरय सर्वासामपि तासां
मनोरथान् पाणिग्रहणेन, तथा प्रतिगृहाण राज्यमिदं, येन क्रियते तव महाराज्याभिषेकः, चिरपरिभुक्तभोगास्तु वयमनुसरामः
पूर्वपुरुषमार्गं, समाश्रयामो भवमहान्भोधिनिस्तारिणीं जिनदीक्षामहातरणीमिति, ततः शैलराजप्रदत्तगाढतरकर्णजापेनामुना भाल-
तले भुक्नुहि विधाय ओक्तम्-इयता निर्वन्धेनाहमत्रानीतः किलानेन प्रयोजनेन ? तदसौ दिवसो निशा वा प्रलयं न व्रजति ? यत्र
वयमप्यन्येन प्रदत्तं राज्यं ग्रहीष्याम इत्यादि साक्षेपमभिधाय पार्ष्णिप्रहारेणासनमाहत्य समुत्थितो, द्वारेण निर्गच्छन् अयोग्यो-
ऽयमिति सर्वथैवोपेक्षितः सर्वेण सम्यग्दर्शनेन च, ततो मिथ्यात्वशैलराजादिमोहबलमात्रसद्वितीयो निर्गतो नगराद् बहिः, प्राप्सो
महादव्यां, राजा तु तल्लघुश्रान्तनालाभिधानस्य राज्यभरं समर्प्य प्रव्रजितः, प्राप्तश्चाक्षेपेण निर्द्वतिपुरीं, कुवेरकुमारोऽप्यदव्यां
आम्यन् दृष्टश्चित्रकाभिधानेन संग्रामकालनष्टेन भ्रमता तन्निहतव्याघ्रपल्लीपतिस्त्वनुना, ततस्तेन सह लज्जमायोधनं, रौद्राध्ववसा-

शुवनभातु-
चरित्रे
संसारि-
जीवस्य
कामरक्ता-
दिभवाः ॥

॥३२१॥

गोपगतश्च मारितोऽसौ चित्रकेण, सोऽपि चेतरेण, ततः पातितो महानरकेषु कुबेरः, समानीतश्च पुनर्मत्स्यादिषु, धृतश्चातिदुःखि-
तस्तेषु ग्रभूतकालम् । ततोऽन्यदा समानीतोऽसौ महापुरनगरे, जातश्च परमश्रावकस्य यथार्थनाम्नो धनाढ्यश्रेष्ठिनः पुत्रः,
दत्तं चास्य पद्म इति नाम, अधिष्ठितश्च तत्र बालकालादपि रागकेशरिपुत्रिकयाऽनन्तानुबन्धिमायाभिधानया बहुलिकाऽपरना-
म्याऽसौ, ततस्तदुदयाद् डिम्बररूपैरपि सह क्रीडन् वञ्चयित्वा तानि गृह्णाति तत्र खाद्यादिकं, बहुलीप्रधानतया च ख्यापय-
त्यात्मनि साधुतां, रञ्जयत्येतानि वचनरचनया, एवं बृहत्तरीभूतोऽसौ मातरमपि वञ्चयति पितरमपि दुहति बन्धूनप्यतिसन्ध-
यति भगिनीमपि भोलयति परंजनमपि विभ्रमयति, कला अपि अधीयमान उपाध्यायमपि धूर्त्तयति, सहाध्यायिनोऽपि वञ्चयति,
गृहदेवालये देवगृहे वा नीतो मात्रादिभिः स्तौति देवानुदामस्तुतिभिः अन्तरमुपलभ्य भक्षयति सर्वमपि तत् पुरोवर्त्ति मोदकादिकं
कक्षायां प्रक्षिपति घण्टादिकं न मन्यते च मार्यमाणोऽपि निजापराधान् गोपयत्यनेकयुक्तिभिः न पुनर्गच्छति केनापि सह सद्भावं न
प्रकटयति पितुरपि स्वाभिप्रायं न जल्पति मात्रा सहाकृत्रिमं, तदेवं बहुलिकया सह प्रवर्द्धमानोऽसौ स्वजनं परजनं वा अविशे-
पेणावञ्चितं न कंचिन्मुञ्चतीत्यतो गाढं समुद्वेजितैः पित्रादिभिर्नीतोऽसौ सद्गुरुसमीपे, निवेदितं तेषां यद्-भगवन् ! अस्मद्गृहे
गोत्रे वा ईदृशो बहुलीप्रधानः कोऽपि कदाचित् कर्मकरोऽपि न बभूव, ततः प्रसादं विधाय तथा कुरुत यथाऽयमस्मत्-
कुलकलङ्कारिणीं मायाशीलतां परित्यजति जिनधर्मे च प्रवर्त्तत इति, ततोऽतिधर्मकथाकरणनिपुणैः करुणाप्रधानैश्च गुरुभिः
“मायाशीलः पुरुषो यद्यपि न करोति कञ्चिदपराधम् । सर्प इवाविश्वस्यो भवति तथाऽप्यात्मदोषहतः ॥ १ ॥ मायाविनश्च
जीवा जायन्ते हीनकुलसमुत्थासु । स्त्रीषु नरकेषु दुःखान्यनुभवमानुवन्यन्त्यनन्तानि ॥ २ ॥ इत्यादि धर्मदेशना तथा कृता

यथा कर्मपरिणामानुकूल्येन केनचित् तत्कालं मन्दीभूताऽस्य बहुलिका निलीनो मिथ्यादर्शनः प्रकटीभूतः सम्यग्दर्शनः, स्थितश्च तत्सेवां कुर्वन् बहुदिनानि, अन्यदा च समुत्पन्नविश्वासेन पित्रा उपवेशितोऽयमात्मसमीपे सौवर्णिकहट्टे, ततः कदाचित् पोतकं तस्य समर्प्य गतो भोक्तुं धनाढ्यश्रेष्ठी, राजश्चाश्वं वाहयतो गलितं हस्तात् कथमपि महामुद्रारत्नं, तच्च भूपतितं प्राप्तं केनापि समानीतं पद्मसमीपे लक्षितं च तेन राजकीयमिदं, तथाऽप्यवसरं विज्ञाय कृतपूर्वरूपया संज्ञितोऽसौ बहुलिकया-गृहाणैतत्, ततो मङ्गलेन सर्वं निर्गमयेत्स्वमिति, धृतं चेतसि तद्वचनमनेन, तदनु च समायातं झगित्येव मिथ्यादर्शनादि मोहबलं, अदर्शनीभूतस्तथैव सम्यग्दर्शनः, ततो गृहीतममुना स्वल्पेन अनर्थेयमपि तन्मुद्रारत्नं, न कथितं चागतस्य पितुः, संगोप्यान्यत्रैव धृतं, ततश्च दापितो राज्ञा पटहको-यदि मुद्रारत्नमिदानीं कोऽपि समर्पयति तदा निर्दोषो, मया तु ज्ञातमर्पयन् प्राणैरेव सहार्पयिष्यति, ततश्चोग्राज्ञो राजा इति भीतं सकलमपि पुरं, जाता च धनाढ्यश्रेष्ठिनः प्रतिवेशिकादिभ्यः काचित् तच्छ्रुतिः, ततस्तेनैकान्ते धृत्वा पृष्टोऽसौ निजपुत्रः, तेन च बहुलीप्रधानतया कर्णौ पिधाय प्रोक्तं-आः शान्तं पापं, किमेवंविधं महासाहसं कश्चित् करोति ? ततः पृष्टस्तथैवासौ जनन्या, ततोऽपि प्रातिवेशिकवणिग्भिस्तावद्यावद् समस्तैरपि नगराशिष्टैः, परं चिरप्ररुहजरठातिनिविडमहावंशीमूलमिव न भेदितं केनापि तदाकृतं, ततोऽन्यदिने राजकीयमाणि-क्यभाण्डागारिक्रेण दूरदेशायातः कोऽप्यपूर्वो निजस्वजनो महर्द्विकवणिजारकरूपं कारयित्वा प्रेषितः पद्मपाश्वे, धृत्य तेनायमेकान्ते, भणितश्च यथा-सिंहेलेश्वराजेन वयं महामूल्यं मुद्रारत्नमेकमानायितास्तिष्ठामः, तद्यद्यस्ति तर्हि दर्शय, येन यद्याचसे तदापयामि बह्वपि मूल्यं, ततः पद्मेन चिन्तितम्-अस्य प्रदत्तं सत् सर्वथैव देशोत्तारं यास्यति, ततः शुद्धिमात्रमपि न

कश्चिद्विज्ञास्यतीति समानीय दर्शितं तत्तस्य, अत्रान्तरे समायाताः सङ्केतिता राजपुरुषाः, तैश्च धृत्वा नीतं सर्वमपि तद्राजकुले, उपलक्षितं च मुद्रारत्नं नरपतिना, निगृहीतश्च बहुविडम्बनापूर्वकं प्राणनिग्रहेण पत्राः, परभवे च प्राप्तो बहुरोगादिजुगुप्सितशुनीभावं, ततो आन्तोऽतिदुःखितः प्रभूतभवम् । अन्यदा चानीतोऽसौ जयपुरनाम्नि नगरे, जातश्च श्रावककुले धनदत्तवणिक्-पुत्रतया, जातं च तत्रास्य नाम सोमदत्त इति, श्रावककुलोत्पन्नत्वेनैव चास्त्यस्य सम्यग्दर्शनानुगतिः, ततोऽतिनिःस्वतया करोति मस्तकपिटिकया तैललवणादिवाणिज्यं, अतो जातं प्रभूतदैर्नैः किञ्चिद् भाण्डमूल्यं, मण्डितं ततो धान्यहट्टं, अर्जितं तत्र किञ्चिदन्यदपि द्रव्यं, ततः समयमवबुध्य रागकेशरिणा प्रेषितस्तत्सन्निधानेऽनन्तानुबन्धिलोभाभिधानः सागरापरनामको बहुलिकालघुभ्राता निजपुत्रः, तदुपदेशाच्च वर्द्धिता सोमदत्तस्य धनार्जनेच्छा, ततश्चापरापरवाणिज्यविधानेन जातः सहस्रपतिः, ततोऽप्यतिसौदम्यलेशलक्षैः संजातो लक्षपतिः, अनुभूतानेकदुःखकोटिभिश्च सम्पन्नः कोटीब्जजः, यथा चास्य वर्द्धते विभवः तथा बद्धस्पर्द्धः सागरोऽपि, ततश्चातीव तत्प्रेरितोऽवज्ञयाऽधिक्षिपति देवान्, गाढमाराधिता अपि न कस्याप्येते रूपकमपि ग्रयच्छन्ति एवं द्वेष्टि गुरून्, विम्रमिव मन्यते तदुपदेशं, अनाहतो धर्मकृत्येषु, तत्परः पापेषु, ततः परितुतः सम्यग्दर्शनेन, निःशङ्कक्रमाक्रान्तश्च मिथ्यादर्शनादिमोहचलेन, ततः प्रारब्धाः पुनर्वह्यो द्रविणार्जनेपायाः, प्रवर्द्धते च सह कैशैरसंतोषेण च प्रतिदिनं विभवस्तावद्यावन्मीलितास्तेन च बह्व्यो रत्नकोटयः, प्राप्तश्चेभ्यसम्पत्तिं, तथाऽप्यर्जितस्य पालनव्यासङ्केनानुपा-त्तस्य तूपार्जनमहाकाङ्क्षया न शेते रात्रौ न शुक्ले दिवा निरीक्षते निरन्तरमेव लेख्यकानि करोत्यहर्निशमेवोत्खातनिखातानि, पितरमप्युज्झति कपर्दिकार्थे, मातरमपि परित्यजति तच्छाभाशङ्कायां, न प्रतिभाति तिलतुपत्रिभागमपि याचमानः, सुखयति

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥३२५॥

कपर्दिकामपि दातुकामः, स्वदृष्टवलोकितमपि तं गणितं तोलितं च महता कष्टेन बहुधाऽऽदितौ ददाति कुटुम्बस्यापि वर्त्तनं
शुद्धे स्वयमप्यतिपुराणधान्यं संचयति नूतनमग्रेतनवर्षस्यार्थे न विचरामिति हस्ताद् हस्तस्य, न समप्ययति प्रायः कस्यापि
राशिं, अन्यदा च मातुलसुतआतुरपितः कथमपि कोटिरत्नप्रमाणो राशिस्तद्वैख्यकं च क्रियमाणे कथमपि च पूर्णाः पञ्च-
द्विकाः षट्काः कपर्दिकाः, तदर्थं च सप्ताहोरात्राण्युज्जागरकं कृत्वा कारितोऽसौ लेख्यकं मृतश्च ह्यचिकया, ततश्च करचण्डो महाक-
ण्टको दग्धहस्तश्चामिति प्रसिद्धा कथमपि प्रयच्छतोऽन्यस्य सर्वथा हस्तेनापि न स्पृशति कोऽपि तद्राशिं, अन्यदा च
तस्मिन्नगरे कथमप्यतिमहार्थमप्यतिमहार्धं सम्पन्नं खादिरादिकाष्टं, ततः प्रेरितोऽसौ सागरेण—किं परित्यजसि एतच्छाभमिति,
स च पुत्रस्यापि न विश्वसिति, नापि तस्य प्रेषयतः कोऽपि कापि गच्छति, ततः सर्वस्यापि कुटुम्बस्य परिजनस्य लोकस्य
च वारयतः केवलं सागरेण गाढमुत्साहितः पञ्च ज्ञातानि गन्त्रीणां गृहीत्वा गतोऽसौ महादव्यां, कर्त्तयति कर्मकरेभ्यः
काष्ठानि यावच्चैतश्चेतश्च कोऽपि कापि व्याक्षिप्तस्तावदेकाकी तलतले समुपविष्टो दृष्टः सोमदत्तो बुभुक्षितक्रव्याघ्रेण, ततश्च-
पेटां दत्त्वा नखैर्किदार्यं प्रलपन्निःशरणो भक्षितस्तेनासौ, गतश्चैर्केन्द्रियादिषु, आन्तस्तथैव तेषु भूरिकालं । तदेवमतिदुर्लभमवाप्य
सम्यक्तवं हारितं वराकेण कचिद् भवे रागोपहतेन कापि द्वेषवशेन कचिदनन्तानुयन्धिना क्रोधेन कापि मानेन कचिन्
मायया कापि लोभेन, एवमन्येष्वपि भवेयु अंशितोऽसौ सम्यक्तवात् कचिच्छंकाद्यातिचारैः कचिद् केलीकिलत्वेन काप्यली-
कविषयसुखाक्षिकया कचिद्दुःशीलकुटुम्बदारिद्र्याद्यरतिभावेन कापि प्रियविप्रयोगधननाश्यादिशोकेन कापि परचक्रादिभय-
दौःस्थ्येन कचिज्जुगुप्सया कापि स्त्रीवेदोदयेन कचिद् पुरुषवेदबाधया कापि नपुंसकवेदविडम्बनया कचिद् रोगादि-

शुवनभातु-
चरित्रे
सोमदत्ता-
दिभवाः ॥

॥३२५॥

मल० श्री
हेमचंद्राया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३२६॥

व्याधिभिः, एवं प्रत्येकमनन्तकालादन्तराज्जन्तरा ग्राप्तादमुष्मात् सम्यक्त्वगुणात् अंशितोऽसौ मोहचलेन क्षेत्रपल्योपमासरये-
भागवत्तिप्रदेशराशिप्रमाणान् भवानिति । अन्यदा च समुत्पन्नोऽसौ विजगन्मोहपुरे धर्ममनाम्नः श्रेष्ठिनः सुन्दरनाम्ना
पुत्रः, तत्र चान्यदा सद्गुरुसमीपे धर्मं शृण्वतोऽस्य संजातायां सम्यग्दर्शनानुगतौ कारुण्यपरिणतकर्मभूषालेनार्पितः कथमपि
शुद्धतराध्यवसायलक्षणः कस्वालः, तेन च च्छिन्नः पल्योपमपृथक्त्वलक्षणः पूर्वहस्वीकृतदेहस्यांशः सुन्दरेण मोहादिरिपूणां,
दूरीभूताश्च भीतभीतास्तस्याग्रत्याख्यानावरणाः कपायाः, ततः परितुष्टेन सम्यग्दर्शनामात्येन गुरुसमीपे एव दर्शितश्चास्त्रिधर्मः
महाचक्रवर्ती, ततो गुरुणा-‘यः सेवतेऽतिभक्त्या चास्त्रिमं कदाचिदल्पमपि । सोऽपि महर्द्धिकदेवो भूत्वा निवृत्तिविशुभ-
वति ॥ १ ॥’ इत्यादिना सविस्तरं वर्णितास्तद्गुणाः, ततः प्रतिपन्नः सुन्दरेणासौ सम्यक् स्वाभिभावेन, प्रदत्ता च परितुष्टेन
चारित्रभूपालेन तद्योग्यतामपेक्ष्य तावच्छुद्धी देशविरतिकन्यका, तत्संनिध्याच प्रतिपन्नमनेन सङ्कल्पाभिरपराधत्रयसजीवानां
द्विविधं त्रिविधेन वधनिवृत्तिलक्षणमेकमेवाद्यस्थूलप्राणातिपातविरतिव्रतं, प्रत्याख्याताश्च बन्धवश्चच्छविच्छेदातिभारारोपणभक्त
पानव्यवच्छेदरूपाः अतिचाराः, पालितं चैतद् बहूनि दिनानि, अन्यदा च व्यतीतस्तत्पिता ततोऽधिष्ठितः सुन्दर एव व्यवहारे,
ततश्चावसरोऽयमिति ज्ञात्वा प्रेषितास्तत्समीपे मोहादिभिर्निस्त्रिंशता, तत्संनिधानाच्च येषामसौ कलान्तरेण द्रम्मान् ग्रयच्छति
तेषां कारयत्यतिगाढतया भक्तपाननिरोधादीनि, तैश्च ते बाध्यन्ते भृशं, त्रिगते च कोऽपि कदाचित्, अन्यदा च विभवहीन-
तायां प्रतिपन्नः सुन्दरेण कथमपि राजनियोगः, तत्र च हिंसाऽपि प्रकटीभूता सहाग्रत्याख्यानावरणक्रोधादिभिः, ततस्तद्दु-
दयाद् व्रतनिरपेक्ष एव कांश्चिद्वधयति अपरान् कपादिघातैस्ताडयति अन्यान् शीतातपधारणोष्णतैलच्छण्डनादियातनादिभिः

शुवनभानु-
चरित्रे
सोमदत्ता-
दिभवाः ॥

॥३२६॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३२७॥

सेधयति कांचित्तु मूलत एव घातयति, ततो विरक्तया परित्यक्तस्तथा देशविरतिक्रिय(कन्य)या, क्रमायाततया च गच्छत्यसौ देवगृहे वन्दते देवान् कारयति पूजादिकं विदधाति दर्शनप्रयोजनानि वहति महान्तं तत्पक्षपातम्, एतावता न गतोऽनन्तरमेव नरकादिषु, किन्तु देशविरतिभ्रंशेन विराधितसम्यक्तगुणो मृतः समुत्पन्नो हीनभवनपतिदेवेषु सुन्दरः, ततश्च आन्तो भूरिसंसारम् । अन्यदा चोत्पन्नोऽसौ सम्यग्दृष्टिशालिभद्रश्रेष्ठिनो माणिभद्रनामा पुत्रः, जातश्चैकोऽ(श्वेहा)पि सम्यग्दृष्टिः, प्रतिपन्नं चान्यदा देशविरतिवालिकानुरागात्तथैव कन्यागोभूमिन्यासापहारकूटसाक्षित्वकूटक्रयादिविषयवादरालीकस्य द्विविधं त्रिविधेन जल्पननिवृत्तिलक्षणं द्वितीयं स्थूलमृपावादविरतिव्रतं, प्रत्याख्याताश्च सहसाम्याख्यानमन्त्रणकाद्युपविष्टाभिमुख-
ज्ञाताज्ञातार्थभाषणस्वदारादिमन्त्रभेदमृषोपदेशकूटलेखकरणलक्षणाः पञ्चापि तदतिचाराः, पालितं चैतदपि प्रभूतवासरान्, अन्यदा च शालिभद्रश्रेष्ठिन्यपगते हृष्टे व्यवहरतोऽस्य समीपे प्रेषिता मोहादिभिर्प्रत्याख्यानावरणसागरमृपावादादयः, तदागमनेन प्रातिवेशिकसत्कं च वस्तु सुवर्णाधानीय लाभद्वयमारोप्य ग्राहकस्य ददाति, आत्मीयं च वहिरागतस्य कस्यापि हस्ते समर्प्य बहुतरमूल्येनोद्बध्य प्रयच्छति, यदि च ग्राहकः पृच्छति-श्रेष्ठिन् ! कियता मूल्येन तिष्ठतीदं ?, ततो वक्ति-एतावता भविष्यति, ततो यदि ग्रहीताऽभिदधाति-मूलक्यं कथय, ततो वदति-निश्चयः कथ्यते, निश्चयेनैतावता भवतां भविष्यतीदं, हंत ! त्वया कियता गृहीतमिति कथयेत्यभिहिते पुनर्जल्पति-कथं तवैतदेतावदात्मीयमप्यस्य वेच्यत इत्यादि वक्रताभिर्भोलितो मुग्धः कूटक्रयमपि सत्यं मन्यमानो लाभं दत्त्वा गच्छति, अन्यदाऽतिलब्धोदयैः सागरमृपावादरभिहितो माणिभद्रः-किमेवमलीकानि भाषमाणः शङ्कसे त्वं ? येन फैरकैस्तानि वदसि, ननु प्रगुणेनैव न्यायेन भाषस्व बहुव्ययानि

॥३२७॥

भुवनभानु-
चरित्रे
सोमदत्ता-
दिभवाः ॥

गृहाणि प्रचुरभाटकानि आपणानि दातव्याश्च वृत्तयो वणिक्पुत्राणां कर्त्तव्याश्च भोगोपभोगादयो, न च सत्ये कथिते प्रचुरलभं दातुं शक्नोति, जल्पन्ति चान्ये बहवोऽप्यलीकानि या चैषां गतिः सा तवापि भविष्यति, यच्चैते प्रव्रजिताः किञ्चिजल्पन्ति तदपि कियत् कर्णे धारयसि त्वं ? एते हि परगृहविक्रमादित्या निःक्षणिककर्मणिो निर्गृहद्वाराः सुखेनैव जल्पन्ति, न जानन्ति परस्य निष्ठां, एतेषां चाभिप्रायेण मस्तकं बुम्बयित्वा सद्य एव प्रव्रजितैर्भूयते, तदेतदपि न किं करोषीति, तत एतां सागर-मुपावादादिशिक्षां चेतसि परिणमय्य लूनो निःशङ्कतया कूटक्रयाद्यलीकानि भाषितुं, ततो भग्नव्रत इति परिहृतो देशविरत्या, गच्छति च देवगृहादिषु कारयति च पूजादिकं, शिक्षितश्च गुरुमातृबन्धुशिष्टादिना करोति सागरमृपावादाद्युपदिष्टानि वष्टोत्तराणि, ततो विराधितसम्यक्तवो मृत्वा समुत्पन्नो हीनव्यन्तरेषु, जातश्च सर्वथा तत्रानादयो, निर्गतश्च स्वस्थानाद् अमत्यशु-भप्रदेशेषु, ततोऽप्युद्धृतोऽत्र जातः क्वचित् सर्वथा मूकः क्वापि स्वलद्धचनः क्वचित् कुथितमुखगन्धः क्वापि कण्ठतालुजिह्वादश-नौष्ठादिवदनरोगी क्वचित् कुलत्रपुत्रादीनामप्यग्राह्यवचनो भूत्वा गतो नरकेषु, तिर्यक्षु चातिदुःखितो भ्रान्तः प्रभूतकालं । अन्यदा च समुत्पन्नोऽसौ श्रावकवणिजः सोमनामा पुत्रः, अतिपन्नं च तत्तथैव धनधान्यसुवर्णरजतवस्त्रतृणैर्नानादिवादरवस्तुनामदत्तानां द्विविधं त्रिविधेन ग्रहणनिवृत्तिलक्षणं तृतीयं स्थूलादच्चादानविरतिव्रतं, प्रत्याख्याताश्च तस्करप्रयोगविरुद्धराज्यातिक्रमकूट-तुलाकूटमानतत्प्रतिरूपक्यवहारलक्षणाः पञ्चापि तदतिचाराः, एतदपि प्रत्याख्यानावरणबहुलीसागरस्तेयाद्युपदेशाद् भङ्गत्वा विराधितसम्यक्तवो हीनदेवाद्युत्पत्तिक्रमेण तथैव भ्रान्तः सदैव द्रष्टादिभावेन भूरिभवं । अन्यदा च दत्तनामश्रावकजन्मनि देवतिर्यक्क्षत्रीणां द्विविधं त्रिविधेन मनुष्ययोपितां त्वेकविधमेकविधेन सम्भोगनियमलक्षणं इत्वरपरिगृहीतापरिगृहीतागमना-

नङ्गक्रीडापरविवाहकरणकामतीव्राभिलाषस्वरूपं पञ्चातिचारविशुद्धं प्रतिपन्नं चतुर्थं स्थूलमैथुनविरतिव्रतं, तदपि तीव्रपुरुषवे-
दोदयमैथुनविषयाभिलाषचक्षुःस्पर्शनाद्युपाधिना भङ्गत्वा विराधितसम्यक्तो हीनदेवादिजन्मक्रमेण आन्तो नपुंसकादिरूपतया
भूरिसंसारं । अन्यदा च धनबहुलश्रावकजन्मनि क्षेत्रवास्तुहिरण्यसुवर्णधनधान्यद्विपदचतुष्पदकुप्यवस्तुनां परिमितताकरणरूपं
प्रतिपन्नं पञ्चमं स्थूलपरिग्रहविरमणव्रतं, नियमिताश्च योजनप्रदानवन्धनकारणभावैः क्षेत्रादिप्रमाणातिक्रमरूपाः पञ्चापि तदति-
चाराः, एते च किञ्चिदुपगमा इति विव्रियन्ते, तत्र क्षेत्रं वास्तु वा नियमातिरिक्तं परिजिघृक्षुरग्रेतनसन्निधानेन गृहीत्वा दृष्टिवर-
ण्डादिमर्यादामपनीय यत्रैकत्वेन योजयति स योजनेन क्षेत्रवास्तुप्रमाणातिक्रमः १, हिरण्यं-रजतं सुवर्णं प्रतीतं तत्र चतुर्मासाद्य-
वधिना नियतमाने कृते तुष्टराजादेः पार्श्वल्लिङ्गान्नियमे पूर्णे ग्रहीष्यामीत्यभिसन्धिना यत्रापरस्य स्वजनादेहस्ते दत्त्वा मुञ्चति,
एवं प्रदानेन हिरण्यसुवर्णप्रमाणातिक्रमः २, धनं-गणिमादि धान्यं-त्रीह्यादि तत्र नियमितैतत्परिमाणकोऽपि नियमाधिकमिदं
पूर्वलभ्यं लभमानोऽन्यदा जिघृक्षुश्चतुर्मास्यादिपरतो गृहगतधनादिविक्रये वा कृते ग्रहीष्यामीत्येवंभूतं बन्धनं-वचननियन्त्रणात्मकं
मूढकादिषु बद्धा अन्यगृहादिधरणरूपं वा सत्यकार्पणरूपं वा यत्र करोत्येष बन्धनेन धनधान्यप्रमाणातिक्रमः ३, द्विपदं-कलत्रपुत्र-
दास्यादि चतुष्पदम्-अश्वानि तत्र संवत्सराद्यवधिना नियमितैतत्परिमाणस्तन्मध्येऽपि तेषां प्रसवसम्भवतो यत्र कियन्तमपि
कालमतित्राह्य गर्भग्रहणं कारयति, असौ कारणेन गर्भगतं द्विपदं चतुष्पदं वा समासृत्य तत्प्रमाणातिक्रमः ४, कुप्यं शयनाशनकुन्तल-
ङ्गमाजनकचोलकादि, तच्च कचोलदशकादिसंख्यया कृतनियमस्तदाधिक्ये सति भञ्जयित्वा स्थूलानि कारयित्वा यत्र दशादिसं-
ख्यां पूरयति सोऽयं भावेन-पर्यायान्तरकरणरूपेण प्रमाणातिक्रमः ५, एतदपि परिग्रहसागराद्युपाधितो भङ्गत्वा आन्तः संसारं,

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥३३०॥

दिक्परिमाणव्रतमपि कदाचित् कृत्वा भग्नं सागराद्युपदेशाद्, उपभोगव्रतमपि अंशितं सागरलोलतादिभिः, अनर्थदण्डविरमणव्रतं तु नाशितं हास्याज्ञानतुच्छत्वविक्रथादिभिः, सामायिकदेशावकाशिकपौषधोषवासातिथिसंविभागव्रतान्यप्युच्छेदितान्याचरौद्रप्रमादकार्पण्यादिभिः, तदेवं केषुचिद्भवेष्वेकैकं व्रतं क्वापि द्वयं क्वापि त्रयं क्वाचिच्चतुष्टयं यावत् कस्मिंश्चिद्भवे द्वादशापि प्रतिपन्नानि भग्नान्येतैर्मोहादिमहाशत्रुभिः। ततोऽन्यदा कुंडिन्यां नगर्यां परमश्रावकसुभद्रसार्थवाहस्य जातोऽसौ रोहिण्यभिधाना दुहिता, सम्पन्ना चैयमनन्यदेवता परमश्राविका, ततो वन्दते भक्त्या देवान् शृणोति शुर्वन्तिके धर्मं पर्युपास्ते साध्वीजनं, परिणीता चैयं गृहजामात्रा विमलाभिधानेन वणिक्सूनुना, ततः करोति पित्रवृम्भेन विशिष्टधर्मं, पठितं लक्ष्मधिकं स्वाध्यायस्य बुध्यते स्वनामवत् कर्मग्रन्थादिप्रकरणानि, प्रतिपन्नानि चानया द्वादशापि श्रावकव्रतानि, पालयति च निरतिचाराणि, ततोऽन्यदा आस्थानोपविष्टेन मोहमहाचरटेन चिन्तातुरेण निरीक्षिता दिशः, ततो मन्त्रिसामन्तादिभिरुक्तम्-आदिशतु देवः, ततो मोहनृपेणोक्तम्-अस्मत्प्रतिपक्षवर्गे अतीव निविडीभूता दृश्यते रोहिणी, तत् कथमियमिदानीमाः?, ततस्तैर्विहस्योक्तं-देव ! सर्वोऽपि निविडो यावद् शुष्मन्मानुषमात्रस्यापि गोचरं नागच्छति, ततो मोहेनोक्तं-प्रेष्यतां तत्र कोऽपि यस्तां पराङ्मुखीं निवर्त्तयति, अतो यावत्ते कमपि निरूपयिष्यन्ति तावत् स्वयमप्युत्थाय प्रोक्तं विक्रथा-एष तावन् ममैव दीयतामादेशः, पश्यामि तावत्तस्याः प्रमाणं, अतः संज्ञिता सर्वेरेषा, गता च तत्समीपे स्त्रीपुरुषकथा-भक्तकथा-राजकथा-देशकथा-लक्षणश्चतुर्भिरात्मरूपैः, प्रविष्टा च सा परमयोगिनीव तन्मुखे, ततः पितृगृहे वस्त्राच्छादनादिकं निश्चितमवामोति रोहिणी, कर्म च मातापितृग्रसादेन न कोऽपि कारयति गृहे, ततो देवगृहं गता यां कांचिद्वाचोभिर्यां पश्यति उपविशति गत्वा तत्समीपे,

श्रुवनभालु-
चरित्रे
रोहिणी-
भवः ॥

॥३३०॥

ततो देवचन्दनां परिहृत्याभिदधाति-हला मयैतत् श्रुतमेतच्चैतच्चाधवृत्तं त्वद्गृहे, सा ग्राह-नैवं, केनाप्यसंगतं तव कथितं, ततो रोहिणी ग्राह-सत्या महिला त्वं ममाप्यपलपसि, सा ग्राह-कथमहमलीकेल्यादि विकथयन्त्या लगति तया सह राटी, ततो विकथायोगिनीसमुत्साहिता करोति अन्यया सह राजकथा, निर्वेद्य गतायां च तस्यां प्रारभते परया सार्द्धं स्त्रीपुरुषकथां, श्रृञ्जनादिभीन्या व्रीत्थितायामस्यामन्यया सह विदधाति भक्तकथां, यियासौ च तस्यां प्रस्तावयति कथाचित् समं देशकथां, ततो गृहात् निर्गता ग्रहरद्वयेऽपि न निवर्त्तते, एवं च प्रतिदिनं कुर्वाणा अन्यस्मिन् दिने हस्तौ योजयित्वा केनापि श्रावकेणोक्ताऽसौ-महानुभावे ! क्षणमात्रमेव तावदेवगृहे समागम्यते, तदेतत् शुभभावरैकाग्रैरेव नन्तुं युज्यते, किमेवं वार्त्ताः कुरुथ यूयं ?, ततो वष्टोत्तरयति-चान्धव ! किं कुर्मः ?, अन्यत्र तावत् कोऽपि कस्यचिन्न मिलति, गृहे तु कस्यापि सत्को कोऽपि न गच्छति, अतः प्रियमेलकोऽत्रैव भवति, क्षणमेकं तेन सुखदुःखमात्रं किञ्चिदुच्यत इति नासमाधानं विधेयमिति, साध्वीनां चोपाश्रये स्वाध्यायं परिहृत्यापरापरश्रावकादिभिः सह प्रारभते तथैव विकथाप्रवन्धं, गृह्णाति साधुसाध्वीश्रावकश्राविकादिदोषाननवरतं, ततो यदि साध्वी काचिच्छिक्षयति-महानुभावे ! पठितं सर्वमपि परिगलितुं लग्नं, किमनेनैहिकामुष्मिकापायकारणेन केवलं कर्मवन्धहेतुना विकथापरपरिवादार्थदण्डेन ?, सर्वसम्पत्तिनिवन्धनममृतरूपं स्वाध्यायमेव विधेहि, ततो सुखमोदकं दत्त्वा प्रतिवदति-इच्छाकारेण आर्थिके ! व्रतिनामपि दूरविरुद्धौ विकथापरपरिवादौ, परं तावन्तरेणान्यमपि मुखेन वद्वेन तिष्ठन्तं न कंचित् पश्यामः, परेषां तु वयमपि सुखेनैव कथयामो, न चान्यैरिव वयं मायां कर्तुं जानीमो, यादृशं तु तिष्ठति तादृशं तु पितुरपि मत्कं स्फुटमेव वदामो, यदि न प्रतिभासते तर्हि कोऽपि रुज्यतु, ततो जातेयमनर्हा वराकी सदुपदे-

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३३२॥

शानामित्युपेक्षिता साध्वीभिः, अन्यदा च निःशङ्कीभूता गुरुसन्निधाने व्याख्यानेऽप्युपविष्टा वस्त्रेणाच्छाद्य वक्त्रं कस्याश्चित्
कर्णे स्थित्वा वदति किञ्चिद् अन्यस्यास्त्वन्यदपरस्यास्त्वपरं, तावद्यावदरण्यमहिपीव पल्लवजलं सर्वमपि व्याख्यासभागतज-
नमालोढ्य करोत्यन्येषामपि श्रुतिभङ्गं, ईश्वरदुहिता चेति न कोऽपि किञ्चिज्जल्पति, गुर्वादिना तु कदाचित् कथमपि शिक्षिता
वदति-भगवन् ! नाहं केनापि सह किञ्चिज्जल्पामि, परं यदि षुष्टैः केनापि किञ्चिदुत्तरं न दीयते तर्हि स्तब्धेयमिति प्रसिद्धि-
र्लभ्यते, तद्भयादेव यदि केनचित् सह किञ्चिज्जल्प्यत इति, ततो गुरुभिरप्युपेक्षिता, सर्वतो निःशङ्कीभूता गाढमधिष्ठिताऽसौ
विकथया, ततस्तत्पठनाशक्तौ परिगलितं सर्वमपि पूर्वाधीतं विस्मृतस्तदर्थः न चिन्तयति व्रतानि नालोचयति तदतिचारान्
प्रमाद्यति देववन्दनायां न सुखयत्यभ्येतव्यं न रमति चित्तं धर्मकथायां करोत्यनादरेण किञ्चित् प्रतिक्रमणादिकं, अन्यदा
च क्वचिदुपविष्टया तया कयाचित् समं महाविकथापरपरिवादग्रन्थं कुर्वत्याऽत्यन्तपरवशीभूतया कोऽप्यत्रास्ति नास्तीत्यचि-
न्तयन्त्या प्रोक्तं सहस्रैव-यथैतन्नगरनरपतेरग्रमहिपी अतीव दुःशीला, जानामि चाहमेतत् सम्यगेव, यतः शोभनेन मानुषेण
मम कथितमित्यादि, एतच्च तस्मिन् प्रदेशे प्रयोजनवशागतया तद्दास्या स्थिरीभूय सर्वं सम्यगाकर्ण्य निवेदितं राज्ञ्यै, तया
च कथितं नरपतये, तेनाप्यानायिता रोहिणी, गतश्च तां गृहीत्वा तत्पिता सुभद्रः सार्धवाहः, ततश्चैकान्ते विष्टृत्य पृष्टा
पार्थिवेन रोहिणी-भद्रे ! कथय मम सत्यं यदाकर्णितं त्वया मत्फलत्रस्वरूपं, तया प्रोक्तं-किमेतत् ? न मया किमप्याकर्णितं,
न चाहं कस्यापि सत्कं किञ्चिज्जानामीत्यादि, ततो मूलत एव सर्वापलापं कुर्वतीमेतामवलोक्य राज्ञा आनायिता तत्र प्रदेशे
सा दासी, कारिता संवादं, ततोऽनयाऽनेकसाभिज्ञानपूर्वकं तथाऽसौ कृता यथा रोहिणी निरुत्तरीकृता ग्रीवामध्येऽवलम्ब्य, मौन-

शुवनभाजु-
चरित्रे
रोहिणी-
भवः ॥

॥३३२॥

मास्थाय च व्यवस्थिता, ततः प्रकुपितेन राज्ञा समाहूतः सुभद्रः सार्थवाहः स्वसमीपे, कथितो दास्या मूलत एव तद्व्यति-
करः, ततोऽकाण्डनिपतितमहावज्राशनिरिव स इमां ग्राह-किमिदं ? , न किञ्चिजल्पति, एकान्तेऽपि यावद्बहुप्रकारं पृष्टा न
किमप्याख्याति, तावद्यदग्रतो जल्पितं सा तत्राकार्यं पृष्टा सार्थवाहेन, तथाऽभिहितं-प्रोक्तमनया तावत् कयाऽपि गत्या एतत्,
परं सत्यमसत्यं वेति न जानामि, ततोऽग्रेऽपि तज्जिह्वामुत्कलत्वस्वरूपं किञ्चिदवबुध्यमानः सार्थवाहस्तां विसर्ज्य दुहितरं गृहीत्वा
समागतो राज्ञः समीपे, ततो ब्राण्जलप्लवमानलोचनस्तच्चरणयोः प्रणम्य प्रोक्तवान्-देव ! यदस्मत्कुलेऽनेकधाऽक्षिसाक्षाद्भूतमपि
प्राणत्यागेऽपि नोच्यते तदनया सर्वथाऽदृष्टमश्रुतं निरर्थकं चाभिधाय कलंकं द्वितीयशशधरकलाया इव निष्कलङ्काया मत्कुल-
सन्तैरानीतम्, इदं प्रथममेव महाकलङ्कं, ममैव चायं दोषो यतो लोकादेतज्जिह्वामुत्कलत्वं शृण्वताऽपि मया गृहव्याक्षेपव्यग्रतया
प्रमादितया च नेयं शिक्षिता, नापि परिहृता, तस्माद् यद् रोचते तत् करोतु देवः, ततो राज्ञा प्रोक्तं-सार्थवाह ! मदीयनगरे
बृहत्पुरुषस्त्वं, ममापि मान्यः सत्यवचनश्च, तेनेमां खण्डशः कृत्वा चतुष्पथे न क्षेपयामि, केवलं तथा कर्त्तव्यं यथेदानीमेवेयं
मद्देशसीमां परित्यजतीत्युक्त्वा विसर्जितोऽसौ, तेनापि तत एव स्थानाद् विसर्जिता सा, ततश्चाहो सेयं श्राविका, सा चेयं
देववन्दना, तदेतत् प्रतिक्रमणं, सेयं मुखचस्त्रिका, तदिदमधीतं, ईदृशश्चासीपां धर्मो यदसद्भूतानपि गृह्णद्भिः स्वीयते परतृप्तीश्च
कुर्वद्भिरास्यत इत्येवं खिङ्गनादात्मानं धर्मं च खिसयंती विगुण्यमाना निर्गता रोहिणी नगरात्, ततः स्मरन्ती तं पितृविभ-
वविस्तरं चिन्तयन्ती तानि मातुर्लालितानि तच्च परिभावयंती बन्धुजनगौरवं तां च ध्यायन्ती परिजनपूजनीयतां तं च शोचन्ती
पुनः पुनरेव सद्गुणविप्रयोगैर्गुह्यगुह्यमूर्च्छन्ती पतन्ती प्रतिपतन्ती ग्रामानुग्रामं भिक्षामटन्ती सुकुमारतया स्फुटितचरणत-

लशोणितप्रवाहेण महीं सिञ्चन्ती अग्रह्या ख्यानानरणकपायोदयात् तद्वज्रा दंशविरतिगुणग्रंथेन विराधितमम्यत्तया मृन्वा
 हीनापरिशुद्धीतव्यन्तरेद्वीपु गत्याजनिदुःखभाजनं भूत्वा ततोऽप्यद्भुत्यैकेन्द्रियादिषु गर्भथा कनित्रिदाऽभावात् कचिल्लेदनानु-
 भवेन अन्ता भूरिभवमिति । ततो मोहराजेन महामूढताभार्याया दस्तो तालो दत्ता माड्डहासेनोक्तं-दृष्टं श्रिये ! यद्भुतं निविडु-
 आविकायाः ? , तथा प्रोक्तं-देव ! किमिदं द्रष्टव्यं ? , यस्मादियं वराकी स्त्रीमातुषमार्जं, चतुर्दशगुणस्थानसोपानमय च भिद्धि-
 महासौधस्य पञ्चमोपानमात्रमेव यावदाह्ला ददेन प्रतिपानिता, येऽपि अकचक्रिणामपि पूज्याः देवानामन्यथोभ्याः अस्म-
 द्दशपुरुषाकाराः भिद्धिमहागौधस्यैकादशं सोपानमाह्लाः पुरुषास्तेऽपि दूष्कारमात्रेणैव ददेन प्रतिपातिताः, मने च देवस्य
 पुरतो रूलन्तः पादयोर्लघास्तिष्ठन्त्यनन्ताः, ततो मन्त्रिमामन्तैरेककालमेवोक्तमिति-जानाति देवी वक्तुं, एवंमेवेतिदिति । अन्यदा
 ममृतपत्रस्तजीवो मातुषेयु, प्रतिपत्रस्तत्र सम्यक्त्वेन मह दानधर्माभिग्रहः, योऽपि यशो मोहप्रणितैर्दानान्नरायकपिण्यादिभिः ।
 ततो आन्त्या भवमन्यदा मनुष्येणैव प्रतिपन्नशीलत्रर्माभिग्रहः, योऽपि भयस्तीव्रवेदोदयकृमंमर्गादिभिः, मंगारं परिग्रम्य
 मनुष्येणैव कदाचिदानीकृतस्तपोऽभिग्रहः, योऽपि लोलितो लौल्यनिःसन्नादिभिः, ततो भवं आन्त्या अन्यदा मनुष्येणैव स्वी-
 कृतो भावनाऽभिग्रहः, योऽपि नाशितः आर्त्तगौद्रचिन्नादिभिः । दल्येवं दंशविरतिरपि क्षेत्रपल्यापयामंसंख्ययभागप्रदंशराशि-
 ग्रमाणेषु भवेपु प्रतिपन्ना नाशिता चाग्रन्याग्यानावरणकपायादिमहादृष्टमोहनलंननि ।

अत्रान्तरं चन्द्रशैल्लिपार्थिवेन विस्मयदर्पभक्तिपरपृष्टिमानयेन भुवनभ्रातृकैवलिनं ग्रणम्य प्रोक्तं-भवन्न ! अति-
 दुस्तरा महादृष्टा मोहादिजत्रयो य एवंमचिन्तनीयमगममतिविस्मयकरं च विट्स्वयन्ति प्राणिनः, अस्य च मकलमिद्वान्तपर-

मरहस्यभूतस्याख्यानकस्य यदन्तरा किमपि प्रोच्यते तद् सङ्गतमेव, केवलं सन्देहमात्रं किञ्चित् पृच्छामीत्यप्रसादो न विधेयः, पूर्वं किल सम्यग्दृष्टेरुच्छ्रयोऽप्युपाद्धपुद्गलपरावर्त्तः संसार इत्युक्तं, तत्र चाख्यं प्रस्तुतजीवस्य सम्यत्त्वस्पर्शना देशविरतिस्पर्शना च प्रत्येकमसंख्यातेषु भवेषु जाता तत्परिभ्रंशे चान्तरालेषु भूरिःसंसारः प्रोक्तस्तस्याथ भूरितायाः किं मानमिति तावत् कथ्यतां, ततः केवली ग्राह-कचित् संख्यातं क्वचिदसंख्यातं क्वचिदनुलपरावर्त्तंऽपि ह्यनन्ता उत्सर्पिण्यवसर्पिण्यो भवन्ति, अनन्तस्य चानन्ता एव भेदाः, ततो महाराज ! यद्यन्तरमन्तरं प्रति अनन्ता उत्सर्पिण्यवसर्पिण्यो भवन्ति तथापि न किञ्चित् क्षीयते, ततश्चन्द्रमौलिमहीपालेन प्रणव्योक्तं-भगवन् ! महाश्वर्यमिदं, यत् सम्यत्त्वदेशविरतिगुणयोरपि प्राप्तयोरद्याप्येतावत् अभवन्त्यमी मोहादिशत्रवः, ततः केवलिना प्रोक्तं-महाराज ! अनादिकालादारभ्य प्रभवन्त्यस्खलिता इत्यममी, अत एव सर्वेऽपि केवलिन इत्थं प्ररूपयन्ति—“सम्मतदेसविरया पलियस्स असंखभागमेत्ता उ । अट्ठ भवा उ चरित्ते अणंतकालं च सुयसमए ॥ १ ॥” इति, सम्यग्दृष्टयो देशविरताश्च प्रत्येकं क्षेत्रप्रत्ययोपमासंख्येयभागप्रदेशराशिप्रमाणान् भवान् भवन्ति, अष्टौ भवौश्चारित्रसामायिकं प्राप्यते, श्रुतसामायिकं तु सम्यग्दृष्टिमिथ्यादृष्टिभावेनाविशेषितं मामान्येन द्वीन्द्रयादिषु अनन्तान् भवान् प्राप्यत इत्यर्थः, ततो राज्ञाऽभिहितं-भगवन् ! कदा पुनरसौ संसारिजीवः सर्वविरतिकन्यकां परिणीय चारित्रधर्ममहाराजसैन्यसहायीभविष्यति ?, ततः केवलिना प्रोक्तं-स्तोकान्तरमिदं, समाकर्णयत्वबहिर्तो महाराजः, ततो राजा ग्राह-एषोऽहमवहितः, कथयन्तु प्रसादं विधाय भगवन्तः, ततः केवलिना प्रोक्तं—

महाराज ! समस्तीह मनुष्यक्षेत्रे इन्द्रपुरं नाम नगरं, समीरणो महाराजः, तस्य जयन्ती नाम भार्यो, समानीत-

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३३६॥

श्चान्यदा तद्गृहे कर्मपरिणामेनासौ संसारिजीवो, जातस्तयोः पुत्रः, कृतं चास्य अरिविन्द इति नाम, अधीताः कलाः प्राप्तश्च यौवन, अवसरे च समानीतः कर्मभूयेन गुरुः, दृष्टश्चायमुद्याने पर्यटता अरिविन्दकुमारेण, ततो गतस्तत्समीपे, सहर्षं ग्रणम्योपविष्टश्च, ततः कर्मवृत्तिना समर्पितोऽस्य शुभतमाभ्यवसायलक्षणः करवालः, तेन च च्छिन्नमेतेन मोहादिशत्रूणां संख्येयसागरोपमस्थितिलक्षणं शरीरखण्डं, ततः सम्यग्दर्शनचारित्रधर्मविषदर्थं गुरुणा वर्णिताः सर्वविरतिकन्यागुणाः, ततः समुत्पन्नतीत्रानुरागेण निःशेषानपास्य परान् मातापित्रादिसङ्गान् समुत्सृज्य गुरुप्रदत्तवेपेण परिणीतं परमविभूत्याऽ-रिविन्दकुमारेण, ततः प्रमुदितं समस्तमपि चारित्रधर्मनृपतिसैन्यं, स्थितोऽस्य सन्निधौ समानन्दितः सद्बोधः स्थिरीभूतः सम्यग्दर्शनः परिचितीभवति प्रतिदिनं सदागमः अभ्यासीभवति प्रत्युपेक्षादिक्रियाकलापः अलंक्रियते चैव प्रशमेन मण्ड्यते मार्दवेन विभूष्यते आर्जवेन संशोभ्यते संतोषेण कुरुते चासौ तपःपरिचयं प्रकर्षेण रमते संयमेन प्रयतति सत्यपक्षं भाव्यते शौचेन न मुच्यते क्षणमप्याकिञ्चन्यब्रह्मचर्यादिभिः, एवमेतेषां मिलितः सद्बोधः सदागमोत्साहितः प्रणिहन्ति प्रतिदिनमेव मोहबलं, कथं ? समारोहयत्यग्रमादमहागन्धहस्तिनं समारोपयति शुभमनोवृत्तिधनुर्घट्टि, तद्विनियुक्तैः प्रहरति सद्भाव-नामहानाराचैः, विध्यति च तैर्मर्मसु मोहमहाराजं, ताडयति हृदि मदनमहामण्डलिकं घूर्णयति रागकेशरिणं आराटीर्मो-चयति द्वेयजेन्द्रं, एवमयं चायं च तवेत्थं महाशत्रुस्त्वेवं सन्निहितसद्बोधसदागमाभ्यामुपलक्षापितानपरानपि वैश्वानरशै-लराजबहुलीसागरहिंसासृपादादस्तेयमैशुनमूर्च्छादिरिपून् अहर्निशं स्रदयन्नेषोऽन्यदा नाम्यते क्वचित् सहसैवाभिमुखोत्थितेन प्रमादरिपुदण्डाधिपेन पुनरवष्टम्य ग्रहरन्, बाध्यते क्वाप्येककालं बहुभिः समुत्थितैः क्षुत्पिपासादिपरीषहैः, स्वस्थीभूय च पुन-

शुवनभानु-
चरित्रे
अरविन्द-
जन्म ॥

॥३३६॥

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥३३७॥

शुद्धयमानः संशयमारोप्यते कचिद्विषयमानुषतिर्यगुपसर्गसुभटैः, सदागमवचनैश्च स्थिरीभूय पुनः पराक्रमबन्धधरीक्रियते गच्छत-
पस्विचालतरुणवृद्धसाधुस्मारणवारणभ्रंशरणासमुत्थसंज्वलनकपायरिपुवर्गेण, ततोऽपि प्रशममार्दवादिकृतसाहाय्यः कथमपि निर्व-
लितः पुनरप्युद्यच्छन् समरभूमौ कापि बहुलीक्रियते शब्दरूपसगन्धस्पर्शलौल्याध्यवसायप्रतिपक्षैः, ततः सन्तोषेणोत्साहितः
पुनर्निहन्ति गजुबलं, एवं जयपराजयेषु वर्तमानेषु यावज्जयलक्ष्मीमवाप्स्यति चारित्रधर्मसैन्यसहितोऽरविन्दसाधुस्तावदुरु-
णाऽसौ कचिदपराधे गाढतरं किञ्चित् प्रेरितोऽवसरोऽयमित्यङ्गे प्रविश्य प्रत्याख्यानावरणक्रोधमानयोद्वाभ्यां मर्मणि गृहीत्वा
समापीडितः, तत्पीडावशेन च लघो क्षापितुं गुर्वभिमुखं-किमाचार्य ! मया विनाशितं, यदि परिभावयिष्यसि तदा नास्ति
मदीयः कोऽप्यपराधः, एवमेव वदतस्तव को निवारयिता ?, अन्यच्च-किमेकमेव मां निषेधयसि ?, किं त्वद्रच्छेऽन्यः कोऽपि एवं
न करोति ?, वदन्वेते प्रव्रजिता मया सार्द्धं यदि कोऽप्येवं न करोति, ततो यदि स्थविराः शिक्षन्ति-भो महाभाग ! राजपुत्र !
मुकुलसम्भवः त्वमिति गुर्वभिमुखं तवेत्यमत्रज्ञया वक्तुं न युज्यते इत्यादि, तदा मम कुलोद्घट्टनं कुर्वन्त्येते इत्यादि विपरीतमेव
परिणमयति, गाढतरं च कोपाहङ्काराभ्यां गृह्यते, यावच्च गुरुणा किञ्चित् पुनरपि शिक्षितः चिन्तितवान्-अहो मां लग्नाः सर्वेऽपि
यूयमुच्चाटयितुं, तद् गृहीतात्मीयं पिच्छटकमिति वेपं परिहार्यं हठाद् गले गृहीत्वा नीतस्ताभ्यां प्रत्याख्यानावरणक्रोधमान-
सुभटाभ्यां, समर्पितो महाबले, सरोयैश्चैतत्सैनिकैः सर्वैरपि मिलित्वा गृहस्थवेपमात्रं किञ्चित् कारयित्वा प्रतिग्रामं प्रतिगृहं
च धिक्कार्यमाणः परगृहेषु कुक्कर्मणां कुर्वन् भिक्षां वा परिभ्रमन् अतिदुःखितो भ्रामितः सुचिरं, ततः पर्यन्ते पापिष्ठेन अष्ट-
बुद्धिना मया तावदुभयलोकयोरप्येकान्तदुःखावहं यदाचीर्णं तत्फलमनुभवामीदमित्याद्यात्मानं निन्दन् मृत्वा समुत्पन्नो

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥३३८॥

ज्योतिष्कदेवेषु, ततोऽपि च्युत्वा आन्तो भूरिभवं । अन्यदा च पुनरपि राजपुरनगरे समुत्पन्नः परमश्रावको महर्द्धिकोऽमा-
त्यपुत्रतया, जातं च तत्र चित्रमतिरितिनाम, उपरतेषु मातापितृषु कुटुम्बे स्वपुत्रं निवेद्य संविग्नेन गृहीतं सद्गुरुसन्निधाने
तत्रापि तेन व्रतं, पालितं च पूर्वोक्तविधिना मोहबलं निघ्नता प्रभृतदिनानि, पर्यन्ते च विषयसुखशीलताप्रमादेन विजितः
संयमं विराध्य समुत्पन्नः सौधर्मे हीनर्द्धिकपल्योपमायुर्देवः । ततोऽपि च्युत्वा भवं परिभ्रम्य समुत्पन्नोऽन्यदा काञ्चनपुरनगरे
क्षेमंकरराजस्रुर्विजयसेनो नाम पुत्रः, तत्रापि च तेन सद्गुरुसमीपे धर्मं श्रुत्वा मातापित्रादौश्च मोचयित्वा तथैव सर्वविरति-
कन्यकापरिणयनक्रमेण गृहीता जिनदीक्षा, प्रमुदिताः स्थितास्तथैव सन्निहिताः सद्बोधसदागमादयः, प्रारब्धश्च तथैव मोहबल-
महाबलेन सह महासमरः, ततः क्रमेणातिपरिचितीभूते सदागमे निविडीभूते सद्बोधे अङ्गाङ्गिभावमापन्नेऽप्रमादे स्थिरीभूते सन्तोषे
समारूढोऽप्रमत्तगुणस्थानलक्षणं सप्तमं सिद्धिसौधसोपानं विजयसेनसाधुः, तत्र कर्मपरिणामानुकूल्येन केनचित् प्राप्तस्तेनोपशम-
श्रेणिमहावज्रदण्डः, ततः समुल्लसितप्रचण्डवीर्यविशेषेण तेन मस्तके समाहत्य पातिताश्चत्वारो तावदनादिकालमहवैरिणोऽन-
न्तानुबन्धिक्रोधमानमायालोभाः, कृताश्च भस्मपुञ्जावष्टब्धाग्निकणवन्निश्चेष्टाः, ततो मिथ्यादर्शनोऽपि विशुद्धाविशुद्धार्द्धविशुद्ध-
रूपत्रयान्वितः तथा समाहितो यथा तथैव निश्चेष्टीभूय पतितः, ततश्च गतोऽपूर्वकरणगुणस्थानलक्षणं सिद्धिसौधस्याष्टमं
सोपानं, ततोऽपि गतोऽनिवृत्तिवादरसम्परायनामकं नवमं सोपानं, तत्र चाहृत्य निश्चेष्टां नीतो नपुंसकवेदः, ततोऽपि
स्त्रीवेदः, तदनन्तरं च हास्यरत्यरतिशोकमयजुष्माऽऽत्मकं रिपुषट्कं, ततः पुरुषवेदः, ततोऽप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानारणौ
क्रोधी संज्वलनक्रोधश्चाहत्य निश्चेष्टीकृतः, ततोऽप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानारणौ मानौ संज्वलनमानश्च, ततोऽप्रत्याख्यानप्रत्या-

॥३३८॥

भुवनभानु-
चरित्रे
संसारि-
जीवस्य
चित्रमत्या-
दिभवाः ॥

ख्यानावरणे माये संज्वलनमाया च, ततोऽप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानवरणौ लोभौ संज्वलनलोभश्च, अयं च ताड्यमानः स्रक्ष्मीभूय नंष्ट्रानिलीनः स्रक्ष्मसम्परायनामके दशमे सोपाने, तत्राप्यनेन पृष्ठतो गत्वाऽयमपि ताडयित्वा निष्पन्दीकृतः, तत एतैरष्टाविंशत्याऽपि कारणभूतैः कुटुम्बमानुषैः पतितैः मूलस्थूडशाखादिपाते वृक्ष इव तन्मयशरीरजीवितः पातितो निश्चेष्टीभूयं मोहराजः, तदेवमुपशमश्रेणिमहावज्रदण्डेनाहत्य सकुटुम्बे निश्चेष्टीकृते मोहमहाचरटे निराकुलीभूतः परमानन्दसुखमनुभवन्नारूढो विजयसेनसाधुरुपशान्तमोहगुणस्थानलक्षणं सिद्धिसौधस्यैकादशं महासोपानं, यावच्च तत्रासौ केवलिसमानविशुद्धचारित्र्योऽनुत्तरविमानोपपातयोग्यः सकलसुरासरपूजाहं पदं प्राप्तोऽन्तर्मुहूर्तं तिष्ठति तावच्छोभेन किञ्चित् सचेतनीभूय प्रकुपितेनात्मशरीरादप्यव्यतिरिक्तातिवृद्धभा देहोपकरणादिमूच्छाभिधाना प्रेषिता तत्समीपे निजदुहिता, तथा प्रकुपितया कारितदेहादिमूच्छाभावो गले गृहीत्वा दशमसोपानादिनयनक्रमेण पश्चान्सुखस्तावत् पातितो यावत् प्रथमसोपाने नीत्वा समर्पितो महादुष्टमिथ्यादर्शनसचिवस्य, व्यावर्तमानस्य ते पूर्वग्रहताः सचेतनीभूय प्रकुपिता चिलग्नाः सर्वेऽपि शत्रवो विजयसेनस्य पृष्ठे, ततः कारितभूरिपापो नीतोऽयमेकेन्द्रियादिषु, अमितश्च नरकगत्यादिभूरिभवं । इतश्चास्ति मनुजभूमौ ब्रह्मपुरं नाम नगरं, तत्र च परमश्रावकोऽपरिमितार्द्धिनायकश्च सुनन्दो नाम समस्तपुरग्रधानश्रेष्ठी, तस्य च धन्या नाम भार्या, जातश्च तयोः संसारी जीवः पुण्डरीकनामा पुत्रः, तस्य च तत्रातिशायिनी प्रज्ञा चभूव, ततोऽधीताः स्वल्पैरेव दिवसैः समस्तकलाः, ततः कल्यमेतदध्वेतव्यमित्येतावताऽसन्तुष्यन् पृच्छति कस्यापि साधोः समीपे-क पुनरेतासां कलानां महान् विस्तरः ?, तेनोक्तं द्वादशाङ्गे चतुर्दशसु पूर्वेषु, ततस्तेनोक्तं-कियन्ति पुनस्तानि पूर्वाणि भवन्ति ?, साधुना ओक्तं-गुरुनापृच्छस्व, ततस्तेन

मल० श्री

हेमचंद्रिया

स्वोपज्ञा

भव-

भावना ॥

॥३४०॥

तेऽपि पृष्टाः, कथितश्च विस्फार्य तैः पूर्वगतो विस्तरः, ततः समुत्पन्नं पुण्डरीकस्य तदध्ययने महत् कौतुकं, भणिताश्च गुरवो-
ममानुग्रहं कृत्वा पाठयत तानि पूर्वाणि, गुरुणा प्रोक्तं-गृहीतव्रता एव तानि पठन्ति, न गृहस्थाः, ततोऽनेनाभिहितं-व्रतमपि
तर्हि ग्रयच्छत, ततो मातापित्राद्यनुज्ञातस्य महाविभूत्या गुरुभिः प्रदत्ता तस्य दीक्षा, गृहीता च तेन प्रज्ञाप्रकर्षादक्षेपेणैव सम-
स्तशिक्षा, अधीतानि स्वल्पैरेव दिवसैश्चतुर्दशापि पूर्वाणि ॥ ततश्चाऽऽस्थानस्थेन दीर्घं निःश्वसितं मोहचरटेन, पृष्टं च सभागतैः-
किमेतदेव !, ततो हस्ततलेन भालफलकमाहत्य प्रोक्तमनेन-हृता वयं, यतः सः अस्मन्महावैरी सदागमः सर्वात्मनाऽपि संगृ-
हीतोऽनेन संसारिजन्तुना, तदनेन कथितानि सर्वात्मनापि ज्ञास्यत्येषोऽन्योऽपि सर्वो जनोऽस्मन्मर्माणि, तत उत्पाटयिष्यन्ते
समुन्नगोत्राणामस्माकमिदानीं कन्दाः, न च तं कमपि पश्यामि य एनं विघटयिष्यति दुष्टसंयोगं, ततः सखेदं निजस्वामिनं
विलोक्यालस्यैकल्याङ्गभङ्गमुखमोटनजृम्भास्वमदर्शनक्षेत्रनास्मृतिभ्रंशादिनिजपरिकरान्विता वामपाश्चादुत्थिता निद्रा, तत-
स्तया हस्तौ योजयित्वा प्रोक्तं-देव ! अद्यापि स्वदासीमात्रसाध्ये किमेतावान् खेदः क्रियते ? किं कल्येऽपि स न दृष्टो देवेन
गलग्राहं गृहीत्वा एकादशसोपानात् पात्यमानो मूर्च्छया, तदिदानीं मच्चेष्टितमपि पश्यतु किमपि देवः, ततो विहस्योक्तं मोहेन-
साधु वत्से ! साधु, गच्छ त्वं, सिध्यन्तु तवापि समीहितानि, ततो गताऽसौ सपरिकरा पुण्डरीकचतुर्दशपूर्वधरसमीपे, अवतारितं
च प्रथममेवालस्यं तच्छरीरे, तद्वशवर्त्तिनश्चास्य न प्रतिभाति स्त्रपरावर्त्तनं न सुखयति तदर्थचिन्ता, एवं द्वित्रेषु दिनेषु गतेषु
स्थविरैः कथमपि सम्प्रेर्य बलादुपवेशितो गुणनाय, ततः प्रेषितो निद्रया निजपरिकरः, ततो व्यासोऽसौ जृम्भाभिर्मोदयति पृष्ठं
ऊर्ध्वकिरोति बाहू मनक्तयद्गुलीः यक्षाविद्ध इव विक्षिपति विसंस्थुलं पादाद्यङ्गानि मोदयति बहुप्रकारैर्मुखधुंधया च गले गृहीतो

भुवनभानु-

चरित्रे

पुण्डरीक-

भवः ॥

॥३४०॥

नाम्यते अग्रतः पृष्ठतः पार्श्वतः सर्वतश्च, तदेवं सर्वैर्मिलित्वा गलगृहीतस्य भणतामपि प्रयत्नतः स्थविराणां न निर्गतं तस्य वदनादक्षरं, ततो रात्रौ समाक्रान्तः स्वयमेव गाढं निद्रया, संस्तारकादिविरहेऽपि यत्र तत्र वा प्रदेशे विसंस्थुलं पतितः, काष्ठखण्ड-
मिवाचेतनीभूतो निवाहितवदनः शेते यावत् प्रभातप्रतिक्रमणेऽपि कष्टेनोत्थाप्यते, एवमन्यस्मिन् दिने स्थविरैः सन्निहितैर्भूत्वा ऊर्ध्वकृत्य परावर्त्तयितुमारब्धः, ततश्चोद्ययाधरीकृत्य पातयित्वा तस्य भग्ने जातुनी रगडिते कूर्परे स्फोटितं मस्तकं, एवं च यावन्न किंचिद्ब्रूति तावत् तूष्णीं व्यवस्थिताः स्थविराः, ततो निद्राऽतिव्याप्तौ सत्यां प्रतिक्रमणादिक्रियाकालेऽपि बहुभिर्मुख-
विकारैर्नानाविधैर्नैवमङ्गैश्चित्रैः करपादविक्षेपैर्निद्रया नर्च्यमानोऽसौ करोति सकलजनप्रेक्षणीयमात्मानं, आनयति वक्ष्यात्मनामपि स्फुटित्वा हास्यं, जनयति विदिततत्त्वानामपि क्रिमेतदिति महाविसयं, तदित्थं निद्रयाऽऽत्मवशीकृतस्यापरावर्त्तमानस्याचिन्तय-
तश्च छिद्रहस्तजलमिव गलत्यनवरतमेवास्य श्रुतं, विसरन्ति ब्रह्ममगहनार्थाः, ततो यथा यथा ब्रूयति सुत्रं तथा तथा निराकाङ्क्षो भवन् निद्रासुखमर्थतः कालकूटादभ्यधिकमज्ञानतोऽमृतमिव मन्यमानो यथा रात्रौ तथा दिवापि निर्भरं पतितः शेते, यावद्ब्रूलितं समस्तमपि श्रुतं, ततो गुरुणा प्रोक्तं-वत्स ! पुण्डरीकमुने ! तेन तथाविधेन निजोत्साहेन श्रुताध्ययनार्थमेव व्रतं प्रतिपद्य तेन च तादृशेनोद्यमेन कष्टेन च केवलनरलोकराज्यसुरलोकाधिपत्यापवर्गसुखसन्दोहेऽहं जिनप्रणीतमिदमधीत्य श्रुतरत्नं किमनर्थमेव निःशेषनारकतिर्यगधमनरदुःखनिवहैककारणे निद्रासुखलवमात्रेऽभिरतो हारयसि ?, ततो निर्धधसीभूतो वदति-भगवन् ! कः किल निद्रास्तः ?, असङ्गतं केनापि कथितं भवतां, यतः कल्येऽप्येतावदेतावच्च मया गुणितं, गुरुणा चिन्तितम्-अहो एतदपरमधिकं यत् प्रत्यक्षमप्यपह्नुते, सत्यमपि न जल्पति, ततोऽन्यदा विषयारित इव मूर्च्छित इव महताऽपि शब्देन शब्द-

मप्रयच्छन् नानाविधस्वप्नान् दिवापि पश्यन् मुखेन बहु असम्बद्धं ज्ञपन् निर्भरं शयानो गुरुभिर्वहन् शब्दान् कृत्वा प्रबोध्या-
भिहितः—पुण्डरीक ! त्वमेवं वदसि—नाहं स्वयिभिः, तत् किमेतत् ? स ग्राह-क किमेतत् ? किल सुप्तोऽहमिति आन्तिर्भवतां,
न त्विदानीमेवाद्यापि गुणयन्नेवासमहं, केवलं निश्चलीभूय यदाऽहं सन्नार्थं परिभाषयामि तदा सर्वेषामपि भवतां आन्तिरु-
त्पद्यते सुप्तोऽयमिति, ततो चादरमृषाभाषीति विरक्ताः सर्वथा गुरवः सर्वसाधवश्च, प्रेर्यमाणश्चापराण्यसम्बद्धानि जल्पयति,
बहुतरं च द्वेषमुपगच्छतीत्युपेक्षितः सर्वैरपि, ततश्चोपर्युपरि मोहराजप्रेषितैः परापरलोके तत्समीपमुपागच्छति वैमुख्यापन्नः
सर्वथा दूरीभूतः सदागमः प्रणष्टः सद्बोधः दूरादपि दूरमाश्रितश्चारित्रधर्मः विरज्य गता प्रथममेव सर्वविरतिस्तावद्यावत्
प्रपलायितः सोऽपि सम्यग्दर्शनो, लब्धावकाशीभूतः प्रवृत्तो विजृम्भितुं मिथ्यादर्शन इत्येवं सर्वैरपि मिलित्वा पर्यन्तेऽपि निद्रा-
धुरधुरके क्षिप्तो मरणोपसंहृतो नीतो निगोदैकेन्द्रियेषु । ततो भ्रमितः संसारं । इतश्च चित्तवृत्तिमहाटव्यां विवेकगिरिरौल-
शिखरेऽग्रमत्तकूटे जैनेन्द्रपुरनगरे निरानन्दाः प्रणष्टोत्साहा मिलिताः सर्वेऽपि चारित्रधर्मभूषालादयः, उपविष्टाश्चैकत्र प्रदेशे,
वदन्ति परस्परं—पश्यताहो किमत्र विधीयते ? मोहचरटेनानेकाभव्यदूरभव्याः सहाया लब्धास्ततो मूलादेवास्खलिताः सर्व-
त्रास्मत्पक्षमुच्छेदयन्तः परिभ्रमन्ति, अस्माभिस्त्वयमेक एव किल सहायो लब्धः सोऽपि तावदस्माकं को जानाति कियतोऽपि
कालान्मिलितः ? ततश्चास्माभिर्यावदसौ महता कष्टेन कथमपि गुरुगुणेषु आरोप्यतेऽस्मत्सहायतां कांचित् प्रतिपद्यते ताव-
न्महाभागस्य पुनरपि स कोऽपि विपर्यासः समुन्निष्ठते येन मिलति तेषामेव मोहादिमहाशत्रूणां, विडम्ब्यते च तैः तथैव बाहुम-
तिदुःस्वितं, वयं तु केवलं तस्यैव सुखित्वकरणाय यतामहे, परं विपर्यस्तोऽयमेतदपि न वेत्ति, अपरं च—यत्रोपशान्तमोहचतुर्दश-

पूर्वघरादिपदेष्वप्यारोपिताः प्रतिपत्य मोहादिदुष्टानां मिलन्ति तत्र किं वयं ब्रूमः ? कं याम ? इति, ततः सद्बोधेन विहस्य प्रोक्तं किं भो ! निरर्थिकं भवतामर्त्तिः ? किं नूतनमिदं किंचिद् ? अनादिकालप्ररूढो ह्ययं व्यवहारो, यैः संसारिजीवैः अद्यापि बहुतरं भवोदधौ अमितव्यं ते भवतां हितं कुर्वतामपि प्रतिपत्य शत्रूणां मिलन्ति, अमन्युत्कृष्टत उपाद्धिपुद्गलपरावर्त्तमानं संसारं, वृत्तश्चानादिमता कालेनानन्तानामयं व्यवहारः, तत् कोऽत्र विस्मयो ? न चैवं भवतां दशानामेकापि पूर्यते, अतस्तदस्थाः पश्यन्तः किं न तिष्ठथ ? मिथ्याभिमानमात्रं चेत् किंचिदस्ति यद्यमुना सहायेन वयं शत्रुपक्षयं कृत्वा कथमपि प्रकटा भवामोऽमुं च सुखिनं कुर्मम इति, एतदपि सेत्स्यति यदाऽस्य सुखित्वप्राप्तिर्भविष्यति, यदप्युच्यते-अस्माभिरयमेक' एव सहायो लब्ध इत्येतदप्यचिन्त्यं, यतो बहुसहाया अपि मोहादयो भवतां प्रसरनिरोधमात्रमेव कर्तुमीशते, यूयं त्वेकसहाया अपि शत्रूणां सर्वथा क्षयमेव कुरुथ इत्यतो द्रक्ष्यथ यदयमेकोऽपि करिष्यति, किमाकुला भवथ ? ततो यावत् सर्वेऽपि वदन्ति-अहो साधु सद्बोधेनोक्तं साध्विति, तावत् कर्मपरिणामेनाख्यापितं तेषां-यदुत्पादितो मया मनुजक्षेत्रे पद्मस्थले नगरे सिंहविक्रमनरेन्द्रस्य कमलिनीनामन्यास्तद्भार्यायाश्च पुत्रो युष्मत्सहायः, कारितं चास्य सिंहस्थ इति नाम, ततो भवद्भिर्महावद्भिर्पनकं कारणीयं, येनात्र जन्मन्यसौ केवलं युष्मत्पक्षमेव पोषयिष्यति, सद्बोधसदागमप्रकटितेषु गुणेष्वारोहन् न केनचित् प्रतिपातयितुं शक्यते, मया ह्यस्मिन् भवेऽस्य केवलः पुण्योदय एव सहायो दत्तस्तिष्ठति, अयमपि च तमेव सर्वप्रकारैः पोषयिष्यति, न पापोदयं, ततो मनागपि न मोहादिरिपुयोग्यो भविष्यति तावद्यावन्निवृत्तिपुरीप्रवेश इति, एतदाकर्ण्य हृष्टाः समुत्थिताः सर्वे सम्यग्दर्शनादयो, जिनेन्द्रपुरे सर्वत्रोच्छ्राययन्ति प्रतिगृहद्वारं पद्मापिधानान् कनककुम्भान् कारयन्ति हृष्टशोभां

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥
॥३४४॥

अवलम्बयन्ति वंशाग्रेषु प्रवरवस्त्राणि सिञ्चयन्ति मृगमदघनसारोन्मिश्रीखण्डरसेन राजमार्गान् दापयन्ति राशीकृतकनकरत्नमहादानानि प्रवर्चयन्त्यभयदानानि वादयन्ति तूर्याणि कारयन्ति प्रेक्षणीयानि, इतश्च सिंहस्थो वालकालादपि हर्षितः प्रणमति देवान् नमस्यति गुरुन् गच्छति पित्रा सह जिनायतनेषु हृष्यति तेषु स्नात्राद्यवलोकेन तुष्यति मुनिदर्शनेन आनन्द्यते तद्वचश्रवणेन आल्हाद्यते तदीयमानाशनादिदानसंवीक्षणेन, एवं च हृष्यति अस्य प्रतिदिनं पुण्योदयः, तत्सन्निध्येन चाल्यैरेव दिवसैरधीतास्तेन समस्ता अपि कलाः, जातश्च यौवनाभिमुखः, मदनतिशायि चास्य रूपं, अभिनवोत्पन्नसुरातिरिक्तं च तस्य ललितं, तथापि न रमतेऽसौ विषयेषु न सुखयत्यस्य स्त्रीणां कथाऽपि, न वाञ्छति मनसाऽपि चैप तत्परिणयनं, केवलं सेवते मुनीन् शृणोति तदन्तिके धर्मशास्त्राणि परिभावयति भवस्वरूपं विरज्यति प्रतिक्षणं तस्माद् अभिकाङ्क्षत्यभीक्ष्णं मोक्षसुखानि, ततोऽन्यदा चतुर्ज्ञानकलिते गुणनिधिनामके मुनिपतौ समायाते श्रुत्वा सविशेषधर्मविस्तरं मोचयित्वा युक्तिभिः मातापितरौ पूर्वाभिहितेनैव विधिना महाविभूत्या जग्राह सिंहस्थस्तदन्तिके दीक्षां, ततः प्रहृष्टाः परिचारयन्ति तं सर्वेऽपि चारित्रधर्मसैनिकाः, तथाहि-गाढमनुरक्ता तावत् समग्रत्रिभुवनसाम्राज्यदायिनी सर्वविरतिः क्षणमपि सन्निधानं न मुञ्चति सद्बोधः अङ्गाङ्गीभावेनागतः सम्यग्दर्शनसम्बन्धः, ततः कृतप्रशममहाकवचो दत्तसन्तोषशिरस्त्राणः सद्भावनासारिमध्ये प्रतिनिविष्टस्तथैवाप्रमादमहासिन्धुरं समारूढोऽष्टादशशीलाङ्गसहस्रतलवर्गिकरक्षितचलः पुरोव्यवस्थापितप्रतिदिनोपचीयमानपुण्योदयमहादण्डनायकः प्रतिक्षणोल्लसदसंख्येष्टशुभाध्ययसायपदातिपरिवृतः प्रवृत्तो योद्धुं सह मोहबलेन सिंहस्थसाधुः, तत्र च विध्यत्यनवरतमेवामृढत्वाभिधाननिशितकुन्ताग्रेण मोहमहाचरदहृदयं ताडयति वक्षसि समकालमेव

भुवनभाद्यु-
चरित्रे
चारित्र-
चिंता सिंह-
रथजन्म ॥

॥३४४॥

ज्ञानदर्शनचारित्रसेह्वत्रयेण रागकेशरिद्विपगजेन्द्रमदनमहामाण्डलिकान् हिनस्ति सर्वभूतदयापरिणामवाणेन हिंसाध्यवसायसा-
मन्तं चूरयति सर्वथा सत्यभाषणमुदरेण मृपावादचरटमस्तकं भिनत्ति शौचभलेन स्तेयमहादुष्टहृदयं दहति ब्रह्मचर्याग्निशस्त्रेण
शलभमिव मैथुनं दलयति निरीहतामहागदया परिग्रहमहासामन्तं कीलयति क्रोधं तद्वैगुण्यचिन्तनतोमरैः भनक्ति मानाभिमानं
मार्दवदण्डाभिघातेन दूरमुत्सारयति मायां ऋजुताभल्लीप्रक्षेपेण स्फोटयति लोभशिरः सन्तुष्टियध्यभिघातेन गाढमवलम्ब्य
मच्चं देहनिःसारचिन्तनादिशस्त्रैर्लीलयैव पराजयते परीपहान् अपहस्तयत्युपसर्गान्, एवं सर्वत्रास्त्वलितप्रतापेन मोहबलं निम्नता
तेन गमितश्चिरकालः, ततः क्षीणरीणप्रणष्टप्रायेषु शत्रुषु परितोषेणातिप्रसन्ने सम्यग्दर्शने अतिग्रहणेण वर्द्धिते सदागमे सम्यगा-
राधिते क्रियाकलापे प्रबोध्य मोहविडम्बनाभ्यो विमोचितेषु बहुषु भव्यसत्त्वेषु दीक्षितेषु प्रचुरशिष्येषु अतिपुष्टिमान्नीते पुण्योदये
आसन्ने च विज्ञाते पर्यन्तसमये कृता द्रव्यतो भावतश्च सिंहस्थसाधुना संलेखना, ततो गीतार्थतपोधनैः सह गतो बहिः पर्वतनि-
तम्बे प्रत्युपेक्षितं तत्र विपुलं शिलातलं संस्तुतस्तत्र दर्भमयः संस्तारकः, तत्र च पर्यङ्कनिपण्णः शिरोविन्यस्तकरकुड्मलो वन्दते
अक्रस्त्येन समस्ततीर्थकरास्ततो वर्त्तमानतीर्थाधिपं ततो निजगुरुन्, तदन्तिके च पूर्वं प्रत्याख्यातान्यपि प्रत्याख्यात्यष्टादश
पापस्थानानि नियमयति चतुर्विधमाहारं परिहरति शरीरमात्रेऽपि प्रतिबन्धं, एवमालोचितप्रतिक्रान्तः प्रत्याख्यातसर्वाहारो
दिव्यमात्रुपतिर्यगुपसर्गान् अधिसहमानो मांसं पादपोषगमेन स्थित्वा चरमोच्छ्वासावधि परिपालितनिष्कलङ्कश्रामण्यः समाधि-
प्राप्तः कालं कृत्वा समुत्पन्नो महाशुक्रकल्पे सप्तदशसागरोपमायुरिन्द्रसामानिको महर्द्धिकदेवः । तत्रापि तीर्थकरादीनां समव-
सरणनिरचननन्दीश्वराद्यष्टाद्विकाकरणादिना अतिशयेन पुण्योदयं परिषेज्य दिव्यान् महाभोगान् भुक्त्वा आयुःक्षये व्युत्वा

मल० श्री
हेमचंद्रीया
रोपज्ञा
भन-
भावना ॥
॥३४६॥

पूर्वचिदेहे कमलाकरालयनगरे श्रीचन्द्रालयमहानराधिपस्य कमलाग्न्यायात्र तद्धार्यायाः समुत्पन्नोऽसौ भानुनामा पुत्रः,
तत्रापि सद्बोधमस्यदर्शनाद्यनुगतो बालकालादपि धर्ममैन्यानुगतः सदागममतिपरिचितं कृत्वा प्रागुक्तविधिर्नैव मोहबलं
यदयित्वा पुण्योदयमतिपुष्टिं नीत्वा ग्रभृतकालमकलङ्कश्रामण्यं पालयित्वा क्षीणप्राये मोहबले तथैवानशनं कृत्वा समाधिप्राप्तः
समुत्पन्नो नवमंत्रेयैकेषु । तत्राप्येकत्रिंशत्सागरोपमाणयायुः पालयित्वा समुत्पन्नः पूर्वचिदेहे एव पद्मगण्डनगरे सीम-
न्तरुमहाराजस्येन्द्रदत्तनामा पुत्रः, तत्रापि महानरेन्द्रभोगान् भुक्त्वा तथैव श्रामण्यं गृहीत्वा बहुक्षपितप्राये मोहबले
अतिपुष्टिमान्नीते पुण्योदये पूर्वोक्तानशनविधिर्नैव परमसमाधिप्राप्तः समुत्पन्नः सर्वार्थसिद्धिमहाविमाने परमर्द्धिप्राप्तोऽहमिन्द्र-
देवः । इत्थास्ति अस्मिन्नेव गन्धिलावतीविजये विलासवेपविभूतिभिः शक्रनगरीव चन्द्रपुरी नाम महानगरी, तस्यां च
प्रणतानेकभूपालमौलिमसृणीकृतचरणारविन्दः शक्तिसमृद्धिसौन्दर्यादिभिः शक्र इव अकलङ्को नाम महानरेन्द्रः, तस्य
च श्रीमञ्जिनेन्द्रचरणयुगपद्भजचञ्चरीकस्य चन्द्रकरावदातसम्यग्दर्शनस्तुवर्दाननामा अग्रमहिषी, तस्याश्चान्यदा स्वप्ने रज-
निविरामालोकितामुखप्रविशच्चन्द्रकरधवलपञ्चाननायाः सुरेन्द्रदत्तमुनिजीवः सर्वार्थसिद्धिविमाने त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमाणयायुः
पालयित्वा च्युतो गर्भे समुत्पन्नः पुत्रत्वेन, ततस्तथा ग्रहृष्टचित्तया निवेदितः स्वप्नो नरपतये, तेनापि निमित्तपाठकानां, तैर-
प्युक्तं-भविष्यति देवस्य पञ्चाननपराक्रमो मन्थरमथ्यमानक्षीरनीरधिङ्गिणीरिण्डपाण्डुरयशःप्रसरधवलितदिगन्तः सकल-
भूमण्डलभोक्ता पुत्रः, ततः परितुष्टो राजा पारितोषिकमहादानेन परितोष्य निमित्तपाठकान् विमर्जयति, राज्ञी च परितुष्टा सु-
खेन वहति गर्भं, देवपूजनाभयप्रदानाद्यनेकसम्पूरितदौर्हदा च मम्पूर्णद्विवसेषु प्रगस्तवासरे रत्नपुञ्जमिव स्वप्रभाविस्तरसमु-

भवनभानु
चरित्रे
भान्वाद्या
आराधक-
भवाः ॥

॥३४६॥

द्योतितमृतिगृहं प्रभृते प्रमुदितासौ पुत्रं, निवेदितं तच्च जन्महर्षोचालप्रधावनस्तनपीठलुठमुक्ताहारया चन्द्रधाराभिधानया दान्या नरपतये, दत्तं च तच्छ्रवणहृष्टेन तेन तस्यै च सप्तमकुलमपि यावन्निर्वाहकं महापारितोषिकदानं, प्रवर्तितं च सर्वस्यामपि नगर्यां चाद्रितानन्दमर्दलसन्दोहं महावद्धर्षिनकं दापितानि हिरण्यादिमहादानानि शून्यीकृतानि सर्वाण्यपि कारागृहाणि मुक्तानि सर्वाण्यपि वन्दीकृतजनवृन्दानि कारितानि जिनभवनेषु महापूजास्तोत्राणि, तदेवं गीतवादननर्तनखादनपानप्रदानादिप्रमोदेन निवर्तितप्राये पुत्रजन्ममहोत्सवे सिद्धार्थनामा ज्योतिःशास्त्रपरमरहस्यवेद्येको नरपतिना समाहूय पृष्टो यथा निवेदयत्त्वार्यः कुमारजन्मनक्षत्रस्य कीदृशी ग्रहावलोकनेति ?, ततस्तेनोक्तं-यदाज्ञापयति देवः, समाकर्णयत-तावदयमानन्दः संवत्सरः ऋतुः शरत्कालो मासः कातिकः तिथिः भद्रा द्वितीया चारे बृहस्पतिवारः नक्षत्रं तु कुचिका राशिः द्रुपः योगो धृतिः प्रशस्तग्रहनिरीक्षितं लग्नं उच्चस्थानस्थिताः सर्वे ग्रहाः ऊर्ध्वमुत्वा होराः एकादशस्थानस्थाः शुभदाः पापग्रहा इति, ईदृशे च राशौ जातः कुमारोऽयं देव ! तेन भविष्यति विपुलश्रीरपरिमितविक्रमादिगुणो महानरेन्द्र इति, ततो राज्ञा प्रोक्तम्—आर्य ! क एते राशयः ? के चामीषां गुणा ? इति मां ज्ञापय तावद्यदि संगतं भवति, सिद्धार्थेनोक्तं-देव ! राशयस्तावदेते द्वादश भवन्ति, तद्यथा—मेघो द्रुपो मिथुनः कर्कटकः सिंहः कन्या तुला वृश्चिको धनुर्मकरः कुम्भो मीन इति ॥ गुणाश्च संक्षेपतोऽमीषाममी, तद्यथा—चक्षुर्लोलो वली रोगी, धर्मार्थः कृतनिश्चयः । जलभीरुः प्रियः स्त्रीणां, कुतज्ञो राजपूजितः ॥ १ ॥ चण्डकर्मो मृदुश्चान्ते, प्रवासी मेघ-सम्भवः । अपमृत्युर्भवेत्तस्य, किलाष्टादशवत्सरे ॥ २ ॥ पञ्चविंशतिवर्षाणां, पर्यन्ते वा कथंचन । अष्टस्ताभ्यां पुनर्जीवित्, शतमेकं त्रियेत न ॥ ३ ॥ कृत्तिकास्वर्द्धरात्रेऽसौ, चतुर्दश्यां तु मङ्गले । भोगी दाता शुचिर्दक्षः, स्थूलगण्डो महागलः ॥ ४ ॥

अर्थवानल्पभायी च, स्थिरचित्तो जनप्रियः । परोपकारी कान्तश्चाबहुपुत्रः सौर्यसंयुतः ॥ ५ ॥ तेजस्वी रोगबहुलः, कण्ठरोगी सुमित्रकः । सविलासगतिः सत्यो, लञ्छनी स्कन्धगण्डयोः ॥ ६ ॥ एवं गुणगणोपेतो, वृषे जातो भवेन्नरः । स समानां शतं जीवेत्, पञ्चविंशतिको यदि ॥ ७ ॥ नश्यच्चतुष्पदात्तस्य, मरणं रोहिणीबुधे । मृष्टान्नो दृष्टिलोलश्च, मैथुनासक्तमानसः ॥ ८ ॥ धनाढ्यः करुणोपेतः, कण्ठरोगी जनप्रियः । गान्धर्वनाट्यकुशलः, कीर्त्तिभागी गुणोत्कटः ॥ ९ ॥ दुःखितः प्रथमं भूत्वा, पश्चाच्छ्रीमान् भवत्यसौ । कुतूहली प्रगल्भश्च, विज्ञानी स भवेत्तथा ॥ १० ॥ गौरो दीर्घः पटुर्वीचि, मेधावी च दृढव्रतः । समर्थो न्यायवादी च, मिथुनोद्भूतमानवः ॥ ११ ॥ जले तस्यापमृत्युः स्यात्, वत्सरे किल पोडशे । आशीतिके त्रियेतासौ, पौष-मासे जलानले ॥ १२ ॥ कार्यसरो धनी स्रो, धर्मिष्ठो गुरुवत्सलः । शिरोरोगी महाबुद्धिः, कृताङ्गकृतवेदकः ॥ १३ ॥ प्रवास-शीलः कोपान्धो, बाल्ये दुःखी सुमित्रकः । भृतभृत्यो मनावक्रो, बहुभार्यः पुत्रवांस्तथा ॥ १४ ॥ हस्ते श्रीवत्सशङ्खाभ्यां, युक्तः कर्कटकोद्भवः । पतनेन त्रियेतासौ, वर्षाणां विंशतौ नरः ॥ १५ ॥ दशवर्षस्य वा मृत्युस्त्रयोविंशतिकस्य वा । अशीतौ वा पुनः पौषे, मृगशीर्षशितौ निशि ॥ १६ ॥ श्रीमान् मानी क्रियायुक्तो, मद्यमांसप्रियस्तथा । देशभ्रमणशीलश्च, विनीतः शीत-भीरुकः ॥ १७ ॥ क्षिप्रकोपी सुपुत्रश्च, जननीजनवल्लभः । व्यसनी प्रकटो लोके, पिङ्गनेत्रः क्षुदार्चकः ॥ १८ ॥ अल्पप्रज्ञो नृपे भक्तो, मृष्टानी विक्रमी तथा । पश्चाद्विरागी जायेत, सिंह जातो मनुष्यकः ॥ १९ ॥ पञ्चाशत्को त्रियेतासौ, यदिवा शक्तिको मधौ । मघासु जीवितं मुञ्चेत्, पुण्यक्षेत्रे शनैश्चरे ॥ २० ॥ विलासिनीजनाह्लाददायको धनपूरितः । दाता दक्षः कविर्बुद्ध-भावे धर्मपरायणः ॥ २१ ॥ सर्वलोकप्रियो नाट्ये, गान्धर्वव्यसने रतः । प्रवासशीलः स्त्रीदुःखी, नेत्ररोगी च निर्भयः ॥ २२ ॥

मन्त्रं श्री
ह्रमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भानना ॥
॥३४९॥

कटशुद्रविगालश्च, कन्यजोऽतो भवेन्नरः । शिरोरोगाज्जलादग्नेः, शस्त्रात् त्रिशद्वार्षिकः ॥ २३ ॥ त्रयोविंशतिको वाऽपि, त्रिय-
नेऽमी ततः परम् । अगीतो मूलनक्षत्रे, वैशाखे बुधवासरे ॥ २४ ॥ अस्थानरोषणो दुःखी, स्फुटभायी क्षमान्वितः । वलाक्षश्च-
ललक्ष्मीको, ग्रहे दर्शितविक्रमः ॥ २५ ॥ वाणिज्यदक्षो देवानां, पूजको मित्रवत्सलः । प्रवासी सुहृदामिष्टः, उदारः सत्यभापकः
॥ २६ ॥ अलुब्धः संविभागी च, दीर्घनेत्रो दयापरः । निपुणः संग्रही चैव, तुलाजातो भवेन्नरः ॥ २७ ॥ अत्रिये त्रिंशतो
कृत्र्यपातादिभ्योऽथवा पुनः । अशीताचनुराधासु, ज्येष्ठे मंगलवासरे ॥ २८ ॥ बाल्यप्रवासी क्रूरात्मा, शूरः पिङ्गललोचनः ।
परदाररतो मानी, निष्ठुरः स्वजने जने ॥ २९ ॥ सहसा चासलक्ष्मीको, जनन्यामपि दुष्टधीः । धूर्तश्चैरोऽफलारम्भी, वृश्चिको-
द्भूतमानसः ॥ ३० ॥ वृश्चिकास्त्राहिवौरान्नो, अत्रियेताष्टादशाब्दकः । पञ्चविंशतिको वापि, ततो जीवति सप्ततिम् ॥ ३१ ॥ सूरः
मत्स्यः धिया युक्तः, सात्त्विको जननन्दनः । शिष्यविज्ञानसंयुक्तो, धनाढ्यो वरभार्यकः ॥ ३२ ॥ मानी चारित्रसम्पन्नो,
ललिताक्षरभापकः । तेजस्वी स्थूलदेहश्च, कुलघ्नो राजपूजितः ॥ ३३ ॥ दरिद्रः पश्चिमे काले, मित्रद्वेषी कलिप्रियः । छिद्रपादा-
ङ्गुलिः क्षेमी, धनुर्जातो भवेन्नरः ॥ ३४ ॥ अष्टादशदिने नो चेत्, मृतोऽसौ तर्हि सप्ततौ । आपादमासे अत्रियते, श्रवणे शुक्र-
वासरे ॥ ३५ ॥ कुजनेष्टो वशे स्त्रीणां, पण्डितः शीलसंयुतः । गीतज्ञो लाञ्छनी गुह्ये, पुत्राढ्यो माल्यवत्सलः ॥ ३६ ॥ दानी
त्यागी मुरूपश्च, शीतालुर्भूरिवान्धवः । परिचिन्तितसौख्यश्च, स्थिरारम्भः कुतूहली ॥ ३७ ॥ मकरोत्थो मृतो नो चेद्वि-
शतो मप्ततौ ततः । रेवत्यां अत्रियते शूलान्नभस्ये शनिवासरे ॥ ३८ ॥ दाताऽलसः कृतघ्नश्च, गजेन्द्रतुरगस्वनः । शाल्यकुक्षि-
निर्भीको, धनाभागी सगत्तिकः ॥ ३९ ॥ स्तब्धदृष्टिश्चलो हस्ते, मानविद्याकृतोद्यमः । पुण्याढ्यः स्नेहहीनश्च, भोगी सूरः

कविस्तथा ॥ ४० ॥ गुणज्ञः परकार्ये च, भाषकः कुम्भसम्भवः । स च विंशतिवर्षश्चेद्, त्र्याघ्रेण न हतस्तदा ॥ ४१ ॥ सप्ताशीतितमे वर्षे, मासे भाद्रपदे तथा । अग्रिते मानवः क्वापि, नीरे पतनसम्भवात् ॥ ४२ ॥ गम्भीरचेष्टितः शूरः, पटु-वाक्यो नरोत्तमः । क्रोधी प्राज्ञो रणश्रेष्ठो, न त्यागी बन्धुवत्सलः ॥ ४३ ॥ गान्धर्ववेदिको नित्यं, सेवकश्चेतरे जने । गच्छति त्वरया मार्गे, निर्लज्जः प्रियदर्शनः ॥ ४४ ॥ सत्यो देवगुरूपास्तिरतः प्रचुरशक्तिकः । विभूषानिस्तो दक्षो, लोलाक्षः पारदारिकः ॥ ४५ ॥ धनप्रियोऽस्थिरो नाम्ना, मीने जातो मनुष्यकः । मृत्युरष्टादशे वर्षे, पञ्चोनशतिकस्य वा ॥ ४६ ॥ तदेवं देव ! ये प्रोक्ता, मेपादीनां गुणा मया । एते पूर्वं स्वशिष्येभ्यः, सर्वज्ञेन निवेदिताः ॥ ४७ ॥ तथाहि—ज्योतिर्ज्ञानं निमित्तं च, तथाऽन्यदपि तादृशम् । अतीन्द्रियार्थं तच्छास्त्रं, सर्वं सर्वज्ञपूर्वकम् ॥ ४८ ॥ ततोऽत्र व्यभिचारः स्यात्, केवलं नरदोषतः । विभागं हि न जानीते, शास्त्रस्याल्पश्रुतो नरः ॥ ४९ ॥ एवं च स्थिते-ऋग्रहर्न दृष्टांश्चेद्, बलवन्तश्च राशयः । ततोऽमीषां गुणाः सत्या, नान्यथेत्यवधारय ॥ ५० ॥ ततोऽकलङ्कराजेनोक्तम्—एवमेतद्, नास्त्यत्र सन्देहः, सम्यगावेदितमार्थेणेति दान-सन्मानादिना सम्पूज्य विसर्जितः सिद्धार्थः, प्रतिष्ठितं च महानन्दपुरस्सरं समुचिते समये कुमारस्य बलिरिति पूर्वपुरुषनाम, वर्द्धते चासौ पञ्चधात्रीपरिगृहीतः सन्निहितपुण्योदयो महासुखेन, बाल्यादप्यतिपरिचितीभूतः सन्निहितोऽस्य सद्बोधः, ननूक्तं च पूर्वभवादेव सन्निधानं सम्यग्दर्शनेन, ततोऽत्यर्थममुं हर्षयति देवदर्शनं सुखयति गुरुजनान्निवन्दनं ग्रीणयति स्वा-ध्यायादिश्रवणं, ततः पुण्योदयादिप्रभावेण शीघ्रमेवाधीत्य कलाः कौमार्यादपि च पुष्टपुण्योदयाकृष्टा सन्निहितीभूताऽस्य गुरुता, न मुञ्चति क्षणमपि स्थिरता अम्यर्णीभवति गम्भीरता, प्राप्तश्चैव क्रमेण यौवनभरं रूपसौभाग्यप्रकर्षं च, ततस्तिष्ठति

मदैव कलावेत्तुभिः कुमारैः सह गाह्विनिर्देन कारयति देवगृहेषु स्नात्राणि प्रवर्त्तयति पूजा विधापयति रथयात्रा उत्सर्पयति तासु
गीतवादित्रनृत्यग्रेक्षणीयैर्जिनशासनं दापयति दीनादीनां दानानि शृणोति गुरुणां समीपे सदागमं, तत्र च परिचितीभवति
ममस्तमपि चारित्रिसैन्यं, ततो भीतभीतं परिभ्रमति दूरेण मोहमहाचरटवलं, यतो न स्पृशत्यमुं विषयरोगो न चरति सन्नि-
धानेनाप्यस्य द्वयो नाश्रयति समीपं वैश्वानरः नासन्नमागच्छति शैलराजो न वसति चेतस्यपि शठता न दृष्टिविषयीभवति
लोभः न वाधते तं स्पर्शाभिलाषः न जानात्यसौ वार्त्तामपि सलोलतायाः न शृणोति कथामपि गन्धग्रहे नाक्षिप्यते चक्षु-
रप्यस्य रूपेण न भाव्यते श्रोत्रमपि मधुरशब्दैः न निकटीभवति स्वप्नेऽपि कृपणता न परिवसत्यङ्गेऽप्यविनयः, ततः केवल-
विनयप्रणाममार्दवाजवसन्नोपजितेन्द्रियत्वौदार्यगाम्भीर्यस्थैर्यशौर्यादिगुणमयशरीरस्य तस्य प्रसरत्यादिगन्तमपि कीर्तिः स्निह्य-
तोऽत्यर्थमेव तद्विनयादिगुणरञ्जितौ पितरौ नेच्छतः क्षणमपि तद्विप्रयोगं, प्रवर्त्तन्ते च तस्य प्रतिगृहं गुणकथाः गीयन्ते सुरसुन्द-
रीभिरपि सौत्कसोत्कण्ठाभिस्तद्गीतानि पठ्यन्तेऽमरचन्द्रिदृन्दैरपि सुकविकाव्योपनिबद्धानि शरच्चन्द्रचन्द्रिकाचारूणि तच्चरितानि,
तदेवं बलिकुमारे गुणमयतां गते सर्वस्मिन्नपि गाढं तदनुरागाक्षिप्तमदनपरवशीकृतमानसाः स्वसौन्दर्यातिशयतिरस्कृतरति-
रम्भादिरूपगर्वाः समग्रगुणरत्नरोहणभूमयो निजनिजमहाविभूतिकलिताः समायाताः युगपदेव बहुभवोपचिततन्महाभोगफल-
पुण्योदयाकृष्टाः स्वयंचरा एवानेकमहाभूषालवरकन्यकाः, दापितास्तासामपि ग्रहटेनाकलङ्कनरेन्द्रेणावासप्रासादाः, ततो देव्या
सुदर्शनया राज्ञा द्वाभ्यामपि च लक्षिततद्भवतप्रतिपत्तिभ्यां युगपद्दर्शितमहाप्रश्रयमेकान्तेऽञ्जलिं बद्ध्वा प्रार्थितो बलिकुमारः-
नत्स ! यद्यात्रां पितरौ गणयसि धर्मस्य सारमवैपि एताश्च त्वद्गुणश्रवणाकृष्टमनसो महानरेन्द्रैर्निजदुहितरः प्रेषिताः समा-

मल० श्री
हेमचंद्रिया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३५२॥

भुवनभाजु-
चरित्रे
बलिराज-
भवः ॥

॥३५२॥

याता निराशीभूय व्यावृत्य गच्छन्त्योऽस्माकं महच्चित्वाधाकारणमित्यवगच्छसि तदा ग्रहाण तानदेतासां मङ्गलपूर्वकं पाणिं, दर्शय बृहन्मनोरथैः समायातानां वराकीणां स्वराज्यसम्भोगसुखानि, ततो दृष्टभवद्राज्यास्वादेवस्मासु उपरतेषु परिपाल्य विपुलं राज्यं निवेक्ष्य तद्भारं निजपुत्रस्य यदन्यत् किमपि चिन्तितं तदपि कुर्यास्त्वमित्येवमपि पितृवत्सलस्य न किमपि क्षुण्णं भविष्यतीति, ततो बलिकुमारेण चिन्तितम्-अहो महानिर्गन्धः पित्रोः, एक एव चाहमनयोः पुत्रः ततो यद्ये-तद्वचनं लब्ध्वामि तदा महदात्तमेतयोरुत्पद्यते, तस्माद् यन्मयाऽपि चिन्तितं कालान्तरेऽपि तन्निश्चितं करिष्यामि, साम्प्रतं तानदनयोरपि समाधानमुत्पादयामीत्यवश्यमेव भोक्तव्यानि भोगकर्मणीत्युत्पन्नैतदभिप्रायेण प्रतिपन्नं माता-पितृवचनं अकामेनापि बलिकुमारेण, ततस्ताभ्यां ताभिः महास्य कारितो विशिष्टलग्ने महाविभूत्या पाणिग्रहणोत्सवः, ततोऽकलङ्कराजेन कारितं कुमारयोग्यं क्रीडाशैलशिशिरजलवाहिनीसरःपङ्क्तिपुष्करिणीसंयुक्तमहोपवनशोभितं रमणीयं मध्ये महाभवनमेकं पार्श्वतस्तु तद्भार्याणां योग्याः कारिता रम्या महाप्रमादाः, ततो द्वात्रिंशत्पात्रनिबद्धनाटकानि प्रेक्षमाणस्ताभिः सह पूर्वभवोपचितदेवलोकोगमविपुलभोगाननुभवन् प्रागुक्तविधिना भर्मं च कुर्वाणो गमयति बहूनि दिनानि बलिकुमारः, ततश्चिरपालितराज्येन भवविरक्तमनसाऽकलङ्कराजेन जिनदीक्षां जिघृक्षुणा निवेशितः स्वपदेऽसौ, स्वयं तु प्रतिपन्ना भगवतः कुचलयचन्द्रकेवलिनः समीपे दीक्षा, कृत्वा च तीव्रं तपश्चरणं स्नानपरेव दिवसैर्मोहादिरिपुक्ष्यं कृत्वा जगाम निर्द्वैत्तिपुरी-मसौ, देवी सुदर्शनापि राज्ञा सह दीक्षां प्रतिपद्य शुद्धां च तां परिपाल्य गता देवलोकं ॥ बलिरपि ततोऽपि पुष्टीभूतपुण्योदयेन विहितो महानरेन्द्रः, सिद्धाश्च तस्य पूर्वजैस्साधिता अन्यनेके माण्डलिकसामन्तसीमालचरटाः, ततः पालयत्युपशान्तडिम्बहमरं

राज्यं, चत्वारिंशन् पूर्वलक्षाणि कौमार्येऽतिक्रान्तानीत्येवं पष्टिपूर्वलक्षाणि यावदतिगुर्व्यो देवानामपि मनश्चमत्कारिण्यः
 कागिनाम्नेन जिनग्रामनोत्सर्पणाः. विहिताः प्रभूतस्थानेषु जीर्णोद्धाराः कारितानि च स्वदेशेनेकग्रामनगरादिषु नूतनान्यपि
 महायननानि, सर्वत्र प्रवर्त्तिता महत्यो रथयात्राः. दूरं बृद्धिमुपनीतो जिनधर्मो, भुक्ताश्च सुराणामपि स्पृहणीया महाभोगाः,
 तनोज्ज्वला चतुर्दशीद्वित्रसे उपोषितेन सूर्यास्तमममये देवार्चनं कृत्वा रजनीं स्वाध्यायादिनिरतेन सामायिकपौषधिविधिना
 शुभभावेनाविवाह्य तद्विरामे विगेषतः मन्त्रिहिने मद्बोधादिचारित्रधर्मैर्न्ये चिन्तितं बलिनरेन्द्रेण-पश्यताहो इतरेणैव मया
 विषयामिपलव्यमात्रगृद्धेन लब्ध्वाऽप्यतिदुर्लभमिदं बहु हारितं मानुषं जन्म, यैश्च मागरोपमादिकालपर्यन्तरपि सुरलोकभोगैः
 प्राणिनो न तृप्यन्ति पञ्चपदिनभाविभिरत्यसौरैर्विडम्बनाकल्पैरिहोपभुक्तैः कथमिव वृत्तिरवाप्स्यते ?, न चेह तत्त्वबुद्ध्या
 परिभाव्यमानं किमपि जीवलोकै रमणीयमवलोक्यते, यदपि आन्तिमात्रतः किमपि रमणीयमिति भाति देहिनां तदप्यनित्यता-
 महाव्याघ्रीवचक्रकुहरगतमेव सर्वं, तथाहि-मन्यन्ते मूढाः रूपयौवनभ्यां रमणीयं शरीरं, ते च रूपयौवने कुष्ठादिरोगैस्तथा
 विनाशयेने यथा पूर्वं मृगमुन्दरीणामपि स्पृहणीयो भूत्वा भवति मातङ्गीनामपि जुगुप्सनीयः, रोगाभावे त्ववस्थिता एव प्रति-
 श्रणं नद्विध्वंस्का जगदयः, याप्यवर्षागृह्णां सर्वेषामपि सारा प्रतिभाति लक्ष्मीः साऽपि महाक्लेशानपि कुर्वतां न भवति, भवति
 नेतद्धि पश्यतामपि तथा विघटते यथा तत्त्वमद्भावेन जगतोऽपि गौरव्यो भूत्वा करोति पश्चात् परगृहेषु दासतां, जीवतः
 कथमप्यविघटितामपि म्रियमाणः सर्वथा परिहृत्यैव श्रियं व्रजति जन्मान्तरे, तत् कस्तस्यां प्रतिबन्धः ?, योऽपि प्रभुत्वा-
 भिमानः नोऽप्यविवेकविलसितमेव, यतश्चक्रवर्त्यपि क्षीणपुण्योऽयो जीवन्नपि भिक्षां अमतीतिश्रूयते, दृश्यते

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा
भव-
भावना ॥

॥३५४॥

तदन्यग्रशुल्बध्यक्षमेवेदं, अथ जीवन अस्यति ग्रशुभावात्तर्हि मृतश्चक्राधिपोऽप्युत्कृष्टतः सप्तमनरकपृथिवीनारको भवति, तत् क इतरेषां ग्रशुत्वसारताभिमानः ? , यदपि ममाज्ञाविधेया बहवः पुत्राः स्नेहवती सुरूपा च भार्या निर्देशमात्रवर्त्ती शेषपरिजन इति समैव दलाध्यः कुटुम्बिभाव इति परिभावयन्तः केचिद् प्रेमपरवशीभवन्ति तदप्यविचारितरमणीयमेव, यतः स्वकार्यनिष्ठ एव सर्वः पुत्रकलत्रादिकोऽभीष्टलोकः, स च तद्विसंवादे विसंवदत्यसंशयमेव, न चात्यन्ताभीष्टोऽपि रोगजरा-मरणादीनि रक्षितुं क्षमते, त्रियमाणैश्च स्तोक्रदिनान्ते सर्वमेव पुत्रादिकमवश्यं परित्यज्यत इति, किं तदूरमणीयत्वेन, यदप्यहं शृणोमि सर्वगीतानि पश्यामि रमणीयरूपाणि जिघ्रामि सुगन्धान् आस्वादयामि मनोज्ञरसान् स्पृशामि कोमलाभीष्ट-स्पर्शानिति केषांचिद्विपरमणीयताभिमानः सोऽप्यज्ञानविजृम्भितमेव, यतोऽस्मिन् क्षणे प्राप्ताः परिशुल्यमानाः विषया यत् सुखमृत्पादयन्ति ततोऽनेकगुणमेव समयान्तरितैर्ग्राप्यमाणैर्दुःखं, निरन्तरप्राप्तौ वा मृतानामरुतपुण्यकर्मणामवश्यंभाविनि तर्द्धशेऽनन्तगुणमेव तद्विपाकजं दुःखं, एवमन्यदपि यत्किमपि कस्यचित् सांसारिकं वस्तु आन्तिमात्रतो रमणीयमाभाति तत् सर्वमनन्तदुःखफलमनित्यं चावैम्यहमिदानीं, तन्नूनं प्रेमदण्डाभिधातमूर्च्छितेनैव राज्यसुखबुद्धिमदिरामत्तेनैव विषयविप-धारितेनैव विभवहृत्पूरास्वादनविपर्यस्तेनैव निरर्थकान्यनर्थफलानि वा गमितान्येतावन्ति दिनानि, तद्यदि पश्याम्यश्रुना कथमपि तं भगवन्तं कुचलयचन्द्रकेवलिनं येनात्र भवमहोदधौ प्रवणपोतायितमकलङ्कमहाराजस्य तदा निश्चितमद्यापि स्व-कार्यमप्यनुतिष्ठामीत्यादिशुभाचिन्तया प्रभाते पारितपौषधादित्रतः शुचित्वमापन्नो देवार्चनं विधाय सप्रुपविष्ट आस्थानसभा-मण्डपे, भगवान् कुचलयचन्द्रकेवल्यपि बलिनरेन्द्राभिप्रायं च विज्ञाय समायातश्चन्द्रपुरीनगर्या बहिर्वर्त्तिनि मृगरभणानाम्नि

शुवनभातु-
चरित्रे
बलिराज-
जन्म ॥

॥३५४॥

रमणीयोद्याने, विरचितं देवैस्तत्र मुवर्णकमलं, उपविष्टस्तत्र भगवान् केवली, समागतास्तत्र सुरस्वचरनिवहाः, आरब्धा तेन
तेषाममृतस्यन्दिनी धर्मदेगना, तदागमनवार्त्ता च श्रुत्वा समागतस्तत्र सर्वसामग्र्या हर्षोदञ्चितशरीरो बलिनरेन्द्रः, ततः पञ्चविधा-
भिगमेन त्रिग्रदक्षिणीकृत्य भक्तितः प्रणम्य चोपविष्टः शुद्धभूतले, ततो धर्म श्रुत्वाऽवसरे प्रोक्तमनेन-भगवन्निरर्थकमेव मितं मया
मनुजजन्म, बहूनि हारितेऽस्मिन् मनुष्यजन्मनि मयेदानीं शरणमवाप्तमिदं शुष्मचरणयुगलं, ततः सफलीकुर्वन्तु भगवन्तो मम
कथमप्यधुनाऽप्येतन् मनुष्यजन्मशेषमिति, ततः केवलानाऽभिहितं-महाराज ! कियदेतद् यदत्र जन्मनि त्वया हारितं ?, प्राक्
तन् हिमपि हारितं यत् कथ्यमानमपि भयजनकं सकलभुवनार्थकारि च, ततो बलिनरेन्द्रेणोक्तं-स्वामिन् ! तर्हीदमेव ताव-
च्छ्रोतुमिच्छामि, अगाढं विधाय निवेदयतु भगवान्, ततः केवलाना प्रोक्तं-महाराज ! सर्वयुषाऽप्येतत् कथयितुं न शक्यते,
केवलं यदि भवतां कुतूहलं तर्हि समाकर्णयत संक्षिप्य किञ्चित् कथ्यते । इतोऽनन्तकालात् परतो भवान् किल चारित्रधर्मसैन्ये
महायो भूत्वा मोहारिवलक्ष्यं करिष्यतीति कर्मपरिणामेनासंव्यवहारनिगोदपुरात्रिज्ज्ञाश्य ममानीतो व्यवहारनिगोदेषु, ततो
विज्ञानतद्व्यतिकरेर्मोहादिभिः प्रकुपितं विवृत्तस्तेष्वेव त्वमनन्तकालं, ततः प्रथिव्यसंज्ञोवायुवनस्पतिद्वित्रिचतुःपञ्चेन्द्रियतिर्यक्षु
नररुच्यनायमनुष्येषु चानीतस्त्वं कर्मपरिणामेन, पुनः पुनरनन्तवाराः कुपितैर्मोहादिभिर्यवित्त्य नीतोऽसि पश्चान्मुखं निगोदा-
दिषु, एवं तावद्यावद् भ्रामितोऽस्यतिदुःखितस्तरन्तानन्तपुद्गलपरावर्तान्, ततश्चार्थक्षेत्रेऽपि लब्धं मनुष्यत्वमनन्तवाराः, किन्तु
हारिणं क्वचिन् कुजातिभावेन कापि कुलदोषेण क्वचिद् जाल्यन्धवधिरखञ्जत्वादिवैरूप्येण कापि कुष्ठादिरोगैः क्वचिदल्पायुष्क-
त्वेन, एवमनन्तवारा धर्मस्य नामाध्यजान्वा भ्रान्तस्तथैव पराङ्मुखो व्यावर्त्यनन्तपुद्गलपरावर्तनिकेन्द्रियादिषु, ततोऽन्यदा

मल० श्री
हेमचंद्रीया
स्वोपज्ञा-
भव-
भावना ॥
॥३५६॥

श्रीनिलयनगरे धनतिलकश्रेष्ठिनो जातस्त्वं वैश्रमणनामा पुत्रः, तत्र च “स्वजनधनभवनगौधनवनितातन्वाद्यनित्यमिदम-
खिलम् । ज्ञात्वाऽऽपन्नाणसहं धर्मं शरणं भजत लोकाः ॥१॥” इति वचनश्रवणाज्ञाता धर्मकरणबुद्धिः, केवलं सापि कुदृष्टिसम्भवा
महापापबुद्धिरेव परमार्थतः सज्जाता, तद्वशीकृतेन च स्वयम्भुनाम्नस्त्रिदण्डिनः शिष्यत्वं प्रतिपन्नं, ततस्तदपि मानुषत्वं हार-
यित्वा व्यावर्त्तितो आमृतः संसारेऽनन्तपुद्गलपरावर्त्तानिति, ततोऽप्यनन्तकालात् पुनरप्यन्तराऽन्तरा लब्धं मानुषत्वं, परं न
निवृत्ताऽसौ कुधर्मबुद्धिः, शुद्धधर्मश्रवणाभावात्, तदभावोऽपि क्वापि सद्गुरुयोगाभावात् क्वचिदालस्यमोहादिहेतोः क्वचित् कुतू-
हलात्, क्वचित् शुद्धधर्मश्रवणोऽपि न निवृत्ताऽसौ शून्यतया तदर्थानिवधारात् क्वचित्तत्वाश्रद्धानेन, ततः कुधर्मबुद्ध्युपदेशा-
द्धर्मच्छलेन पशुवधादिमहापापानि कृत्वा भ्रान्तस्तथैवानन्तपुद्गलपरावर्त्तन् । तथा विजयवर्द्धनपुरे सुलसश्रेष्ठिपुत्रेण नन्दनेन
सता यथाग्रवृत्तिकरणेन छित्त्वा कृतान्यन्तःसागरोपमकोटीकोटिस्थितिकान्यायुर्वर्जमोहादिसप्तकर्माणि, गतश्च ग्रन्थिदेशं यावन्न
लब्धश्च भेत्तुमसौ तावत् व्यावर्त्तितस्तथैवाश्रद्धानरागद्वेषादिभिः, एवं यावदनन्तरा व्यावर्त्त्य धृतः प्रतिवेलमनन्तकालं,
अन्यदा मलयपुरे इन्द्रराजसूनुर्विश्वसेनभवेऽपूर्वकरणेन भिन्नोऽयं ग्रन्थिः, ततोऽनिवृत्तिकरणप्रवेशादिक्रमेण लब्धमेतावतः
कालात् सम्यक्त्वरत्नं, ततो मोक्षतरुमूलमतिदुर्लभमपीदमवाप्य हारितं कुदृष्टिरागवशेन, पुनः कदाचिद्धनदत्तश्रेष्ठिसुभगभवे
लब्धैतन्नाशितं स्नेहरागाद् गृहपतिपुत्रसिंहजन्मनि ध्वंसितं विषयरागात्, जिनदासदुहितृजिनश्रीभवे समुत्सादितं द्वेयात्, ततो
ब्राह्मणज्वलनशिखधनंजयराजपुत्रकुबेरधनाढ्यश्रेष्ठिपुत्रसोमदत्तभवेऽपु यथासंख्यमेव हारितं सम्यक्त्वरत्नं क्रोधमानमायालोभेभ्यः,
एवमन्यान्यमोहादिशत्रुवशाद्भवता हारितमेतदसंख्यातभवेऽपु, धर्मश्रेष्ठिसुतसुन्दरजन्मनि हिंसातो हारिता देशविरतिः माणिभ-

शुवनभाबु-
चरित्रे
वलिराज-
भवः ॥

॥३५६॥

द्रवणिग्भवे तु मृगवादान् नोमभवेज्ज्ज्ञादानाद् दत्तजन्मनि तु मैथुनाद् धनत्रहुलश्रेष्ठिभवे तु परिग्रहाद् रोहिणीश्राविकाजन्मनि
विरुथानर्थदण्डाद्, एवं देगविरतिरयपरमोहादिदोषतो निःशेषसुखहेतुभूता हारिता त्वयाऽसंख्यभवेषु, ततोऽरविन्दकुमार-
जन्मनि द्वाग्निना मापि विषयमुन्वशीलतया. विजयसेनराजपुत्रभवे तु लब्ध्वा सर्वविरतिमारूढोऽसि त्वमेकादशे गुणस्थाने. ततोऽपि
व्यावर्त्तितो देहोपकरणमूर्छामात्रेण केनचिदिनि, ततः श्रेष्ठिपुत्रपुण्डरीकभवे पुनः ग्राप्ता सर्वविरतिरधीतानि चतुर्दश पूर्वाणि, एता-
रत्यपि पदवी नागिना त्वया निद्रामात्रावलगनेन, तदेवमनन्तानन्तपुद्गलपरावर्त्तष्वित्थं मोहादिशत्रुवशेन हारितं निरर्थकमेव
भवता अनन्वारा मनुष्यजन्म, ततः पद्मस्थले नगरे जातस्त्वं सिंहस्थनामा सिंहविक्रमराजश्चतुः, तत्र पुनरप्यवाप्ता सर्वविरतिः,
मा नात्र भवे आगधिता मम्यक् कृतश्च बहुमोहाद्यपचयो नीतश्च पुष्टिं पुण्योदयः, ततो महाशुक्रदेवलोके गत्वा समुत्पन्नः
कमलाकनगरे श्रीचन्द्रनरपतेर्भानुनामा पुत्रः, तत्रापि तथैवाराधिता सर्वविरतिः, कृतश्चाधिकतरो मोहाद्यपचयः पुण्योदय-
पुष्टिश्च, ततो नवमग्रैवेयकेषु गत्वा सज्जातः पद्मखण्डनगरे इन्द्रदत्तमहाराजः, तत्रापि सर्वविरतिं सम्यगाराध्य मोहाद्यपचयं
पुण्योदयपुष्टिं च परमप्रकर्षनीं विधाय जातः सर्वार्थसिद्धिमहाविमाने, ततोऽपि च्युत्वा समुत्पन्नस्त्वमत्र त्रलिमहानरेन्द्र इति ॥
तदेतन्निजचरितं श्रुत्वा ममभ्रान्तः समुत्थाय त्रलिनरेन्द्रो लज्जः कुवलयचन्द्रकेवलिनः पादयोः, अभिहितवाँश्च-भगवन् ! अतिदुष्टा
मोहादिगत्रयः, ततो यावद्द्व्याप्यस्मिन्नेव भवे मां न ते तथैव छलयन्ति तावत् प्रसादं विधाय मीलय चारित्रधर्मसैन्ये, उपायं च
रुथय येन ते मम न प्रभवन्ति, अहं तु करोमि तेषां पर्यन्तं, ततः केवलिना प्रोक्तं-राजन् ! युक्तमिदं भवादृशम्, अतो गृहाण
मन्त्रिण्यत्रेयं मीलयामि येन त्वां समीहितसैन्ये, उपायश्चायं रिपुक्षत्रे, प्रतिपद्यस्व शेषसंगत्यागेन चारित्रधर्ममेव शरणं, मा त्याक्षीः

क्षणमपि सर्वविरतिसंगं, अतिसन्निहितान् अतिप्रियोश्च कुरु सद्बोधसम्यग्दर्शनसदागमान्, शेषमपि प्रशममार्दवाजवसन्तोपतपः-
संयमसत्यशौचाकिञ्चन्यब्रह्मचर्यशीलाङ्गादिवलमुत्कर्षयन् समयमपि समीपात् मा मुञ्च, ततः सद्बोधसदागमोपदिष्टविधिना
गाढावलम्बितसत्त्वो यथोक्तानन्तसैन्यसहितस्तैर्मोहादिशत्रुभिः सह कुर्याः त्वमहर्निशं महासमरं, ततश्चारित्रधर्मसैनिका भवतः
सहायास्त्वमपि तेषां सहायो भूत्वा सर्वथैव मोहारिवलक्ष्यं कृत्वा भविष्यसि निवृत्तिपुरीपरमेश्वर इति । तदेतत् केवलवचन-
माकर्ण्य हृष्टेन दुर्घटाः खल्वीदृशसामग्रयः पुनरपीति परिभाव्य तत्रोपविष्टेनैव चलिनरेन्द्रेण पट्टमहादेवीरतिसुन्दरीसम्भवस्य
नयसाराभिधानज्येष्ठपुत्रस्य कृता स्वपदस्थापननिरूपणा, स्वयं तु जिनायतनपूजामहादानामारीसमुद्घोषणनिरूपणादिमहो-
त्सर्पणापूर्विकां नृपतिमाण्डलिकमन्त्रिसामन्तपौराणां पञ्चभिः शतैः कतिपयान्तःपुरिकाभिश्च सह केवलिसमीपे विधिवत् जग्राह
दीक्षाम्, अनुष्ठितवौश्च सर्वमिव गुरुप्रदत्तशिक्षां, सद्बोधपुण्योदयप्रभावाच्च स्वल्पैरेव दिवसेरधीतानि तेन द्वादशाप्यङ्गानि,
जातश्चानेकातिशयसम्पन्नः, ततः समयं विज्ञाय कुत्रलयचन्द्रकेवलिना निजपदे व्यवस्थापितोऽसौ, समर्पितश्च सर्वोऽपि गच्छ-
स्तस्य, स्वयं तु शैलेशीकरणभवोपग्राहिकमर्मनिर्जरणक्रमेण गतो निवृत्तिनगर्या । बलिराजपिः स्वरिपि सद्बोधसदागमोपदिष्ट-
विधिना समरे मोहारिवलं निकन्दयन् अनेकग्रामनगरदेशेषु तद्विडम्बनेभ्यो भूरिलोकं च विमोचयन् विजहार । अन्यदा चाग्रमत-
गुणस्थानक्रमागतेन ग्राप्ता तेनाकस्मादतिविशुद्धाव्यवसायलक्षणक्षपकश्रेणिखट्वायुष्टिः, तया निर्मूलत एव निहताश्चत्वारोऽप्यन-
न्तानुबन्धिनः क्रोधादयः, समूलकापंकपितोऽविशुद्धमिश्रविशुद्धरूपत्रययुक्तो मिथ्यादर्शनः, ततोऽपूर्वकरणगुणस्थानं स्पृष्ट्वा गतो-
ऽनिवृत्तिवाटरगुणस्थानं, तत्र च ग्राब्ध्या मूलत एवोच्छेदयितुमश्रत्याख्यानावरणाभिधाना अष्टौ कपायाः, तेषु

चार्द्रदन्तेभ्यः नररुगनिनरकानुपूर्वीनिर्यग्गतितिर्यगानुपूर्वीः एकद्वित्रिचतुरिन्द्रियाणां चतस्रो जातयः आतपोद्योतस्थावरस्रस्म-
माधारणानि चेत्येतं नामकर्मणश्चयोदश भेदा निद्रानिद्राप्रचलाप्रचलास्त्यनार्द्धलक्षणास्तिस्रो निद्राश्च क्षयं नीताः, ततोऽर्द्धक्ष-
पिता अष्टौ क्वाया निःशेषिताः, ततो नपुंसकवेदस्तनोऽपि ह्यीवेदस्तदनन्तरं तु निहतं हास्यरत्यरतिशोकभयजुगुप्सालक्षणं
गिगृहं, ततः पुरुषवेदः, ततः संज्वलनक्रोधस्ततो मानस्ततो माया ततोऽपि निहतः संज्वलनलोभः, अयं च निहन्यमानः
दृक्क्षणीभूय नष्टा निलीनः मूढमयम्परायनामकं दशममोपाने, तत्रापि तेन प्रप्लुतो गत्वा निहतः सोऽपि क्षपकश्रेणि-
वद्भयश्या, तदंशमष्टाविंशतिस्वर्यमानुयात्मकं पतिते मोहराजे स्वलितो बलिराजपिः स्वरिः, उल्लुल्य गतः क्षीणमोह-
व्याननामकं मिद्धमौधस्य द्वादशे सोपाने, तत्र च मतिश्रुतावधिमनःपर्यायकेवलवरणपञ्चरूपोऽपि निहतो ज्ञानावरणमहा-
मामन्तः, तथा दानलामभोगोपमोगवीर्यान्तरायपञ्चप्रकारोऽन्तरायः, तथा निद्राप्रचलाचक्षुरचक्षुस्वधिकेवलदर्शनावरणलक्षणा
निद्रताः परं भेदा दर्शनावरणस्य, तदेवं धातिकर्मचतुष्टयलक्षणे महानायकचतुष्टये पतिते जातमनायकमकिञ्चित्करं च
प्रायो रिपुभैरव्यं, ज्ञानदर्शनावरणाभ्यां व्याघृत्याधृतपूर्वं प्रकटीभूते बलिराजपिमहासूरेः सकल्पदार्थसाधार्थविभासके केवल-
ज्ञानकेवलदर्शने, ततः समारूढोऽसौ सयोगिकेवलगुणस्थाननाम्नि त्रयोदशसोपाने, ततः प्राप्ताः सर्वेऽपि चारित्रधर्मादयः पर-
मोत्कर्षा, न मान्यदेनो कोऽपि तत्सैन्ये, बलिकेवलजिनाऽपि ततः प्रभृति सविशेषाणि मोहादिमर्माणि प्रकाश्य बहुतरदेशेषु
विमोचिनः तद्विडम्बनाभ्यः प्रचुरलोकः, साम्प्रतं त्वस्मिन्नेव देशे युष्मत्प्रभृतिलोकानां तद्विमोचनार्थमायातः, स च मोहारि-
बलद्वैतस्वमोचितपरितुष्टलोकैः कृतमवनभानुनामाऽहमेवेति ॥ तदेतदाकर्ण्य हर्षभरोमाञ्चितशरीरश्चन्द्रमौलिभूपालः समुत्थाय

तत्चरणयोर्विलग्न्य ग्रणम्य च प्रोक्तवान्-भगवन् ! साध्वनुगृहीताः साधु निजागमेनेन, (ग्र० ७०००) विशेषस्त्वेनेनागम-
 सर्वस्वावबोधिना निजचरितकथनेन, ततः केवलिना प्रोक्तं-महाराज ! निजचरितं स्वयमेव कथयतां न युक्तं, तत्कथने
 हि स्वगुणोत्कीर्त्तनं कर्त्तव्यमापद्यते, तच्च धर्मनीतिविरुद्धं, परं शुष्मदादीनामुपकारमवेक्ष्य संक्षेपतस्तदपि कथितं, विस्तरतो हि
 सर्वाधुपाऽप्येतत् कथयितुं न शक्यते, यतो न केवलमेतदस्मच्चरितं, किन्तु प्रायः सर्वजीवानामपि, सर्वेऽपि जीवाश्चतुर्दशर-
 ज्जात्मके लोके न तदेकेन्द्रियेषु स्थानं न तद्विकलेन्द्रियाणां रूपं नासौ जलस्थलखचरपञ्चेन्द्रियतिरश्चां व्यक्तिः न सा नरक-
 पृथ्वी नायमेतासु नरकावासो न तन्मनुष्येषु ग्रामनगरादिस्थानं यत्रानन्तशो नोत्पन्नाः, देवेष्वपि भवनपतिव्यन्तरज्योति-
 ष्कसौधर्मेशानदेवलोकैर्भ्योऽर्वाग्रासौ देवो नाप्यसौ देवी यत्स्थानेऽनन्तशोऽस्मी नोत्पन्नाः, सनत्कुमारादिष्वपि देवलोकेषु
 नवमग्रैवेयकपर्यन्तेषु देवेषु प्रायो नास्त्यसौ देवो यत्स्थानेऽनन्तवाराः सर्वेऽपि जन्तवो नाभवन्, न चेह संसारे तत् सुखं
 दुःखं वा यदनन्तशस्तेर्नानुभूतं, आर्हतमपि लिङ्गं द्रव्यतोऽनन्तवारा एकेकैर्न प्रतिपन्नं त्यक्त च, एतत् सर्वमस्मज्जीवस्यापि सामान्ये-
 नानन्तकालान्तरालभवभ्रमणभणनेन भणितं द्रष्टव्यं, व्यक्तितस्तु नोक्तं, अनन्तकालभणनीयत्वाद्, आयुपस्तु संख्येयत्वाद्वाचश्च
 क्रमवर्त्तित्वादिति, तस्मादशरणेन मयाऽप्यनन्तदुःखलक्षण्यनुभूतानि, प्रतिपन्नकुर्मशरणेनापि तथैव सविशेषाणि वा, अङ्गी-
 कृतसम्यग्जिनधर्मशरणेन तु सुदेवत्वसुमानुपत्वसुखान्येवानुभूतानि, अनन्तानि तु शाश्वतानि निर्वृत्तिपुरीसुखान्यनुभवि-
 ष्यन्त इत्यस्माकमपि सज्जातोऽन्यः शरणमतस्तवापि स एव शरणं भविष्यति, नान्यः, ततः संवेगभ्रमप्रवृत्तचाप्यजलप्लावित-
 लोचनेन प्रोक्तं चन्द्रमौलिक्षितिपालेन-यथा पूज्यैरादिष्टं तथैवैतत्, परोपकारैकचित्तवृत्तिभिर्भवद्भिर्मदनुग्रहयैव कृतोऽयं व्याप-

कुराम्भीरार्थनिजचरितकथनप्रयामः, अन्यथा भवजलधितीरमागतानां सिद्धनिःशेषस्वकार्याणां भवतां किमनेन ? परं भग-
वन्नव्यवहारनिगोदेभ्यः क्रियन्तो जीवा एककालं निर्गच्छन्ति ? केवलिना प्रोक्तं—“सिद्ध्यति जप्तिया खलु इहं चवहाररा-
निमज्जाओ । गतिं अणाडवणस्मइमज्जाओ तत्तिया चेव ॥ १ ॥” ततोऽभिहितं—भवत्वेवं, केवलं किं सर्वेऽपि तन्निर्गता जीवा
एतावतः कालान् मिध्यन्ति ? केवलिनोक्तं—बहवो भव्यास्तावदेतावतः कालात् सिध्यन्ति, अन्ये तु स्वल्पाद्, परे तु स्वल्प-
तराद्, यावन् कश्चिन् मरुदेवीस्वामिनीवत् स्वल्पेनैव कालेन सिध्यन्ति, अभव्यास्तु न कदाचिदपि सिध्यन्ति, ततो निःस-
न्देहपरिणतधर्मोक्तं—भगवन् ! म तर्हि सम्यग् जिनधर्मो मम शरणं युष्मच्चरणसाक्षिक् एव भवतु, किमिह विलम्बेन ?, मुच्य-
तामेषोऽपि जनो युग्मनुप्रसादेन मोहारिवलविडम्बनाभ्यः, ततो बलिकेवलनाऽभ्यधायि—राजन् ! न किंचिदेतदयुक्तम्, अतः
प्रहृष्टान्तमना तेनापि चन्द्रचूदनाभिधानं स्वपुत्रमात्मपदे संस्थाप्य कतिपयकलत्रमन्त्रिसामन्तादिसमन्वितेन प्रतिपन्नं तथैव
निश्चिन्नु विभूत्या तदन्तिके व्रत, गृहीता चाल्पदिनेरेव सर्वोऽपि शिक्षा अधीतानि चतुर्दशापि पूर्वाणि समारूढो गुरुगुणेषु,
नमये च निवेशितो बलिकेवल्लिना स्वपदे, समर्पितश्च तस्य सर्वोऽपि गच्छः, आत्मना तु देशेन चत्वारिंशत्पूर्वक्षाणि सर्व-
पर्यागं परिपाल्य तदन्तिके शैलेशीकरणकरवालेन मोहादिमहाबलस्य हतशेषं वेदनीयायुर्नामिगोत्राख्यं भवोपग्राहिकर्मचतुष्टयं
निद्रय निःशेषनारिधर्मसैन्यं सर्वमपि प्रकर्षवतीषुन्नतिं नीत्वा समस्तसंसारदुःखप्रपञ्चविप्रमुक्तः, सर्वशरीरकर्मसम्बन्धं
पिप्रदाय संजातो निर्गुत्तिपुरीपरमेस्वरो बलिमहानरेन्द्रर्षिकेवलजीव इति ॥

बलिनरेन्द्राख्यानकं समाप्तम् । तत्समाप्तौ च प्रथमानित्यत्वभावना समाप्ता ।

॥ इति श्रीभवभावनायाः प्रथमो विभागः ॥

અપૂર્વ પ્રંથ-રત્નો

પ્રીતિપ્રસાંગ મટીક	૬-૮-૦૦	મયમાવના મટીક	૭-૨-૦૦	પર્યુળાદશરાતક મટીક	૦-૧૦-૦૦	૧૨૫, ૧'૦, ૩૫૦નાં મમાશિ
પ્રીતિપ્રસાંગ (મપ્રાયા)	૭-૭-૦૦	પ્રવચનપરીક્ષા મટીક	૧૦-૦-૦૦	પ્રવચનમારોદ્ધાર (ઉત્તર્ગર્ધ)	૪-૦-૦૦	ઉપાધ્યાયજી મહારાજનાં સ્તવન ૦-૮-૦૦
પ્રીતિપ્રસાંગપદ્યકાવ્ય	૧૧-૦-૦૦	પ્રકરણમસુચય	૧-૮-૦૦	પંચવમ્નુક (મટીક)	૩-૦-૦૦	જિનસ્તુતિદેરાના ૦-૧૦-૦૦
(સોપ્રાનાગયંત્રીકાવ્યુક્ત)	૧૧-૦-૦૦	વયરગમદોહ	૧-૦-૦૦	પંચાશકાદિ આઠ મૂલ શાસ્ત્ર	૪-૮-૦૦	વન્નવર્ણસિદ્ધિ ૦-૫-૦૦
પ્રીતિપ્રસાંગપદ્યકાવ્ય	૦ ૫-૦૦	ત્રયેદનામાલા (પુ. મટીક)	૬-૦-૦૦	"	૪-૮-૦૦	દેવસીરાહ પ્રતિક્રમણ મિધિ મ. ૦-૨-૦૦

અમહત્વાદ અંપડાની પેળ નિવાસિ શાહ મોહનલાલ હોટાનાલના સુપત્ની માણેકબાઈએ

કરેલ તપસ્યાના ઉદ્યાપનમાં સ્થાપિત શાસ્ત્ર સંગ્રહ.

દુર્ગાહાત્રિકર્ત્તિ	૪-૦-૦૦	તપસ્યામૂલ્ય મમાલ્ય	૧-૦-૦૦	તુલ્કિમાગર	૦-૩-૦૦	શ્રીશ્રેણિક ચરિત્ર (મંસ્કુન પદ્ય) ૦-૬-૦૦
નરિપૂર્ણ, હારિ, તુલિ	૧-૧૨-૦૦	" હારિ, તુલિ	૬-૦-૦૦	મયમસિદ્ધપ્રભાગ્યાકરણ	૦-૮-૦૦	શ્રીકૃષ્ણ ચરિત્ર (પ્રાકૃત) ૦-૧૦-૦૦
શ્રીમદ્ભગવત્પ્રમુદાગિ	૦-૨-૦૦	" કલું નિર્ણય	૦-૧૦-૦૦	યુક્તિપ્રયોગ	૧-૧-૦૦	વૃજા પ્રકાશ (ત્રયાય છે.)
ધીમંત્રાગાનાનાપટીકા	૦-૦-૦૦	ત્રયસ્રેયચોક્રકાના	૪-૮-૦૦	લલિતપિસ્તરા	૦-૧૦-૦૦	સ્વાધ્યાય પ્રકાશ (")
ધીમંત્રાગાનાનાપટીકા	૧-૦-૦૦	ત્રયસ્રેયચોક્રકાના	૪-૮-૦૦	વંદાકાવ્ય	૧-૪-૦૦	સુપાવદાન પ્રકાશ
ધીમંત્રાગાનાનાપટીકા	૨-૮-૦૦	ત્રયસ્રેયચોક્રકાના	૦-૧૦-૦૦	યોગસક્રમણ મટીક	૧-૦-૦૦	શ્રીપંચવમ્નુક માવાર્થ:— ૦-૮-૦૦

પ્રાપ્તિ મ્હાર —શ્રીજીનાનવપુસ્તકાલય ગોપીગુપ્ત-મુન

માસ્તર કચરજી દામજો મોતીચીની મેડી—પાલીતાણા.